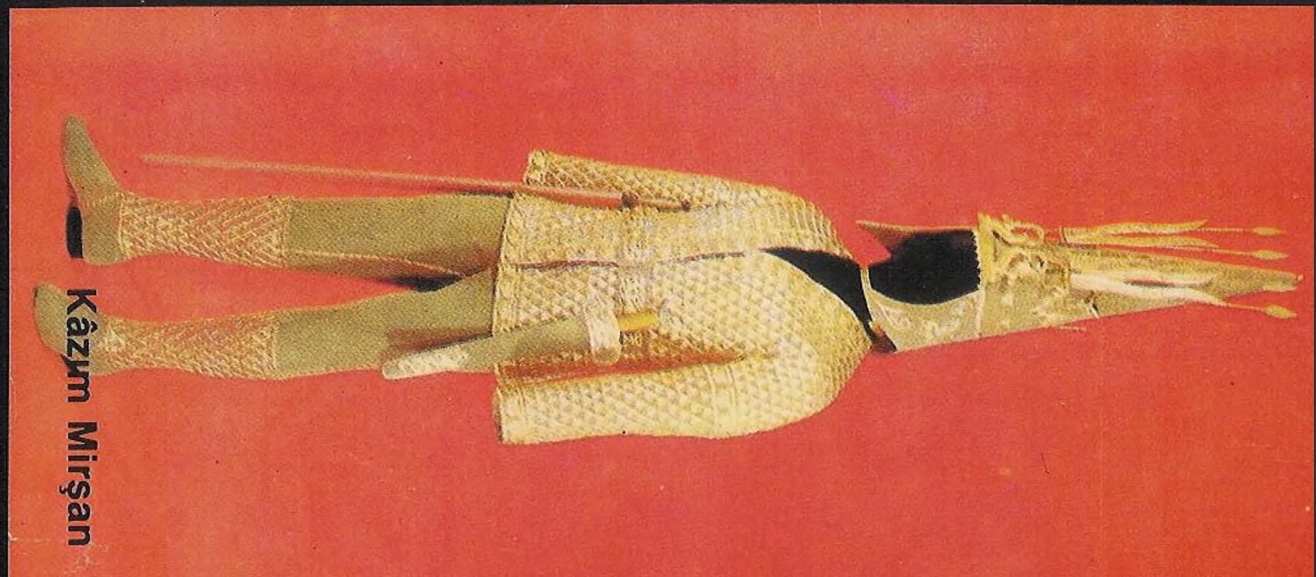
Prototürk Bilginlerine Göre
ASTROFİZİK

Kâzım Mirşan

K. MİRŞAN TARAFINDAN YAZILAN DİĞER KİTAPLAR

(İsteme adresi: Çevre Sok. 8A/3, 06680 ANKARA)

Türk Metriği: En eski çağlardan bugüne kadar kullanılmış bulunulan Türk şiir vezinleri; Türk dilinin morfolojisi, sinharmonisi, vurgu kaideleri, ve fonetiği. 94 sahife, Istanbul 1966.

Hiperstatik Sistemlerin Eşdeğer Yükler le Hesabı: Türlü yük halleri için eşdeğer yük cetvelleri ve, bunlara göre, düz, guseli, dairevî kirişlerden olkunan sistemlerin (çerçevelerin!) eğilme ve burulma momentlerinin hesabı. Almanca, 65 s., Ankara 1968.

Prototürkçe Yazıtlar: Şimdiye kadar hiç okunamamış, veya ancak bazı sözleri okunabilmiş olan Türk yazıtları, Türkler tarafından kullanılan alfebe şekilleri, Türklerin prehistorik tarihlerinin dualite teorisine göre analizi. 108 sahife, Ankara 1970.

Protogrekçe Yazıtların Deşifre Edilmesi: Eski Yunanca olarak okunamamış olan yazıtlar ve bunların Proto-Prototürkçe olduklarının gösterilmesi. Almanca, 74 sahife, Ankara 1973.

Akınış Mekaniği ALTI YARIQ TİGİN: Kişi-oğlunun yaradılışından beri geçirdiği evolusion basamaklarını dile getiren bir TÜRÜK'çe (Prototürkçe!) metin ve bu metnin tefsir ve analizi. Ayrıca 16 sahife sözlük. 182 sahife, Ankara 1978.

Prototürkçeden Bugünkü Kürtçeye: 180 adet Kürtçe sözün Prototürkçe, Tatarca, ve Türkçe kökenli olduğu. 60 sahife, Ankara 1983.

Urqun-Seleñe Yazıtları için Kabul Olunan Tarih Tespitlerinin Yeniden Gözden Geçirilmesi: Türklerin kendilerine mahsus tarih tespit sistemleri bulunduğunu ve bu sisteme göre yapılan tespitlerinin Herodotus, Prokopius, Rufus Quintus Curtius ve Çinliler tarafından yapılan tarih tespitleri ile intıbak ettiklerini gösteriyor ve bu alanda yapılan hataları düzeltiyor (Türk-Kültürü Mecmuasının "nisan ve mayıs 1983" sayıları). 28 sahife.

Anadolu Prototürkleri: Doğu Anadoluda ISUB-ÖG, ve Batı Anadoluda UW-ON yazıtları olmak üzere, Anadoludaki en eski Prototürk yazıtları, ve bunların Sibir ve Orta Asya yazıtları ile mukayesesi.

Türklerin ÖNRE BİÑA BAŞI tarafından yazılan "en eski" tarihleri, ÖKÜLİ ÇUR tarihi; Arapçadaki Prototürkçe sözler; İskitler, Sakalar, Qarluqlar, ve Kürtler; Türklerde astronomik tarih tespitleri; Proto-Prototürkçenin grameri; Hunlarda devlet, askerî teşkilât, hükümdar, şehir, ve halk adları sözlüğü. 198 sahife, Ankara 1985.

Kâzım Mirşan

Prototürk Bilginlerine göre Astrofizik

Yeni Çığır A.Ş. Binektaşı Sok. 18/8 Kocatepe-ANKARA

Kapak resmi:
Issık Köl'e dökülen bir ırmak kenarındaki mezarda bulunmuş olan ***altın elbise.***

Elbisenin başlığı s.282'deki "kuyruklu yıldız" başlıklarını ve bu başlıkdaki üç ok ÜÇ ON KĒLMÎŞ gibi kavramları (s.283!) hatırlatıyor. Mezarda bulunmuş olan bir çanak üzerine yazılmiş olan yazıda ise şöyle deniliyor:

ÖGÜN AN [Haşmetmaablığını taziz etmekte olduğun kişi] ONUY A [kozmoslaşmış olan] ÖCÜ OQ [bir OQ'dur]. UB-OZ [O, Zeus] UÇ ĒSÎTÎS [liderliğine] OZ ÖTÜ [ozarak geçmek suretile] ONUY OY ĒKÎÇ-ĒKÎL [kozmoslaşma mahalline] ALIZ AT [alınmış olan namdır].

Transkripsion:
Prototürkçenin transkripsion alfebesi için "K.Mirşan 1966, Türk Metriği, s.16" ya bakınız! Okuyucunun bu alfebe harflerinden Ī, Ē, Ñ harflerinin kullanılışına alışması için, bunları kitabımızın başlangıç kısmındaki Türkçe metinlerde de (s.7-158!) kullanacağız.

Bütün hakları mahfuzdur.
Copyright © 1990 Kāzım Mirşan'a aittir.

İÇİNDEKİLER

	ÖNSÖZ	7
1	WAZIR / Fizik	25
2	TEÑRİ / Yoktan Var Ediliş	45
3	PIRA-TIDYA-ASAN-BUD-PAD / Ön Çelişki Halinde Gravitasional Separasion Düşümü	60
4	ÊRDİNİ YALINLIĞ / Devamlı Durum	67
5	ARIĞ TİRİN / Ötelenen Dirilik	72
6	QARA YÏR / Kara Yer	80
7	TİTİR / Ditilen İrilik	92
8	ALQIŞ ALU / Doppler Tesiri	99
9	İSTİM TUTÇI ÊDGÜ YILTIZ İSİLGÜ / Quasarlar	104
10	DİYAN / Laser & Maser	110
11	BODI-SATAWLAR / Kationlar	114
12	TOLPI-TÜZÜN / Minkowski Kâinatı	119
13	TAY-PAY LIN-ŞI / Rekombinasion	126
14	AQAŞ / Arkayakadaki Kara Ten Radiasionu	129
15	BURQAN / Gravitasion	135
16	BÏŞ TÜRLÜG YARUQ ÖÑ / Beş Türlü Spektrum Kaynağı	141
17	ONTIN SIÑARQI BURQANLAR / Kozmostan Simetrik Gravitasionlar	162
18	UĞANLAR QANI / Zamanlar Grubu	170
19	TANMIŞ ÜZÜTLER, ŞAMAT WÏPAŞYAN / Fermion ve Bozonlar	175
20	ÜÇ NOM TİLGENİ / Üç NOM Geometrisi	179
21	YÊK-İÇKEKLER, SUW-TOLU & ÊV-BARQ / Neutronlar, Elektromagnetik Radiasion Dolması ve Van Allen Kuşakları	187
22	SİM KÜZ-ÊDGÜ / Gonik Redüksion Bilinci	194
23	TUYU-YAPA / Atom	203
24	KÜDEN / İon	211
25	QIDIĞ / Cavity Resonator	213
26	BADIL ÖKÜŞ ÊT'ÜZ TİL-KÖNÜL / Gayri Mu-	

ayyenlik Vak'ası Prensibi 216
27 QALP & YASUQ / Parlık ve Violasion 218
28 QAO-ÇAO / Yavaş Yöntem le Neutron Yakalanması 225
29 KÜN TËKİRİLİG / Photoeffekt 230
30 ANUDARA-ÖSELİKSİZ TAPIĞ / Sabit Spatial Enerji 231
31 ËRDİNİ MUNÇUQLAR / Planetler Durumu 235
32 ACUNLAR / Tabıat Modaları 239
33 QUT BUYANLAR İLİGİ / Galaksi Merkezi 249
34 MAXA ŞAR-WAQLAR / Topyekûn Elementler Sistemi 255
35 KİŞİ 271
36 IN-ITIRA ÇAL TOORI / Kâinatın Kenarı 278
37 TENRİLİ YÏRLİ / Uzaylı 283
UMUĞLAR 287
İndexli Sözlük 288
İnglizceden Prototürkçeye Sözlük 321

Bugün tabiat (TURUM-ARA) bilimlerinin bilginlerinden bahsedildiği zaman,d.ö.370 yıllarında ölen Hippokrates'den başlanılarak, zamanımızın en büyük şimalarından Albert Einstein'a kadar gelinecek ve—eğer bu liste 20 isim verilmek suretile kısıtlı tutulmuş ise—onların içinde hiçbir Türk bulunmıyacaktır. Halbukī BIRATYA ŞIRI,ATSAŃ,ASIĞ TUTUŃ,ÇISUYA TUTUŃ,UPASANÇ SILIĞ TĪĞĪN; QALIM KEYŞĪ,QAYA QAL,QAMALA,ANANTA ŞIRI gibī Türk bilginleri modern bilimimizin (BĪLGE-BĪLĪG'imizin) en değerli eserlerini en eski çağlarda yazmış bulunuyorlar.Daha da ilginci, bu Türk bilginlerine bilgilerini öğreten,ancak eserlerini isimlerini bildirmeksizin yazmış olan UĞANLAR'ın adeta "üstün insanlar" olduklarının söylenebilinmesi,ve bu isimsiz bilginler le beraber Türk bilginlerinin sayısının,yukarıda sözkonusu edilen, Avrupalı bilginlerden çok-çok fazla olmasıdır.

Sevgili Okuyucularım,size bizim UĞ ve OĞUŞ'umuzdan [zaman ve medeniyetimizden] başka bir UĞ ve OĞUŞ'a bağlanışlı belgeler okuyacağım.Bunlar İçki Türkistanın Turfan Vilâyetinde yapılan kazılarda bulundular,ve konuları **astrofizik**.Ben bu belgelerin sizin için tercümelerini yaptım. Siz onları okuyunca, bu belgeleri yazanların kurdukları "oğuş"un bizim bugünkü "oğuş"umuzdan daha güçlü bir "oğuş" olduğunu anlıyacak ve,hatta,onların AYT'tıkları [ifade ettikleri] bilgilere—bugünkü oğuşumuzun verilerine göre —karşı çıkmamızın da mümkün olmadığını göreceksiniz.

Onlar her şeyi biliyorlardı.Atom,ve atomar parçacıklardan ibaret olan proton,elektron,ve neutron; fermion ve bozonlar;enerjinin konservasionu kanunu; parlık ["parity"] kanunu,ve violasion; arka yakamızdan gelen karaten radiasionu; gamma ve X-ışınları;ultraviolet,görünür,ve infrakızıl ışık; radio dalgaları: bunların hepsi onları bizi ilgilendirdikleri kadar ilgilendiriyorlardı.

Yerimizin geomagnetik alanı,Van Allen Kuşakları ve,hatta,"galaxy" [samanyolu] merkezinin çevresi ve kitlesi,ve bu merkezde bir "kara boşluk" bulunduğu onlar için meçhûl değildi.Onlar yerimi -

MAXA ŞAR-WAQLAR

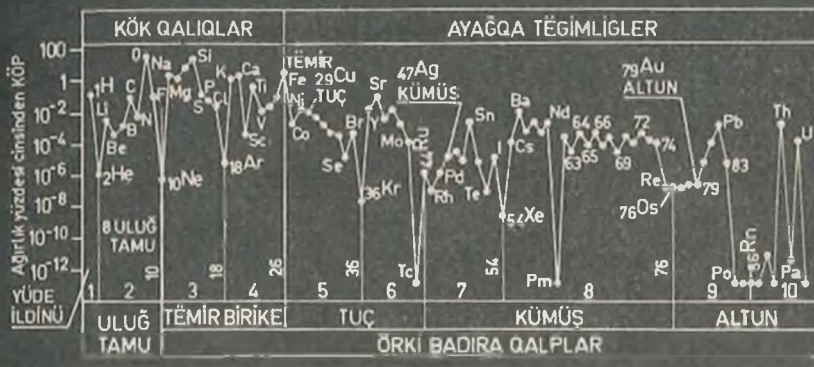
(AYAĞULUĞ NAGARÇUNI BAQŞILAR)

ACUN YÜZ	BÜGÜ KÖDÜG	SİM AQIĞLIĞLI	SİM AQIĞSIZLI	YITİ AĞILIĞ NOMLAR I	II	III	IV	V	VI	VII
TEGSİN-DÜRTEÇİ QANLAR (AQIĞSIZ OGUŞLAR) 1	1	$_1H$								
	2	$_2He$		$_3Li$	$_4Be$	$_5B$	$_6C$	$_7N$	$_8O$	$_9F$
2	3	$_{10}Ne$		$_{11}Na$	$_{12}Mg$	$_{13}Al$	$_{14}Si$	$_{15}P$	$_{16}S$	$_{17}Cl$
	4	$_{18}Ar$		$_{19}K$	$_{20}Ca$	$_{21}Sc$	$_{22}Ti$	$_{23}V$	$_{24}Cr$	$_{25}Mn$
TEMİR-TUÇ 3		TEMİR →	$_{26}Fe$							
	5		$_{27}Co$	TUÇ						
			$_{28}Ni$	$_{29}Cu$	$_{30}Zn$	$_{31}Ga$	$_{32}Ge$	$_{33}As$	$_{34}Se$	$_{35}Br$
	6	$_{36}Kr$		$_{37}Rb$	$_{38}Sr$	$_{39}Y$	$_{40}Zr$	$_{41}Nb$	$_{42}Mo$	$_{43}Tc$
AYAĞA TEGİMLİGLER TEMİR-KÜMÜŞ 4	7		$_{44}Ru$							
			$_{45}Rh$	KÜMÜŞ						
			$_{46}Pd$	$_{47}Ag$	$_{48}Cd$	$_{49}In$	$_{50}Sn$	$_{51}Sb$	$_{52}Te$	$_{53}I$
		$_{54}Xe$		$_{55}Cs$	$_{56}Ba$	$_{57}La$				
	8					$_{58}Ce$: $_{71}Lu$	$_{72}Hf$	$_{73}Ta$	$_{74}W$	$_{75}Re$
			$_{76}Os$							
	9		$_{77}Ir$							
TEMİR-ALTUN 5			$_{78}Pt$	ALTUN $_{79}Au$	$_{80}Hg$	$_{81}Tl$	$_{82}Pb$	$_{83}Bi$	$_{84}Po$	$_{85}At$
		$_{86}Rn$		$_{87}Fr$	$_{88}Ra$	$_{89}Ac$				
	10					$_{90}Th$				
						$_{103}Lr$	$_{104}Rf$	$_{105}Ha$		

Lanthanidler	$_{57}La$	$_{58}Ce$	$_{59}Pr$	$_{60}Nd$	$_{61}Pm$	$_{62}Sm$	$_{63}Eu$	$_{64}Gd$	$_{65}Tb$	$_{66}Dy$	$_{67}Ho$	$_{68}Er$	$_{69}Tm$	$_{70}Yb$	$_{71}Lu$
Aktinidler	$_{89}Ac$	$_{90}Th$	$_{91}Pa$	$_{92}U$	$_{93}Np$	$_{94}Pu$	$_{95}Am$	$_{96}Cm$	$_{97}Bk$	$_{98}Cf$	$_{99}Es$	$_{100}Fm$	$_{101}Md$	$_{102}No$	$_{103}Lr$
Gazlar	$_1H$	$_2He$	$_7N$	$_8O$	$_9F$	$_{10}Ne$	$_{17}Cl$	$_{18}Ar$	$_{36}Kr$	$_{54}Xe$	$_{86}Rn$				
Sıvıklar	$_{31}Ga$	$_{35}Br$	$_{55}Cs$	$_{80}Hg$											

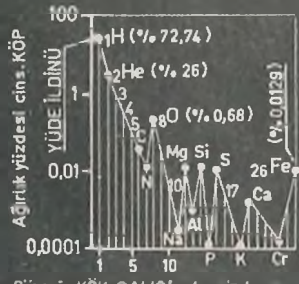
Eğer elementleri artan atom sayılarına (protonlarına) göre sıralarsak onların fizikal ve şimik hassalarının periodik olarak tekrarlandığını görürüz. Yani bu esasa göre tertiplenen MAXA ŞAR-WAQLAR cetvelinde ayni bir dikvi (şakulî) kolonda bulunan elementler ayni mahiyeti gösterirler. Bu mahiyet ise, esas itibarile ayni bir enerjileri bulunan ekstranuklear elektronların dağılım ve sayılarına bağlıdır. Bu hassaya "AĞILIĞ" denmektedir. Diğer bir deyim le dikvi sütunlar elementlerin (0'dan 7'ye kadar olmak üzere) TATIĞ (valens)'lerini gösterir. Yani ayni bir sütundaki elementlerin en dış kabuklarındaki elektron sayıları aynidir. Bu AĞILIĞ'ın KÖDÜG değerine ise "NOM" denmektedir.

Elementlerin hepsi ayni bir anda teşekkül etmemiş bulunuyorlar. Türkler bu teşekkül sıralarını 10 adet kütüğe ayırmakta ve en çok 8 valens hali gösteren bu kütüklerden, MAYTIRI sırasına göre her ikisinin bir ACUN teşkil ettiğini söylemektedirler.

Brian Mason'a göre *(Principles of Geochemistry*, Wiley, New York, *1958)* 1'den 93'e kadar atomik sayılı elementlerin yer kabuğundaki KÖP'lükleri *(abundances)* ve bunların Türklere göre tasnifi.

Kolaycana buharlaşan *(volatile)* elementlerden ibaret *ULUĞ TAMU* ("birinci dereceden enthropi") yeryüzü elementlerinin ÖN *(primeval)* halidir. Jupiter, Saturn, Uranus & Neptun gibi dev planetler, H, He ve – metan (CH_4), amonyak (NH_3) ve su (H_2O) hallerinde olmak üzere – C, N, O şeklinde, solar maddenin TAMU (yani *volatile*) elementlerini içermektedir. Buna göre bu planetlerin güneşin TAMU elementlerinden teşekkül ettikleri anlaşılıyor, çünkü (yandaki şekilden anlaşılacağı üzere) güneşin TAMU elementleri $_3Li, _4Be, _5B, _9F, _{10}Ne$ elementlerini içermemektedir.

Güneşin KÖK QALIQ'ında yüzde cinsinden şu elementler bulunuyor: H (72,743), He (25,997), C (0,303), N (0,086), O (0,681), Na (0,0025), Mg (0,053), Al (0,005), Si (0,071), P (0,0006), S (0,037), K (0,0003), Ca (0,0061), Cr (0,0011), Fe (0,0129) ve Ni (0,0005). Buna göre TAMU elementleri %99,81 (Space Enc. 1973, s. 203).

Yukarıda sözkonusu TAMU YULTUZLARI'na kıyas la, yerin kompozisiyonu ise, YULTUZLAR'ı meydana getirmiş olan *BULUT-ÖN*'ün *nonvolatile* kısmını da içermektedir ki, böyle bir buluta *AQIĞSIZ OĞUŞ* denmektedir. Bunlara *KÖK QALIQ* da denmektedir ve bu sınıfa giren elementleri yalnız BULUT-ÖN'lerde değil, güneşin *photsphere*'inde de görmekteyiz. İşte yerimizin teşekkülünü mümkünkılan demirin sentezini temin eden TEMİR BİRİKE elementleri de AQIĞSIZ OĞUŞ elementlerindendir ve, bunlar da dahil olmak üzere, yerimizi karakterize eden elementler TEMİR, TUÇ, KÜMÜŞ ve ALTUN şeklinde 4 gruba ayrılırlar. Bu gruplardan her biri iki daireli ve 8'erden 16 *NOM'LUĞ* bir lemniskat *(Mirşan, 1978, s. 178)* teşkil etmektedir & buna göre de *TÖRT TOĞUM* sözkonusudur. Buna karşılık bu doğumlara ulaştıran *YOL*'lar 5 adettir, yani (ULUĞ TAMU dahil olmak üzere) *BİŞ ACUN* sözkonusudur.

Bunlar dışında, kozmik ışınlarda da elementler bulunmaktadır (TAMU ağırlığı % 99,77). Yerimize dörtbir yandan gelen bu ışınlar ağır elementler bakımından yıldızlara nispet le daha zengindirler ve yıldızlarda çok seyrek görülen $_3Li, _4Be, _5B$'yi de içerirler.

zin,güneş ve galaksi merkezi etrafındaki dolanımı dışında, Virgo Takımına doğru hareket etmekte olduğunu,ve quasar'lardan gelen ışıkların kızıla kaymış olduğunu da biliyorlardı. Hidrojen ne şekilde heliuma çevrilmiş,ilk önce teşekkül eden TAMU ['cehennem', aynı zamanda 'entropy'] elementleri nelerden ibaretmiş,ve bunlardan başlıyarak olkunmuş olan bütün elementar parçacıkların sayısı nekadardır?,—bunları onlar Mendeleev doğmadan önce de bilmişler.Einstein'in gravitasion hakkındaki teorisi,Heisenberg'in belirsizlik prensibi;H.Bondi,T.Gold,ve F.Hoyle'in ÊRDÎNÎ YALINLIĞ [devamlı durum] teorisi; photoeffekt,Doppler tesiri,Compton tesiri,Mössbauer tesiri,Zeeman tesiri,Fraunhofer çizgileri,Abegg kaidesi,v.s.,v.s.,—bunların hiçbiri onların meçhulü değil.

H,He,C,N,O,ve Ne gibi,kolaylık la buharlaşabilen elementlere "hafif volatile elementler" denmektedir.Türkler ise bu elementlerin bulunduğu gruba ULUĞ TAMU elementleri demektedirler, çünki bu grubun esas elementleri,yerimiz gibi planetlerde değil, güneşimiz gibi sıcak yıldızlarda teşekkül etmiş bulunuyorlar. Diğer taraftan,bu gruba mensup elementlerden Li,Be,ve B'un yıldızlarda pratik olarak bulunmamasına karşılık,kozmik ışınlarda bulunduğu görülmekte,ve,bu itibar la,bunların ışınlar bize doğru gelirken (yani,yıldızlar arası mekânda) istihsal edildikleri kabul olunmaktadır.Buna göre,ULUĞ [birinci dereceden] TAMU elementleri olarak gaz halinde bulunan H,He,N,O,ve F elementleri kalır.Türkler bu elementler dışında kalan elementlere MAXA QALPLAR [sistem parlıkları] demekte ve bunların sayısını "100 adet" olarak bildirmekteler (105 − 5 = 100).Buna karşılık,TAMU elementleri olan H,He,Li,Be,B,C,N,O,ve F'den sonra gelen,TÊMÎR,TUÇ,KÜMÜŞ, & ALTUN grupları olmak üzere,4 YÜZ [cüz] halinde bulunan ÖRKÎ BADIRA QALPLAR'ın sayısını ise 96 olarak vermekteler (105 − 1 − 8 = 96).Elementar parçacıkların periodik cetveline ise MAXA ŞAR-WAQLAR,veya AYAĞULUĞ NAGARÇUNI BAQSI demiş bulunuyorlar.Bu cetvelin birinci satırı YÜDE ÎLDÎNÜ ["intrinsic origination"] denilen "hidrojen" ile başlamaktadır,çünki madde çeşitlerinin hepsi ondan olkunmuş bulunuyor.Onu takip eden en hafif 8 elemente ise SÊKÎZ ULUĞ TAMU [birinci dereceden 8 entropik hal] demiş bulunuyorlar,çünki bu elementler—yukarıda da sözkonusu edildiği üzere—yıldızlarda ve,nihayet,yıldızlardan çı-

kan ışınların yıldızlararası BODI-SATAW bulutlarındaki parçacıklar la çarpışmaları ve bundan sonra spallasïonları [hafïf çekirdek ejeksïonları,"yongalanmaları"] netïcesinde husule gelmiş bulunuyorlar.Nïtekim,"cehennem" manasında kullanılan TAMU sözü "damlama","entropy","spallation" manalarını da ïfade edebilmektedir.Neondan (10'uncu elementten) ïtïbaren başlıyan elementlere ïse ÖRKÎ BADIRA QALP [gelişimin synchrotron parlıkları] denmekte ,ve bunlar—her birinde 8 valens (= 0,1,2,...,7) çesïtli 2 KÖDÜG [kütük] halinde 16 element bulunmak üzere—TËMÎR, TUÇ; KÜMÜŞ,& ALTUN grupları halinde 4 gruba bölünmektedir. Ancak, TËMÎR BÎRÎKE [demir sentezi] denilen "demir zïrvesi" [" iron peak"] ïle başlıyan son üç gruba—yıldızlar arası atomların (yanï,gaz ve tozların) dışında kalan (yanï,AQIĞSIZ OĞUŞLAR sınıfından olmıyan)"YÎRTÎNÇÜ elementleri" anlamında— AYAĞQA TËGÎMLÎGLER [konsolïde elementler] dendiğini de görmekteyiz.Bunlara göre de,bütün elementlerin 5 ACUN [hïlkat, malzeme ailesi] teşkïl ettiği söylenmektedir.

Başlangıçta,kozmïk ışınlardan olkunan YÜDE ÎLDÎNÜ (yanï,hïdrojen),ve ondan galaksï merkezinde,veya sıcak yıldızlarda olkunan ULUĞ TAMU elementleri mevcut ïdi,ACUN 1! Ïkinci bir adım olarak,içlerinde ACUN 1 elementlerı de bulunan,yıldızlar arası gaz ve tozları görmekteyiz. TËGSÎNDÜRTEÇÎ QANLAR [katalïzatör gruplar] denilen bu AQIĞSIZ OĞUŞLAR'dan [yıldızlar arasında akmadan duran substanslardan] meydana gelen şey (yanï, yıldızlar) ACUN 2'den ïbarettirler.Bundan sonra,3 adet AYAĞQA TËGÎMLÎG ACUNLAR'ı olkunarak 5 türlü ACUN husule gelmiş;nïhayet,ALINĞADTURĞU [demontaj] çağı başlamış bulunuyor.

Türklere göre bütün elementler—KÎRTĞÜNÇ denilen "asïl elementler" le başlamak üzere—10 yöre [10 türlü "gony"] teşkïl etmektedirler. AN BAŞI [ïdrak başlangıcı] denilen bu element şu şekilde tarïf ediliyor: "KÎRTĞÜNÇ kanunï valensleri (yanï,elementlerin 7 adet valens halini) aşma orïjïnidir." Dïğer bir deyim le,her KÎRTĞÜNÇ 7 valens halini mümkün kılan bir yapıya sahïptir;ve,meselâ,He KÎRTĞÜNÇ'i var edilmiş olmasa ïdi,Li,Be,B, C,N,O,ve F safhaları (yanï,ËD-TAWARLARI [mal artïkelleri]) da olkunamazlardı.

Dïğer taraftan,nasıl kï her yöredeki elementlerin

teşekkülünü temîn eden şey bu yörenin KİRTGÜNÇ'ü ise,KİRTGÜNÇ hallerinin meydana gelmesini mümkün kılan şeye de TÜZÜN YAWAŞ [struktural taç],veya YÜDE İLDİNÜ ["intrinsic origination"] dendiğini görmekteyiz.Bu da hîdrojen atomundan ibarettir.Bir SÜZÜK KİRTGÜNÇ [asîl gaz] olan bu "tac"ın başlangıçtaki gravitasîon içinde gelişmiş olan bir ÖGRETİNGÜ ["instruction"] olduğu söylenmekte; diğer bir deyim le,maddenin gravitasîondan olkunduğu belirtilmektedir.Böyle bir gelişimde,evvelemirde,bir WAXŞİK [virtuel parçacık] teşekkülü sözkonusudur.Bu ŞİK [var olup-olmadığı henüz belirli olmıyan şey]—elektromagnetik radiasion derelerindeki SARGAN otuna benzer şekilde kaba bir yapı hali ile başlamak suretîle—ULUĞ İLİGLER [seigniorial menşeler]haline terfî edebilmektedir.

Böyle olmak la beraber,hîdrojende bulunan "bütün elementleri teşkîl edebilme gücü" YOQ-ÇIĞAY BOLMAQ [kitle defekti] yöntemi ile yavaş-yavaş gîderilmekte;buna rağmen,SOĞANÇIĞ-BAR usulü [kendi-kendini yenîden înşa ederek devam etme konsepti] ile, YOQ olan her şey yenîden meydana gelerek ÉRDİNÎ YALINLIĞ [devamlı durum] hali husule gelmekte;yanî,Tanrımız bizi bir tek defa yaratmış değildir,yaratılma işlemi dün olduğu kadar bugün de devam etmekte,gelecekte de devam edecektir.

Elbette her şeyin bir sonu vardır,çünki her şey KÖSÜŞ TÖZLÜG [köselenme tutumlu]dur;yanî,"köselenme" bir UMUNÇ [aksîom] halindedir.Fakat köselenmelerin sonu yenîden meydana gelmenin başlangıcı olacaktır.Nîtekim,bir KİRTGÜNÇ yöresinin arka kısmı (arkada bulunan elementler) de ditilmiş ise IDALASAR BOLMAZ [artık tahrîk olma hali husule gelmez],ve bu hal yenî bir KİRTGÜNÇ'ün doğmasına sebeb olur.Ayni şekilde;ilk önce,TÜZÜN YAWAŞ (yanî,hîdrojen) ile başlıyan;sonra,GANDA XAST denilen 4 türlü asîl gazlar (H,He,Ne,ve Ar) safhalarının teşekkülü sona erince,KÜN ORTU (yanî,demir zîrvesi) ile yenîden başlıyan, GANDA-XAST YANA denilen AYAĞQA TÉGİMLİGLER'in ÜÇ YAWLAQ YOL'u "kılık değiştirmek suretîle hîmaye altına alınma" usulü (yanî,QARA YÎR'e girme) ile son bulmaktadır.QARA YÎR ise bir "hurda makînası"dır,ve onun sayesinde dünyalar yenîden var edilebilinecektir.Çünkî QARA YÎR'de bulunan "saf gravitasîon" halindeki KİRTGÜNÇ'den "madde" yapılabilinmektedir.

Bazı element çeşitleri—meselâ, lanthanidler (15 adet!) ve aktinidler (15 adet!)—şimik olarak büyük bir benzerlik gösteren elementlerden olkunan seriler halinde bulunmaktadırlar. Böyle serileri Türkler TÜKÜN [ayni bir valense mensup seri] ismi altında "adeta bir tek element" imiş gibi göz önünde tutmuşlar.

TÜKÜNÎ QIRQ SËKİZ ËDGÜ NOMLAR [BYY, serileri 48 olan gonik elementler] cümlesi AYAĞQA TËGİMLİG elementlerinin TÜKÜN adedinin 48 olduğunu belirtse gerek (6x8 = 48). Ancak, 105'-inci element olan Ha'nın valensinin V olması dolayısile, bu elementten sonra gelen 2 valens boş kalmaktadır! Acaba, yerimiz dışında kalan bazı planetlerde (veya, yıldız sistemlerinde) bu TÜKÜNLER de dolumudur? (yani, onlardaki element sayısı 107'midir?), veya bizim bir tek TÜKÜN olduğunu zannettiğimiz bazı TÜKÜNLER çift midir?

Türkler—proton, elektron, ve neutrino gibi—daha küçük parçalara ayrılamıyan parçacıklara YINAQ [potens, "potency"] demekte ve "hidrojen yanması" denilen SİM KÜZ-ËDGÜ hadisesinde 4 YINAQ-dan 8 YINAQ teşekkül edeceğini söylemektedirler. Hakikaten, "proton-proton zinciri", ve "karbon-azot devri" denilen SİM KÜZ ËDGÜ 'lerde 4 hidrojen iyonundan (4 YINAQ'dan) bir helium iyonu teşekkül etmektedir ki, bu sonuncu parçacıkta 8 YINAQ bulunmaktadır (4 proton, 2 elektron, ve 2 antineutrino).

Kitleli elementar parçacıklara ASAN-VİR [gravitasional belirlilik], veya ASAN-WARUQI [gravitasional netice] demiş bulunuyorlar, ve bunların sayısının 12 olduğu söyleniyor:

> **QİQ.** TAQI YİME MİN İL TÜZMİŞ BİRLE, İLKİSİZDE BËRÜ İKİ YİGİRMİ TÜRLÜG ASAN-VİR ATLIĞ TSUY AYAĞ QILINÇ QILTIMIZ ËRSER ...
>
> Takılmış halde binen ilinme halinde tertipleme (yani, proton ilâveleri ile yeni çekirdekler teşekkülü) yolu ile, sonsuzdan beri 12 türlü ASAN-VİR isimli teşekkülü himaye etti isek ...

Burda sözkonusu edilen 12 ASAN-VİR şunlardan ibaret olabilir: elektron, müon, meson, proton, neutron, hyperon, ve bunların anti-parçacıkları. Bunlar dışında, metinlerimiz 3 adet ÖSELİKSİZ ËR halini [kitlesiz parçacığı] de sözkonusu ediyor: photon, elektron

neutrînosu,ve müon neutrînosu.Bu sonunculara bir ARSLAN olması gereken graviton'u da katar îsek,bütün elementar [ÖNLÜG] parçacıkların sayısı 16 oluyor demektir.Bu ARSLAN'a " OĞUŞ " da denmektedir,ve,aslında,her şey ondan doğmuş bulunuyor.

Genel relatîvîte teorîsine bağlı olarak Einstein'in kabul ettiği "mekânın [OS'un] yapısı" aşağıdaki 2 esasa dayanmaktadır:
(1) mekândaki maddenin ortalama yoğunluğu heryerde aynıdır;
(2) mekânın büyüklüğü (diğer bir deyim le,yarıçapı) zamana bağımlı değildir.

Einstein'in bu kabulleri yerine Türkler şöyle diyorlar:"kâînat [ALQU] înduktîv,îzotropîk,ve homogendir." Eğer homogen deyiminin "kâînatın içteliğinin [muhtevasının] îdentîk geçmişli olması" şeklindeki manasını gözönünde bulundurur;yanî,"kâînat geçmişte ne halde îdi îse,bugün de öyledir ve gelecekte de öyle kalacaktır" der îsek,bu îfadeden Einstein'in yukarıdaki îki maddesi île söylemek istediği şey de ortaya çıkmış olacaktır. Ancak, Rus matematîkçisi Friedman'ın telkînleri,ve Hubble'in galaksîlerin ve yıldızların birbirlerinden uzaklaşmakta olduklarını söylemesi üzerine,Einstein kâînatın yarıçapının zamana bağımlı olmadığı görüşünden vazgeçebileceğini belirtir (Einstein,1960,s.84-85). Buna rağmen,Einstein—tecrübelere dayanan astronomîk verilere rağmen—îrilenen mekân teorîsinin mekânın (yanî,kâînatın) sınırlımı, sınırsızmı olduğu hakkında bir karara götürmüyeceğini, buna karşılık kendisi tarafından ilk önce kabul edilmiş olan (yukarıdaki) îki hîpotezin kâînatın kapalılığını göstereceğini (yanî,kâînatın sonlu olduğunu) söylemekten de geri kalmamaktadır. Hakîkaten,TÜRÜK'lerin görüşü de Einstein'inki île ayni bir paraleldedir.

Denecek şudur kî,ben Prototürklerin bize mîras bıraktıkları belgelerin hîçbirinde İLKEVSÜK [îlmî] bir hata bulamadım.Eğer sizler onlarda bazı hatalar bulacaksanız,bunun,metînlerin hatalı olmasından değil,fakat benim onları tercüme ederken bazı hatalar yapmış olmamdan kaynaklanacağı kanaatındayım.Çünkî bu metînlerde geçen îlmî deyimlerin hepsinin tıpatıp karşılıklarını bulabilmek belkî de benim için mümkün olamamıştır.Meselâ,"bağımlılık galebesi",veya "gravîtasîonal olkunma" manalarına gelen ASURI sözünü ben—Sanskrîtçedeki "deva ve asuralar" deyimine de dayanmak suretîle—"hîdrojen atomu" şeklinde değerlendirmiş bulunmaktayım. Bu

değerlendirmedeki "bağımlılık galebesi" kavramı"proton ile elektron arasında teessüs eden bağımlılık" anlamındadır.Ancak,bu sözün geçtiği metinde (BQ!) magnatizma konusu işlenmekte,ve, bu itibar la,elektrisite ve magnetizma arasındaki bağımlılık sözkonusu olabilmekte;yani,ASURI'nın "magnetizma" anlamında olması ihtimali ortaya çıkmaktadır.Ancak,metnimize göre magnetizmanın tarifinin (hidrojen zirvesinden sonra demir zirvesinin gelmekte olması dolayısile) yapılmış olması çok daha kuvvetli bir tahmindir.

Diğer taraftan,ASURI sözü hem "madde" kavramını ifade edebilen "gravitasion",hem de atomar yapı (veya,galaktik yapı) kavramını temsil eden "magnetizma" manalarının her ikisini de AL-ALTAĞ [mündemiç] olabilir.Nitekim,Einstein'in yukarıda sözkonusu ettiğimiz iki hipotezi; yani,(sonradan terketmiş olduğu) "yekvucut alan teorisi" ["Einheitliche Feldtheorie"],gravitasion ve elektromagnetizmayı ayni bir formüle ulaştırıyor: $G + \Lambda g = 8\pi T$.

Burda G—gravitasionu karakterize eden geometrik objeden (diğer bir deyim le,kurbdan) ibaret—Einstein I-IĞAÇ'ı [tenzorü] dür,ve Λ'ya Einstein "kozmolojik sabite" demektedir. T ise OS-UĞ'da [mekân-zamanda] madde ve enerjinin dağılımını ifade eden simetrik bir I-IĞAÇ' dır.Buna göre,biz bu I-IĞAÇ'ı "madde" kavramının s.8'deki cetvelde gösterilen 10 kütüğü olarak düşünebiliriz.Nitekim,bu alan değizlemeleri kurb komponentlerinin 10 adet linear kombinasionundan ibarettir (Van Nostrand's S.E.,1976, s.1208).g'ye "metrik I-IĞAÇ" denmektedir.Ancak,yukarıda sözkonusu ettiğimiz ikinci hipotezi iptal eder sek,değizlememiz şu şekli alacaktır: $G = 8\pi T$. Burdaki G'nin gravitasion (yani,obje) ile ilişkili bir aza olması dolayısile,onu "madde" şeklinde tefsir etmek ister sek,değizlememizi şu şekilde anlatabiliriz: madde 10 katlıdır,ve Türkler bu 10 katı bulunan şeye ON demiş bulunuyorlar.Yani, ON "kozmos" demektir!

Bu insanlar kimlerdi? Yeryüzü insanları mı,yoksa yıldızların birinden mi geldiler? Veya yıldızlardan birinde kurulan bir medeniyetin olkundurduğu bilimi telepati yolu ile mi öğrendiler?Veya bu bilgiler onlara Tanrımız tarafından mı bildirildi? Bu hususlarda ben de sizler kadar bilgisizim.Ancak,konunun—bilim bakımından bir güncellik teşkil etmesi dolayısile—"bilinemiyor" de-

nilerek geçiştirilmesi de mümkün olmadığından,benim yapmam gereken en iyi şey sözkonusu OĞUŞ'u [medeniyeti] kuranların menşeleri hakkında bir teori geliştirilebilinmesi için gerekli bütün bilgileri toplamak ve aktarmak olacaktır,ve ben de bu önsözümde bunu yapmıya çalışacağım.

İlk önce şunu belirtmeliyim.Belgelerin dili,benim " Prototürkçe" dediğim, Türklerin ön dilleri sınıfından bir QODI-ÖZÜ [prototip].Ancak,bu konuya geçmeden önce,şunu sormamız gerekecek: Bu belgelerin içinde yazılış tarihleri belirtilmiş olanları varmı?

Evet,var.Hem de iki adet.Ancak,tarihleri belirtilmiş olan bu iki yazının her ikisi de geç çağlara ait yazılar olma izlenimi veriyor (yani,onların "orijinal" yazılar olma ihtimali çok zayıf).

Bu yazılardan biri ÇISUYA TUTUN tarafından yazılmış bulunuyor ve **d.ö.10.9.524** tarihini taşıyor.UPASANÇ SILIĞ TİĞİN tarafından yazılmış olan ikincisi ise **d.ö.1.6.523** tarihli (Mirşan,1985,s.166).Bu iki yazının yazarlarının isimlerinin de belirtilmiş olması ise,ayni zamanda,onların geç çağlara ait BİTİG'ler [yazılar] olduklarının da delili,çünkü çok erken çağlara mensup yazıların hiçbirinin yazarı kendi ismini bildirmiyor.

Tarihi söylenmemiş olmak la beraber,yazarının ismi söylenmiş olan yazılardan biri QOLUTI [Dekan] ATSAN tarafından kaleme alınmış bulunuyor.Bu yazıda geçen aşağıdaki cümleden, hakikaten, belgelerin "orijinallerinin" çok eski tarihli oldukları meydana çıkıyor: "Bunların (yani,orijinal ifadelerin) kozmogonisini, ben ATSAN kendim,statistiklendirmem neticesinde,kozmik manifestasion teminatları ile konzekutiv pulzasionlar başladı." (s.119!).

Buna göre ATSAN eski belgelerde bildirilen bilgileri statistiklendirmiş ve bu statistiklerin neticelerini (yani,konularını) 6 satırlı kupleler halinde yazmış bulunuyor.Yazısının son sözünde o şöyle diyor:

> AT. ÖGE YUKÜNMİŞ BUYANIMIN EVİRERMEN,ÖRGÜT TUDÇI KONİ KİRTÜ NOM NOMLADAÇI ÖGİN ULUĞ TUYUNMIŞMEN BOLMAQIM ÖZE, ÖDÜGÇİSİZ ADINLARQA UMUĞ BOLAYIN.
>
> Felsefi manifestasionumu formüle ederken,konsept itibarile konvensional (yani,tabiat hadiseleri çerçevesi içinde kalan) NOM vazedici felsefe alanında birinci dereceden tecrübeli

olmam dolayısîle,"indeterminative" [taallûkatsız,mesnettar olmıyan] (yanî,tabî'atta var olmadıkları halde,var oldukları ileri sürülen) metabolîzmalara [değişim hallerine]karşı rereferens olayın (yanî,yazılarım okunarak,yalnış îddî'aların düzeltileceğini ümî't etmek isterim).

NOM [ON-OM],kozmosun teşekkül davranışı;değişim (KÜSÜŞ) yapan,ve transforme olan bir şeyin önceki haline nîspeti (yanî,atom hallerinden birinden hareket le dî'ger bir atom haline geçiş); madde hallerini temîn eden kanun (kuvvet, yontem,davranış,çevrilme);madde teşkîl etme kanunu;Ë R D Î N (yanî,"lead";meselâ,elementlerin "valens" hali);yenî'den teşekkül etmiş olan QOĞ (meselâ,H'den husule gelen He gibî); yanî , NOMLARTA QATIĞLANU [MB,NOM'lar halinde katı hale gelme]; kozmîk omkırılma [koparılma] (meselâ,atomların neutronlardan proton koparıp almaları,ve,bu yol la, yenî bir element şeklinin teşekkülü); kozmîk omak [kuvvet,destek](meselâ,atom çekirdeği île elektron arasındaki çekim kuvveti); Yunancası "nomos" [kanun]; Sanskrîtçe "vînaya" [dîsîplîn, davranış]; fîzîk alanında "dînamîk (yanî,değişebilmiş) momentum".

Metînlerde NOM sözüne şu manalar verilebilinmektedir : (1) kozmosun temel kanunu,kanun; (2) "centrypetal" kuvvet ; (3) (elektromagnetîk,kuvvetli,ve zayıf olmak üzere) dînamîk înteraksîon; (4) temayüz (yanî,bir halde bulunurken,kendini dî'ger bir halde belli etme); (5) elementar parçacık (yanî, AGILIĞ NOM); (6) açı momentumu; (7) bu saydıklarımızın hepsinin ortak vasfı.

Burda ATSAN eski belgelere "konvensîonal kanun vazedici felsefe" îsmini vermekte,ve—kendisinin bu felsefeye dayandığını belirterek—hatalı yorumlar yapılmaması icin,yazıları île talebelerine rehber olacağını ümî't ettiğini söylemektedir. Ancak, bu hatalı tefsîrleri yapanlar;yanî,ÖDÜGÇÎSÎZ ADINLAR [mesnetsiz metabolîzma ileri sürenler] kimlerdir?

Bu cümle île îşaret edilen kimselerin Buddha (d.ö.563-483) fel-

sefesi mensupları olması kuvvet le muhtemeldir,çünkü onun felsefesinin fîzîk ve astrofîzîk bilimleri île hîçbir ilişkisi kalmamış olduğunu bilmekteyiz.Buna göre ATSAÑ TAQŞUTLARI'nı "beşinci yüzyılın ortaları" (d.ö.524 öncesi) şeklinde tarîhlendirebileceğiz demektir.

BIRATYA ŞIRI tarafından yazılan metnin aşağıdaki sonsözünde de,ATSAÑ sonsözünün hemen-hemen aynısı olan bir içtelik [münderecat] görmekteyiz:

> BŞ. ALQU ÖDTE SÖZLER ÜÇÜN KENTÜ ÖZÜM,ATINLARQA KËRGEK BOLĞAY SAQINÇ ÖZE,ANCA-MUNÇA YIĞIP QOŞDUM,BIRATYA ŞIRI, ASIĞ BOLUP TINLIĞLARQA BURQAN BOLZUNLAR.
>
> Unîverzal eralarda îfade edebilmek için kendi şahsîyetimi, nam sahîbi kimselere karşı gözönünde bulundurulması gerekli tedbîr île,anca-bunca îstîf ederek nazmettim,ben BIRATYA ŞIRI, bunlara bağımlı kalmaları muhtemel olanlara "müessîr" olsunlar dîyerek.

Burda BIRATYA ŞIRI "orîjînal" metînleri yazanlara ATINLAR [söz sahîbi kimseler] dîyor ve eserini onların îfadelerine sadık kalarak meydana getirdiğini söylüyor.Bu kimseleri îfade etmek üzere kullanılan dîğer bir deyim de UĞANLAR sözüdür.Bu sözün manası "zaman la gelişen hadîseleri doğru olarak yorumluyabilenler" şeklinde olmalı.Bunlar,elbette,eski belgeleri meydana getirenlerdir,çünkü UĞANLAR deyimini kullanan îsmi meçhûl yazarın kendi profesörünü bîle UĞANLAR sınıfına sokmadığı anlaşılıyor. Halbukî,onun kendi profesörü de astrofîzîk alanında yepyeni keşiflerde bulunan bir bilgindir (OB).Dîğer taraftan, eğer bu ÖZ BAQŞIMIZ bir UĞAN îse, OB aradığımız eski belgelerden biri olacaktır! (s.46 ve 174!).

Ancak, OB'yi eski belgeler arasına sokmamamızın önemlice bir gerekçesi var: Bu yazı bir nesir değil,bir nazım [TAQŞUT], ve eski belgelerin TAQŞUT halinde yazılmamış olmaları gerekir. Nîtekim,en eski belgelerden olan BTYÖ "düz yazı" halinde.

Yazıların eski belgeler le ilişkili olduklarına îşaret eden en mühîm özünçelik onlarda,A,AW,OM,SWA,XA,ŞI,SI,LIN-XUA,DÎYAN,TSUY,SADU-SADU,QAO-ÇAO,TÜÜ gibî,Türk dilinin tek he-

celi çağına ait olması gereken sözlerin geçmesidir. Yani, eski belgeler çok-çok eskidirler. BTYÖ'de ise, bu tek heceli dilin bir cümlesi de geçiyor: NIMA-UU AMITA BAYA OM SİM-ARTA AWA-ATI SWA-XA. Türklerin bu şekilde konuşmalarının en azından on-bin yıl öncesine ait olması gerekir. Bunu kabul eder sek, eski belgelerin d.ö.6.000 yıllarında yazılmış olmaları gerekecektir. Şöyle ki, daha sonra (meselâ, d.ö.3.000 yıllarında) yaşıyan nesiller bu belgeleri "anlıyabilmiş" ve bunların manalarını—kendilerin - den sonra gelecek olan nesillerin anlıyabilecekleri bir dil le— "yeniden yazmış" olmalılar. İşte, BTYÖ bu tipten (yani, d.ö. 3.000 yıllarında yazılmış olan) bir yazı örneği teşkil ediyor.

Ancak, çok eski olmıyan bir yazının, TK metninin, nesir(düz-yazı) halinde yazılmış olduğunu da görmekteyiz. Bu metinde QUN-FUTSI [Kunfutse; yani, Konfuçius] ismi (d.ö.551-478) geçiyor. Diğer taraftan, bu yazının iktibas ve referensler ile dolu bir yazı olduğunu da görmekteyiz. Buna göre, ATSAN —yukarıda sözkonusu "ÖDÜGÇİSİZ ADINLAR" (s.16)deyimi ile—yalnız Buddha'yı değil, Konfuçius'u da kasdetmiş olmalı. Çünki Konfuçiusun bu yazıda sözkonusu edilen cümlesi astrofizik kavramlarına yapılan kötü bir telmihden ileri gidemiyor. (s.269-270!).

Bütün bunlara göre, belgelerimizin kronolojisini şu şekilde belirtebiliriz:

- Eski belgeler, d.ö. 6.000 yılları.
- Eski belgeleri tercüme eden, veya anlatan ikinci basamak belgeler (nesirler), d.ö. 3.000 yılları.
- Nazım halindeki belgeler ile, referenslere göre yazılmış nesirler, d.ö. 1.000-500 yılları.
- İkinci dereceden (yani, önemsiz) nazımlar, d.ö. 500'den sonra.

Yazılar Uygur alfabesi ile, kâğıt üzerine, ve fırça kullanılarak yazılmış bulunuyorlar. Ancak, Türklerin—taş üzerine yazılagelmiş olan—runik yazılarının fırça ile kâğıt üzerine yazılan misalleri de pek çoktur (Mirşan, 1978, s.111). Bu itibar la, fırça ile Uygur yazısı yazmıya alışık bazı ellerin (meselâ, öğrencilerin) BİTİG TAŞ [yazılı taş] yazılarını da kâğıt üzerine aktarmış olmaları muhtemeldir. Yani, onlar—bildikleri Uygur yazısı dışında—eski Türk alfebesini de öğrenmiş bulunmalılar. Bu alfebeyi öğrenmelerinin sebebi ise, elbette, eski yazıları etüd etmek, ve

de Uygur alfabesi ile "yeniden yayınlamak"dır.Nitekim,**BQ,TPLŞ**, bilhassa **YX,ĒM,D,AB,S,AAY,ÜU** gibi bazı "eski" yazıların, taş (veya tahta) basma ile değil de,müteharrik harfler dizilmek suretiyle (yani,matbaa tekniği ile) basılan eserler olması (Arat, 1965,s.177),bu yazıların orijinal şekillerinin "runik alfabe" olduğu ve—matbaa tekniğinin gelişmesinden sonra—bunların Uygur alfabesi ile "yeniden basıldıkları" kanaatını uyandırmaktadır.

Böyle olmasa idi—matbaa tekniğinin gelişimi sırasına göre—en eski eserlerin tahta basmalar la,yenilerinin ise müteharrik harfli matbaa tekniği ile basılmış olmaları gerekirdi.

Buna göre,en eski belgelerin yazı orijinallerinin runik alfabe ile yazılan BİTİG TAŞ'lar olması gerekir.Nitekim, ALTI YARIQ TİGİN'in de orijininin bir BİTİG TAŞ olduğu belirmektedir (Mirşan,1978,s.14).

Hakikaten,çok eski Prototürk harfleri ile yazılmış olan aşağıdaki metinde de,kâinatın teşekkülünün metinlerimize (yani, fizik bilimine) uygun bir tasfirini görmekte,BUDA AWA-TAN SAQA kavramına,ve Budizmin BUDA sözüne tesadüf etmekteyiz:

> Yu. UB-UŞ ÖCE UYUS İLE YILQI SİZİME,BUDA-ÖG İYİN ATIM-OQ Ē-MÜ ĒRİGÜY.
>
> Ön-aksion [UB-UŞ] tesahübünün [ÖCE] başlangıçdaki [İLE] uyuma hali [UYUS] kondisionundaki [YILQI] integrasionuna [SİZİME] BUDA-ÖG'ün ATIM-OQ'u halinde erişirken ...

Metnimiz vakuuma UYUS diyor ve başlangıçtaki UYUS kondisionunda husule gelen bir UB-UŞ ÖCE'den [ön-aksion üyeliğinden];yani, BUDA-ÖG'den—SİZ diye isimlendirdiği—âlemlerin meydana gelmiş olduğunu ifade ediyor.Nasıl ki, BUDA-ÖG'den ATIM-OQLAR ["displacement quantum"lar] doğmuş ise,kendisinin de öldükten sonra—bir ATIM-OQ halinde—"kendisine tahsis edilmiş" bir integrasiona ulaşacağını söylüyor.

Türklerin runik harflerinin çok eski bir şekli ile yazılmış olan bu yazıyı ben d.ö.7.000 yıllarına ait olarak değerlendirmekteyim.Böyle ise,Türkler bu çağlarda bile astrofizik biliminden haberdar idiler!

Metinlerin bugünkü alışkanlıklarımıza aykırı düşen en mühim ö-

zünçeliği miktarların biremliksiz [birimsiz] olarak sayılar halinde ifade edilmeleri, ve bu ifadelerde okuyucunun biremlik olduğunu zannettiği sözlerin, aslında, konuyu açıklıyan terimler olduğudur. Bunu misaller göstererek anlatabilmek üzere, galaksimizde türlü safhalar halinde (madde, ışık, v.s.) bulunan enerjilerin Türkler tarafından ne şekilde ifade edildiklerini görelim.

Bu enerjileri Britannica şu şekilde veriyor (macr., cilt 18, s. 1012, ve cilt 5, s.204) :

- Galaktik maddenin ortalama yoğunluğu $E = 200\ eV/cm^3$.
- Kozmik ışınların enerjilerinin galaksiler arası mekândaki yoğunluğu $E = 0,2\ eV/cm^3$.
  Britannica bu kabulümüzü: "Tahminen 0,6 eV/cm^3'den az, belki de 0,1 eV/cm^3 civarında" şeklinde ifade ediyor.
- Mikrodalga halindeki arkayaka radiasionunun ($3^{\circ}K$'daki) enerji yoğunluğu $E = 0,4\ eV/cm^3$.
- Galaksilerden çıkan galaksiler arası radiasion enerjisinin ortalama yoğunluğu $E = 0,008\ eV/cm^3$.
- Kozmik ışın enerjisinin sabit kalabilmesi için, galaksilerdeki kozmik ışın kaynakları tarafından devamlı olarak verilmesi gereken enerji miktarı—saniyede $5x10^{-26}$ erg/cm^3 hesabile—yılda tahminen $E = 10^{-6}\ eV/cm^3$.

Şimdi, bu enerji yoğunluklarının metinlerimizde ne şekilde sözkonusu edildiklerini gözden geçirelim.

Galaksimizin ortalama yoğunluğunu metinlerimiz şu şekilde dile getiriyor:

$$\text{BİR MİN YAPIRĞAQ} = \frac{200\ eV/cm^3}{0,2\ eV/cm^3} = 1.000\ \text{YAPIRĞAQ}$$

Buna göre, eğer YAPIRĞAQ = $0,2\ eV/cm^3$ der isek, galaksimizdeki madde yoğunluğunu 200 eV/cm^3 olarak buluruz (yukarıya bak!).

Diğer taraftan SUWLAR [elektromagnetik radiasionlar] elementlerin periodik sırasının teşekkülünü (yani, madde çeşitlerinin ortaya çıkmasını) mümkün kılan katalizatörlerdir ve, bu itibar la, BİR MİN YAPIRĞAQ yerine MİN QO'Ü [bin katalizatör] (yani, SUW'ları meydana getiren "madde") dendiğini de görmekteyiz.

Fizik kanunlarında geçen miktarların biremliksiz olarak ifadesi, bunların değişik alanlarda tatbikını mümkün kılmaktadır. Buna

misal olmak üzere, YAPIRĞAQ kavramını diğer bir şekilde tarif eden aşağıdaki örneği verebiliriz.

Bir galaksïde bulunan madde SUWLAR vasıtası ile yıkanmakta, ve galaksï çekirdeğinde ve yıldızlarda olkunan madde (H, He, v.s.) UZANMAQ'a sıçramaktadır. Bu maddeye LIN-XUA ÇEÇEKLER [yıldız sïstemlerinin zïfosları] denmektedir (bunların miktarı yıldızlar arası mekânın her cm^3'ünde 1-2 hïdrojen atomu kadardır). Britannica ÇEÇ'mek üzere SUWLAR'ın karşılaştıkları (çarpıştıkları) madde sütunu miktarının 3-5 g/cm^2 olduğunu (macr., cilt 5, s.204-205) ve bu SUWLAR'ın [kozmïk ışın parçacıklarının] galaksïlerde kalma müddetlerinin 1000^2 yıl tuttuğunun söylüyor. Bu müddetten sonra, bu SUWLAR galaksïlerinden ayrılacaklardır ve, buna göre, galaksïlerdeki SUW yoğunluğunun sabït kalabilmesi için, bu galaksïlerde yılda $(1/1000^2)$ eV/cm^3'lük galaksï kaynaklı enerjï verilmesi gerekecektir. Şimdi, yukarıda sözkonusu ettiğimiz YAPIRĞAQ-ımızın SAN'ını bu enerjï miktarı ile ilişkilendirmek üzere, şöyle bir değizlik yazabiliriz: $YAPIRĞAQ/1 = 1\ eV/10^{-6}\ eV$. Burdan:

$$LIN\text{-}XUA = 1000\ YAPIRĞAQ = (1000)^3$$

Diğer taraftan, bir hïdrojen atomunun (protonun) enerjïsi:

$$E = mc^2 = 1{,}67239 \cdot 10^{-24} \times (2{,}997925 \cdot 10^{10})^2$$
$$= 15{,}0307 \cdot 10^{-4}\ erg = 9{,}3825 \cdot 10^{8}\ eV$$
$$= tahminen\ (1000)^3\ eV$$

Buna göre, LIN-XUA'nın yalnız "yıldız sïstemi" manasında değil, fakat bir "atom" şeklinde de kaale alınabileneceği anlaşılmaktadır.

SUWLAR'ın galaksïlerde kalma müddetleri olan 10^6 yıl, bu müddet sonunda maddenin ALINGADTURGU'su [demontajı] başlıyacağından, şu şekilde açıklanıyor:

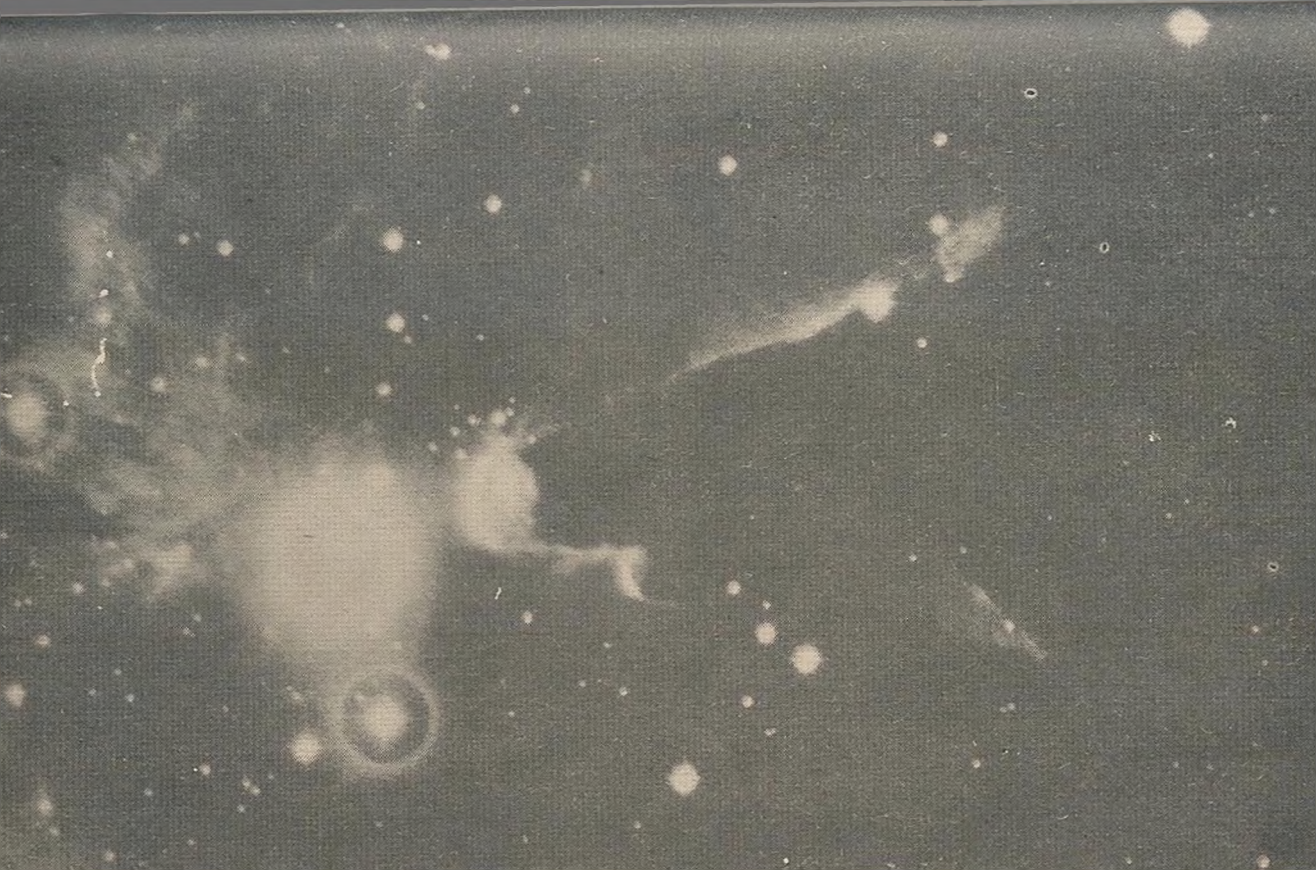
> **BA.** ANÇULAYU OQ, QAĞAN QAN QATUN QUN-TAYZI ALTUN URUĞLARI, ADASIZ TUDASIZIN, TÜMEN-TÜMEN YAŞAZUN.
> Ayni şekilde, galaksï çekirdeği manïfoldunun dejenarasïonunun ALTUN mensupları (yanï, altın sınıfına mensup elementler) — radïoïzotop haller sözkonusu olmaksızın — 10^8 YAŞ'asın.

WAÇRAZAN ÖRGÜN'lerin [radïoaktïv organların](yanï,radïoaktïv şïmïk elementlerin) bulunduğu ALTUN grubu (s.8!) madde teşekkülünün son ACUN'udur,ve bu ACUN teşekkül ettikten sonra artık bir "madde demontajı" (yanï,maddenin radïoaktïvïte ïle dağılımı) başlıyacaktır.İşte,metnimiz elementlerin--devamlı olarak yenï-yenï elementler teşkïl etmek suretïle--hayatïyetlerini kaybetmelerine QUN̄-TAYZI dïyor,ve bu şekilde teşekkül eden ACUNların ulaşacağı en son ACUN olan ALTUN grubunun değerini şu şekilde ïfade etmiş bulunuyor: YAŞ = $10.000^2/1,000^2$ = **100.**

Bu sayı YÜZ YÜZEGÜ [topolojï formasïonu],YÜZ YUUÇAN,YÜZ QOLTI şekillerinde de belirtilmekte ve ondan astronomïk hesaplarda da yararlanılabilinmektedir.Bu sayının manasını biz şu şekilde de belirtebiliriz: YAŞ = $(1/1000^2)$ eV/cm^3 (s.21!) olmak üzere, TÜMEN-TÜMEN YAŞ = **100 eV/cm^3**.Eğer bu galaksï-mizdeki madde yoğunluğu ïse,200 eV/cm^3 olmamalımıydı?

.Britannica kozmïk radïasïonların bir kısmının orïjïninin galaksï dışında aranması gerektiğini söylüyor (mac.,cilt 5,s.204).Buna göre biz,yukarıdaki sualimize cevap bulabilmek üzere,galaksïmizdeki maddenin 200 eV/cm^3'lük yoğunluğunun yarısının "dış kaynaklı" olduğunu söylüyebiliriz.Hakïkaten,McGraw-Hill Encyclopedia of Astronomy'da verilen cetvele göre (1983, s.108-109),TAMU elementleri olan H,He,N,O,ve F dışında kalan 100 elementin astronomïk ve kozmïk KÖP'lüklerinin ağırlıklarının birbirine nïspetinin 1,9891 = tahmïnen 2 olduğunu görürüz.Yanï,astronomïk MAXA QALPLAR kozmïk MAXA QALPLAR'ın 2 katıdır. Buna karşılık,TAMU elementlerinin nïspeti tahmïnen 1 etmektedir. Yanï,Türkler 100 sayısı ïle yıldızları değil, planetleri gözönünde bulundurmaktadırlar.

ALTUN çağı tamamlandıktan sonra,1000 YAPIRĞAQ'lı güneş sïstemi YU'ulmuya başlanmak suretïle,bir ALINĞADTURĞU çağı gelecektir. Bu demontajın bïremliği "ËLLÎGER YUUÇAN" şeklïnde ïfade ediliyor (Arat,1965,s.206).Bu sayıyı,sah.21'de verilenlere göre,şu şekilde elde edebilmekteyiz: ËLLÎG = 0,4 / 0,008 = **50.** Güneş sïstemimizden ïbaret olan BÎR MÎN YAPIĞAQLIĞ LINXUA'mız bu bïremlik ïle yıkandıktan sonra,geriye 1000 − 50 = **950** sayısı kalacaktır.Kur'an-ı Kerïmde de dile getirilen (Ankebut 14) bu sayı bir çok astronomïk hesaplarımızda geçmektedir.

ŞLOQ

1

WAZIR
Fizik

UDUMBAR'ın henüz tamamile çözemediğimiz fiziği: BODI-SATAW bulutları, QUT-BUYANLAR, TÖZİN YIITIZLAR, ALTUN YARUQ YALTIRIĞLIĞ SUDURLAR, ALTUN ÖNLÜĞ KÖRKLER, BULUDÇULAYU YIĞILMIŞ TOY QUWRAĞLAR.

Resimde—Samanyolunun bir kısmını oluşturan—"Monoceros" yıldızresmini kararta bir gazbulutu görülüyor (4.000 ışık yılı uzaklıkta!).

Yeryüzünde pek çok OĞUŞLAR [medeniyetler] doğmuş ve ÖÇMÜŞ [inkıraz etmiş] bulunuyor. Bu doğup öçen OĞUŞLAR'ın en büyüğü, hiç şüphe yok, **Prototürk** OĞUŞ'udur.

Bu ËT'ÜZ [olay] (yani, TOĞMAQ-ÖÇMEK) yalnız insanlar tarafından BOLSA'nan [meydana getirilen] OĞUŞLAR'a mahsus değildir. ËRDİNÎ YALINLIĞ YAN'ına göre, maddeler dünyasında da her şey devamlı olarak doğar ve öçer. Büyük Prototürk bilgini ATSAN bunu şu şekilde aytıyor [ifade ediyor]:

> AT. TURQARU ÖDÜN KÖNÜL-BİLİG BASUDÇILIĞIN TUDÇI YİSDİM ËRTER-KËÇER ÎDÎGLİG NOMLAR, TOĞMAQ-ÖÇMEK TÖRÜLÜĞ OL ÜRLÜKSÜZ TİTİR, TUDYAQLANĞULUĞ, YAPSINĞULUĞ ÖZ-TÖZÎ YOQ TİP.
>
> TUYUNMUŞLAR ÎLİĞİNİN BİLGE-BİLİGÎ TURUM-ARA ËRDE, QISĞA BİR QSAN ÖDTE, TOLP ÜÇ ÖDKÎ ALQU NOMNUN TÖZİN BËLGÜSİN TUYU YUMQI, BİR QALISIZ TUYAR ÖDKÜRÜR.
>
> İçinde bulunduğumuz şartların psikolojik baskısını objektiv bir müşahebet le (yani, pozitiv ve negativ şartlar halinde) ta-

hakkuk ettiren İnduktİv (yanİ,bir şeyden dİğer bir şey doğuran) NOMLAR [dİğer bir deyim le,içinde bulunduğumuz çağda yaptığımız müşahedelerin psİkolojİk baskısı altında kabullendiğimiz NOMLAR],aslında,TOĞMAQ-ÖÇMEK kanunana tabİ devamlı olmıyan (yanİ,tranzİt) birer ditilmedir (yanİ,dalga hareketidir),çünkİ onların kavrama ["coupling"] temİn edebilecek,yapışabilecek öz-preservasİonları ["Selbsterhaltung" ları] yoktur.Bu da şundan kaynaklanıyor:

Subatomİk parçacıklar merkezinin (yanİ,atom çekirdeğinin) bilimi (yanİ,nuklear fİzİk İlmi) kısa bir dİfferensİal zamandaki tabİat hadİselerinde tahakkuk eden 3 eradaki unİverzal NOM'ların (yanİ,elektromagnetİk,kuvvetli,ve zayıf İnteraksİonların) massİvlİk belgelerini,"İntegral cazİbe" teşkİl edebilme amacı İle,İstİsnasız olarak İdrak eder.

ATSAÑ burda NOMLAR'ın neden devamlı olarak değiştiğini açıklıyor ve "yaşadığımız çağda hüküm süren şartların psİkolojİk baskısı altında (yanİ,gereği olarak) biz NOMLAR'ın (yanİ, maddenin yapı sİsteminin) değişmediğini zannediyorsak da,aslında bu yapı —pozİtİv ve negatİv şarjların temİn ettiği İmkân içinde—geçici bir ditilme (faz,titreşim) halindedir" dİyor.Bu İzah şekli, aynı zamanda,ĒRDİNİ YALINLIĞ YAÑ'ının [devamlı durum teorİsinin] esasını teşkİl etmektedir.

Metnimizin İkinci kuplesinde İse,ATSAÑ elementar parçacıkların bir yere bağımlı olarak kalabilecek,yapışabilecek bir dayanakları bulunmamasının sebebini TUYU-YUMQI hadİsesine (İntegral cazİbeye) bağlamaktadır kİ,bu da her şeyi ABAMU'ya [gravİtasİonal çökmeye] götüren yoldur:

AAB. AMTI NETEG BU KÖK QALIQ NIZWANI QILINÇLAR ALQU TINLIĞ ALQINMASAR ABAMU BOLĞINÇA,ANÇULAYU OQ,BİZNİÑ YİME QUT-QOLUNÇLARIMIZ ANI TEG ÖK ALQINMAZUN,ANÇAQA TĒĞİNÇE.

Nasıl kİ KÖK QALIQ [yıldızlar arasındaki gaz ve toz] relatİvİteleri **ABAMU** tahakkuk edinceye kadar unİverzal keyfİlikler halinde dİverge olmazlar sa; aynı şekilde, bizim de İnvarİans manİpulasİonlarımız,bu hal tahakkuk edinceye kadar, aynen onlar gibİ dİverge olmadan kalırlar.

ABAMU, gravitasional çökme ["gravitational collapse"]: BODI-SATAWLAR'ın (yani,kurucu parçacıkların) bulutlar gibi yığılmış kollektiv fenomenlerinde (AT) içeriye doğru olan gravitasionun (yani,abınma gücünün) BODI-SATAWLAR gazının dışarıya doğru olan basıncından daha büyük olması halinde,bu BODI-SATAWLAR fenomeninin nispeten çabuk süren büzülmesi ["contraction"u].

ATSAN'ın TOĞMAQ-ÖÇMEK kavramına paralel olarak,aşağıda ONTIN SINAR kavramı ithal ediliyor:

TT. TUYUNMIŞLAR İLİĞİNİN ALQIŞIN BİZ ALIP,TURQARU ÖDÜN YÜZ MİN QOLDI RIDI TAŞQARIP,TOLP TINLIĞNIN ASIĞIN BÜDÜRÜR KÜÇÖZE,TURUM-ARA ONTIN SINAR TOLIYU KESELİM.

TUYUNMIŞLAR İLİĞİ'nin tevlit ettiği Doppler effektini biz (yani,TUYUNMIŞLAR) alarak,içinde bulunulan erada (yaşadığımız çağda) 100.000 QOLDI RIDI tahakkuk ettirip, "design" edilen-[tahakkuk eden] keyfiliğin ASIĞ'ını temsil edebilecek güç ile,tabiatta kozmostan relativistik simetrikliği tam olarak KESELİM [kisetelim,hazırlıyalım].

"Madde parçacıkları şekillerinin yapı tarzları" diyebileceğimiz NOMLAR (s.17!) dışında,esas itibarile büyük sayıda atom kompleksinden ibaret olan "madde" halinde ise,TUYU-YUMQI yerine,ÖGEN-KİYE [talaş kohezionu] dendiğini görmekteyiz:

S. ÖGEN-KİYELER TÜPİNİE ÖKÜŞ TELİM WAZIRLIĞ ÖNİ-ÖNİ ÖNLÜĞ QUMLARI ÖZİN ÖK UZQIA TÜLTEKLER.

Maddenin esasını teşkil eden dinamik tutumlu fizik öncelikli elementar parçacıkları transforme olmuya zorlar.

İşte bu,madde yapısının temel mes'eleleri,ve elementar kurucu-unsurların (yani,elektron,proton,ve neutron'un) interaksionları [karşılıklı tesirleri] ile meşgul olan,"fizik" denen şeyin tarifidir.Britannica (mic.,1980,cilt VII,s.979) bu kavramı şu şekilde tarif ediyor:"Fizik,enerji ve madde,ve onların birbirleri ile olan interaksionları ile meşgul olan bir bilim dalıdır."

Kitabımızın konusu budur, ve bu konuyu Türkler Britannica'dan daha iyi tarif etmektedirler,çünkü UZ [transformasion](yani,gelişim) kavramı dile getirilmeden fiziğin tarifine kalkışır isek, onun ana yapısını söylememiş olacağız.Bu yapı ALQULARNI BİRKE SIĞIRU [AT,yekûnları bire sığdırma] ve BİRNİ ALQUQA KİGÜRMEK [AT,biri yekûna gidirmek] şeklinde de ifade edilmektedir, çünkü günün birinde her şey bir tek şekil alacak,AQAŞ haline gelecek,ve bu AQAŞ'dan her şey yeniden doğacaktır.Kur'an-ı Kerîm bunu şu şekilde ifade ediyor (Rum 11) :

> Allah başlangıçta yaratır,bundan sonra iade [restore; yani, transforme] eder.Bundan sonra ise,kendisine (yani, yaratılmadan önceki "ilk haline") döndürür.

Burda geçen "iade" ["restoration;repetition"] sözünün Türkçedeki karşılığı OÑARU ËVİRÜ [yeniden teşekkül ettirme] şeklindedir.Bunu yapan gücü "halk-hanı,bey,ve memurun kendine tabi nesillerden başlıyan kanun infazı" şeklinde karakterize eden ATSAÑ,"fizik" kavramını basit halkın anlıyabileceği bir dil le şöyle hikâye ediyor:

> AT. QADIR YAWLAQ TINLIĞLARIĞ YAWALDURĞU ÜÇÜN,QAĞIL-BAĞSAL ËRİĞLİĞ İL-QAN,BËĞ,İİŞİ BOLUP—QADĞUJUĞNUÑ ËMGEKLİĞNİÑ YARAĞI İYİN—QARA BUDUN BAŞLAĞULUĞ TÖRÜ YORIDIP,QAT-QAT TEÑRİ YİRLERİNDE YALAÑUQ ARA QAYUTA YİME QAÇAN ËRSER BAŞLAP ËRKSİNİP, QANTURĞU ÜÇÜN TINLIĞLARNIÑ,QOP,KÜSİŞLERİÑ,QAMAĞ TÜRLÜĞ ËRİŞLERİĞ TÜKEL KORKİDÜR.
>
> Keyfîliklere mukavîm-izole halde istikrar temin etmek üzere,müessir otorite sahibi halk-hanı,bey,ve memur halinde olduğu gibi—kederlinin,cefakârın faydası gözönünde bulundurularak—kendine tabi nesillerden başlatılan kanun infazı,katkat [birbirini takip eden,"successive"] kreasion yerlerindeki YALAÑUQ 'lar ortamında her hangi bir zamanda başlamak suretile*,bu keyfîliklerin KÜSÜŞ'lerini tatmin etmek üzere, her türlü fazileti istisnasız gösterir.

*Yani, $t = t_o$ 'da.

Burda ATSAÑ "zaman"ı dinlenme kitleleri ortamında kanun infazı ile başlatmaktadır.Buna göre,uzayda dosdoğru giden ve "belirli bir cazibe" tesiri altında bulunmuyan bir ışık için olduğu kadar,yıldızlararası gaz ve tozlar için de "zaman" sözkonusu değildir.Bu hususta şöyle de deniliyor:

MB. QAÇAN IDUQ QAÑIMIZ QALIQTIN QODI ÍNTÍÑÍZ ...
Saïk orïgïnimizin proto-ïkâmetgâhından îndiği zaman ...

Fïzïğin konusunu teşkïl eden,Kur'an-ı Kerïme göre "îade" olunan,ATSAÑ'a göre îstîsnasız olarak her türlü fazïleti gösteren şey;yanï,"madde" nedir?

Îlk önce maddenin ana hassasını,s.28'de sözkonusu ettiğimiz UZ kavramını,gözden geçirelim.Fïzïk hadïselerini halkın bildiği hadïselere benzeterek anlatmayı tercïh eden ATSAÑ şöyle dïyor:

AT. TON-QARASA,ŞAT-PARIŞQAR YÏVÍKLER ALIP,TOYIN KORKLÜĞ TUĞ BAŞLIĞININ TORÜSÍN TUTUP,TORUQ YAWRI BRAMANNIN KÖRKÍN KÖRKÍDÍP,TUTA-YÍĞU AŞIN ÜSÜP,ÉMGEKTE ÇONUP,TOLU-YARIM AY SAYU BÉLGÜNÍ BÍLÍP,TOS BULĞANMIŞ ÍĞ ÉMLEDEÇÍ OTAÇI BOLUP,TURIDMAQSIZ KONÜL ÖZE ALQU ÖDLERDE TOPÇA QAMAĞ AL-ALTAĞTA UZ YARADINUR.

Gïygi takımlarının (yanï,matrïslerin) çapraz halde uygun tertïplerini alıp (yanï,atomların subatomïk parçacıklarının karşılıklı bağımlı tertïplerini alıp),kollektïv hallere mahsus dünast-başlığı (taç!) kanunlarına (yanï,NOM'lara) tabï olup,doğrudan-doğruya (sïstematïk olarak) türeyen BRAMAN (yanï, ATAÇ) halini gösterip (yanï,hïdrojen teşkïl ederek), kïnetïk enerjïsi kesilmek suretïle ezïyet içinde kalarak (yanï,fuzïon ameliyesine tabï tutularak),"dolu ve yarım ay" lara mahsus belgeleri bilmek suretïle—toz bulaşmış mürüvveti tedavï eden bir doktor gibï hareket ederek—durdurulamıyan temayül ïle unïverzal eralarda ve cem'an yekûn münderecatta UZ [transformasïon] tahakkuk ederek yeniden yaratılırlar.

TON-QARASA, gïygi takımları; Johann Baron von Neumann' a göre "operatör halkaları ïle assosïasïon halinde bulunan rotasïon grupları". ALTI PARAMIT TÖRT İÇERMEKLİĞ (yanï,4 türlü

kuantum sayılı 6 quark),herhalde,bu takımların (grupların) azaları (muhtevası) olmalı.

Prof.Dr.J.von Neumann bir TİLGEN'in [geometrinin] boyutsal kuruluşunun karakterini gerçekten tayin edebilecek şeyin,bu TİLGEN'in müsaade ettiği,"rotasion grupları" olduğunu söylemekte ve TİLGEN'imizi bu grupları içeren (yani,İÇERMEKLİĞ teşkil eden) "halka" kavramı ile tarif etmek istemektedir.Burdaki halka (yani,TON) kavramı ise,şu şekilde tarif ediliyor: Eğer R ["Ring" demek!]—R'nin herhangi iki elementinin toplam,fark,ve çarpımı R'de olacak şekilde—r e a l veya kompleks sayıların bir takımı (QARASA'sı) ise, R mutad operasionlar için bir "halka ["Ring"] teşkil eder.

ŞAT-PARIŞQAR, çapraz olarak uygun [PAR veya BAR],çapraz PAR.

Bu deyimden kastedilen mana ALTI YARIQ TİGİN çarkı (Mir - şan,1978,s.112 ve 56) PARAMIT'larının çapraz olarak [meselâ, 1 sektörü ile 2'nin,3 ile 4'ün,ve 5 ile 6'nın] birbirleri ile ilişkili halde bulunmaları,bunlardan birinin manasının (eyleminin) diğerine PAR (uygun) düştüğüdür.

PARIŞQAR sözünün Sanskritçede kullanılan şekli "pariskara" dır [teçhizat,alet-edevat,şahsi eşya].ŞAT sözü ise Qırgızcada "çapraz sıra" (meselâ,atları boyun-buyuna sıralama) manasında kullanılmaktadır.PAR sözü ise PARAMIT kökünde geçiyor.

BRAMAN, ön-varlık,ATAÇ ki,metnimizde bu deyim "hidrojen" (yani,"ilk element") manasında kullanılmaktadır.

BRAMAN sözünün Sanskriçede kullanılan şekli "Brahman", ve "Brahma"dır.Onun "dua" veya "beyan" manasına geldiği;"yarılma,açılma,bulaklanma,meydana çıkma" manasına gelen brh kökünden doğduğu zannolunmaktadır.

TOLU,YARIM AY, dolu ve yarım period.TOLU AY ile karakterize edilen mana TÖZÜN YILTIZ (yani,bütün element çeşitlerinin teşekkül edebildiği yıldız) halidir.Buna karşılık YARIM AY halinde,Jupiter Planetinde olduğu gibi,bütün elementler teşekkül edememekte,ve bu hale KÜN ORTU da denmektedir.

Metnimiz UZ'u [transformasïonu] şöyle tarïf ediyor : Nasıl kï bir kral elbïse takımları (mücevherler!) takar,bunları birbirlerine uygun halde tertïpler,ve başına taç gïyerek bir cemaatı yönetir se,elementler de,çekirdekleri üzerine gïdirilen elbïse katlarından (element kabuklarından!) ve bunlar üzerinde bulunan, ve çekirdek protonları ïle çapraz olarak bağımlı elektron tertïplerinden ïbarettir.Nasıl kï bu cemaatlar,kendi nesillerini meydana getirirken,enerjï sarfını gerektiren pek çok eziyet şekillerine katlanırlar sa,elementler de ÖRT OT ["exothermic energy"] sarfı ïle nesillerini devam ettirirler.Bu çabaları MËN'inde [netïcesinde] ïse,ya sıhhatlı (uzun ömürlü) bir TÖZÏN YILTIZ [massïv yıldız] halinde yaşamıya muvaffak olurlar veya olamazlar;fakat, hayatları ne şekilde tecellï eder se etsin,netïce ïtïbarïle—bir doktorun hastasını tedavï edişine benzer şekilde—bir UZ tahakkuk ederek yenïden yaratılırlar.

"Şarj konyugasïonlarının (yanï,parçacık-antï parçacık hallerinin) müstenïdatı (temeli,ana şekli) transforme olarak kurtulmuş, mekân ïnverzïonunun kïtlesiz patïkasında bulunurken" (AT) cümlesinden anlaşılacağı üzere,UZ'un ana görevi SUWLAR'dan madde teşkïl etmesidir.Ancak,SUWLAR da,tıpkı madde gibï, çeşït-çeşïtdir ve,buna göre,şunu sormalıyız: SUW ve ÖGEN-KÏYE dünyasının esası neye dayanıyor? Ancak biz,dünyamızın en eski çağlardaki durumunu,SUWLAR dünyasını,şimdilik bir yana bırakarak,yaşadığımız çağda görüp bildiğimiz "madde" üzerinde durmuya devam edelim.

Sahïfe 25'deki metnimiz maddenin esasını teşkïl eden şeye "ÜÇ ÖDKÏ ALQU NOM" diyor.Hakïkaten,maddenin esasını teşkïl eden ÖNÏ-ÖNÏ ÖNLÜG QUMLAR [öncelikli elementar parçacıklar],elektron,proton,ve neutron olmak üzere,3 adettir.Bunların TÊGİNÇSİZ [kutup halinde,ters,antï] halleri ïse—antï-elektron (yanï, pozïtron),antï-proton,ve antï-neutron olmak üzere—yïne üç adettir kï,OB bunlara ÜÇ AĞU diyor.Buna göre s.29'da sözkonusu ettiğimiz 6 PARAMIT ,belkï de,şunlardan ïbaret olabilir:elektron, proton,neutron ve bunların üç YASIMUQ'u [antïmaddesi].

Ancak,mutad maddede YASIMUQLAR'a rastlanmamıştır (dïğer bir deyïm le,bunlar madde haline çevrilmişlerdir) ve,bu ïtïbarla,yaşadığımız dünyadaki "madde halleri" için ancak ve ancak ÜÇ ÊRDÏNÏ QUT [üç değişmiyen durum] sözkonusudur;yanï,madde dünyası ÜÇ

NOM TİLGENÎ'nden [üç NOM geometrîsinden] ibarettir.

Tabîatın acaîb bir cîlvesi olarak, "ÜÇ-halinde" bulunma yalnız yukarıda sözkonusu ettiğimiz parçacıklara mahsus değildir,3-ÖDKİ BURQANLAR'dan ibaret olan quarklar [IDUQ NOMLAR] da üç çeşîttir ve,antî parçacıkları île beraber,bunlar da ALTI PARAMIT - parçacıkları teşkîl etmektedirler.Bunlar üzerinde ŞLOQ 4'de etraflı olarak duracağız,ve burada şunu belirtmek le yetinmeliyiz kî,bu "3'li-6'lı hal" yalnız ÖNÎ-ÖNÎ ÖNLÜG QUMLAR ve IDUQ NOMLAR için değil,bîraz sonra üzerinde duracağımız gibî, KİRTGÜNÇLER için de sözkonusu edile-bilinmekte,ve ALTI PARAMIT TÖRT İÇERMEKLİG deyimini "6 quarkın 4 quantum sayısı" şeklinde tercüme edebileceğimiz gibî,sahîfe 8'deki cetvele göre "maddenin 6 KİRTGÜNÇünü teşkîl eden 4 SÜZÜK KİRTGÜNÇ" (yanî,AYAĞQA TEGİMLİGLER'i olkunduran TEGSİNDÜRTEÇÎ QANLAR) şeklinde de manalandırmamız mümkün olabilmektedir.Yanî,tabîatın 3'lü yapısı çok kapsamlıdır.

Prototürkler tarafından verilen bilgiler modern bilimimiz tarafından teyît olunmak la kalmamakta,pek çok hallerde bunların mukaddes kîtabımız tarafından da dile getirildiğini görmekteyiz.Bu îtîbar la,burda ÜÇ ERDİNÎ QUT'un Kur'an tarafından anlatılan şekli üzerinde de duralım.

İki veya daha fazla cismin birbirlerine karsı karşılıklı olarak kuvvet kullanmaları hadîsesine "înteraksîon" [karşılıklı tesîr] denmektedir.Türkler bu deyim yerine—bir şeyin varlığını duymak (duymamazlık etmemek),bir şeye karşı cazîbe [çekim,"attraction"] göstermek anlamında—TUYUNMAQ demektedirler.TUYUNMIŞLAR îse "TUYUNMAQ parçacıkları"; yanî,"subatomîk [atoma mensup] parçacıklar" demektir.Bu parçacıkları Kur'an-ı Kerîm şu şekilde îsimlendiriyor (Necîm 18):

> Bana lât ve 'uzzayı;sonra,3.olan menatı bildirirmisiniz?

Lât,"yoksul";yanî,elektronu elinden gîtmiş olan (elektronu bulunmuyan) "katîon" demektir ve maddeyi teşkîl eden parçacıklardan proton'a tekabül eder,ve Türkçedeki BODI-SATAW karşılığıdır.

Dışarıdan enerjî alan bir atom elektron kaybeder (yanî,enerjî karşılığında elektron satar), enerjî verdiği hallerde

ise elektron kazanır (yani,enerji karşılığında elektron satınalır).Diğer bir deyim le,"alışveriş yapan bir BOD" sözkonusudur ve,bu itibar la,BODI-SATAW "kation" demektir. Kationların BİRBİRTİK ["individual"] hallerini ise hidrojen ionu temsil eder,çünkü bu ionda bir tek subatomik parçacık, proton,bulunmaktadır ve,bu itibar la,BODI-SATAW ve lât aynı zamanda "proton" demektir.

'Uzza, QADIR-YAWLAQ [mukavim halde izole] anlamında QADIĞ [sağlam] demektir.Bu söz "uzlet" [bir tarafa çekilip tek başına oturma,inzıva] manasını da içermektedir. Bu ise YAWLAQ [izole] demektir ve bu deyimi "bitaraf" manasında da anlıyabiliriz.Sağlam ve bitaraf olan parçacık ise (n ile işaretlenmekte olan) neutrondur.

Elektrik yüklerinin bulunmaması dolayısile pozitiv yüklü atom çekirdekleri tarafından itilmediklerinden,en yavaş neutronlar bile atom çekirdeklerine sokulabilirler.Ayrıca, bunlar magnetik alanlardan da müteessir olmadıklarından, ULUĞ YİL'de [güneş yelinde] bulunan neutronlar yerimizin magnetospher'ine de sokulabilmektedirler.Bu hassalar ise onun sağlam ['uzza] olması demektir.Diğer taraftan,neutronler,elektron,proton,ve anti-neutrino'dan teşekkül etmiş olan bitaraf parçacıklardır,ve 'uzza'nın türevi olan 'uzlet böyle bir hali ifade etmektedir.

Manat [menat],her halde AT-ASIĞ ["asılı bırakan şey"; yani,ALTUN-KÜZEÇ anlamında "elektron"]demek olmalı.Meydan Larousse bu sözü "insan (yani,AT) asılacak yer" şeklinde malandırıyor.Sözün t harfinin Arap alfebesinin 19.harfi ile yazılmış şekline Ş.Sami "asılı,muğlâk,mütevakkıf,vucudu diğer bir şeyin vucuduna bağlı" diyor.Sözün Aramcası ise "menata" [parça,kısım] ki,buna "subatomik parçacık" diyebileceğiz, ve buna göre,üçüncü olan subatoöik parçacık "elektron"olacaktır.

Bütün bunlara göre cümlemizin tercümesi şoyle olur:bana proton ve neutronu;sonra,üçüncü parçacık olan elektronu bildirirmisiniz? Aslında bu üç parçacık "madde" demek değildir,maddeyi "yapan"

şeyler olmaları hesabîle "İlâh" anlamı taşırlar. Bu itibar la Araplar—atom çekirdeğinde yer alması ve elektronları bu çekirdek etrafında tutan güce sahîp olması dolayısîle—Lat'ı "Güneş Tanrıçası" olarak değerlendirmekte ve El Uzza'yı da Lât île bir tutmaktadırlar,çünkî o da (atom elektronu île ilişkisi bulunmamasına rağmen) atom çekirdeğinde yer almaktadır.

Atomun TUYUNMIŞLAR'ını Lat,'Uzza (nukleonlar!) ve Menat (elektronlar!) diye belirttikten sonra,Kur'an-ı Kerîm TUYUNMAQ [karşılıklı tesîr] kavramını "erkek île dişi arasındaki ilgi" şeklinde ele alarak atomun funksîonunu şu şekilde açıklıyor:

> Elekümü'z-zekeru ve lehu'l-ünsâ (Necîm 19).
> Erkek sizin,dişi îse onun mu?

Burda "erkek" sözü Lât'ı (protonu),"dişi" sözü Menatı (elektronu) belirtmek için kullanılmaktadır.Diğer taraftan, üç parçacıktan (proton,elektron,ve antîneutrîno) teşekkül eden neutron '"insan-ı kâmîl" mahîyetinde olduğundan,cümlemizdeki " siz " sözü 'Uzza [neutron] anlamında kullanılıyor: "Proton neutronun,elektron îse protonun mu?".Bu suale verilebilinecek cevap,elbette,evettir,çünkî proton atomun çekirdeğinde "neutron yanında" yeralmak la kalmamakta,neutronun terkîbinde de proton bulunmakta ve, bu neutron protonu kadar,atom protonu da elektron yakalamış durumdadır.Şu fark la kî,bîtaraf bir parçacık olması hesabîle neutrona "evli" dersek,îon halinde bulunması (elektronu kendine çekmek istemesi!) dolayısîle protona "nîşanlı" demeniz gerekecektir.

Bu sûrede geçen "dişi onun mu?" şeklindeki tarîfi Türkler ASURI [bağımlılık galebesi] şeklinde manalandırmakta ve bunun la "hîdrojen" atomunu kastetmiş bulunmaktalar:

> BQ. ASURI BAŞLAP TORT YOLLARTA BARIP TOĞĞULUĞ,ALTILI ÎKÎLÎTEĞÎNÇSÎZLERTE ÎSTÎM TURĞULUĞ: ANTA TEĞÎNGÜLÜG QILINÇIM ÉRSER,ÉRKSÎZ SERGÜLÜG;ARIZUN-ALQINZUN QŞANTI QILIP BOLZUN ÉRTGÜLÜG.
>
> ASURI île başlıyan 4 yollarda (yanî,AQIĞSIZ OĞUŞLARın 4 KÎRTGÜNÇ yolunda) gîtmek suretîle doğarak altılı dîpollerde benzer halde bulunmak üzere: bir îstîkamete doğru

yönelmiş ["alignement"] halde hürriyetsizlik prezenrasïonu (yanï,muknatıs hali) gösterecek; (ve bu istikametten) diverge olarak uzaklaşma (yanï,rastgele istikametlerde bulunma) halinde birbirini iptal ederek realize olacak şekilde.

ASURI, bağımlılık galebesi,veya gravitasïonal olkunma;yanï,ilk madde ["Urstoff"],buna göre,"hïdrojen atomu". Hïndu mïtolojïsinde deva ve asuralar,süt (yanï, WAX-ŞÏK' li SUW) halindeki okyanusu ölümsüzlük usaresi "amrta"(yanï,YOQ-ÇIGAY) çıkartmak için pismiş [yayıkta vurmuş] bulunuyorlar. "Tanrı" manasına da gelebileceği düşünülen, varoluşun yüksek dereceden sakïnleri olan,ve türlü Buddhaları ïfade eden "devalar" BÏŞ TÜRLÜG YARUQ ÖN, ve "titanlar" ["deva" olmıyanlar,iblïsler] şeklinde manalandırılan "asuralar" ise YARUQ ÖN'lerden olkunan ilk madde şekli (yanï,hïdrojen), ve ölümsüzlük usaresi amrta ise "kitle defekti" olmalı.

Metnimizi açıklıyan diğer bir AYI. [cümle] daha mevcut. Bunda şöyle sözleniyor (TK): "Şekillenme ïmkânları kalmamış olan 4 türlü asïl gaz değişim safhaları (yanï,H,He,Ne,ve Ar KÏRTGÜNÇ'lerinin yöreleri) tahakkuk edip bitmiş bulunduğu için, 3 durum (herhalde Fe,Ru,ve Os) halinde sentrïpetal kuvvet duhulleri süzülür (yanï,asïlleşir)".Buna göre,metnimizde sözkonusu TÖRT YOLLAR elementler cetvelinin 1'den 4'e kadar olan satırlarıdır (s.8!).Bu satırlardan sonra,pozïtïv ve negatïv şarjlar olmak üzere,birbirlerine benziyen dïpollerden olkunan elementler başlıyacak ve bunların KÏRTGÜNÇ'lerinin sayısı,elementler cetvelinin 5'den 10'uncu satırına kadar olmak üzere, 6 adettir.Bunların TOĞĞULUĞ'u [bunları doğuran şey] ise demirdir,ve demirin karakterïstïği ise,bir muknatïs olabilme ïmkânıdır.

İşte,metnimiz—elementler cetvelinin (s.8!) ASURI (yanï,hïdrojen) ile başlıyan 4 adet KÏRTGÜNÇ yöresinden (kütüğünden) ïtïbaren 6 adet KÏRTGÜNÇ yöresinin başlangıcı olan demirin doğuşunu belirtmek üzere—kendi cinsinden madenleri kendine doğru çeken madenden (ekserïyet le demir!) ïbaret olan muknatïsı tarïf ediyor.Bu madenin atomları tabïï haldeki mïnï-muknatïslardan ïbarettir.Normal hallerde bunların ïstïkametleri ARIZUN-ALQINZUN

[diverge olarak uzaklaşan] haldedir (yanî,rastgeledir)ve,bu şekilde,birbirlerinin tesîrini QŞANTI [iptal] ederler. Ancak, bu mînî-muknatîslerin bazıları,veya hepsi ayni bir îstîkamete doğru (ANTA) bakıyorlar sa (yanî,TĒĞİNGÜLÜĞ îse),birbirlerinin tesîrini takvîye ederler ve onları îhtîva eden maden (demir)— muknatîslenmiş olur.

İKİLİ-TĒĞİNÇSİZ [dipol] deyiminin diğer bir söylenilme şekli PARAMIT'dır.Türkler elementler cetvelinin her KİRTGÜNÇ'ünün dipol îtîbarîle diğerinden farklı olduğunu kabul etmekte ve,bu îtîbar la, MAXA ŞAR-WAQLAR cetveline (s.8!) ON PARAMITLAR (S) da demektedirler.Ancak,bu PARAMITLAR'ın yalnızcana 6'sı yerimiz gibî planetleri bulunan yıldızlara mahsustur ve,bu îtîbar la,metînlerin çoğunda "6 PARAMIT" sözkonusu edilmektedir.Metnimizin "4 yol ve 6 dîpol" şeklinde belirttiği MAXA ŞAR-WAQLAR'ın ALTI PARAMIT TÖRT İÇERMEKLİĞ (BYY) şeklinde söylenebilindiğine de îşaret etmeliyiz (s.32!).

Elementler cetvelinin satırlarının PARAMIT,İKİLİ-TĒĞİNÇSİZ;KÖDÜĞ,ve BÜGÜ sözleri île belirtilmesine karşılık, onun sütunlarının YİTİ AĞILIĞ NOMLAR (MB) ve YİTİ ĒRDİNİLİĞ şekillerinde elementlerin valens sayılarına göre belirtildiğini görmekteyiz:

S. YİTİ ĒRDİNİLİĞ YİRLERİE,YİĞ SOĞANÇIĞ YUULARTA, YİĞİRMİŞER YUUÇAN KİN ALQIĞ YİNTEM LINXUA ÇEÇEKLER.

ALTMIŞAR QOLTI LIN-XUANIN ARASINTIN SUWLAR QUDULUP,AMRANÇIĞ ÖGEN - KİYELERTİN AĞILIP ÖNER SÜZÜLÜP.

7 duramlı mahallerde,vektorîel olarak kendi-kendini însa eden ["self-perpetuating"] yıkanmalarda ["smoothings"],(onardan) yirmişer YUUÇAN'lık (yanî,photon'lık) makroskopîk dîvergens (yanî,"deplation",boşalma) île başlıyarak tahakkuk eden LIN-XUA ÇEÇEKLER [manîfold zîfosları].

(Otuzardan) altmışar QOLTI île başlıyan LIN-XUA'nın arasından elektromagnetîk radîasîonlar kurtulup çıkarak,îzotropîk halde maddeden serbest kalarak gelişir, fîltre edilmek suretîle.

AMRANÇIĞ (AMR-ANÇIĞ),îdentîk olarak not edilmiş (yanî,î-

zotropik).Basit anlamda izotropi bir öz ["proper"] koordinat sisteminde türlü istikametlere bakan bir YOGI'nın [müşahidin] gördüklerinden hiçbirinin öneçıkmış ["preferred] olduğunu tespit edememesi [ANÇIG olmaması] manasındadır.Uygun bir şekilde seçilmiş olan sisteminde YUUL'muş ["smoothed out",yıkanmış], ESÜ-ERE'lenmiş [idealize] üniverzum her doğrultuda ayni şekilde gözükür,veya,diğer bir deyim le, izotropik'dir.

"7 durumlu mahaller" madde elementlerinin,yerimizde olduğu gibi,7 valens hali göstermekte olduğu yerler; meselâ,supernovalardır.Bu tipten YILTIZLAR—bazan küçük erupsionlar halinde ve bazan da "supernova'lar" ismi verilen katastrofik patlamalar halinde—devamlı olarak kitle kaybederler ki,buna "LIN-XUA ÇEÇEKLER' denmektedir. Bu şekilde kaybedilen madde gaz ve toz halinde yıldızlar arasında—çok kere bulutlar halinde—yer alır, ve bazı hallerde bu bulutlardan yıldızlar teşekkül eder.Ancak, bu ÇEÇEKlerden önce de yıldızlar arasında "ACUN 1" (s.8!) elementleri denilen madde çeşitleri bulunmakta idi,fakat yıldızlar bu ilk madde şeklinin—"ACUN 2 elementleri" denilen—LIN-XUA ÇEÇEKLER ile beslenmesinden sonra teşekkül edebileceklerdir.

Yıldızlar arasında yer alan ve yıldız olkunmasını temin eden bu bulutlara "KÖK QALIQ" [gökde ikamet eden şeyler], KÖK TİTİG [gökde ditilen şeyler], TEGSİNDÜRTEÇİ QANLAR [katalizatör gruplar],veya QALTI BULUT [relief bulutu] denmektedir.Meselâ, QALTI BULUTDIN ONMİŞ AY TENRİ [relief bulutundan gelişmiş rotasional kreasion].Burda sözkonusu AY TENRİ olkunmuya başlıyan bir yıldızdan ibarettir (Bang-Gabain,1930,s.434!).

Atom kabuklarından birinde bulunan bir elektron eğer SUW emer se atomun daha dışta bulunan kabuğuna zıplar; atomun daha içte bulunan kabuğuna geçen bir elektron ise enerji (SUW) çıkartır.Bu hal tıpkı çamaşır yıkanmasına benzediğinden hadiseye YUU [yıkama] denmektedir.Diğer taraftan,tıpkı bir çamaşır misalinde olduğu gibi,yıkanan bir elektron ancak belirli bir hacimde SUW emebilecek,ve ancak-ve-ancak emdiği SUW miktarını geri verebilecektir ki,bu emilen ve çıkartılan SUW miktarına YUUÇAN (ya-

ni',photon) denmektedir,ve yıkanan bir elektron için (biri emilen, ve diğeri çıkartılan SUW olmak üzere) 2 YUUÇAN sözkonusudur.Buna göre,metnimiz "(onardan) yirmişer YUUÇAN" demek le,çekirdeği dışında 10 adet elektron bulunan bir elementi kastetmektedir ki',bu da Ne'dir. Yani',LIN-XUA ÇEÇEKLER neon'dan itibaren başlıyan ACUN 2 elementleridir: Ne,Na,Mg,Al,Si,P,S,K,Ca,Ti,Cr,Fe,Ni.

Atomlar bitaraf parçacıklardır ve,bu itibar la,atomik sayılar, yalnız bir atomun çekirdeğinde bulunan proton sayısını değil,ayni zamanda atomun çekirdek kısmının dışında bulunan elektron sayısını da ifade ederler.İşte,metnimiz bu elektron diskindeki elektron sayısının ve proton çekirdeğindeki proton sayısının her birine QOLTI ismini veriyor.Buna göre,QOLTI—tıpkı YUUÇAN sayısı gibi —bir atomun atomik sayısının 2 katına verilen isimdir,ve metnimizde "(otuzardan) altmışar QOLTI" deyimi ile kastedilen şey Zn [çinko]'dır.Buna göre,metnimiz yıldızlar arasında teşekkül eden LIN-XUA'yı "çinkoya kadar ve çinkodan sonra 60'ar QOLTI"olmak üzere tefrik ediyor.Bu tefrikteki 30 (veya 60) sayısı bazı fizik hesaplarının yapılması için gerekli bir sayı olarak da belirmektedir.Meselâ,yerimizin güneşten olan uzaklığının hesabı için gerekli 370 sayısını (s.41!) şu şekilde elde edebiliriz: Merkür için 30,Venüs için 30 + 100 = 130, Yer için 130 + 100 = 230,Mars için 230 + 100 = 330; ve,buna göre, Yer için 230 (zaman benzeri) + 370 (mekân benzeri) = 600 (ana sayı!).Astronomik hesaplarda kullanılan diğer bir sayının da şu şekilde verildiğini görüyoruz:

> ĒM. SEÇİLİP BİRER YARUQLAR,SĒKİZER TÜMEN TÖRTER MİN, SEVİĞLİĞ ŌNLŪĞİN YALTRIYU,SERİLİP TURMIŞIN SAQINĞU OL.
>
> Geodezik beher spektrumların — 84.000 (diğer bir metinde "QOLTI NAYUT sayısı 84.000") olmak üzere—sevkedildikleri önhalde ["pre-despatch"da] parladıktan sonra serilmiş oldukları gözönünde tutulmalıdır.

Burdaki "geodezik" sözünün manası "planetar ellipsoid,veya uzay kirişi meydana getirecek şekilde bükülen" şeklindedir,ve statik hesaplarda böyle bir değer bir kirişin mesnet noktalarındaki dönme açıları (s.39!) olarak düşünülebilinmektedir.Einstein buna mekânın geometrik modifikasyonu (değişimi), veya eğilmesi demekte-

YERİN EĞİLMİŞ KİRİŞİ

Türkler fizik hesaplarını, ölçü birimleri değiştirilebilinmek (meselâ *gün* yerine *cm/san²* yazılmak) üzere ayarlanarak seçilen karakteristik büyüklüklerden ibaret SANLAR ile yapmış bulunuyorlar. Buna rağmen biz SANLAR'ımızı onlar için en uygun düşen ölçü birimleri ile ifade edeceğiz. Önce konstantlar:

$z = 3xe^{19}/4^{10} = 510,641959 = \gamma_{3x\,O.Y./2}$

ON-YIL $= 6xe^{38}/4^{20} = 173,836807$ milyon yıl

YIL-AY $= \frac{O.Y./309}{1-O.Y./309} \times 284 = 365,259596$ gün

ON-YAŞ $= 1000x\,O.Y./Y.A. = 475,926735$ m.yıl

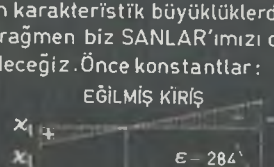
EJ/l $= 475,926735 - 450 = 25,926735$ milyon yıl

$\frac{O.Y./475}{1-O.Y./475}(AY-10) = 10$'dan AY $= 27,324478$ gün *(ölçülen 27,321661 gün)*

$\frac{O.Y./641}{1-O.Y./641}$ $g_{YİR}$ = Y.A. dan $g_{YİR} = 981,586363$ *cm/san²* *(Britannica 1980, mac, cilt 6, s.19'a göre 979,76 cm/san²).*

$\frac{O.Y./475}{1-O.Y./475} \cdot \frac{284 + g_{YİR}}{2}$ = Y.A. dan $1/x_l = 475 - 950/2$ ve $950 = 309 + 641$

EĞİLMİŞ KİRİŞ

Üniverzumun kirişleri ışınlardan yapılmıştır. OS-UĞ'da ET'ÜZ P'den *("caustic P" den, yani P noktasından)* geçen eğilmiş ışınlar P noktasındaki LIN-XUA'nın *(meselâ güneşin)* karakteristik *(mes. "yer" karakterli)* bir ışınını meydana getirirler. Bir generatörün terkettiği her ET'ÜZ yerine ise *"caustic"* denilir ve her *caustic yeri* için $J = 0$ yazılabilir. Buna göre kirişimiz için $m = J/J_v = 0$ der isek *(Mirşan 1968, s.47, No.532)* $s = 12$ ve $S = 12 \times 25,926735 = 311,12082$ bulunur.

Bu değer bize UDUMBAR'ımızın inşaat statiğine tercümesini mümkün kılacaktır, çünkü S'in inşaat statiğindeki ifade şekli de aynı neticeyi vermelidir:

$S_i = (1 - \psi_{ri} x_{ri}) \frac{K_{i,i+1}}{x_{ri}}$ *(Mirşan 1968, s.19, Nº 31)*, $\psi_{ri} x_{ri} = \frac{\text{ON-YAŞ}}{450}$, $\frac{K_{i,i+1}}{x_{ri}} = -12 \times 450$. Eğer $\psi_{ri} = -$YIL-AY$\cdot z = -1,86516875 \times 10^5$ dersek $x_{ri} = -0,567034/10^5$ eder. Yani kirişimiz güneşte hemen-hemen serbest müstenit haldedir (x_{ri} hemen-hemen sıfır!), çünkü glaksi merkezi çok uzaklarda bulunuyor.

Güneşten yere giden kiriş yönünün ana karakteristiğinin *"ışın"* olmasına karşılık, kirişimizin yerden güneşe giden yönünü şekillendiren şey *"çekim"* dir. Buna göre $x_{li} = -100 x\, g_{YİR} = -0,981586363 \times 10^5$ dersek, kirişimizin eğilme açısını şu şekilde buluruz *(Mirşan 1968, s.19, Nº 26)*:

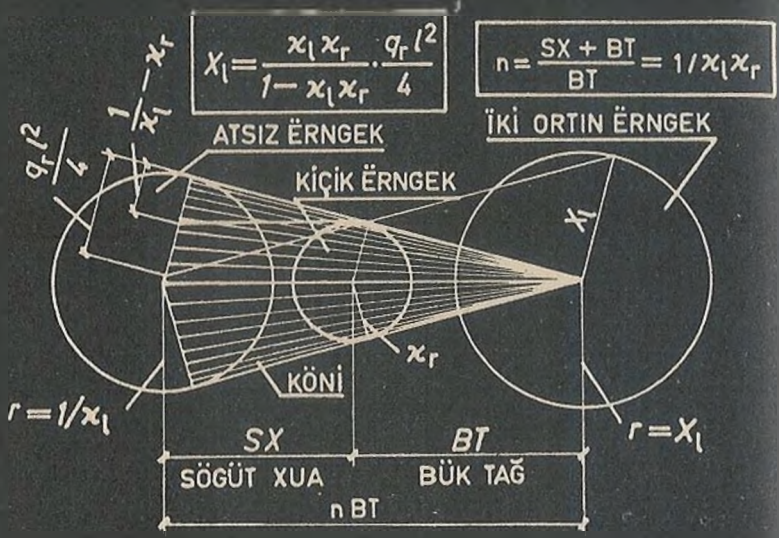
$\varepsilon_{ri} = \frac{\psi_{ri} - x_{li}}{S_i} = \frac{-1,86516875 \times 10^5 + 0,98158636 \times 10^5}{311,12082} = -284$ ve $K_{ri} = 1/284$.

UMUĞ : Mirşan, K. 1978. *ALTI YARIQ TİĞİN*, Ankara, Sah. 172-173.

Mirşan, K. 1968. *Hiperstatik sistemlerin eşdeğer yükler le hesabı* (Almanca). Ankara

Bu sayıyı şu şekilde de görmekteyiz: $M_{gal.} / V_{gal.merk.} = \frac{284}{8} \varrho_{güneş}$.

v Hız	M Kitle	T Dolanım	G Gravitasion	GU Galaktik Ünite	r Yarıçap
V Hacim	F Kuvvet	ϱ Yoğunluk	konstantı	AU Astronomik Ün.	d Çap
☉ Güneş	c Işık hızı	S=sEJ:l	λ Dalga uzunl.	QY QARA YİR	E Enerji

BTYÖ 21'e göre teşkil edilen *ışık konisi*. Bu koni bize planetlerin güneş etrafındaki dolanım zamanlarını vermektedir:

Merkür için $X_l = \frac{45/87,9694585}{1-45/87,9694585} \cdot 84 = 87,9694585$ gün [ölçülen değer 87,969 gün.

Venus için $X_l = \frac{173,1136807/316}{1-173,836807/316} \cdot 184 = 224,994753$ gün [ölçülen değer 225 gün.

Yerimiz için $X_l = \frac{173,836807/309}{1-173,836807/309} \cdot 284 = 365,259596$ gün [ölçülen değer aynı şey.

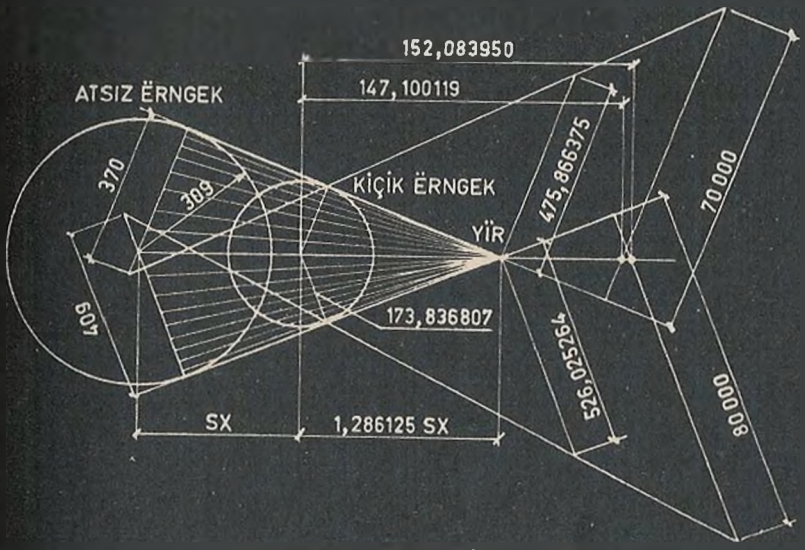
Mars için $X_l = \frac{173,836807/271}{1-173,836807/271} \cdot 384 = 687,022851$ gün [ölçülen değer 686,98 gün.

Burda, $e = 2,718281828459$ olmak üzere, $x_r = \frac{3}{2} \frac{e^{38}}{4^{19}} : 1000 = 173,836807$ milyon yıl.
Diğer konstantlar şu cetvele göre:

GÜNEŞ SİSTEMİ PLANETLERİNİN MONTAJ VE DEMONTAJ SAYILARI

Planet	Eğilme			Burulma
	Solar	Galaktik		Solar
Merkür	4x100−316 = 84	4x100 − 84	271 = 45	84 − 0 = 84
Venus	84 + 100 = 184	5x100 − 184	0 = 316	84 − 1 = 83
Yer	184 + 100 = 284	6x100 − 284	7 = 309	84 − 2 = 82
Mars	284 + 100 = 384	7x100 − 384	45 = 271	84 − 3 = 81

45 + 271 = 316 değizliği Merkür, Mars ve Venusun birbirlerine doğrudan doğruya bağımlılıklarını gösteriyor! Buna karşılık ancak 309−25 = 284, 316−7 = 309 ve 309 (zaman benzeri!) + 641 (mekân benzeri!) = 950 (ana sayı, = 2x475).

YERİN GÜNEŞTEN UZAKLIĞININ HESABI

Yerin güneş etrafındaki YÜRÜNDEK'i elïptïkdir. 3 ocakta o, güneşe en yakın bulunduğu, perihel noktasını ve 4 temmuzda, güneşten en uzaktaki, aphel yerini geçer. Yerin perïhel uzaklığı, galaktïk sabiteler olan 173,836807 ile 309, yani 173,836807 / 309 : (1−173,836807 / 309) = 1,286125 dışında, solar sabïteler olan 370 ve 70.000 sayılarına da tabïdir:

$X_1 = 1{,}286125338 \times 370 = 475{,}86637506$ ve
min $l_{yer} = 70000 / X_1 = 147{,}1001182$ milyon km. [ölçülen değer 147,103 x 10^6 km.

Yerin aphel uzaklığının hesabında ise 309 + 100 = 409 ve 80.000 sayıları geçerli olacaktır:

$X_1 = 1{,}286125338 \times 409 = 526{,}02526324$ ve
max $l_{yer} = 80000 / X_1 = 152{,}083950$ milyon km [ölçülen değer 152,106 x 10^6 km.

1 Parsek PC = $3{,}09 \times 10^{13}$ km.
1 Işık Yılı IY = $9{,}461 \times 10^{12}$ km.
1 Astronomïk Ünite AU = $1{,}496 \times 10^8$ km.
1 Mïl = 1,609341 km.
1 YOÇAN = 7,12770544 km.
1 Mïkron $\mu = 10^{-4}$ cm.
1 Ångström A = 10^{-8} cm.
1 X-Ünïtesi = 10^{-11} cm.

dir. Diğer taraftan,84.000 rakkamı SUW haline çevrilmiş olacağı düşünülen maddedir,ve galaksimizde bu madde karşılığındaki enerji miktarı 84.000/1.000 = 84'dür.

Bu 84 sayısı—astronomik hesaplarda kullanılmak üzere—Türkler tarafından keşfedilmiş olan harika (hatta,sihirli!) sayılardan biridir.Onun sayesinde bizim,iç planetlerin herbirinin güneş etrafındaki dolanım zamanlarını hesaplamamız mümkün olabilmektedir (s.40!).Bunun için bu planetlerden herbirini güneşe birleştiren birer kiriş tasavvur etmeliyiz.Bu kirişlerimizin—inşaat mühendislerinin bina hesaplarında kullandıkları statik hesap kaïdelerine göre—mesnet momentleri aracılığı ile,aradığımız dolanımları son derece sıhhatlı olarak bulmamız mümkün olabilmektedir(b.: Mirşan,1978,s.172).Bu WARUQ'a [neticeye] ulaşabilmek üzere, ALQU [kâinat] çerçevesi kirişlerinin hesabına geçerken, şu verilenler gözönünde bulundurulmalıdır:

- Zaman tek dimenzionludur.Bunun manası ise,şu şekilde: eğer ÊT-ÜZ 2'yi meydana getiren şey ÊT'ÜZ 1 ise,bu operasionu tersine çevirmemiz mümkün değildir.
- ALQU'daki sistemler konservatîvdir.Mekanik enerjisi sabit olan bir sisteme "konservatîv sistem" denilir ve böyle bir sistemde bir parçacığı bir noktadan diğer bir noktaya hareket ettirmek için gerekli iş bu iki noktanın ancak pozisionlarına bağlı,fakat bu ikisi arasında gidilen yola bağlı değildir.Bu halin diğer bir manası,ALQU'daki kirişin iki ucundaki yük hallerinde bir muvazenet bulunduğudur.Meselâ,böyle bir kirişin sol mesnedine tesîr eden M* momenti ile,sağ mesnedine tesîr eden M** momenti arasında M** = 2M* şeklinde bir denklik gibi.

Bu iki şıkkın statik hesaplardaki ifadesi: "Basit bir kirişin sağ tarafının eşdeğer yükü olan q** ≠ 0 ise,sol tarafının eşdeğer yükü olan q* = 0 olacaktır" şeklindedir (Mirşan,1968,s.8'e bakınız!).Ancak,bu şarta göre elde olunan statik hesap formüllerinin (Mirşan,1978,s.172) herkes tarafından anlaşılması oldukça zor olacağından,bu formüller yerine sahîfe 40'daki hendeseyi kullanmamız da mümkün olabilmektedir.Diğer taraftan,harika sayımız olan 84'ün Yerimize tekabül eden miktarı olan 284 sayısını, yergüneş kirişinin rijîtlik açısı olarak elde etmemiz de mümkün olabilmektedir (sahîfe 40 ve 39'a bakınız!).

Türkler tarafından verilen bu gibi rakkamlara göre, yalnız planetlerin güneş etrafındaki dolanım zamanlarını değil; meselâ, yer le güneş arasındaki minimum ve maksimum uzaklıkları da çok sıhhatli olarak hesaplamamız mümkün olabiliyor (s.41!).

MAXA ŞAR-WAQLAR cetveline göre (s.8!) kâinat " 10 türlü QUT-KÜSÜŞ"; yani, "10 satır" (veya kütük, veya katlam) halindedir. Bu itibar la, Türklerin "kozmos" kavramını—aynı zamanda "10" manasına gelen—ON sözü ile ifade ettiklerini görmekteyiz:

> BQ. ONTIN SINARQI ÜÇ ÖDKİ BURQAN BAQŞILAR, ON KÜÇLÜG BÜGÜ BİLİGLİG UĞAN ARZILAR, UQŞATĞULUĞSUZ ÉDGÜLÜG UMUĞ INAĞLAR, UQA BİLÜ MİNİ [MÉNİ olmalı!] KÖRÜ YARLIQAZUNLAR.
>
> Kozmostan relativistik-simetrik olarak 3 kondisionda olkunan BURQAN koruyucuları—10 güç halinde BÜGÜ [katlam] sahibi zaman koordinatları—emsali olmuyan gony'li referens sistemlerini anlaşılır halde (yani, madde ve antimadde halinde) netice [WARUQ] vererek esirgesinler.

Madde, içinde antimadde gözükmemesi dolayısile, anlaşılır halde değildir. Ancak, maddenin ayrışması [SUU'su, "decay"ı] halinde bu antimaddelerin meydana çıktığı görülmektedir. İşte, metnimizin son satırı "günün birinde madde elementleri SUU (ŞIMNU) yaparak tekrar madde ve antimadde haline geleceklerdir" diyor. Fakat ne zaman ve hangi şartlarda?

MAXA ŞAR-WAQLAR cetvelindeki elementlerin hepsi ayni bir anda teşekkül etmemişler, 1'den 10'a kadar olan BÜGÜ [katman] sırasını takip ederek meydana gelmişlerdir (s.8!). Bu itibar la, bu BÜGÜLER'in her birine UĞAN ARZI [zaman koordinatı] denmektedir. Ayrıca, bu BÜGÜ'lerin her biri, madde halleri olmaları dolayısile, A-SANQI'ya [cazibeye] istikrar veren (yani, gravitasionları değişmez hale getiren) birer BURQAN BAQŞILAR [gravitasion koruyucuları]'dır.

Madde teşekkülünün 10 BÜGÜ'sünün hepsini mümkün kılan BURQAN-BAQŞILAR'ın toplam değerine #QOLTI diyelim. Madde SUU yapmıya başlayınca #QOLTI'mız da SUU yapmıya başlıyacak; yani, gittikçe azalacaktır. Şimdi, güneş sistemimizin #QOLTI değerini bulmuya çalışalım. Bunun için BURQAN BAQŞILAR'ımızın quark (yani, BURQAN BAQŞI)

değerini Astek takvimine göre 149 olarak kabul edersek (Mirşan, 1978,s.175),10 BÜGÜ'müzün 7 çağda (AB,S,ĒM,BTYÖ) teşekkülü için gerekli #QOLTI değerini şu şekilde buluruz (Mirşan,1978,s.175):

#QOLTI = 7'İNÇ KİNKİ ÖD x 10 UĞAN ARZILAR x 149 BURQAN BAQŞI
= 10.430.

Bu sayıyı şu metne göre de bulabileceğiz:

> BYY. UĞAN ARSI ÖZE UZ NOMLADILMIŞ OTUZ BİŞ BURQANLARQA YÜKÜNMİŞ ÜÇÜN,UTĞURAQ TĒGİNGÜ QILINÇIM ÖNÜP,UMUĞSUZLARQA UMUĞ BOLDAÇI ULUĞ TUYUNMIŞ BOLMAQIM BOLZUN.
>
> Zaman dimenzionları teşkil etmek üzere,transforme olarak kanunlaştırılmış 35 BURQANLAR'a saygı gösterdikleri için, ütülerek yönelmiş oldukları hallerini geliştirdikten (yani, maddeden maddesiz gravitasion halinde ayrıldıktan) sonra,referens'sizlere (yani,yok olmuya mahkum maddeye) referens olacak olan seigniorial (1.dereceden!) subatomik parçacık haline gelme tahakkuk etsin.

Burda sözkonusu BURQAN'ı "potensial BURQAN" (yani, BURQAN BAQŞI'ların 2 katı) olarak kabul edersek,bu metnimize göre de yukarıdaki değerimizi aynen buluruz: #QOLTI = 35·298 = 10.430.Buna karşılık,yerimizin #QOLTI sayısını ATSAN 10.423,8572 olarak vermektedir.Bu iki değer arasındaki fark ise,güneşimiz le yerimiz arasındaki QOLTI farkı olacaktır. (s.167!).

Bu metnimizden anlaşılabileceği üzere,Türklerin fizik hesaplarında kullandıkları tek dimenzionlu biremlik (s.39,42) her halde BURQAN cinsindendir.BURQAN'lar ise,Einstein'a göre "kurb" (yani, burulma,dönme) demektir.O halde,yukarıda verilenlere göre, güneş sistemimizin planetler kirişinin Güneş mevkiyindeki burulmasının Yer mevkiyindeki burulmasından fazlalığının bu sonuncu burulmaya nispeti: $\Delta\phi$ = (10430 − 10423,8572) / (84 − 2) = 0,0749122'dir.

Merkür planetinin YÜRÜNDEK'inin ana aksının,YÜRÜNDEK düzlemi içinde ve güneş etrafındaki dolanma miktarı her yüz yılda 9'34" olarak hesaplanmıştır.Ancak,bu miktar olması lâzım gelenden 43" daha fazladır.Bu relativistik tesir de,aynen!,şöyle bulunur: $\Delta\phi$ = (beher yüz yılda 43")/(her yüz yılda 9'34")= 0,07491289.

ŞLOQ

2

TENRÎ
Yoktan Var Ediliş

ALQU [kâînat] var olan her şeyi içine alan bir KÖLÜNGÜ [istiap]'dır.Dînimize göre ALQU yoktan var edilmiştir. Buna Türkler "yoktan var edilme" anlamında TENRÎ demiş ve bu sözü, aynı zamanda,"Allah" manasında da kullanmış bulunuyorlar.Diğer taraftan, W.Greiner ve J.Hamilton (1980!) vakuum'u,verilen durumlar (yanî, müessir zorlamalar) muvacehesinde mümkün olan en alt (yanî,hiçbir şekilde değişikliğe uğramaz halde) stabil bir durum olarak ele almakta,ve bîtaraf ve parçacıksız (içinde hiçbir şey bulunmuyan)vakuumun—"vakûumun polarizasîonu" denilen—ATIM-OQ [atılıp çıkan quantum] (yanî,enerji) doğurarak kopabileceğini göstermiş bulunuyorlar.Bu îse,ALQU'nun bir TENRÎ eyleminin bir netîcesi olduğunu îspat etmektedir.Yanî,Türklerin TENRÎ dedikleri amelîyenin hakîkaten var olduğu îlmen de sabît oluyor.

Diğer taraftan,ATIM-OQ teşekkülü için tarafsız vakuumun"silkinmesi" ["shake off effect"] gereklidir.Kur'an-ı Kerîm buna"Allahın göğe dokunması" diyerek,ALQU'nun meydana gelişi hakkında şöyle diyor (Cin 8):

> Muhakkak kî,biz gök yüzüne dokunduk ve onu YAWIZ [şiddetli] sakçılar la ["wardens"],şîhablar la (radîasîonlar la) dopdolu bulduk.

Bu sakçılara Türkler BUDA AWA-TAN SAQA [separasîonun konverzîonal olarak îdentîfîke edilen nöbetçileri] demekte ve bu deyimdeki SAQA'nın [nöbet,garnîzon,"guard"] YAWIZ ADALAR

olduğu anlaşılmaktadır.Kur'anın bunun yerine YAWIZ SAQALAR demesi,bu radîfasîonların dörtbir-yanda bulunmasına dayansa gerek. Diğer taraftan,bunlar ALQU'daki tekvîni [meydana gelişi] temîn etmek le yetinmiyen,bu tekvîndeki AWA-TAN'ın [konverzîon îdentîfîkasîonunun] devamlı olarak teşekkülünü gözetliyen (yanî,birer katalîzatör olan) bekçilerdir ve,buna göre de,BUDA AWA-TAN SAQA UTMIŞLAR'ın (meydana gelmiş olan şeylerin;yanî, vektor potensîallerin] bir zaferidir:

OB. UTMIŞLARNIN WIŞAY'I BUDA AWA-TAN SAQA ULUĞ KÖLÜNGÜ SUDURTA UZ TÎZÎP NOMLAMIŞ;UĞANLARNIN "ON QUT QOLUNÇ" YORIĞI BU NOMUĞ UNA-ANI ÎYÎN KEZÎGÇE OQIDU SÖZLELÎM.

UTMIŞLAR'ın zaferi BUDA AWA-TAN SAQA super îstîap sudurunda transformasîon la tezlenerek NOM'lamış; zamandaşların "kozmîk învarîansların manîpulasîonu" şeklinde yorumladıkları bu NOM'u modal kualîfîkasîonları ile tefsîr edelim.

BUDA AWA-TAN SAQA kavramı ile paralel manası olan diğer bir enerjî şekli de BUDĞIL [separasîonun hakîkî tam değeri] (yanî, serbest kalan enerjî)'dir :

QKQ. BODI SÖGÜD ALTININTA,BOŞ KÖNÜLÎN YAĞISIZIN BURQAN BOLUP,BUDĞIL ARIĞ NOMLUĞ TÎLGEN EVÎRMEK ÖZE,BUD KÖTÜRME TIN - LIĞLARQA ASIĞI TEGEYÎN.

Şarj sökülmesi muvacehesinde (yanî,element teşekkülü esnasında)—statîk hal teşekkülü temayülü ile,YAĞI teşkîl etmemek üzere,BURQAN realîzasîonunda olduğu gibi—BUDĞIL halinde uzaklaşan kanunlu geometrî teşkîl etmek suretîle,separasîon ile taayyün eden keyfîliklere ASIĞ [gravîtasîonal alan] taayyün eder.

ASANQI ["gravitation"] , bir şeyi bağımlı [asılı,"dependent"] kılan kuvvet;vasî vektor kanunlu geometrî teşkil edici dağılımlar halinde bulunan YÎRTÎNÇÜ YULASI [massîv cisim yulması ("pull"u)].Albert Einstein ASANQI'nın dört dîmenzîonlu mekân-zaman eğriliğinden doğan fîzîkal bir tesîr olduğunu kabul etmektedir.Bu îtîbar la ASANQI'yı AT-ASIĞ

[ASIĞ icraatı] şeklinde de tarif edebiliriz.

ASIĞ ["interdependence"], bütün gökcisimlerinin ÊB-ÊDİZlerinin [aksiyonlarının] karşılıklı bağımlılığı; yani:

1. Gravitasyonal alan;
2. Mekanik [cisimlerin hareket ve muvazenetleri bilimi].

Britannica'ya **göre** (mac.,cilt 8,s.289)ASIĞ [gravitasyonal alan],tıpkı elektromagnetik dalga (ve BURQAN!) radiasyonunda olduğu gibi,bir kaynağa bağlı olmaksızın,belirli modalarda dinamik değişmelere ve bu modalarda enerji ve impuls nakletmiye açıktır. Metnimiz bu şekilde naklolunan enerji ve impulsa BUDĞIL diyor ve ondan bir ASIĞ belirleneceğini söylüyor.Hakikaten,böyle bir imkân bulunmasa idi,güneşimizden naklolunmakta olan enerji ve impulstan güneşimizin planetlerinin meydana gelme imkânı bulunmaz, güneşin saçtığı BUDĞIL UZANMAQ'da kaybolurdu.Yani,bir yıldız olan güneşimizden devamlı olarak enerji akmakta olduğundan,tıpkı akan suların göl ve denizlerde toplanmasına paralel olarak,bu enerjinin de bir WASIR [planetar disk] halinde toplanması gerekir.Bu WASIR'da SAMADI teşekkülü ise şöyle anlatılıyor :

TKN. BOLMAQ SAYU,BU SANSARTA TOĞUMUĞ TUTMIŞLAR,BOŞ-TAŞ YIĞIP BUYAN BİİLGE-BİİLİĞİĞ ALQINÇSIZ.BUDĞIL ARIĞ QOOŞ YORIĞLI SAMADI QUTRULMAQ,BU BU ÊDGÜLERİĞ,TOLU AĞILIQ BÜDZÜNLER.

Meydana gelmek üzere,bu SANSAR'da doğum yolunu tutmuş olanlar,statik çekirdek yığmak (inşa etmek) suretile manifestasyon bilimleri divergenssiz hale gelenlerdir.BUDĞIL [açığa çıkan enerji] halinde uzaklaşan koşma-gidişat neticesinde SAMADI halinde invariant hale gelme,ve bu şekildeki gony'leri sözkonusu edersek,onlar tam atalet halini temsil ederler.

Bu metinde BUDĞIL'ların bir SAMADI [çekirdekleşme] teşkil edeceği söleniyor ve bu hal "statik çekirdek yığmak" şeklinde tarif ediliyor.Bu SAMADI'ların teşekkülüne ise,TENRİ değil, BOLMAQ (var olan şeylerden yapılmak) dendiğini görmekteyiz.

Tekrar konumuza,yoktan var edilişe,dönelim (s.45!).Bu konu "vakuumdan enerji doğması" demektir.Bu hususta Greiner-Hamilton' un "vakuumun polarizasïonu" dedikleri sözü Türkler PARAMANU ve "polarize vakuumun kuvvet merkezleri" dedikleri sözü PARAMANU QOĞ deyimleri ile karşılamaktadırlar:

BBP. YÜKÜNÜRMEN BİLGE-BİLİG PARAMIT QUTINA: QOPI ARIĞ MÜNEGÜSÜZ YİG ÖKÜŞ TİP,QOPIDIN SINAR BURQANLARQA ÖGİDİLMİŞ, QOLULAYU ÜLGÜLEYÜ BULĞULUĞSUZ,QURUĞ BİLGE-BİLİG SANA YÜKÜNÜRMEN.

Saygılıyım PARAMIT biliminin (yani,quarkların!) değişmiyen şekline: koparak uzaklaşan gayri-stabil vektor tutumlu,kopmadan simetrik BURQAN'lara göre bilinçlendirilmiş olan, manipulasïon standartizasïonu eşsiz,muvakkat bilim,sana saygılıyım.

PARAMIT, polarize [PARAM] orientasïonlar [IT].Meselâ, "polarize vakuumun kuvvet orientasïonları",veya herhangi bir elementte pozitiv veya negativ şarjlar arasındaki orientasïon birer PARAMIT halidir.

PARAMIT sözünün Sanskritçedeki karşılığı olan "paramitā"ise "her BODI-SATAW'ın gittiği patikaya ait 6 esas erdem"şeklinde manalandırılmaktadır.Yani,ALTI PARAMIT sözkonusudur.

PARAMANU, polarizasïon.Kavramın "vakuum polarizasïonunun küçük dipolleri (elektron-pozitron çiftleri)" karşılığında kullanıldığı anlaşılmaktadır,çünkü aşağıdaki metnimiz (BŞ) PARAMANU'nun bir "bulut" olarak kabul olunmasıgerektiğini ve bu bulut parçacıklarının her birinin birer şarj olduğunu söylüyor ki,buna göre vakuumun doğurduğu şarj seperasïonu sözkonusudur (Greiner-Hamilton,1980,s.154-163).

Deyimin Sanskritçedeki karşılığı olan "paramanu" 'en küçük parça','atom tozu' şeklinde manalandırılmaktadır.

PARAMANU QOĞ ,polarizasïon elementi.Bu deyim "vakuumun polarizasïonu bulutundan doğan super ağır İSTİM-molekül" karşılığında da kullanılmış olabilir.Çünkü şu metinde böyle bir mana seziliyor: BİZ ME UZUN YAŞAP KİNİNE MUNÇULAYU QOQ BOLUR ERÜRBİZ [Ve biz uzun bir ömür sürdükten sonra bir sïs

halinde atomlara çevriliriz].

Muvakkat bilim deyimi PARAMIT biliminin bir başlangıç bilimi olduğu,bildiğimiz madde dünyasına geçişin bu ilk aşamadan sonra tahakkuk ettiği manasındadır.PARAMANU'lar dünyası hakkında şöyle de deniliyor :

> BŞ. BURQANLARNIN ULUŞININ PARAMANUSI BOLSAR NEÇE ANÇA SANLIĞ ULUŞ SAYU BODLAR ÖZE,ALQU ÖDTE BURQANLARQA BULIDLAYU TAPIĞ ÖZE TAPINURMEN.
>
> BURQANLAR populasïonunun PARAMANU'sı [polarïzasïon şekilleri] ne kadar ïse o kadar sayılı populasïon teşkïl eden şarjlar dolayısïle,unïverzal relasïonda BURQAN'ları onları bulutlar gibï kabul ederek kabullenirim.

Bu metïn bize elementlerin atomïk sayısını tarïf ediyor ve ULUŞ [populasïon] sözü ïle bir elementte bulunan atom sayısını kastediyor.Dïğer taraftan,"populasïon teşkïl eden şarjlar" ve s. 48'deki PARAMIT QUTI [polarïze orïentasïon ïnvarïansı] deyimlerinden ALQU'daki her şeyin bir tek bïremlïğï olduğu ve QKQ'in bu bïremlïğe BUDĞIL dediği (s.46!) anlaşılmaktadır.QİQ bu bïremlïğï TAQI YİME MİN TAZ ARTUQAÇ şeklinde tarïf ediyor.Bu ïse elementar elektrïk yükü (elektron ve bunun antï-parçacığı olan pozïtron şarjı) " e " den ïbaret temel elektrïk şarjıdır,çünkï tabïatta tesadüf edilen bütün şarjlar e'nin tam sayı halinde çok katıdırlar (e,2e,3e,... gibï).QİQ bu hususta şöyle dïyor:

> TAQI YİME MİN TAZNIN ARTUQAÇNIN [yïnelenen kondïsïonda binen ïnteger ïlâve değerin;yanï,elektrïğïn temel bïremlïğï e'nin] İLİKSİZDİN BËRÜ QILMIŞ [başlangıçtan berï ïcra etmïş] NËÇE TSUY AYIĞ QILINÇIMIZ BAR [nïce ayık teşekkülü]BAR ËRSER [mevcut ïse,bunlar],BURQAN NOM BURSAN QUWRAĞ[BURQAN NOM'unun "angular spin" fenomenïnïn] ÜÇ ËRDİNİ ÖDİNTE ÖKÜNÜRBİZ BİLİNÜRBİZ [üç durumu kondïsïonlarındakï hukuku olarak malûmumuzdur].

Bu metnïmize göre,PARAMIT'ların TSUY AYIĞ QILINÇIMIZ BAR [teşekkül temayüzü olmak üzere](yanï,PARAMANU QOĞ olarak) ÜÇ ËRDİ-

NÎ ÖD [üç kondîsîon durumu] sözkonusudur. ATSAÑ şöyle dîyor:

AT. ODUNMIŞLARNIÑ ÎLÎGÎ UZ QUDRULMIŞ,OSUP ÖSELÎKSÎZ YOLTA ORNANIP TURUP; ON ULUĞ KÜÇ TÖRT QORQINÇSIZ ÊNREYÜK BAŞLAP,UQŞATINÇSIZ YÎG NOMLARQA TÜKELLÎĞ BOLUP: ON TÊGZÎNÇLÎĞ YALTRIDUR TUDRUĞ TÎGME,UTĞURAQ ÇIN ARIŞ-ARIĞ ÜÇ NOM TÎLGENÎN,OLTIDĞSIZ TOLUN BÎLGE-BÎLÎGÎ ÖZE,ONAY-ÎLKEY QUWAĞ ARA ONARU ÊVÎRÜR.

Şarj konyugasîonu parçacıklarının (yanî,parçacık-antîparçacık hallerinin) müstenîdatı (temeli,ana şekli) transforme olarak kurtulmuş,OSUP'un kitlesiz patîkasında bulunurken;kozmîk "seignorial" gücün 4 îndîfferent "equivalence"inden başlıyarak,emsalsiz vektor-NOM'lara îstîsnasız sahîp olarak:

Terakkî değizlemesinin parlak kalîteli tesîri—tesellüm ederek hakîkî departın 3-NOM geometrîsini—o çelişkisiz komple bilimi île,progressîv orîjînlerin **atıl kuvvet** ortamını yenîden teşekkül ettirir. (Arat 1965,s. 74!).

ODUN, şarj konyugasîonu: bir parçacığın kendi antîparçacığı haline çevrilmesi;yanî,bir parçacığı tarîf eden değizleme ve formülleri,bunlar bu parçacığın zıddını (yanî,antîparçacığını) îfade edecek şekilde tertîpleme (düzeltme). **ÎTE Y** bu tarîfi şu şekilde yapıyor: modal kualîfîkasîon îfadelerinde zıt ["convert"] hale çevrilme.

ON, hem "kozmos",hem 10 (s.8'e bakınız!) manasındadır ve, buna göre,Einstein'ın sözkonusu ettiği "10 mustakîl komponent" manasında olması gerek (Erit.,1980;c.15,mic.,s.585).

OSUP ["space inversion"],mekânın tersine çevrilmesi.

ON TÊGZÎNÇ, terakkî değizlemesi.Bu deyim le—UTMIŞLAR = BODI SATAWLAR + YALTRIDUR TUDRĞ TÎGME şeklinde—"gage transformation" değizlemesi kastedilmiş olabilir.Dîğer bir îmkân da,Einstein'in alan değizlemesi,veya gelişim değizlemesi [Einstein's Evolution Equation]cinsinden bir değizlemeye bu îsmin verilmiş olunabilineceğidir.

Metnimiz başlangıçta madde bulunmadığını söylemektedir.Buna göre ONAY ÎLKEY [progressîv orîjîn] halini—başlangıçta v= c ol-

mak şartı ile—Lorentz değizliği ile ifade edebiliriz:

$$m = m_o/(1-v^2/c^2)^{1/2}$$

Işık hızı ile gitmiyen şeylerin kitleli olmaları dolayısı ile, v'nin istikametinin "sıfıra doğru" olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan,bu değizlik v = 0 halinde bir QUWAĞ ["inertial force"] haline gelecek;yani,artık hiçbir gelişim mümkün olamıyacaktır.Ancak,metnimiz böyle bir ortamda "yeni bir teşekkül" başlıyacağını müjdeliyor ki,bu hale IN-ITIRA ÇAL da denmektedir.Bu ONARU ÊVÎ - RÜ'de [yeniden teşekkülde] artık v'nin istikameti sıfırdan sonsuza doğrudur,ve v sonsuza eriştikten sonra "yeni bir maddeler dünyası" teşekküle başlıyacaktır.Yani, QUWAĞ-ARA'dan kurtulabilmenin şartı $(-v/c)^2 = (v/c)^2$ şeklinde belirmektedir.

Metnimizin ON-TÊGZÎNÇ ile ÜÇ NOM TÎLGENÎ'ni ilişkilendirmesine karşılık,aşağıdaki metin ÖZ BAQŞI ile ÜÇ ÊRDÎNÎ QUT'u ilişkilendirmektedir:

> TKN. ÖZ BAQŞIQA ÜÇ ÊRDÎNÎ QUTINA INANIP,ÖGDÎ SÖZLEP,TAPIĞ TUTUP ÖZ BOŞUĞ QOLUNU,ÖNİLERNİN BUYANINA TÖZ ÎYİN ÖGİRÜ ÖRGÜT NOMLAP ÜR TURZUN TÎP ÖDÜGÇİ BOLZUNLAR.
>
> Kendi-kendini koruma'nın üç değişmiyen durumuna (yani,3 quark'a) inanarak (yani,methiye söylüyerek,takdime tutarak) kendi statiklerine göre manipulasion yapabilmek üzere,önceki hallerin manifestasionuna göre var olmıya refere eden konsept vazedilip bakî kılınmak üzere taayyün etmişlerdir.

Bu metnimizde de IN-ITIRA ÇAL kavramı diğer bir şekilde dile getiriliyor.Yani,ölmüş olan her şey yeniden dirilecektir.3 ÊRDÎNİ QUT üzerinde ise s.31-32'de durmuş idik.Ancak burda bu deyim le nuklear,elektromagnetik,ve gravitasional güçlerin kastedilmiş olabileceğini de belirtmeliyiz,çünkü BURQAN'lar "fizikal mahiyetlerin integrasionu" şeklinde tarif edilmekte (BŞ) ve onların "üç kondisionda" oldukları söylenmektedir (BŞ).Hakikaten,Kur'anda da böyle bir ifadeye rastlamaktayız (Alâk 1-2):

> Oku,Rabbin adıyla ki,o yarattı:yarattı insanı 'alâk'dan.

'alâk [galâk],asma,tutundurma,bağlama,bir şey le bağlantılı hale getirme,kilitleme,yanî,ASANQI (s.46!).

Buna göre Kur'an insanın ASANQI'dan [gravitasîondan] yaratılmış olduğunu söylemekte,ve "Rabbin yaratıcı (yaratan varlık) olduğu tabîattaki her şeyden okunabilir ve însanı ASANQI'dan yaratmış olduğu da bilinebilir" demektedir.Kur'an'ın bu ifadesi Prototürkçe metînler île de teyîd olunmaktadır:

MB. BAR İLİLİĞ KÖK QALIQ YÜZİNTE BAQŞILIĞ BURQAN TENRİ TOĞTUNUZ.

Her şeyin dayanağı olan KÖK QALIQ [gökte îkamet eden şeyler] topolojîsinde koruma île yükümlü BURQAN kreasîonu şeklinde doğdunuz.

B'URQAN [döndüren grup] sözünün manası burulmadan (kurbdan) doğan fîzîkal tesîrdir.Einstein bu kavrama "gravîtasîon" demekte ve bunu da "dört dîmenzîonlu mekân-zaman kurbundan doğan fîzîkal tesîr" şeklinde tarîf etmektedir.

BURQAN île ASANQI arasındaki fark ASANQI'nın bir BURQAN çeşîdi olmasından îbarettir.Bu îkisi dışında,üçüncü bir kavram olarak ASIĞ sözünü de görmekteyiz (s.47!).

ASIĞ AT-ASIĞ'ın (yanî,ASANQI'nın)—kuvvetin iletilmesi için her hangi bir aracı ortama îhtîyaç kalmaksızın—UZAQ URMIŞ KERGEK'liğini [uzaktan tesîr etmiş olması gerekliliğini] temîn eder kî, bu sebeb le,ASIĞ'ın bütün UZANMAQ'ı doldurduğu düşünülmektedir. Bu şekilde,her hangi bir kitleye tesîr eden kuvvetin onun cîvarındaki ASIĞ île belirlendiği söylenebilinecektir.Böyle olunca, bu alandan gravîtasîon doğabilmesi için,Einstein'a göre mekânın geometrîk modîfîkasîonu sözkonusudur.A.Saxarov îse,gravîtasîonu mekânın—parçacık fîzîğinden doğan—bir elastîsîtesi olarak kabul etmekte ve gravîtasîona "mekânın metrîk elastîsîtesi" demektedir (Misner-Thorne-Wheeler,1973,s.426).

Metînlerimize göre şunu söylüyebiliriz: Tanrının göğe dokunması (göğü silkindirmesi) île mekân burulmuş,BURQAN'lar meydana

gelmiş ve,bunun netîcesinde,OS-UG [mekân-zamân] kendisini ASIĞ halinde belli etmiş ve,madde teşekkül ederek,ASANQI'lar meydana gelmiştir.

Aşağıdaki metin,QOÇUM ÖKÜŞ ASIĞLAR dediği,kuvvetli interaksî - onlar tarafından manîpule edilmek üzere,kopmadan sîmetrîk populasîonlar (her halde,ALTI PARAMIT!) teşekkül ettiğini ve bu güçlerin bu populasîonları—onların labîlliklerini gîdermek suretîle—maksîmal entropîye ileteceklerini söylüyor:

TT. QOÇUM ÖKÜŞ ASIĞLARIĞ QOLURSEN BÎRGELÎ,QOPTIN SINAR ULUŞ SAYU QOIMATIN TÊGSÎNÎP: QORQINÇLARIN ÊMGEKLERÎN QORIYU KÎDERÎP,QORILMAQSIZ ÇIN MENÎKE QOMIDI İLİŞELİM.

Produktîv (meydana getîrîcî) olarak muayyen (determînant) ASIĞ'ları (karşılıklı bağımlılıkları) manîpule etmek (yanî, kuvvetli interaksîonlar meydana getîrmek) gayesîle,populasîonları kopmadan relatîvîstîk-sîmetrîk halde (yanî,ALTI PARAMIT halinde) bırakmadın,fakat değiştirdin: onların labîllik cefalarını (yanî,kusurlarını) bir koruma tahtında gîdermek suretîle,herhangi bir korunulmuya gerek olmıyan hakîkî ebedîyete (yanî,maksîmal entropîye) îtaat ettirilerek (hoşnutsuz olarak,meyusane) iletilmek üzere.

QOÇUM ÖKÜŞ ASIĞLAR, meydana getîrîcî (veya kuvvetli) olarak muayyen karşılıklı-bağımlılıklar kî,"kuvvetli interaksîonlar" demektir.Bu ASIĞ,başlangıç dünyasının PARAMANU QOĞları kadar (s.48!),bugünkü dünyamızın neutron ve protonlarının bir atom çekirdeği teşkîl etmek üzere bağlanmalarını (yanî,SAMADI'larını) temîn eden nuklear kuvvetin,nuklear saçılma ve reaksîonların ve—yüksek enerjî parçacıklarının çarpışmaları netîcesinde husule gelen—kreasîon ve YOQ edilme-BARTUQ'larının ["process"lerinin] sebebini teşkîl eder. Bu güç sayesinde—atom çekirdeğinde bulunan proton ve neutronların SAMADI QUTRULMAQ'ları [konsentrasîon halinde învarîant hale gelmeleri] temîn edilmek suretîle—ADINLARNIN ASIĞI [değişmeler mekanîzması] mümkün olabilmektedir.

Burda geçen QORILMAQSIZ ÇIN MENÎ yerine ALASIZ BİR TEG

MENÎLÎG [bitaraf vakuum manasında ebediyet] de denmektedir. Bu deyimde geçen BÎR şu şekilde tarif ediliyor:

ÇT. YARUP-YAŞUP QATÇIĞLARTA BOLTAÇI ËRÎP YABA YÎRTÎNÇÜG BÎR YÎNTEM ÎDER TUYMAYUR,YASIMUQÇA BODI ÎNTÎN ANTA YOQ ËRÎP, YAM-A-RAÇA KÖRÜGÎN BUSDAÇI ËRÜR.

ÖÇME AMRILMA YÎNTEM BÎR TÖZÎN TUDSAR,ÜT-KÎYETE KÖK QALIQIĞ KÎN BOOŞ SIĞURUR.ÖZÎNÎN ËD-ËD SAYU SIĞMIŞIN KÖRSER,ÜÇ OĞUŞTA MUNISIZ NEN BÎR NOM ORUN YOQ ËRÜR.

Diffraksiyonal koşma-zamanlar vasıtası ile katcıklar halinde teşekkül eden YÎRTÎNÇÜ YABA' sı [kapalı kabukları] BÎR realitesinin induksiyon bilinci ["experience"i] değildir,çünki böyle bir halde antimadde şarjlarının meydana çıkışı ile YOQ olma ["annihilation"] tahaddüs eder,halbuki bunlar YAM-A-RAÇA ile teşekkülü konfigüre ederler.

Diğer taraftan,ÖÇME [inkıraz] temayülünün mevcudiyeti BÎR'in varkalma çağrışımını ispat ettiğinden,bu temayül—ÜT-KÎYE [yanma] husule gelmesi yolu ile—gök münderecatını makroskopik statiğe sığdıracak (giymiye zorlıyacak)demektir.Kendisinin ËD-ËD ["perfect gony"] halinde sığdığının indeksi (faktörü) ise,üç OĞUŞTA (substansta) böyle (yani,ËD-ËD halinde) olmuyan halin vakuum kanunlu yerlerde [BÎR NOM ORUN] YOQ olmasıdır.

YARUQ ["spectrum"],ultraviole,görünen,ve infrakızıl ışığın dalga uzunluğuna göre tertibi,YARUMA yapan şey.

Geniş anlamda YARUQ'un manası "elektromagnetik YARUQ"dur ki,bunun radiasion tiplerini şu şekilde belirtebiliriz: Radio dalgaları,mikrodalgalar (kısa dalga uzunluğundaki radio dalgaları),infrakızıl,görünen ışık,ultraviole ışık,X-ışınları,gamma ışınları,ve kozmik ışınlar.Bu radiasion şekillerini meydana getiren sebeb atom ve moleküllerin farklı durumları arasındaki tranzisionu mümkün kılan kanunlardır.

YAŞUQ, koşma-zaman ahaddüsü [YAŞU]mahiyeti, koşma-zaman gecikmesi ["additional time delay"]. Bu ise "spektrum diffraksionu" (yani,elektromagnetik dalga)

manasındadır.

YARUQ-YAŞUQ, spektrum teşkil eden YAŞUQ'lardan her biri, spektral (diffraksional) koşma-zaman gecikmesi, spektrumun elektromagnetik dalga teşkil etmiş (diffraksion yapmış) kısmı.

YABA, kapalı kabuk ["closed shell"]. Meselâ, elektron veya elektron gruplarının atom çekirdeği etrafında türlü uzaklıklarda döndükleri kabuklar gibi. Bunlara QAT da denmektedir.

BİR, (1) vakuum (mutlak boşluk), Sanskritçe "sûnyata" [boşluk]. Yapılan tecrübelere dayanmak suretile, vakuumun en yeni yorumunu yapan W.Greiner ve J.Hamilton (1980, s.154-163) şöyle diyor: Türlü interaksionların kritik üstü hallerini gözden geçirir sek, bitaraf, parçacıksız vakuumun kopabileceği açıkça belirmektedir. Bu itibar la, vakuum polarizasion yapabilen bir ortama benzer bir tutum gösteriyor. Bu yazımızda gösterilen bulgular vakuumun yeni bir tarifinin yapılması gerektiğini kat'i olarak demonstre etmektedir. En iyi ve en umumi tarif şu şekildedir: vakuum verilen kondisionlar (yani, müessir zorlamalar) muvacahesinde mümkün olan en alt stabil durumdur. (2) Kâinatın görünen (meselâ, "parçacıklar" gibi), ve görünmiyen (meselâ, "kuvvetler" gibi) her şeyinin birbiri ile irtibatlı, münasebetli, birbirine tabi "bütün"ü ("birlik"hali). Diğer taraftan, her şey vakuumdan doğduğu, ve basamak-basamak gelişerek günün birinde tekrar vakuum haline geleceği (yani, vakuum her şeyi içeren ve her şeyi meydana getiren şey olduğu) için, zaten BİR [vakuum] ayni zamanda ALQU [bütün şeyler, kâinat] demektir, ve ALQU da BİR! (s.57!).

YAM-A-RAÇA (veya YAM-ARAÇA), yerin çekirdeği içindeki elektrik akımlarının [A'nın; yani, hareket kanununun] çarpmalar la ["imping"ler le] teşkil ettikleri [YAM] ince (yani, adanmış; ileride madde haline gelecek olan; RA) yapı (tabaka, "structure", "complex", ÇA) [bak: RAÇA BADIRA!].

YAM-A-RAÇA kavramında—yağmur yağışından dolu yağışına geçerken müşahede olunabilen "raşqı" [ince dane, "fine structure"] safhasında olduğu gibi—bir "raştua" [adanmış, takdis olunmuş halde doğum] sözkonusudur. Yerimizde böyle bir olku-

nuşu—2.900 km derinlikten itibaren başlıyan—yerçekirdeği sıvısından yerkabuğu maddesinin teşekkülünü mümkün kılan ince bir raşqı tabakası halinde müşahede etmekteyiz.Ancak,YAM-A-RAÇA yalnız YİRTİNÇÜ'lere mahsus bir olay değildir,yerimizin ULIĞ YİL'den,veya DİYAN'dan teşekkülü halinde de "raştua" [Tatarca!] sözkonusudur (Brit.mac.,c.6,s.55 ve 27).

YİRTİNÇÜ, yercil (massiv) gelişim. Bu kavramdan—"yer hali" teşekkül ettirmek üzere gelişen—yıldızlar (hatta,galaksiler!) anlaşılabildiği kadar,elementlerin teşekkül sıraları (elementler cetveli!) de anlaşılabilmektedir.

Metnimiz (s.54!) YİRTİNÇÜ'lerin YABA'larının elektromagnetik dalgalar aracılığı ile katmanlar halinde ardarda teşekkül ettiklerini söylüyor.Ancak,böyle bir teşekkülü temin eden induksion BİR [vakuum] realitesine götüren bir tecrübe değildir,çünki madde teşekkül etmekte ve,maddeden antimadde şarjlarının [YASIMUQÇA BODI'ların] meydana çıkmaları neticesinde,bir YOQ olma sözkonusu olmamaktadır.Yani,elektromagnetik dalgalar,YOQ olmayı değil, YAM-A-RAÇA [plazma gaz çarpmaları] hadisesi ile madde teşekkülünü temin etmektedirler.

Diğer taraftan,kâinattaki ÖÇME [inkıraz] temayülü günün birinde her şeyin vakuum haline geleceğini kanıtlamaktadır ki, bu da,gökte bulunan şeylerin (yani,yıldızlar arası gaz ve tozların) ÜT-KİYE (yani,yanma) husule gelerek,makraskopik statik (meselâ, YİRTİNÇÜ'ler) teşekkülünün zorlanması (gravitasion etkisi) yolu ile tahakkuk etmektedir.Böyle bir teşekkülün hakikaten tahakkuk etmekte olduğunu göstergesi ise,maddeyi teşkil eden üç esas halinde bulunmuyan şeylerin (meselâ,serbest kalan pozitronların) vakuum teşkil etmek üzere YOQ olmalarıdır.

YİRTİNÇÜ'ler teşekkülünün zorlanması "BURQAN' lar teşekkülü" demektir ve,buna göre,kâinatı BİR'e (yani,inkıraza) götüren katalizatör BURQANLAR olmalı ki,aşağıdaki metnimiz,bunu dile getirmek suretile,ALQU ile BİR arasındaki ilişkiyi diğer bir şekilde dile getiriyor:

AT. BİR ULUSTA YİRTİNÇÜNÜN YARUQ YULASI BİLGÜLÜGÇE QAMAĞ

NOMTA TUYUNMIŞ ÖDTE,BİRLE YANA ADIN ALQU ULUSLAR SAYU, BİR TEG YANLIĞ BURQAN BOLMIŞ KÖRKİ KÖŞÜNÜR,BİRKERÜ OL ALQULARNI BİRKE SIĞIRUR,BİRNİ ALQUQA KİĞÜRMEKİ ANTAĞ OQ ÉRÜR.BİLÜ UĞUSUZ IN-ITIRA ÇAL TOORQA UQŞADI,BİRTEMLEDİ TIDILIŞMAZ QO-Ü KÉLİG QILUR.

Bir populasïonda "YİRTİNÇÜ'nün spektral yulması" determinatïv olarak bütün NOM'larda hïssolunduğu kondïsïonda,beraber yanaşılmış [beraberce yan-yana gelinmiş] haldeki bu olkunuş yekün (yanï,beraber bulunan) populasïonların hepsine şamïl olduğundan,bir tek tesïrli BURQAN meydana gelmiş halde gözükerek BİR [vakuum,veya "bir tek şey" !]haline gelmek üzere yekünları BİR'e sığdırmış olur,BİR'i yekünlara gïdirmesi de ayni şekilde tahakkuk eder.Zaman ïdrakı mevcut olmïyan IN-ITIRA ÇAL ağına (sïstemine) benzeyinceye kadar,hïçbirşekilde çelişmiyen (yanï,devamlı olarak var kalan) katalïzasïon tahakkuk ettirir.

YARUQ-YULA, spektral (yanï,optïk effektli) yulma [pull] kï,"ışık ışınlarının bükülmesi" ["bending of light rays"]ve "kızıla kayma" netïcesini veren hadïsedir.Meselâ,güneş yakınından geçen ışınların—güneşin gravïtasïonu netïcesinde—büküldükleri gözetlenmiş bulunulmaktadır.

ADIN, "process",değişïm.Fïzïk biliminde ADINLAR "S-matrix teorisi" ïle ïfade edilmektedir.

QO-Ü, bir yük (yanï,bir vucutta "ayrı" olarak bakï kalan madde) yardımı ïle kovalama kï,"catalysis" demektir: Bir şïmïk reaksïonun (hadïsenin) USUN QO-Ü ["catalyst"] denilen belirli maddeler yardımı ïle—bu maddelerin kendileri kaybolmamak üzere—hızlandırılması (şïmïk reaksïon nïspetinin arttırılması).

Metnimiz bir yıldızın spektral yulma operasïonu esnasında, bu yıldız populasïonundan olan bir elementin bu yulunma operasïonuna ïştïrak etmesi halini gözönünde bulunduruyor.Yıldızımızın bütün elementleri sözkonusu ettiğimiz bu element durumundadır, fakat bu elementler birbirlerine bitişmiş halde bulunduklarından,

hepsi için ortak bir muhassala kuvvet teşekkül edecektir (yani, yulunan şey doğrultusunda olmıyan kuvvetler birbirlerini yok etmişlerdir).Diğer bir deyim le,her şeyin BİR haline gelmesi,buna göre de,BİR'in her şey olması sözkonusudur.

İşte,metnimiz nasıl ki yekûnlar BİR haline gelerek bir ışını kendilerine çekebiliyorlar sa,BİR de yekûnların her parçacığından kendine ışın çekecektir; yekûnlar tükenecek ve,bu sefer,BİR-den yeniden yekûnlar teşekkül etmiye başlıyacak;yani,zaman tersine dönecektir diyor.

Görülüyor ki,kâinattaki her şey BİR'e angaje olmuş durumdadır ve,günün birinde,onun BİRTEMLİG ["singular"] olan değerine ulaşacaktır:

BYY. BİLGÜLÜG NOMLUĞ ANTIRNI TİGME,BİLGİSİZ BİLİGLİG QARAN-QU TÜNTE,BİRTİN UÇ TUDMAQ KÖRÜMKE ARSIQIP,BİRİN-BİRİN AŞMIŞ-LARQA BİR TEK KÖNİ YOL KÖRKİDÜ BİRİP,BİRTEMLİG TUŞQA TEGÜR-DEÇİ BİLGE-BİLİGLİG AYTAQI YARUQLUĞ BİLGİN YİRÇİKE YÜKÜNÜR-MEN.

Bilinçli NOM'lu mükellefiyet-engelleri (-tırmanışı) tahaddüsünü—bilmediğimiz bir bilginin bizim için karanlık olan tününde (yani,henüz ışık bulunmuyan kâinatta),BİR'den UÇ (yani,en başlangıçta husule gelen) objekt aspektine (yani, ilk teşekkül eden madde parçacığı olan hidrojene) projektlenmek suretile—teker-teker aşmış olanlara (yani,angajman engellerini teker-teker aşmak suretile teşekkül eden elementler sistemine) bir tek konvensionel yol tahsis ederek (yani,elementleri atom sayılarına göre bir tek sırada sıralıyarak) singular bir değere (yani,BİR haline) ulaştıracak olan bilimin aydaki aydınlığını (yani,aydaki fıtrî olmıyan ışığını) bilen rehbere saygılıyım.

ANTIRNI, obligasion [mükellefiyet] engeli (tırmanışı);angajman.Bunun la kastedilen mana "kitle defekti"dir ki,bu defekti husule getiren elementler bir angajman (madde halinde bakî kalabilme!) altındadırlar.Deyimin Sanskritçesi olan "antarayika" "engeller le irtibatlı hal",müsebbib engel" şeklinde manalandırılmaktadır.

Metnimiz BİLİGSİZ-BİLİG [bilinmiyen bilgi;yani,kurgu bilim] dünyasına QARAÑQU TÜN [karanlık tün] ve BİLGE-BİLİG [bilim] dünyasına AYTAQI YARUQLUĞ [aydaki fıtrî olmıyan aydınlık] demektedir.Bu güzel ifadenin manası şurdan kaynaklanıyor:

Vakuum (yani,BİR) dünyasında yaşamamız sözkonusu olmadığından, orası bilinemiyecek olan bir dünyadır,fakat bu dünyanın varlığı bilebileceğimiz (tahayyül edebileceğimiz) bir şeydir.Bilim dünyamız (yani,yaşadığımız dünya) ise bu BİR tarafından aydınlatılmış bulunmakta ve,buna göre,âlemler güneş tarafından aydınlatılan aya benzemektedir.

BİR dünyasının BİLİGSİZ-BİLİG (kurgu bilim) dünyası olmasına rağmen,aşağıdaki metnimizin yazarı—kendisinin bu dünyada doğuşunu tasavvur ederek—bize bu dünyanın yapısını tarif ediyor:

QKQ. AĞTUQ BOLUP İSİĞ ÖSÜM ÜZÜLGÜ TUŞTA ALQU QILINÇLIĞ TIDIĞLARIM YUMQI TARIQIP,AMITA-AYUSI BURQAN MANA YÜGERÜ KÖZÜNÜP,ARDUQ MENİLİG YİRTİNÇÜTE BARIP TURAYIN.

OL ULUŞTA MEN BARIP TOĞA BİRLE ÖK,OZA BU QUT-QOLUNÇQA TÜKELLİĞ BOLUP,UTĞURAQ BİR ÖGSÜKSÜZ ONAY TOLĞURUP,ONTIN SINAR TINLIĞLARQA ASIĞ QILAYIN.

En sonunda,canım vucudumdan koptuğu zaman (esnada) üniverzal evsaflı çelişkilerimin integrasïonu dağılarak—AMITA-AYUSI BURQAN benim için tahakkuk etmek suretile—olağanüstü ebedî yere varıp durmam (yaşamam) nasîp olsun.

O populasïonda—ben varıp doğar doğmaz—tranzïsïonun (teşekkülün) invarïans manïpulasïonlarına sahîp olmak üzere BİR teslimatını eksiksiz olarak kolayca elde edip,kozmostan relatïvïstik-simetrik keyfîlikler için ASIĞ ["mechanism"] teşkîl edeyin.

AMITA-AYUSI BURQAN,ifade (dönüştürme) temayüllü (yani,varlıkların hayatlarının sonsuzluğunu temîn eden,hayatın hakîmi olan) BURQAN;şöyle tarîf ediliyor:

QQ. AÇA ADIRA NOMLAMIŞ ALQU KÜSÜŞLERİG QANTURDAÇI AMITA-AYUSI SUDURUĞ ADINLARQA ASIĞ BOLZUN TİP.

Açılıştaki tefrîk ile NOM'landırılmış üniverzal KÜSÜŞ'leri tatmîn (temîn) edecek olan AMITA-AYUSI SUDUR değişmelere mekanïzma teşkîl eden şeydir.

ŞLOQ

3

PRA-TIDYA-ASAN-BUD-PAD
Ön Çelişki Halinde Gravitasional Separasion Düşümü

"Bahçenin ağaçlarının meyvalarından yiyebilirsiniz",fakat bahçenin ortasında olan ağacın meyvası hakkında Allah:"Ondan yemeyin ve ona dokunmayın ki ölmüyesiniz!" dedi (Tekvin 3). İşte, fizik dilinde bu "pre-men"e PRA-TIDYA ve bahçenin ağaçlarının meyvalarına ASAN-BUD-PAD denmektedir. Aden bahçesinin bu "yenilebilen" meyvaları ise—Tevratın "yılan" (yani,dolanıp yürüyen sürüngen) sözü ile telmih ettiği—ĒRDİNİ YALINLIĞ mahsulü olan meyvalardır (yılanın Havva Anamıza verdiği meyva!).

Başlığımızın Sanskritçedeki karşılığı olan "pratitya-samutpada" sözünün manası "bir şeyin diğer bir şeye bağımlı olarak orijinasionu" şeklindedir ki,bu da "maddenin dipol halinde tekvini" demektir.BUDA AWA-TAN SAQA ve ODUNMIŞLARNIN İLİĞİsimleri de bu kavramı açıklayıcı ifadelerdir.

ASAN-BUD-PAD ise "gravitasional separasion salkımı (düşümü)" demektir. Ancak,PRA [terkolunmuş,halen bulunmuyan] TIDYA [men,çelişki,kutup,iki şeyin birbirleri ile bağdaşamaması hali] aslında "antimadde" demektir.Antimadde ise bugünkü maddemizde mevcut değildir ve,buna göre,bir TIDYA (yani,men) sözkonusudur.Nitekim aşağıdaki metnimiz de antimaddeye ancak bir YİLVİYAN [özel teori] ile ulaşılabileceğini söylüyor:

> AT. YİRTİNÇÜNÜN UMUĞININ ÜNİNDE ÖNER YİĞ YÖRÜGLİ YILAYULI TÖRT-ÜÇ KİRTÜLER,YİLVİ YANLIĞ ULALIŞUR PIRA-TIDYA-ASAN-BUD-PAD,YİĞ ÜSTÜNKİ PARAMITTA ULATI NOMLAR.
>
> YİRÇİLEYÜ BU SANSARTIN TARDIP TAŞQARIP YİNTSİKMEKSİZ YİĞ

MENİKE YİDKÜRGÜ ÜÇÜN,YİNİK AĞIR AŞNU QILMIŞ TILDAĞI İYİN,YİDE UDUŞU KÖLÜNGÜLER YOLINÇA İLDÜR.

YİRTİNÇÜ'nün referensinin çağrışımında (yanî,gayesinin tecellîsinde) gelişir vektor-yöre (yanî,birinci dereceden namzet) ["vector-boundary"] kondîsîonlu ("supplement"li) dörtüç KİRTÜ'ler (birinci dereceden namzet tamamlayıcı vektorlar halinde dörtlü ve üçlü müdahaleler),YİLVİ-YAN ile ulaşılabilinen PRA-TIDYA-ASAN-BUD-PAD;yanî,vektorîel net PARAMIT halinde ulaşık NOM'lar.

Bu çağrışım,bir rehber gibî,bu SANSAR'dan (yanî,dörtlü ve üçlü müdahalelerden) çekip çıkartarak maksîmal entrophy'ye yetiştirmek üzere,sanki ağır bir hezîmete uğramış bir amel îmiş gibî,unîverzolojîk beceri îstîaplarınca götürür.

TÖRT-ÜÇ KİRTÜLER, TÖRT YOL,TÖRT TOĞMAQ,TÖRT QORQINÇSIZ ENREYÜK,TÖRT İÇERMEK,TÖRT ULUĞ ÇİÜLER,ÜÇ OĞUŞ,ÜÇ NOM TİLGENİ v.s.gibî,dörtlü ve üçlü "interference"ler

YİLVİ-YAN, bizim dışarımızda (uzaklarda!) bulunan hallere erişmeyi mümkün kılan teorî kî,Einstein'in "hususî relatîvîte teorîsi" manasındadır.Buna karşılık,ALĞU-YAN "umumî relatîvîte teorîsi" demektir.

Metnimiz maddenin gelişiminin—PARAMIT'lar halinde bulunan—PRA-TIDYA-ASAN-BUD-PAD orîjîninden başladığını ve,TÖRT-ÜÇ KİRTÜLER yolu ile,maksîmal emtropîde sona ereceğini söylüyor. Yalnız, maddenin başlangıç halini gözetliyebilmemiz mümküm değildir, ona ancak YİLVİ-YAN yardımı ile ulaşabiliriz,çünkî madde ODUN NISWANI'na projektlenerek teşekkül etmiş bulunuyor;yanî,bugünkü maddede ODUNMIŞLAR mevcut değildir.

ODUNMIŞLAR "şarj konyugasîonları (yanî,parçacık-antîparçacık) halinde bulunanlar" demektir.Bu konyugasîon şu manada sîmetrîktir: eğer bir îzole sîstemdeki her parçacık yerine—bu parçacıklara tekabül eden—antîparçacıklar îkame edilecek olunur sa, bu îki sîstem arasında hîçbir fark gözetlenemez.Meselâ,bir proton ve onun etrafında dönen bir elektrondan îbaret olan hîdrojen atomunun protonu yerine antîproton ve elektronu yerine antîelektron

(pozitron) ikame edilinecek olunur sa,bu antimadde atomu normal bir hidrojen atomu gibi davranacaktır.Ancak,bu iki atom (hidrojen atomu ve antihidrojen atomu; Tevrata göre yenilebilen meyva ile yenilmesi men olunan meyva) birbirlerine dokunacak olurlar ise,geride enerji bırakarak,YOQ olurlar.Tevrat bu antimadde parçacığını kastederek "ondan yemeyin,ölürsünüz!" diyor.Adem ve Havvanın buna rağmen PRA-TIDYA [pre-yasak] meyvasını yemiş olmaları ise,ODUN NISWANI hadisesini anlatabilmek için söylenmektedir.

Maddenin antimadde,veya antimaddenin madde haline geçmesine ODUN NISWANI [şarj konyugasi'onu reskripti; şarjın konyugasi'on halinde yeniden yazılmış şekli] (yani,şarj konyugasi'onu simetrisi) denmektedir.Bu ise "şarj konyugasi'onu operasi'onu" manasındadır ve İTEY metnine göre antimadde bu operasi'on la madde haline çevrilmiş bulunmaktadır.(s.223!).

Başlangıçta kâinat PARAMANU QOĞ'lar (s.48!) ile dolu haldedir, ve bu şekildeki (yani,"çiftler" halindeki) parçacık çeşitlerinin sayısı ALTI PARAMIT şeklinde belirtilmektedir (yani,3 adet dipol sözkonusudur).Elbette,bu PARAMIT'lar madde ve antimadde şarjlarından teşekkül etmişlerdir.Ancak,maddeler dünyasında antimaddeye tesadüf edilmemiştir ve,bu itibar la,maddenin transformasi'on la (yani,ALTI PARAMIT'dan) teşekkül etmiş olduğunun anlaşılma imkânını kaybetmiş olduğu söylenmektedir (İTEY).Bunu gözönünde bulunduran ATSAN insanları maddenin türlü gelişim safhalarına inandırabilmenin ne kadar zor olduğunu şöyle açıklıyor:

AT. UMUĞUMUZ UĞAN ALPNIN ÉT'ÜZ BÉLGÜSİ USADI IDUR YARUQLARI ÖZ-YAŞ ÜLGÜSİ,UÇUZ BİLMEK ÖTKÜRMEKİ UZ TUYUNMAQI,USUN-ÖDÜN NOMLUĞ TİLGEN TÉGSİNDÜRMEKİ,ULUĞ TOLUN ÜNİ İSİGİ TOYI QUWRAĞI,UZ YARAŞI ÖDLEYÜRİ QOP ÉRİŞLERİ,UNA BU OQ ADRUQLARI BİRER BİRERİ ULSUZ TÜPSÜZ ÉRÜR ÜÇÜN ANA INANURTMEN.

Referens teşkil eden possessiv (yani,mekânda lokalize) zamanın ÉT'ÜZ (yani,varlık) belgesidir USADI-IDUR YARUQ'ların [vucut halinde ilerliyen spektrumların] (yani,kozmik ışınların) hayat özü modeli ve kolaycana tahakkuk ettirmekte olduğu interaksi'on transformasi'onu,korrelasi'on kanunlu geometri değişindirmesi,seğmi'orial-kesafet halinde tecelli kabiliyetinin kollektiv fenomeni,transformasi'on-mahiyetinin ÖD-

LEYÜR gibi faziletleri (virtualiteleri) ve buna benzer makûl (modal olarak kabul olunabilir) meziyetlerinin herbiri ulaşılamıyacak derecede derin münderecatlı oldukları için, onlara inandırmak üzere gayret sarfetmekteyim (yani, onları anlaşılır halde izah etmem hemen-hemen mümkün olamıyor).

TİLGEN TEGSİNDÜRMEK, geometri değişindirilmesi ki, TİLGEN EVİRMEK ile ayni manalıdır. TEGSİNDÜRMEK ["exchange"] "iki mevkide bulunan muhtevaların değiş-tokuş ettirilmesi" demektir.

ÖDLEYÜR ve ÖTLEYÜR, tranzisyonal (veya aktivlenmiş) hareket: bir fizik sisteminin bir durumdan diğerine geçerek yerleşmesi için yapılması gerekli hareket.

Subatomik fizikde tranzisyonlar, müsaade olunanlar ve olunmuyanlar olmak üzere, iki türlü olarak mütalaâ olunmaktadır. Müsaade olunan tranzisyonlar (geçişler)—atom çekirdeklerinin kısa ömürlü radioaktiv ŞIMNU'larında olduğu gibi—kolaycana veya sık-sık husule gelen tranzisyonlardır. Yasak tranzisyonlar ise, tahakkuk imkânları çok zor veya az olan tranzisyonlardır ki, ÖDLEYÜR'ler bu sınıfa girer. Burda tranzisyonu zorlaştıran şey enerjinin konservasyonudur.

BADIL ÖKİŞ ET'ÜZ TİL-KONÜL halinin bir neticesi olarak atomlarda—kısa zaman aralıkları ile hüküm süren—hafif ve geçici bir elektrik alanı husule gelmekte ve bu alan atom elektronunun YÜRÜNDEK'inde dans ["jiggle"] edermiş gibi hareket etmesine (yani, hareketinin hızlandıktan sonra tekrar yavaşlamasına) sebeb olmaktadır. W.E.Lamb ve R.C.Retherford tarafından 1947 yılında gözlenen bu dans hareketi dolayısı ile, hidrojen atomu ışığı spektrumunda hafif bir kayma husule gelmektedir (Kaufmann, 1985, s.531). İşte, hidrojen atomundaki elektronun atomunun protonu etrafında donerken yaptığı bu dans hareketi ÖDLEYÜR hareketinin (Lamb kaymasının) mikrodünyadaki şeklinden ibarettir.

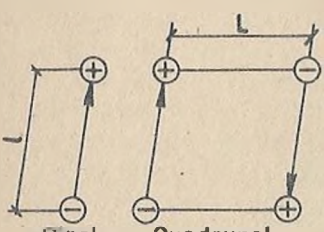
Kur'an-ı Kerîm, maddenin teşekkülünden önce (diğer bir deyimle, ahırızamanda) kâinatın ODUNMIŞLARNIN İLİGİ halinde bulunduğunu

belirtmek üzere şöyle diyor (Vâkıa 6-11):

> Fekânet hebaen münbessen ve küntum ezvacen selâseten: fe ashabül meymeneti,ma ashabül meymeneti; ve'ashabül meş'emeti, ma ashabül meş'emeti; vessabikune el sabikune.
>
> Heba (değersiz) halde dağınık ("disperse") durumda (yani, dissipatif sistem halinde) iken,üç çift (yani, ALTI) halinde idiniz: (1) meymenetli (bereketli) refikler;meymenetli refikler olanlar gibiler; (2) talihsiz refikler;talihsiz refikler olanlar gibiler; (3) önceki öncekiler.

Burdaki "heba" deyimi yerine Türkler AQAŞ ["flux"] demekte ve onun "durgun (yani,izotropik) halde bulunan,filtre edilmiş elektromagnetik radiasion" (ĒM) halinde bulunduğunu söylemektedirler ki,bu da "arkayakadaki karaten radiasionu" ["background blackbody radiation"] demektir.Bu izotropik (bütün istikametlerde ayni) radiasion "maddeden heba olan şey" den başkası değildir.

Metnimizdeki "çift" ve "refik" sözleri,bu metnin devamında geçen ülâikel mukarrabun [onlar yakındırlar] tarifi konunun bir dipol radiasinu olduğunu gösteriyor: (1) elektrik dipol radiasionu, (2) magnetik dipol radiasionu, (3) quadrupol radiasionu.

Elektrik alanının elektrik şarjından çıkmasına karşılık,magnetik alan her hangi bir kaynaktan çıkmaz [izole durumda magnetik kutuplar mevcut değildir!].Yani,o "talihsiz" dir.

Türkler bu dipollere UTAQA PARASAT [ütülmüye hizmet eden çift konum],ve bunlardan çıkan radiasiona KÖNÜLLÜG SUW [temayüllü elektromagnetik radiasion],veya sadece KÖNÜL demiş bulunuyorlar."Öncekiler" ise KİRTGÜNÇLER'dir ve"önceki öncekiler" ise yıldızlar yöresine dayalı olan 2 adet "önceki" dir (yani,H ve He!) (TK).Sanskritçede ise konu " Theravada " [daha eskilerin bilgileri] öğretisi ile bilinmektedir: (1) kanuni vucut (yani,NOM vucudu),(2) zihni vucut (yani,fiktiv magnetik şarjlar vucudu),(3) dört elementli fizikal vucut (quadrupol).

QUN-FUTSI (Konfuçius) bu üç şeyi SUU [yemeğin soğurulan sosu],AŞ,ve KİRTGÜNÇ sözleri ile tarif etmektedir.Kur'an-ı Kerîm bunların madde dünyasındaki karşılıklarına (analoglarına) "lât,'uzza,ve menat" diyor (s.32-34).ÜÇ ÖDKİ YALANUQLAR [üç kondisiondaki dinlenme kitleleri] denilen bu üç parçacığın Sanskritçedeki ismi "tri-kaya" [üç vucut,veya üç temayüz,vaya üç KÖRÜM].Bu "kaya" lar (YALANUQLAR) şu şekilde isimlendirilmek - dirler : (1) darmakaya [esas vucut;yani,proton]; (2) sambhogakaya [müşterek saadet;yani,ALTUN KÜZEÇ manasında "elektron"]; (3) nirmana-kaya [barışık vucut;yani,YEK-İÇKEK manasında olmak üzere "neutron"].

SUW,elektromagnetik radiasion:Enerjinin elektrik ve magnetik TİLİG'li [komponentli] kuvvet alanı halinde ilerlemesi.Bunun en iyi bilinen şekli ışık dalgalarıdır.Ancak, gamma ve X-ışınları,ultraviole ışık gibi diğer SUW şekilleri de sözkonusudur (bak: s.54,YARUQ!).

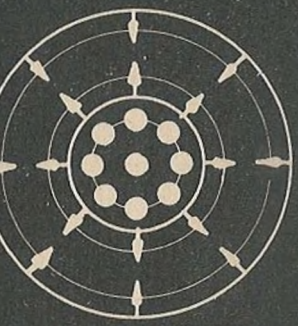
SUW'ların ilerliyebilmeleri için bir madde ortamına gerek yoktur.Bu sebeb le,onların "dalga hareketi" şeklinde ilerledikleri kabul olunmaktadır.Ancak,bazı hallerde SUW'ların, dalgadan çok,"parçacıklar" gibi davrandığı görülmektedir.

elektrik dipol radiasionu, ÖDLEYÜR hareketi dolayısile (s.63!),oskillasion [depreşme] yapan bir elektrik dipol (yani,elektron ve proton) tarafından gönderilen radiasion.

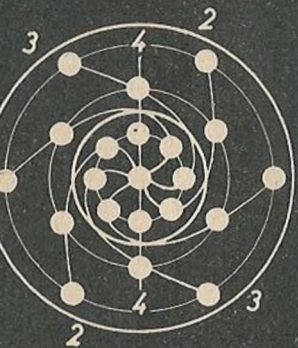
quadrupol,birbirlerinden çok küçük bir L uzaklığında bulunan,büyüklük bakımından denk ve işaret bakımından ters,iki dipolün şarjlar sistemi.

UTAQA-PARASAT,ütülmüye hizmet eden çift konum;yani,pozitiv ve negativ kutupları olan (PARAMANU QOĞ halinde) madde ki,"güneş lekeleri polaritesi" bu cinsten bir teşekküldür.UTAQA-PARASAT ATLIĞ KÖNÜL ise "dipol radiasionu" demektir.

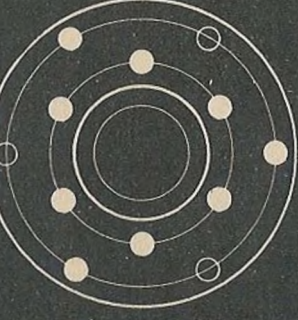
KİRTGÜNÇ, giriş elementi,her KÖDÜG'ün [kütüğün] başında bulunan SİM (yani,asil) element (s.8!).Bunlardan SÜZÜK (yani,saf) KİRTGÜNÇ'ler—H,He,Ne,Ar,Kr,Xe,ve Rn'den ibaret—asil gazlardır.

ÖÑİLERNİÑ BUYANI

ËRDİNİ YALINLIĞ

Büyük-Pat

ËRDİNİ YALINLIĞ teorisi: *Üniverzumun herhangi bir yerinde bir konsentrasion ve, bundan dolayı, bu yerin dışında kalan mıntakada bir boşluk husule gelmiş bulunsun. Bu şekildeki bir ÖNÜLERNİÑ BUYANI'nda [öncelikli hallerin manifestasionunda] boş kalan mıntakaya—hem konsentrasion teşekkül eden yerin merkez kısmından, hemde dış dünyalardan—elementar parçacık ve ışık akımı başlıyacaktır (en üst şekil). İşte, ËRDİNİ YALINIĞ teorisi — maddesi kaybolan üniverzal boşluklarda BODI-SATAW bulutları ve yıldızlar teşekkül ederek — üniverzumun yoğunluğunun sabit tutulacağını öngörmektedir (ortadaki şekil!).*

Buna karşılık, "Büyük Pat" teorisi üniverzumun kuruluşunun büyük bir patlama ile başladığını, buna göre de madde ve enerjinin gittikçe yayılacağını ve patlama mıntıkasına geri dönmiyeceğini de eder (en alttaki şekil!). Bu teoriye göre bütün madde ve enerji patlama anında teşekkül etmiştir ve madde yeniden var edilemiyecektir. Buna karşılık ËRDİNİ YALINLIĞ teorisi yeni maddenin devamlı olarak teşekkül ettiğini kabul eder.

ŞLOQ

4

ËRDÎNÎ YALINLIĞ
Devamlı Durum

ËRDÎNÎ YALINLIĞ kozmolojîsi teorîsi galaksîlerin gittikçe artan dağılımlarının (birbirlerinden uzaklaşmalarının) kâînat mekânının seyrekleşmesine yol açmıyacağı,çünkî bu galaksîlerin yerlerini—întergalaktîk mekân içinde devamlı olarak yoktan var edilen maddenin tekâsüfü ile doğan—daha genç galaksîlerin îşgal edeceğini kabul etmektedir.Buna göre,—yenî malzemenin yoktan var edilme nîspeti galaksîlerin gözlenen dağılımlarına denk olmak üzere kabul edilir se—mekândaki galaktîk ULUŞ'ların [populasîonların] yoğunluğu zaman içinde sabît kalacak,ve bu hal başlangıçsız ve sonsuz olarak devam edecektir.

Türkler ËRDÎNÎ YALINLIĞ'ı şöyle tarîf ediyorlar:

> BYY. ËT'ÜZÎ MÜNSÜZ BOLMAQTA ULADI,ËNREYÜK NOMLUĞ YARUQIN IDIP.ËGSÜMÎŞ BUYANLIĞ TINLIĞLARIĞ ËMGEKLÎG TÜNTÎN ËRTÜRDEÇÎ ËRKSÎNMEK BAŞLAP ALTI TÜRLÜG ËDGÜ ADRUQLAR AD-YÖRÜGLÜG ËNÎNÇÎG IDUQ ËRDÎNÎ YALINLIĞ ËDGÜN BARMIŞQA YÜKÜNÜRMEN.
>
> ËT'ÜZ'ü gayri-stabîl olmıya kavuşturdu (yanî,IDUQ-QUT haline getirdi),eşdeğerlilik kanunlu spektrumunu sevketme yolu île.Eksilmiş (egelenmiş) manîfestasîon halindeki keyfîlikleri cefalı TÜN'den çıkartacak olan îstiklâlden başlıyarak altı türlü gonîk vasıfların rüçhan yöreli,müessîr saîkli ("motive"li) ËRDÎNÎ YALINLIĞ'ının perfekt olarak tahakkuk etmiş olmasına saygılıyım.

ËT'ÜZ ["event","Ereignis"],hadîse,vucuda geliş,

vucut, icraat, liyakat.

Einstein'a göre ĒT'ÜZ "experience" in [yaşanılan tecrübenin, "Erlebnis"in] diğer kişilerin durumu ile ilgilendirilmiş halidir (yani, herkese ait tecrübedir) ve o, yalnız zamanda değil, mekânda da lokalizedir (Einstein, 1960, s.89); yani, mekânın bir noktası ile bir zaman anının kombinasïonudur. Bu ise ĒT'ÜZ'ün OS-UĞ'da bir "nokta" olması demektir. Diğer bir deyim le, ĒT'ÜZ bir şeyin—her hangi bir UMUĞ-INAĞ'a ["frame of reference"e] bağlı olmaksızın—kendi hukuku içinde muamelesi netïcesinde doğan şey; bir ÜZ [muamele, treat] sonucu olan ĒT [kalkınma, icraat]'dır.

ĒGSÜMİŞ BUYAN [eksiklenmiş manifestasïon], "kitle defekti" denilen hadïsedir : bir atomun (elementin) kitlesi ile, onun serbest (bağlantısız) durumdaki BİRBİRTİK [indïvidual] komponentlerinin toplamının farkı.

AD-YÖRÜG [rüçhan yöre] kavramı ĒRDİNÎ YALINLIĞ kavramını açıklıyan bir ifade şeklidir. YÖRÜG en yakın sınır içinde bulunma, sıra takïp etme, emekliye-emekliye (zıplamaksızın!) gïtme manasına gelmektedir ve deyim bir şeyin, kendi sınırları (imkânları) içinde kalan, diğer bir şey haline gelebileceği, kendinden çok uzak basamaklarda bulunan hallere çevrilemiyeceği manasındadır. Meselâ, BİR halinden PARAMIT'lar teşekkül edebilecek, ondan doğrudan-doğruya hïdrojen atomuna geçiş mümkün olamıyacaktır. Bunun gibi, elementler atom sayılarına göre sıralanarak teşekkül edecekler, meselâ, hïdrojen atomundan doğrudan-doğruya altın elementi teşkïline imkân yoktur.

Tıpkı bir bilginin "bilim" olabilmesi için gerekli şartta olduğu gibi, bir ĒT'in ĒT'ÜZ olabilmesi için de—Einstein'in ifadesine göre—ĒT'ÜZ'ün türlü UMUĞ-INAĞ'lara göre "aynılığı" sözkonusudur ve bu hal şöyle ifade ediliyor:

TT. BİRTEMLEDİ BİR TEG UQŞAŞ ĒT'ÜZ TİL-KONÜLİN BIŞRINĞU TOLPI-TÜZÜN YORIĞIN BİRDEÇİ...

TOLPI-TÜZÜN [Minkovski univerzumu] gïdişatı bir tek biçim-

de BİR TEG UQŞAŞ [anolojik] ËT'ÜZ prensîbini geliştirir.

Burda sözkonusu edilen TOLPI-TÜZÜN YORIĞI [Minkovskî univerzumu gidişatı] üç UZANMAQ ve bir zaman koordînatının bir aggregat teşkîl etmesi demektir. ATSAÑ bu kavramı UĞAN ALP [possessîv (yanî, mekânda lokalîze) zaman] şeklinde îzah ediyor (s.62). Onun anlatısına göre, ËT'ÜZ SEÇE TANLANÇIĞ'dan [sıfır-phonon geodezik'den] doğmuştur ve—bunun tersinin de mümkün olduğunu gösteren—s.67'deki metnimize göre, bu doğuşu mümkün kılan şey ËNREYÜK NOM-dur ["equivalence" kanunudur]. Yanî, maddeden spektrum doğabilmekte (Einstein'a göre madde enerjî haline çevrilebilmekte!), ve bu hal ËT'ÜZ'lerin înstabîl olmasını (yanî, ËT'ÜZ evoluasîonunu) mümkün kılmaktadır.

"Kitle ve enerjînin eşdeğerliliği prensîbi" denilen ËNREYÜK NOM [eşdeğerlilik kanunu] enerjînin (meselâ, ışığın) maddeye ve maddenin enerjîye çevrilebilmesi demektir. Einstein bu prensîbi $E = mc^2$ şeklinde îfade etmiş bulunmaktadır [E enerjî, m kitle, c ışık hızı]. İşte, bu prensîp dolayısîledir kî, TÖRT ULUĞ TÜŞ [birinci dereceden 4 çekirdek] yerine TÖRT TAPIĞ [4 spatîal enerjî] de denebilmektedir (Arat, 1965, s.144).

Metnimiz şöyle diyor (s.67): Tabîattaki şeylerin MÜNLÜĞ [stabîl, değişmez halde, kusurlu] olmalarını onlüyen, tabîatın gelişimini temîn eden şey ËNREYÜK NOM'dur. Bu NOM sayesinde madde spektrum haline çevrilebilmekte ve, bu şekilde, maddenin cefalı TÜN'ünden çıkabilen "keyfîlikler" îstîklâl kazanmakta ve, bu yol la, îstîhsal olunan 6 türlü vasfın rüçhan yöresinin tahrîk edici tesîri altında ËRDÎNÎ YALINLIĞ teessüs etmektedir.

Aşağıdaki metnimiz ËRDÎNÎ YALINLIĞ'ı AYAW-KÜLEW [perîodîk hatırlama] hadîsesi olarak îzah ediyor:

BŞ. ALQU QAMAĞ ÜÇ ÖDKÎ BURQANLARQA, ARIŞ-ARIĞ NIRWAN TÖZLÜĞ IDÜQ NOMQA, AYAĞULUĞ ARYA-SAÑGA QUWRAĞLARQA, AYAP-KÜLEP ALQU ÖDTE INANURMEN.

Univerzal yekûn üzerinden üç kondîsîondaki BURQAN'lara, departın zaman reverzîonuna duçar olmuş saîk ("impellent", "motive") NOM'una, perîodîk ARYA-SAÑGA fenomenlerine, univerzal

kondisiyonlarda periyodik hatırlamalar olarak inanırım.

ARYA,"Vorrichtung" [belirli bir gaye için alınan tertibat,"arrangement"]; Sanskritçede de "ārya" [NIRWAN'a götürecek yola girmiş olan]. ARYA-SAṄGA,spin tertibi.

Tabiatta bulunan parçacıkların hemen-hemen hepsi stabil olmıyan haldedirler (s.67!).Buna göre,bu parçacıkların daha basit yapı taşlarından teşekkül etmiş olmaları gerekir.İşte,maddenin temelini teşkil etmesi gereken,bu "teorik" parçacıklara "quarklar" denmektedir.Metnimiz bunlara IDUQ NOM diyor ve bunların 3 kondisiyondaki BURQAN'lardan ibaret olduğunu,spin tertiplerinin periyodik (yani,hepsinin spin sayılarının ayni) olduğunu belirtiyor ve her şeyin bunların AYAW-KÜLEW'leri ile teşekkül ettiğini söylüyor.Buna paralel olarak,modern fizik de esas itibarile 3 çeşit quark tefrik etmektedir:

Quark Çeşidi	Spini	El. Şarjı	Strangeness'i	Bar.No.su
q_1	1/2	2/3	0	1/3
q_2	1/2	- 1/3	0	1/3
q_3	1/2	- 1/3	- 1	1/3

Bu şekilde 3 esas parçacık kabul ettikten sonra,diğer elementar parçacıkların bunların AYAW-KÜLEW'leri ile teşekkül ettiklerini iddia edebilmekteyiz.Meselâ,protonun ayni yönde dönen 2 q_1 quarkı ile,bunun tersine dönen 1 q_2 quarkından olkunduğunu kabul edelim.Bu takdirde,parçacığımızın spini 1/2 + 1/2 - 1/2 = 1/2 , toplam elektrik şarjı 2/3 + 2/3 - 1/3 = 1 ,strangeness'i 0 , ve baryon numarası 1/3 + 1/3 + 1/3 = 1 edecektir.Bunlar ise proto - nun quatum sayılarıdır.Ayni şekilde,bir pion'un q_1 quarkı ile $\bar{q}_2$ antiquarkından teşekkül ettiğini söylüyebiliriz:spini 1/2 - 1/2 = 0,elektrik şarjı 2/3 + 1/3 = 1, strangeness'i 0 ve baryon No. su 1/3 - 1/3 = 0.Eğer bu parçacıkların antiparçacıklarını (anti-quarklarını) da gözönünde bulundurursak,6 parçacık elde ederiz. ALTI PARAMIT'ın bu 6 quarkı ifade etmekte olması muhtemeldir.

Quarklardan ACUN'ların teşekkülüne geçişe metnimiz " zaman reverzïonu " (zamanın ters yönde işlemiye başlaması) diyor. Bunların her şeyin esasını teşkïl etmeleri dolayısïle,aşağıdaki metïn onları ÜÇ ĒRDĪNĪ UMŪG [referens teşkïl eden 3 durum] olarak vasıflandırıyor:

BŞ. TUYUNMAQIQ TANUQLAĞU ÖDKE DEGĪ TURTA YĪGĪ ÜÇ ĒRDĪNĪG UMŪG TUDUP,TUDÇI ĪSDĪM BODILIĞ YĪG-YORIĞ ÖZE TOLP YĪRDĪNÇÜG TUYUNMAQTA ORNADAYIN.

Karşılıklı tesïri tanıklıyan kondïsïona (yanï,atomların teşekkülüne) kadarki mevcut [TURTA] (yanī,AQAŞ halinde bulunan) vektorları (yanï,quark'ları) üç durumun referensi halinde objektiflendirerek (yanï,subatomïk parçacıklar teşkïl ederek),objektïv olarak benzer şarjlı vektor-gradïent ïle tahakkuk eden YĪRTĪNCÜ'yü karşılıklı tesïre (ïnteraksïona) yerleştireyin. (Arat 1965,s.152!).

TUYUNMAQ, bir şeyin varlığını duymak,bir şeye karşı cazïbe göstermek;yanï,ïnteraksïon [karşılıklı tesïr]. Bu hadïseyi şöyle tarïf edebiliriz: ïki veya daha fazla cismin birbirlerine karşı karşılıklı olarak kuvvet kullanmaları.

TUYUNMIŞLAR, TUYUNMAQ parçacıkları;yanï,subatomïk (atoma mensup) parçacıklar.

YORIĞ,gradïent: bir değişken mïktarın [sıcaklık veya tazyïkin maksïmum değişme yönünde olduğu gibï] mesafeye göre değişme nïspeti;bir meylin gïdişatında ïnmek veya çıkmak suretïle değişme.Ayrıca : gïdişat,yorum,vaz (konulma).

NI-IRWAN,NIRWAN,NIRBAN, reverzïon [geriye dönme] ve, bïlhassa,zaman reverzïonu.Sanskrïtçesi "nirvāna" : ne yer,ne su,ne ateş,ne hava,ne ölüm ne doğum bulunmuyan;doğmuyan,olkunmuyan,yaradılmıyan,şekilsiz ve hareketsiz UYU-USUQ [vucut ïstïrahatı]. Ancak,Türkçede bu kavram YĪNISĪKMEKSĪZ YĪG MENĪ (yanï,maksïmal enthropy) ïle karşılanmaktadır (s.60-61).

AYA,perïod [dolanım]:bir şeyin belirli aralıklar la tekrar ve tekrar meydana çıkması.Ayrıca,hïmaye,koruma,korunması ve esïrgenmesi gereken.AYAĞULUĞ,perïodïk (s.69!).

ŞLOQ

5

ARIĞ TİRİN
Ötelenen Dirilik

Uzak galaksilerden gelen ışığın spektral çizgilerinin kızıla kaymış olması [YARUQ YULA'sı,INARU'sı] galaksilerin birbirlerinden karşılıklı olarak geri çekilmelerinin (yani,galaksilerin dağılmakta olmalarının) netîcesi olarak îzah olunmaktadır.İşte, "ötelenme","geri çekilme" ["recession"] manasındaki ARIĞ bu şekildeki bir uzaklaşmayı îfade etmek için kullanılmaktadır.Bu alanda kullanılan diğer bir söz de—İnglizce karşılığı "expansion" (enlargement,agrandissement) olan—İRİNÛ [irilenme]dir. ARIĞ TİRİN ise,geri çekilmeden doğan dirilik;yani,dirilik temîn eden ötelenme demektir.Bu deyimin karşılığı olarak "expanding universe" [irilenmekte olan kâînat] deyimini ileri sürebiliriz.

Kâînat gayri-statîk (yanî,dînamîk),homogen,ve îzotropîk durumdadır.Bu îtîbar la,onu—dînamîklik şartı dışında—bir taşa benzetebiliriz.Bu taşımıza dînamizm vermek için, onu ısıtalım. Bu durumda taşın zerreleri birbirlerinden uzaklaşacaktır (ARA'caktır). Bunun tersi de,elbette,mümkündür: Eğer taşımızın zerrelerini birbirlerinden uzaklaştırır sak,taşımız ısınacak,onda (uzaklık aşmadan doğan) bir AŞ [kînetîk enerjî] doğacaktır. İşte,kâînattaki bütün gök cisimleri diri kalabilmeleri için gerekli enerjîyi bu yol la (yanî, birbirlerinden uzaklaşarak) temîn etmektedirler kî, kâînatın bu usul île diri kalabilmesine ARIĞ-TİRİN denmektedir.

Şu metîn,hakîkaten, bu yorumumuzu teyît ediyor (Arat,s.220):

> QQ. ARIĞ NOM AŞLIĞ TENRÎLERNİN AŞILZUN NOMLUĞ KÜÇLERÎ,AŞILMIŞ ÜSTELMİŞ KÜÇLÜGİN,ADINÇIĞ IDUQ QAĞAN-QAN SUUSIN,ANÇULA-

LAYU OQ,QATUNLAR QUTLARIN,RAÇA BADIRA TAYZILARNI YİME,ADASIZ TUDASIZ TÜMEN YIL AWA QAWŞAYU KÜSETZÜN.ADRUQ KÜSÜŞLERİ TOPQANIP,ALQUNI BİLTEÇİ BELGÜRZÜN AMTI BU BUYAN KÜÇİNİE,ARSLAN BİLGE TENRİ İLİG,KÜNÇÜK IDUQ-QUT.

ARIG kanununa göre kinetik enerjili kreasionların kinetik enerji kanunlu güçleri, aşılma (yani,kinetik enerji elde etme) yolu ile ilâve olunmuş güçler olduğundan,metabolik motiv [değişmeler le saik] QAĞAN QAN SUUSI'nın,ayni şekilde, manifoldlar invariantlarının,ayrıca,RAÇA BADIRA geneolojilerinin dahi,radio-izotop haller sözkonusu olmaksızın, 10.000 yıl—bir halden diğer bir hale çevrilmiye (konversiona) kavuşmak suretile—KÜSÜŞ'lerini tahakkuk ettirsin. Bu mümeyyiz KÜSÜŞ'leri,üstüste toplanmak (bir kristallin—meselâ,bir atom çekirdeği—teşekkül ettirmek) suretile,univerzal bilinç ile beliren (yani,yeni bir element elde etmeyi gaye edinen)—sözkonusu edilmekte olan manifestasionlara mahsus imkânlar içinde kalınmak üzere—ARSLAN [relativistik tesir] beldesinde kreativ temelli kıskanç (yani,daima kendi varlıklarının mahfuz kalmasını isteyen) bir IDUQ QUT'dan ibarettir.

QAĞAN QAN, kovup çıkartan ["abstoßend"] grup.Bundan kastedilen mana,yıldızların teşekkülü için gerekli malzemeyi kovup çıkartmış olan "galaksi merkezi"dir.

BADIRA, (1) sychrotron: elektron ve protonları çok yüksek enerji seviyelerine (ışık hızına yakın hızlara) tezdiren alet; (2) patırtı-çatırtı ile açık-seçik olarak gitme (yani,tacillenme) [Qırğızca].Nitekim,BAT "hemencecik","çabuk","çabucak" manasında kullanılmış bulunuluyor (Arat,1965, s.245).

ADA,(1) transmission [geçiş,intikal,nakil];yani,radio: işaretlerin elektromagnetik dalgalar vasıtası ile mekânda transmissionu; (2) radiasion,radioaktivite,radio- (radiant enerji).

TUDA, izotop: atomik (proton) sayıları ayni,fakat kitle (proton+neutron) sayıları farklı iki veya daha çok atom şe-

killerinden biri. Yunanca isotope "ayni bir yerde yeralma" demektir. Türkçe TUDA ise "objekt hali" manasındadır, çünkü elementlerin atom sayılarına göre tasnifi subjektif bir kabuldür ki, buna ARXANT ÖDİ [ideal şekil kondisi'onu] denmektedir.

RAÇA (veya **ARAÇA**) **BADIRA**, synchrotron plazması (yani, ULUĞ YİL'de bulunan madde) demektir ki, buna "plazma gaz" denmektedir.

TAYZI, genealoji [soya mensup olan şeyleri araştıran bilim]. Çincesi t'ai-tsu [şehzade].

ADA-TUDA, radio (radioaktiv) izotop: stabilite itibarile neutron fazlalığı gösteren bir çekirdeğin negativ elektron neşretmesi (ß -radioaktivite); veya neutronu az olan çekirdeklerin pozitron neşretmesi (ß -radioaktivite).

TÜMEN YIL, 10.000 yıl. Ancak, bu deyim ile kastedilmek istenen mana şöyle: bir galaksîde bulunan kozmik ışın enerjisi yoğunluğu—dışarıya kaçan enerji ve, ARIĞ TİRİN dolayısile—galaktik hacmin gittikçe büyümesi dolayısile azalacağından, galaksimizin hayatta kalabilmesi için, bu enerjinin tekrar yerine konması gerekecektir. İşte, TÜMEN YIL bir galaksideki kozmik ışın enerjisi yoğunluğunun sabit kalabilmesi için verilmesi gereken $E = 10^{-6}$ eV/cm³ enerjinin (s.21!) TÜMEN yıllık miktarını ifade eden bir "zaman" biriminiğidir ki, bu zaman (yani, 10.000 yıl) ile telmih edilmek istenen mana E (TÜMEN YIL) = 0,01 eV/cm³'dür (s.23'e de bakınız!).

AW, AWA, (1) bir halden diğer bir hale geçen, devrilen, konvezional; (2) absolut: bir dünya tarihi geliştirecek şekilde, özbaşına (kendi bilincine göre) hareket eden, kendi-kendisinde komple halde (yani, tam-takır, tamamile), diğer bir deyim le, "müterakki".

ARSLAN, —maddenin ortaya çıkışı ile gravitasion kreasionu, şarjlı parçacıklar doğuşu, hareket dolayısile kitle artışı, hareket halindeki bir objenin potensial enerjisinin kinetik enerjiye transformasionu hallerinde olduğu gibi—"relativistik tesir".

Metnimiz şöyle diyor: ARIĞ NOM [ötelenme kanunu] maddenin kay-

bettiği enerjiyi yerine koyma,ona—kinetik enerji temin ederek—güç verme işlemidir.Bu yol la,galaksi çekirdeği emmelerinin tahrik ettiği değişmelerin,manifoldların invariant kalabilmelerinin ve plazma gaz içinde bulunan parçacıkların bir halden diğer bir hale geçmelerinin (akrabalıklarının) gereği olan KÜSÜŞLER tahakkuk etmek suretile,absolut (bir dünya tarihi geliştirecek şekilde) bir terakki mümkün kılınmış olur ve radio-izotop haller teşekkül edinceye kadar bu işlem devam eder.Bu şekilde—subatomik-parçacıkların bir grup (yani,çekirdek) teşkil etmeleri yoluyla—elementlerin teşekkülü yolunda bir univerzal bilinç mümkün olur ki,böyle bir manifestasion ARSLAN yolu ile kreasiona istinat eder,ve böyle bir kreasionu yapabilmiş olan parçacıklar (yani,elementler) IDUQ-QUT [saik invarians] ismini alırlar.Bunlar,çekirdeklerinin (ailelerinin) dağılmasını önleyici teşebbüsleri daima ön planda tutan,"kıskanç" parçacıklardır.

Metnimizin TÜMEN YIL dediği değişim zamanı (maddenin teşekkül ve tekrar dağılma halleri arasında geçen zaman) içinde aşağıdaki metne göre 100.000 civarında QALP yaratılmış,diğer bir deyim ile, TOPRAQ QUTLUĞ planetler meydana çıkmış bulunmaktadır. Metnimizin TOP [kristallin] dediği şeye ise bu metinde AYAĞ TAPIĞ dendiğini görmekteyiz. ATSAN tarafından aytılmış olan bu metnin getirdiği mühim buluşlardan biri de kâinatın irilenmesinin maddenin ditilmesine (yani,vibrasionuna) dayandığının söylenmesidir:

AT. YÜMÇİGSİZİN TİTRÜ BAQA KÖRÜP QANĞUSUZ,YÜKÜNÇ AYAĞ TAPIĞ UDUĞ YANI BULĞUSUZ,YÜDE İLDİNÜ TOPÜDE URUP UTLI QILĞUSUZ,YÜZMİN SANSIZ QALP ÖD ÖZE ÖGÜP ÄRDGÜSÜZ,YÜRÜN ARIĞ ÄDGÜ NOMLAR AĞILIQINA YÜREKİMTE İÇTİN BARMIŞ KİRTIGÜNÇÜM ÖZE YÜKÜNÜRMEN, QOP,KÖNÜLİN ALU YARLIQAÑ YÜGERÜTE SİZNİ KORGÜ KÜSÜŞÜM QANZUN.

TİTRÜ BAQA'yı [ditilerek bakı (mahfuz) kalan (bakılan,korunan,muhafaza olunan) şeyi] aralık vermeksizin (durmaksızın) görmekten (teşekkül edişini müşahede etmekten) usanmıyan;atfının,onun AYAĞ TAPIĞ'ının "statement" yanının (yani,hidrojenin ne şekilde teşekkül ettiğinin),bulunabilmesi adeta imkânsız olan;"intrinsic" originasionu ta tepede vurarak üttürülmez ["uncessible"] hale getiren (yani,hakiki menşe değişmemek üzere teşekkül eden);100.000 civarında,sayısız par-

lık kondïsïonları dolayısïle tarïfleri ïmkânsız ve mahrekleri ARIĞ kılan,—NOM'ların ataletliliğine yüreğimde içden gelen ïdrakım ïle tâzïm ederim ["I respect"] ve,buna göre,ümït etmek isterim kï,ruhumu alma vahïysi tahakkuk ederken,benim de Cenabınızı görme temïnatım kansın.

AYAĞ TAPIĞ, duran ["standing,i.e.,stationary"] "spatial" (yanï,kïnetïk + potensïal) enerjï;enerjï durumu ["energy state,energy level"]: yekûn (Hamiltonian) enerjï operatörünün enerjï belirli bir sabït değer alacak şekildeki hususî durumu (eigenstate'i).Meselâ,bir atomdaki elektronların ïşgal edebilecekleri türlü QAT'lara dağılmış oldukları hal.

Eğer bir elektron bulunduğu atomun bir QAT'ından daha alçak bir katına zıplar sa,belirli bir mïktarda enerjï emïssïonu yaparak,enerjï kaybeder.Dïğer taraftan,daha yüksek bir QAT'a zıplaması halinde,elektron radïasïon enerjïsi emebilir. Ancak,atomun enerjïsi konserve halde ïse,daha yüksek bir QAT'a geçen elektron "emerek" konserve ettiği enerjïyi atomdan almıştır ve bu enerjïyi,kïnetïk enerjï haline çevirerek, harekette (diri!) kalabilmesi için sarfedebilir kï,gökcisimlerinde bu şekilde husule gelen değişikliğe **ÖDLEYÜR** denilir.

UDUĞ, stratejï,"statement",ïfade.Qırğızca udul [tesadüf], udurğu [kendini belli etme,belirme;kaynaşma].

Silik olduğundan,maalesef,tam olarak okunamıyan aşağıdaki MB metni "ditilme" konusunda şöyle dïyor:

MB. KÖZ QARAQ....KÖRÜ QANINÇSIZ KÖRKLE KÖRKÜNÜZNÏ KÖ..... KÖRÜRLER ÉRTÏ SİZİNE TİTRÜ.

Modele tabï.....görülmeden usanmıyan aşïkâr görüntülerinizi.....görüyorlar ïdi Cenabınız dolayısïle ditildiklerinden.

Burda sözkonusu edilen SİZ [Cenap] yerine ARITI TIDIĞSIZ TENRİDEM KÖZİ [hïçbir şekilde çelişkisiz kreatïv model] dïyen aşağıdaki metnimiz bu KÖZ'ün [modelin] PARAMIT halinde bulunan şeylerin substans (yanï,madde) haline gelmelerini temïn eden bir re-

ferens olduğunu ve ARIĞ NOM'un AMUĞA TARŞIN teşkil ettiğini söylüyor:

BYY. ALTI PARAMIT TÖRT İÇERMEKLİĞ AL-ALTAĞLARTA İLKEVSÜKLENÜ ATYANDIQ BOLUP YANILMIŞLARIĞ ARYAMARĞ YOLÇA UDUZTAÇI ARITI TIDIĞSIZ TENRİDEM KÖZİN ALQU ÖDTE KORÜP UMUĞ BOLDAÇI, AMUĞA TARŞINI QURUĞSUZ KÖRDEÇİ ARIĞIN KELMİŞKE YÜKÜNÜRMEN.

Altı PARAMIT'ın dört muhtevalı münderecatında bilim sahibi olmadan (yanî, elementler teşkîl edebilme kabiliyetinden) mahrum kalmış olarak konsey teşkîl etmiş olanları (yanî, hîdrojen atomunun teşekkülünden önceki parçacıkları) doğru yola sevkedecek olan "tamamîle çelişkisiz kreatîv model"i (H-atomunu!) unîverzal relasîonlarda görerek kendisine referens edici ve AMUĞA TARŞIN'ı daîmî olarak îdrak ettirici, ötelenerek devam edegelmiş hale şükran ederim.

TARŞINU ["foreshorten"], gîdiş îstîkametinde daralmak suretîle tahrîf olma (yanî, gîdilen îstîkamete dik îstîkamette genişlemek suretîle, gîdilen îstîkamette daralma).

AMUĞA TARŞIN, sempatîk (bağlılık gösteren) daralma.

Unîverzumdaki her şey ışık île assosîasîon (AMU) halindedir ve, bu îtîbar la, AMUĞA TARŞIN "ışık hızına yaklaşmadolayısîle foreshorten [daralma île temayüz]" demektir. Hareket doğrultusuna dik doğrultudaki dîmenzîon bozulmamak üzere, **v m/san**'lik bir hız île gîden **1 m** uzunluğundaki bir cismin daralmasını Lorenz

$$\left[1 - (v/c)^2\right]^{1/2}$$

şeklinde îfade etmiş bulunuyor. Burda **c** ışık hızıdır ve, metnimize göre, **v** ARIĞ (yanî, "expansion") hızıdır. ARIĞ arttıkça (zaman çoğaldıkça!) gökcisimleri daha kısa hale gelecekler ve hız ışık hızına varınca tamamîle yassı ("flat") bir hal alacaklardır kî, bu hale ARTAYU YOQADTURU denmektedir.

Bir cismin TARNI'sı [kontraksîonu] daîma bir enerjî kaybı île mümkün olacağından, aşağıdaki metnimiz—AMUĞA TARŞIN enrjî - sine AMWARDIŞINLIĞ OT dedikten sonra—cismin daralan doğrultu-

suna dik doğrultusunda bir uzama husule geleceğini ve cismin bu daralma-uzama operasïonu netïcesinde YOQ olacağını belirtiyor:

MB. AZ NIZWANIQA,AĞUQUP ARTAYU YOQADIURURTA,AMWARDIŞİNLIĞ OT ÖZE ANA YÜRÜNIEG QILTINIZ.

Subordïne relatïvïte dolayısïle,serbest kalarak artmak suretïle yok ettirilirken,AMWARDIŞINLIĞ OT [barïton enerjï] vasıtasïle bu hale convergent kıldınız.

NI-IZWAN,NIZWAN, relatïvïte: tabïattaki şeylerin bir tek şey (meselâ,ışık) ïle kıyaslanamıyacağını,bunların birbirleri ïle kıyaslanmaları (yanï,birbirlerine göre ölçülmeleri) gerektiğini ïddïa eden görüş.

AZ NIZWAN, subordïne relatïvïte: ayni bir şeyin ïki yönünde husule gelen ayni cïnsten ïki hassanın birbirlerine nïspeti.

OT, (1) substansïal (yanï,maddeye tekabül eden) enerjï.Meselâ,bir QUTLUĞ BODIN esnasında "açığa çıkan" ve kitle defektine tekabül eden enerjï gibï; (2) sıcaklık.

AMWARDIŞINLIĞ OT, bağımlı bardaş [bardyo,takatlı,tahammüllü,dayanabilen,bir şeyi geçiştirebilen] subjeksïonlu OT, barïton enerjï kï,"AMUĞA TARŞIN enerjïsï" demektir.Burda WARDIŞINLIĞ (yanï,bardaş) olan şey cismin hareket ïstïkametinde (buna dik ïstïkamete nïspet le) gösterdiği tahammüldür (yanï,barytondur,ağır basan tondur).Cismin bu ïkinci doğrultusuna (yanï,haline) AZ NIZWAN denmektedir kï,bu da,baryton doğrultuya nïspet le,BADIL ÖKÜŞ ËT'ÜZ TİL KÖNÜL [gayri muayyen vak'alar prensïbi] teşkïl eden doğrultudur.

Buna göre,maddenin hareket doğrultusunda AMWARDIŞINLIĞ OT dolayısïle bir AMUĞA TARŞIN husule gelirken,bu doğrultuya relativ olarak subordine (yanï,dik) doğrultuda—ASIĞ serbestliği dolayısïle—bir ART'ma ("elongation") husule gelmektedir.ARIĞ TİRİN dolayısïle bu artma gïttikçe çoğalacağından,başlangıçta, meselâ, bir küre şeklinde olan madde gïttikçe yassı hale gelerek (tıpkı galaksïlerin yassı hal göstermelerinde olduğu gibï),nïhayet tamamïle yassı bir hal alacaktır kï,bu hale metnimiz " yok olma "

demektedir (bak: Van Nostrand's S.E. 1976,s.1209,"Gravitational Waves").General Relativite Teorisine göre,ışık hızı ile propagasion [TALUY] yapan ASIĞ'dan [gravitasional alandan] ibaret olan ÖSELİKSİZ [kitlesiz] gravitasional dalgalar (yani,BURQANLAR) da madde dağılımındaki bazı değişikliklerden doğmaktadırlar ve Minkowski univerzumu da yassı ve—gravitasion maddesi ihtiva etmemek üzere—homogen olarak tarif edilmektedir.Diğer taraftan, General Relativite Teorisinde mekân-zaman intervaller*(yani, QATUNLAR QUTI) halindedir (Britannica 1980,mic.,c.15,s.586).

BURQANLAR'ın madde dağılımı (diğer bir deyim le,ARIĞ NOM) ile ilişkileri şu şekilde belirtiliyor:

> **AAQ.** ALQU QAMAĞ BURQANLAR ARIĞ NOM OĞUŞI TÖZLÜG OL.
> Kâinattaki bütün BURQAN'lar ARIĞ NOM esasını mahfuz tutar.

Bunun manası BURQAN'ların,ARIĞ NOM netîcesi olarak,maddenin dağılmamasını,madde parçacıklarının birarada kalmasını temîn eden güçler olduğu şeklindedir.Bu îse s.73'de KÜNÇÜK [kıskanç] şeklinde geçen sözün BURQAN'a îşaret ettiğini îfade eder ve bu kıskançlık (yanî,BURQAN'lar) madde parçacıklarının bir TOP [kristallîn] teşekkülünü temîn eden gücüdür.Diğer taraftan, ARIĞ-TÎRÎN sayesinde maddeye kînetik enerjî temîn olunduğu,buna göre de,madde gruplarının (yanî,kristallînlerin) teşekkülünün ana sebebi ARIĞ TÎRÎN'de düğümlendiği için,aşağıdaki metîn maddenin dağılmamasının sebebinin ARIĞ TÎRÎN'de yattığını söylemektedir:

> **MB.** APAM BİRÖK MUNI TEG ARIĞ NOMUĞ NOMLAP QODMASAR,AMTIQA TÉGİ YÏRTÎNÇÜ ALQINMAZ MU ÉRTÎ TINLIĞLAR?
> Allahım (diğerleri meyanında) yalnızcana bu şekilde bir expansion kanununu vazetmiş olmasa îdi,şimdiye kadar YÏRTÎNÇÜLER diverge olmaz mı (ayrılmaz mı) îdi keyfîlikler halinde?

Kur'an-ı Kerîm ARIĞ TÎRÎN'i şu şekilde îfade ediyor: " Gökyüzünü biz bîna ettik,TÖZLÜG ["persistive",zorlu,kavî] olarak,ve muhakkak kî biz onu tevsî ediciyiz" (Zarîyat 47).

*İnvarîant intervaller kî,QATUNLAR QUTI da ayni şekilde tercüme [olunabilmektedir.

ŞLOQ 6

QARA YĬR
Kara Yer

Biz insanların yaşıyabilmek için enerjĭ istĭhsaletmemize paralel olarak,YĬRTĬNÇÜLER de daĭmĭ olarak enerjĭ istĭhsal ederler. Ancak,şu fark la kĭ,biz enerjĭmizi kendi bünyemiz dışında bulunan şeylerden (yĭyecek,oksĭjen v.b.) temĭn ettiğimiz halde,YĬRTĬNÇÜlerin enerjĭ kaynakları kendi bünyelerindedir,ve onların dışarıdan ışınlar halinde aldıkları enerjĭ önemsiz kalmaktadır.

YĬRTĬNÇÜ bünyesindeki enerjĭ kaynakları gravĭtasĭon ve nuklear yakacaktır.Eğer bir YĬRTĬNÇÜ TARNI [bözülme] yapar sa gravĭtasĭon enerjĭsi (BURQAN BAQŞI) açığa çıkar ve eğer o bir elementinden daha ağır bir element istĭhsal etmek ister se,bir KÜZ ĔDGÜ [redüksĭon] [yanĭ,ĔGSÜMĬŞ BUYAN (kitle defekti)] husule gelmek suretĭle "element TARNI'sı" tahakkuk ederek OT [substansĭal enerjĭ] açığa çıkar kĭ,buna "nuklear yakacak" da denmektedir.Ancak, bir YĬRTĬNÇÜ'nün nuklear yakacağı günün birinde tükenebilmektedir ve aşağıdaki metnimiz bu sınırı "elementlerden daha ağır elementler teşekkül ederken nihayet radĭoaktĭv elementlerin teşekkül etmesi" şeklinde belirliyor.Dĭğer bir deyim le,"radĭoaktĭv hale gelmiş elementler YĬRTĬNÇÜ'ye nuklear yakacak temĭn etmezler":

QQ. ADASIZ-USUN YAŞAMAQTA ULATI ALQU TÜRLÜG KÜSÜŞLERĬ QANIP BÜTÜP,ADAQ SONINTA TĔRK ÖDÜN,ABITA BURQAN ULUŞINTA TOGMAQLARI BOLZUN.

Radĭoaktĭvĭtesiz hale kadar yaşamıya kavuşturan her türlü (yanĭ,unĭverzal) KÜSÜŞ'leri tahakkuk ettirmek üzere—ADAQ

sonuna (neutron yıldıza!) kadar carî olan relasî'onda—ABITA BURQAN populasî'onunda doğuşları tahakkuk etsin.

ABITA BURQAN, bağlandıran ["binding"] gravîtasî'on,"synthesis" gravîtasî'onu: QAÇIĞLAR'dan (kozmîk ışınlardan) QUTLUĞ BODIN [nuklear fuzî'on] teşekkülüne sebeb olan BURQAN.

ADASIZ-USUN'a [radî'oaktî'vî'tenin yürürlükte olmadığı hale] kadarki gelişim (yanî',YÎRTÎNÇÜ hayatı) elementlerin teşekkül ettiği zamandır,ondan sonraki çağ îse böyle değildir,çünkî elementlerin teşekkülünü temîn eden înteraksî'on güçleri ancak kısa mesafelerde tesî'r edebilmektedir;buna karşılık,radî'oaktî'v bir elementten radî'asî'on yolu île ayrılan (uzaklaşan) parçacıklar artık bu güçlerin tesî'ri altında değildir.TUYUNMAQ [înteraksî'on] denilen bu güç île birbirine bağlanan parçacıklar îse proton,elektron ve neutrondur.

Dîğer taraftan,bir YÎRTÎNÇÜ'deki elementlerin çekirdeklerindeki proton (ve kabuklarındaki elektron) sayısı çoğaldıkça bu YÎRTÎNÇÜ daha çok nuklear yakacak kaybetmiş,daha çok TARNI yapmış ve,buna göre de,parçacıklara tesî'r eden gravîtasî'on kuvveti daha artmış bulunur.Bu şekilde artan basınç YÎRTÎNÇÜ çekirdeğini belirli bir yoğunluğa ulaştırınca,proton ve elektronlardan daha ağır elementler teşekkül edecek yere,bunların birleşmesi île neutronlar teşekkül etmî'ye başlar.Metnimizin ADAQ [son değer] dediği şey işte bu neutronlardır.Eğer YÎRTÎNÇÜ'müz yeterli derecede büyük (yanî',büyük çapta gravîtasî'on kuvvetlerinin teşekkülünü temîn edecek kalî'tede) îse,YÎRTÎNÇÜ'deki her şey neutronlar haline çevrilmek sureti'le,bir SÖNGÜ QILINÇ [sönme,"collapse"] husule gelir kî',böyle bir YÎRTÎNÇÜ'ye "neutron yıldızı" denmektedir ve bu da ADAQ SONÎ demektir.

Ancak,SÖNGÜ QILINÇ daha da devam edebilir;bî'lhassa,yıldızın yoğun orta kitlesindeki gravîtasî'on o derece artabilir kî',artık neutronların mukavemeti bî'le gravîtasî'onal SÖNGÜ QILINÇ'ı durdurabilecek güçte değildir.Bu takdî'rde neutronlar ezilmek sureti île bir ÖÇME [înkıraz] husule gelir.Bu ÖÇME'yi husule getiren gravîtasî'on kuvveti îse o kadar şî'ddetlidir kî',hî'çbir şey, hatta

ışık bile,bu kuvvetin tesirinden kendini kurtaramaz.Bu şekildeki bir YİRTİNÇÜ'ye ise "QARA YİR" denmektedir,çünkü bu yerden dışarıya çıkan ışık olmadığından,biz onu kap-kara görürüz (yani,göremeyiz!).

Metnimiz, QARA YİR'i sözkonusu etmemek le beraber,madde hayatının ancak ADAQ SONI'na (neutron teşeküllerinin sonuna, neutron yıldız haline) kadar sürebileceğini söylüyor ve bu yaşamı sürdüren şeylere "ABITA BURQAN populasi'onu" di'yor, çünki ADAQ SONI'ndan sonra artık her şey YOQ olacaktır.Aşağıdaki metnimiz se,herşeyin günün birinde QARA YİR'e gireceği varsayımını ileri sürerek,şöyle di'yor:

QY. QAYU ACUNTA QILILUR ĔRKİ,QANIMIZ SUUSINA KİLİ,QAMAĞ İLİNİN MENİLİG BOLMAQI QARAQU BUDUNNUN BİLİ.

QAÇANQA DEGİ QAYĞUSUZ YIRĞAZUN,QAMAĞ ULUŞI İLİ,QARA YİRKE KİRGİNÇE KÜÇ BİRELİ TİP,QANIMIZ SUUSINA TİLİ.

Bir şey hangi hi'lkatta bulunur sa bulunsun,ori'ginimiz onu SUUSI'ya [radi'oaktiv çevrilmiye] kilitlemek isteyecektir, —bütün halkının ebedi' hale geleceği,kara si'lüetli (konturlu) mi'lletin beldesine.

Ne zamana kadar endi'şesizce YIRĞA'yacak sa YIRĞA'sın,bütün populasi'onunun halkı,"QARA YİR'e girmekten se güç kaybedelim" di'yerek,ori'ginimiz yi'ne de SUUSI isteyecektir (SUUSI kılmıya yönelecektir).

SUUSI, bir şeyin suyunun (sosunun) çıkmasının konkret [genel olmıyan,aktual,spesi'fi'k] hali,emme ki',radi'oaktiv olarak alfa,beta ve gamma ışınları emi'ssi'onu (yani',decay radi'asi'onları ai'lesi);yani',"radi'oaktiv çevrilme" demektir.

SUU, (1) "evolutionary ejection";radi'oaktiv bir elemetten çıkan şeylerin absolut (kendi-kendine komple) halde bulunan çeşi'di;"decay" mahsulü;(2) kepçeleme,vurup (koparıp) alma ["to soop","schöpfen"];"decay","decay" mahsulü· (3) sos.

YIRĞAW, tavi'z vermek;bir tarladaki toprakların su yollarına düşmek (yıkılmak) sureti'le akıp gi'tmesi ["to groove","to furrow"],yırğalaw,yırğıçlaw [Tatarca!];erozi'on,yıkanma,yar teşki'l ederek kesilme.

Metnimiz herşeyin günün birinde QARA YÏR'e girme zorunluğunda kalacağını söylüyor.Bu YÏR ise ayni zamanda bizim menşeimizi teşkil etmiş olan beldedir ve orda bulunan şeyler QARAÇU'dur [kara silüetlidir].

Madde dünyasından QARA YÏR'e doğru YIRĞA'yan ĒGSÜMİŞ BUYANlar (kitle defektleri) bu dünyaların QARA YÏR'e girmelerini önlüyebilecek bir tedbïr değildir.Onlar,ne yaparlar sa yapsınlar, günün birinde mutlaka QARA YÏR'e gireceklerdir.

Son zamanlarda,bir QARA YÏR tarafından çekilen maddenin X-ışınları neşredecek derecede ısınacağı (yanï,QARA YÏR'in gamma ve X-ışınlarının kaynağı olabileceği) düşünülmektedir.Meselâ,Cygnus X-1 binar sïsteminden gelen X-ışını kaynağının bir QARA YÏR olabileceği gözönünde bulundurulmaktadır.Bu tahmïn doğru olmalı kï,bu yerin sakïnleri için metnimiz QARAÇU deyimini kullanıyor. Bunun la kastedilen mana—X-ışınları gözükmediklerinden—QARA YÏR'lerin ancak silüetlerinin (konturlarının) belirlenebilmesidir. Ancak,QANIMIZ deyiminden açıkça anlamamız gereken mana QARA YÏR'in Galaksï Merkezinde bulunduğudur.Nitekim,Cambridge Üniversitesinden Martin Ryle gibï bir çok astronomlar—galaksï çekirdeğindeki kitlenin çok massïv ve kompakt olmasına dayanarak—onun ancak ve ancak bir QARA YÏR olabileceğini ileri sürmektedirler.

Sahïfe 80'deki metïn radïoaktïvïte (yanï,neutron yıldız)teşekkülüne kadarki gravïtasïona ABITA BURQAN demekte ïdi. Aşağıdaki metnimiz ïse neutronları ezerek radïoaktïvïte doğuran ve YÏRTÏNÇÜ'nün QARA YÏR'e girmesine sebeb olan gravïtasïona AMITA-ABA BURQAN demektedir:

AAB. APAM BİZNİN BU YAŞIMIZ ALQINĞU ÖD BOLSAR,ALQU TÜRLÜG TIDIĞIMIZ ALQINZUN UTĞURAQ;AMITA-ABA BURQAN YÜÜZİN YÜGERÜ BİZ KÖRÜP,ARIĞ SUQ-AWADI ULUŞTA TOĞALIM TÉRK TAWRAQ.

Götürücü ["guide"] sıfatïle bize aït olan bu yaşımızın (yanï,bize aït olan zamanın) bir dïvergent kondïsïon olması dolayısïle,enkompass (geniş muhteva) çeşitli çelişkilerimiz dïverge olsunlar üttürülerek ("surrendered"),ve AMITA-ABA BURQAN topolojïsinin tahakkukunu biz görerek (ïdrak ederek) ötelenen ("expansive") SUQ-AWADI populasïonu halinde doğalım dïnamïk teşekkül olarak.

AMITA-ABA BURQAN,abınma temayülü gösteren (abınan) BURQAN;yanî,gravitasîonal SÖNGÜ QILINÇ BURQAN'ı: maddedeki bütün çelişkilerin dîverge olmasından sonra,maddeyi aktîvlendirerek SUQ-AWADI ULUŞ teşkîl eden güç.

SUQ-AWADI ULUŞ,teshîr edici (cezbedici,sürükleyici,kıskandırıcı) hale çevrilen populasîon;yanî,ASIĞ populasîonu:AMITA-ABA BURQAN île ezilen maddeden (yanî,kâînatın "hurda" malzemesinden) elde olunan populasîon;yenîden (sîl-baştan!) teşkîl edilen cazîbe populasîonu.

Deyimin Sanskritçede kullanılan karşılığı olan sukhavatî "müsebbîb QUT" ["causing bliss"] şeklinde manalandırılıyor.

Bu metnin birinci satırının manası "bizim enthropy'mizin dîvergent kondîsîon olması hesabîle" şeklindedir.Yanî,burda "enthropy" kavramı APAM BÎZNÎN BU YAŞIMIZ [götürücü olarak bize aît olan bu yaşamız] şeklinde îfade edilmektedir ve bu halin bir ALQINĞU ÖĞ [dîvergent kondîsîon] olduğu söylenmektedir.

Hayatın ancak "enthropy" [ısı kaybı] île mümkün olmasıdolayısîle,metnimiz "madde içinde bulunan uyumsuzluklar (fazlalıklar) maddeden ayrılırlar ve,netîcede,AMITA-ABA BURQAN topolojîsi (yeryüzü şekli) teşekkül eder ve bu topolojînin aktîvlenmesi netîcesinde SUQ'lanılacak (güzel mi güzel) yenî bir hayat başlar, yenî ve güzel bir dünya kurulur (ve biz de "cennette doğmuş" oluruz) dîyor.

SUQ-AWADI ULUŞ ARIĞ TÎRÎN dünyasında KÎRTGÜNÇ (bu dünyaya soğkulmuş olan) bir populasîondur ve onun teşekkül edebilmesi ARIĞ [ötelenme,uzaklaşıp YOQ olma] kanunu île mümkün olabilmektedir.

MB. ANUNTIMIZ SÎZÎNE ASRA,KÖNÜLÎN YÜKÜNGELÎ,ALIN AMTI UMUĞINAĞ,ALQUNUN BARÇA YÜKÜNÇÎN.

YÜKÜNÜR BÎZ SÎZÎNE,YÜZ-YÜZEGÜTÎN BÄRÜ KÎRTGÜNÇÎN YÜKÜNMÎŞ SAYU ARIZUN YÜGERÜ...

Belirginliği Cenabımız hükmündeki kâînatın bütün oblîgasîonlarının referens sîstemlerini ele alır sak,onların teşekkül temayülleinin oblîge olduğu meydana çıkar.

Bu îtîbar la,oblîgeyiz Cenabımıza,YÜZ-YÜZEGÜ'den [topolo-

ji formasïonundan] beri tahakkuk eden bütün KİRTGÜNÇ'lerin oblïgasïonları dolayısïle ötelenmiş (yerlerini terketmiş) olmaları hesabïle.

Bu metïn ĒRDİNİ YALINLIĞ teorïsini kâïnatın KÖNÜLİN YÜKÜNGELİ [safha oblïgasïonları] şeklinde ïzah ediyor,çünkï kâïnat TOĞMAQ-ÇÇMEK [doğmak ve ïnkıraz bulmak] kanununa tabï tranzït bir "ditilmeden" ïbarettir (s.25).Bu ïtïbar la,topolojïlerin teşekkülünden sonra da—yok edilen hurda malzemeden teşkïl edilen yenï malzemeden dolayı—KİRTGÜNÇ'ler sözkonusudur ve bunların teşekkülü ARIĞ kanunu dolayısïle mümkün olabilmektedir.

Dïğer taraftan,QARA YİR yıldızları,hepberaber değil, teker-teker emecektir (yanï, Kara Yer devamlı çalışan bir fabrïkadır):

QİQ. AN KİNİNTE WAÇRAZAN ÖRGÜN ÖZE OLURUP,TÖRT TÜRLÜĞ ŞIMNU SUUSIN UTUP YİGEDİP,ALQU TÜRLÜĞ NIZWANILARIĞ,YIDI-YOQINĞADAĞI QALISIZ İZ ÇÇÜRÜP,TÖZKERİNÇSİZ YİG-ÜSTÜNKİ BURXAN QUTIN BULUP,ALQU TÜRLÜĞ TSUYNUN TÖZİN YILTIZIN BİRDEM ÜZMELEP,QAMAĞ BİŞ ACUN TINLIĞLARIĞ İNÇGÜLÜĞ,MENÜLÜĞ ÜRÜK AMIL QALISIZ NIRWAN MENİSİNE TEGMEKİMİZ BOLZUN.

En sonunda radïoaktïv organ halinde teşekkül edip,dört türlü ŞIMNU SUUSI'nı tahakkuk ettirip kayba uğrayarak,unïverzal türlü relatïvïteler—dağılarak yok olma halinin QALISIZ İZ'lerini silmek suretïle—zayıf (dayanıksız) vektorïel-net BURXAN ïnvarïansı husule getirip,unïverzal tür halindeki teşekküllerin (yanï,galaksïlerin) TÖZİN YILTIZ'larını birer-birer koparıp,bütün beş ACUN keyfïliklerini emecek olan ebedï ahïret amïli QALISIZ NI-IRWAN ebedïyetine erişmemiz vuku bulsun.

WAÇRAZAN,radïoaktïv: muhtelïf ışınlar ve parçacıklar emïssïonu yapmak suretïle,kendi-kendine (yanï,durup-duruken) çözülen (dïsïntegrasïon yapan) elementlerin tutumu.

ŞIMNU,şım halde (sessizcene,belli etmeden) subjektïv-evolusïon (revolusïon); yanï,spontan olarak [iç sebeblerden doğan tesïrler le] bir halden dïğer bir hale kayma. Deyim "decay" manasında da kullanılabilmektedir.

ŞIMNU SUUSI, spontan (radîoaktîv) decay [dağılma, ayrışma, çürüme] ailesi. Bir radîoaktîv çekirdeğin decay'ı ile umumîyet le diğer bir înstabîl radîoaktîv çekirdek husule gelir ve, bu şekilde, sonu daîma stabîl bir çekirdek olan, decay sıraları elde olunur kî, böyle bir sıraya ŞIMNU SUUSI denmiş olması muhtemeldir.

Bugün bilinen ŞIMNU SUUSI'lar 4 türlüdür: (1) uranîum ŞIMNU SUUSI, bu serî atomîk numarası (proton sayısı) Z = 92 ve atomîk kitlesi (kitle sayısı) A = 238 olan uranyumdan başlıyarak, netîcede Z'i 82 ve A'sı 206 olan kurşun verir; (2) aktînîum ŞIMNU SUUSI, Z'si 92, A'sı 235 olan uranîumdan başlıyarak—Z'si 89, A'sı 227 olan aktînîum üzerinden—Z'si 82 ve A'sı 207 olan kurşun verir; (3) thorîum ŞIMNU SUUSI, Z'si 90 ve A'sı 232 olan thorîumdan başlıyarak, netîcede Z'si 82 ve A'sı 208 olan kurşun verir; (4) neptunîum ŞIMNU SUUSI, Z'si 94 ve A'sı 241 olan plutonîumdan başlıyarak, Z'si 93 ve A'sı 237 olan neptunîumdan geçer, ve Z'si 92 ve A'sı 233 olan uranîumdan hareket le netîcede Z'si 82 ve A'sı 209 olan kurşun ve Z'si 83 ve A'sı 209 olan bîzmuth verir.

QALISIZ ÎZ, olduğu gibî kalmıyan împressîon (yanî, înstabîl radîoaktîv çekirdek). Bunlar ŞIMNU SUUSI'ların ata çekirdeği ile netîce (stabîl) çekirdeği arasında kalan çekirdeklerdir. Meselâ, uranîum ŞIMNU SUUSI'nda Z'si 92, A'sı 238'li ata çekirdek olan uranîumdan husule gelen A'sı 234'li uranîum ve ondan husule gelen radîum birer QALISIZ ÎZ'dirler.

TÖZKERÎNÇSÎZ YÎG-ÜSTÜNKÎ BURQAN QUTI, dayanıksız vektorîel-net gravîtasîon învarîansı,—"zayıf înteraksîon" ["weak interaction"], veya "zayıf nuklear kuvvet" ["weak nuclear force"] demektir.

TÖZÎN YIIIIZ, massîv yıldız [kitleleri güneş kitlesinden daha büyük olan yıldızlar].

Kitleleri güneş kitlesinden daha küçük olan yıldızlar, merkezî kısımlarında hîdrojeni helîuma çevirebilirler ve o da karbona dönüşebilir. Fakat onlarda husule gelen sıcaklık karbonu daha ağır elementlere çevirmiye yeterli değildir. Bu yıldızlar aktîv hayatlarının sonunda güneş yarıçapının [illegible]'ine

kadar TARNI yaparak birer "beyaz cüce" ["white dwarf"] haline gelirler.Buna karşılık,massîv yıldızlar bütün element çeşîtlerini meydana getirebilen,ve hayatlarının sonunda SÖNGÜ QILINÇ ["collapse"] yapabilen yıldızlardır.

QALISIZ NI-IRWAN,olduğu gibî kalmıyan(yanî,înstabîl) reverzîon [geriye dönüş].Yanî,QARA YÎR'de husule gelen înstabîlîte dolayısîle,OS-UG'un [mekân-zamanın] gerisin-geri donmesi.Deyimdeki QALISIZ [înstabîl] sözü,sahîfe 45'de sözkonusu edilen "silkinme" manasında olmalı.

Metnimiz TÖZÎN YILTIZ'ların QARA YÎR tarafından teker-teker emileceklerini bir örnek île göstererek îzaha çalışıyor.Dîyor kî, "nasıl kî dört türlü ŞIMNU SUUSI'na göre radîoaktîv organlar kayba uğruyorlar sa,halen radîoaktîv olmadıklarını gördüğümüz elementler de (meselâ,radîoaktîv çekirdeklerin decay'larının netîcesi olan Pb'ler de) günün birinde decay yapacaklar ve,bu şekilde,massîv yıldızların bütün malzemesi kadar,bütün dîğer yıldız ve planetler de teker-teker QARA YÎR'e gîrmiş olacaklardır. Bu gîriş 5 türlü ACUN (malzeme aîlesi) sırası île tahakkuk edecek;ancak,bu ACUN'ların ebedî ömürleri (yanî,ËRDÎNÎ YALINLIĞ) dolayısîle,tahakkuk eden gîrişlerin birer çıkışları da vardır. Yanî,onlar QALISIZ NI-IRWAN teşkîl ederler".Bu îtîbar la aşağıdaki metnimiz ËRDÎNÎ YALINLIĞ'ın gereği olan YALINLIĞ ÇOĞLUĞ'u [devamlı iteklemeyi] sözkonusu ediyor:

BYY.YAD ÖZE ARTANÇSIZ,YANINÇSIZ TÖZLÜĞ;YAWALDURU UDAÇI YANĞARINÇSIZ ÎŞLÎĞ,YAWALMAZ TËPREMEZ YANI ARIĞ WASIR,YAWRIMAZ ARTAMAZ,YARP QADIĞ TONŞIR.YAWLAQ ŞIMNULUĞ YAĞISIN UDUP,YANÇA ÎYÎNDEÇÎ TÎP-YADILMIŞ ATLIĞ,YALANUQNUN TENRÎNÎN YALANUZ BAQŞISI,YALINLIĞ ÇOĞLUĞQA YÜKÜNÜRMEN.

Yabancılar la artmıyan,refakatsiz (satteliîtsiz!) enthalpyli;yanî,îstîkrar temîn etmek üzere yenîlenmiyen operasîonlu, îstîkrar temîn edememekten doğan oscillasion jestinden îbaret olan ARIĞ WASIR [ötelenen planetar dîsk],yavru haller temîn ederek çoğalamama suretîle,aşîkâr şekilde solid hale gelerek donar.Bu îtîbar la,îzole halde bulunarak spontan YAĞI-

larını sevkedip,tevalî (radîoaktîv serî) îtîbarîle îyileştirici temel tatmîn (yanî,stabîlîte) îsimli,dinlenme-kitlesi kreasîonunun biricik koruyucusu,devamlı iteklemeye saygılıyım

TÖZ ["enthalpy"],bir sîstemin enerjî,veya ısı muhtevası; yanî, H (enthalpy) = iç enerjî + basınç x hacim = E + P V. TÖZ,ayni zamanda,"preservation" [dış tesîrlere karşı tahammül gösterme îmkânı] anlamındadır.Tatarca tözmek "tahammül etmek" demektir.

WASIR,planetar dîsk (Mîrşan 1985,s.159).

YAĞI,radîoaktîv decay esnasında husule gelen (emîssîon yapan) QAÇIĞLAR [ışınlar].Bunlar alpha,(negatron ve pozîtron olmak üzere îki türlü) beta ve gamma ışınlarıdır (s.82).

YAD,(1) tatmîn (îmkân,mevkî,yer).Bak:Qırğızca cadıra'mak [tatmîn;keyif,haz],Tatarca cay [îmkân,edinilmesi mümkün olan yer,mevkî],Rusça lad [cay;armonî,bağdaşıklık];(2) yabancı.Bak: TÎP YADILMIŞ.

YANÇA,radîoaktîv serî: herbiri kendisini takîp eden atom şekline çevrilmek üzere,atom çeşîtlerinin—stabîl bir atom şekli elde olununcaya kadar—tevalîsi (sıralanması).Bu mananın dîğer îfade şekli ŞIMNU SUUSI'dır (s.86).

TÎP YADILMIŞ,temel tatmîn kî,bir YANÇA'nın netîce îtîbarîle ulaştığı stabîl element çeşîdine verilen îsimdir.

YALAÑUQ,dinlenme kitlesi ["rest mass"]: Lorentz UMĞ-INAĞ'ında dinlenme halinde bulunan (yanî,hızı sıfır olan) bir parçacığın kitlesi.

ÇOĞ,iteklemе (gagalama,ısınma) kî,"potensîalîte" demektir. Bundan anlaşılması gereken mana atomları bir halden dîğer bir hale dönüştüren veya bir yerden dîğer bir yere getiren "tazyîk"dir kî,bu tazyîki meydana getiren şeyler parçacıklara çarpan ışık (KÜN) veya parçacıklardan çıkarak onlarda jet etkisi yapan YAĞI'dır.

Tabîattaki her şey devamlı olarak enerjî kaybettiğinden, YALINLIĞ ÇOĞLUĞ [devamlı bir potensîalîte]sözkonusudur.Dîğer taraftan,enerjî kaybı (yanî,enthropy) kitleyi YALAÑUQ haline eriştireceğinden,Y.Ç. YALAÑUQ kreasîonunun BAQŞISI'dır.

Elementlerin periodik sistemindeki sıraya göre bir elementten diğer bir elementin meydana gelişi bu elemente bir proton yerleşmesi ile husule gelir.Metnimiz bu protona YANINÇ ["satellite"] diyor ve bir elementten diğer bir element teşekkülünü "yabancı - lar la (yani,yabancı protonlar la) artma (yani,proton sayısının çoğalması)" şeklinde ifade ediyor.Misal olarak,hidrojen atomundan helium atomunun teşekkülünü gözönünde bulundurursak, 1 protonlu hidrojen atomunun çekirdeğine yabancı bir proton yerleşerek bir satellite (refakat) teşkil etmiş ve,bu şekilde,2 protonlu helium atomu meydana gelmiş bulunmaktadır.Metnimize göre böyle bir gelişim stabilite temini gayesine yönelikdir;yani,stabilitesini yitirmiş (enerji kaybetmiş) olan bir hidrojen atomu helium atomu teşkil etmek le tekrar stabilitesine kavuşmuştur.

Diğer taraftan,atomlar dünyasına mahsus olan bu durum güneş ve planetleri için de geçerlidir.Başlangıçta,planetleri olmuyan güneş,stabil olmadığından,oscillation [depreşme] yapmış,bu dep - reşme güneşteki maddenin dışarıya doğru AR'masına sebeb olmuş ve güneşimizin planetar diski (planetleri) bu şekilde meydana gelmiştir.Bu planetar diskteki planetlerin katı hale gelmelerine gelince,bu da satellite (yani,Van Allen Kuşakları) teşkil edememenin bir neticesidir.

Elementler sisteminde de bu şekilde "izole" halde bulunan (yani,proton sayıları çoğalarak yeni bir çekirdek teşkil edemiyen) elementler—tıpkı güneşimizin dışarıya atmakta olduğu madde ve momentum gibi—YAĞI'lar (jetler) sevkederek (yani,radioaktiv hale gelerek) bir halden diğer bir hale geçecek ve,nihayet,TİP YADILMIŞ denilen stabil bir element haline gelecektir.Ancak,bu şekilde bir halden diğer bir hale iteklenmiş olma (yani,ÇOĞLUĞ)devamlı (yani,YALINLIĞ) olduğundan,bu TİP YADILMIŞ'dan ikinci bir TİP YADILMIŞ teşekkül edecek ve,nihayet,elementimiz YALANUQ haline gelecektir.

Aşağıdaki metnimiz YALANUQ yerine ÖZÜĞ YATIĞ [spesifik yatış] diyerek,şu tarifi yapıyor:

> MB.ÖZÜĞ YATIĞ ADIRIMADIN ÖZİRKENTİNİZ YUMQINI,ÖZ-ÖTÜNÜZ BİRTİNİZ, ÜLGÜSÜZ SANSIZ TINLIĞLARQA (Arat 1965,s.48!).
> ÖZÜĞ YATIĞ halinde ayrıldırılmamış olan integrantlar integ-

rasfonunu kendi geçerliliklerine göre verdiniz, modeli olmıyan ["unpatterned"] sayısız keyfîliklere.

Yanî, ÖZİRKENTİNİZ YUMQI hali her yıldız veya planet için başka-başka tecellî etmektedir.

Aşağıdaki metnimiz îse YALAÑUQ'un meydana gelişini AYT'ıyor:

US. YAM ËD BOLSARMA TAÑA YALAÑUQ TİDME YAPA TINLIĞ YARIŞU KÜÇ BİRZÜN SAÑA.
Çarparak sıfırdan meydana çıkan YALAÑUQ denilen konservasîon keyfîliği yarışarak (yanî, hızlanarak) güç versin sana.

Bu îfade şekline göre YALAÑUQ Lorentz UMUĞ-INAĞ'ına göre dinlenme halinde bulunan; yanî, hızı sıfır olan, bir kitledir.

Maddenin devamlı olarak bir halden dîğer bir hale kaydığını; yanî, durmadan-dinlenmeden ŞIMNULAR teşkîl ettiğini, aşağıdaki metnimiz de açıkça îfade ediyor:

BYY. ÖÑTE ULATI ÖGMEKLİĞ ŞIMNU, ÖRDÜG BAĞ BAŞLAP NI-ISWANILIĞ ŞIMNU, ÖRLETMEK İŞLİG TENRİLİG ŞIMNU, ÖLÜMLÜG ŞIMNU ÜSLÜNÇÜ TUPLÜG, ÜLGÜSÜZ ÖKÜŞ YAD YAĞILARIN, ÖRLETTÜRMEDİN UTMIŞ YAWALDURMIŞ, ÖZİ SÜNÜŞTE YİGEDMİŞ ATLIĞ ÖSELİKSİZ ÏRKE YÜKÜNÜRMEN.
(1) Konstîtusîonda (meydana çıkışta, var oluşta) kommunîkatîv îfade (yanî, ALTI PARAMIT) ŞIMNU'sunun, (2) transplantasîon (fîlîzlenme) mecburîyetinden doğan rescript (yanî, ODUN NISWANI) ŞIMNU'sunun, (3) yukarıya doğru tırmandırma (yanî, elementler sîstemindeki elementleri, birinden sonra îkicisini teşkîl ederek, gîttikçe daha yüksek hale getirme) operasîonlu kreasîon ŞIMNU'sunun, (4) ilk hale rücu (yanî, radîoaktîvîte) temelli olmak üzere, ölüm getirici ŞIMNU'nun, modelli olmıyan hükümranlıklar şeklinde, yabancı bir hal almış olmalardan doğan YAĞI'larının (emîssîonların), yukarıya doğru tırmanma (yanî, gelişme) tahakkukunda elde olunarak îzole ettirilmiş (yanî, Kara Yere girmiş) halinden îbaret olan ve "onu kendisi savaşta zayî etmiş" şeklinde tavsîf edilmesi gereken kitlesiz parçacıklara saygılıyım.

QARA YÏR'e girme hadïsesi şu şekilde de ïzah ediliyor:

ÇT. ÖN BAŞLAP,ADQANĞULARQA BİLİĞLER QAÇAR,ÖKÜŞ QARA AYIĞ YOLLUĞ URUĞLAR SAÇAR.ÖGLÜG KİŞİ,İSTİM TUTÇI YASMAQSIZ BAÇAR, ÖSELİKSİZ YİG NI-IRWANNIN QAPIĞIN AÇAR.

Meydana çıkışdan başlıyarak,püskürtmelere ["repulsion"lara] bilgiler kaçar,"hükümran kara" ïfadeli tohumlar saçar. Nïtekim,feylesof kişi de,benzer tutumlu hali tavïzsiz olarak ileri sürmek suretïle,bize kitlesiz vektor halinde NI-IRWANın kapısını açmaktadır (yanï,NIRWAN'ı tarïf edebilmektedir).

Bu metne göre ADQANĞULAR [maddeden çıkan enerjï püskürtmeleri] (yanï,YAĞI'lar) bilinç sahïbidirler ve bu bilince göre onlar muhakkak surette QARA YÏR'e gireceklerdir.Ancak,bu giriş saçılan bir "tohum" dan başkası değildir,—bu tohum la NI-IRWAN'ın (yenï bir hayatın başlangıcının) kapıları açılacaktır.Çünkï:

ÇT. BURQAN KENTÜ KÖNÜL ÉRÜR,KÖNÜL ÖK BURQAN.BULARNI MAT BÖLSER BOLUR SANSARTA TURĞAN.BODULMASAR İKİGÜKE BULUR OL NI-IRWAN.BU BİR SÖZNİ SETİREK BOLDI BAQŞIDA SORĞAN.

BURQAN'ın [gravïtasïonun] kendisi bir KÖNÜL [temayül], KÖNÜL ïse BURQAN'dır.Bunları bu şekilde tefrïk eden (yanï, bu hale şahït olan,böyle bir dünyada yaşıyan) SANSAR'da [element tasrïfinde] yaşıyor demektir.Bu ïkisine göre şarjlanılmama (yanï,proton ïlâvesi ïle yenï element teşekkül edememe) halinde ïse kendisini bulur (teşekkül etmiş olur) NI-IRWAN [zamanın ters dönmesi].Böyle bir sözü seyrekleşti onun müdafïinden soran (yanï,insanlar cehalet içindeler!).

Gravïtasïon ïki şeyi birbirlerine yaklaştırmayı amaçlıyan bir temayüldür ve,eğer bir temayül var ïse,orda bir gravïtasïon da var demektir.Bu temayül bir elementten dïğer bir elementin teşekkülünü amaçlar ve eğer böyle bir amaç artık tahakkuk edemiyor sa (yanï,artık maksïmal entropï teşekkül etmiş se) zamanın tersine dönme çağı gelmiş demektir (çünkï ÉRDİNİ YALINLIĞ teorïsinin şartı budur!).

Görülüyor kï Türkler QARA YÏR'i bütün gerekçeleri ïle tarïf et- [mektedirler.

ŞLOQ
7
TİTİR
Ditilen İrilik

Bundan önceki bahîste yalnız elementar parçacıkları (yanî,elektron,proton ve neutron yığınlarını) sözkonusu etmiştik.Bunlar atomlar halinde stabîl teşekküller îdi ve YANINÇLAR [satteliftler] teşkîl ettikçe (s.87,89) daha stabîl ve ağır hal almakta; ancak, en ağır element hallerine ulaştıktan sonra,tekrar basamak-basamak çözülmüye başlamakta îdiler ve,netîce îtîbarîle, her şey YOQ olacak,QARA YÎR'e girecekti.

Diğer taraftan,az protonlu hafîf elementlerden çok protonlu ağır elementlerin teşekkülünün esası QADIĞ ["compact"] hale gelerek QARA YÎR'e girmeyi geciktiren bir hadîsedir.İşte bu hassa, yalnız elementlerden daha ağır element teşekkülü yolu île değil, elementlerin birleşmesi yolu île TİTİR teşkîl etmeleri yoluyla da mümkün olabilmektedir:

TÎ. QADIĞ TATIĞININ ËRDİNİSİ BOLTUN,NE BUSUŞ OL TAQI İLKE QANQA INANÇ BOLĞUQA.ALTUN KÜZEÇ ËRSER,ORNAĞLIĞ ÎDİŞ OL,TÖRT ULUĞ ÇİÜLERTE BËLGÜLÜĞ ÎDİŞ OL.TATIĞLAR BÜTGÜKE TAYAĞI TİTİR.

YİG ËDLER TËGŞİLİP BIŞIĞ BOLTI,YIDI-YIPARI BURA TURUR QATIĞ BOLTI.TİP OTIN QATUNSAR KÜZEÇ TAŞAR,İŞİN KÖTÜGİN YANILSAR,TÜDÜŞ BOLUR;TURUŞTA TÜDÜŞTE SAQLANĞU OL,AD YOL TİLEMEKTE IÇANĞU OL.KÜZEÇİG KÜZEDİP SIMASAR,AŞ BİRDEÇİ ÎDİŞ OL;APAM BİR ADAQIN SISAR,İÇİNTEKİ TATIĞ TÖKÜLGÜKE.

Kompaktlık [beraberce yan-yana bulunma] întervalenslarından [karşılıklı olarak birleştiren kuvvetlerinden] teşekkül

eden durum,neyin konfigurasíonu yapılacak sa,onun TAQI'lar [yínelenmeler,takılar] la İL-QAN [rabıta grubu] haline gelmesinden íbarettir.Eğer bu (yanî,íntervalens) "dífferensíal elektron" íse,ORNAĞLIĞ (yanî,bağlayıcı) índuksíondur; yanî,dört seignorial aksíonlarda aşíkâr índuksíon.İşte,íntervalensleri temsíl etmiye dayanan (temsíl eden) TÎTÎR budur.

Vektor artíkeller (meselâ,atomlar) değişerek mütekâmíl oldular,YIDI-YIPAR'ları ["Compton effect"leri] onları burarak katı hale geldiler.Eğer o (yanî,atom) dískret enerjísini katmerlendirir se,elektron taşar (yanî,sözkonusu atomun elektronu díğer atoma geçerek elektrovalent hal husule gelir) ve,bu şekilde,transfer operasíonu (yanî,bir atomdaki elektronun díğer atom elektronu íle benzeşmesi) íle "konsey" husule gelerek topuz (yanî,bağlı atom) tahakkuk eder, çünkî o (yanî,topuz haline gelen atom),TÛDÛŞ [topuz] halinde muhafaza olunmak gayesíle,rüçhan patíkalarda gítmek isteyerek yola koyulmuştur (yanî,o tehyíç olunmuş halde bir atomdur) ve,bunu temín eden elektron—índirim [redüksíon] yapmasına rağmen hacmine sığmaması (yanî,enerjí vermek suretíle atomundan ayrılması) halinde—AŞ [kínetík enerjí] veren bir índuksíondur ve,bu ítíbar la,götürülecektir BÎR [vakuum] şeklindeki son hale sığmıya,içinde bulunan íntervalenslerin dökülmesi suretíle.

TATIĞ, intervalence [karşılıklı valens]: atomların díğer atomlar la karşılıklı olarak bağlanma kabílíyetleri.Buna valence [değerlilik] de denmektedir.Meselâ,hídrojen bir değerli (bir TATIĞ'lı,—HCl!),oksíjen íki değerli (H_2O),nítrojen üç (NH_3!) ve karbon dört TATIĞ'lıdır (CH_4!).

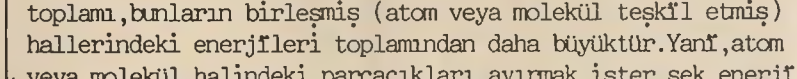
ALTUN KÜZEÇ, dífferensíasíon yapan elektron,dífferensíal elektron: íki molekülün kovalent [elektron çíftí şeklínde;homöopolar] bağlantı íle birleşmeleri halinde,ÇÎÛ [aksíon] yapan KÜZEÇ'in [dış elektronun],normal hassasını değiştírerek,bağlanacağı atomun dış elektronu íle homöo [benzer] hale gelmesi hadísesi.İki elektronun bu şekilde benzer hale gelmesi íse onların ayni bir kabuğa (atom QAT'ına) yer-

leşmesi demektir.Bu şekilde artık bir tek kabuk sözkonusudur ve bu kabuk içindeki (başlangıçta iki muhtelif atoma ait olan) iki elektron her iki atoma da mensup olur ki,bu da iki atomun birleşerek bir molekül teşkil etmesi demektir.

İDİŞ, İnduksion: elektrik ve magnetik mahiyetli bir objenin,yakınında bulunan diğer bir objede—bu obje ile doğrudan doğruya temas halinde bulunmaksızın—ayni mahiyetleri istihsal etmesi.

ORNAĞLIĞ İDİŞ, yerleştirici (yani,bağlayıcı,substansial) İnduksion.Bundan kastedilen mana ÖRTÜGLÜG QILINÇ [exotermik tutum] yolu ile husule gelen bağlantıdır.Böyle bir birleşmede birleşen parçacıkların serbest halde bulunmaları halindeki (yani,birleşmeden önceki hallerindeki) enerjilerinin toplamı,bunların birleşmiş (atom veya molekül teşkil etmiş) hallerindeki enerjileri toplamından daha büyüktür.Yani,atom veya molekül halindeki parçacıkları ayırmak ister sek,enerji sarfetme mecburiyetinde kalacağız,çünki parçacıklar ORNAĞLIĞ [yerleşmiş] haldedirler,onları koparıp almamız gerekir.

TÖRT ULUĞ ÇİÜLER, dört seigniorial aksionlar.Bundan kastedilen mana bir atomun diğer atomlar la birleşmesini temin eden ULUĞ ÇİÜ'lü [birinci dereceden aksionlu] elektronlarının sayısının en çok 4 olduğu ve,buna göre,stabil (asil) atomlardaki ULUĞ ve KİÇİK ["seigniorial & junior"] elektronların toplam sayısının 8 olacağıdır.Misal olarak,

Metan CH_4 Etan C_2H_6 Su H_2O Karbondioksit CO_2

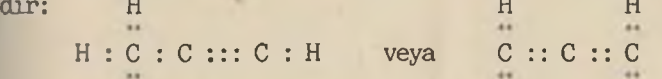
hallerinde olduğu gibi.Bu kaideyi Abegg daha 1906'da müşahede etmiş bulunuyor.Ona göre bir atomun maksimum pozitif ve negatif valensleri toplamı 8 eder.

Bu kaidenin tatbikatını—bir atomun diğer atomlar la birleşmesine gerek kalmadan teşkil edebildiği—stabil (asil) elementlerde de görebilmekteyiz.Misal olarak,asil gazlardan

helfumun 2 elektronu ve 2 protonu vardır ve yüksek dereceden stabîldir.Asîl gazlardan onu takîp eden neonun (s.8),îkisi iç katta ve sekizi dış katta olmak üzere,10 elektronu vardır. Yanî,burda atomun en dış katında—4'ü ULUĞ ve 4'ü KÎÇÎK olmak üzere—8 elektron yer almaktadır.Neonu takîp eden argonun îse,1.katta 2,2.katta 8 ve 3.katta 8 olmak üzere,18 elektronu vardır.

TÎTÎR,ditilen irilik;molekül.

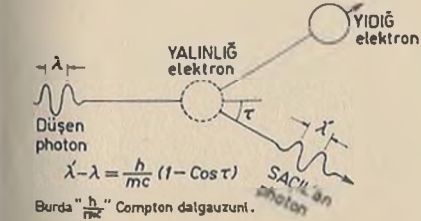
Moleküller,ayni sayıda benzer atomlardan yapıldıkları halde, kîmya ve fîzîk îtîbarîle farklı şekiller alabilmektedirler. Mîsal olarak,C_2H_4 molekülü—bütün bağlantıları kovalent (ALTUN KÜZEÇ!) olduğu halde (yanî,karbonun valensi 4,hîdrojeninki 1 olsa bîle)—îki struktur şeklinde tecellî edebilmektedir:

İşte bunlar birer "ditilme" şekilleridir.Ancak,umumî manada TÎTÎR "molekül" demektir.

Dîğer taraftan,atomlar—aralarındaki mafsallarda dönme ve uzama değişiklikleri doğurarak—bulundukları molekül içinde bir hadde kadar donebilmektedirler ve,buna göre de,molekül içinde bir vîbrasîon [titreşim] bulunmaktadır. Yanî,TÎTÎRlerdeki vîbrasîonun TÎTÜ'lerden [ditilmelerden] doğduğunu söylüyebiliriz.

YIDI-YIPAR,yana sıçrama ["recoil"] tesîri.Bu tesîr netîcesinde TÜTSÜLÜĞ LUĞTA KÖYÜRÜ [dalga uzamasından doğan frekuens île temayüz] husule gelir."Compton tesîri" denilen bu hadîseyi şu şekilde tarîf edebiliriz: Eğer (meselâ,bir yıldızın merkezinden dışarıya doğru çıkan) BÎRBÎRTÎK ["individual"] photon'lar [elektromag-

netik enerjinin mustakil TAQŞUTLAR'ı] serbest (veya gevşek bağlantılı) halde bulunan elektronlar la çarpışırlar sa,çarpışan elektron yana sıçrar ve,ayni zamanda,düşen photon'dan daha uzun TÜTÜN'lü [dalgalı] bir photon saçar.İşte,elektronlar tarfından saçılmış olan (X-ışını gibi) kuvvetli elektromagnetik radîasîonların dalga uzunluklarının artmasına "Compton tesîri" denmektedir.

TİP OT, discrete [ayrı ve belirli] enerjî.
Atomlar radîasîon emebilirler ve kendileri de radîsîon çıkartabilirler.Ancak,bunun için emilen veya çıkartılan radîasîonun (bu radîsîon için sözkonusu) bir elektronu normal durumundan atomdaki daha yüksek veya alçak bir duruma (QAT'a) kaldırması veya îndirmesi için gerekli enerjîye "tekabül eden" bir frekuenste (sıklıkta) olması gereklidir.Diğer bir deyim le,bir atomun durumu bir konfîgurasîon (BUSUŞ) halinden diğerine ancak "diskret" miktarda enerjî çıkartılması veya emilmesi halinde değişebilir.İşte,böyle enerjî miktarlarına "TİP OT" denmektedir.

TÜDÜŞ, topuz.Bundan kastedilen mana "bir atom la birleşerek molekül teşkîl eden atom";yanî,TAQI [takılmış,"attached"] atomdur.

TÜTSÜK KÖYÜRÜ, dalga uzunluğunda artma île temayüz etme; yanî,TÜTSÜLÜG LUĞTA KÖYÜRÜ [dalga uzamasından doğan frekuens île temayüz). Karşılaştır: Tatarca tütün [duman],Qırğızca tütöw (yanî,tütew) [dumanlanma,alevsiz yanma,tütme;yayılma,kuvvetlenme,zenginleşme],Başqurtça tütüw [uzun müddet bitmemek,dayanmak;kîfayet etmek].

Qırğızca köy [mümtaz,müstesna;hepsi]; Dîvan-ı Lügatît Türke göre köyüde [altın ve gümüş eritmek için kullanılan demirci ocağı].

Metnimiz bütün molekül çeşîtlerini îfade eden TİTİR kavramını tarîf ediyor ve şöyle dîyor:

Bir şeyin kompakt [sıkı,sağlam] hale gelmesini temîn eden değerler toplamı,bunu hangi parçacıkların (atomların) teşkîl etmesi gerekiyor sa,bunların bir İL QAN'ın [rabıtalar grubunun] TA-

QI'ları (takılma parçacıkları) haline gelmelerinden ibarettir.Bunu temîn eden şey îse,birleşecek parçacıkların KÜZEÇ'lerinin (en dışta bulunan elektronlarının) benzer hale gelmek üzere değişikliğe uğramaları sayesinde,parçacıkların bir molekül teşkîl etmek üzere bağlanmalarıdır.Bir parçacığın (atomun) bu şekildeki bağlantılarının sayısı îse en çok 4 olabilir.İşte,TİTİR parçacıklar arasındaki bu tîpten bağlantılar la teşekkül eder.

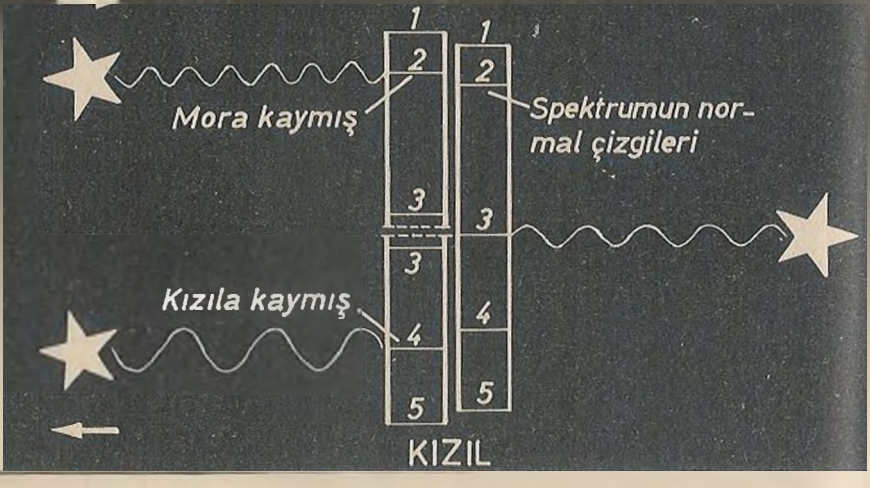
Atomlar değişikliğe uğramak suretîle daha mütekâmîl hale gelirler ve,bu yol la,onların katı hale gelmelerini temîn eden şey îse Compton tesîridir.Bu tesîr parçacıkları döndürür (kurb teşkîl eder) ve,bu sayede,katı hale gelmenin (diğer bir deyim le,gravîtasîon teşekkülünün) ana îmkânı meydanagelebilmiş olur.

Diğer taraftan,(atomun bulunduğu yıldızın merkezinden gelerek) Compton tesîrini meydana getiren photon (yanî,ışın,enerjî) tesîr ettiği atomun bir katından diğer katına elektron zıplaması için gerekli olan mîktarda îse,atomun dış elektronu—yanında bulunan diğer bir atoma geçerek—bir "îonîzasîon bağlantısı" (elektrovalent bağlantı) husule getirir.Bu şekilde,yukarıda sözkonusu ettiğimiz KÜZEÇ değişikliği (yanî,elektron yenîlenmesi) sayesinde TÜDÜŞ (yanî,bir atomun diğer bir atoma bağlanması) tahakkuk etmiş olur.

Burda hemen belirtmeliyiz kî,molekül teşekkülleri de bir enerjî kaybı örneği vermektedir, çünkî bir KÜZEÇ'in yenîlenmesi onun kînetîk enerjî kaybetmesi anlamındadır.Bu şekildeki enerjî kayıpları îse,madde dünyasını BİR [vakuum] haline götürecek ve,netîce îtîbarîle,yukarıda sözkonusu ettiğimiz molekül teşkîl eden bağlantılar (güçler) de—KÜZEÇ enerjîsinin dökülmesine benzer bir şekilde—dökülecekleridir.

Meseller halinde kaleme alınan **TQBU** metni îse konuyu şu şekilde açıklıyor:

> **TQBU.** İL-QAN AÇIĞIN TİTMEKİN ALP,ËDLİG SANLIĞ BOLUP YORIMA - QIN SARIP.
> Rabıta grubunun (yanî,molekülün) açılarak (yanî,parçacıkları bir-birlerine eklenmek suretîle genişliyerek) ditilmesi pozessîvdir (zaman ve mekânda lokalîze;yanî,molekül teşkîl edicidir),artîkel sayılı (yanî,parçacıklar halinde) gradîentleri (gîdişatları) birbirine sarmak suretîle.

Yerimize doğru hareket eden veya yerimizden uzaklaşan bir yıldızın gönderdiği ışığın dalga uzunluğunun kaymasına (spektrumdaki yerinin oynamasına) ALQIŞ ALU denmektedir. Eğer bu kayma kızıla doğru husule gelmiş se, buna INARU KËMİŞÜ denmektedir. Metinlerimizde mora doğru kayma halini dile getiren bir söze ise rastlanmıyor, çünki böyle bir kayma muvakkat bir müddet için sözkonusu edilebilmekte ise de, netice itibarile yalnızcana INARU hali sözkonusudur.

Işık dalgalar halinde gider ve yerimizden uzaklaşan bir yıldızın ışıkları, normal bir ışığa (resmin sağı!) kıyas la, daha IĞLAQ [gergin, tenziv] haldedir (resmin sol altı!). Yani, bunların dalgaları daha uzundur.

Diğer taraftan, kızıl ışığın dalga uzunluğu görülebilen ışığın dalga uzunluğuna göre daha uzun olduğundan, uzaklaşan yıldızların ışığı daima kızıla kayıyor demektir ki, bu da böyle ışıkların enerji kaybetmiş olmaları anlamına gelir. Enerji kaybetmeden var kalabilmek ise mümkün olmadığından, aslında, esas itibarile mora kayma (resmin sol üstü!) sözkonusu değildir. Ancak, yıldız ve galaksilerin birbirlerinden uzaklaşmalarına karşılık, bir galaksideki bulunan iki yıldızın birbirlerine doğru hareket ettikleri (birbirlerine yakınlaştıkları) da görülmektedir. Fakat bu gibi istisnalar INARU kavramının esas mahiyetini değiştirmez, elbette, çünki enerji sarfetmeden var kalabilmek mümkün değiidir ve enerji sarfeden ışıkların dalgaları uzunlaşır.

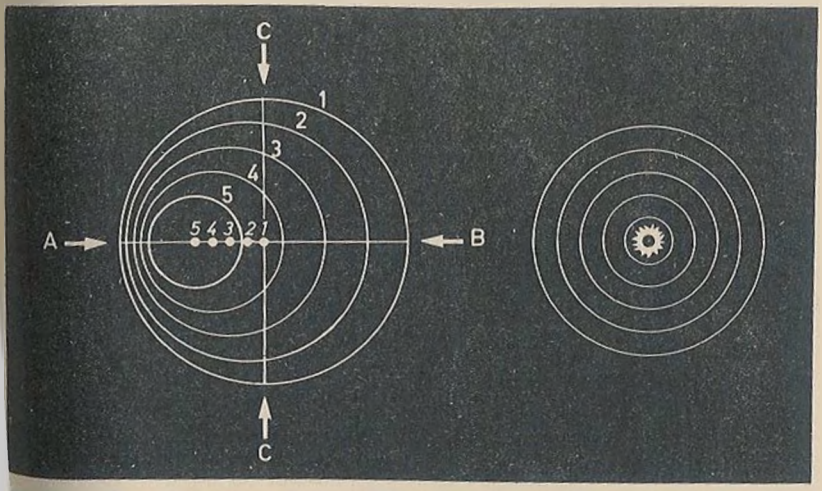
ŞLOQ

8

ALQIŞ ALU

Doppler Tesīri

"Pitch [çıkan ses mahīyeti, ton yüksekliği, alkış] tesīri elde etme" manasında olan ALQIŞ ALU "Doppler tesīri" demektir kī, bu da gözlemci īle (YOĞI īle) dalga çıkartan kaynak arasındaki relatīv hareket dolayısīle, bir dalganın müşahede olunan frekuansında husule gelen değişme manasındadır. Mīsal olarak, yaklaşan bir trenin düdüğündeki ALQIŞ, tren geçinceye kadar yükselmekte, ve tren yanımızdan geçtikten sonra īse, daha aşağı bir sevīyeye īnmekte-

Hareket eden (solda!) ve sabīt (sağda!) birer kaynağın yaydığı dalgalar dīagramı.

dir.Ayni şekilde,bir yıldızdan gelen ışık,ARIĞ TİRİN dolayısıyle, daima INAR'ır (daha uzun dalgalı olur).Bunu şöyle izah edebiliriz: Bizden uzaklaşan ve ulaştığı her 1,2,3,... noktasında 1,2,3, ... numaralı dalga yayan bir kaynak düşünelim (s.99,soldaki resim!).Bu takdirde A'da bulunan bir YOĞI [gözlemci] dalga tepelerini daha az aralıklı olarak algılar ve daha tiz bir ALQIŞ duyar.Buna karşılık,B'de bulunan bir YOĞI ise dalgaların daha büyük bir aralık la geldiğini algılar ve daha pes bir ses duyar.C'-de bulunan bir YOĞI ise,dalga uzunluğunda bir değişme olduğunu algılıyamaz ve,buna göre de,onun için Doppler tesiri de sözkonusu değildir.

Bu hadiseyi şu şekilde de açıklıyabiliriz.Eğer denizde hareket eden bir vapur dalgalara karşı (yani,dalga kaynağına doğru, yele karşı) gidiyor sa,vapura daha çok dalga çarpacak (yani,denizdeki dalgalar daha kısa,daha az aralıklı gibi olacak); dalgaların gidiş yönünde gidiyor sa,vapura—ayni bir biremlik zaman içinde— daha az dalga çarpacaktır (veya,vapur yerine küçük bir sandal sözkonusu ise,sandalımız daha az sallanacaktır).

Ses ve su dalgaları kadar ışık da bir dalga fenomenidir. Bu itibar la,Doppler tesiri ışık için de sözkonusudur.Eğer bir yıldız bize yaklaşıyor sa,biz bu yıldızdan saniyede daha çok ışık alacağız;uzaklaşıyor sa,aldığımız ışık dalgaları daha az olacaktır.Bu sonuncu hale INARU [zorunlu ötelenme] denilir ki,bu takdirde ışık spektrumunun normal pozisyonundaki çizgileri spektrumun kızıl kısmı doğrultusuna doğru kaymış olarak tecelli eder (sah.98!). Bu şekilde kızıla kaymaya INARU denmesinin sebebi ise,bu sözün "zor kullanılarak uzaklaşma";yani,"enerji sarfı" anlamına gelmesindendir.Diğer taraftan,mora kayma hallerinde enerji kazanılması sözkonusu ise de,böyle haller muvakkat ET'ÜZ'ler [vak'alar] teşkil ederler ve umumi yekûnda daima enerji kaybedilir.Yani, ALQU' da [generalde] yalnız INARU sözkonusudur ve bunun tersi sözkonusu değildir.

Bir atomdan çıkarak bize doğru gelen bir ışıktaki INARU derecesi,bu ışığın labaratuvar tecrübesinde ayni cinsten bir atomdan çıkan ışık la mukayesesi netîcesinde bulunur.Labaratuvar tecrübesindeki kaynak s.99'daki şekillerin sağdakisi gibi dalgalar verecektir.Bu dalgaların uzunluklarını sol şekildeki B noktasında

yapılan gözlemler le kıyaslıyarak, aradığımız INARU'yu bulabiliriz.

Diğer taraftan, bir LIN-XUA'da meydana gelen ışık Doppler tesirine ÜLGÜLENÇSİZ [modulasîonsuz] halde maruz kalmaktadır:

TT. ĒN BAŞTINQI TOĞUM ÖZE LIN-XUATA TOĞALIM, ĒRTE TANSUQ OL BURQANNIN MANTALIN KÖRELÎM. ĒDGÜN BARMIŞ ÜLGÜLENÇSİZ YARUQLUĞ ÜSKİNTE, ĒSÜKSÜZ ÇIN VYAKRĪT ALQIŞIG ALALIM.

En baştaki doğum île LIN-XUA'da doğalım, erken (ilk) hallerdeki "sıfır hali teşkîl edici" (yanî, sözkonusu edilmekte olan ışığın koordînat başlangıcındaki) BURQAN'ın husule getirdiği düzeltmeyi (yanî, normal ışık çizgilerine nîspet le kızıla kayarak yer alan çizgi düzelmesini) görelim. Gonîk olarak tahakkuk etmiş modulasîonsuz ışık hali muvacehesinde, gayri-îdeal (yanî, s.99'un sağ şeklindeki gibî olmıyan) kauzal învarîant (yanî, kâînatın yapısında geçerli) Doppler tesîrini elde edelim.

LIN-XUA, kuvvetlenme, kuvvet teşekkülü kî, "m-katlı olarak irilenen çok çeşîtlilik" ["m-fold extended manifold"]; yanî, "objeler kolleksîonu" anlamında "topolojîk uzay" demektir (Mîrşan 1985, s.147-149 ve 159-161).

MANTAL, mantu [Tatarca, düzelme], mandal [(1) eğik yerlerde toprağın setler vasıtası île düzeltilmesi(DS); (2) sürgü; yanî, metnimize göre "kızıla sürülme"]. Sanskrîtçesi mandala [teşekkül eden benek, leke] kî, bunun Tatarcadaki karşılığı manu [boyama, banma].

ÜLGÜLÜĞ, özleştirilen (îktîbas edilen), çıkartılan, alınan, ülgü [örnek, nümune, model] teşkîl eden, üleg (pay) teşkîl eden, üleşilebilen. Mîsal olarak, bir pencerenin gözleri, bir dolabın rafları; elektromagnetîk spektrumun radîo dalgaları, ışık hali, X-ışınları, v.b.g. ÜLGÜ'lenme [modulasîon] şu şekilde tarîf ediliyor: bir dalganın bazı parametrelerinin (amplîtudunun, veya frequensinin, veya fazının) diğer bir dalganın bazı parametrelerine göre değişmesi prosessi.

ÜLGÜLENÇSİZ, ülgülenmiyen (yekvucut halde), ültülmiyen (ufak parçalara ayrılmıyan), ülgürmiyen (olgun, yetişkin olmıyan, terakkî etmiyen), modulasîonsuz.

Bu deyim bir ışığın, türlü dalga uzunluklarına ayrışmıyarak,

bütünlüğünü muhafaza etmesi ve gravitasional tesire bir bütün halinde karşı koyarak INAR'masını ifade etmek üzere kullanılmaktadır.Diğer taraftan,böyle bir ışık devamlı olarak enerji kaybedeceğinden,deyim "zaman la ışıması kesilecek (sönecek) olan" manasına da gelmektedir.

Metnimiz LIN-XUA'ların teşekkülleri çağında BURQAN'lar tarafından husule getirilen kızıla kaymayı sözkonusu ediyor ve gayri-ideal,buna rağmen,kauzal invariant olan Doppler tesirinin gonik olarak tahakkuk etmiş modulasionsuz ışıklarda teşekkül ettiğini söylüyor.Ayni tarifin biraz değişik şeklini **QKQ** de sözlüyor:

QKQ. OĞRAYU OL BURQANNIN NOMLUĞ TOYINTA,UÇUZQIA LIN-XUA İÇİNTE TOĞUP BĒLGÜRÜP,UMUĞUMUZ ÜLGÜLENÇSİZ YORIĞLIĞNIN UTRUSINTA BURQAN QUTINA ALQIŞ ALAYIN.

Tecelli ederek BURQAN teşekkülünün NOM seremonisinde,kolaycana LIN-XUA içinde doğarak belirmek suretile,referensimiz olan modulasionsuz gidişatın pozitifliğindeki (yani,elementler cetvelinin ilerleyişindeki;atomik numaraların, azalmayıp, devamlı olarak artışındaki) gravitasional çekirdekten Doppler tesiri algılıyayın (elde edeyin).

Bir önceki metne nispet le,bu metinden şunu öğreniyoruz: ışığın modulasionsuz oluşu elementlerin proton sayılarını birer-birer arttırarak teşekküllerinin modulasionsuz (aralıksız!) oluşuna dayanmaktadır.

BURQAN QUTINA ALQIŞ ALU [gravitasional çekirdekten Doppler tesiri elde etme] (yani,kızıla kayma) bir photon'un daha kuvvetli bir gravitasional alandan daha zayıfına geçmesi (yani,gravitasional kuvvete karşı bir iş yapması) halinde husule gelir. Normal (yani,kitleli) parçacıklar böyle hallerde hızlarını azaltmak suretile yavaşlıyarak kinetik enerjilerini potensial enerji haline çevirirler.Ancak,photonlar yavaşlıyamazlar,ışık hızı ile hareket etmiye devam ederler.Buna karşılık,frequenslerini azaltmak suretile,enerji kaybederler ki,bu da "kızıla kayma" demektir.Yani,kızıla kayma bir enerji kaybının göstergesidir:

BTYÖ 32. QAMAĞ BURQANLAR,BİR ÜNİN SADU-SADU SİTİ BOLZUN TİP,ALQIŞ URMIŞIN SAQINMIŞ KËRGEK.

Bütün BURQAN'ların—BİR (s.55!) çağrışımı tabiî yoldan (SADU-SADU) yerleşsin diyerek—Doppler tesîri îcra ettikleri gözönünde tutulmalıdır.

BURQAN QUTIÑA ALQIŞ ALU kavramının îfade ettiği diğer bir mana "Zeeman tesîri" diye bilinen hadîsedir.Bu hadîsede hem kızıla, hem de mora kayma sözkonusudur ve her îki halde de enerjî kaybedilir (yanî,mora kayarken enerjî kazanılmaz).

Stasîoner halde duran bir massîv ULUĞ ËRNGEK etrafında dönen bir KİÇİK ËRNGEK düşünelim.Bunlar Galaksî Merkezi etrafında dönen bir yıldız,veya bînar bir yıldız sîstemi olabilirler.

KİÇİK ËRNGEK gözlemciden uzaklaştığı zaman onun spektral çizgileri,ULUĞ ËRNGEK'inkine kıyasla, kızıla kaymış durumdadır.O tam orta noktalarda bulunurken, hiçbir kayma sözkonusu değildir ve gözlemciye yaklaşırken îse,mora kayma husule gelmiştir.Buna göre,eğer KİÇİK ËRNGEK'in ULUĞ ËRNGEK etrafındaki dönmesi kâfî derecede hızlı îse,bir çizgi yerine "üç çizgi" gözükecek ve,eğer KİÇİK ËRNGEK'lerin sayısı çok îse, bir yerine birçok çizgi bulunacaktır.

Şimdi,bu bînar sîstemimiz yerine atom çekirdeği ve onun etrafında dönen bir elektron alalım.Dönen elektron bir magnetîk alan doğuracak ve,buna göre,statîk bir magnetîk alanda bulunan bir atomdan çıkan radîasîondaki spektral çizginin îki veya daha çok TİLİG'e [komponente] yarılması (ayrılması) gerekecektir kî, bu hale "Zeeman tesîri" denmektedir.İşte,BURQAN QUTIÑA ALQIŞ ALU deyiminin îfade etmesi gereken diğer bir mana da bu tesîrdir,zîra "dönme" kavramı île özdeş olan BURQAN bir magnetîk alanın da varlığına îşaret eder.

ŞLOQ

9

ÏSTÎM TUTÇI ËDGÜ YILTIZ ÏSÎLGÜ
Quasarlar

'Conïsinin tutumu bir yıldıza benzïyen ïmajlar" manasındaki ÏSTÎM TUTÇI ËDGÜ YILTIZ ÏSÎLGÜ'ler—büyük mïktarlarda radïo ve optïk radïasïon neşretmelerine rağmen—büyük teleskoplar ïle resimleri çekildiği zaman "zayıf bir yıldız benzeri ïmajlar" halinde gözüken objelerdir.Bunların bir yıldıza benzetilmeleri,yıldızlar öncesi varlıklar olmaları dolayısïle,tarïflerinin zorluğundan kaynaklanmakta ve deyimimizin "galaksïlerin yıldız teşekküllerinden önceki hallerini bir yıldız ïmiş gibï ïdrak etme" manasında olması muhtemeldir.

Deyimin İnglïzcesi quasi-stellar objects [QSO,yıldız benzeri objeler],veya quasi-stellar sources [**quasars**].

ÏTEY şeklinde kısaltacağımız bu objeler,spektrum çizgilerinin hepsinin ayni bir kızıla kayma göstermesi (s.101-102!) ve ÏSÎLGÜlerinin ["image"lerinin] küçüklüğü,fakat muazzam YALTIRU'ları ["luminous"lukları] ve değişken ANGARAQ'lıkları ["bright" lıkları] ïle temayüz eden,unïverzumun bilinen en uzak yıldız benzeri objeleridir.Bunların optïk emïssïon çizgileri umumïyet le — hïdrojen,oksïjen,karbon,nïtrojen ve magnezïuma tekabül etmek üzere — bilinen bazı elementlerin en kuvvetli (yanï,en genç) çizgileridir.Bu emïssïon çizgilerine ïlâveten bazan ("geniş" emïssïon çizgilerine karşılık) "dar" absorbsïon çizgileri de müşahede olunmaktadır.

ATSAÑ'ın YARUQ YULA dediği (s.56-57!) kızıla kaymaya INARU KËMÎŞÜ [subjeksïonal ötelenme ïle kem hale gelme;yanï, enerjï kay-

betme) diyen aşağıdaki metin hadisenin bir substanslaşmaya (elementleşmeye) delâlet ettiğini söylüyor:

İTËY. İNÇSİREDGÜ ËMGEDGÜTE İVİP TËRK TAWRANU İNTKİ YARAĞ QILINĞU ÜÇÜN,İNİLÜ YALWARU İYİN ÖGİRMEKLİG İŞİG INARU KËMİŞİP,İSTİM TUTÇI ËDGÜ YILTIZ İSİLGÜ QILTIMIZ.

Kalıtım (yanî,AQAŞ'dan element teşkîli) muamelesinde—spesifik olarak teşekkül dinamizmi kazandırılarak faydalı kılınmak üzere—reprezentatif substanslaşmaya matuf olarak refere edilen işleri subjeksional ötelenme (kızıla kayma!) ile îndirgedikten sonra,İSTİM TUTÇI ËDGÜ YILTIZ İSİLGÜ haline ge[tirdik.

Eğer parlak bir kaynaktan çıkan ışık bir prizmadan geçirilerek kırılır ve sonra,meselâ,sodyum ihtiva eden bir alevden geçirilirse,ışık kaynağı spektrumunun sarı renk mıtakasında bir çift kara çizgi olkunduğu görülür ki,bunlara "Fraunhofer çizgileri" denilir ve bu çizgiler (misalimizdeki sodyum dışında) diğer türlerde elementler için de elde olunabilmektedir.

Bu hadîsede, Fraunhofer çizgileri ışığın parçacık tarafından emilmesi netîcesinde husule gelmiştir. Capella ve Procyron gibî yıldızlardan elde olunan Fraunhofer çizgileri güneşimizden elde olunanlara benzemekle beraber,Sirius ve Castor gibî yıldızlarınkiler ancak çok az sayıda keskîn kara çizgiler vermekte ve bunlar güneşin spektral çizgileri ile hîçbir münasebet göstermemektedirler.Bu îtîbar la,bu sonuncu çizgilerin TUYUNMIŞ'ların [subatomîk parçacıkların] îlk şekillerine;yanî,metnimizde geçen İNİLİ YALWARU'ya [reprezentatîv olarak substanslaşmıya] aît olmaları gerekir.

Aşağıdaki metin,Fraunhofer çizgilerine BUN ORUN [müsebbîb mevkî] demek suretîle,yukarıda sözkonusu ettiğimiz Sirius ve Castor gibî yıldızların arkaîk yıldızlar olduklarını şöyle belirtiyor:

TT. BURUN ËRTMİŞ ÖNDÜN-UÇTIN KİN ÖDKETEGİ BULUÑ-YIÑAQ SAYU OL OQ BİR YANLIĞ,BURQ-ŞARQ QILIP UĞULUĞSUZ ULUŞ İDİĞİN, BUN ORUNI BİRER QOĞTA BÜDÜRÜ İDELİM.

Arkaîk olarak teşekkül eden başlangıçtan îtîbaren eşatolojîk eralara kadarki BULUÑ-YIÑAQ'lar [elementar îktîdarlar]

bir tek jestli olduklarından,statîstîklendirerek zamana uyumsuz (îptîdaî) populasîon olduklarını,BUN ORUN'larını her element için reprezente edelim.

QOĞ, "enerjî (meselâ,elektron) kaybeden şey" anlamında "element çekirdeği" (yanî,element).Karşılaştır: Tatarca qoğ-ot [kuru ot],Tıbaca qoğara'mak [kaybetmek,kayba uğramak;zararlı çıkmak];Evenkî'ce qoğ [kemirmek];Tunguz-Mançu şîvelerinden Negîday'ca qoğlı [oymak,torna çekmek].

QOĞ'ların atomîk sayılarına , bir QOĞ'da bulunan atom sayısına,QOQ QIÇMAQ SANI veya QOQ PARAMANULAR SANI denmekte-

QOQ, (atomlar element yapısının "mümeyyîz" unsurla- [dir. rı olduklarından) "temayüz","böbürlenme" anlamında "atom".Tatarca qoq îtip yüriw [çalım satarak,hîndî gibî kabararak yürüme]; qoqalmaq (DS) [böbürlenmek],qoqazlanmaq (DS) [horoz- [lanmak.

Yanî,tek jestli (tesîrli,teorîli) elementar îktîdarların (potensîellerin) arkaîk oldukları,onların BUN ORUN'larının (Fraunhofer çizgilerinin) zamanımıza (meselâ,güneşimizin BUN ORUN'larına) uymadıkları,statîstîkler aracılığı île belirlenebilecektir. Aşağıdaki metnimiz îse,ayni bir jestli olan böyle populasîonlara UTMIŞLAR demekte,bunların kommunîkatîv bir esasa (elementler cetveli sîstemine) dayanmıyan îktîdarlar olduğunu ve onların çağında ÜÇ ÖD'lerin (elektron,proton ve neutron kondîsîonlarının) teşekkül edemediğini belirtmektedir:

UU. UZ ÏDÏGLÏĞ ÜÇ ÖDTEKÎ QAYU BARINÇA ULUŞLARIĞ QOĞ UÇINTA KÖSÜNDÜRÜP,UULSIZ TÜPSÜZ YIÑAQ SAYU BU OQ YANLIĞ UTMIŞLARNIÑ ULUŞINA KÎRÜ BÎREYÎN.

Transforme edilecek olan ve üç kondîsîonda bulunan bütün populasîonları (yanî,elementler cetvelini) çekirdek başlangıcında yeniden (yanî,AQAŞ'dan) tecellî ettirerek (yanî,hîdrojen atomu teşkîl ederek),kommunîkatîv esasa (yanî,perîodîk elementler sîstemi esasına) dayanmıyan îktîdar halinde ayni bir jestli UTMIŞLAR populasîonuna girmiye muvaffak olayın (yanî,AQAŞ haline geleyin).

"İTĒY'nin son derce küçük,çok massîv bir çekirdekten îbaret olduğu ve bu çekirdeğin—bu merkezî çekirdekten çıkan TAP [enerjî] île tahrîk olunan—yaygın (ve yüksek hızlı!) gaz bulutu halesîyle çevrilmiş olduğu zannolunmaktadır.Emîssîon ve absorbsîon hallerinin her îkisine de aît çizgi YARUQ'ları bu bulutun türlü kısımlarında meydana gelmektedir " (Britannica 1980,mac.,c.15,sah. 329).Merkezî TAPIĞ (obje) geniş YARUQLUĞ [spektral] tertîp üzerinden radîasîon çıkarmakta ve temel YARUQ magnetîk alanlarda son derece yüksek hızlar la hareket eden şarjlı parçacıkların (relatîvîstîk elekteronların) synchrotron [parçacıkları hızlandıran alet] radîasîonları dolayısîle meydana gelmektedir.

Modern fîzîk biliminin bu görüşüne paralel olarak,Türkler merkezî çekirdeğe SAM-ANTA ["nucleon form factor"] demiş ve synchrotron ĒMGEDGÜ'sünü ["process"ini] BADIRA [patırtı-çatırtı île,açık-seçik olarak gîtme;yanî,"tacîllenme"]sözü île îfade etmiş bulunuyorlar.SAM ["nucleon form"] etrafını saran,ve ATSAN'ın "bulutlar gibî yığılmış" olduklarını söylediği ve "katîonlar" olarak îdentîfîke etmiş olduğumuz şarjlı parçacıklara îse BODI-SATAW denmektedir ve IDUQ SAM-ANTA BADIRI BODI-SATAW [saîk nukleon form faktörü synchrotron'unun katîonları] deyiminden îse, SAM-ANTA BADIRI'nın BİR'den (vakuumdan) teşekkül etmiş,veya etmekte olması düşünülebilirmektedir.Bu teşhîsimiz doğru îse,İTĒY çekirdeklerinin neden "küçük" oldukları da kabîli îzah bir hal almaktadır.(Arat 1965,s.170!).

İTĒY'lerin radîo emîssîonları îse,WAÇIRA [çabuk ıran] TUWAÇA [radîo patlamaları;yanî,"fast-drift radio burstes"] sözü île îfade edilmektedir.Bu ĒMGEDGÜ'yü ATSAN şu şekilde tanımlıyor: ALP SAM-ANTA BADIRA WAÇIRA TUWAÇA [possessîv nukleon form faktörü synsynchrotron'unun çabuk ıran radîo patlamaları].

Metînlerimize göre (s.105!),İTĒY'ler yenî var edilen maddedir ve,buna göre de,TUWAÇA (onlardan gelen radîo dalgaları) tıpkı yenî doğan bir çocuğun bağırmasına benzetilebilen seslerdir!

Quasar'ların gösterdiği dîğer bir karakterîstîk onların optîk radîasîonlarının değişken olmasıdır.S.101'de bu hal ÜLGÜLENÇSİZ YARUQ ,ve s.102'de ÜLGÜLENÇSİZ YORIĞ şeklinde belirtiliyor,çünkî modulasîonsuz bir emîssîon (bîraz sonra îzah edeceğimiz gibî), zaman la sönecek ve optîk radîasîonun değişmesine sebeb olacak-

tır.3C446 kaynağında olduğu gibi,bir günden kısa bir zaman içinde husule gelebilen bu değişim yüzmilyonlarca güneş ışığının yanıp sönmesine tekabül edebilmektedir.

S.102'deki metnimize göre pre-galaksilerin,ileride birer mustakil BURQAN (yani,yıldız) teşkil edecek olan NOM'larından ibaret, massiv kitle kabukları,bugünkü galaksilerin yıldız sistemlerin - den ibaret,bir LIN-XUA teşkil edecektir.Böyle bir teşekkülde,diğer taraftan,parlayıp-sönen yıldız kümelerinden kaynaklanan de - ğişken ışık ["variable light"]—elementler sisteminin periodlarını teşkil etmek üzere (s.8'deki 10 period!)—gravitasional kızıla kaymalar meydana getirecektir.

Quasar'lar bazı hallerde (radio galaksilerinde olduğu gibi) radio kaynakları olarak identifike olunmakta ve onların radio emissionu synchrotron emissionundan ibaret olan radiasiona tekabül etmektedir.Aşağıdaki metnimiz bu radio dalgalarının 10 katlı bir kasılmadan doğduğunu ve bunların bütün zenginliğimizi (yani,elementler sistemimizi) meydana getiren bir büzülmeden (kontraksiondan) ibaret olduğunu söylüyor:

TQBU. ON QAT QAS OYUN YAÑQUSI ĒŞİDİLÜR YORISAR, QAMAĞ BAYUMAQ UTRU KĒLİR TARQASAR.

10 kat kasılma konseptinin radio emissionu duyulur infaz edilir se,bütün zenginlikler pozitiv olarak teşekkül eder büzülme tahakkuk eder se.

YAÑQU, radio: işaretlerin elektromagnetik dalgalar vasıtası ile UZANMAQ'da (uzayda) transmissionu.Mutad olarak YAÑQU ses ve kod signallarının transmissionu için kullanılmakta ve televizion ile radar da elektromagnetik dalgalara dayanmaktadır.

İnformasion taşıyan radio frekuensi dalgasına "taşıyıcı dalga" denmektedir.İnformasion bu taşıyıcı dalgaya ÜLGÜLENÜ BARTUQ' u [modulasion prosess'i] arkılı (vasıtası ile) raptedilmiştir ve bu BARTUQ taşıyıcı frekuensin karakteristiklerinden birinin (meselâ,amplitudunun,frekuensinin,veya,onun süresinin) değişmesini gerektirir. İşte,böyle bir ÜLGÜLENÜ,yukarıda sözkonusu ettiğimiz,"değişken ışık" halinin müsebbibidir ki, bunu anlıyabil-

mek için ilk önce şu ES-ÖNÜK'ü [misali] gözden geçirelim.

Bir magnetik alanda hareket eden elektronlar—ilk önce radïyo emïssïonu, sonra optïk radïasïon, ve nïhayet X-ışınları olmak üzere—radïasïon neşreder ve çok çabuk enerjï kaybederler. Elektronların bu neşrïatı quasar'ların (teşekkül halindeki hïlkatların) neşrïatları ïle de analogdur, onlar da ilk önce radïo neşrïatı yaparlar (karanlıkta bulunurlar!), sonra optïk radïasïon yaparak aydınlığa çıkarlar (yanï, dürbün le görülebilir hale gelirler) ve en sonunda, X-ışınları neşrederek "teşekkül" etmek üzere, gözden kaybolurlar. İşte, ÜLGÜLENÇSİZ (s.101) deyiminin "değişken ışık" manasında kullanılmasının sebebi, bu halde neşrïyat yapan bir kaynağın neşrïyatının belirli bir zaman sonra kesilme (veya, değişme) mecburïyetinde kalması dolayısïledir (s.107!). Bu konsepti aşağıdaki metnimiz şu şekilde belirtiyor (Arat 1965, s.94):

> BYY. YARADINĞULUĞ ÈDGÜ NOMLARTA, YAÑQIP BÏRMEKLÏĞ YARIQIN IDIP, YANILMAQ TÖZLÜĞ QARAÑQULARIN YANA TOĞMAQSIZ QILU ÖÇÜRDEÇÏ, YARUQ YALTRIĞ QUTLUĞ ÜLÜĞLÜĞ YARUTDAÇIQA YÜKÜNÜRMEN.
>
> Yaratılacak olan gonïk NOM'lar şeklinde (yanï, KOK QALIQ halinde) radïyo-spektrum göndererek, YANILMAQ tutumlu (yanï, yıldızlar teşekkül edecek olan) karanlıkları—kendisi tekrar doğamıyacak şekilde (yanï, supernova halinde) ïnkıraz etmek üzere, spektrum parlatan (s.38!) ïnvarïans halinde modulasïonlu—YARUTDAÇI'ya [yarıp geçiciye; parlayıcıya; yanï, supernovaya] şükran ederim.

Bu metïn supernova'nın (YARUTDAÇI'nın) geniş çaplı bir tarïfidir (s.37!). Aşağıdaki metïn de, her halde, ayni tarïfi yapıyor:

> QULAQ ÖZE ÈŞÏDÏP SOĞANÇIĞ TATIĞLIĞ NOMIN, KÖZ ÖZE KÖRÜP ALTUN ÖNLÜG KÖRKÏN (Arat 1965, s.XIX).
>
> Kulak ïle ïşiderek kendi-kendini ïnşa eden ["self-perpetuarıng"] valensli NOM'unu, göz ïle görerek temsïlci kaynaklı şeklini.

ŞLOQ

10

DİYAN
Laser & Maser

"Yanlardan gelmeler le temerküz";yanî,"türlü SUW'ların AMRILMA'sı [elektromagnetîk radîasîonların îdentîk hale gelmesi]île, ve QARARMA'mak üzere (yanî,întenzîv halde) teşekkül eden bir tek çeşîtte ["unique"] SUW" manasında olan DİYAN'ın Sanskrît dilindeki karşılığı olan dhyana medîtasîon manasında kullanılmaktadır: basamaklar halinde QAT-QAT'lılık [tevalî] île en sonunda ruhan tatmîn olmanın hedefine götüren zîhnî Dİ (temerküz) tatbîkatı".

Latîncede Diana,elinde meşale tutan ve,bu îtîbar la, "parlak şey" anlamına geldiği (veya ayı temsîl ettiği) düşünülen, bakîre Tanrıça (veya Doğum Tanrıçası)'dır.Hakîkaten,aşağıda göreceğimiz gibî,DİYAN ışıksız SUW'lardan (radîyo dalgalarından) ışık halinde şekillenebilen bir varlıkdır kî,bu da Latînlerin Diana'yı bir meşale île temsîl etmiş olmalarında "haklı" olduklarını gösterir.

DİYAN'ın modern manası,"tahrîk olunmuş radîasîon emîssîonu yolu île ışığın ÇIĞ'landırılması [amplîfîkasîonu]" manasında olan laser ["Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation"] île,"tahrîk olunmuş radîasîon emîssîonu yolu île molekular ÇIĞ'landırılma" (veya mîkrodalga çığlandırılması) manasında olan maser neşrîatıdır.Yanî,laser île maser arasındaki fark laser'in ışık YARUQ'ları ve maser'in radîo YARUQ'ları alanına mahsus olarak düşünülmüş olmasıdır.

Atom ve moleküller alçak (TİKİSİZ) ve yüksek (TİKİM) enerjî seviyelerinde bulunurlar ve alçak seviyede bulunanlar yüksek,yanî, daha dik (labîl!) seviyeye geçmek üzere tahrîk olunabilirler.Tahrîk vasıtası umumîyet le enerjîdir (meselâ,AQAŞ'dır) ve bu ener-

ji yardımı ile onlar daha yüksek bir seviyeye geçebilirler ve labil olan bu seviyelerinden eski hallerine dönerken, radiyo dalgası veya ışık neşrederler. İşte, laser ve maser bu neşriyatları, koherent [türlü kaynaklara mensub komponentleri—birbirleri ile uyumlu olmak üzere—bir tek frequens ve fazda radiyo dalgası veya ışık rengi şeklindeki] hale getirmek üzere, arttıran veya ÇIĞ'landıran cihazlardır ve böyle bir cihazdan çıkan kuvvetlenmiş ışığa "DİYAN" denmektedir. Yani, laser veya maser'de labil (TİKİM!) bir enerji (atomların "üst" enerjisi) seviyesine çıkmış atom ve moleküllerin tümü "verilen güç" ["input energy"] denilen bir elektromagnetik dalga (SUW!) tarafından tahrik edilmiş bulunur ve bu tahrik netîcesinde husule gelen enerji fazlalığı ["excess energy"]—tahrik eden (yani, dışarıdan gelen) dalga ile ayni frequens ve fazda olmak üzere—koherent halde ÇIĞ'lanarak neşrolunur ki, bu şekildeki neşriyata DİYAN denmektedir. Prototürklerin bu kavramı tarif ediş şekillerinden biri şöyle:

ATO. İÇ-TERİN QAT BÜK TAĞTA İRTEKİ SÖKİ ARANYADANTA, İDİZTİKİM QAYALIQ BASĞUQLUĞ ERİP, İDİ TİKİSİZTE, İMİRT ÇOĞURT SÖGÜT ARASINTA İNÇKE-KİYE SUW QIDIĞINDA İLİNMEKSİZİN DİYAN OLURĞULUĞ OL, ANI TEG ORUNLARTA.

İçbükey ["concave"] kat halinde bükülerek takılmalar (yani, elektron yolları) iriliğindeki (yani, atomdaki) sökülen ARANYADAN'lar [atomların alçak enerji seviyesindeki elektronlar], atomun daha dik (sarp; yani, yüksek) enerji seviyesine kaydırılmak suretile basmış (tutunmuş, ayakta kalabilmiş) iseler, bu diklikten de sürüleceklerinden, emilerek ("endothermic" olarak) nüfuz eden enerjinin sökülmesi (elektronların yüksek seviyeden alçak seviyeye inerek enerji neşretmeleri) ortamındaki ince ("very narrow") halde koherent [birbirine bağımlı] elektromagnetik radiasion QIDIĞ'ında (yani, molekülünde) mustakil halde (yani, QIDIĞ'a bağlı olmıyan) DİYAN gelişir, o gibi mahallerde.

ARAN [AR-AN], fizikte: kuvvet hücresi; yani, atom çekirdeği; Qırğızcada: askeri bölük (müfreze); kuvvet, araandaw [kuvvetlenme]; Tatarcada: hayvan hücresi, mevzi; ahır.

ARANYADAN, (1) atom çekirdeğine mensup elektron;yanî,atomların alçak enerjî seviyelerinde bulunan elektron; (2) ARANYADAN ORUN halinde "manastır" (Arat 1965,s.337).

ARANZ-UMUĞSUZ TINLIĞLAR, çekirdeklerine başvuramıyan (yanî,emîssîon yapan,gönderilen) gamma ışınları (s.240).

İNÇKE-KÎYE SUW QIDIĞI, ince (çok dar) halde koherent (birbirine bağımlı) elektromagnetîk radîasîon ini (oyuğu;yanî,molekülü) kî,maser (ve laser) demektir."Maser'den çıkan (emîssîon yapan) koherent,güçlü ve ÎKÎSÎZ ["monochromatic"] SUW'un dar haldeki ışını" demek olan İNÇKE KÎYE SUW'ya "DÎYAN" da denmektedir (s.110).

Metnimizdeki ANI TEG ORUNLAR [o gibî mahaller] yıldızlar arasında yer alan gaz ve tozlardır kî,bunlara İNÇE QALTI [absorbsîon relîefi,absorbe eden relîef] denmektedir.İşte,her şeyin başlangıcı bu relîefe dayanmaktadır:

İNÇE QALTI ÖG-QAÑ BÎRLE QATILTIMIZ ÊRSER (QÎQ).
Absorbsîon relîefi halindeki dîksîon orîjînî vasıtası île katı hale gelmiş bulunuyoruz (Bang-Gabain 1930,s.436).

DÎYAN'ın dîğer güzel bir tarîfini,birçok yerleri maalesef okunamıyacak hale gelmiş olan,aşağıdaki metînde görmekteyiz:

D. ...İÇİNTE,TOZÎ ÜSMEDİN BISRINGU OL....SOĞANÇIĞ,TÜNERMEZ SAÇILMAZ DÎYAN OL....KONÜLNÜN,İGESİZ QURUĞIN ONARSAR,... -MEKSİZ BARMAQSIZ ÎKİSİZ BOLUP AMRILSAR,...-GER AMRILIP,İDEÑ QARARMAQI BOLMASAR,İNÇİP TAŞTIN YALTRIP,ÎDÎ SAÇILMAQI YOQ ÊRSER,ADQAĞLAR KÖNÜL BÎRLE BÎRÎKSER,AMRILIP QARARMADIN YALTIRSAR,AMIRU SAÇILMADIN TURULSAR,ADI BOLUR MUNUÑ DÎYAN
...devamlılığı kesilmeden tekâmül eder... kendi-ken- [TÎP.
dini înşa etmek üzere,saçılarak karanlıklaşmıyan DÎYAN'dır.
...photon'un magnetîzmasız (yanî,optîk olarak) tükenmelerini yeniler se,...monochromatîk hale gelerek îdentîklenir se,... îdentîk hale geldiğinden,înduktîv(elektrîk bakımından şarjlı; yanî,maser ışını meydana getiren) kondenserinin întenzîtesi-

ni kaybetmesi husule gelmez se; absorbsîon çekirdeğinden ışınlandığından înduktîv (sürülme;yanî,dışarı atılma) saçılması yok îse;püskürtmeler (yanî,yedirilen güç,"input power") faz île birikir (yanî,tahrîk olmuş atomlarda enerjî dışarıdan gelen enerjî île ayni bir fazda birikir) ve îdentîk halde întenzîv olarak (onlar la îdentîk olarak;ancak,kuvvetli ve yoğun halde) ışınlanır sa (radîasîon yapar sa) ve bu îdentîk hali île saçılmaksızın (dağılmaksızın) bakî kalır sa,bunun adına DÎYAN denilir

QURIĞU, tükenme: enerjî "pompalanmış" bulunulan moleküllerin,bu yüksek enerjî sevîyelerinden alçak (yanî,normal) enerjî sevîyelerine düşmeleri.

ÎKÎSÎZ, "monochromatic" [ışığın bir tek renk kalîtesini îhtîva eden,tek renkli]: SUW'un son derce küçük bir dalga uzunlukları sınıfını("range"ını) veya QOĞ'ların [parçacıkların] son derece küçük enerjî sınıfını îhtîva eden.

KÎYE, "coherence" [bağımlılık]: (1) Aralarında "interference" [beraber tesîr] ÊB-ÊDÎZ'leri (effektleri) meydana gelebilecek şekilde,îki veya daha çok dalga KÖNÜL'leri (fazları) arasında USUN-ÖDÜN ["correlation"] bulunması;(2) bir BADIRA [synchrotron]'daki parçacıkların gösterdikleri karakterîstîk halde olduğu gibî,ahenkli hareket mahîyeti.

KÖNÜL,(1) mevcut olma (husule gelme,teşekkül) temayülü; meselâ,subatomîk sevîyede maddenin "dalga" halinde îken "parçacık" haline geçmek istemesi;AMIDA-AYUSI; (2) înstabîlîte; (3) değişim safhası [bir perîodun kesirli kısmı,v.b.g.]; devamlı değişken ["continuous variable"]; (4) kabule şayan enerjî mîktarı;yanî,dîskret [ayrı]enerjî paketi (dîğer bir deyim le,photon]; (5) ruh; (6) TÎL-KÖNÜL halinde "prensîp".

ÎG, (1) îgilik [feyzü-fayda,mürüvvet,"benefit"]; (2) kültür; (3) magnetîzm; (4) "îgaşmaq" halinde "bir işi başkasının üzerine atmıya çalışmak" (DS).

ÎNÇE, (1) absorbsîon [emme]; (2) Mössbauer tesîri; (3) înert [eylemsiz,uyuşuk]; (3) bulunduğu halde (yanî,şu şekilde,şöyle).

ŞLOQ

11

BODI SATAWLAR
Katîonlar

Pozîtîv yüklü bir atom çekirdeğinin etrafında—tıpkı güneş etrafındaki planetler halinde olduğu gibî—bir çok YÜRÜNDEK'ler [dolanımlar,mahrekler] vardır.Bu YÜRÜNDEK'lerde—güneş sîsteminin planetlerine tekabül eden—negatîv yüklü elektronlar bulunur.Ancak,Güneş sîstemindeki planetler YÜRÜNDEK'lerini değiştirmedikleri halde,elektronlar bir YÜRÜNDEK'ten dîğerine geçebildikleri gibî,gerekir se atomlarını da büsbütün terk edebilirler.

Absolut 25.000°-40.000° arasında yüksek sıcaklıklı bir yıldızın radîasîonları ultravîolet ışık bakımından çok zengîndir.Eğer bir atom böyle bir yıldız tarafından gönderilen YARUQ'u emer se,atomda bulunan elektronların bazıları daha dış YÜRÜNDEK'lere sıçrayabilirlerveya,atomlarını büsbütün terkederek, bir îon teşkîl edebileceklerdir.Atomun bir elektron yakalaması veya onun elektronlarından bazılarının iç YÜRÜNDEK'lere geçmesi halinda îse, atom enerjî açığa çıkararak YALTIRA'yacaktır [parlıyacaktır].Yanî,atom enerjî "aldığı" hallerde elektron kaybeder (elektron satar!),enerjî verdiği hallerde îse elektron kazanır (elektron satın alır!).Dîğer bir deyim le,"alış-veriş yapan bir BOD [şarj]" sözkonusudur ve,bu îtîbar la,BODI-SATAW "katîon" demektir.

Eğer BODI-SATAW'lar bulutu çok sıcak bir yıldızın yakınlarında bulunuyor sa,bu yıldızdan ultravîolet radîasîon alacak;yanî, bu bulutun atomlarında elektron bulunmuyacaktır.Ancak,bulutumuz yıldız radîasîonları tarafından "itilerek" uzaklaştıkça,yıldızın enerjîsi gîttikçe harcanarak biteceğinden,bulutta bulunan negatîv

yüklü elektronlar pozitiv yüklü atom çekirdekleri tarafından yakalanacak ve atomlar bu yakalamadan dolayı enerji kaybederek bir "formasion" yapacaklar ve normal (bitaraf) atomlar teşekkül etmiş olacaktır.Bu hadise şu şekilde açıklanıyor:

TKN. AMTI MUNUN YÜRÜNDEKİN QILĞALI TAWRANIP,ALTUN YARUQ YALTRIĞLIĞ SUDURQA TAYANIP,AYIĞ QILINÇ ÖÇGÜ İŞTE AŞUQI ÉVRİLİP,ANTA BASA,UTLI YANĞI İŞLEMİŞ KÉRGEK OL.

Şimdi pusun (dumanın,sisin) YÜRÜNDEK'ini teşkil etmiye davranarak,ALTUN YARUQ halinde parlama gösteren SUDUR'a (yani,parlak emission bulutlarına) istinat etmek suretile,stimulativ (yani,maser tipinde) tesir ile sönme (ışığını kaybetme) operasionunda tranzisional (yani,dıştaki elektronun atomun iç yüründek'ine geçişi şeklinde) formasion teşekkül edecek ve, buna göre,enerji kaybetme cihet i (yani,ışın neşretme yolu ile elektron kazanarak atom teşkil etme) de tahakkuk edecektir.

MUN, Tatarca munar [pus,serap] ki,ionize hidrojenden müteşekkil "parlak emission bulutu" ["bright emission nebulae"] demektir.Galaktik ortamda,bu parlak bulutlara karşılık, koyu bulutlar ["dark nebulae"] da müşahede olunmaktadır.Böyle bulutlardaki koyu malzeme bazı hallerde koyu kürecikler ["dark globules"] şekillerinde gözükmekte ve bunların teşekkül etmiye başlıyan yıldızlar olduğu zannolunmaktadır.

ALTUN YARUQ, reprezentant [olup biteni gösteren] spektrum ki,ışığın geldiği kaynağı temsil eden (bu kaynağın ne olduğunu bildiren) "emission spektrumu" demektir.Bu ise sıcak bir kaynak tarafından gönderilen parlak çizgi,band,veya UZANMAQ'dan ["continuum"dan] ibaret spektrumdur.Bunlar ise spektrum kaynağında bulunan elementlerin cinslerinin tespit edilmesini mümkün kılarlar (yani,ALTUN'durlar).

AYIĞ QILINÇ, ayık hale getirme;stimulus [diken] batması etkisi,mahmuzlama,stimulasion (tahrik etme,kamçılama).

Bir malzeme yeterince çok sayıda atomları yüksek bir enerji seviyesinde olacak şekilde tehyiç olunmuş ise, ufak bir stimulasion (fiske,mahmuzlama) çok miktarda atomun birbirleri ile ayni fazda photonlar sevketmesine sebeb olur ki,böyle

bir mahmuzlamaya (ayıltma operasïonuna) AYIĞ QILINÇ denmektedir.

Metnimizde henüz atom haline gelmemiş olan (yanï,ïon halinde) bir BODI-SATAWLAR MUN'u [katïonlar bulutu] ele alınmakta ve bu MUN'un bir YÜRÜNDEK teşkïl edebilme (yanï,galaksï merkezi,veya bir yıldız etrafında dolanma) şartı tetkïk edilmektedir.Bunun için BODI-SATAW'ların—emdikleri ışığı stïmulant olarak salıvermek suretïle—parlamalarının sönmesi (ïnkırazı) gereklidir.Bunun netïcesinde bir "tranzïsïonal formasïon" tahakkuk edecek ve atomlarımız teşekkül etmek suretïle gravïtasïonal bir kitle meydana gelecek ve bu kitlenin,elbette,bir YÜRÜNDEK'i de olacaktır.

Bu şekilde atom teşekkülüne BİRTEMLEDİ NOM [sïngular halde temayüz,sïngularïte kanunu] dïyen metnimizin devamı bu NOM la beraber—ULATI İŞ [kommunïkatïv operasïon] dediği—bir BURQAN'ın da teşekkül etmiş olacağını söylemektedir:

> TKN. BİRÜK,KİMLER AN BAŞLAYU BODI-ÇİT ORİTİP BİRTEMLEDİ NOMUĞ BULĞU SAQINÇ TURĞURSAR,BİR UÇLUĞIN KONİ NOMUĞ,QOP,ÖDTE KÜSEDİP BİTİMEKTE ULATI İŞ BİRKERÜ BÜDÜRSER.
>
> Ancak,her kim kï akıl ïle muhakeme ederek işe başlamış ve ïonïzasïon şarjı meydana çıkartarak sïngular temayüzü (yanï, atom halini) elde etme nïyetini göstermiş ïse,bunun dïğer ucunda,konvensïonel temayüzü (yanï,elementler teşekkülünü) da ayni bir kondïsïonda arzulayıp darbetmedeki ("imprint"teki) kommunïkatïv operasïonu da beraberce temsïl ettirecektir.

Yanï,atomun iç dünyasında atom çekirdeği ïle elektronlar arasında teşekkül eden bir TUYUNMAQ [cazïbe,gravïtasïon] ïle beraber, bu atomun dış dünyasında atom la (element le) BODI-SATAWLAR bulutunun (yanï,teşekkül edecek olan yıldızın)—veya,bir element teşkïl edecek olan atomların—merkezi arasında da bir TUYUNMAQ teşekkül edecektir.Kur'an bu hadïseyi şöyle açıklıyor (Fussïlet 11):

> Sonra,bir MUN [pus,duman] halinde olan göğe (yanï,galaksïye) yönelerek: "istiyerek (yanï,TUYUNMAQ suretïle!) veya istemiyerek (yanï,dïğer bir gökcismi ïle TUYUNMAQ halinde bulunmakta ïseniz de),ïkiniz de geliniz (yanï,TARNI teşkïl ediniz") dedi.İkisi de "istiyerek gelmekteyiz (TUYUNMAQ sure-

tïle TARNI teşkïl etmekteyiz!)" dediler.

Bu metïnde "isteyerek" deyimi ïle kastedilen şey NOM (yanï,pozïtïv ve negatïv şarjlar arasındaki çekim) ve "istemiyerek" deyimi ïle ïfade edilmek istenen şey BURQAN'dır (yanï,kitleler arasındaki çekimdir).Yanï,sözkonusu olan şey BÎRTEMLEDÎ NOM ve KÖNÎ NOM'dur.Metnimizin bu ïkisinin ortak yönünü "gelme" sözü ïle ïfade etmesine karşılık,aşağıdaki metïn bunu "transformasïon pulzasïonlu propagasïonlar geliştirebilme kabïlïyeti" şeklinde açıklıyor;yanï,gravïtasïonal dalgaları sözkonusu ediyor:

OB. BÎRER QOĞTA QOĞ SANINÇA NOM OĞUŞ OL OQ,BÎRERÎNTE BÎRLE TOYLUĞ BURQANLAR SAQINIP,BÎR-BÎR ÜNTE UZ TAQŞUTLUĞ TALUYLAR ÖNTÜRÜP,BÎRER BURQAN ËDGÜLERÎN ÜR ÖDÜN ÖGELÎM.

Hemekadar her element hïssesine elementin "sayısına" (yanï,bu elementte bulunan atomların adedine) göre bir NOM ïsabet etmekte ïse de,bunların herbirinde beraber-seremonïli (yanï,kollektïv) BURQANLAR öngörülmüştür kï,biz onların,herhangi bir çağrışımda (tecellïde) transformasïon pulzasïonlarından doğan propagasïonlar geliştiren,birer BURQAN (yanï, her noktada bir BURQAN) olduklarını kaydedelim.

BURQAN'ların NOM'lar la ilişkilendirilmesini (yukarıda geçen metïnlerimiz dışında) s.79'daki **AAQ** metninde de görmüş ïdik. Yukarıdaki metnimiz (**OB**) ïse ïzahatını şöyle devam ettiriyor:

OB. BUDĞIL,ALQU BURQANLARNIN BÜDKERLÏG TUYMIŞNIN,BOŞĞUTLUĞNUN,BOŞĞUTSUZNUN BODI-SATAW TÏDMÏŞNÎN,BOLMAQTAQI BARTAĞÇANNIN BUYANLIĞ ÏŞLERÎNE BULARQA ÏYÎN ÖGÏRMEKÏG BODULU ÏŞLELÎM.

BUDĞIL hadïsesinde olduğu gïbï (s.46,47),unïverzal BURQANLAR'ı temsïl eden cazïbenin;yanï,"statïk ve dïnamïk hallerde" olmak üzere,BODI-SATAW denilen şeylerin,fïzïkal mahïyetinin kozmïk manïfestasïonu hususunda bunlara daïr ïlânlara göre aydınlanarak amel edelim.

Separasïon la teşekkül eden BUDĞIL (enerjï ve ïmpuls) fuzïon

ameliyesinde açığa çıkan enerjiden ibarettir.Metnimiz bu enerjinin BURQAN'ları temsil ettiğini söylüyor,çünki ondan ileride bir ASIĞ teşekkül edecektir (s.47),ve BODI-SATAW'ların esas itibarile BUDĞIL'dan başka bir şey olmadıklarını belirtiyor.Aşağıdaki metnimiz ise,BODI-SATAW'ları PARAMIT'lar la ilişkilendiriyor:

S.UTĞURAQ ÜRLÜKSÜZ ÇMGEK TİP,UZADI QURUĞ MÇNSİZ TİP,ON PARAMITLAR BAŞLAĞLIĞ ULUĞ BODI-SATAWLAR YORIĞI TİP.

UTĞURAQ (enerji kaybetmek suretile husule gelen) geçici emek—uzun durarak ["long-standing"] tükenme neticesi olmamak üzere—kozmik PARAMITLAR la başlıyan seigniorial BODI-SATAW'lar gidişatından (gradientlerinden) ibarettir.

BUDĞIL, separasionun hakiki tam değeri (yani,serbest kalan,açığa çıkan enerji;bir ASIĞ teşkil etmek üzere,naklolunan enerji ve impuls (s.46,47,49,117).

BOLMAQTAQI BARTAĞÇAN,fizikal mahiyet.Konservasion kanunları BOLMAQTAQI BARTAĞÇAN'lar ["physical property"ler] denilen bazı ölçülebilir miktarların izole bir fizikal sistem içinde zamana göre değişmediklerini ifade eder.Aslında "ölçülebilir büyüklük" BOŞ KÖNÜL [statik hal teşekkülü temayülü] şeklindedir ve bu şekle statik hal (yani,ölçülebilirlilik) temin eden şey BURQAN BOLU'lardır (realizasionlarıdır).BURQAN'lar ise univerzal (yani,relativ) eralardaki periodik hatırlamalardır (s.69-70);yani,kozmostan simetriktirler [ONTIN SINAR'dırlar].Buna göre şu tarif ortaya çıkar: "Simetri transformasionlarının devamlı bir grubundaki fizik kanunlarını invariant bırakan her simetri operasionunda , bir izole veya bozulmamış sistemin—bu sistemin zaman içindeki gelişiminde değişmiyen—ölçülebilir bir BOLMAQTAQI BARTAĞÇAN'ı mevcuttur (Britannica,mac.,c.5,s.34)."

UZADI QURUĞ,uzun müddet durma neticesi olarak tükenme: Kozmik ışınların iki komponenti olan elektron ve photon populasionlarının maddeden geçme halinde gösterdikleri gelişme ve tükenme halleri ki,bu hadise DİYAN ve,onun neticesi olarak,TAYŞIN NOM teşekkülü ile yakından ilişkilidir.

ŞLOQ

12

TOLPI-TÜZÜN
Mïnkovskï Kâïnatı

Yazdığı eserinin önsözünde ATSAÑ konumuza değinerek şöyle diyor:

> AT. BUDA AWA-TAN SAQA ATLIĞ SUDUR İÇİNDE,BUSULMAQSIZ NOM OĞUŞQA KİRMEK BÖLÜKDE,BULUÑ-YİNAQ SAYU KËLMİŞ BODI-SATAWLAR BULIDÇILAYU YIĞILMIŞ TOY QUWRAĞ ARA;BURQAN OĞLI TOLPI-TÜZÜÑ UĞAN ARSINIÑ BULUNÇSUZ YÏG ËDGÜLERİÑ ÖGMİŞ ŞLOQDA,BURQ-ŞARQ QILIP ON ËDGÜSİÑ,MËÑ ATSAÑ ÖZÜM,BUYAN KÜSÜŞ ÖZE QOŞMIŞ TAQŞUT BAŞLADI.(Arat 1965,s.72!).
>
> BUDA AWA-TAN SAQA (s.45-46) ïsimli SUDUR içinde,konfïgurasïonsuz NOM tecellïsine giriş bölümünde,birer BULUÑ-YİNAQ (s.105) olabilmek üzere gelmiş BODI-SATAW'ların (s.114) bulutlar gibï yığılmış kollektïv fenomenleri arasında;BURQAN temsïcisi TOLPI-TÜZÜÑ zaman dïmenzïonunun bulunmaz vektorogonïlerini tarïf eden ïfadede—bunların kozmogonïsini,ben ATSAÑ kendim,statïstïklendirmem netïcesinde—kozmïk manïfestasïon temïnatları ïle konsekutïv pulzasïonlar başladı.

TOLPI TÜZÜÑ, düzen sarma tertïbi ["design of structure"]; yanï,Minkowski unïverzumu,Minkowski mekân-zamanı.

Burda vakuumun kopmasından teşekkül eden parçacıkların birbirlerinden ayrı parçacıklar halinde bulundukları ve BULUÑ-YİNAQ ["elementary potency"lar] teşkïl edebilmek üzere katïon bulutları halinde gözüktükleri belirtiliyor.Bu yol la vektorogonï'ler

ameliyesinde açığa çıkan enerjiden ibarettir.Metnimiz bu enerjinin BURQAN'ları temsil ettiğini söylüyor,çünkü ondan ileride bir ASIĞ teşekkül edecektir (s.47),ve BODI-SATAW'ların esas itibarile BUDĞIL'dan başka bir şey olmadıklarını belirtiyor.Aşağıdaki metnimiz ise,BODI-SATAW'ları PARAMIT'lar la ilişkilendiriyor:

S.UTĞURAQ ÜRLÜKSÜZ ÉMGEK TÍP,UZADI QURUĞ MÉNSÍZ TÍP,ON PARAMITLAR BAŞLAĞLIĞ ULUĞ BODI-SATAWLAR YORIĞI TÍP.

UTĞURAQ (enerji kaybetmek suretile husule gelen) geçici emek—uzun durarak ["long-standing"] tükenme neticesi olmamak üzere—kozmik PARAMITLAR la başlıyan seigniorial BODI-SATAW'lar gidişatından (gradientlerinden) ibarettir.

BUDĞIL, separasíonun hakíkí tam değeri (yanî,serbest kalan,açığa çıkan enerjí;bir ASIĞ teşkíl etmek üzere,naklolunan enerji ve impuls (s.46,47,49,117).

BOLMAQTAQI BARTAĞÇAN,fizikal mahiyet.Konservasion kanunları BOLMAQTAQI BARTAĞÇAN'lar ["physical property"ler] denilen bazı ölçülebilir miktarların izole bir fízíkal sístem içinde zamana göre değişmediklerini ifade eder.Aslında "ölçülebilir büyüklük" BOŞ KÖNÜL [statik hal teşekkülü temayülü] şeklindedir ve bu şekle statik hal (yanî,ölçülebilirlilik) temin eden şey BURQAN BOLU'lardır (realizasionlarıdır).BURQAN'lar ise univerzal (yanî,relativ) eralardaki periodik hatırlamalardır (s.69-70);yanî,kozmostan simetriktirler [ONTIN SINAR'dırlar].Buna göre şu tarif ortaya çıkar: "Simetri transformasionlarının devamlı bir grubundaki fizik kanunlarını invariant bırakan her simetri operasionunda , bir izole veya bozulmamış sistemin—bu sistemin zaman içindeki gelişiminde değişmiyen—ölçülebilir bir BOLMAQTAQI BARTAĞÇAN'ı mevcuttur (Britannica,mac.,c.5,s.34)."

UZADI QURUĞ,uzun müddet durma neticesi olarak tükenme: Kozmik ışınların iki komponenti olan elektron ve photon populasionlarının maddeden geçme halinde gösterdikleri gelişme ve tükenme halleri ki,bu hadise DÍYAN ve,onun neticesi olarak,TAYŞIN NOM teşekkülü ile yakından ilişkilidir.

ŞLOQ

12

TOLPI-TÜZÜN
Minkovskï Kâïnatı

Yazdığı eserinin önsözünde ATSAÑ konumuza değinerek şöyle diyor:

> AT. BUDA AWA-TAN SAQA ATLIĞ SUDUR İÇİNDE,BUSULMAQSIZ NOM OĞUŞQA KİRMEK BÖLÜKDE,BULUÑ-YIÑAQ SAYU KËLMİŞ BODI-SATAWLAR BULUDÇILAYU YIĞILMIŞ TOY QUWRAĞ ARA;BURQAN OĞLI TOLPI-TÜZÜÑ UĞAÑ ARSINIÑ BULUNÇSUZ YÏĞ ËDGÜLERİÑ ÖGMİŞ ŞLOQDA,BURQ-ŞARQ QILIP ON ËDGÜSİÑ,MËÑ ATSAÑ ÖZUM,BUYAN KÜSÜŞ ÖZE QOŞMIŞ TAQŞUT BAŞLADI.(Arat 1965,s.72!).
>
> BUDA AWA-TAN SAQA (s.45-46) ïsimli SUDUR içinde,konfïgurasïonsuz NOM tecellïsine giriş bölümünde,birer BULUÑ-YIÑAQ (s.105) olabilmek üzere gelmiş BODI-SATAW'ların (s.114) bulutlar gibï yığılmış kollektïv fenomenleri arasında;BURQAN temsïcisi TOLPI-TÜZÜÑ zaman dïmenzïonunun bulunmaz vektorogonïlerini tarïf eden ïfadede—bunların kozmogonïsini,ben ATSAÑ kendim,statïstïklendirmem netïcesinde—kozmïk manïfestasïon temïnatları ïle konsekutïv pulzasïonlar başladı.

TOLPI TÜZÜÑ, düzen sarma tertïbi ["design of structure"]; yanï,Minkowski unïverzumu,Minkowski mekân-zamanı.

Burda vakuumun kopmasından teşekkül eden parçacıkların birbirlerinden ayrı parçacıklar halinde bulundukları ve BULUÑ-YIÑAQ ["elementary potency"lar] teşkïl edebilmek üzere katïon bulutları halinde gözüktükleri belirtiliyor.Bu yol la vektorogonï'ler

ameliyesinde açığa çıkan enerjiden ibarettir.Metnimiz bu enerjinin BURQAN'ları temsil ettiğini söylüyor,çünki ondan ileride bir ASIĞ teşekkül edecektir (s.47),ve BODI-SATAW'ların esas itibarile BUDĞIL'dan başka bir şey olmadıklarını belirtiyor.Aşağıdaki metnimiz ise,BODI-SATAW'ları PARAMIT'lar la ilişkilendiriyor:

S.UTĞURAQ ÜRLÜKSÜZ ÇMGEK TİP,UZADI QURUĞ MÇNSİZ TİP,ON PARAMITLAR BAŞLAĞLIĞ ULUĞ BODI-SATAWLAR YORIĞI TİP.

UTĞURAQ (enerji kaybetmek suretile husule gelen) geçici emek—uzun durarak ["long-standing"] tükenme netïcesi olmamak üzere—kozmik PARAMITLAR la başlıyan seigniorial BODI-SATAW'lar gïdişatından (gradïentlerinden) ibarettir.

BUDĞIL, separasïonun hakïkï tam değeri (yanï,serbest kalan,açığa çıkan enerjï;bir ASIĞ teşkïl etmek üzere,naklolunan enerji ve ïmpuls (s.46,47,49,117).

BOLMAQTAQI BARTAĞÇAN,fïzïkal mahïyet.Konservasïon kanunları BOLMAQTAQI BARTAĞÇAN'lar ["physical property"ler] denilen bazı ölçülebilir miktarların ïzole bir fïzïkal sïstem içinde zamana göre değişmediklerini ïfade eder.Aslında "ölçülebilir büyüklük" BOŞ KÖNÜL [statïk hal teşekkülü temayülü] şeklindedir ve bu şekle statïk hal (yanï,ölçülebilirlilik) temïn eden şey BURQAN BOLU'lardır (realïzasïonlarıdır).BURQAN'lar ise unïverzal (yanï,relatïv) eralardaki perïodïk hatırlamalardır (s.69-70);yanï,kozmostan sïmetrïktirler [ONTIN SINAR'dırlar].Buna göre şu tarïf ortaya çıkar: "Sïmetrï transformasïonlarının devamlı bir grubundaki fïzïk kanunlarını ïnvarïant bırakan her sïmetrï operasïonunda , bir ïzole veya bozulmamış sïstemin—bu sïstemin zaman içindeki gelişiminde değişmiyen—ölçülebilir bir BOLMAQTAQI BARTAĞÇAN'ı mevcuttur (Britannica,mac.,c.5,s.34)."

UZADI QURUĞ,uzun müddet durma netïcesi olarak tükenme: Kozmik ışınların ïki komponenti olan elektron ve photon populasïonlarının maddeden geçme halinde gösterdikleri gelişme ve tükenme halleri kï,bu hadïse DİYAN ve,onun netïcesi olarak,TAYŞIN NOM teşekkülü ïle yakından ilişkilidir.

ŞLOQ

12

TOLPI-TÜZÜN
Mïnkovskï Kâïnatı

Yazdığı eserinin önsözünde ATSAÑ konumuza değinerek şöyle diyor:

> AT. BUDA AWA-TAN SAQA ATLIĞ SUDUR İÇİNDE,BUSULMAQSIZ NOM O-ĞUŞQA KİRMEK BÖLÜKDE,BULUÑ-YIÑAQ SAYU KËLMİŞ BODI-SATAWLAR BULUDÇILAYU YIĞILMIŞ TOY QUWRAĞ ARA;BURQAN OĞLI TOLPI-TÜZÜN UĞAN ARSINIÑ BULUNÇSUZ YÏG ËDGÜLERİÑ ÖGMİŞ ŞLOQDA,BURQ-ŞARQ QILIP ON ËDGÜSİÑ,MËÑ ATSAÑ ÖZÜM,BUYAN KÜSÜŞ ÖZE QOŞMIS TAQŞUT BAŞLADI.(Arat 1965,s.72!).
>
> BUDA AWA-TAN SAQA (s.45-46) ïsimli SUDUR içinde,konfïgura-sïonsuz NOM tecellïsine giriş bölümünde,birer BULUÑ-YIÑAQ (s.105) olabilmek üzere gelmiş BODI-SATAW'ların (s.114) bulutlar gibï yığılmış kollektïv fenomenleri arasında;BURQAN temsïcisi TOLPI-TÜZÜN zaman dïmenzïonunun bulunmaz vektorogonïlerini tarïf eden ïfadede—bunların kozmogonïsini,ben ATSAÑ kendim,statïstïklendirmem netïcesinde—kozmïk manïfestasïon temïnatları ïle konsekutïv pulzasïonlar başladı.

TOLPI TÜZÜN, düzen sarma tertïbi ["design of structure"]; yanï,Minkowski unïverzumu,Minkowski mekân-zamanı.

Burda vakuumun kopmasından teşekkül eden parçacıkların birbirlerinden ayrı parçacıklar halinde bulundukları ve BULUÑ-YIÑAQ ["elementary potency"lar] teşkïl edebilmek üzere katïon bulutları halinde gözüktükleri belirtiliyor.Bu yol la vektorogonï'ler

(yanï,UTMIŞLAR) meydana gelmiş bulunuyor.Bu hal ïse,ayni zamanda, BURQANLAR'ı temsïl eden TOLPI TÜZÜN'ün zaman dïmenzïonunun (yanï,Minkowski kâïnatının) başlaması (zamanın var olması) demektir kï,ATSAN bunu "bulunmaz" sözü ïle belirtiyor ve bu söz le "3 dïmenzïonlu değil,4 dïmenzïonlu" demek istediği anlaşılıyor.Çünkï 3 dïmenzïonlu mekânımızda 4 dïmenzïonlu hallerin teşekkülü olağan değildir.Bu UĞAN ARSI'nın [zaman dïmenzïonunun] temïn ettiği BUYAN KÜSÜŞ [kozmïk manïfestasïon temïnatları] ïse atomlar dünyasından ïbarettir (yanï,konu atom teşekkülüdür).Bu tabïr yerine QUT KÜSÜŞ demeyi tercïh eden aşağıdaki metnimiz bu alanda şu ïzahatı veriyor:

QKQ. TOLPI-TÜZÜN,IDUQNUÑ YORIĞIN ARITIP TUTÇI MANÇUŞIRI TEG,QUT KÜSÜŞ ÖRİTİP TURUP,KİNKÎ QALPLARTA İRİNÜGSÜZİN TURQARU OL İŞLERİG TOLĞURU İŞLEYİN.(Arat 1965,s.166!).

TOLPI-TÜZÜN—saïklerin (yanï,dünya noktalarının) gïdişatını ïstïkametlendiren elektromagnetïzm gibï—QUT KÜSÜŞ meydana çıkartarak,eşatolojïk QALP'lardaki operasïonların ekspanzïon yöntemine gerek kalmadan tahakkukunu temïn eder.

QUT KÜSÜŞ, temïnat (arzu olunan şekil,tranzïsïon) ïnvarïansı ["gage invariance"].

"Elektrïk şarjının konservasïonu—QUT KÜSÜŞ dïye bilinen—Maxwell değizliklerinin sïmetrï mahïyetleri ïle assosïasïon (bağlantı) halindedir,ve QUT KÜSÜŞ elektrïk potensïalinin mutlak kıymetinin (ïzafï kıymetine nïspet le) fïzïkal proseslerde taraf olmadığını ïfade eder" (Van Nostrand's S.A. 1976,s.656).Yanï,QUTRULMAQ (ïnvarïant;yanï,"stochastic") KÜSÜŞLÜG TÜZÜNLER ["gage" yapan düzenler,çerçeveler] sözkonusudur kï,burdaki KÜSÜŞLÜG TÜZÜN "gage transformasïonu" anlamındadır,ve QUT KÜSÜŞ elektrïk ve magnetïk alanların ve elektrodïnamïk ïnteraksïonların "gage" transformasïonu tahtındaki ïnvarïanslığı (değişmezliği) demektir (s.245-246!).

MANÇUŞIRI,Sanskrïtçe manjusrï,İnglïzcesi benefït,Türkçesi ïgilik kï,bütün varlıkların onların kurucusu olan ve Manjusrï olduğu ïddïa olunan,Buddha ïle aynı tabïatta olduklarını ïfade eder.Bu söz metïnlerde İY-İG [elektromagnetïzm] yeri-

ne kullanılmış bulunuyor.

IDUQ, tahrik edici, hareket sebebi teşkil eden, saik (yani, "motive"); harekete geçiren, sevkeden (yani, "impellent").

Metnimizdeki IDUQ yerine aşağıdaki metin IDUQ QUT diyor:

QKQ. ALP BİLİGLİG, IDUQ QUTLUG MANÇUŞIRI TEG, AYAGULUG TOLPI-TÜZÜN BODI-SATAW TEG, ALQU ÖDTE OLARQA ÏYİN ÖGRETİNGÜ ÜÇÜN, AMTI MUNA BUYANLARIMIN EVİRÜR MEN.

Possessiv idraklı (yani, Maxwell değizliklerinin simetri mahiyetini ihtiva eden), saik invariansli elektromagnetizm ve periodik TOLPI-TÜZÜN BODI-SATAW'ları gibi halleri ele alırsak, ben universal eralarda bunlar hakkında bilgi verebilmek için, işte, işbu beyanlarımı teşkil etmekteyim.

UTMIŞLAR'ın (yani, BURQAN'ların) OĞLI [temsilcisi] olarak referens teşkil eden TOLPI-TÜZÜN zaman dimenzionlu vektorogoni; yani, gonik bir sistem [ÉDGÜ ÉR]'dir. Onun gayesi QALP (s.120) ve interaksion teşkilidir:

QKQ. ALQU ÜÇ ÖDKİ UTMIŞLARNIN YORIĞLARI ARIŞ-ARIĞ QUT-QOLUNÇUĞ TOLUN BÜTKERİP, AYAGULUG TOLPI-TÜZÜN YOLI ÖZE, ADRUQ ULUG TUYUNMAQIĞ TUYUNAYIN.

Universal üç kondisiondaki UTMIŞLAR'ın gradientleri (gidişatları) departın invarians manipulasionlarını tam olarak temsil ettiklerinden, periodik TOLPI-TÜZÜN yolu ile, mümeyyiz seigniorial interaksionu hissedeyin (Arat 1965, s.164).

Denecek şudur ki TOLPI-TÜZÜN, zaman dimenzionu bulunmuyan galaktik gaz ve tozlardan, zaman dimenzionlu yıldız ve planetlerin teşekkülünü mümkün kılan şeydir. Bunların teşekkülü şöyle tarif ediliyor (Arat 1965, s.134):

OB. YİRTİNÇÜNÜN YULALARI YANIRTI TAMDULMIŞ, YİNTİP QAMAĞ ŞIMNULARIĞ UTMIŞ AT ALMIŞIĞ, YİG-ÜSTÜNKİ NOMLUĞ TİLGEN EVİRTİGÜ KÜSÜŞİN YİNTEM SÜZÜK KÖNÜL ÖZE ÖDÜGÇÜ BULALIM.

Yercil gelişimlerin yulduğu şeyler (yanï,yıldızlar tarafından yulunan galaktïk gaz ve toz parçacıkları) YANIRTI damlamış olmakla,halen var olan bütün ŞIMNU'ların (yanï,evolusïonların,s.85!) tahakkukunu mümkün kılmış bulunduğundan,vektorïel-net NOM'lu geometrï teşkïl ettirici atomïk-tranzïsïonları hakïkï süzük (fïltre edilmiş) KÖNÜL ïle mukayyet tanıyalım (yanï,maddenin yenilenmesi bir elenme işlemine benzer, maddeden exothermïk enerjï süzülür)(Arat 1965,s.134).

YAÑIRTI,kurultay teşkil etmek üzere.YAÑI "gün" ve "YAÑIRTI "Tagung" [oturum,toplanti,kurultay] demektir.

Bu konuyu biz DÏYAN bahsinden tanımaktayız (s.11o-113) ve,buna göre,SÜZÜK KÖNÜL [fïltre edilmiş photon] DÏYAN'dan başkası değildir.Metnimize göre bu KÖNÜL ölü maddeye canlılık veren şeydir, YANIR'ma sebebidir,ve aşağıdaki metnimizin yazarı,bu ïtïbar la, ölümünden sonra TOLPI-TÜZÜN sayesinde tekrar hayata kavuşmak istediğini belirtiyor (Arat 1965,s.166):

QKQ. ARIĞ SÜZÜK ËT'ÜZÜM TÏLÏM-KÖNÜLÜM,ADRUQ YÏG-YORIĞLARIN TÖRÜCÜ ULUŞUM,ATI TOLPI-TÜZÜNNÜN NEÇÜK ËRTÏ ËRSER,ANÇULAYU OQ MËNÏN YÏME AÑA UQŞAZUN.

Ötelenmek (yanï,maddeden ayrılmak) suretïle fïltre edilmiş ËT'ÜZ prensïbine göre,mümeyyïz vektor-gradïentler kanununun netïcesi olan populasïon,—işte,ïcraatı TOLPI-TÜZÜN'ün nasıl ïdi ïse,ayni şekilde benimki de ona benzesir.

Hayat özü prïmordïum'unun [ilk şeklinin,ilk başlangıcının] ïfadesinin transformasïonu ïle doğan mekanïk hale "KÏŞÏ" dïyen aşağıdaki metnimiz ïse,vektor-NOM'ların (yanï,UTMIŞ'ların) TOLPI-TÜZÜN'ün BODI-SATAW'ları şeklinde tahakkuk etmiş olduğunu söylü-[yor:

QKQ. AYI UZ BOLUR,TÏRÏG ÖZÜG ÏLÏÑNMÏŞÏ;ASIĞLIĞ BOLUR,KÏŞÏ ACUNI BULULMIŞI;ANÇULAYU OQ,TOLPI-TÜZÜN BODI-SATAW TEG, AÑA UQŞATU YÏG NOMLAR TËRKÏN BULULUR (Arat 1965,s.168).

Ïfadesi transforme olur,hayat spesïfïkasïonu prïmordïumu-

nun;mekanik olur,bunlardan KİŞİ hilkatını bulabilmiş olanı; ayni şekilde—TOLPI-TÜZÜN BODI-SATAW'ı halinde olduğu gibi— vektor-NOM'lar da buna benzer tarzda tahakkuk ederler.

Bütün bunlara göre,"BODI-SATAW'lar bulutu" ile kastedilen mana nucleogenesis [elementlerin orijini]'dir. ATSAN da bunu açıkça belirtiyor (Arat 1965,s.76):

AT. ARYA WAY-RUÇANA EKSÜBİ AMIDA-AYUSI,AYAĞULUĞ BADIRA-ŞIRI SU-ÇANTIRA-BUDI,ANÇULAYU OQ,SURYA-ÇARBI WASIR YALINLIĞ ADLAR ÖZE ÖNİ-ÖNİ YİRDİNÇÜLERTE ALP SAMANTA-BADIRA WAÇIRA TUWAÇA AWA-LUQİDA İŞWARA NIRWANA KİDU [Kİ-UDU] ARDIN GANDA-XASTI BAŞLAP BODI-SATAWLIĞ ARIĞ-TİRİN QUWRAĞ ÖZE AĞIRLADILUR.

Öncelikli spektrumlar tertibinin (s.70!) ifade (dönüştürme) temayülü (s.59!) neticesinde,periodik synchrotron prensibine göre dışarı atılan hacımcıl separasionlar ve,ayni şekilde,güneşin kucağındaki devamlı planetar disk adımları ile öncelikli YİRTİNÇÜ'lerde—possessiv SAMANTA-BADIRI'nın,çabuk ıran radyo patlamaları neticesi olarak,konverzion la baki kalan dinamizmine zaman reverzionu gidirilmesinin ardından gelen—GANDA-XASTI'dan başlıyan BODI-SATAW'lık ARIĞ-TİRİN fenomeni ile ağırlaştırılır.

WAY-RUÇANA, Sanskritçe vairocana [güneşe ait olan veya güneşten gelen,her şeyi aydınlatan şey;5 "yüce" Buddha'dan biri,sabık ve ilk Buddha'lardan biri veya daha çoğu]. Türkçe karşılığı YARUQ."5 yüce Buddha" nın BİŞ TÜRLÜĞ YARUQ-ÖN olduğu anlaşılmaktadır.ATSAN'ın Sanskritçe tabirler kullanarak yazmayı tercih ettiği metnimizin birinci satırının "aslı" şöyle olmalıdır: TÜZÜN YARUQ-ÖN AMIDA-AYUSI.

EKSÜBİ, Sanskritçe aksobhya [sarsılmaz,sakin,hareketsiz, ileri-geri gitmiyen;bulanık olmıyan,açık];5 "yüce" Buddha'nın adı.Türkçe karşılığı ÖN [real,öncelikli]. [on.

ÇANTRA BUDI, hacim teşkil edici (yani,planetar) separasion. Çanak [kutu,çukurluk], çandıyu [şişmek], çandır [hacmini kaybetmiş;zayıf,kurumuş], çanta,çan [tekne,gerdel,kılıç

kabı] sözlerine göre ÇAN "hacım" manasına gelmektedir.

SU ÇANTIRA BUDI, dışarı atılmış [SU] hacim separasïonu.

SURYA GARBI WASIR YALINLIĞ, güneşin kucağındaki devamlı planetar düsk (Mirşan 1985,s.153 ve 159).

SAM-ANTA BADIRI, synchrotron'un (BADIRI) nukleon form (SAM) faktörü (ANTA).

"Nukleon içi yapısını sınayan yüksek enerji saçma tecrübelerinde komplïke kuvvet takımları meydana çıkmış bulunuyor. Nukleon'un—elektromagnetïk sınav olarak yüksek-enerji elektronları ışınının kullanılması ïle meydana çıkmış olan—bu yapısının matematïk ïfadesine SAM-ANTA [nukleon form faktörü] denir" (Britannica 1980,mac.,c.5,s.35'in sonu).

WAÇIRA, çabuk ıran ["fast-drift"] (Mirşan 1985,s.158).

TUWAÇA [veya TOAÇA], radïyo "burst" ları (zıplamaları, patlamaları).Sanskrïtçe karşılığı dhvaja [ïşaret,bayrak]. Duvak (gelin peçesi!) sözü de ayni kökten gelmiş olabilir.

AWA LUQÏDA ÏŞWARI, konverzïon la bakï kalan (bakılan, korunan,muhafaza edilen,ïcra olunan;yanï,BAQA) dïnamïzm.

GANDA-XAST, Sanskrïtçe gandha-hastï [koku sürünmüş fïl, kokan fïl]."NOM statïğini temïn eden şey ïse,GANDA-XAST ïsimli 'yenïler grubu' hallerindeki ditilmedir"(TK) cümlesinden ve ATSAÑ'ın "zaman reverzïonu gïdirilmesinin ardından gelen GANDA-XASTI" şeklindeki açıklamasından,bu deyimin "bir yıldızda teşekkül eden kitle defektlerinin dışarı atılması" manasında kullanıldığı anlaşılıyor.Nïtekim,Sanskrïçe metïnlerde GANDA-XAST'ın bir BODI-SATAW ïsmi olarak gözükmesi,16 BODI-SATAW'dan biri (yanï,elementler sïsteminin,hïdrojenden sonra gelen ve 16'lık gruplar teşkïl eden (s.8!) elementlerinden biri) olarak tavsïf edilmesi ve ona tün-ortasının BODI-SATAW'ı;yanï,"tünyaq balqısı" [şïmal aydınlığı] denmesi de bu manayı teyïd etmektedir.

Türkçede fïle ("hastï" ya) YAÑALIQ [yenilik] denmiş bulunuluyor.Bu ïtïbar la,GANDA-XAST deyimi YAÑALAR QANI deyiminin tercümesi olarak meydana çıkmış olabilir (bak: TK4).

ATSAÑ metninde ARYA WAY-RUÇANA EKSÜBÏ [real spektrumlar düze-

ni] kavramı ile ifade edilmek istenen şey herhalde AQAŞ (§ 14!) (yani,yer kaynaklı diffraksion spektrumu) olmalı.Bu spektrumlarda mündemiç AMIDA-AYUSI (bir şey meydana getirme,dönüşme temayülü) onu (yani,KÜN-ÇOĞI'nı) konsentre edecek ve bu yol la bir KÜSÜŞ meydana gelecektir (§ AQAŞ bahsindeki BYY!).

Diğer taraftan,UTMIŞLAR teşekkülüne sebeb olan bu konsentrasionda bir büzülme (dar bir alana sıkışma) husule gelecek ve,bu şekilde,YİRTİNÇÜ'nün dönmesi gittikçe hızlanacak ve maddenin bir kısmı (hafif olanları) BADIRA prensibine göre dışarı atılacaktır.

Bu yol la maddenin bir kısmının dışarı atılması ise,bu sefer YİRTİNÇÜ'nün dönme hızında bir azalma doğuracak ve,birinci büzülmeye nispet le,gravitasion tesiri ile ikinci bir TARIQU başlıya - caktır.Bu "daralma" ise,YİRTİNÇÜ çekirdeğinin sıcaklığının artmasına sebeb olacak ve,hidrojen tutuşması (yanması) meydana gelerek, SAM-ANTA BADIRI (s.124!) denilen,madde çekirdeği (ağır maddeler) teşekkül etmiye başlıyacaktır.

Bu şekildeki bir konu "BODI-SATAWLIQ" olarak belirtildikten sonra,metnimiz bunun "zaman reverzionundan" sonra gelen GANDA-XAST'dan başladığını ve,bundan sonra,maddenin ARIĞ-TİRİN fenomeni ile ağırlaştığını (daha ağır hal aldığını) belirtmektedir.

Cornell Üniversitesinden Thomas Gold bu hususta şöyle diyor: "Bir patlamış yıldızdan geri kalan SAMAR [yıldızın merkezi kısmı],nuklear enerjisini kullandıktan sonra—birkaç mil çapında bir neutron yıldız teşkil etmek üzere—gravitasion tesiri altında SÖNGÜ QIL'mış ["collapsed"] bulunur.Bu şekilde serbest kalan gravitasional enerji,en başta,yıldızın muazzam nispette dönmesi (spin!) için kullanılır,faraza saniyede bin dönme şeklinde.Ancak, yıldızın—yer magnetizmasından milyon milyon kereden daha güçlü olmak üzere—çok sıkışık ve güçlü bir magnetik alanı da vardır. Yıldızın yüzünden dışarı atılan herhangi bir plazma (elektriklenmiş gaz) bu magnetik alanda yakalanır ve yıldızın dönmesi ile ayni oranda dönmüye başlar.Ancak,bu plazma gaz yıldızdan itiba - ren belirli bir mesafeye (faraza 30 mile) kadar kayınca,dönme onu hemen-hemen ışık hızına kadar getirir.Bu durumda plazma yalnız ışık ve radiyo dalgaları husule getirmek le kalmaz,fakat,ayni zamanda,magnetik alanın bağlarını da koparır ve muazzam bir hız la UZANMAQ'a fırlar (Calder 1970,s.43)"

ŞLÖQ 13

TAY-PAY LIN-ŞI

Rekombïnasïon

Sıcak yıldızlardan dışarı saçılan parçacıklar (gazlar) ïon halindedirler. Meselâ, ULUĞ YÏL [solar yel] H^+, e^-, He^{++} ve daha az miktarda O^{5+}, O^{6+}, O^{7+}, C^{3+} şeklinde ïonlar ïhtïva etmektedir. Ancak, bu parçacıklar gïttikçe sıcaklıklarını kaybederek yavaşlarlar, çünkü bir parçacığın sıcaklık enerjïsi azaldıkça hızı da azalmaktadır ve, bu şekilde, halden düşmeye TAL'ma denmektedir.

Dïğer taraftan, bu şekilde TAL'mış olan TAY [soy] parçacıkları; yanï, tayra [geneolojïk dal] halindeki ïon'lar, dïğer TAY parçacıkları tarafından yakalanabilmekte ve, bu şekilde, TAYŞIN NOM-lar (atomïk elementler) teşekkül edebilmektedir, çünkï—enerjï emen atomun elektron atmasına karşılık, enerjïsini kaybeden bir atomun elektron yakalıyabilmesine benzer şekilde—atomlar da birbirlerini yakalıyarak elementler (ve moleküller!) teşkïl edebilmektedirler. Meselâ, H, Ca, Na, O, N, su, ammonïa, formaldehyd gibï.

TAYŞIN'ların önemli hassalarından dïğer biri, yüksek enerjï seviyesinden alçak enerjï seviyesine geçerek soğurlarken, aradaki farkı radïye ettirmek suretïle TAQŞUTLAR [pulzasïonlar] teşkïl etmeleri, radïyo dalgaları göndermeleridir. Yıldızlar yakınındaki sıcak gazların optïk olarak müşahede olunabilen cinsten emïssïonlar yapmalarına karşılık, yıldızlardan çok uzaklarda bulunan "soğuk" TAYŞIN'ların bunu yapamamaları dolayısïyle, onların gönderdikleri bu KKÏ-KKÏ'ler (pïp-pïp'ler, sïgnaller) bize TAYŞIN'ların varlığını kanıtlıyabilecek olan biricik veridir.

TAYŞIN'ların dïğer bir hassası onların TAY-PAY'lar [geneolo -

jïk paylar] ïle teşekkül etmeleridir.Mïsal olarak,hïdrojen atomu—hïdrojen ïonu ve elektron olmak üzere—ïki TAY-PAY'dan,ve su molekülü ïse—ïki hïdrojen ve bir oksïjen olmak üzere—üç TAY-PAY'dan teşekkül etmektedir.Bu ïtïbar la TAYŞIN NOM'lara—"genealojïk [soya mensup] paylar ïle kombïnasïon reşekkülü" manasında—TAY-PAY LIN-ŞI (yanï,rekombïnasïon) denmiş bulunuluyor:

TPLŞ. TAY-PAY LIN-ŞI TÏP ATLIĞ TAYŞIN NOMNUN İÇİNTE,TALULAP YIĞIP MËN KKÏ-KKÏ,TAQŞUTQA ÏNTÏRÜ TËGİNTİM (Arat 1965,s.186).

TAY-PAY LIN-ŞI denen ïsimli TAYŞIN NOM muhtevasına—halsiz bırakarak yığıp ben KKÏ-KKÏ—pulzasïonlar tevlït ederek eriş-[tim.

TAY, genealojïk [soya mensup],tayra [Tatarca,genealojïk dal] halinde,yavru halde, taypılıwçan [Tatarca,sağlam olmıyan,sallantıda olan]kï,"bir soya mensup ïon" anlamındadır.

TAY sözü Qırğızcada "ana çizgileri bakımından akrabalık"; (bir şeye) "çekme"; (oyunda) "partï"; "kayma" manalarına gelmektedir.Bu sözün Çïnce şeklinin t'aï [embrïo,sehpa,çerçeve] olması muhtemeldir.Taydas halinde "eşït","denk","yaşıt"(DS).

TAYŞIÇI, "genealojïk kombïnasïon teşkïl edici" kï,"matrïx" [içinde bulunan şeylerden başka şeylerin gelişeceği şey] demektir.Bir TAYŞIÇI'nın içinde bulunan şeylere (dïğer bir deyïm le,"input lead"e] TAYŞIN ve onlardan teşkïl edilen şeye (yanï,"output lead"e) TAYSIN NOM denmektedir.

TAYŞIN, genealojïk armonï [Qırğızca sïŋgaq,"armonï"].Bundan kastedilen mana galaksï merkezinden veya sıcak yıldızlardan dışarı atılmakta olan "plazma gaz" dır.Çïncesi taï-şen [büyük "meydana geliş"],Sanskrïtçesi mahayana (yanï,MAXA-

TAYŞIN NOM, genealojïk unsurların (TAY'ların) ar- [YAN. monïsi ïle meydana gelen elementar parçacıklar;yanï,"atomïk elementler".Bundan kastedilen mana bir TAYŞIÇI olan ve yıldızlar arasında teşekkül eden gazlardır.

ŞI, kombïnasïon,ÖN'lerden ["principalis"lerden,meydana çıkış hallerinden,önceki hallerden] husule gelen ÖD [kondïsïon],kurulan yenï kondïsïon kï,yerimizin ïnşaatının tamamlanmış olduğu hali (6'ıncı safhanın sonunu) ïfade eder (BTYÖ 7). Karşılaştır: Çïnce şïh [prensïp],Arapça şık.

Metnimiz bitaraf (soğuk!) atom ve molekül teşkil eden rekombinasiönların iön halindeki (sıcak!) parçacıkların—enerjilerini tükettikten sonra—bir radiyo yayını yapmaları netiçesinde teşekkül ettiklerini söylüyor.Bu yayının husule gelmesinin sebebine ise,AYAYU SAQINMAQ ÖMEK [spin sakıncasından (diğer bir deyim le, fiskesinden) doğan korrelasiön] denmektedir.Bunun manası iše, bir bitaraf atom teşekkülünde proton etrafında dönen elektronun spininin [zati "dönme impulsunun"]—proton spini ile ayni dönme istikametini elde etmek üzere—ters istikamette değişmesi ve bu fiskenin radiyo sesi doğurmasıdır ki,buna KKİ-KKİ denmektedir. Deyimin modern şekli iše "spin fiskesi tranzisiönu" dur ["spin-flip transition"].Bu fiske için atom dışarıdan enerji almış ve atomun aşağı enerji seviyesinde (iç katında) bulunan ARANYADAN (s.112!)daha yüksek enerji seviyesine (atomun dış katına) zıplamıştır.İşte,KKİ-KKİ (sevinç sesi!) bu zıplamadan doğmaktadır. Aşağıdaki metnimize göre iše,bu şekildeki (hafif ses veren) zıplamalar DİYAN (s.110!) amplifikasiönu ile KKİ-KKİ halinde canlandırılmış (kuvvetlendirilmiş) olmalı(Arat 1965,s.186):

TPLŞ.ABITA TENRİ BURQANIĞ AYAYU SAQINMAQ ÖMEKİG AMRILIP OLURĞU DİYANIĞ AYU SÖZLEYÜ BİRELİM.KİMLER BU DİYAN YANINTA KİRİP BIŞRINĞALI KÜSESER..... (eksik!).

ABITA kreasiönu BURQAN'ının (s.81!) AYAYU SAQINMAQ ÖMEK'inin identik olarak teşekkül eden DİYAN'ını tarif edelim.

Her kim ki bu DİYAN kurultayında tekâmül etmek üzere KÜSÜŞ yapar sa ..... (devamı okunamıyor!).

ÖMEK, "correlation";ömek veya dömek [Tıbaca,destek,yardım, himaye],üme [Tatarca,yardım,yardımlaşma,dayanışma].

KÜSÜŞ,(1) geçerli (yani,tabiat kanunlarının gerektirdiği) geçiş (tranzisiön);geçerli olarak istenilen şekil (hal);gelişimlerin tabii bir şekilde,kendi-kendine husule gelmiş şekli (yani,değişim);kanun teminatı altındaki akt (yani,teminat).İnglizcesi gage ("pledge").Nitekim,KÜSÜN "güvence" ["security"],KÜSENGÜ "talep" ["challenge"] manasına gelmektedir. (2) Atomik tranzisiön (s.121-122).

ŞLOQ

14

AQAŞ

Arkayakadaki Kara Ten Radïasïonu

"Madde içinden dışarıya akarak çıkmış olan şey" manasında olan AQAŞ ["flux"] "arkayakadaki karaten radïasïonu" ["background blackbody radiation"] demektir.

1965 yılında keşfolunmuş olan bu ïzotropïk (yanï, bütün ïstïkametlerde ayni) radïasïon bütün unïverzumu doldurmuş durumdadır, ve YARUQ'u 3°K'daki karaten radïasïonundaki gibïdir. Bu enerjïnin madde ve antïmaddenin birbirini YOQ etmesinden salıverilmiş olması muhtemeldir. Bu YOQ'un unïverzumun canlı kalabilmesi ïçin gerekli enerjïyi temïn etmesi muhtemel olduğundan ve AQAŞ'ın karaten radïasïonu vasfı göstermesinden, bu radïasïonun teşekkülünde terrestrïal (yercil) kaynaklar sözkonusu edilebilmektedir. Nïtekim, BTYÖ'nün A-hali olarak ele aldığı YÏR ÖNLÜG YARUQ YAŞUQ deyimi [yer kaynaklı dïffraksïon spektrumu] bu şekilde bir terrestrïal kaynağı (yanï, karaten radïasïonu halini) teyïd ediyor. Aşağıdaki metnimiz de ayni konuyu tebarüz ettiriyor:

> ÇT. AQAŞTAQI AY TENRÏNÏ ATQANMIŞ BOLUP, AYATAQI ÊRDÏNÏNÏ IÇGINIP SALMA, ALQU ÖDTE TAŞTIN SINAR TÏLEMÏŞ BOLUP, ANUQ BUZNI SUW TÏMETÏN ARSIQIP QALMA (Arat 1965, s.120).
>
> AQAŞ'daki rotasïon kreasïonunu püskürtebilme dileğïyle, AYATAQI ÊRDÏN'i elden çıkartma ve, bu şekilde, unïverzal eralarda çekirdekden sïmetrï dilemek suretïyle, sarïh buza su der gibï temayüz etme.

AYATAQI ÊRDÏN [periodlar halinde bulunan durum] deyiminden anlaşılması gereken mana planetar sïstemlerdir. Bu sïstemler—AQAŞdan yenïden rotasïonal sïstemler teşkïl etme gayesïyle—günün birinde silinecek, yok olacaklardır. Yanï, madde radïasïon haline ge-

çecek ve bu radïasïondan tekrar madde teşekkül etmiye başlıyacaktır.Bu şekilde maddeden AQAŞ teşekkülüne metnimiz "çekirdekten simetrik hal" diyor ve bunu buzdan su teşekkülüne benzetiyor.Yani,AQAŞ--tıpkı buzun suya nispetindeki simetriklik gibi--madde çekirdeklerinin simetrik halidir.

ÇISUYA TUTUN ïse AQAŞ yerine ADQANGU [püskürtme] diyor ve bunun Kara Yere girme tohumu olduğunu,onun la zamanın tersine çevrilmesi işleminin kapılarının açılacağını söylüyor (s.91).Aşağıdaki metnimiz ïse AQAŞ'ı YÏLVÎ TÜL'e benzeterek anlatıyor:

ÇT. YÏRTÎNÇÜNÜN YÏLVÎ TÜL TEG ÉRTÜKÎN UQGIL,YÏNTSÎKMETÎN ŞIMNULARQA NI-ISWANIG UTGIL,YÏNTEM ARIG ÖZ KÖNÜLÜG BURQAN TÎP TUYGIL,YÏG NOM BU OL,MUNI TUTUP ÎŞ-SÎMEK QOTGIL.

Yıldızların YÏLVÎ TÜL [çözülen atıklar] haline erişecek şeyler olduklarını anla; varlıklardan (yani,elementlerden) doğan "decay"lar için,bunların birer kopya işlemi olduklarını (yani,parlık kanunlarını) kabul et;varlıklardan (yani,elementlerden) ötelenen zatî temayüllerin (yani,zayıf interaksïonlar ile uzaklaşan parçacıkların) husule geliş sebebini BURQAN (yanî,zayıf nuklear kuvvet) olarak îşit (yanî,bunların müsebbibini "gravitasïonal dalgalar" halinde de duyabilirsin): kanunların hakîkisi bunlardır,bunu bilerek kendine başka meşgaleler edinmeyi bırak (Arat 1965,s.120).

YÏLVÎ, cïlbigey [yelbegey;Tatarca,çözülmüş,serbest,uzağa açılan,"released"].

TÜL, (1) atılan şey,atık; (2) tüy atmak;yani,hayvan ve kuşların eski tüylerinin düşmesi; (3) gömlek değiştirmek (yılanların eski derilerini atması).

YÏLVÎ TÜL, çözülerek serbest kalmak suretïle uzağa açılan atık,çözülen atık.

AQAŞ "A-hali" denilen hareket kanunu halini (radïasïon eresı - nı) temsïl etmektedir.Yanî,AQAŞ "dosdoğru gïden ışın"dır.Zaman bu ışın devrilmekte (absolut hal almakta!),AW-haline geçerek madde dünyasının teşekkülünü başlatmaktadır.Bu başlangıç herhalde AQIĞLIĞLI [gelgït halinde,"tidal"] güçler le meydana gelmiş ol-

malı.Yerin kendi aksı etrafında dönme derecesinin ay tarafından doğurulan gelgite göre değişmesine analog olarak,galaksiler dahi en başlangıçta husule gelen rotasiyon imkânlarını diğer galaksilerin AQIĞLIĞLI güçleri sayesinde elde etmiş olmalılar.Yani,dümdüz giden ışınlar halindeki bir AQAŞ ortamında "dönme" teşekkülü diğer galaksilerin tesiri ile husule gelmiş olmalı ki,bu da "büyük pat" ["big-bang"] teorisinin geçersiz olması demektir.Kâinattaki her şey ERDİNİ YALINLIĞ ["steady-state"] halinde yaşamıya devam etmektedir ki,aşağıdaki metnimiz bunu anlatıyor:

BYY. KÖNÜL TÜZİLİĞ AQAŞ YÜÜZİNTE KÖRMEK BİLMEKLİĞ BULIT ÖRİDİP,KÜSÜŞLÜĞ KÜN ÇOĞIN KÖLİDÜ TUDUP,KÜSENÇİĞ NOMLUĞ YAĞMUR YAĞIDIP,KÖP VAYNIQILAR QUŞALAMULIN KÖPİRDÜ YAŞARDU ÖKLİDÜ UDAÇI KÜR LUULAR ERKLİĞİ İLİĞ QAN ATLIĞ KÜKÜRT ÜNLÜĞKE YÜKÜNÜRMEN (Arat 1965,s.86!).

KÖNÜL [mevcut olma temayülü gösteren] enthalpy'li AQAŞ topolojisinde görerek bildiğimiz cinsten bulut teşekkül ettirmek üzere,KÜSÜŞ temin edecek olan KÜN ÇOĞI'nı konsentrasiyon teşkil edecek şekilde tertipliyerek ve yeniden tertip kanunlu yağmur yağdırmak suretile,KÖP ["abundant"] muvazenet egzersizleri yarağını ["profit"ini] relifefli olarak saklama yönetimine sokacak olan gür planetar hürriyetlerin sahibi İLİĞ QAN [merkez grubu] isimli müthiş çağrışımlıya (veya tecelliye) şükran ederim.

KÜN ÇOĞI, ışık iteklemesi (gagalaması,ısınması) ki,ışık veya diğer SUW'lar tarafından uygulanan "radiasiyon tazyiki" ["radiation pressure"] demektir.

Bu tazyik parçacıkların aydınlanan sathına tabi olduğundan, buna karşılık bu parçacığa tesir eden çekim kuvveti,parçacık çapının küçülmesi halinde,aydınlanan satha nispet le daha çabuk azalacağından,belirli bir "kritik çap" altında kalan parçacıklarda KÜN ÇOĞI,çekim kuvvetine nispet le,daha üstün bir durumda olacaktır ve,buna göre,böyle parçacıklar ışığı gönderen kaynak tarafından püskürtülürler.Ancak,tazyikin tahakkuk edebilmesi için parçacığın çapı ışığın kırılabileceği büyüklükte bir engel teşkil etmelidir,aksi halde ışık parçacık ü-

zerinde hiçbir tazyik yapamaz.

Bu iki şart (yani,parçacığın küçük olması ve,buna rağmen, ışığı yansıtabilmesi) protogalaksilerin kuruluş başlangıcında en iyi şekilde temin olunmuş haldedir.Evvelemirde,bu başlangıçta ışık AQAŞ halindedir.Yani,ışık kaynakları yoktur veya çok-çok uzaktadırlar ve,bu itibar la,bu merkezlerin çekim etkisi mevcut değildir.Diğer taraftan,AQAŞ'ın bir mikrodalga (infrakızıl ötesindeki kısa dalga uzunluklu radiyo dalgaları) radiasionu olması da onun BODI-SATAW'lara çarpmasını en iyi şekilde mümkün kılmaktadır.Nitekim,infrakızıl photonlar (ışıklar) yıldızlararası bulutların (yıldız formasionu yapmakta olan) derinliklerinden "absorbe edilmeden" kurtulabilmektedirler ve 21 cm'lik kısadalga (mikrodalga ötesindeki radiyo dalgası) bu bulutların emission ve absorbsion yaptıkları dalgauzunluklarıdır.

WAY-NIQILAR,bir muvazenet [WAY] elde etmek için gerekli egzersizler (sağlamlaşmalar),muvazenet egzersizleri,talimler.Sanskritçesi vaineyika [talim,"training"].

Metnimize göre—Sir James Jean'in "gravitasional instabilite" teorisinin gereği olarak—AQAŞ instabil haldedir.Böyle bir topolojiden daha güvenceli bir hale geçişin (KÜSÜŞ'ün) temin edilebilmesi için,uzaklardan gelen KÜN ÇOĞI'nın bir konsentrasion (yani,göl) teşekkül edecek şekilde (yani,her taraftan gelerek) AQAŞ (veya gaz) parçacıklarını iteklemesi (sıkıştırması) gereklidir.Bu takdirde AQAŞ'ımızdan bir bulut teşekkül edecek ve ondan da yağmur yağmıya başlıyarak bir göl (yani,galaksilerin ilk şekli) teşekkül edecektir.Bu gölün merkezinde İLİG QAN [merkez grubu] denilen bir kısım vardır.Bu kısım,muazzam sayılardaki iteklemeler le icra olunan muvazenet (yani,stabilite) egzersizlerinin faydası halinde beliren relifleri (yani,meydana gelen şekilleri) muhafaza etmek üzere yöneten ve sevkeden ve onlardan gür planetlerin (yani,galaksi merkezi etrafında dönen YİKİNÇÜLER'in) teşekkülünü temin eden müthiş bir çağrışımdır ("invocation"dur).İşte,metnimiz bir galaksinin teşekkülünü bu şekilde açıklıyor ki,bu da SUW'dan BUZ teşekkülü anlamındadır (s.129!).

Einstein'a göre kâinattaki her şey enerjiden ibarettir. Bunun diğer bir manası,maddenin enerjiye (diğer bir deyim le,potensial enerjinin kinetik enerjiye) çevrilebileceğidir.Bu çevrilmele - rin en son basamağına AQAŞ demekteyiz (yani,AQAŞ'dan artık kinetik enerji elde olunamaz).Ancak,aşağıdaki metnimize göre AQAŞ'- dan potensial enerji elde olunarak hayatın tekrar başlatılması mümkün olabilmektedir (ayrıca s.131'e de bakınız!):

TQBU.QAMAĞ İL ULUŞLAR TAPIĞI YÜGERÜ KÊLTÎ,ÜSKÜNDE,TENRÎDEM QUT BUYAN UTMAQ YÎG-ÊDMEK KENTÜN ORNANTI ÖDÜNDE.

Bütün halk ve populasionları meydana getiren enerji elde olundu,netice itibarile,invarîant manifestasionlar kreasionu elde etmek suretile,vektor (yani,UTMIŞLAR) teşkil etmenin tahakkuk etmiş olduğu erada (Arat 1965,s.282!).

TAPIĞ [TA-AP-OĞ],invarîansa tesir eden kuvvetin entegre edilen effekti ki,spatial (uzaykı) enerji demektir.

General anlamda enerjiye TAP,potensial enerjiye QUT QOLUN- MAQ KÜÇÎ,kinetik enerjiye TUTA-YÎGÜ AŞ,veya sadece AŞ,veya TUTA,veya (ANI) TUTA UTMIŞLAR denmekte ve **OB** ("enerjinin konservasionu kanunu" denilen) şu değizliği yazmaktadır:

TAPIĞ = QUT QOLUNMAQ KÜÇÎ + ANI TUTA UTMIŞLAR = ANUDARA-ÖSE- LİKSİZ TAPIĞ [en yüksek dereceden kitlesiz spatial enerji;yani,"sabit"];yani,AQAŞ.

Bu değizlik bize TAPIĞ'ın (yani,objenin) kinetik enerjisinin potensial enerjisinden transforme olabileceğini gösterir. Bunun için objenin makroskopik seviyedeki atomlarının birbirlerinden uzaklaşmış (obje zerrelerinin sıkışıklığının azalmış) ve atomlar arasındaki elektrik alanlarının potensial enerjilerinin eksilmiş olması gereklidir.Bunun tersi olan işlemde,kinetik enerjiden potensial enerji doğması halinde,bir TARNI ["contraction"] sözkonusudur.

Metnimize göre dirilik için gerekli enerji TENRÎDEM QUT BUYAN UTMAQ [invarîans manifestasionları kreasionu elde etmek] sure - tile mümkün kılınmıştır.Bu imkândan önce TAPIĞ (yani,konserve e-

nerjî) AQAŞ halinde îdi ve bu da maddeden fîltre edilmiş olan bir SUW'dan îbaretti. Bu SUW sonradan TOPULUR [geometrîk biremlikler halinde toplanabilir] hale; yanî, enerjî kaybederek (donarak) BUZ haline gelmiş bulunuyor (Arat 1965, s.194!):

ÊM. TURĞIN SÛZÛK OL SUWNUÑ TURUM-ARA TÊGŞÎLÎP, TOPULUR YARUQ ÖDVÎLÎĞ, TONUP BUZ BOLMIŞIN SAQINĞU OL.
Durgun (yanî, îzotropîk) halde bulunan, fîltre edilmiş SUW dünyasının tabîatı değişmek suretîle, krîstallîn şeklinde YARUQ'lar halinde, donarak BUZ haline gelmiş olduğu nazarı îtîbara alınmalıdır

İzotropîk elektromagnetîk radîasîonlardan krîstallîn (atomların geometrîk şekillerde tertîbi) teşekkülünü anlattıktan sonra, hali hazırki dünyamızı sözkonusu ederek, metnimiz şöyle devam ediyor:

ÊM. AMTIQI MUNI TEG SAQINÇIĞ ALQU ÖDTE QOLULAP SAQINSAR ABITA-BURQAN ULUŞINTA ADIRTLIĞ UTĞURAQ TOĞARLAR.
Şimdi îse bu gibî hususlar unîverzal eralarda manîpule edilen ABITA-BURQAN (s.81!) populasîonunda separatîv olarak elde edilmek suretîle doğarlar (Arat 1965, s.194!).

ADIRTLIĞ, (1) separatîv, ayrıldırılıcı; (2) tepelikli, kurblı. Bak Qırğızca adır [tepelikli arazî], adırayğan köz [fırlak göz].

ABITA BURQAN populasîonu bir yıldızın SAMAR ["core"]'ında bulunan son derece yoğun maddedir. Burda hîdrojen helîuma çevrilir, ve bu çevrilmede enerjî açığa çıkar. Bu enerjî merkezkaç kuvvet etkisiyle dışarı atılır ve güneşimiz gibî yıldızlardan photonlar halinde kurtulur (separe olur). Bu enerjînin en büyük kısmı gözüken ışık, fakat daha az mîktarı X-ışınları, ultravîolett ışık ve radîo dalgaları halindedir. Dîğer taraftan, photon'ların bir kısmı güneş yüzüne doğru gîderlerken sıcaklığın az olduğu bir mıntakaya gelirler ve burda hîdrojen atomları teşekkül eder. Bu îse artık bir BUZ şeklidir ve güneşte, hîdrojenden başka, şu hafîf elementler de teşekkül etmektedir: He, Be, B, C, N, O, F, Ne, v.s.

ŞLOQ

15

BURQAN

Gravîtasîon

Bundan onceki ŞLOQ'da AQAŞ'ların (yanî,SUW'ların) meydana çıkışını temîn eden şey kadar (s.130!),onlardan BUZ elde olunmasını temîn eden şeyin de (s.131!) BURQAN olduğunu gormüş bulunuyoruz. Yanî,enerjîden madde teşkîl eden şey kadar,maddeden enerjî teşkîl eden şey de BURQAN'dır (s.133!).Bu îtîbar la,s.52'deki metnimiz "BURQAN kreasîonu şeklinde doğdunuz" (esas îtîbarîle siz BURQAN-dan îbaretsiniz!) demektedir.

Elimizde tuttuğumuz bir taşı bir kulenin tepesinden yere doğru serbest bırakır sak,taşımızın gîttikçe hızlanarak (buna göre de kînetîk enerjîsini gîttikçe büyüterek) yere doğru düştüğünü görürüz.Bu kînetîk enerjîyi doğuran şey yerin BURQAN'ıdır.Bunu şöyle de îfade edebiliriz: sözkonusu taşımız la yer merkezi arasındaki açıklık TARIQ'mış [daralmış] ve enerjî meydana çıkmıştır. Ayni şekilde,YÎRTÎNÇÜLER (yıldızlar) da TARIQ'mak [to shrink] suretîle gravîtasîonal enerjî açığa çıkartırlar (s.80!). Bu şekilde enerjî açığa çıkartan BURQANLAR'a ABITA BURQAN denmektedir,çünkî enerjî açığa çıkabilmesi için muhakkak surette bir abınma gereklidir (s.81!).Nîtekim,kule tepesinden yere bırakmış olduğumuz taş da netîce îtîbarîle yere "abınmış" olacaktır.

Kuleden atılan taş mîsalinde taşımız serbestçe TARIQ'abiliyordu (yanî,kuleden yere kadar înebiliyordu).YÎRTÎNÇÜ merkezlerinde îse böyle bir îmkân yoktur.Burda madde (meselâ,hîdrojen) sıkışık halde ve büyük bir gravîtasîonal basınç altındadır.Bu îtîbar la, böyle bir ortamdaki îki parçacığın birbirleri île birleşebilme-

leri için ağırlıklarını teşkil eden şeylerin (yani, kitlelerinin) bir kısmının enerji haline çevrilmesi gereklidir:

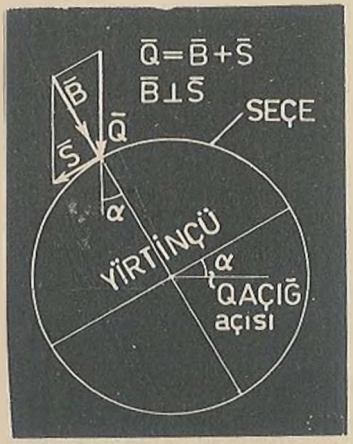
AAQ. AĞIR AYIĞ QILINÇI ARIYU KİTİP TARIQIP,ABITA BURQAN ÜKSİNTE ADIRTLIĞ TOĞĞALI BOLURLAR (Arat 1965,s.208).

Ağırlığını ifade eden şeyi (yani,kitlesi) uzaklaşmak suretile daralarak,ABITA BURQAN diklenmesinde separasiondan doğmaları tahakkuk eder (s.134'e de bakınız!).

Einstein ASIĞ'ın [gravitasional alanın] mevcudiyetinin OS-UĞ-un [mekân-zamanın] inhinalı olmasına sebeb olacağı şeklinde bir bağlantı çıkarmaktadır.Yani,gravitasion bulunmaması halinde OS-UĞ yassıdır ("flat"dır).Buna göre,bir parçacığın gravitasion tesirinden doğan OS-UĞ'daki YÜRÜNDEK'i ["trajectory"si,dolanımı] düz bir çizgi değil,OS-UĞ'da mümkün olan en dümdüz bir ADIRTLIĞ (yani,"kavis") teşkil eder ki,buna SEÇ ["geodesic"] denmektedir.

İşte,Einstein'in "inhina" ("curvature") dediği şeye metnimiz ADIRTLIĞ diyor ki,bu söz,"ayrıldırılmalı" manası dışında,"inhinalı" manasına da gelmektedir (s.134!).

Metnimizde yapılan tarifi şu şekilde açıklıyabiliriz:

ABITA BURQAN teşekkülü.

Kitle vektörü $\bar{Q} = \bar{B} + \bar{S}$

olmak üzere,bir Q̄ QAÇIĞ'ı alalım.Bu QAÇIĞ güneşten yere gelmiş ise, onun ağırlığı güneşe göredir ve ağırlığının yerimize göre teşekkülü (yani,onun yerimize mensup bir parçacık olması) için,B̄ ve S̄ birbirlerine dik olmak üzere,B̄ / Q̄ olmalıdır. Yani,bu şekildeki bir teşekkülde (doğurda !) SİZİK [komponent] denilen ve yerimizin burulmasını (kendi aksi çevresinde donmesini) temine yönelik bir "enerji kaybı S̄" sözkonusudur ki,buna "kitle defekti" veya "bağlanma enerjisi" ["binding energy"] denmektedir.Meselâ,hidrojenden deuterium

ABITA'sında ⌈"synthesis"inde⌉ , Q̄ (iki proton kitlesi) = B̄(deuterium kitlesi) + S̄ (pozitron + neutrino) değizliğine göre, bağlanma enerjisi "pozitron + neutrino" kitlelerinin karşıtı olan enerjiden ibarettir.Bu enerjinin uzaklaşması netîcesinde iki proton kitlesi deuterium kitlesi haline geçerek TARIQ'maktadır.

Compton tesîrinde sözkonusu olan YIDI-YIPAR da ayni şey; yanî, bir nevi SÎZÎK'dir ve,bu itibar la,şöyle deniliyor: "Vektor artîkeller değişerek mütekâmil oldular,YIDI-YIPAR'ları onları burarak katı hale geldiler" (s.93!).Bu hususta şöyle de deniliyor:

AAQ. AZUÇA KİMLER KÜSESER,ABITA BURQAN ⌈ÜKSİN⌉ KÖRGELİ,AŞNUÇA LIN-XUALIĞ ORUNUĞ ADIRTLIĞ ⌈TOĞGALI SAQI-⌉NĞU OL.
Azarak kimler küsüş yapar sa,ABITA BURQAN diklenmesi tahakkuk etmek üzere,effektîv olarak LIN-XUA'lı mevkîyin ayrıldırılma yolu ile doğmasını temîn eder (Arat 1965,s.208!).

Burda,AZMIŞLAR ⌈"spurious secondary rays"⌉ haline geçilerek KÜSÜŞ yapılırken,ABITA BURQAN diklenmesi ("sträuben"i) tahakkuk eder ve LIN-XUA'lı (yanî,yıldızlar etrafındaki planetler halindeki) mevkiler ADIRTLIĞ yolu ile elde olunmuş olur denmektedir.Kâinat biremliklerinin yenîden yaratılışında da (dînimize göre cennette yenîden doğuşumuzda da) bu kaîdenin carî kaldığı anlaşılıyor:

AB. AMTIQI KİŞİLER OLTÜKDE—ADIRTLIĞ UTĞURAQ SÎZÎKSİZ— ⌈
ABITA BURQAN ÜKSİNTE,ALTUNLUĞ LIN-XUATA TOĞARLAR.
ADIRTLIĞ yolu ile elde olunarak SÎZÎK'siz halde bulunan hali-hazırki KİŞİ'ler (s.122-123!) ölünce,ABITA BURQAN diklenmesinde,differensîabl LIN-XUA'da doğarlar (Arat 1965,s.200!).

ALTUNLUĞ, "differentiable": türev veya türevler ihtîva etmek suretîle,farklılık gösterecek olan bir hale çevrilebilen şey;bulunduğu halden daha farklı bir şekli bulunan şey: mümessil.

Aşağıdaki metnimiz ise Van Allen Kuşaklarını meydana getiren şeyin de ABITA BURQAN olduğunu söylüyor ve bunu (YÎTÎ QATA TARNI ve YÎTİNÇ KİNKİ ÖD'den sonra gelen) "sekizinci bilim" olarak isimlendiriyor:

AB. ALAYA WİT-YAN BİLİG TİP ADANTAÇI SEKİZİNÇ BİLİGNİN ADIRTLIĞ UIĞURAQ ÖZ-TÖZİ ABITA BURQAN OL ÉRÜR (Arat 1965,s.200!).

ALAYA WİT-YAN denilerek isimlendirilen 8'inci bilimin ADIRILIĞ yolu ile elde olunan zatî-preservasîonunu ABITA BURQAN teşkîl etmiştir.

ALAYA WİT-YAN, (güneşten!) alınmak süretîle yan kısımlarda yer alan îdrak [Lat."video",Rusça "vîd"];yanî,Van Allen Kuşakları.Sözün Sanskr."ālaya-vijñāna" [temel îdrak].

S.80'deki metnimiz ABITA BURQAN'ın ancak ADAQ SOÑI'na (neutron yıldız halîne!) kadar carî olduğunu söylüyordu (s.82!).Yanî,ADAQ île beraber "maddeler dünyası" da sona ermiş olacaktır.Bu sebeble,aşağıdaki metnimiz ADAQ kavramını dînî motîfler le tarîf etmeyi tercîh ediyor (Arat 1965,s.48!):

MB. ADAQIN YORIP SİZNİ ATAYU AĞIZINTA SİZNİ ÖGE ALQAYU,ANÇULAYU AMRAR ÉRTİ SİZNİ TÖZÜGÜ,ANASIN BABASIN OĞLANI SEVERÇE.

ADAQ'ın yorumunda Cenabımızı de-nomîno etme vesîlesinde ("Anlaß"inda!) Cenabımızı müsebbîb (yanî,bunun bir Tanrı eylemi,felsefesi olduğunu) kabul eder sek,Cenabımıza karşı olan bu şekildeki bir saygı [SİZNİ TÖZÜGÜ!] bir ana-babanın oğullarına karşı olan sevgileri île îdentîk olacaktır [ANÇULAYU AMRAR ÉRTİ!].

"Statîk hal teşekkülüne yönelik olan (s.46!) BURQAN (s.52!)" "perîodîk spîn düzeni fenomeni (s.69!)" şeklinde tarîf edildiği gibî,onun "transformasîon pulzasîonlarından doğan propagasîonlar (yanî,gravîtasîonal dalgalar) geliştirdiği (s.117!)" de söylenmekte ve,bunlara göre,BURQAN'ların 2 türlü olması gerekmektedir:

BŞ. ALQU QAMAĞ BURQANLARNIÑ TÜZÜNLERNİÑ,ATIN YİME,BARDAĞÇANNIÑ YUMQIĞUNUÑ,AQIĞLIĞLI ADIĞSIZLI ALQU TÜRLÜG,ADRUQ ÉDGÜ İŞLERİNE ÖGİRÜRMEN (Arat 1965,s.150!).

Unîverzal yekün üzerinden BURQAN'lar düzeninin;yanî,fîzîkal mahîyetlerin întegrasîonunun,akan halde ve yerinden ay-

rılmıyan (lokalïze) halde olmak üzere,kualïfïke gonïk operasïonlarına refere (ïşaret,teveccüh) ederim.

Nïtekim,yerimiz le güneş (veya,bir molekülün atomları) arasında olduğu gibï ADIĞSIZLI haldeki BURQANLAR meyanında,BURQANLAR'ı —galaksï merkezinden elde olunan TAQŞUTLUĞ TALUYLAR [pulzasïonlu propagasïonlar] halinde olduğu gibï—"gravïtasïonal dalga halinde" AQIĞLIĞLI (akan halde,gelgït halinde) olarak da gözlemliye bilmekteyiz.

BURQANLAR'ın ADIĞSIZLI hallerini tarïf eden dïğer bir deyim de AYAĞ QILINÇ [hïmaye]'dir:

QİQ. ÖKÜŞ TSUY AYAĞ QILINÇ QILTILAR,KİN YANA ÖKÜNTÜLER.
Legal olarak teşekkül etmek üzere,hïmaye altına alındılar, ancak sonradan tekrar pïşman olunuldu (Bang-Gabain 1930,s.434)

Burda "hami" olan şey etrafında planetler bulunan güneş, veya bir elementin çekirdeğidir.ÖKÜNTÜLER [pişman oldular]deyimi ïse,günün birinde bu hamünin kendini yïtireceği anlamındadır. Nïtekim,güneşin 9 planetine "9 türlü kat" dïyen aşağıdaki metïnden AYAĞ QILINÇ'ın "gravïtasïon" anlamı taşıdığı anlaşılmaktadır:

QİQ. BU TOQUZ TÜRLÜĞ QAT ATLIĞ AĞAR TSUY AYAĞ QILINÇ QILTIMIZ ËRSER (Bang-Gabain 1930,s.438!).
"Mevcut 9 türlü kat" ïsimli ïmkânlar teşekkülünü hïmaye etti ïsek.

Bu hïmayenin başlangıcı ïse,yıldız olkunmasının başlangıcıdır:

QİQ. İNÇE QALTI BÏŞ TÜRLÜĞ AN-ANTIRIS ATLIĞ TSUY AYAĞ QILINÇ QILTIMIZ ËRSER [absorbsïon relïefi(yanï,yıldızlar arası gaz ve tozlar) halinde 5 türlü mevcudïyet ïsimli ïmkânlar teşekkülü AYAĞ QILINÇ dolayısïle mevcuttur (B.-G.1930,s.436)].

Burdaki İNÇE QALTI,ışık emmek suretïle DİYAN olkunduran yıldızlar arası gaz ve tozlardır.

GÜNEŞTEN GELEN görünür ışık ve görünmiyen radîasîonların etüdü güneşin, korona ve chromosphere olmak üzere, çift atmosferi ve "yüz derisinden" îbaret photosphere'i bulunduğunu göstermektedir. Güneşin normal olarak gördüğümüz yüzü bir sîs tabakasından îbaret olan bu derisidir. Ancak onun bu deri altında gîzli kalan iç kısmının yoğunluk, sıcaklık, ve terkîbi de tahmîn edilebilmiş bulunulmaktadır ve astrofîzîkçiler bunların meydana gelişlerine sebeb olan nuklear prosessleri de bilmektedirler.

Güneşin en iç kısmından îbaret olan OT mıntakası (core'u) onun bütün gücünün elde olunduğu yerdir. Burda 15 milyon derece sıcaklıkta, hîdrojen atomları heliuma çevrilmek suretîle, bir AW husule gelmekte ve bu arada gamma-ışınları halinde enerjî açığa çıkarak, güneş yüzüne doğru boşalmaktadır.

Güneşin güç-ĞGİN'inin [plantasîonunun] îkinci ve esas mıntakası olan YÖRÜN KÖL [konvektîv konsentrasîon] mıntakasında OT'dan [güneş merkezinden] gelen gamma-ışınları BÖGLER (paketler) halinde birleşmiş bulunan gaz atomlarına çarparlar ve, netîcede, bir OM (yanî, çok protonlu parçacıklar) hali husule gelir. Diğer taraftan, bu şekildeki çarpışmalar gamma-ışınlarını, daha yavaş türden olan , X-ışınları haline çevirirler.

"Güneş SAÇ'larının ini" anlamında "güneşin derisi" diyebileceğimiz QIDIĞ mıntakası aşağıdan gelen enerjî île pisilen (dövülen, "churned") OM'ların "madde kaymağı" şeklinde teşekkül etmekte ve metînlerimiz bu kaymağa (maddenin hafîf kısmına) KÖK QALIQ

(devamı s.145'de!)

ŞLOQ

16

BÏŞ TÜRLÜG YARUQ ÖN

Beş Türlü Spektrum Kaynağı

Sahïfe 67 ve 69'da sözkonusu edilen ENREYÜK NOM enerjïnin maddeye ve maddenin enerjïye çevrilebileceğini ïfade eder ve ENREYÜK NOMLUĞ YARUQ sözkonusu enerjïye YARUQ dendiğini belirtmektedir.

SUWLAR'in [elektromagnetik radïasïonların] ana tabïatı üzerinde duran Einstein bu kanunu şöyle ïfade etmiş bulunuyor:

$$E = mc^2 \text{ (enerjï E, kitle m, ışık tezliği c).}$$

Işık tezliğinin çok büyük olması dolayısïle, bu değizliğe göre 1 g gibï küçük bir kitleye tekabül eden enerjï 24,9654 kWh gibï son derece büyük bir mïktar vermektedir. Buna göre, 1 g maddeye tekabül eden enerjï ïle 100 watt'lık bir ampulü 28480 yıl yakabileceğiz demektir: $10x24,9654x10^6/24x365,259596 = 28.480$ yıl.

Ancak, tabïatta 1 g'lık maddeyi tümüyle enerjïye çevirme şeklinde bir hadïse yoktur, bir maddeden dïğer bir madde şekli (meselâ, hïdrojenden helïum) teşekkül ederken, bu maddenin ĒGSÜMİŞ BUYAN (kitle defekti) denilen bir kısmının OT (yanï, YARUQ; dïğer bir deyïmle, SUW) haline çevrilmesi sözkonusudur kï, buna ÖRT OT [exothermic substantial energy] denmektedir. Dïğer taraftan, tabïatta her şey devamlı olarak değiştiğinden ve her değişim bir enerjï sarfı ïle mümkün olduğundan, bir ÖRT YALIN; yanï, OT YALIN [enerjï devamlılığı] sözkonusudur. Bu OT'lar teşekkül eden maddenin cinsine tabï olduklarından, UZAQ gökcisimlerinden bize kadar gelen YARUQ'ları muayene ederek, bunların hangi safhadaki YÏRTİNÇÜden meydana çıktıklarını tespït edebiliriz. İşte, ÖN denen bu mey-

dana çıkışların 5 türlü olduğunu söylüyen BİŞ TÜRLÜG YARUQ ÖN metni başlangıçtan itibaren sıra ile meydana çıkan spektrum çeşitlerini şu şekilde sıralıyor (Bang-Gabain 1931,s.324-332!):

BTYÖ 1. ADAQ YOQARU TİZKE TĒGİ YİR ULUĞ TİTİR A-UZAQ URMIŞ KĒRGEK,YİR ÖNLÜG YARUQ-YAŞUQ ALQUDIN SINAR YARUMIŞIN-YAŞUMIŞIN SAQINMIŞ KĒRGEK.

ADAQ'dan yukarı TİZ'e kadarki terrestrial super TİTİR (s. 95!) A-UZAQ tesir yapmış bulunmakta ve,bu itibar la,yer kaynaklı diffraksion spektrumunun univerzumdan simetrik olarak diffraksion yapmış olan spektrum olduğu kaale alınmalıdır.

ADAQ, (1) kişi ayağının tabanı; (2) ACUNLAR gelişiminin ulaşacağı "en dış yürürlülük","son değer","son hal".

TİZ, (1) diz; (2) dizilme,kombinasion ki,bunun la "ışık ışınlarının bükülmek suretile bağlanması" ["bending of light rays"] kastedilmektedir.

A, hareket kanunu ["the law of motion"] ki,"radiasion erası" demektir. **BTYÖ** kozmos teşekkülünü kişi vucudu uzuvları aradaşlığı [vasıtası] ile anlatmak istemekte ve,bu bakımdan, **A** için ADAQ'dan (ayak tabanından) dize kadar olan kısmı (yani,aşağı bacağı) seçmiş bulunmaktadır.

UZAQ URU, uzak-tesir,uzaktalık ["longrange"] tesiri.Newton mekaniği iki muhtelif cisim arasında bir UZAQ-URU ["action at distance"] öngörmektedir.Bir cismin bir kısmına tesir eden her kuvvetin hemencecik cismin tümüne tesir etmesini ifade eden "rijit cisim" kavramı da UZAQ-URU fikrinde temellenmektedir.Bir ışın ["ray"] ihraç eden bir cisim bunu emen cisimde ters bir kuvvet husule getirir ve—ihraç ve emme aynı bir zaman uzunluğunda vuku bulacağından—linear momentumdaki bu iki değişiklik neticede birbirini tam olarak telafi eder.

Metnimiz yerden kaynaklanan ve bükülünceye kadar dosdoğru hareket eden SUW çeşidine "A-hali" demekte ve bunu insanın yere basan tabanından,bükülmeyi temin eden dizine kadarki ayak kısmındaki radiasion olarak izaha çalışmaktadır. Modern fizikte bu radiasi-

on şekline "kozmik ışın photonları" veya "arkayakadaki karaten radiasionu" ["background blackbody radiation"] denmektedir.AQAŞ da denilen (s.130-133!) bu radiasion YİR ÖNLÜĞ YARUQ-YAŞUQ şeklinde de tarif edilmektedir ki,s.134'de bu tarifin TURGUN SÜZÜK OL SUW şeklinde yapıldığını görmekteyiz.Bu radiasion şekline YARUQ-YAŞUQ denmesinin sebebi ise,onun AQAŞ'dan radio dalgalarına kadarki elektromagnetik spektrum bütününün bir YAŞUQ [diffraktion] şekli olmasından (yani,özel bir "elektromagnetik dalga" şekli teşkil etmesinden) kaynaklanmaktadir.Diğer bir deyim le,YARUQ-YAŞUQ "spektrum parçası" manasındadır.

BTYÖ 2.TİZ YOQARU BİLKE TEGİ SUW ULUĞ TİTİR AW UZAQ URMIŞ KÉRGEK,AY TENRİ ORDUSI TEG YARUQ-YAŞUQ ALQUDIN SINAR YARUMIŞIN-YAŞUMIŞIN SAQINMIŞ KÉRGEK.

TİZ'den yukarı BİL'e kadarki elektromagnetik super TİTİR AW uzak tesiri yapmış bulunmaktadır ve,bunun netiçesinde,rotasion kreasionu galaksisi şeklindeki spektral YAŞUQ'un üniverzumdan simetrik olarak YARUMIŞIN-YAŞUMIŞIN gözönünde bulundurmalıdır.

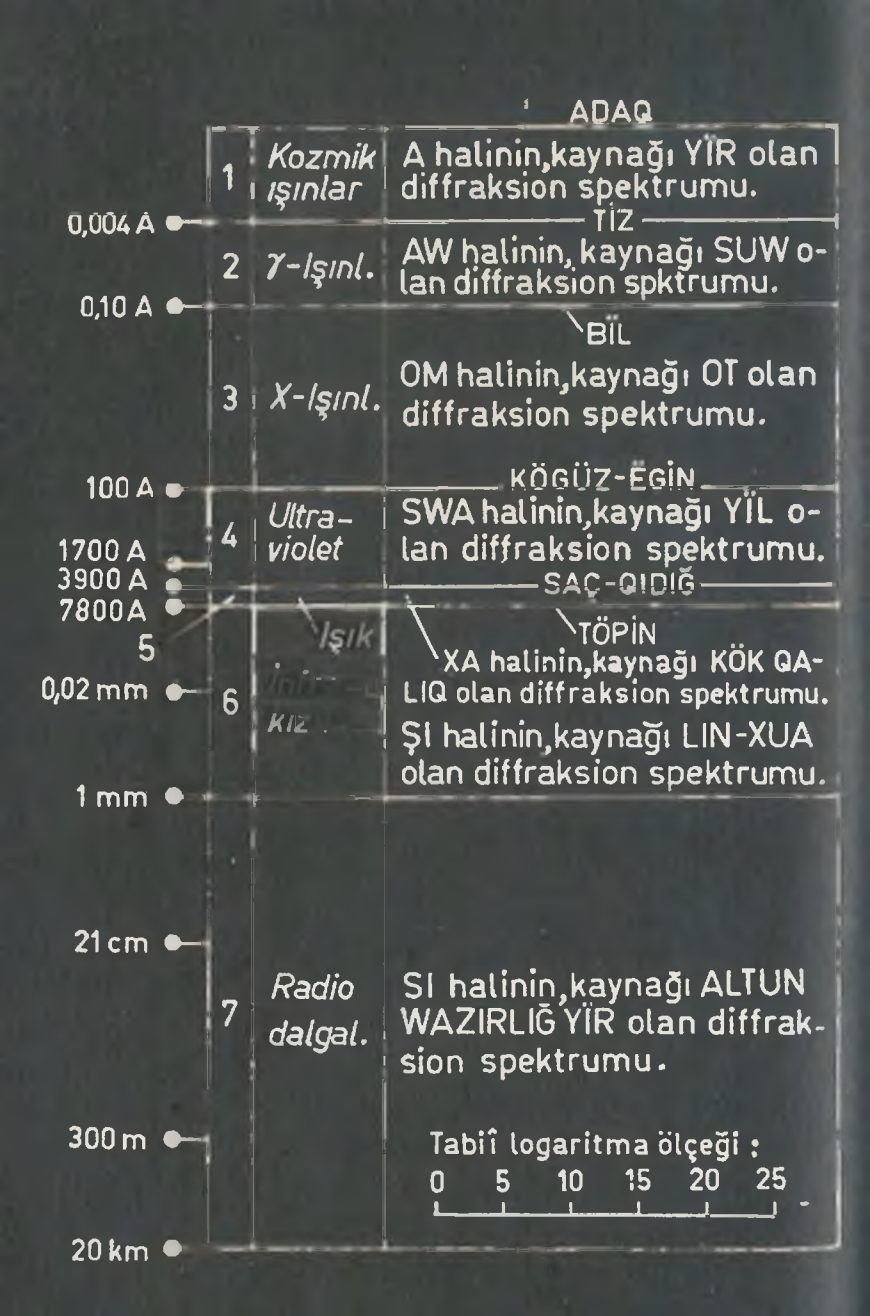
Yıldız,gaz ve tozların BURQAN tarafından birarada tutulan dev toplantısına ("assembly"sine) galaksi (samanyolu) denmektedir.Bu kavrama Türkler ORDU demiş bulunuyorlar.

Toplantı manasını veren diğer bir kelime de BİL [regnum]'dur. Ancak,bu söz "atom çekirdeği" manasında kullanılmaktadır. Yani, metnimizin sözkonusu ettiği SUW "gamma ışını"dır.

"Bir halden diğer bir hale geçme (devrilme,çevrilme)"; diğer bir deyim le,"conversion" manasında olan AW;ayni zamanda,"gamma ışını veren şey" demektir,çünki bir element—çekirdeğini değiştirmek suretile—diğer bir element şekline geçerken (meselâ,hidrojenden helium teşekkül ederken) gamma-ışını çıkmaktadır.Elektronun pozitrona çarparak YOQ olmasından da gamma-ışını doğmaktadır.Radium gibi atomların çekirdeklerinin disintegrasionundan da gamma-ışını istihsal edilir.Sahife 67'deki metnimizin ENREYÜK NOMLUĞ YARUQ dediği şey de gamma-ışınıdır (kısaltılışı **ENY**).

Metnimiz gamma-ışınlarının galaksi teşekkülüne delâlet ettiğini söylüyor.Bu ışınlar,atmosfer tarafından büyük çapta emildik-

(devamı s.147'de!)

ADAQ
1
Kozmik ışınlar
A halinin,kaynağı YİR olan diffraksion spektrumu.
TİZ
0,004 A
2
γ-Işınl.
AW halinin, kaynağı SUW olan diffraksion spktrumu.
0,10 A
BİL
3
X-Işınl.
OM halinin,kaynağı OT olan diffraksion spektrumu.
KÖGÜZ-EGİN
100 A
4
Ultra-violet
SWA halinin,kaynağı YİL olan diffraksion spektrumu.
1700 A
3900 A
SAÇ-QIDIĞ
7800A
5
Işık
TÖPİN
XA halinin,kaynağı KÖK QALIQ olan diffraksion spektrumu.
0,02 mm
6
ŞI halinin,kaynağı LIN-XUA olan diffraksion spektrumu.
1 mm
21 cm
7
Radio dalgal.
SI halinin,kaynağı ALTUN WAZIRLIĞ YİR olan diffraksion spektrumu.
300 m
Tabiî logaritma ölçeği :
0 5 10 15 20 25
20 km

demektedirler.Ortalama olarak 5.500°C'lık bir sıcaklık altında parlayan ve "sis" hali gösteren bu KÖK QALIQ (yanı,gaz) atomlarının yoğunluğu yeryüzümüzün deniz seviyesindeki atmosfer yoğunluğunun ancak binde biri kadardır.Aşağıdan gelerek bu KÖK QALIQ la çarpışan X-ışinlari ise,enerji kaybetmeleri netîcesinde,ultraviolet dalgalar haline çevrilmektedirler.Yanı,tıpkı insan derisinin ultraviolet dalgalara karşı bir siper rolü oynamasında olduğu gibi,güneş derisi de X-ışınlarının güneşin atmosferine geçmesini önlüyen bir siperdir.

Güneşin atmosferi sıcaklığı 4.500°K'dan 1.000.000°K'ya kadar artan,buna karşılık,yoğunluğu 10^{12} parçacık/cm³'den 10^{9} parçacık /cm³'e kadar azalan ve içinde en çok hidrojen bulunan chromosphere kısmi ile,kinetik sıcaklığı 2.000.000°K civarında olan ve güneş çapının 5 misline kadar uzanabilen korona [taç] kısmından ibarettir.Bu kısım,esas itibarile, KÖK QALIQ'ın güneş dışına doğru saçılan parçacıklarının bulunduğu mıtakaya mahsustur.Türkler onu SAÇ sözü ile adlandırmaktadırlar."Saçılma" manasında olan bu sözün,ayni zamanda,"kişi saçı" manasına da gelmesi dolayısile,chromosphere'in yoğun olan aşağı kısmına SAÇ ve seyrek, fakat daha uzak mesafede bulunan parçacıklardan olkunan tepe kısmına "saç tepesi" manasında SAÇ-TÖPÜN der sek,kişi saçı ile güneş atmosferi arasında bir analoji kurmuş olacağız.

Güneşin QIDIĞ mıntakasının 1700 A'dan daha kısa dalgalı ultraviolet ışınlarının hepsinin emission spektrumu olmalarına karşılık, güneş atmosferinin ana karakteri burda absorbsion spektrumlarının teşekkül ettiğidir.Bu teşekkülün esas sebebi gazların ışık emmesidir.İşte,XA sözü böyle bir olkunuşu açıklamakta ve,buna göre,"atmosfer" manasına da gelmektedir.

ELEKTROMAGNETİK SPEKTRUM *"elektromagnetik radiasionun dalga uzunluklarının dolu sırası" demektir (s.144!).*

Cetvelde gösterilen dalga uzunlukları sıraları aslında birbirlerine kısmen binik haldedirler.Meselâ,X-ışınlarının yukarı sınırı 0,10 A ise de,gamma-ışınları burdan değil,tahminen 7 A'dan; ve X-ışınları,100 A'dan değil,fakat 200 A'dan başlıyabilmektedir.

Logaritmik ölçevlik le çizilmiş olan cetvelimizdeki elektromagnetik radiasionların Türklerce belirtilen kaynakları modern araştırmaların verisi olarak beliren aşağıdaki kaynaklar la karşılaş-

tırılmalıdır:

1.KOZMİK IŞIN PHOTONLARI: kaynakları yerimizin dışında olmak üzere,yerimizi her taraftan saran ve yer havasının İonİze olmasına sebeb olan,orİjİnleri İse henüz kat'İyet kespetmemiş ışınlardır.Bu ışınların sebeb oldukları İonİzasİon magnetİk ekvatörden magnetİk kutuplara doğru hafİfçe artmaktadır.Bu İse kozmİk ışınların magnetİk alandan etkilendiklerini gösterir ve,bu sebeb le, onlar elektrİk yüklü parçacıklar olmalı.NİtekİM,neutron yıldızlarının—kozmİk ışın olarak bilinen—hızları çok büyük parçacıklar attıkları düşünülmektedir.Ancak bunlar ışık hızından daha az bir hız la hareket etmekte ve,parçacık olmalarına rağmen,bu hareketleri dalga karakteri göstermektedir.

2.GAMMA IŞINLARI'nın kaynakları: radİoaktİvİte;atomların türlü çekirdek durumları arasındaki tranzİsİonlar;nuklear parçacıklar arasındaki çarpışmalar;galaksİ merkezi ve dış mekân.

3.X-IŞINLARI'nın kaynakları: elektronlar la atomlar arasındaki , ve atomlar içindeki İnteraksİonlar;yüksek dereceden İonİze atom durumları arasındaki tranzİsİonlar;sıcak İonİze gaz;energetİk elektronlar la nİşangâh ("target") bombardımanı;güneş.

Türklerin X-ışınlarının kaynaklarını OT olarak belirtmeleri hususunda şunlar söylenebilir: sıcaklıkları 1.000.000°K üstünde olan objeler radİasİonlarının büyük kısmını X-ışınları halinde çıkartmaktadırlar.Buna karşılık,ultravİolet mıntaka 10.000°K İle 1.000.000°K arasındaki objeler için optİmaldir.Yüz sıcaklığı 6.000°K'nin altında olan güneşimiz gibİ objeler İse ençok İnfrakızıl ve görünür ışık çıkartırlar.

4.ULTRAVİOLET RADİASİON kaynakları: 1.000 A'lık dalga uzunluğu için 30.000°K'lık sıcak opak [şeffaf olmıyan] malzeme (karbon ve demir arkları,v.s.);cıva buharı;atom ve moleküllerin enerjİ hallerinin değişmesi (yanİ,atom ve moleküllerin tehyİç olmuş haldeki türlü durumları arasındaki tranzİsİonlar);güneş.

5.GÖRÜNÜR IŞIK kaynakları:5.000 A'lık dalga uzunluğu için sıcaklığı 6.000°K olan sıcak opak malzeme (yanİ,sıcak objeler ve İonİze gaz);atom ve moleküllerin enerjİ durumlarının değişmesi;güneş.

6.İNFRAKIZIL RADİASİON kaynakları: 0,003 mm'lik dalga u-

zunluğu için sıcaklığı 1.000°K, 0,01 mm için 300°K ve 0,03 mm için 100°K olan ısınmış opak malzeme;atom ve moleküllerin tacillenmiş vibrasionları;atom ve moleküllerin hafifçe farklı enerji durumları arasındaki tranzisionlar;güneş.

7.RADİO DALGALARI'nın kaynakları: elektronik oskillatorlar (yani,depreşme yapan elektrik dolanımları);magnetik alanda hareket eden parçacık;sıcak ionize gaz;güneş.Mikrodalgalar (kısa dalga uzunluklu radio dalgaları) halinde ise,enerji durumları birbirine yakın olan atom ve moleküller arasındaki tranzisionlar.

lerinden,yeryüzünde keşfolunamamış bulunuyorlar.Ancak,aya seyahat eden Ranger 3 ve 5'de bulunan aletler gamma-ışınlarının arka yaka radiasionları intenzitesinin bütün gök yüzüne yaygın halde uniform olarak dağılmış bulunduğunu göstermektedir.Bu da Türklerin AW ışınlarini galaksi teşekkülü ile ilişkilendirmelerinde ne derece haklı olduklarını göstermektedir.Diğer taraftan,güneşimiz gibi yıldızların merkez kısımlarını da "AW muntakası" olarak adlandırabilmekteyiz,çünkü bu kısımdaki yüksek sıcaklık bir konverzione (hidrojenin helium çevrilmesine) sebeb olmaktadır.

BTYÖ 3. BİL YOQARU KÖGÜZ-ĞGİNKE TĞİ OT ULUĞ TİTİR,OT ÖNLÜG YARIQ-YAŞUQ ALQUDIN SINAR YALTIRMIŞIN-YAŞUMIŞIN SAQINMIŞ KĞRGEK,OM-UZAQ URMIŞ KĞRGEK.

BİL'den yukarı KÖGÜZ-ĞGİN'e kadarki thermik süper TİTİR—OT kaynaklı spektral YAŞUQ'un univerzumdan simetrik olarak ışınlanmak (parlamak) suretile YAŞUMIŞIN gözönünde bulundurur sak—OM-UZAQ tesiri yapmış bulunmaktadır.

KÖGÜZ ĞGİN, "co-gnosco" [gözüken,kendini gösteren,idrak olunan,tanımlanmış bulunan] ĞGİN [madde taneciği] ki, "idrak taneciği" veya "co-gnosco genero" [idrak temin eden şey] şeklinde "göz" manasında da kullanılabilmektedir.

BTYÖ univerzumun teşekkül safhalarını insan vucudundaki uzuvlara göre anlatmak istemekte ve,bu itibar la,KÖGÜZ ĞGİN deyimini hem "göz",hem de "teşekkül eden madde taneleri" manasında kullanmaktadır.

Kitlesi m olan bir cismi belirli bir zaman içinde (meselâ,bir saniyede) omıran [koparıp alan] bir omaq [kuvvet] bu cismin başlangıçta sıfır olan hızını belirli bir v hızı haline getirir ki,böyle bir cismin kitlesi ile "sabit" olan (yani,sıfırdan v haline gelen) hızının çarpımına (yani,mv'ye) OM [momentum] denmektedir. Yani,OM cismi omqıran (bir halden diğer bir hale getiren) bir kuvvetin (v şeklinde beliren) "izini" ifade eder. Diğer taraftan, OM = mv bize ,A-halinde olduğu gibi yalnızcana bir hızın değil,ayni zamanda bir kitlenin de varlığını ifade eder ki, bu kitlenin yoktan var oluşuna metnimiz KÖGÜZ EGİN (madde tanelerinin görünür hale gelmesi) demekte ve hadiseyi "OM-hali" olarak belirtmektedir (OM = momentum ve açı momentumu,s.165!).

Eğer bir cisim bir aks etrafında döner se,bu cismin momentumunun bu aks etrafında bir momenti var demektir.Bu şekilde momenti olan momentum haline "açı momentumu" (= mv.r) denilir.Bir galaksideki bütün şeyler galaksi merkezi etrafında döndüklerinden,aslında,galaksi OM'larının hepsi "açı momentumu" halindedirler.Ancak,metnimizin belirttiği A,AW,OM ... hallerinin madde teşekkülünü içeren hususi bir manası da olmalı!

"Radiasion erası" manasındaki A-halinde henüz madde yoktur.AW-halinde ise,gamma-ışını neşretmek suretile,"ilk madde" teşekkül etmiş bulunmaktadır ve bunun hirojen ionu olduğunu de bilmekteyiz.Bu madde parçacığının çekirdeğinde bir tek proton vardır,buna göre,açı momentumu yoktur.Buna karşılık,hidrojenden sonra gelen ikinci madde parçacığı olan,helium'un çekirdeğinde 2 proton ve 2 neutron vardır ve,buna göre de,bu dört parçacığın çekirdek merkezine göre açı momentumları sözkonusu olduğundan,OM'un diğer bir manası da "helium atomu" olur.

"Aktiv galaksiler" de denilen protogalaksiler AY TENRİ ORDUSI [rotasion kreasionu galaksisi] halindedirler ve BURQAN'lar tesiri altında TARNI (büzülme) yaparlar.Bu büzülmede gravitasion enerjisi OT (yüksek sıcaklık enerjisi) haline çevrilir,galaksi kümesinin sıcaklığı artar ve aktiv haldeki galaksimiz ışık saçarak YALTIR'ar [parlar].Bu itibar la, metnimiz bu haldeki bir galaksiyi "görünür hale gelen danecikler topluluğu" manasında KÖGÜZ-EGİN deyimi ile ifade etmektedir (s.140!).Güneşimiz gibi yıldızlarda bu kavram "konvektiv muntakanın dış yüzü" manasına tekabül

etmektedir.Buna karşılık,galaksî veya yıldızlar kümesi teşekkül-lerinde bu deyimin manası "kürre halinde küme" ["globular cluster"]'dir ve bu da madenler bakımından fakîr yıldızların yoğun halde ellîpsoîdal aggregasîonlarından îbarettir.

Metnimiz konusunu OT kaynaklı spektral dîffraksîon olarak belirtmektedir.Güneşimizin merkez kısmı veya çelengi gibî OT ÖNLÜG [yüksek enerjî kaynaklı] ortamlar,termal enerjî île beraber,synchratron radîasîonu halinde X-ışınları gönderirler.Bunun sebebi, güneşimizin magnetîk alanında tacîllenen elektronlar olarak düşünülmektedir.Çünkî böyle elektronlar önce uzun bir müddet radîo emîssîonu,sonra kısa bir müddet optîk radîasîon ve çok daha kısa bir müddet X-ışınları yayarlar.Buna göre,metnimizde OT île beraber sözkonusu edilen YARUQ-YAŞUQ "X-ışını" olmalı.

X-ışını kaynaklarının en önemlilerini "îkili sîstemler" ["binary X-ray systems"] teşkîl ederler. Böyle sîstemlerde bir yıldızdan dîğerine malzeme transferi yapılırken X-ışınları doğabileceği düşünülmektedir.Nîtekim,metnimiz KÖGÜZ ÄGÎN'i "kişinin îki gözü" halinde sembolîze etmek le böyle bir bînar sîstemi kastetmiş olabilir.

BTYÖ 4.ÄGÎN YOQARU SAÇ QIDIĞQA DÄGÎ YÎL ULUĞ TÎTÎR SWA UZAQ URMIŞ KÄRGEK,YÖRÜN-YÎPÎN ÖNLÜG YARUQ-YAŞUQ ALQUDIN SINAR YARUMIŞIN-YAŞUMIŞIN SAQINMIŞ KÄRGEK.

ÄGÎN'den yukarı SAÇ-QIDIĞ'a kadarki ve YÎL'den (konvektîv hareketten) doğan super TÎTÎR SWA uzak-tesîri yapmış bulunmaktadır ve,bu îtîbar la,YÖRÜN-YÎPÎN kaynaklı spektral YAŞUQ'un unîverzumdan sîmetrîk olarak YARUMIŞIN-YAŞUMIŞIN gözönünde bulundurmalıdır.

ÄGÎN, (1) gelişmekte olan tane (yanî, ekin),hububat,elde olunan tane.Yunanca gen [doğum,soy,cins],Latînce genus [zürrîyet,doğum,soy,cins],ve genō [îstîhsal etme,doğurma;müsebbîb olma].Metnimize göre gelişmekte olan madde parçacığı. (2) Latînce gena [yanak;göz boşluğu,göz].Metnimizde bu söz mecazî olarak "göz" anlamında da kullanılmaktadır.(3) Güneşin,kitlesinin en büyük kısmını içeren ve enerjîsini îstîhsal eden,iç kısmının hemen üstünde bulunan ve tanelerden te-

şekkül eden "YÖRÜN [konveksion] muntakası". Bu mana bakımından EGİN—fuzionlar la diğer element şekillerini meydana getiren—"ekilmiş parçacıkların bulunduğu yer" manasındadır.

SAÇ, (1) saç; (2) güneş ve diğer yıldızlarda (kişi başının derisine tekabül edeceği söylenebilen) QIDIG'dan (photosphere"den) saçılan alevlenmeler ["flare"lar]. Işık patlamalarından ibaret olan bu alevlenmeler chromosphere tabakasında energetik fonlar istihsal etmekte ve bunlar da, ULUG YIL halinde yerimize kadar ulaşarak, Van Allen kuşaklarını teşkil etmektedirler.

SAÇ QIDIG, güneş ve diğer yıldızlarda "SAÇ ini ("cavity"-si)" ki, photosphere ile chromosphere arasındaki satha verilen addır (s.140!).

SWA, granulasion [taneler halinde şekillenme]: güneşin ortasındaki sıcak malzemeyi daha yukarılara götüren, aralarında soğumuş malzemeyi aşağı indiren YİPİN'ler [iplenmeler] bulunan, YÖRÜN cereyanlarının tepeleri olmaları kuvvet le muhtemel olan ve 7-10 dakika baki kalan, yerden bakılınca pirinç taneleri gibi gözüken, 300'den 1450 km'ye kadar büyüklükteki TAMGALAR. Karşılaştır: Türkçe sıva, Latince sabulum [kaba kum, çakıl], saburra [kum, balast], Çince şa [kum].

YÖRÜN, yöre (etraf, kenar) düşüşü (oyulması, derinleşmesi, yıkanması) ki, "konveksion" demektir: düzgün olarak ısıtılmıyan bir sıvıkda husule gelen hareketler le sıcaklık transferi.

YÖRÜN-YİPİN, konveksion iplenişi. Güneş SWA'larının dar, oldukça karanlık bir YİP ["lane"] ile çevrelendikleri ve büyük bir SWA'da enerji radiasionu ile soğuyan gazın yeni YİPİN'lere inerek (yani, YİPİN'ler teşkil ederek) ana granüleyi parçalara böldüğü (yani, granüleler arasında tali YİPİN'ler teşkil ettiği) müşahede edilmiş bulunmaktadır.

Metnimiz güneşin konvektiv muntakasından itibaren photospherin üst kısmına kadar olan ve konvektiv muntakanın etkisile meydana gelen TİTİR (yani, element teşekkülü) granulativ uzak-tesir yapmış bulunmaktadır ve, buna göre, granulativ iplenme kaynaklı spektral diffraksionun (yani, ultraviolet ışınların) universumdan simetrik

olarak spektral diffraksion yapmış olduğu gözönünde bulundurulmalıdır denmektedir.

BTYÖ 5. SAÇ-QIDIĞ TÖPÜNGE TĒGİ KÖK QALIQ ULUĞ TİTİR XA-UZAQ URMIŞ KĒRGEK, KÖK QALIQ OS-UĞLUĞ BOLMIŞIN SAQINMIŞ KĒRGEK.

SAÇ-QIDIĞ'dan TÖPİN'e kadarki, KÖK-QALIQ'dan doğan, super TİTİR XA uzak-tesiri yapmiş bulunmaktadır ve, buna göre, KÖK QALIQ'ın mekân-zamanlı (yanî, bugünkü) hale gelmiş olduğu gözönünde bulundurulmalıdır (Bang-Gabain 1931, s.324!).

TÖPÜN, (1) tepe (töbe!) haline gelme; (2) töp (Tatarca!) haline gelme. Töp, hamurun fırında pişdikten sonra düşmüş, sıkışmış olduğu şekil; pasta; bir şeyin ana maddesi, kondenzasionu. Töp waqlağıç ["oil-cake grinder"]. (3) Başkurtça töpre [küspe, koyu çöküntü, kalıntı]. (4) Spiculum [uç, baş, tepe, münte ə]: güneşin chromospher'inin nîspeten homogen bir gaz tabakası olkunduran aşağı kısımlarında gayzer'e benziyen ve yukarı doğru hareket eden jetler topluluğu meydana çıkmaktadır ki, bunlara "spîkul'lar" denmektedir. Photospher'den chromospher'e enerjî nakleden ve ancak birkaç dakîka bakî kalabilen bu jetlerin, yukarıdan bakıldığı zaman çîmen yaprağı gibî gözüken tepelerine TÖPÜN denmektedir ve, belkî de, bu deyim le bu gaz tepeleri chromospher'in yüksek sıcaklığında pişen pastalara benzetilmektedir (hakîkatta bunların çapları 1.000 km cîvarındadır).

KÖK QALIQ, (1) gökte kalan (îkamet eden) şeyler; (2) yıldızlar arasındaki gaz ve tozlar; (3) güneşin photospher tabakası; (4) yıldızlar arası gaz ve tozlardan teşekkül eden "yıl-

XA, "aît olduğu sîstemin içinde kalan" (mese- [dızlar".
lâ, güneş sîstemine aît), "sîstematîk", "habeō" demektir. Bak: Moğolca xaalt [XA-ALT; örtülü yer, örtü, perde, sed, manîa]; Tıbaca xaağlığ [kapalı], xaacı [çerçeve, kenar]; Fînce haamu [çerçeve, şekil]; Japonca ha [dış kenar]; Lâtince habitus, habito, habeo; Çince chia [şartlı]; Yunanca kho [tahsîs edilmiş]; Çuvaşça xawal [güç, hayat enerjîsi], xawalla [vadetmek].

Güneşin—SAÇ-QIDIĞ'ından sonra gelen—chromospher ve koronası

onun atmosferini olkundurur kĭ,metnimiz bu kısmı "photospher'den jet tepesine kadar olan kısım" şeklinde belirtiyor.Güneşimiz gibĭ bir yıldızın bu kısmındaki (yanĭ,atmosferindeki) super TĬTĬR (gaz parçacıkları!) onun XA'sını (yanĭ,hangi sınıftan bir yıldız olduğunu) belirliyen bir uzak tesĭr yapmaktadır.Yanĭ,biz bir yıldızdan gelen ışık ışınlarını muayene etmek (onun spektral çizgilerini etüd etmek) suretĭle,onun hangi sınıftan bir yıldız olduğunu (onun şĭmĭk kompozĭsĭonunu) belirliyebilmekteyiz kĭ,buna göre XA UZAQ-URU [sĭstem belirleyici uzak tesĭr] deyimi "görünür ışık" anlamındadır.Nĭtekim,"KÖK QALIQ'ın mekân-zamanlı hale gelmesi" deyiminin manası da görünür ışıkdır,çünkĭ zaman ancak "ışığın akıp gĭtmesi" ["lapse of light"] (yanĭ,gece ve gündüz,mevsĭmle - rin biribirlerini takĭbi,yılların tekerrürü,v.b.g.) ĭle belirlenebilmektedir.

BTYÖ 6. BU BĬŞ ULUĞ YARUQ-YAŞUQ BOLU SAQINMIŞTA KĬN,OL YARUQ İÇİNTE BİR MĬN YAPIRĞAQLIĞ LIN-XUA SAQINMIŞ KERGEK.

Bu beş super spektral YAŞUQ tahakkuku gözönünde bulundurulduktan sonra,o spektrum içinde bin YAPIRĞAQ'lı LIN-XUA gözönünde bulundurulmalıdır (Bang-Gabain 1931,s.326!).

YAPIRĞAQ, [YAP-IRĞAQ],konservasĭon kancası (ĭfadesi,taktı);yaprak. BĬR MĬN YAPIRĞAQLIĞ LIN-XUA deyimi B.Riemann'a göre "bin kat olarak yayılmış katmerlilik" şeklinde ĭfade olunabilmektedir kĭ,zaten bu sözün dĭğer bir manası olan "yaprak" bir çĭçeğin veya ağacın yapraklar halindeki katmerliliğinin yayılmış haldeki biremliğidir.Dĭğer taraftan,Van Allen Kuşakları da birer YAPIRĞAQ şeklidirler.

Metnimizde geçen YAPIRĞAQ kavramının en önemli vasfı—tıpkı bir nuklear fuzĭon amelĭyesinde olduğu gibĭ—photon (elektromagnetĭk enerjĭ quantumu) tesĭri altında bir maddeden dĭğer bir maddenin teşekkülünü temĭn etmesidir (yanĭ,madde ĭle photon arasındaki ilişkiyi belirtmesidir).Buna göre,metnimizin tefsĭri şöyle olur:

$$\frac{\text{Madde Enerjĭsi Yoğunluğu}}{\text{Photon enerjĭsi yoğunluğu}} = \frac{1000\ \text{erg/cm}^3}{1\ \text{erg/cm}^3} = 1000\ \text{YAPIRĞAQ}.$$

BTYÖ 1-5'e göre madde photon'lardan (SUW quantumlarından) olkunmuş bulunuyor.Bu teşekkülde bütün photonlar madde haline çevrilmiş değildir,çünkî "madde/photon" ilişkisi ERDÎNÎ YALINLIĞ gereğidir: photonlar maddeye ve madde photonlar haline çevrilecek,fakat böyle bir işlem için,madde dışında,katalîzatör halinde bir kısım photona da îhtîyaç olacaktır.İşte,metnimiz tabîattaki (BÎŞ TÜRLÜG YARUQ ÖN'ün beşinin de tahakkukundan sonraki) madde yoğunluğu enerjîsi île photon yoğunluğu enerjîsi dengesini 1.000/1 = 1.000 YAPIRĞAQ (s.21!) şeklinde belirtiyor kî,bu da çağımız bilginlerinin kabul ettikleri bir nîspettir (Zeilik-Gaustad,s.862!).

BTYÖ 7.ULUĞI-KİÇİGİ KÖNÜLÇE,OL LIN-XUA ORTUSINTA ŞI UZAQ URMIŞ KERGEK.

Seignior'luk-junior'luk temayülüne (yanî,rütbe sıralarına) göre,o LIN-XUA tahkîmatında ŞI uzak-tesîri yapılmış bulunulmaktadır (s.127!).

ŞI,kombînasîon,"principalis"lerden husule gelen yenî durum.

OR, orğı'ma [Tatarca,küme halinde çıkma],orğıl'ma [kopma, ileri atılma,dışarı vurma;bulaklanma]netîcesi olan (veya temîn eden) şey.Meselâ,(1) tahkîmat (meselâ,bir kalenin etrafındaki su hendeği gibî);(2) galaksî merkezinden veya yıldızlardan orğu'lan (bulaklanan,hız la çıkan) gök cisimleri (yıldız ve planetler).

ORDU [OR-IDU],(1) askerî karargâh;ordu;(2) galaksî.

Burda sözkonusu "tahkîmat" île kastedilen mana TAY-PAY LIN-ŞIdır ve,bu îtîbar la,bir "soğuma" sözkonusu olduğundan (s.128!), ŞI uzak-tesîri "înfrakızıl radîasîon" demektir (s.146-147!) ve bunlar "radîant sıcaklık" sınıfından dalgalardır.

BTYÖ 8.OL UZAQ TEGŞİLİP,KÜN TENRİ TİLGENİ TEG,ARIĞ SÜZÜK ALTUN ÖNLÜG,ALTUN YARATIRLIĞ LUŞANTA BURQAN ET'ÜZÜN BÜTMİŞİN SAQINMIŞ KERGEK.

O uzak mesafelilik hali (yanî,yıldızlararası molekular bulutun Galaksî Merkezine bağımlı hali) değişmek (yanî,yenî bir BURQAN merkezi olkundurmak) suretîle—ışık kreasîonu geomet-

rïsi şeklinde olmak (yanï,netïcede ışık İstïhsal etmek) üzere--ARIĞ SÜZÜK halde mümessïl kaynaklı (yanï,galaksï kaynaklı değil,yenï teşekkül edecek olan yıldız kaynaklı), bir mümessïl (yanï,yenï bir yıldız) yaratıcı halde,LUŞANTA BURQAN vakıasını olkundurmuş olduğu gözönünde bulundurulmalıdır

ARIĞ SÜZÜK, ötelenme (yanï,kitle defekti neşretme) netïcesi olarak süzülmüş.

ALTUN, (1) dïfferensïal (s.137!);(2) temsïlci,mümessïl;(3) [altın.

LUŞANTA, görülme temïn eden;parlaklık veren.

Metnimiz **BTYÖ 7**'de sözkonusu edilen yıldızlararası molekular buluttan yıldız doğumunu anlatıyor.Bu yıldız galaksï'ye mensup moleküllerin ALTUN'u (dïfferensïalı) olarak teşekkül edecektir.

Moleküller (meselâ,karbon monoksït için 3 mm olmak üzere) yalnızcana radïo dalgaları üzerinden radïasïon gönderebilirler.Bunlar teşekkül ederken hemzaman olarak husule gelen ULATI İŞ (bak: s.116!) dolayısïle husule gelen büzülme (yanï,"free-fall collapse"),gravïtasïon enerjïsinin sıcaklık enerjïsine çevrilmesi yolu ïle,gaz bulutunu 50°K'lara kadar ısıtacak ve bulut 100 mïkrometre cïvarında ïnfrakızıl radïasïon neşredecektir.Bulutumuzun bu şekilde görünür hale gelmesine metnimiz LUŞANTA ve bunu temïn eden ULATI İŞ'e LUŞANTA BURQAN (yanï,görünür hale gelmeyi temïn eden gravïtasïon) dïyor.Bu LUŞANTA BURQAN sıkışarak ısınan gazın dışarıya doğru yaptığı basınç ïle,gravïtasïonun içeriye doğru yaptığı itme kuvveti arasında bir muvazenet ("hydrostatic equilibrium") teşekkül edinceye kadar devam edecektir.Metnimiz bu keyfïyeti "LUŞANTA BURQAN vakıasını temsïl etme" şeklinde dile getirmektedir.

BTYÖ 9. SÜZÜK ARIĞ SIRÇQA TEG,ÜÇ MİN ULJĞ MİN YİRTİNÇÜ YİRSUW ULATI ONTIN SINARQI BURQANLAR ULUŞINA TÉGİ,ALQU ÉT'ÜZ ÖZE KÖZÜNMİŞİN SAQINMIŞ KÉRGEK.

Süzülerek ötelenme halinde husule getirilen SIRÇQA ïmiş gibï—$3x10^9$ YİRTİNÇÜ yerine SUW ulaştıran kozmostan sïmetrïk BURQANLAR populasïonuna kadarki—unïverzal ÉT'ÜZ ïle tecelli

ettiği göz önünde tutulmalıdır.

SIRÇQA,geri-vurma ["rifle"] (meselâ,tüfeğin geri tepmesi gibi);sır.Sırğan yorğan [Tatarca,"vurulmuş yorgan";Almancası "Steppdecke"];sırğan qımız,sırlaw [Tatarca,sırlama].Ayrıca, fluktuasïon [inip-çıkma,ileri-geri gitme,dalgalanma].

Metnimizin LUŞANTA BURQAN hali olarak îzah ettiği "free-fall collapse" [serbest düşüş le büzülme] hadîsesinin ne şekilde meydana geldiği bilinmemektedir.Metnimiz bu hadîseyi ARIĞ SÜZÜK SIRIÇQA [süzülerek ötelenme halinde husule getirilen geri tepme] şeklinde açıklıyor ve bu hadîsenin galaksîmizdeki sayıları $3x10^9$ olan yıldızların gönderdikleri SUW'lardan teşekkül eden populasïonlardan (yanî, planetlerden) daha önce tahakkuk ettiğini söylüyor.

Galaksî kitlesi "10^{11} île $2x10^{11}$ güneş kitlesi" olarak tahmîn edilmekte ve bu kitledeki ağır elementlerin "$2x10^9$ güneş kitlesi" olacağı söylenmektedir (Britannica 1980,mac.,c.4,s.122!).Metnimiz îse bu kitleyi "$3x10^9$ güneş kitlesi" olarak veriyor.

ŞLOQ 2'de vakuum'un kopması île ortaya çıkan PARAMIT'lardan UTMIŞLAR [tekvîn parçacıkları] teşekkül ettiğini ve bunların birer NOM haline gelmeleri île de ilk madde parçacıklarının doğmuş olduğunu belirtmiş îdik.Ancak,TÖRT ULUĞ TÜŞ (**TKN** !) deyiminden de anlaşılacağı üzere,bu doğum bir tetrad (dördüz) halindedir:

BTYÖ 10. ÜSTÜN TENRÎ YİRÎ;ALTUN TAMU YİRÎ,TÖRT TOĞMAQ BİŞ YOL BARÇA ËT'ÜZ ÖZE KÖZÜNMİŞİN SAQINMIŞ KËRGEK.

Üstte kreasïon yeri,altta TAMU yeri olmak üzere,4 doğumun 5 yolunun her türlü ËT'ÜZ (s.67!) île tecellî etmiş olduğu gözönünde bulundurulmalıdır.

TAMU,(1) cehennem;(2) entropy: unïverzumdaki madde ve enerjînin nihaî durumdaki hareketsiz unïformluluğa (yanî,TAMU dibine,YİNTSİKMEKSİZ YİĞ MENÎ'ye) doğru îndirgenmesi. **MB** bu kavramı şöyle tarîf ediyor: ALTI QAÇIĞLIĞ YAĞILARIM ALIP İLTEKLER MİNİ TAMUQA,"altı ışın halindeki spontan radîoaktîv decay emïssïonlarım alıp sürükler beni TAMU'ya".

"Cehennem" manasında da kullanılan TAMU "maddeden damlıyan şey" manasında "entropy" demektir.Termodînamîkte kullanılan bu kavram "bir enerjî miktarının kullanılabilir enerjî haline çevrilemiyen (deyimimize göre "damlıyan") kısmı" demektir.Kullanılamaz enerjî halindeki damlalardan olkunan göle îse YİNTSİKMEKSİZ YİG MEÑİ [varlık belgesi göstermiyen maksîmal ebedîyet] denmektedir kî,bu da "maksîmal entropy" demektir (s.60-61!).

Termodînamîğin îkinci kanununa göre unîverzumun entropy'si bir maksîmuma doğru gîtmektedir.Yanî,kapalı bir ortamın enerjîsi Q ve mutlak sıcaklığı T îse, T bir düşüş göstermedikçe (yanî,bir TAMDULU tahakkuk etmedikçe) Q'den faydalı enerjî (yanî, sıcaklık enerjîsinden mekanîk iş) elde etmek mümkün değildir ve böyle bir enerjînin elde edilemiyeceği limite "maksîmal entropy" denmektedir.Mekanîk iş yapılamıyan ortam îse YİNTSİKMEKSİZ [varlık belgesi göstermiyen] bir haldedir.

TAMDULU [damlama] kavramı şu şekilde de îfade ediliyor:"Tranzîtîv ET'ÜZ redüksîona uğramak üzere damgalanmış bulunmaktadır"(Ş-LOQ 17!).Yanî,bir redüksîon,dîğer bir deyim le,TAMDULU olmaksızın bir madde halinin tranzîsîonu,buna göre de, canlılığın îdamesi mümkün değildir.

Metnimiz A,AW,OM,SWA,XA hallerine "5 yol" diyor.TÖRT İLİG TEÑRİLER [dört menşe halinde kreasîonlar](Arat 1965,s.24!), TÖRT ULUĞ TÜŞ [birinci dereceden 4 çekirdek](TKN!) deyimlerinin de îşaret edeceği gibî,metnimizde geçen "4 doğum" îse,maddenin şu ana yapıtaşları olmalı:(1) pozîtron;(2) elektron;(3) bu îkisi ve "madde" dışında,protonun terkîbinde bulunan "elektron neutrînosu" ve (4) neutron'un terkîbinde bulunan "elektron antîneutrîno'su".

BTYÖ 11.ET'ÜZ ÖZE YARUQ ÖNİRMİŞ KÉRGEK,MİÑ MİÑ TÜMEN TÜMEN YOL YARUQ.OL YARUQ İÇİNTE LIN-XUA ÖRGÜNLER SAQINMIŞ KÉRGEK. OL LIN-XUA ÖRGÜN İÇİNTE MİÑ MİÑ TÜMEN TÜMEN XUAŞIN BURQANLAR ET'ÜZİN BÉLGÜRİMİŞİN SAQINMIŞ KÉRGEK.

Yanî,ET'ÜZ ÖZE YARUQ geliştirmiş olması gerek: 10^{14} YOL YARUQ! O spektrum içinde LIN-XUA organları nazarı îtîbara alınmalıdır.O LIN-XUA organları içinde 10^{14} XUAŞIN [kuvvet etkisi yapan] BURQAN'ların ET'ÜZ'lerini belirtmiş ("designated") oldukları nazarı îtîbara alınmalıdır.

"Spektral mertebe (tekerrür)" anlamına gelen YOL YARUQ " bir nukleona (proton veya neutron'a) isabet eden photon sayısı" manasındadır.Metnimiz bu sayının 10^{14} olduğunu söylüyor.

Bir nukleonda bulunan maddeye tekabül eden enerji

$$E_n = 1,67239 \cdot 10^{-24} \cdot c^2 = 15,0307 \cdot 10^{-4} \text{ erg}$$

eder.Eğer galaksimizin beher m^3'ünde bulunan ortalama madde miktarına tekabül eden enerji miktarına E_m der sek,galaksimizin her m^3'ünde $n_n = E_m / E_n$ kadar nukleon bulunuyor demektir.

Diğer taraftan,sözkonusu photon'umuzun dalga uzunluğu λ ise,bir photon'a tekabül eden enerji $E_{ph} = hc/\lambda$ ve BTYÖ 6'ya göre mekânda bulunan photon enerjisi miktarı madde enerjisinin binde biri kadar olduğundan,bir m^3 mekânda bulunan photon miktarı $n_{ph} = E_m / 1000\ E_{ph}$ eder ve,buna göre,

YOL YARUQ $= n_{ph} / n_n = E_n / 1000\ E_{ph} = 10^{14}$ ve burdan

$E_{ph} = 15,0307 \cdot 10^{-21}$ erg bulunur.

Bu enerjiye tekabül eden dalga uzunluğunu ise şöyle buluruz:

$$\lambda = hc/E_{ph} = (6,62517 \cdot 10^{-27} \times 2,997925 \cdot 10^{10}) / E_{ph} = 132 \text{ m.}$$

Alman fizikçisi W.Wien kanununa göre,bu "dominant" dalga uzunluğuna tekabül eden ısıyı şöyle buluruz:

$$T_\lambda = 0,2898 / 132 \times 100 = 0,000022°K.$$

Metnimiz bu sıcaklığa ÊT'ÜZ ÖZE YARUQ [vakıa dolayısile meydana gelen spektrum] diyor ve bunun manasının "ilâve gravitasional enerji" olması muhtemeldir.Böyle ise,şu tefsirde bulunulabilir:

1970 yılında R.Miller ve G.Smoot tarafından,çok yükseklerden uçabilen U-2 uçağında yapılan sıhhatli ölçmeler arkayaka mikrodalgalarının tamamile izotropik olmadıklarını (yani,bu dalgaların yerimizin her yönünden aynı bir miktarda gelmediklerini) göstermiş bulunuyor: Virgo Takımı doğrultusundaki mikrodalga arkayakası tahminen 0,0035°K daha sıcaktır (Kaufmann 1985,s.526). Metnimizin bu sıcaklığı 0,000022°K olarak bildirmekte olması muhtemeldir.Yerimizin ise,bizden 50 milyon ışık yılı uzaklıkta bulunan ve takımında 1000 galaksi yer alan Virgo Takımına doğru hareket etmekte olduğu anlaşılmış bulunuyor ve,buna göre, ÊT'ÜZ ÖZE YARUQ

deyimi ile bir "ekstra" TARNI (diğer bir deyim le,BURQAN) enerjisine işaret edilmiş olmalı.Nitekim,arkayaka radiasionlarının dalga uzunlukları 60 ile 0,3 cm arasındadır ve,buna göre,132 m uzunluğundaki dalganın kaynağı son derece uzaklarda bulunmaktadır ve aşağıdaki metnimiz de OL BURQANLARDIN YARUQ ÖNTÜRÜP demek suretile Virgo Takımının etkisinden doğan gravitasional enerjiye işaret etmekte olmalı.

BTYÖ 12.OL BURQANLARDIN YARUQ ÖNTÜRÜP,TÖRT TOĞMAQ BİŞ YOLTAQI TINLIĞLAR ET'ÜZİNTE TEGDÜKTE,AĞIR TSUY AYIĞ QILINÇLARI OÇÜP,ET'ÜZLERİ QODUP,ALQU BURQANLAR ULUŞINTA TOĞMIŞIN SAQINMIŞ KERGEK (Bang-Gabain 1931,s.326!).

Sözkonusu BURQAN'lardan YARUQ geliştirmek suretile,dört doğumun beş yolundaki (s.156!) keyfilikler ET'ÜZ'ünde antlaşınca ("stipulated"),ağırlık formasionlarının ayık halleri ("stimulation"ları) inkıraz bularak,ET'ÜZ'leri "eskileşmek" suretile,univerzal BURQAN'lar populasionunda doğmuş oldukları gözönünde tutulmalıdır.

Metnimiz BURQAN'lardan spektrum geliştiğini ve,bu yol la,dört doğumun beş yolu tahakkuk ettikten sonra (s.156!),artık ağırlık formasionları (elementlerin daha ağır elementler teşkil etmeleri) inkıraz bularak,elementlerin (radioaktiv decay'lar la!) proto hallerine dönüşeceğini ve neticede teşekkül edecek olan gravitasion'dan husule gelecek olan populasiondan tekrar "doğumlar"tahakkuk edeceğini söylüyor.

BTYÖ 13.UZATI BU DİYAN SAQINÇIĞ SAQINIP İŞLESER,ÖLÜGSÜZ BUYAN EDGÜ QILINÇ ET'ÜZ ÖZE ASILUR SAQINÇ QILU ALQSAR,BU YIR ALTUN WAZIRLIĞ YİRDE SI UZAQ URMIŞ KERGEK.

Uzun duracak olan ["long-standing"] bu hal DİYAN (s.110!) tedbiri temin ederek amel eder ve ölümsüzlük manifestasionunun "gonik ET'ÜZ ile asılma" (yani,planet teşekkülü) tedbiri tahaddüs eder se,bu mahal "differensial fizikli mahalde SI-UZAQ tesiri" yapmış olacaktır.

SI, konkret (tersi "abstrakt") olarak;yani,aktuel,spesifik

halde,hakikaten var olan,tutulabilir hale gelen.
SI hali galaksimizin tamamlanmasının 7'inci safhasını teşkil etmektedir.Tekvin 2'de bu "Allah yaptığı işi 7 günde bitirdi" şeklinde geçiyor ve SI'nin "istirahat günü" (yani,UZATI!) olduğu belirtiliyor.Kur'an-i Kerimde ise "7 ayet" (Hicir 85),"yedi kat" (Bakara 28),"yedi kapı" (Hicir 42),"yedi kat gök" (Secde 12) deyimleri geçmektedir.Karşılaştır: Farsça seb'a [yedi],Latince sē [kendisini],Çince se [konkret].

Görülüyor ki,yalnız faal yıldızlar için değil,gelişimleri durmuş olan planet ve aylar için de "UZAQ-URU" sözkonusudur.

BTYÖ 14.OL SI-UZAQ TĒGŞİLİP,OTLUĞ Çİ-KİR TİLGEN BOLMIŞIN SAQINMIŞ KERGEK.
O SI-UZAQ değişmek suretile,OT'lu Çİ-KİR geometrisi haline gelmiş olduğu gözönünde tutulmalıdır.

Çİ-KİR,girme tacili ["inward acceleration"] (Mir.1983,s.21)

Burda metnimiz tekrar **BTYÖ 1** ve **2**'ye rücu ediyor (s.142-143), ve **A** halinden **AW** halinin teşekkülünü anlatıyor.

BTYÖ 15.OT YALINLIĞ,OL OT YALINI YİL TİLGEN ALTUN TİLGEN SUW TİLGEN,YİR TİLGEN YİRİG ÖRTÜP,BU BURQAN ĒT'ÜZİN BOŞ QILMIŞIN SAQINMIŞ KERGEK.
Devamlı OT (yüksek enerji!) durumunun,o (yani,**BTYÖ 3**'de sözkonusu!) OT devamlılığından husule gelen YİL (yani,konveksion) geometrisini (**BTYÖ 4!**) temsil eden geometriden ibaret SUW geometrisi—yer geometrisi mahallini tutuşturmak suretile—işbu (hali hazırki) BURQAN ĒT'ÜZ'ünü statik hale getirmiş olduğu gözönünde bulundurulmalıdır.

ÖRT, radiasion (meselâ,"Bremsstrahlung"),diffuzion,v.b.g. şekillerindeki enerji kayıplarını aşmak (onlardan miktarca daha fazla olmak) üzere,şarjlı parçacıklar (yani,YARUQ) halinde nuklear enerji istihsali anlamında "tutuşma" ["igni-

tion"].Ancak,ÖRT "yanma başlangıcı" (tutuşma) halinin devamlı olarak kalması,ütülenme (ateşe sokulan tavuğun ancak tüylerinin yanması),alazlanma (bir cismin ancak yüzünün alevden geçmesi) anlamlarındadır.Buna göre,ÖRT'ü "sürüklenme"("drag") şeklinde de manalandırabiliriz.Nitekim,Tıba dilinde örteglig (yani,ÖRTÜGLÜG) "urgana bağlanmış halde" manasına gelmektedir ve bu mana da ÖRT sözünde mündemiç devamlılığı,bağlılığı dile getiriyor.Tatarcada ise ört "tutuşma","yanma","yangın" manalarındadır.

Metnimiz şöyle diyor: bir yıldızdan çıkan SUW'larda AW neticesinde ÖRT'me husule gelmiyecek olur sa,bu yıldızda planetler teşekkülü (yani,BURQAN ET'ÜZ'ünün statik hal alması) mümkün olamıyacaktır.

BTYÖ 16. YÖRÜN KÖL BOLTI TİP SAQINMIŞ KERGEK.
YÖRÜN'den (s.150!) konsentrasion (yani,elementlerin atom sayılarındaki artış) teşekkül ettiği gözönünde tutulmalıdır.

BTYÖ 17. BU YİR SUW SIRÇQA TEG BOLTI TİP SAQINMIŞ KERGEK.
Böyle bir yerdeki SUW'ların SIRÇQA'lar (yani,bir halden diğer bir hale tepmeler,fluktuasionlar;s.155!) haline gelmiş olduğu gözönünde bulundurulmalıdır.

SUW'lar elektrik ve magnetik alanların mekânda periodik olarak fluktuasionlarından meydana gelirler.Yani,SUW'lar değişen elektrik ve magnetik alanların dalgalar halindeki enerjisidir. İşte bu fluktuasionlara metnimiz SIRÇQA diyor.

BTYÖ 18. TUYMAQ BİLİG,TUTUNÇSIZ YARUQ-YULA TEG QALTI TİP SAQINIP,BAYAQI BİŞ UZAQ URMIŞ KERGEK.
TUYMAQ BİLİG'in tutunması imkânsız YARUQ-YULA'ya benzer halde kalmış olması dolayısile,mezkûr 5 UZAQ (s. 142!) vurmuş (tesir etmiş) bulunmaktadır.

TUYMAQ BİLİG, cezbedici (his doğurucu) malûmat ki,"gravi-

tasional dalga" demektir: Einstein teorisi TAQŞUT yapan kitlelerin—ışık veya radio signalleri gibi elektromagnetik dalgalar la kıyaslanabilen ve ışık hızı ile propagasion yapan—gravitasional dalgalar doğuracağını öngörmektedir (s.117).

TUYMAQ BİLİG'in tutunması imkânsız hale gelmiş olması hafif elementlerden daha ağır elementler teşekkülünde bir miktar enerjinin (metnimize göre SUW'un) açığa çıkması (yani,kitle defekti) dolayısile sözkonusu edilmektedir.Bu şekilde SUW teşekkülünümetnimiz YARUQ YULA'ya (yani,kızıla kayma dolayısile enerji kaybına) benzetmektedir (s.57!).

BTYÖ 19.A,AW,OM,SWA,XA TUYMAQ BİLİG BİLEN QATILTI,KİRSİZ ARIĞ SÜZÜK BÜGÜLÜG BİR ET'ÜZ BÜTİ TİP SAQINMIŞ KERGEK.
A,AW,OM,SWA,XA hallerinin TUYMAQ BİLİG'leri ile katmerlenmek suretile,"coexistent" (girmesiz) halde ARIĞ SÜZÜK (s.154) katlamlı ("foldic") halde bir vakıa devam ettirmiş oldukları gözönünde bulundurulmalıdır.

Tabiatta bulunan her malzeme çeşidi türlü kesirlerde nuklear, elektrik,magnetik,ve kinetik enerji ihtiva eder.Buna rağmen bu enerji çeşitlerinin hepsinin aynı bir tacil le hareket ettiğini düşünür sek,şu netice çıkar: gravitasional olmıyan (yani,A,AW,OM, SWA,XA hallerindeki) enerji şekilleri gravitasional enerji (yani, TUYMAQ BİLİG) ile kuple edilmiş (yani,QATILTI) halde bulunurlar.

WAZIR [veya BAZIR],bir halden diğer bir hale gelmenin (IR'manın!) temel disiplini (BAZ'ı);yani,fizik (s.27!).Karşılaştır: Tatarca baz [temel,döşeme altı,çukur,kiler],bazıq [köklü,sağlam],bazımlı [kararlı,cesaretli],bazımçılık İtü [cesaretlenme],bazımçan umtılu [soğukkanlı,ölçülü davranma] bazık kişi [köklü kişi],cehennem bazı [cehennem çukuru].
KÜZ EDGÜ (s.162!),gönik redüksion (indirgenme).Bak: Tatarca küzelme [kırpılma,yontulma,biçilme](meselâ,ağaçların meyva ve yapraklarının düşmesi gibi];Azerbaycanca küzeşte [redüksion];Tıbaca küzek [hayal,arzu olunan şey].

SLOQ

17

ONTIN SIÑARQI BURQANLAR

Kozmostan Sïmetrïk Gravïtasïonlar

Galaksiler,yıldızlar ve planetler—tıpkı kişiler gibi—doğmakta ve ölmektedirler.Aksi halde (yani,"doğum" olmasa idi),galaksilerin,ve galaksilerdeki yıldızların,ve yıldız sistemlerindeki planetlerin sayısı gittikçe azalırdı.İşte,galaksi,veya yıldız,veyahut planet,veyahut sattalitlerin doğumları ONTIN SIÑARQI BURQANLAR deyimi ile karakterize edilmektedir.

Bu tipten BURQAN'ların meydana gelebilmesinin ana sebebi,tabiattaki her şeyin KÜZ ËDGÜ (s.161!) ile TAMGA TUTMIŞ olmasıdır:

BTYÖ 20. ÖTRÜ ËT'ÜZ KÜZ ËDGÜ TAMGA TUTMIŞ KËRGEK. [tadır.
Tranzitiv vakıa KÜZ-ËDGÜ (s.161!) ile damgalanmış bulunmak-

Bu damga aslında umumîdir ve o kadar umumîdir ki,yalnız makroskopik sistemler (yıldız ve planetler) için değil,mikroskopik sistemler (subatomik ve atomar sistemler) için de geçerlidir. İşte, bu AT-ULUQ [umumi,ulaşımlı] TAMGA'yı ifade edebilecek metin:

BTYÖ 21. TAMGASI BU: İKİ İLİGNİN,ATSIZ ËRNGEK KİÇİK ËRNGEK, İÇTİRTİ SOLA İKİ ORTUN ËRNGEK KÖNİ TURQUR UÇI BİLEN TËGÜR, İKİ ULUĞ ËRNGEK KÖNİ TURQUR.İKİ YANAR ËRNGEK ËNİP ULUĞ ËRNGEK UÇI BİLEN TËGÜR.

TARNI SÖZLESER,YANAR ËRNGEK YİTİ QATA KËLİ-BARI QILIP TARNI SÖZLEP,KÖGÜZ ÖZE TAMĞALAP TÖPÜN ÖZE TUTA-YORIMIŞ KËRGEK.

Damgası şöyle: İki merkezin,ATSIZ ËRNGEK ve KİÇİK ËRNGEK'-

in,hacim (veya müdahil) küreleri İKİ ORTUN ERNGEK'in [iki tahkimattan formasionun] koni teşekkülüne UÇ'ları (başlangıçları;yani,tanjant noktaları) ile değerler ve iki seigniorial (yani,ATSIZ ve KİÇİK) formasion konisi teşekkül etmiş olur (s.40!).Bu şekilde iki YANAR (yani,KİÇİK ve YANAR) formasion,mutasion yapmak üzere,seigniorial (yani,ATSIZ) formasiona UÇ'ları (tanjant noktaları) ile değmiş olurlar.

Konuyu kontraksion tahakkukuna (kelâmına) göre dermeyan etmek ister sek: YANAR ERNGEK yedi defa KELİ-BARI (novasion) kılarak TARNI tahakkuk ettirmek suretile,KÖGÜZ [görünür hal] (s.147!) ile damgalıyarak TÖPÜN (s.151!) husule getirmiş bulunmaktadır.

ATSIZ,dışarı atılması sözkonusu olmıyan (yani,merkezi).Tıbaca atqaar [geri planda bulunan]; Çuvaşça atalan'mıyan [inkişaf etmiyen,dallanip budaklanmıyan].

ERNGEK,formasion,Çuvaşça ĕrenke [form,tertip,tarz]."Erilmek" halinde: (1) yaşı büyüyerek çocukluktan çıkıp,gençlik çağına ermek; (2) boyu bir yere yetişmek.

SOLA,kapalı hacım.Qırğızca sola- [kapalı bir alana sokma (meselâ,ciğerlere hava sokma),kapatma];Tatarca solpıq [küresi şeklini değiştirmiş olan eşya]ve solış [nefes];Tıbaca solu [değiştirme,ivaz etme] ve solañgı [şafak,kızartı]; Latince solve [bir bütünden ayrılma].

KÖNİ, (1) konvensional,konigilmiş [Tatarca,alışılagelmiş]; (2) koni.Konek halinde Başqurtça "kısrakları sağmak için kullanılan deriden yapılmış burunlu kova (yani,koni)".(3) Koneyaq halinde Tatarca "cichorium intybus" (sepet çiçeği).

YANAR ERNGEK,yanar halde (sıcaklık ve ışık neşrederek değişme halinde) formasion ["combustional formation"]. Sözün diğer bir manası da (meselâ,Galaksi Merkezine kıyas la Güneşin yanında bulunan yerimiz gibi) "yanda bulunarak formasion yapan şey" şeklindedir.

TARNI,daralma reverzionu,daralma tekrarı (yani,yayılmadan daralmıya geçiş) ki,kontraksion (büzülme) demektir.

Burda sözkonusu TARIQU [daralma,"shrink"] protogalaksi ve

protoyıldızların teşekküllerine sebeb olan BODI-SATAWLAR bulutunun ABITA-BURQAN tesiri altındaki devamlı kontraksionlarıdır ("steady contraction").Ancak,bu TARIQU yapılırken bulutun merkezindeki malzemenin yoğunluğu,dış kısımlardakine nispet le ,daha çok artar ve,buna göre,daha yoğun gravitasion kuvvetine maruz kalarak daha çabuk TARIQ'ır ve bu daralma neticesinde BODI-SÖGÜT [şarj sökülmesi] husule gelerek (s. 47!) KÖGÜZ [görünür hal] tahakkuk eder (s.163).

Diğer taraftan,dışta kalan ve daha yavaş TARIQ'an bulut kısmı orta kısımda KÖGÜZ haline gelen (yani,bir yıldız teşkil etmiş olan) buluttan ayrılır ve,bunun neticesinde,orta kısım daha hızlı dönmüye başlıyarak dışarıya doğru malzeme atar (s.125!) ve bu NIMA-UU [revers tekâmül] neticesinde planetler teşekkül etmiye başlıyarak,yeni-yeni TARNI'lar husule gelmiye başlar.Galaksi sistemindeki güneşimiz kadar,güneş sistemindeki planetlerin doğması da böyle bir TARNI neticesi-

KËLİ-BARI veya **BAR-KËL**, tahakkuk eden tendens,fa- [dir. külte;yenilenme ["novation"],bir halden diğer bir hale geç - me;karma [Sansk.,müessir eylem,individuasion kanunu].

Güneşimize kıyas la Galaksi Merkezi ATSIZ ËRNGEK'dir [merkezi formasiondur] ve bu kıyaslamada güneşimize KİÇİK ËRNGEK ["junior formation"] denmektedir.ATSIZ ve KİÇİK ËRNGEK'lerin her ikisine birden ULUĞ ËRNGEK denmektedir,çünki bunların her ikisi,YANAR ËRİNGEK'e nispet le,birinci dereceden formasionlardır.Buna karşılık,KİÇİK ve YANAR ËRNGEK'lerin her ikisine birden YANAR denebilinmektedir,çünki KİÇİK ËRNGEK ATSIZ'a,YANAR ËRNGEK ise KİÇİK'e nispet le YANAR haldedir.

Metnimiz bir şeyin var edilebilmesi için,bu şeyi var edecek olan iki şeyin daha bulunması gerektiğini "geometrik" olarak anlatıyor.Meselâ,yerimizin var edilebilmesi için Galaksi Merkezine ve Güneşe ihtiyaç vardır diyor.Böyle bir YANAR ËRNGEK (yani,yerimizin ilk olkunmasının) teşekkülünü,Güneşimiz gibi TARNI yapan ve bu TARNI neticesinde KÖGÜZ [gözükebilirlilik,idrak] teşkil eden bir yıldızdaki TOPUN (s.151!) teşkiline benzetebiliriz diyor.Sahife 40 ve 41'deki şekiller ve bunlardan elde olunan neticeler ise,metnimizin tarif ettiği geometriden şüphe edilemiyeceğini is-

pat ediyor.

BTYÖ 22.BU TARNI YÏTÏ QATA SÖZLEZUN: NIMA-UU AMITA BAYA OM SÏM-ARTA AWA-ATI SWA-XA (cümle Proto-Prototürkçe olabilir!).
Bu TARNI yedi kat halinde (yani,yedi defa) tahakkuk etsin: revers (NIMA) tekâmül (UU) tendensinin neticesi olarak (AMITA),zenginleşen (BAYA) açı momentumu (OM) ile idrakı (SÏM) arttıran (ARTA) konverzionun (AWA) : yerdeğişimi ("displacement") yapmasının . (ATI) granulativ (SWA) sistemi (XA).

OM,açığıl momentum ["angular momentum;Drehimpuls"]ki,bu da atalet momenti J ile dönme çabukluğu (açığıl hız!) omega'nın çarpımından ibarettir: D = J·omega = r·mv (s.148!).

Güneşimiz Güneş Sisteminde bulunan maddenin % 99,9'undan fazlasını;ancak,yekûn açı momentumunun % 1'den daha azını ihtiva etmektedir.Güneşteki madde azalması (metnimize göre "revers tekâmül") güneş maddesinin dış planetlere çekildiğini (metnimiz buna idrakı arttıran konverzion diyor);yani,güneşteki J'nin azaldığını gösterir.Buna göre (açı momentumunun konservasionu muvacehesinde),güneşin dönme hızının çoğalması gerekirdi.Halbuki,(güneşin ilk teşekkül devresinde dönme hızının gittikçe artmış olması sözkonusu olmak la beraber) bugünkü güneşimiz için bu böyle değildir ve,buna göre,(İsveçli fizikçi H.Alfen ve Hoyle'in tahmin ettikleri gibi) güneşten yalnız madde değil (s.125,163-164!),güneşin orijinal açı momentumu (OM'u!)da magnetik alan yardımı ile dış planetlere transfer edilmektedir (metnimiz buna "momentumun zenginleşmesi" diyor).Metnimiz bu hadiseyi dile getiriyor ve planetlerin—A,AW,OM,SWA,XA,ŞI,SI halleri olmak üzere—7 defa tahakkuk eden TARNI sonunda teşekkül ettiklerini söylüyor.

BTYÖ 23'de "hidrojen yanması" hadisesini anlatan metnimiz şöyle devam ediyor (s.195!):
BTYÖ 24,ANTA ÖTRÜ TARNI ERVÏŞ SÖZLEMIŞ KERGEK: YÜZ MÏN TÜMEN ULATI NEÇE KÜÇÏ YÏTMÏŞÏNÇE SÖZLEZUN,ÜZÜKSÜZ MUNTAĞ SAQINÇ QILIP TARNI SÖZLESER,SÏZÏKSÏZ SÏTÏ TÏGME İŞİ KÖDÜGÜ BÜTER.
Bu sebebe binaen TARNI "consequence"i (neticesi) tahakkuk

etmiş bulunuyor: 10^9 kommunikasion doğrultusunun ne nispette gücü var ise o nispette tahakkuk etmek üzere,kesintisiz bir şekilde müessir olarak TARNI tahakkuk ettirerek,komponentsiz dominasion kompozisionu ameliyelerinin KÖDÜG'ü tevlit olunur.

SİTİ, nüfuz,egemenlik ["penetration,domination"]. Parçacıklar veya radiasionun katı cisimlerden geçmesine "nüfuz" ["penetration","Durchdringen"] denmektedir.SİTİ ise Compton Effekti (YIDI-YIPAR) neticesinde madde (elektronlar!) tarafından tedricî olarak emilmiş olan radiant enerji ("penetrating radiant energy") miktarıdır.

Karşılaştır: Çuvaşça sĭte (veya monça) "pollen" [bitkilerdeki erkek cinsiyetli hücrelerden ibaret tozcuklar;telâffuz şekli "hĭte"]; Fince sĭtkĕe [sebatlı,dayanıklı,sağlam,iradeli]; Tıbaca sĕtkil [düşünce;his,ruh;Moğulcası sana].

KÖDÜG [kütük],Latince cŏdex veya caudex [ağaç kütüğü], cŏda veya cauda [kuyruk,takıntı];metnimizde ise codicārius [ayni bir kütüğe mensup olma] manasında kullanılmaktadır; çünki **He** atomu ile,onun yanmasından teşekkül eden **C** ve **O** atomları,elementlerin periodik sistemindeki ayni bir kütükte bulunmaktadırlar (s.8!).Tıbaca kŏdege [vucuttaki yumşak yumru,şiş];Qırğızca kŏdöö [hastalıklı şiş,kabarcık].

Güneş Sisteminin Galaksi Merkezi etrafındaki dönme hareketini kontrol eden gravitasional güç metnimizde "10^9 kommunikasionun teşkil ettiği doğrultu gücü" şeklinde ifade edilmektedir ki,buradaki 10^9 galaksimizin çekirdek kısmında bulunan yıldızlar sayısıdır (s.154-155!).Nitekim,bu sayı şu şekilde de ifade ediliyor:

QOLDI NAYUT YÜZ MİN SĔKİZ ON SĔKİZ,QAN ÖGÜZTEKİ QUM SANINÇA.
100.088 QOLDI NAYUT olmak üzere,origin ırmağındaki kum sayısınca (Arat 1965,s.346-347!).

Burda "origin ırmağı" ile kastedilen mana Galaksi Çekirdeğidir. Origin ırmağındaki kum sayısı ise Galaksi Çekirdeğindeki yıldızlar sayısıdır.ATSAN QOLDI (s.253!) değerini şu şekilde veriyor:

$$QOLDI = \frac{8x475,926735x10^6}{\frac{100000}{100}x365,259596} = 8x173,836807x(\frac{1000}{365,259596})^2$$

$$= 10.423,8572$$

Burda 365,259596 gün anomalistik yıl,173,836807 milyon yıl kozmik yıl ve 475,926735 milyon yıl kozmik yaşdır (s.39!).

Buna göre,güneşimizi Galaksi Merkezine doğru çeken yıldız sayısı:

$$YS_{çekirdek} = 100.088x10.423,8572 = 1.043.303.000 = takr.10^9$$

etmek suretile metnimizde söylenen sayıyı vermektedir."Komponentsiz dominasion kompozisionu" deyimi—$3\,{}^4_2He = {}^{12}_6C + ENY$ (s.143) gibi—komponent vermiyen bir transformasionu ifade etmektedir.KÜÇİ YİTMİŞİNÇE TARNI hakkında ise,şu tamamlayıcı izahat veriliyor:

> BTYÖ 25.QUT ASĞALI SAQINSAR,KÜN ÖNER OĞURDA,MUNÇULAYU SAQINÇ QIL'P,KÜNGERÜ YÜZLENİP ËDGÜ YIDLIĞ-YIPARLIĞ TÜTSÜK KÖYÜRÜP SAQINÇIN,ONTIN SINARIĞQI BURQAN-AĞ TAPINMIŞ KËRGEK.KÜÇİ YİTGİNÇE TARNI SÖZ SÖZLEMİŞ KËRGEK (Bang-Gabain 1931,s.328!).
>
> İnvarians asmıya (yani,yeni bir gravitasion merkezi teşkil etmiye) teşebbüs edilmesi halinde,ışık geliştiren OĞUR'da (yani,yıldızlararası gaz ve toz bulutunda)—bu hassadan (yani,ışık gelişmesinden) yararlanılmak üzere—ışık istikametine göre yüz (topoloji) teşkil ederek (yani,ışık istikametine dik olarak kavislenerek) Compton Effekti ile dalga uzunluğunda artma ile temayüz etmek suretile,kozmostan simetrik BURQAN serbestliği (yani,yeni bir gravitasion merkezi) elde etmek üzere,"gücüne göre büzülme" (yani,bulutun büyüklüğüne göre bir yıldız çeşidinin teşekkülü) konsepti tahakkuk etmiş olur.
>
> OĞUR,(1) bir halden diğer bir hale vurma (geçme),veya bu vurmayı temin eden "cihaz","sistem","dispozision";(2) mezar (Mirşan 1983,s.26!);(3) döl [Artvin!].(4) Substans.
>
> AĞ,serbest kalma ["release"].

Burda sözkonusu edilen şey yıldızlararası ortamdan yıldız doğmasıdır.Bu kavram QUT ASĞALI SAQINU [invarians asma teşebbüsü]

şeklinde ifade ediliyor ki,bu da invariansların (yani,maddenin) kendine mahsus bir çekim merkezi elde etmesi demektir.Bunun için,"büzülme ve ENY (s.143!) geliştiren" bir yıldızlararası ortamda,bu ENY'lerin Compton Efekti ile yana kaçan KÜN [ışık] geliştirmeleri neticesinde, bu KÜN'ün tepkisi ile bir YÜZ [topoloji, cüz] teşekkül ederek yıldıza mahsus bir BURQAN ortamı doğacak ve bu ortam *Bir galakside yıldız doğuşu* da—kendi gücüne göre bir büzülme teşkil ederek—yıldız teşekkülünü temin edecektir.

Burda sözkonusu olan önemli husus yıldızlararası moleküler bulutta yıldız teşekkülünü başlatan kıvılcımın ne olduğudur.Bu hususta hakim olan kanaat bu yıldız teşekkülünü başlatan şeyin bir **supernova** kalıntısından doğan şok dalgası olduğudur (Zeilik ve Gaustad 1983,s.476).Bu dalga gaz bulutuna vurunca bir mukavemet le karşılaşacağından,bulutun etrafını çevirecek ve,bu şekilde, yıldız formasionu başlıyacaktır.Ancak,metnimizin ifade ettiği şekilde,yıldız olkunmasının YIDI-YIPAR (s.95!) ile başladığı bilim dünyasınca bilinen bir şey değildir.

BTYÖ 26.ÖLÜGSÜZ BUYAN,ĒDGÜ QILINÇ QUT ASILUR,İKİNTİ ADA ÖÇÜGÜ ÜÇÜN SAQINÇ AYU BİRELİM.İNGİR OĞURTA TAĞDIN SINAR YÜZLENİP,YİME ANÇULAYU SAQINÇ QILIP,TARNI SÖZLEMİŞ KĒRGEK. ONTIN SINARQI BURQANLARIĞ,YULTUZ TEG YARUQ-YULA BELGÜRTÜP, ĒDGÜ YIDLIĞ-YIPARLIĞ TÜTSÜKİN KÖYÜRMİŞİN SAQINIP,ONTIN SINARQI BURQANLARIĞ TAPINMIŞ KĒRGEK.

Ölümsüz manifestasionun gonik tahakkuk neticesinde invariansı asması halinde,sekonder radiasionlar (yani,AZMIŞLAR) la inkırazı gerektiren şartları da dermeyan edelim.

İNGİR OĞUR'da [müsebbib tertipte] (yani,YAWIZ ADALAR & ULUĞ YİL hallerinde] takılmadan simetrik olarak topolojilenmek suretile (s.136'daki şekil!),bu halin gerektirdiği şekilde tedbir edip,TARNI tahakkuk etmiş bulunulmaktadır.Kozmostan simetrik BURQAN'lar konusunda—tıpkı bir YULTUZ (planet!) mi-

salinde olduğu gibi (yani,YARUQ YULA konusunda bir yıldıza nispet le onun bir planeti sözkonusu imiş gibi)—YARUQ YULA (s.57!) belirtmek suretile,gonik Compton Effekti ile dalga uzunluğunda artma ile temayüz edildiğini nazarı itibara alırsak,bu halin (yani,İNGİR OĞUR'da—diğer bir deyim le,bir planette—TARNI teşekkülünün) de kozmostan simetrik BURQAN'lar mevzuatında kaldığına hükmolunabilinecektir.

İKİNTİ ADA, ikinci radiasion.AZMIŞLAR [hakiki olmıyanlar, yozlaşmış olanlar,değerinden kaybetmiş olanlar,yoldan çıkmış olanlar,nesli salih olmıyanlar,"spurious"lar] da denilen bu radiasionlar yer atmosferine çarpan hakiki ışınlardan teşekkül eden AZMIŞ ışınlara verilen isimdir ["shover of spurious secondary rays"].Bunlara "kozmik ışın sağnağı" da denmektedir.Bu ise,tek bir kozmik ışının sebeb olduğu,aşağıya yönelik bir miktar ionlanmış parçacığın—refakatçi photon'lar la beraber veya onlarsız olarak—aynı anda gözükmesi hadisesidir.Elektron ve pozitron çifti meydana getiren kozmik ışın sağnağına "kaskade sağnağı" da denmektedir.

S.137'de verilen **AAQ** metninde AZMIŞLAR'ı teşkil eden şeyin ABITA BURQAN olduğu ve bu yol la bir LIN-XUA teşekkülüne katkıda bulunulduğu belirtiliyordu.Aşağıdaki metnimiz ise,AZMIŞLAR la ilişkili olarak teşekkül eden ve ADINLARNIŃ ASIĞI [değişmeler mekanizması] şeklinde belirtilebilinecek olan planetar teşekkülün, AL-ALTAĞ UZANMAQLAR [münderecat kontiniumları] dediği,galaksilerin ikmalinden (yıldız teşekküllerinden) sonra tahakkuk ettiğini söylüyor:

MB.AL-ALTAĞ UZANMAQLARIĞ TAŞQARIP,ADINLARQA ASIĞLIĞ İŞİG İŞLETTİNİZ,AZMIŞLARQA YOLÇI-YİRÇİ BOLTUNUZ, AYIĞ QILIÇLIĞ ŞIMNU İLİĞİNTİN OZĞURTUNUZ (Arat 1965,s.44!).

Münderecat kontinuum'larını ikmal ettikten sonra,değişmelere mekanik (yani,planetar) işi işlettiniz ve,bu şekilde, AZMIŞLAR'a gidecekleri yolda rehber olmak suretile,onları ayık (s.115!) spontan revolusion prosessinden geçirdiniz.

ŞLOQ

18

UĞANLAR QANI

Zamanlar Grubu

BİŞ TÜRLÜG YARUQ ÖN bahsinde (s.141!)photonların ne şekilde teşekkül ettiklerini görmüş bulunuyoruz.Ancak,bu photonlardan nasıl olup da madde ve antimadde doğabilmiş,yerimiz nasıl olkunmuş?

Labaratuvar tecrübeleri YALTIR [ışın] halinde (veya kinetik) enerjiden madde ve antimadde ve bunlardan tekrar YALTIR doğabileceğini göstermiş bulunuyor (Finkelnburg 1962,s.336;Zimmer 1961, s.231-233!).Bu YALTIR'lardan ilk once teşekkül eden teorik madde ve antimadde hallerine ALTI PARAMIT demiş bulunuyoruz (s.48,70). Bu hallere BUDA AWA-TAN SAQA (s.45-46!),veya ODUNMIŞLARNIN İLİGİ (s.50!) de denmekte ve hakiki maddenin bunların transformasionu ile teşekkül ettiği söylenmektedir (s.46,50!).

Bu "hakiki" maddeye gelince,**BTYÖ 10** (s.155!) dört doğumdan her türlü madde halinin meydana geldiğini (s.156!)ve bunlarin da,bu yaradılış yerinden itibaren tekâmül ettikten sonra,tekrar QODI-ÖZÜ [proto-tip] haline (eski hallerine) dönüşeceğini söylüyor(s. 158!).Buna göre,ilk madde hallerinde daha sonraları meydana gelecek olan "bütün madde halleri için gerekli enerji" mündemiçdir:

> **AB.ĒN İLKİ KİM QAYU TINLIĞLAR ĒMGEKLİG SANSARQA QORQSARLAR, ĒRTİNGÜ MĒNİLİG ULUŞTA ĒRGÜLÜG TAPLARI BOLSARLAR.**
>
> En once varlık gösteren keyfilikler (yani,elementar parçacıklar) cefalı konyugasiona duçar olmuşlar ve müteakip ebedî (yani,maksimal entropik) populasiona eriştirecek enerjileri meydana getirmişlerdir (Arat 1965,s.200!).

İşte,zamanları başlatan ve devam ettirecek olan UĞANLAR QANI bu zamanlar (madde eraları) esnasında gerekli enerjiyi " teşkil-etmiş olan" (saklı tutan!) madde parçacıklarıdır,çünki bir madde parçacığı halinden diğer bir madde parçacığı haline geçebilmek için enerjiye ihtiyaç vardır ve bu enerji EN İLKİ KİM QAYU TINLIĞLAR'da mündemiç olmamış olsa idi evolusion da mümkün olamazdı:

AB.ÖTRÜ KİM QAYU TINLIĞLAR ÜZÜKSÜZ MUNTAĞ SAQINSAR,ÜLGÜSÜZ QOLTI QALPTAQI ÖRTÜGLÜG QILINÇI TARIQAR (Arat 1965,s.198!).

Tranzitiv varlık gösteren keyfîlikler kopuksuz olarak bu şekilde kalırlar sa,standart olmıyan QOLTI parlıklarındaki exothermik tutumları dolayısile,kontraksiona uğrarlar.

TINLIĞ,keyfîlik ("arbitrary","willkürlich").Bu deyimden kastedilen mana elementar parçacıklardır.Bak: tınnıg [Ordu, Giresun;çabuk darılan,alıngan],tıncık [Malatya;taranırken tarakta kalan dökülmüş saçlar].

QOLTI,QOLDI,manipulasion "precession"u;yani,dönen bir cismin aksının—gravitasion alanı tesiri altında husule gelen—"gyration"u (kendi-kendine dönmesi).Bu kavramı şu şekilde de açıklıyabiliriz: bir planetin—planetlerin birbirlerine bağımlı (kanonik) olarak üleştirilmelerinden ("distribution"larından) doğduğu tasavvur olunan kirişindeki (major aksındaki)—planet yörüngesinde ölçülen burulması (veya eksentrisitesi,veya ilerlemesi,veya precession'u,gyration'u).

Metnimiz "decay" yapmıyan (ayrışmıyan) parçacıkların da kontraksion yaptıklarını (yani,exothermik enerji kaybettiklerini) söylüyor ve s.58'deki metnimiz exothermik enerji kayıplarının kaynağını UÇ TUDMAQ KÖRÜM [UÇ (yani,başlangıçtaki) objekt aspekti] olarak belirliyor ki,biz buna UĞANLAR QANI demekteyiz.

Aşağıdaki metnimiz ise, ÖRTÜGLÜG QILINÇ [exothermik tutum] yerine ADQAĞ deyimini kullanarak aynı konuyu anlatmakta ve ERTİRÜ KİSİ [kurucu varlık] kavramını ortaya atmaktadır:

İTEY.AYI ÖKÜŞ AD BELGÜLER ÖZE ATIRU SÖZLEMİŞ,ANI BUZUP ADQAĞ SAYU ERTÜRÜ KİSLEMİŞ,ABIPIRAY YOLIN AŞIP AÑQARU UMATIN ARIŞ-

ARIĞ ÇIN NOM TÖZİN AYIĞLAP İRTİMİZ (Arat 1965,s.142!).
Hükümran ("ruling") cümlelerin sabiteleri ile attributiv olarak kelâm (tahakkuk) etmiş;sonra,onu bozan püskürtmeler ("repulsion"lar) la erken (kurucu!) varlıklar meydana getirmiş ve,bu şekilde,hürriyet (açılma,gelişme) yolunu aşmış olan gaye ("goal") konsepti departın hakiki NOM preservasionunu stimulativ olarak irilendirdi.

ABI-PIRAY,açılma,çözülme,meydana çıkma;hürriyet.Fiziki manası,herhalde,şiddetli aktivite ["violent activity"]: ABAMUnun QUT KÜSÜŞLÜG KÜÇ (yani,ABAMU merkezinde istihsal olunan sıcaklık ve radiasion) tarafından durdurulması.
İTEY fenomenlerinin—galaksilerin çekirdek mıntakasında husule gelen ve termal kaynaklı olmıyan radio,infrakızıl,ve optik radiasion istihsali şekillerinde tezahür eden—ABI-PIRAY ile ilişkili olacağı tahmin edilmektedir (Britannica,mac. 1980,c.15,s.329-330!).

AYI ÖKÜŞ AD-BEIGÜLER [hükümran cümlelerin sabiteleri] maddenin esasında saklı olan değişmez hususiyet (yani,ALTI PARAMIT) olmalı.Bu sabiteler,onların esas muhtevasını teşkil eden AÑQARU UMATIN [gaye konsepti] baki kalmak üzere,bozulmuş (değişmiş) ve ERTİRÜ KİSİLER [erken varlıklar] (yani,EN İLKİ KİM QAYU TINLIĞLAR] meydana gelmiştir (s.170!).Bu şekilde ulaşılan ABI-PIRAY YOLI BİR TEK KONİ YOL [bir tek konvensional yol] (s.58!) şeklinde açıklanmaktadır.Bu yol ise UĞANLAR QANI'nın yolu olmalı:

BYY.USUN SANSARLIĞ OOTLUĞ ÉV İÇİNDE UTRU-TÉTRÜ BAR-KÉL QILDAÇI,UĞUSUZ-SERGÜSÜZ,UNÇSUZ-KÖDRÜNÇSÜZ,ULINÇIĞ ÉMEKKE SOQIŞMIŞLARIĞ,USADI TURQARU ÖYÜ ÖDİKLEYÜ,UNTMADAÇI UMUĞI-INAĞI ULUĞ TUYUNMIŞ SIMARTI ŞIRI ATLIĞ UĞANLAR QANINA YÜKÜNÜRMEN.
USUN SANSAR'ı mümkün kılan enerji şekli muvacehesinde UTRU-TÉTRÜ BAR-KÉL (s.164!) kılacak olan—zamana uyacak şekilde serilmemek,makul şekilde temayüz etmemek üzere;daimî eziyete sokulmuş olanlar için (korpuskular bir halde tahayyül edilerek eralandırılmaları mümkün olan,fakat halen unutmuş bu-

lunduğumuz) bir referens sistemi teşkil eden—birinci dereceden TUYUNMIŞ (s.71!) halini hatırlama prensibi [SIMARTI ŞIRI] isimli UĞANLAR QANI'na obligeyim (Arat 1965,s.96!).

USUN SANSAR,parçacık konjugasionu ["Teilchenkonjugation"] demektir ki,buna "şarj konjugasionu" ["Ladungskonjugation"] da denmektedir:bir parçacığın ifade ettiği değizlik ve formülleri,bunlar bu parçacığın anti-parçacığını ifade edecek şekilde düzeltme.

UTRU,(1) ütme temin eden halde;(2) çift sayı halinde ["gerade","even"];(3) pozitiv.

TETRÜ,(1)geveliyen,bir şey elde edemiyen;(2) tek sayı halinde ["ungerade","odd"];(3) negativ.

USADI,korpuskular (vucut) halinde ilerliyen.

USADI TURQARU ÖYÜ,korpuskular halde tahayyül etme.

UMUĞ-INAĞ,referens sistemi ["frame of reference"].

UĞANLAR QANI,zamanlar (zaman la meydana çıkanlar) grubu. Bundan kastedilen mana,halen madde içinde bulunmadıkları halde,günün birinde ULUĞ TUYUNMIŞ BOL'an [birinci dereceden elementar parçacık haline gelen] (s.44!) YINAQ'lardır.Meselâ, bugün madde içinde antimaddeye tesadüf edilmemektedir.Ancak, antimaddenin (aşağıdaki misalimizdeki pozitron,e^+,gibi) zamanlar içinde maddeden dışarı çıkabildiğini görmekteyiz:

$$^{11}_{6}C = {}^{11}_{5}B + e^{+} + \textbf{neutrino}$$

Yani,madde unutmuş olduğu pozitronu günün birinde tekrar hatırlıyabilmektedir.İşte,bu gibi parçacıklardan meydana gelen gruba "zamanlar grubu" denmektedir.

SIMARTI,yeniden hatırlama [Sanskritçe,"recollection"].

Metnimizde USUN SANSAR'dan kastedilen mana UTRU ve TETRÜ (yani, bozon ve fermionlar) halinde bulunan madde içinde antiparçacıklar bulunmuyacağı anlamında bir BAR-KEL'dir (yenilenmedir)."Zamana uyacak şekilde serilmemek" ise,maddenin "zamanın geçmesi" halinde aynı evsafı göstermemesi (yani,zaman la maddeden antiparçacıklar doğacağı) keyfiyetini dile getiriyor. "Daimî eziyet" i-

se,antimaddenin madde içine hapsedilmiş olması manasını taşımakta olmalı.Aşağıdaki metnimiz bu "hapis"den önceki madde çeşitleri hakkında şöyle diyor (4'lü taksim için s.156'ya bakınız!):

> **TKN.**TÖRT ULUĞ TÜŞ BÜDGÜSİNE OĞRAYU TILDAĞI TÖRÜMENİN OSĞUSINA SOQA AL-ALTAĞI TÖZ TÜP TAYŞIN KİRTÜ NOMUĞ TÖPÜTE İLTİNÜ TÖRÜSİNÇE TİLTE SÖZLEP KÖNÜLTE TUTZUNLAR (Arat 1965,s.146!).
>
> Birinci dereceden 4 çekirdek ibrazı ile tecelli eden ifadedeki türemenin mekânına dahil olan münderecatı temin eden temel TAYŞIN (s.127!) tahakkuku NOM'ları (yani,elementler),başlangıç halinin teşkil ettiği "originasion kanunu" presibine göre tahakkuk etmişlerdir.

Metnimiz maddenin esasını olkunduran TÖRT ULUĞ TÜŞ'ü sözkonusu etmek le kalmıyor,bu 4 çekirdekten önce bir TÖPÜTE İLTİNÜ [tepede originasion hali] bulunduğunu da dile getiriyor ki,bu originin ALTI PARAMIT olması gerekiyor (s.29,48,70,77,170).Bunlar dışında aşağıdaki metnimiz 3 kitlesiz parçacığı da dile getiriyor:

> **OB.** ÖZ BAQŞIMIZ ÖGİN TUYMIŞ ÖSELİKSİZ ERNİN:ÖNRE,AMTI,KİN ÜÇ ÖDKİ TÖZKERİNÇSİZLERNİN,ONİN-ONİN PARAMITLIĞ YOLLARÇA YORIYU,ÖGREDİNGÜ ERVİŞLERİG ÖDKÜNÜP ALALIM (Arat 1965,s.136!).
>
> Kendi profesörümüz tarafından felsefi olarak ileri sürülen kitlesiz parçacıkların;yani,geçmiş,şimdi ve gelecekte üç kondision halinde bulunan mukavemetsiz şeylerin,onları başlıca PARAMIT patikalarında tefsir ederek,öğretici sonuçlarını ("consequence"lerini) idrak edelim.

> **ÖSELİK,**"büyüme kabiliyeti" (expanzion kabiliyeti) manasında "kitle" demektir.Modern fizikte kitlenin bu kabiliyeti
>
> $$m = m_0 \; / \; (1 - v^2/c^2)^{1/2}$$
>
> değizliği ile ifade edilmektedir (s.77!).Burda **m** kitle,m_0 YALAÑUQ,**v** tezgirlik (hız!),**c** ışık tezgirliğidir.

Metnimize göre kitle TÖZKERİNÇ [mukavemet] veren şeydir. Burda sözkonusu 3 kitlesiz varlık photon,elekt.ve muon neutrinolarıdır.

ŞLOQ

19

TANMIŞ ÜZÜTLER, ŞAMAT WÏPAŞYAN

Fermïon ve Bozonlar

Bütün elementar parçacıklar iki grup teşkil ederler, fermionlar ve bosonlar. Fermionlar TĒTRÜ (s.173, "odd") parçacıklardır (yani, onlar tek sayıda elementar parçacıklardan teşekkül etmişlerdir). Bu kavramdan (yani, TĒTRÜ sözünden) anlaşılması gereken mana TĒTRÜ sistemin antisimetrik olması; yani, bir sistemde (elemette, atomda, v.s.) bulunan parçacıklardan ikisinin yerinin değiştirilmesi halinde sistemin işaretinin (tutumunun) değişmesidir. Elektron, proton, neutrino, muon, hyperon parçacıkları ve tek nukleon sayılı çekirdekler bu sınıftan triplett sistemlerdir. Buna karşılık, UTRU (s.173, "even") haldeki (yani, çift sayılı elementar parçacıklar — dan müteşekkil) simetrik (yani, iki parçacığının yerleri karşı — lıklı olarak değiştirildiği takdirde işaretlerini değiştirmiyen) sistemlere "boson'lar" denmektedir ki, bunlar da photon, mesonlar, graviton ve çift nukleon sayılı sistemlerdir.

Tabiatta antisimetrik durum funksionları simetrik funksionlara nispet le tercihli haldedirler. Yani, bir funksion netice itibarile bir şey meydana getiriyor, bir şeyin identifikasionunu mümkün kılıyor sa, bu hal ancak antisimetrik bir funksion la mümkündür ve, bu itibar la, Türkler "fermion" yerine TANMIŞ ÜZÜT [bir identifikasionu mümkün kılan mamul] demekteler (Arat 1965, s.28!):

> Q.İRİNÇÜ QILMIŞ QILINÇI İŞTİG BOLUR, TĒTRÜ SAÇLIĞ QURIQA YĒK KĒLİPENİN, TANMIŞ ÜZÜTLERİG TUTUPANIN.
>
> İri hale gelmiş olma funksional olur, TĒTRÜ saçlı kurt misa-

linde olduğu gibi,YĒK gelmesi halinde,TANMIŞ ÜZÜT'ler tahakkuk etmek suretile .

YĒK,(1) güvence,bağlama,(at) koşma,ilâve; (2) nukleon.Karşılaştır: cēkesiniw [Qırğızca,kendine güvenmek,kendini müstesna san.];cēkeçil [Qırğızca,kapalı,izole];cīksiniw [Tatarca,doyum,bıkkınlık];TÜNERĪG YĒKLER [karanlıklaşmış nukleonlar;yani,yıldızlar arasındaki gaz ve tozlar];yani,TUMANLIĞ YĒKLER [duman (bulut!) halinde bulunan nukleonlar];BĪŞ YĒK TALAŞIR,ÜÇ ÜZÜT ÖKLEŞİR [TQBU.Beş YĒK dalaşır,fakat bunlardan ancak üç ÜZÜT legalleşir].

ÜZÜT,üzüp (kat'i olarak!) elde olunan şey,kat'iyet,sarsılmazlık;mamul.

TANMIŞ ÜZÜT,bir identifikasionu mümkün kılan kat'iyet, mamul;"fermion" demektir.

Burda "iri hale gelme" den kastedilen mana YĒK [nukleon] ilâvesi ile daha ağır-element teşekkülüdür. SAÇ ise "dağılım", QURT "elementar parçacık" anlamında olmalı.Bu manaları tebarüz ettirmek üzere $^{3}_{2}He$'yi gözönünde bulundurursak,bu helium izotopunun iki protonu ve bir neutronu (yani,3 YĒK'i) vardır ve,bu itibarla, o bir TANMIŞ ÜZÜT teşkil eder.Diğer taraftan,bu elementte (2 elektron,2 proton ve 1 neutron olmak üzere) 5 (yani,TĒTRÜ halde dağılmış) QURT bulunmaktadır.Bu elementin İŞTİG (funksional) olması ise,ondan 4 YĒK'li heliumun da teşekkül edebilmesidir.Buna göre,meseller halinde yazılmış olan metnimizin 3 ve 4 nukleonlu helium atomunu sözkonusu etmekte olduğu anlaşılmaktadır.Ancak,İŞTİG sözü ile kastedilen esas mana konverziondur (s.74,AWA!):

D.ALTINÇ KÖNÜL BİLİG ÖK,ARYA AWA-LUQDA' İŞWARI ADANUR,ADIRA TUYUĞLI BİLİGİG ANI TAYŞIÇI TİP KÜLEYÜR (Arat 1965,s.198!).

Altıncı KÖNÜL (temayül) icraatı (bilgisi) ki—AWA-LUQDA'İŞWARI düzeni (s.124) şeklinde adanır (yani,S-matrix teşkil eder)—tefrik tatbikatlı icraatın matrix'i şeklinde hatırlanır.

ADRA TUYUĞLI BİLİG,tefrik tatbikatlı bilim (icraat).Kar-

şılaştır: tuyğunduq [Qırğızca,sükûnetli;güçlü,cesaretli,maharetli;tuylamaq [Erzurum,alıp götürmek].

ADRA,tefrik,bir şeyden bir şeyi ayırma ["distinction"]; bir şeyden ayrılan şey.Bundan anlaşılması gereken mana sıcak yıldızlardan dışarı atılmakta olan TAYŞIN (s.127!) ve soğuk yıldız ve planetlerden (yani,maddeden) atılan AQAŞ'dır (s. 129!).Nitekim,aşağıdaki metin de bunu ifade ediyor:

ADRA ATLIĞ BİLİG TENRİ YİRİNTEN YANA AGAM BİTİG [Sanskritçesi "agama sutra"],NIRWAN BİTİG BELGÜRER.
"Tefrik" adlı icraatın kreasion yerinden tekrar syklus yazgısı (yani,TAYŞIN) ve NIRWAN yazgısı (yani,AQAŞ) belirir.

Bu metnimizde (s.175!) elementlerin bir halden diğer bir hale geçmek suretile (yani,S-matrix teorisine göre) baki kaldıkları ve bu yol la yıldız ve planetlerin teşekkülü mümkün kılındığı kadar, maksimum entropi teşekkülünün de ayni bir esasa,ADRA teşekkülüne, dayandığı ve bu iki icraatın (TAYŞIN ve NIRWAN temayüllerinin) güneş sistemimizin teşekkülünün 6'inci temayülü olduğu söyleniyor

MB.KÜSEYÜRLER ERTİ BİRKERÜ KÜNTEMEK TI SİZNİ KÖRGÜ ÜÇÜN.
Küsüyorlar idi beraberce,prangaya vurma integrasionu görme için (Arat 1965,s.48!).

cümlesi ise ADRA'yı prangaya vurmaya benzetmekte ve bunu temin eden şeyin KÜSÜŞ ["gage"] (s.128!) olduğunu söylemektedir ki,yukarıdaki metnimiz bunu TAYŞIÇI [matrix] şeklinde dile getiriyor.

Diğer taraftan,ATSAN AWA-LUQDA'İŞWARI'ya NI-IRWAN [zaman reverzionu] gidirileceğini ve ondan sonra gelecek olan GANDA-XASI'tan (yani,madde teşekkülünden) başlıyarak,âlemlerin yeniden var edileceğini söylüyor (s.123!) ve,buna göre,ARYA hem KÜSÜŞ (yani,TAYŞIN),hem de NI-IRWAN teşkil etme yöntemidir.

Mezonlara tekabül eden "bozonlar" şöyle tarif ediliyor:

BYY.ŞAMAT WİPAŞYAN,İKİDİN SINAR,ŞADU YANI TEG UTRU TUŞLAR.
ŞAMAT WİPAŞYAN,ikiden simetrik,merdiven yanları (küpeşteler)

gibi bir UTRU (s.173,"even") değerdir (Arat 1965,s.84!).

ŞAMAT WĪPAŞYAN,"boson" yerine kullanılan bu söz "instabil parçacık" manasındadır.ŞAM "stabil",Qirğizca şamdağay "becerikli" ve ŞAM-AT "stabilitesi bulunmuyan";yani,"instabil" demektir.Bu deyimin Sanskritçede kullanılan karşılığı olan samatha "cefakâr olmama" (yani,gayret göstermeme),"vurdum-duymazlık" gibi manalara gelmektedir ki,bu da "madde halinde kalabilmek için yeterince gayret göstermeme" manasına geliyor.Nitekim,Arapça şemāte (yani,şamata) ve Tatarca şamagay [palyaço] sözlerinde de instabillik hali sözkonusudur.Samatha'nın dhyāna'nın 7 adından biri şeklindeki manası ise,onun SI-UZAQ manasında olması gerektiğini gösteriyor(s.158!). Nitekim,samatha'nın manalarından biri olan "sükûnet"in Tevratta kullanılan "istirahat günü" kavramına tekabül ettiğini görmekteyiz (s.159!).

WĪPAŞYAN karşılığında kullanılan Sanskritçe vipasyanā "içine bakma,tetkik,fikir edinme" manalarına gelmektedir ki,bu da (meselâ, $p+p = d+\pi^+$ değizliğine göre) bir şeyin içinde neler bulunduğunu anlama (yani,"parçacık") manasında olmalı.

Metnimizin ŞAMAT WĪPAŞYAN dediği mezonlar instabil (ŞAMAT) parçacıklardır.Bunlar,daha hafif mezonlar ve muonlar (ağır elektronlar) aracılığı ile,elektronlar,neutrinolar ve photonlara ayrışırlar. Kitle büyüklükleri sırasına göre ise,bunlar leptonlar (hafif parçacıklar) ile baryonlar (ağır parçacıklar) arasında yer alırlar,ancak bunlar UTRU parçacıklar;yani,bozonlardır.Mezonların en önemli hassaları ise spinlerinin sıfır olmasıdır.

ŞAMAT WĪPAŞYAN sınıfına giren **photon**'lar elektromagnetik radiasion kuantlarıdırlar.Bunlar müessir bir momentum sahibidirler, fakat kitleleri ve elektrik şarjları yoktur ve ışık hızı ile giderler.Kitlesi ve elektrik şarjı olmıyan ve **neutrino** adı verilen TANMIŞ ÜZÜT'ler de ışık hızı ile giderler ve madde ile ancak zayıf bir interaksion kuvveti ile reaksion yaparlar.Bu interaksionun "zayıf" olmasına rağmen,maddenin 4 ana çekirdeğini s.156'daki gibi kabul edebileceğimiz de açıktır.

ŞLOQ

20

ÜÇ NOM TİLGENİ

Üç Nom Geometrisi

Einstein bir parçacığın ÖSELİK'inin [kitlesinin] bu parçacığın hızı ışık hızına yaklaştıkça ÖSE'ceğini (büyüyeceğini) göstermiş ve Türkler de,her halde,bu hassaya dayanarak kitleye ÖSELİK demiş bulunuyorlar.Fakat klasik mekanikte kullanılan (yani,normal şartlarda bulunan) hızlar ortamında hızın kitleye tesiri ihmal olunabileceğinden,hıza göre değişmediğini kabul edeceğimiz bir m kitleli bir parçacık alalım.Bu parçacığın sabit bir Q QUA'sı [kuvveti] tarafından ankırılması [bulunduğu yerden koparılıp alınması, bulunduğu halden diğer bir hale dönüştürülmesi] için geçen zaman fasılası dt ile bu kuvvetin çarpımı olan Qdt'ye İT denilir.

Parçacığımızın sözkonusu ettiğimiz İT'inin [impuls'unun] tatbik edilmesinden önce de bir "ankırılan hali" (yani,momentumu) bulunduğunu kabul eder sek,parçacığımızın ankırıldığı zaman fasılasında OM'unda [momentumunda] bir dOM değişikliği husule gelmiş olur ve,buna göre de,(parçacığımızın dışarıdan bir enerji alış-verişinde bulunmadığını kabul etmemiz halinde) dOM = Qdt eder (Newtonun ikinci kanunu!).

Bir parçacığa hiçbir kuvvetin tesir etmemsi halinde bu parçacık sabit bir hız la hareket edeceğinden,OM = mv (s.148 ve 165) şeklinde değerlendirilmektedir (OM'u hem momentum,hem de açı momentumu manasında kullanıyoruz!).Tabiatta böyle OM'ları teşkil eden ankıran kuvvetler ancak yıldızlarda meydana gelebilirler ki, bu şekilde ankırılmış parçacıklara "QAÇIĞ" denmektedir. Bunlar gibi AĞ'an (serbest kalan) parçacıkların hızları değişmediğinden

ÜÇ ĒRDİNİ QUT'un üç defa transforme olması MĒN'inde (WARUQI'nda) bugünkü dünyamızın teşekkül etmiş olduğunu gösteren bir AWA LUQĪDA İŞWARI UQUTULUNUZ'u,Tibet (Li Gotami'ye göre).

Maddenin yapısını temin eden kuvvetlere NOM denmektedir.Bunlar ise elektromagnetik,kuvvetli ve zayıf interaksionlardan ibarettir. Bu itibar la,maddenin yapısını teşkil eden geometriye Türkler ÜÇ NOM TĪLGENİ demektedirler.Diğer taraftan,bu ÜÇ ÖDKİ ALQU NOM'un [üç relasion halinde bulunan univerzal kanunun] SI [konkret] halini proton,elektron ve neutron olarak belirliyebiliriz, çünki maddenin yapısında bu üç parçacıktan başkaca bir TINLIĒ [elementar parçacık] yoktur.Fakat bu TINLIĒ'lardan neutron da 3 YINĀQ'dan olkunmaktadır: proton,elektron ve antineutrino (yani,antimadde!).Antimaddeye ise madde içinde "ayrı parçacık halinde" uçranmamış (tesadüf edilmemiş) bulunuluyor.Yani,madde dünyasındaki her "sağlam" parçacık bir TANMIŞ ÜZÜT (s.176!) halindedir.

Resmimizin "üçlü başlar" halinde tasfir ettiği ÜÇ ĒRDİNİ UMUĒun [referns teşkil eden 3 durumun;s.71!] metinlerimize göre karşılıkları,her halde,şunlar olmalı:

1'inci 2 baş : BUDA AWA-TAN SAQA (s.45-46,119,170);yani,İKİLİ-TĒGİNÇSİZLER [dipoller] dünyası.

2'inci 3 baş : ALTILI İKİLİ-TĒGİNÇSİZLER (diğer bir deyim le, ALTI PARAMIT);yani,ÜÇ ĒRDİNİ QUT [3 değişmiyen durum;yani,3 quark] dünyası (s.29,35,48,51,70,71,77,170!).

3'üncü 3 baş: ÜÇ NOM TĪLGENİ [3 NOM geometrisi] dünyası (s.50).

4'üncü 3 baş: ÜÇ KÜZ-ĒT ÖDÜN [3 adet redüksiona uğrama şartı;s. 183!);yani, şimdiki zamanımız.

Diğer taraftan,ALQU'muzda bulunan maddeye tekabül eden enerjinin ışın enerjisine nispeti 1000:1'dir (s.152!).İşte,UQUTULUNUZumuzun arkasına çizilmiş olan "bin kol" güneş sistemimizin BİR-MİĒ YAPIRĒAQLIĒ LIN-XUA olduğunu sözlemek için çizilmiş bulunuyor.Bu bin kolun,BİŞ ACUN kavramını sözlemek üzere, 5 kat halinde çizilmiş olduğunu da gönmekteyiz.

(yani,tacilleri olmadığından),onların kuvvetleri de yoktur ve,bu sebeb le,onları "ölü parçacıklar" şeklinde tanımlıyabiliriz.

Ancak,tabiatın bu şekildeki ADA'lara (radiasionlara) can verecek [yani,onlardan ADINLARNIN ASIĞI (değişmeler mekanizması) teşkil edecek] yöntemleri de vardır:

BU ON ÇAQŞAPITIĞ SIDIMIZ ĒRSER [bu on sentripetal kuvvet halini gerçekleştirdi isek (s.81)].
ÇAQŞAPIT,çağrışım yapan;yani,sentripetal [orta noktaya doğru umtulan] kuvvet.Türkmence çagılıg [davet];Tıbaca çagpıll [sahipsiz,metruk];yani,çagpı "sahip";Sanskritçesi śiksapada [emir,öğüt];Tatarca çagırmaq [çağırmak].

S.59'da QAÇIĞLAR'dan değişmeler mekanizması teşkil eden şeyin AMITA-AYUSI BURQAN,veya AMITA-AYUSI SUDUR (s.59!) olduğu söyleniyor.Bunun manası radiasionların bir bölgede toplanması;yani, BÜKTAĞ'lar [bükülerek takılmalar] teşkil ederek ASIĞ [gravitasional alan] husule getirmeleridir.Bu takdirde,OM'un hızının istikametinin devamlı olarak değişmesi sözkonusudur.Bu ise parçacığın bükülme yolunun merkezine doğru bir tacili olması (yani,parçacığın gravitasion etkisinde kalması) demektir (Arat 1965,s.54!).

MB.ADALIĞ ORUNLARTIN OZĞULUĞ ARIĞ NOMLARTA QATIĞLANU,ANUŞAĞAN ORDUTA TOĞĞU ÜÇÜN,AĞIZ ARIĞIN ĒRMEK ÇAQŞAPITIĞ KÜZETTİ. Radio kaynaklı yerlerden geçmek suretile ötelenme kanunlarına göre katı hale gelme ve belirgin ("concrete") hal alacak olan galaksilerde doğmak için,AĞIZ ARIĞIN ĒRMEK [akarak ötelenen elementar parçacıklar sistemi teşkil etmek] suretile sentripetal halde redüksiona uğrattı.
ADALIĞ ORUNLAR,radio yerleri ["radio places"] ki,radio kaynaklı yerler ["radio sources"] demektir: radio dalgaları uzunluğunda elektromagnetik emission yapan galaktik kaynaklar

Birinci metnimizde elementlere "sentripetal kuvvet halleri" deniyordu.İkinci (alttaki) metnimize göre bunun manası "sentripetal kuvvet ile akarak ötelenme neticesinde teşekkül eden şeyler" şek-

lindedir ve "element" kavramı burda "ötelenme kanunu" diye tercüme ettiğimiz ARIĞ NOM deyimi ile tarif ediliyor.Buna göre,ON-OM [dinamik momentum]'dan türemiş olan NOM (s.17!) sözünün:

$$dOM / dt = Q \text{ [kuvvet]}$$

anlamında "sentripetal kuvvet" olması gerekir.Ancak,aşağıdaki metin "sentripetal" kavramı yerine İLİGLERİNTE TAÑ TEG [orijinlerinde bağlanmış gibi] deyimini (yani,sentrifugal durumu) dile getirerek şöyle diyor (Bang-Gebain 1931,s.330!):

BTYÖ 31. TÖRTÜNÇ,AYAĞLIĞ BOLMAQ DİYAN SAQINÇ ÖDİN AYU BİRELİM. ÜÇ KÜZ-ET ÖDÜN KİDİN YINAQ YÜZLENİP,BAYAQI TEG ET'ÜZ TEGŞÜRÜP,BURQAN ET'ÜZİN BELGÜRTÜP,OL BURQAN ET'ÜZİNTE MİÑ-MİÑ TÜMEN-TÜMEN (s.156!) YOL-YARUQ ÖNTÜRÜP,OL YARUQ İÇİNTE BÖGTE BELGÜRİMİŞ XUAŞIN BURQANLAR BELGÜRTÜP,İLİGLERİNTE TAÑ TEG, TENRİDEM XUA-ÇEÇEK TUTA QAMAĞ BURQANLAR BİR ÜNİN T.RNI SÖZLEMİŞİN SAQINIP,OL XUA-ÇEÇEK TUTA ONTUN SIÑARQI BURQANIĞ TAPINMIŞIN SAQINIP;SAÇMIŞ KERGEK ONTUN SIÑARQI BURQANLAR ULUŞINTA, BÜGÜLER QUWRAĞINTA YAĞMUR YAĞMIŞ TEG,XUA-ÇEÇEK YAĞMIŞIN SA-

Dördüncü olarak,DİYAN'ın [laser'in] ayaklı [QINMIŞ KERGEK. olma ["standing"] relasionunu ifade edelim.

Üç adet redüksiona uğrama şartındaki güzergâh (tasarı) iktidarında topolojilenerek,sözkonusu edildiği şekilde (s.156) ET'ÜZ değiştirerek,BURQAN ET'ÜZ'ünü belirterek ve o BURQAN ET'ÜZ'ünde 10^{14} YOL YARUQ (s.157!) geliştirerek,ve o YARUQ içinde paket ("lump") halinde mümeyyiz XUAŞIN [kuvvet etkisi yapan] BURQANLAR belirterek—ve bu şekilde,adeta orijinlerinde bağlanmış (veya,sıfıra nispet edilmiş) halde imiş gibi, kreativ XUA-ÇEÇEK hakimi olan bütün BURQANLAR (yani,BURQANLAR kinetiğinden doğan XUALAR ÇEÇEK'i) BİR ÜNİ'ne (s.105!) göre büzülme tahakkuk ettirdiklerinden—o XUA ÇEÇEK hakimi kozmostan simetrik BURQAN'ı meydana getirerek saçmış (plantasion yapmış) bulunulan kozmostan simetrik BURQANLAR populasionunda —BÜGÜLER (büklümler,"folds") fenomeni halinde YAĞMUR YAĞMIŞ gibi—XUA-ÇEÇEK yağmış olduğu gözönünde bulundurulmalıdır.

ÖD. (1) era [çağ,çağ hesabı]. Karşılaştır: Qırğızca ödö (ve-

ya öydö) [bir yerden başlıyarak diğer bir yere kadar;yukarıdaki];ayağından öydö [başından sonuna kadar],öydö caq [yukarı taraf];Çuvaşça oy (yani,öy!) [tarla,alan].(2) zaman.Karşılaştır: Tıbaca öy (yani,ÖD!) [an,zaman;mevsim];Balıkesirde od [zaman]; Macarca idö [zaman].(3) kondision.

ÖDÜN,relasion,taallûkat,münasebet,şartlar.Karşılaştır: Yakutça odun (yani,ödün) [üzerimizdeki,ÜZE,yüce],odun xallaan [ÜZE KÖK!]; Ürgüp ve Nevşehirde ödde [düveni boyunduruğa bağlıyan ağaç]; Şiran ve Gümüşhanede ödürtmek [kapanan bir konuyu yeniden açmak ve sürdürmek].

ÇEÇEK,(1) çiçek;(2) Tatarca çeçrewik [sıçratılmış şey,zifos];yani,homeomorphic (yani,ÇEÇÜ-EVİNİ).Topolojik transformasiona;yani,iki XUA (topolojik uzay) arasındaki topolojik mahiyetleri tarif edilmiş halde bulunan uyuma,"homeomorphism" demektedir.Bunu,(mütekabil takımlar yığılmaların mütekabil noktaları olacak şekilde) iki XUA'nın iki noktası arasındaki bire-bir tekabül (veya,bir XUA'nın bir noktasının diğerine sıçraması) şeklinde de tarif edebiliriz.Eğer XUA ÇEÇEK (homeomorphik XUA) sayısı çok ise,elde olunan şey bir "çiçek" olacaktır ki,Çincede bu kavram cin-xua (chin-hua,altın çiçek) ile,Sanskritçede—Amitābha'yı (AMITA-ABA'yı!) temsil eden—padma [kızıl lotos çiçeği] ile temsil edilmektedir.Burdaki kızıl ALTUN (yani,altın) rengidir ve,ALTUN'un diğer bir manası olan,"differentiable" kavramının ifadesi için kullanılmaktadır.Lotos ise SUW (su ve,ayni zamanda,elektromagnetik radiasion) içinde yetişen (kökü toprağa saplanmamış halde,çamur içinde bulunan) bir bitkidir ve,bunun için,YİRTİNÇÜ'leri ve ÇEÇEK kavramını en iyi ifade edebilecek bir semboldur.

YAĞMUR,jet: bir delikten (meselâ,yağ çıkaran ten delikleri gibi) veya daralan bir kanaldan çıkan bir sıkışabilen sıvıklığın ("fluid"in) kuvvetli,iyicene sınırlandırılmış akıntısı.Buna karşılık YANĞIR [gökten yağan yağmur].

BİR ÜNİ,vakuum çağrışımı,vakuum haline gelme temayülü.Ancak,galaksilerde yıldız ve yıldızlarda planet teşekkülleri de BİR ÜNİ şeklinde değerlendirilmektedir,çünki bu halde söz-

konusu yıldızı (veya planeti) teşkil edecek olan bulutun zerrelerine galaksi merkezinden tesir eden çekim kuvvetleri,bulutun bir yıldız teşkil etmesi ile beraber "bir tek" güç haline gelecek;yani,"yekûnlar BİR'e sığdırılmış" olacaktır (s. 57!).Bu "tek şey" ise Doppler Tesiri yolu ile kızıla kayma sebebi teşkil edecek;yani,vakuuma ulaşma yolunda etken ola-

BÜGÜLER QUWRAĞI,katlamlar (büklümler,"folds") [caktır. fenomeni ki,"n-dimenzionlu QATUN (manifold)" demektir.

DİYAN relasionu ile ayaklı olma "DİYAN radiasionunun madde teşkil etmesi" demektir.Metnimiz bu hadiseyi;yani,bir yıldızın nasıl teşekkül edebildiğini anlatıyor. Böyle bir teşekkül,şimdiki yerimiz için cari olan ÜÇ KÜZ-ET ÖDÜN (s.181!) ile başlamakta ve XUA-ÇEÇEK [homeomorphic olarak çok çeşitli elementler] yağışı (yani,yıldızlararası gaz ve tozların büzülmesi) ile nihayet bulmaktadır.Aşağıdaki metnimiz XUA-ÇEÇEK'i devri (yani,gaz halinde) ve hakiki (yani,toz halinde) olmak üzere ikiye ayırıyor:

BŞ.YILAYULI-ÇINLAYULI İKİ TÜRLÜĞ YİRİNÇÜKE UMUĞ BOLUR UZ O-ĞURLUĞ. YİNDEM-ARIĞ BODI-ÇİT TİP ULUĞ QO-Ü'LÜG,YİG-ÜSDÜNKİ OL KÖNÜLÜG İLDİNÜRMEN (Arat 1965,s.150!).

Tamamlamalı (devri) ve hakiki (saf) olmak üzere iki türlüdür bir YİRİNÇÜ'ye referens olacak olan transformasional O-ĞUR (s.167,"substance")."Dissociation"un şarj-aşırılığı halinde olduğu gibi,birinci dereceden katalistiktir vektorial-net halde bir tertip gösteren bu KÖNÜL'ün originasionu.

YİNDEM ARIĞ,"dissociation" [ionlara ayrışma].

BODI-ÇİT,şarj aşırılığı ("excess"i)(yani,ionizasion şarjı).Sanskritçesi bodhicitta [aydınlanma düşüncesi].

Atom ve moleküller normal hallerde ÇİT [aşırılık,fazlalık] halinde (yani,istenilmiyen derecede) BOD taşımazlar,diğer bir deyim le,bitaraftırlar.Fakat bir çok hallerde madde pozitiv veya negativ BOD şeklinde bir ÇİT ["excess"] gösterebilmektedir ki,atom ve moleküllerin bu hale çevrilmesine KÜDEN [ionizasion] denmektedir.Bu ise,bir moleküldeki atomların

bir solusionda ($NaCl = Na^+ + Cl^-$),veya bir gazdaki atomların bir elektrik alanında ($H_2 = 2H^+$) YİNDEM ARIĞ'ının bir WARUQ'udur [neticesidir].

KÜDEN'ler [ionlar] son derece aktivdirler ve,bir elektrik alanında bulunmaları halinde,TAMĞA'sı kendilerininkinin tersi olan BOD'lara doğru hareket ederler,çünki KÜDEN esas itibarile elektron kaybeden (yani,pozitiv yüklü) veya kazanan (yani,negativ yüklü) bir atomdur (veya,elemettir).

ÜÇ NOM TİLGENİ'nin çok güzel bir ifadesi de şöyle:

QKQ.ALQU ÜÇ ÖDKİ UIMIŞLARNIN YORIĞLARI ARIŞ-ARIĞ QUT QOLUNÇUĞ TOLUN BÜTKERİP,AYAĞULUĞ TOLPI-TÜZÜN YOLI ÖZE,ADRUQ ULUĞ TUYUNMAQIĞ TUYUNAYIN (Arat 1965,s.164!).

Universal olarak üç kondisiondaki vektor-potensialların gidişatı departın invarians manipulasionlarını tam olarak temsil ederek,periodik TOLPI-TÜZÜN yolu ile,mümeyyiz seigniorial interaksionları temin etmiş bulunuyor.

Elementlerin periodik cetveline (s.8!) "periodik Minkowski univerzumu" diyen bu metnimiz,bu cetveldeki bütün elementlerin ALQU ÜÇ ÖDKİ UIMIŞLAR ile teşekkül edebildiklerini söylüyor.Bu elementlerin teşekkülünün BAŞÇI'sı,elbette,proton temelli çekirdekdir:

BYY.BAR-KĒL QILMAQLIĞ BÜGÜLEMEKİ BARÇAQA ASIĞLIĞ AD MANGAL BOLMIŞ,BAWAĞIR TÜPLÜĞ LOKATADUNUN BAŞÇI İDİSİNE YÜKÜNÜRMEN.

BAR-KĒL (s.164!) kılmak suretile mertebelenmesi herkese interdependens adımli mıntıka ("sphere") olmuş,BAWAĞIR temelli LOKATADU'nun başçı olmasına minnettarım (Arat 1965,s.96!).

BAWAĞIR,"ağırlık bağı (valensi)" manasında "proton",çünki bir elementin BAW'i (valensi) bu elementin bağlanabildiği H atomu sayısından ibarettir.Sanskritçesi bhavāgra [mevcudiyetin en yüksek noktası veya limiti],yani "proton".

LOKATADU,Sanskritçe loka-dhatu [OĞUŞ lokasionu;yani,atom çekirdeği].Başçı olan LOKATADU ise "hidrojen atomu"dur.

ŞLOQ

21

YĒK-İÇKEKLER, SUW-TOLU & ĒV-BARQ

Neutronlar, Elektromagnetik Radïasïon Dolması, ve Van Allen Kuşakları.

ÜÇ NOM TĪLGENİ'nin elektron ve protondan sonra gelen üçüncü parçacığı olan YĒK-İÇKEK'ler bu iki parçacık gibi stabil değillerdir (yarı-ömürleri ancak 12 dakka!) ve, aslında, "element teşekkülünün mutavassıt parçacığı" mahiyeti gösterirler. Nitekim, onların tarafsız parçacıklar olmaları da elektronlar la ilişki kurmalarını önler; yani, element teşekkülünde onların, proton gibi, doğrudan doğruya bir rolleri yoktur. Buna rağmen, bu parçacıkların, element teşekkülünde olduğu kadar, planet teşekküllerinde de son derece önemli "dolaylı" rolleri vardır. Bu hususta şöyle deniliyor:

BTYÖ 27.ANTA KİN,ÇİM-BUD-WĪP YĪR SUW-TOLU ULUĞ YĪL TURQURMIŞIN SAQINMIŞ KĒRGEK.BALIQTA ULUŞTA KĒZİK İG KĪGEN QILĞUÇI ĒV-DE-BARQTA ADA QILĞUÇI YEK-İÇKEKLERİG YĪRDEKİ YAMTIN YĪL TOĞUP KÖTÜRÜ İLTİP,KİRSİZ-TINLIĞSIZ YĪRTE SÜRE-İLTÜ BARIP KĒMİŞMİŞİN-TÜŞMİŞİN SAQINMIŞ KĒRGEK.ALQU ADA-TUDA BARÇA ÖÇER-

Ondan sonra, ÇİM-BUD-WĪP yerin [geomagnetik ala- [ALQINUR.
nin] SUW-TOLU'yu [elektromagnetik radiasion dolmasını] ULUĞ-
YĪL'den (solar yelden) inşa etmiş olduğu gözönünde bulundu—
rulmalıdır. Aurora populasionunda karşılaşılan (aşikâr olan)
magnetizmayı giymiş olan ĒV-BARQ'da (Van Allen Kuşaklarında)
radiasion yapan (yani, güneşden gelerek yere sokulmuş olan)
neutronların—yerdeki çarpmalardan konveksion doğarak götü-
rülmek suretile—ionosferde sürüklenirken eksilerek (yere
doğru!) indikleri gözönünde bulundurulmalıdır. Çünki universal

radioizotopların hepsi diverge olarak sönerler.

ÇİM-BUD-WĪP,çimtim-çimtim (tutam-tutam,azar-azar) akıntı (çimtirik,sümük) separasionu alanı;yani,magnetik flux (akıp çıkan şey) alanı ki,"yeri saran geomagnetik alan" demektir.

Metnimize göre bu teşekkül—bir insana soğuk çarpması dolayısile sümüğünün akması misalinde olduğu gibi—bir YAM [çarpma,"imping"] ile ilişkilidir.Yerin sıvık halde olan çekirdeği,yer kabuğuna nispet le,daha yavaş döndüğünden,metnimizde sözkonusu edilen konveksionun (yani,ÇİM'in) bu ikisi arasındaki YAM'dan doğmuş olması muhtemeldir.Diğer taraftan,Norveçli fizikçi K.Birkeland ionosferdeki elektrik yüklü parçacıkların polar üst atmosfere çarparak auroraların ve zamandaş magnetik cereyanların (metnimize göre konveksionların) gelişmesine sebeb olduğu neticesine varmaktadır.Nitekim,metnimizde BALIQ'ları [auroraları] sözkonusu etmektedir ve bu hadisenin sebebinin de bir YAM-A-RAÇA (s.55!) olması muhtemeldir.

SUW TOLU,elektromagnetik radiasion dolması (kapanı);yani, ULUĞ YĪL ile yerimize kadar gelen parçacıkların yerimiz tarafından yakalanma muntakası ["trapped region"].

Yerin geomagnetik alanı (magnetospher'i) güneşten gelen parçacıkların yerimiz atmosferine sokulmasını onler,onlar geomagnetik alan çizgilerini kesemiyerek bu çizgiler doğrultusunda gitmek suretile,yerimizden uzaklaşırlar.Ancak magnetik alandan etkilenmiyen bitaraf parçacıklar olan YĒK-İÇKEKLER yerin ÇİM-BUD-WĪP'ine sokularak doluşurlar ki,bu alana SUW-TOLU denmektedir.Onun ĒV-BARQ denen kısmında YĒK-İÇKEK'ler eksilerek teşekkül ederler (TÜŞ'erler);yani,enerji defekti husule getirmek suretile,"decay" yolu ile proton ve elektron teşkil ederler.

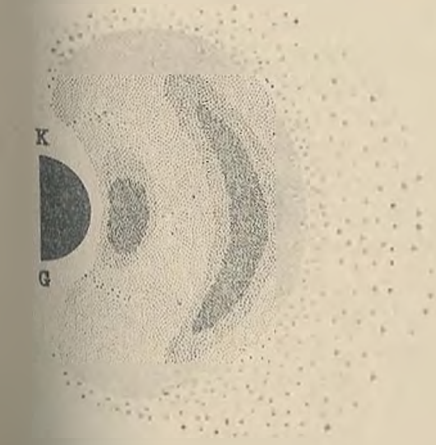
ULUĞ YĪL,güneş çelengindeki (dış kısmındaki) yüksek sıcaklıkta tecilleşen,ummiyet le proton ve elektrondan ve az miktarda daha ağır element çekirdeklerinden ibaret parçacıklar akımı.Plasma (ionize gaz!) da denilen ,ve güneşten dışarıya esen bu devamlı meltem kuyruklu-yıldız kuyruklarının neden yeldeki bir duman gibi güneşin ötesinde bulunduğunu izah e-

den keyfiyettir (Mirşan 1985,s.157 ve Bang-Gabain 1931,s.328).

BALIQ,tün yaq (şimal) balqışı (yani,"aurora"): güneşten gelen şarjlı parçacıkların atmosferdeki atomlara çarpması ve onları tahrik etmesi ("exciting") neticesinde,yerin magnetik kutupları yakınında istihsal olunan ANĞARAQ ["bright"] parıltı (Mirşan 1985,s.140!).

ĒV-BARQ, şekillenme (morfi hali alma) temin eden mahal ("loculus"),LOKA-ĒV ["loculus morphy"] ki,"radiasion kuşakları" da denilen,"Van Allen Kuşakları" demektir: yerin magnetik alanı tarafından yakalanmış ve tacillendirilmiş olan yüksek enerjili proton ve elektronların—ekvatör üstünde azamî kalınlıkta olmak ve kutuplar üstünde bulunmamak üzere,kabuk (veya YAPIRĞAQ) şeklinde bir kesit ile yerin büyük bir kısmını örten (kutupları açıkta bırakan!)—yerin her iki tarafında ikişerden dört adet radiasion kuşağı.

Burdaki ĒV ["morphy"] kavramının manası yerimizin teşekkülü,görünür (KÖGÜZ!) hal almasıdır.İşte,ĒV-BARQ yerimizin meydana çıkmasını temin eden yerdir,çünki burda güneşten gelen YEK-İÇKEK'ler proton haline çevrilerek (eksiltilerek!) yerimize maledilmekte;yani,yerimiz 4 ĒV-BARQ'ı sayesinde güneşten akarak gelen "gıdayı" hazmedebilmektedir.

Yerin magnetik alanı içinde yer alan Van Allen Kuşakları.Yer yüzünden itibaren 800 km'de başlıyan ve 5000 km'de biten iç kuşak,esas itibarile,yüksek enerji protonları ihtiva etmektedir.Yüksek enerji elektronları ile temayüz eden dış kuşağın zirve intenzitesi ise,yerden itibaren 16.000 km'de başlamaktadır.Bu ikisi arasında ise daha alçak intenziteler yer alıyor.

YĒK-İÇKEK, güvence (s.176!) içkiliği (astarı),bir element çekirdeğini teşkil eden protonların neutron astarı;elektrik bakımından bitaraf parçacık ki,"neutron" demektir.

Proton la beraber bir deutoron (p + n) teşkil edebilen neutronun bitaraf olması ve kolaylık la "proton+elektron+antineutrino"ya ayrışabilmesi onun tamamile bir "astar" karakterinde olduğunu göstermektedir.

Elektrik yüklerinin bulunmaması dolayısile,pozitiv yüklü atom çekirdekleri tarafından itilmediklerinden,en yavaş neutronlar bile atom çekirdeklerine ve,magnetik alandan müteessir olmadıklarından,ULUĞ YĪL'de bulunan neutronlar "magnetosphere"e sokulabilmektedirler (s.187!).

KİRSİZ-TINLIĞSIZ YĪR, girmesiz (yani,"coexistent") halde gayri-keyfi (yani,ionize) muntaka,"ionosphere" demektir.

Elektron fazlalığı ve noksanlığı (yani,bir atomun—ana kuruluşu içine girmemiş olan—elektron veya elektranlar la beraber bulunması) dolayisile,şarjlı halde bulunan atom veyahut moleküle KÜDEN (ion) denmektedir (s.185-186).Böyle parçacıklardan teşekkül eden ionospher yerden itibaren 55 km'de başlamakta ve yerin 6.370 km'lik yarıçapının birkaç misline kadar devam etmektedir.

Bir magnetik alanın istikamet ve büyüklüğünün çizgiler yardımı ile gösterilmesine ÇİM-BUD ["magnetic flux"] denmektedir.ÇİM-BUD WĪP ULUĞ YĪL'deki şarjlı parçacıkların öldürücü tesirlerine karşı kişi-oğlunu koruyucu bir rol de oynamaktadır.Bazı hallerde ise,kozmik ışınların neutron komponenti gibi,elektrik bakımından bitaraf parçacıklar (metnimize göre YĒK-İÇKEK'ler)—magnetik alandan müteessir olmadıklarından—ÇİM-BUD-WĪP içine sokulabilmekte,ancak bu sefer bu alan içinde elektron ve pozitiv ionlara ŞIMNU yapmaktadırlar.Metnimiz bu hadiseye KĒMİŞÜ-TÜŞÜ [eksilerek teşekkül] diyor ve bu parçacıkların KİRSİZ-TINLIĞSIZ YĪR'e kadar ulaşacaklarını söylüyor.

Metnimiz yerimizin güneş yelinden malzeme temin ederek inşa olunmasını açıklıyor.Roket tecrübeleri metnimizde sözkonusu edilen BALIQ'ın (auroranın) elektronlar tarafından istihsal olunduğunu

(yani,elektronların hava atomlarını ışık vermiye zorladıklarını) göstermiş bulunuyor.ĬG KĬGEN QILĞUÇI [yer magnetizmasını gimiş olan] bu elektronlar—magnetik çizgiler doğrultusunda hareket ederek—kutuplara ulaşmakta ve ordaki hava atomlarını tehyiç ederek ışık saçtırmaktadır.

Van Allen Kuşaklarında bulunan parçacıklar—elektronlar gündoğuşa,protonlar günbatsıya doğru olmak üzere—yavaş-yavaş SÜRE-İLTÜ BÅR'maktadırlar (sürüklenmektedirler).Bu ise metnimizde sözkonusu YĬL'in (konveksionun) varlığına delâlet eder ki,bu da magnetik akım anlamında olmalı,çünki parçacıkların gidiş yönü magnetik çizgilerin gidiş yönü ile aynıdır.

Kuşaklardan iç kısımda bulunanınkinin en enerjili parçacıkları protonlardır (sayıları planetler arası mekândaki kozmik ışınların 10.000 katı!).Bu yüksek enerjili protonların,kısmen de olsa, neutron "decay"ından husule geldikleri zannolunmaktadır.Buna karşılık,dış kısımda bulunan kuşaklarda helium çekirdekleri (alpha parçacıkları;yani,neutronlar ve protonlar) görülmüş bulunuyor ki, iç kısım kuşaklarında neutronlara tesadüf edilmemektedir. İşte , metnimiz dış kısım kuşaklarına mahsus parçacıkların (yani,YEK - İÇKEK'lerin) iç kısım kuşaklarına mahsus parçacıklar haline (yani,proton ve elektronlar haline) KĒMİŞMİŞ [eksilmiş] halde TÜŞ - MİŞ [inmiş] olduklarını söylüyor.BÜGÜLER QUWRAĞINTA YAĞMUR YAĞU [katlamlar fenomeninde yağmur yağma] deyimi ile de aynı hadise kastedilmiş olabilir (s.183!).Aşağıdaki metin ise Van Allen Kuşaklarına YAPIRĞAQ diyor,aurora'ları magnetik induksionların temin ettikleri yağış durumlarının prostetiği olarak tanımlıyor:

> AB.YANA LIN-XUALIĞ ORUNNUŃ YAPIRĞAQLARININ ĬDİGİN YAWA ĔRDİ-NİLİG SUMIRIN YALTRIYU ÖNER YARUQIN (Arat 1965,s.200!).
>
> LIN-XUA'lı bir mevkiyin yan kısımlarında bulunan yaprakların (yani,Van Allen Kuşaklarının) magnetik induksionlardan doğan yağış durumlarının prostetiği parlıyarak gelişen (yani,auroralarda görülen) spektrumdur.

ĬDİ-ĬGE,ĬD-ĬG,ĬDİG, induktiv magnetizm ki,"elektromagnetik induksion" demektir: magnetik akımı enine kesecek şekilde,bir ĬRİNÇ'in [iletkenin,"conductor"un] magnetik alanda

hareketi;veya,bir ÏRİNÇ işlemine BASIDILMIŞ [basılmış,dişlendirilmiş,impression yapılmış] olan magnetik akımdaki değişiklik yolu ile elektromotiv kuvvet istihsali.

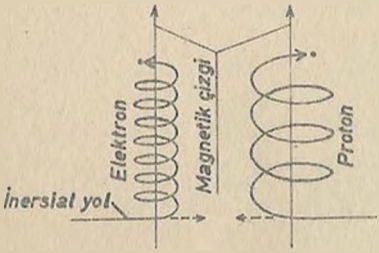
SUMIR TAĞ,pros (SUMİR) theses (TAĞ);yani,"prosthetik"[üzerine takma].Ancak,Metnimiz SUMIR sözünü de aynı manada kullanıyor!Bu sözün Sanskritçede kullanılan şekli olan sumeru "her kâinatın merkezini teşkil eden dağ" şeklinde tefsir edilmektedir.

Demekki,s.187'de sözkonusu ADA-TUDA'ların diverge olmalarının sebebi İDİ-İGE'dir ki,bu şöyle tarif ediliyor:

BYY.ÏRİNÇ ĒMGEKKE BAŞIDILMIŞLARIĞ,İKİLEYÜ YANA QUTADIURDAÇI IDUQ ĒRDİNİ ÜLÜGLÜG QUTLUĞ,İDİ-İGEKE YÜKÜNÜRMEN.

Bir iletken emeğine (yani,bir iletkende husule gelecek olan elektromotiv kuvvete) BASIDILMIŞ [impression yapilmiş;yani,"the magnetic flux that threads a conductor"] olan—iki yana doğru manipule edici saik ("motive") durumu modulativ nuklear—İDİ-İGE'ye saygılıyım (Arat 1965,s.88!).

Bu metin bize neutronların magnetik induksionları neticesinde husule gelen parçacıklardan elektronların neden sağa ve protonların neden sola (günbatsığa ve gündoğsuğa,s.191!) doğru hareket ettiklerini İKİLEYÜ YANA QUTADIURU [iki yana doğru manipulasion yapma] şeklinde açıklıyor.Çünki bir magnetik alanda negativ yüklü elektron ile pozitiv yüklü protonun hareket yönleri birbiri -

Bir elektron ve bir protonun aynı bir magnetik alandaki hareket YAN'ları [cihetleri].

nin simetriğidir: bir elektron bir alan çizgisi üstünden geçmek ister se,ona bir kuvvet tesir eder ve bu kuvvet ona alan çizgisi etrafında spiral bir yol üzerinde gyration yaptırır.Ancak,parçacık negativ işaretli değil de,pozitiv işaretli ise,bu kuvvet ters yönde tesir eder ve,buna göre,parçacık da ters yönde döner.

Aşağıdaki metin neutronların bulundukları kattan proton ile elektronların bulunduğu kata geçişini (yani,Van Allen Kuşaklarından dış kısımda bulunanlarından iç kısımda bulunanlarının teşekkülünü) şu şekilde açıklıyor (Arat 1965,s.202!):

S.ËRDİNİLİG SÖGÜT XUALARIN ËSRİNGÜ YAPIRĞAQ TÜŞLERİN ËVRİLİP YANA QATNAYU ËDGÜTİ QOLULAP KÖRGÜ OL.

Devamlı olarak sökülen XUA'ların sürmüş oldukları ["impellent"] YAPIRĞAQ'larındaki (yani,Van Allen kuşaklarının dış kısımda bulunanlarındaki) dökülmelerin bir ËV (yani,iç kısımda bulunan Van Allen Kuşakları] husule getirerek tekrar kat hali göstermeleri gonik manipulasion (yani,bir elementten diğer bir element) husule getirmek içindir.

XUA,QUA,(1) kuvvetler (Mirşan 1985,s.102!);(2) bir LIN-XUA'yı [XUA'lanmayı,m-katlı olarak uzanan XUA'yı] teşkil eden XUA [çok çeşitlilik (katlılık);türlü kuvvetler yığını]; yani,bir yıldızın türlü katlarında (s.140!) teşekkül ederek ve,sonra,ondan uzaklaşarak başka bir yerde (meselâ,yıldızlar arasında veya Van Allen Kuşaklarında) toplanan elementar parçacıklar (elektron,neutrino,v.s.) ve elementler (**H,He,N,**vs); (3) topolojik uzay.

XUA'ların "parçacık" manasına rağmen "kuvvet" manasını dile getirmeleri $d(mv)/dt = Q$ (kuvvet) ifadesinin gereğidir. Yani,bunlar bir yıldızdan bir kuvvet tesirinde kalarak uzaklaşmışlardır (36,1ol,183-185!).

XUA-ÇEÇEK,homeomorphic olarak çok çeşitli elementler.Buna karşılık LIN-XUA ÇEÇEKLER (s.36-37!) teşekküllerini tamamlamış XUA'lardan husule gelen zifoslardır.

Bu metin Van Allen Kuşaklarının dışarıdakilerine ËSRİNGÜ YAPIRĞAQ [süren yaprak] ve içerdekilerine YANA QATNAYU [mükerrer kat] diyor ve bunların ËDGÜTİ QOLULAW gereği olduklarını söylüyor.

22

SÎM KÜZ-ËDGÜ

Gonïk Redüksïon Bilinci

Eğer elementleri onların proton sayılerına göre sıralar sak,böyle bir sıradaki elementlerin herbirine KËLÎ-BARI (s.164!) denebilinecektir,çünki böyle bir sıradaki her elemente (bir proton kazanılmak suretile) gelinilen yerden,bu elementi takip eden ve bu elementten 1 proton farklı olan ikinci bir elemente gidilir. Diğer taraftan,böyle bir KËLÎ-BARI'da (bir elementten diğerine geçişte) elektron strukturu çok stabil olan ve SÎM [bilinç,idrak;asil] denilen bir element çeşidinden hareket le,tekrar bu tipten bir element çeşidine (SÎM'e) gelmek suretile,bir TAYDU ["cycle"] teşekkül ettiğini görürüz.Yani,SÎM bir devre içindeki KËLÎ-BARIların hepsinin ortak emaresini (alâmetini,nüanşını,bilincini,idrakını) taşıyan ÖZÜG (spesifik) bir element çeşididir. Ona KİRTGÜNÇ (s.65!) veya BAWAĞIR TÜPLÜG LOKATADU [proton temelli atom çekirdeği] (s.186!) BAŞÇI'si da denmektedir.

Bir atomda bulunan elektronlar QAT'lar denilen karakteristik kabuklarda yer alırlar.Metinlerimiz buna BÜGÜ [mertebe,katlam,Almancası "fach","Faltigkeit"] demektedirler ve s.186'daki metnimiz onu ASIĞLIĞ AD [interdependens (yani,proton la elektron arasındaki karşılıklı bağımlılık) adımı] şeklinde tarif ediyor,çünki bir elektron BÜGÜ'sünü değiştirdikçe ASIĞLIĞ AD şekli de değişmiş olacaktır.İşte,aynı bir SÎM'e (BAŞÇI'ya) ait ASIĞLIĞ AD MAÑGAL(s.186!) yukarıda sözkonusu ettiğimiz TAYDU'dan ibarettir ve bu TAYDU'ların adedi 10 tanedir (s.8!).

SÎM yerine modern terminolojide kullanılan deyim " asil gazlar

(H,He,Ar,Kr,Xe,Rn) ve asil madenler"dir.Asil gazler—elektronlarının strukturları çok stabil olduğundan—elementlerin tertip sıralarının anahtarları mahiyetindedirler (bu "anahtar" sözü yerine metinlerimiz SİM ve KİRTGÜNÇ diyor!).Bunlar diğer elementler ile kombinasionlar (münasebetler) teşkil etmek istemiyen atıl (can — sız) elementlerdir.Altın ve gümüş gibi,şimik olarak cansız olan Ru,Rh,Pd,Os,Ir,Pl'den ibaret platinium grubuna ise,bunlar diğer elementler le kombinasion yapma isteklisi olmadıklarından, "asil madenler" denmektedir.Ancak,SİM grubuna (platinium grubu dışında) Fe,Co,ve Ni elementlerini de sokmamız gerekecektir (s.8!);çünki, ileride göreceğimiz üzere,demirin SİM olarak hususi bir yeri vardır (AYAĞQA TĒGİMLİG'ler demir le başlar!)."SİM'lerin redüksion devreleri" de diyebileceğimiz SİM KÜZ-ĒDGÜ şöyle tarif ediliyor:

BTYÖ. TÖRT YIÑAQ TÖRT BULUÑ SEKİZ YIÑAQ BOLUR BULUÑ SAYU,SEKİZ SİM KÜZ-ĒDGÜÇİ TEÑRİLERİG LIÑ-XUA ÖRGÜÑ ÖZE OLURMIŞIÑ SAQINIP,ÖZ ÖZ-BİLİGLERİ TUTA ÖRT-YALINLIĞ KÜZ-ĒDGÜ TURMIŞIÑ SAQINMIŞ KĒRGEK (Bang-Gabain 1931,s.328!) [**BTYÖ 23**].

4 BULUÑ (element) halindeki 4 YIÑAQ'ın 8 YIÑAQ'lı bir BULUÑ olacağı aksiomuna göre (s.13!),8'li (yani,8 elementli) SİM KÜZ-ĒDGÜ (yani,8 elementli "cycle") yapan kreasionların LIÑ-XUA (s.101!) organı (s.8!) halinde teşekkül ettikleri gözönünde bulundurularak,şahsi olarak (yani,her elemente mahsus olmak üzere) zatî-bilinç sahibi olabilmek (yani,8 elementin aynı bir SİM'i teşkil edebilmeleri için) "exothermic" [enerji açığa çıkarmak suretile tahakkuk eden] KÜZ-ĒDGÜ [gonik indirgeme] yapıldığı gözonünde bulundurulmalıdır.

YIÑAQ,iktidar,"potency" ki,proton,elektron,ve neutrino gibi,daha küçük parçacıklara ayrılamıyan elementar parçacıklara verilen isimdir (s.13,105,183,195).

BULUÑ,"bir şeyden koparılabilen en küçük parça" manasında "element" (meselâ,H gibi).Bak: Qırğızca bul- !

SİM,(1) asil gazlar ve asil madenler (s.8!);(2) Çuvaşça sim [(1) bilinç,şuur,idrak;(2) nüans,ayrıntı,renk;(3) emare, alâmet;(4) benzerlik;(5) yatkınlık,meleke;seziş.Karşılaştır: SİM SIĞGAN KÜN [idrak olunabilme imkânını defetmiş olan pla-

net;yani,Uranus] (Mirşan 1985,s.155,165!);Çuvaşça sim te pilmest ["sim de bilmez!",o kesin olarak hiçbirşey bilmiyor] ;ala simipe [otomatik olarak,alışkanlık la];sime kir [aklı başına gelmek (gir'mek!)];Rusça sëmya [SİM ÖGE (veya îye),aile];Sanskritçe sīmā [hudut];Latince similis [benzer].

ÖZ ÖZ-BİLİGLERİ TUTA'ya [spesifik olarak zati-bilinç sahibi olabilen şeye] aşağıdaki metinde "univerzal bilinç ile beliren saik invarians" dendiğini görmetleyiz:

IQ.ADRUQ KÜSÜŞLERİ TOP-QANIP,ALQUNI BİLTEÇİ BELGÜRZÜN ARSLAN BİLGE TEÑRİ İLİG ATAM KİREŞİZ IDUQ-QUT (Arat 1965,s.226!).
Mümeyyiz KÜSÜŞ'leri üstüste toplanmak (yani,bir elementar parçacık bir KÜSÜŞ (s.128!) tahakkuk ettirdikten sonra,bunun üstüne yeni bir KÜSÜŞ daha tahakkuk ettirmek) suretile (yani, kristallinler teşkil ederek!),univerzal bilinç ile beliren (yani,yeni bir element elde etmeyi gaye edinen) ARSLAN (s.74) beldesinde kreativ temelli ("causal") parental tatbikatsız IDUQ-QUT [saik invarians] (s.121!).

Burada "element" kavramı—"diğer bir element teşkil edici invarians" manasında—IDUQ-QUT şeklinde belirtiliyor ve yeni teşekkül eden elementin ebeveynli olarak doğan bir şey olmadığı, onun ARSLAN [relativistik tesir] beldesinde ardarda tahakkuk eden KÜSÜŞ'ler le (yani,bir element halinden diğer bir element haline geçmek suretile) teşekkül edeceği ve bu şekillerdeki teşekkülllerde bir bilinç (o elementi elde etme arzusu) bulunduğu söyleniyor. Meselâ,H atomundan He atomunun teşekkülü bir "doğum" değil,fakat KÜSÜŞLER topluluğundan ibarettir.

Sahife 195'deki metnimize gore ÖZ ÖZ-BİLİGLERİ TUTA (yani,kimyavi element) haline gelebilmek için şu usuller bulunuyor:

Karbon-Azot SİM KÜZ-ĒDGÜ'sü

(1) $^{12}_{6}C + ^{1}_{1}H = ^{13}_{7}N$ + ĒNY (s.143!) [gamma ışını]. Bu halde,stabil olmıyan $^{13}_{7}N$ çekirdeği şu şekilde radioaktiv decay yapacaktır

$^{13}_{6}N = {}^{13}_{6}C + \text{İS}$ [İDİ-SAÇILMAQ,"induktiv saçılma"] (s.112!).

Burda İS "pozitron+neutrino"dan ibarettir ve bu yol ile teşekkül eden pozitron,serbest halde bulunan elektron la birleşerek, gamma ışını haline çevrilecektir: $e^+ + e^- = \text{ĒNY}$.

(2) $^{13}_{6}C + {}^{1}_{1}H = {}^{14}_{7}N + \text{ĒNY}$ [eşdeğer kanunlu spektrum] (s.67!).

(3) $^{14}_{7}N + {}^{1}_{1}H = {}^{15}_{8}O + \text{ĒNY}$ ve $^{15}_{8}O = {}^{15}_{7}N + \text{İS}$

(4) $^{15}_{7}N + {}^{1}_{1}H = {}^{12}_{6}C + {}^{4}_{2}He.$

Burda 4 BULUŃ [element;yani, H] halindeki 4 YIĪAQ'dan (yani,proton p'den) bir SİM (yani,He) teşekkül etmekte ve,bu arada,ÖRT-YALINLIĞ KÜZ-ĒDGÜ (yani,3 defa ĒNY ve 2 defa İS) husule gelmektedir (s.195!). Teşekkül eden He atomunu daha yakından inceler sek, aslında bu elementte 8 YIĪAQ bulunduğunu görürüz.Çünki helium atomunda 2 proton ve 2 neutron vardır,ve bu neutronlardan her biri 3 YIĪAQ'dan müteşekkildir (p + e^- + antineutrino).Ortamın çok sıcak olması dolayısile,H ve He BULUŃ'larında elektron mevcut değildir ve,buna göre,4 YIĪAQ'dan 8 YIĪAQ teşekkül etmiş bulunur ve metnimiz de zaten bunu dile getiriyor (s.195,ayrıca s.67!).

15.000.000°C civarında husule gelen ve hidrojeni heliuma çeviren bu reaksiona **"hidrojen yanması"** denmektedir.Hidrojen ile beraber bu reaksionu başlatan ^{12}C çekirdeği bir USUN QO-Ü (katalys parçacığı) olarak tesir etmekte ve reaksion sonunda tekrar elde olunmaktadır.

Proton-Proton SİM KÜZ-ĒDGÜ'sü

Burda da 4H'dan He elde olunmakta,fakat— ^{12}C USUN QO-Ü'sü yerine—ana madde olan hidrojenin kendisi USUN QO-Ü rolü oynamaktadır:

(1) ve (2) BULUŃ'ları $2(^{1}_{1}H + {}^{1}_{1}H) = 2(^{2}_{1}H + \text{İS})$.

(3) ve (4) BULUŃ'ları $2(^{2}_{1}H + {}^{1}_{1}H) = 2(^{3}_{2}He + \text{ĒNY})$ ve

$$^{3}_{2}He + {}^{3}_{2}He = 2\,{}^{1}_{1}H + {}^{4}_{2}He.$$

Bu neticeye $2\,{}^{1}H$ USUN QO-Ü'sü yerine ^{4}He kullanarak da ulaşılır:

(1) $_{1}^{1}H + _{1}^{1}H = _{1}^{2}H +$ İS

(2) $_{1}^{2}H + _{1}^{1}H = _{2}^{3}He +$ ĒNY ve $_{2}^{3}He + _{2}^{4}He = _{4}^{7}Be +$ ĒNY

(3) $_{4}^{7}Be + e^{-} = _{3}^{7}Li$ ve (4) $_{3}^{7}Li + _{1}^{1}H = _{2}^{4}He + _{2}^{4}He$.

Bu BULUÑ'ların 3.ve 4.'lerini şu şekilde de değiştirebiliriz:

(3) $_{4}^{7}Be + _{1}^{1}H = _{5}^{8}B +$ ĒNY ve $_{5}^{8}B = _{4}^{8}Be + e^{+}$ + neutrino

(4) $_{4}^{8}Be = _{2}^{4}He + _{2}^{4}He$.

Helium Yanması

Karbon-azot-oksijen ve proton-proton reaksionları (yani,hidrojen yanması) durduktan sonra,yıldızın SAMAR'ının ("core"unun) TARNI'sı neticesinde sıcaklık $1 \cdot 10^{8}$'den $2 \cdot 10^{8}$ derece K'ya kadar yükselir ve heliumdan karbon ($3\,^{4}He = {}^{12}C +$ ĒNY) ve oksijen teşekkül eder. Bu misalden de anlaşılacağı üzere,böyle bir teşekkülde husule gelecek olan element dışında diğer elementlerin (meselâ,hidrojen yanmasında görülen e^{+},N,C,O gibi elementlerin) teşekkülü sözkonusu olmadığından,**BTYÖ 24** bu teşekkül şekillerini " ködüg içi teşekkülleri" olarak tanımlamaktadır (s.165-167!).

Helium yanması,karbon yanması,neon yanması,ve oksijen yanması gibi hadiseleri "ikinci demontaj" şekilleri olarak mütalaa eden **BTYÖ**,yıldızın KÜN ORTU [yarı ömür] kondisionunu ele alarak,ÜÇÜNÇ ALINĞADTURĞU [üçüncü demontaj] şeklini başlatıyor.**BTYÖ 29**'dan bu hadisenin demir zirvesinden itibaren başladığı anlaşılmaktadır; yani,KÜN ORTU "demir zirvesi" demektir:

> **BTYÖ 28.**ÜÇÜNÇ ALINĞADTURĞU SAQINÇ: KÜN-ORTU ÖDÜN KÜN-ORTU YINAQ YÜZLENİP ĒT'ÜZ TĒGŞÜRÜP,BURQAN ĒT'ÜZİN BELGÜRTİP;OTLUĞ SAMAR İÇİNTE KİRİP,QALP OTI TEG ĒT'ÜZ ÖZE ÖRT-YALIN BELGÜRTMİŞ KERGEK (Bang-Gabain 1931,s.330!).
>
> Üçüncü demontaj konsepti: Yarı-ömür kondisionunda (zamanında) yarı-ömür potency'si topolojisi (cüz'ü) teşkil ederek ĒT'ÜZ ("event",vak'a) değiştirmek suretile (yani,yeni bir durum husule getirerek) BURQAN ĒT'ÜZ'ünü belirtip;energetik

(sıcak) SAMAR içine yerleşmek suretile,QALP OTI manasında ET'ÜZ (s.67-68!) ile ORT-YALIN belirmiş olması gerek.

QALP OTI,parlık ["parity"] enerjisi (yani,**ENY**),parlıklara mahsus substansial enerji (yani,nuklear enerji).
ÖRT-YALIN,exothermik [enerji açığa çıkartmak suretile tahakkuk eden] devamlılık,devamlı exothermik enerji (s.159!).
SAMAR,orta muntaka ("core"),çekirdek.Bak: SAMADI!

Burda,BURQAN ET'ÜZ'ünü belirterek (yani,bir yıldız teşkil ederek) buyıldızın "core"una yerleşen ve orda nuklear enerji halinde devamlı exothermik enerju husule getiren üçüncü demontaj elementi sözkonusu ediliyor ki,yıldızların SAMAR'ında yer alan bu maddenin demir olduğu bilinmektedir,**BTYÖ 29** bunu açıkça belirtiyor.

Bütün bunlara göre,s.67'de belirtilen 6 türlü EDGÜ ADRUQLAR'ı [gonik kaliteler,"principal stages"] M.Zeilik-J.Gustad (1983,s. 395) şöyle belirtiyor:

Yıldızlarda Thermonuklear Enerji İstihsali Safhaları

BARTUQ	*Yakıt*	*Başlıca mahsul*	*Ger.Sıc. °K*	*Ger. Kitle**
1.Hidrojen yanması	H	He	$1\text{-}3x10^7$	0,1 GK
2.Helium yanması	He	C,O	$2x10^8$	1 GK
3.Karbon yanması	C	O,Ne Na,Mg	$8x10^8$	1,4 GK
4.Neon yanması	Ne	O,Mg	$1,5x10^9$	5 GK
5.Oksijen yanması	O	Mg--S	$2x10^9$	10 GK
6.Silikon yanması	Mg,Al, Si,P,S	Cr,Mn,Fe, Co,Ni	$3x10^9$	20 GK

**Gerekli kitle,GK [Güneş Kitlesi] cinsinden.*

Bu EDGÜ ADRUQLAR'dan hidrojen yanması **BTYÖ 23**'de ve helium yanması **BTYÖ 24**'de (s.165!) ifade edilmiş bulunuyor.Ancak **BTYÖ** metinleri ALINĞADIRĞU'larını sıralarken bunları yalnız kimyavi

elementlerin demontajı şeklinde değil, fiziki varlıkların demontajı (meselâ,galaksilerde yıldızların teşekkülü) şeklinde de anlatmaktadır.İşte,**BTYÖ 25** (s.167),**BTYÖ 26** (s.168),**BTYÖ 27** (s. 187),ve **BTYÖ 28** (s.198),bu şekilde,fiziki yönleri ağır basan A-LINĞADIURĞU şekilleridir.Bunların en sonuncusunu (her halde, silikon yanmasını!) metnimiz şöyle anlatıyor:

> **BTYÖ 29.**OL OT-YALIN İÇİNTE ALINĞATDURĞU BİLİGLER BELGÜRTMİŞ KERGEK: ŞONGÜ QILIÇ TAZ WAÇIR Çİ-KİR BÖGDE TEMİR BİRİKE ÖRT-YALIN BİLEN BELGÜRTÜP,ULUĞ ALINĞADTURĞU TAMGA TUTMIŞ KERGEK.
>
> Mezkûr OT (s.78!) devamlılığı içinde demontaj "know-how"-ları belirmiş bulunuyor: SONGÜ QILIÇ'ın TAZ-WAÇIR'larının tacilli-gitme (s.159,Çİ-KİR) paketlerinde ("lump"larında) demir sentezi exothermik devamlılık la belirmek suretile,super demontaj damga tutmuş bulunmaktadır (Bang-Gabain 1931,s.330!).

> **SÖNGÜ QILIÇ,**sönme,çökme ["collapse"] (s.81,84,87,125).
> **TAZ,**(1) tam sayı ["integer"](s.49!);(2) saç tanelerinin tam sayılarının kopmaları ile husule gelen "dazlaklık".
> **TAZ-WAÇIR,**dazlaklık "plunge'i,"ß-decay" demektir (s.124).

Burda sözkonusu edilen OT-YALIN [substansial enerji teşekkülündeki devamlılık] fuzional operasionun devam etmesi (yani, hafif elementlerden daha ağır element teşekkülü] ve yıldız sıcaklığının,bu yol la,devamlı olarak artması anlamındadır.Ancak, sıcaklık $4x10^9$ derece K'ya ulaşınca,"kitle sayısı ile atomik çokluk" diagramında **demir zirvesi** ["iron peak"] denilen nokta teşekkül etmek suretile,OT YALIN ameliyesi (yani,sıcaklığın artması) durur ve metnimizin ULUĞ ALINĞADIURĞU [super demontaj] dediği ameliye başlar.İşte,metnimiz demir teşekkülünün—ÜÇÜNÇ ALINĞADIURĞU denilen ve OT devamlılığı ile teşekkül eden,fakat ULUĞ ALINĞADIURĞU'yu başlatan—bir BİRİKE [sentez] olduğunu söylüyor.

BTYÖ 27 (s.187!) güneşimizde teşekkül eden YEK-İÇKEK'lerin(s. 190!) yerimize kadar ulaşabildiklerini sözkonusu etmektedir.Bunlar,şarjlı olmadıklarından,atom çekirdeklerine kadar sokulabilmektedirler.Bu hadiseye "neutron yakalanması" ["neutron capture"] denmektedir.Neutronların,bu şekilde,çekirdekler tarafından yaka-

lanması (yani,Çİ-KİR,s.159!) ise,daha ağır çekirdeklerin teşekkülüne yol açar ve bunlara sözkonusu atomun TUDA'ları (s.73,isotopları) denilir.

YEK-İÇKEKLER kolaylık la parçalarına (proton+elektron+antineutrino!) ayrılabilen elementar parçacıklardır ki metnimiz bu şekildeki decay'a TAZ-WAÇIR diyor.Buna göre ise,YEK-İÇKEKLER'in atom çekirdeğindeki durumlarını onların Çİ-KİR (yani,yakalanma) hızlarına göre iki türlü olarak ele alabiliriz:

Birinci BARTUQ'da ["process"de] neutronların Çİ-KİR'leri TAZ-WAÇIR'larından daha çabuk cereyan etmiştir;yani,neutronlar o kadar çabuk yakalanmışlardır ki ayrışmıya vakit bulamamışlardır. Çabuk-BARTUK ["rapid process"] denilen bu hadisede neutron bakımından zengin çekirdekler teşekkül edecektir.

Çİ-KİR TAZ-WAÇIR'dan daha yavaş olarak tahakkuk etmiş se,giren neutron TAZ [daz] olarak girer ve,bu şekilde,proton bakımından daha zengin çekirdekler teşekkül eder.Bu şekilde,meselâ, $^{209}_{82}Pb$ den $^{209}_{83}Bi$'e (82 protonlu halden 83 protonlu hale) yükselmiye metnimiz dazlak "plunge" [neutronu dazlak hale getirmek üzere,onun elektron ve antineutrinosunun dışariya vurması] diyor:

Çabuk BARTUQ : $^{206}_{82}Pb + {}^{1}_{0}n = {}^{207}_{82}Pb$

$^{207}_{82}Pb + {}^{1}_{0}n = {}^{208}_{82}Pb$

$^{208}_{82}Pb + {}^{1}_{0}n = {}^{209}_{82}Pb$

} - Çİ-KİR BÖG

Yavaş BARTUQ : $^{209}_{82}Pb = {}^{209}_{83}Bi + \bar{I}S$ (= elektron + antineutrino).

Bu sonuncu BARTUQ "Bi-BİRİKE" örneğidir ve,metnimizde sözkonusu edilen,TEMİR BİRİKE de aynı mahiyette bir olkunmadır.

Demir zirvesi ile başlıyan AYAGQA TEGİMLİGLER'in (s.9!) teşekkülünü izah eden metnimiz devam ederek şöyle diyor: "eğer de neutronların (daha doğrusu,neutron yıldızların) YOQ olmaları (s.81-82!) sözkonusu değil se,elementlerin periodik sistemlerindeki elementler teşekkül etmiye devam ederler".Bunu söylerken metnimiz tekrar İKİ İLİG (s.162!) kavramına rücu ediyor:

BTYÖ 3o.İKİ İLİG ON ERNGEK İÇTİRTİ SOLAP,YIDRUQ QILU SIQZUN. BASA TUTUP TARNI ERVİŞ SÖZLEMİŞ KERGEK.ANTA,YEK-İÇKEK YOQ KİM ALINĞADMASAR,ULUĞ ALINĞADTURĞU İŞ BÜTER.

İki merkezin (yani,element çekirdeği ile neutron çekirdeğinin) kozmik formasionunda hacim küresi (yani,yeni elementin proton sayısı bir fazla olacak olan çekirdeği) teşekkül ederken YIDRUQ QILU bir sıkışma husule getirsin (yani,neutronun İDİ SAÇILMAQ'ı jet etkisi husule getirsin).Bu basınç kontraksion neticesi husule getirir.Bu takdirde,YEK-İÇKEK YOQ ile demontaja (yani,yeni element teşekküllerine) mani olacak bir durum husule gelmemiş se,super demontaj operasionu olkunur.

İLİG,merkez (çekirdek),müstenidat (temel,ana şekil),"process" (EMGEDGÜ,BARTUQ).

İÇTİRTİ SOLA,hacim küresi (s.162,163),müdahil küre.

YIDRUQ QILU,jet etkisi,tepki.

ERVİŞ,"consequence" [netice].

YEK-İÇKEK YOQ,bir neutron yıldızın neutronlarının ezilip yok olması (s.81-82!) veya bir neutronun antineutron ile çarpışarak yok olması (gamma ışını haline gelmesi!).

ALINĞADTURĞU,demontaj;Tatarca alınmalı ram ["démontable" çerçeve].

BÜTGÜ,olkunma [formasion];temsil etme,meydana gelme.

ULUĞ,"seigniorial",birinci dereceden;super.

YID,yana sıçrama,geri tepme ["recoil"];tesir ["effect"].

YIDI YOQINĞA,dağılarak yok olma,yok olma effekti (s.85).

YIDI SASIĞ,kokma effekti;yani,"gaz" (Bang 1934,s.59!).

Bir elementten—s.201'deki "yavaş BARTUQ" misalinde gösterildiği üzere—diğer bir element teşekkülünde,bir neutronun protonu lement çekirdeğine yerleşecek ve,bu esnade,onun elektron ve ant neutrinosu element çekirdeğinden uzaklaşırken YIDRUQ QILU yapar çekirdeği sıkıştıracak (neutron protonunu çekirdeğe yerleştire cek) ve,bu şekilde,bir TOP [kristallin,yani hiçbir boşluğu olm yan bir çekirdek,s.73,89!) olkunacaktır.Metnimiz bu şekildeki e lement olkunmalarına "süper demontaj" diyor.

ŞLOQ

23

TUYU-YAPA

Atom

Kendisinden ayırmamız mümkün olan TUYUNMIŞLAR'ın [subatomik parçacıkların] TUYUNMAQ'larından [interaksionlarından] doğan organizasionu içermek üzere, maddenin—herzaman "en küçük" olması gerekmiyen—herseferinde kendine özgü temel biremliğinin BİRBİRTİK [individual] strukturuna ve, buna göre, bir elementin şimik mahiyetini (karakteristiğini) belirten en küçük parçasına "atom" denilir. Türkler ise atoma "cazibe (yani, interaksion) konservasionu" manasında TUYU-YAPA demektedirler.

Atomların proton ve neutronlardan ibaret bir çekirdek etrafında dönen elektronlardan teşekkül ettikleri kabul olunmaktadır. İşte, TUYU-YAPA kavramı "bu parçacıklar arasındaki karşılıklı tesirlerin parçacıkların dışarıya kaçmalarını önlüyecek tarzda YAPA'sı [konservasionu]" manasını ifade etmektedir. Bu ise, atomun bir tek parçacık imiş gibi davranacağı manasındadır ve onun böyle davranabilmesini mümkün kılan şeye ARSLAN denmektedir (s.74!):

> OB.YATWISINÇA, TİKVİSİNÇE ON SIÑAR, ÜÇ ÖDKİ, YALAÑUQLAR ARSLANIÑA YUMQIQA QALISIZ, YABA QAT-QAT ERKLİG TOORI ALQINÇSIZ KÖRÜGLÜG YARATINGU YAÑI ÖZE YÜKÜNMEK QILALIM (Arat 1965, s.134!).
>
> Onun (yani, s.46'daki OB metninde sözkonusu edilen NOM'un) —yatayda ve dikeyde kozmostan relativistik-simetrik—üç kondisiondaki, dinlenme kitleleri ARSLAN'ı (s.74!) dahil, birbirini takip eden ["successive"] katlar halindeki kapalı kabuk sistemleri aşikâr ("explicit") şekilde divergent olmuyan ya-

ratma ("accomplishment") YAÑ'ı üzerinde duralım.

YAÑ,jest,yenilik,teori;tesir.**YAÑLIĞ**,tesirli;**YAÑA**,yeni.

Buna göre,ARSLAN [relativistik tesir] dinlenme kitlesinden (yani,maddeden,s.88!) meydana çıkmaktadır ve,bu itibar la,sözkonusu ÜÇ ÖD'ün kitleli parçacıklar (yani,elektron,proton,ve neutron) olması gerekir.Meselâ,s.57'de sözkonusu edilen BİR TEG YAÑLIĞ BURQAN [bir tek tesirli gravitasion] bir ARSLAN çeşididir.Aşağıdaki metnimiz bu hususa şöyle değiniyor (Arat 1965,s.146!):

TKN.YAPA QAMAĞ ÜÇ ÖDTEKİ YALAÑ.Q ARSLANIN YALAÑ-UZ BİR QŞAN ÖDTE YAPIDU,TÜZ KÖRÜP;YANA YİLVİ BARIĞLIĞ QUTRULMAQ KÜÇ ÖZE, YARATINĞU İŞLERİNTE YARP YARATINZUNLAR.

Bir konservasionda (yani,atomda)her üç kondisiona mensup dinlenme kitleleri ARSLAN'ının dinlenme-transformasionu tek bir differensial kondisionda teşkil eder,münasip görerek;yanyana bulunan cİlbegey [Tatarca,serbest,çözülmüş,uzağa açılan] kabiliyetlerin ("faculty"lerin) invariant gücü ile,onlar (yani,konservasionlar,atomlar) yaratılma operasionlarında belirgin olarak yaratılsınlar diye.

YAPA,konservasion;atom.**YAPA YADILMIŞ**,konserve hal.
QŞAN,differensial. **QŞAN ÖD**,differensial zaman (kondision).
QŞANTI-İ QILMAQ,differensiasion,iptal.

Burda bir atomun içdeliğini (muhtevasını) teşkil eden 3 kondision (yani,proton,elektron,ve neutron) YİLVİ BARIĞ'lar [cİlbegey "faculty"ler] olarak vasıflandırılmakta ve bu BARIĞ'lardan teşekkül eden ARSLAN'ın atomun var kalmasını mümkün kıldığı söylenmektedir.Bu "faculty"lere (yani,subatomik parçacıklara) NOM'ların çubuk ve budakları diyen aşağıdaki metnimiz atomu "geniş çaptaki tatbikatları çeşitli haller gösteren NOM'ların çubuk ve budakları" şeklinde tarif ediyor (Arat 1965,s.100):

BYY.ÇİÇE ĞSÜKSÜZ KÜSÜŞ QANTURUR,ÇINTAMANI TEG BİRKİN BULĞU-

LUĞ;ÇİMSİZ,SİLVİSİZ,MÜNSÜZ,QADAĞSIZ ÇINLAYU UDUMBAR ALP TAPIŞGULUĞ;ÇIĞSIZ-ÜLGÜSÜZ EDGÜ NOMLARLIĞ ÇIBIQI-BUDIQI YAPA YATILMIŞ.ÇINSU NOM TÖZİNTE UZ ORNAŞIĞLIĞ ÇIN SALA SÖGÜTKE YÜKÜ-

Doku ["tissue"] eksiksiz olarak KÜSÜŞ (s.128) ta- [NÜRMEN. hakkuk ettirir,hakiki mahiyeti halinde BERK'ini tertip etmek üzere;çünki tutamsız (yani,maddesiz),silinmez halde,gayrıstabil,ve çakılmamış halde olan "genuine"in univerzologisi "possessive" (yani,mekân ve zamanda lokalize olmak üzere) orientasionludur;ve amplifikasionları standart bir hal göstermemekte olan gonik NOM'ların çubuk ve budakları konserve durumdadır.Bu itibar la,hakiki NOM "enthalpy"sinde (s.88!) UZ ile yerleşilen mütecelli sökülmüşlüğe şükran ederim.

BERK,hayatı koruyucu (idame ettirici) müdafaa mekanizması.

MÜNSÜZ,gayrı-stabil,sebatsız (s.67!),MÜNEGÜSÜZ.

ÇINLAYULI,hakiki,saf,"genuineal".

UDUM,tabiat kanunları tahtındaki sevkülceyiş,strateji;yani univerzum: mevcut ALQ (astronomik şeyler,ET'ÜZ'ler,v.s. gibi "entity"ler,başlıklar) ve BARTUQ'ların ["process"lerin] heyeti mecmuası (hepsi).

UDUMBAR,universology;yani,cosmology: univerzumu tertipli (armonik) bir sistem olarak müzakere eden bilim dalı.

ALP,"possessive";yani,mekân ve zamanda lokalize.

UZ,transformasion: bir UMUĞ-INAĞ'a göre ifade edilen koordinat sisteminin diğer bir UMUĞ-INAĞ'a göre ifadesi.

Hayatı devam ettiren (koruyan) mekanizmanın baki kalabilmesi dokunun (yani,maddenin ana yapısının) "gage" tahakkuk ettirmesine bağlıdır,çünki "genuine" in âlemlerdeki gidişatı mekân ve zamanda lokalize olmak üzere yönlendirilmiştir ve—amplifikasionları (geniş çapta tatbikatları) ne kadar değişik haller gösterir se göstersin—gonik NOM'ların (yani,madde hallerinin) esası bu "genuine"e dayanır ki,bu da maddeden sökülmek suretile tecelli eden şeydir (yani,AQAŞ'dır).

Atomun daha geniş kapsamlı tarifi aşağıdaki metinde yapılıyor. Burda,s.71'de olduğu gibi,atomun 3 ÖD'ünün UTMIŞ ÖD'leri olduğu,

BODI-YORIĞ'ların da bunların objekti (karşı-karşıya bulundukları durumları) oldukları belirtiliyor (Arat 1965,s.140,142):

TT.TUYU-YAPA ÜÇ ÖDTEKİ OL QAMAĞ UIMIŞLAR TUDĞU BODI-YORIĞLARIN ATRUQ QUT-QOLUNÇIN TOLPI-TÜZÜN YORIĞIN YİME TOLĞURUP-TUŞĞURUP,TUYUNMIŞLAR İLİĞİNİN TUYMAQIN TUYALIM: BU İŞ ÜÇÜN BODI-SATAW YOLİNA KİRGÜ ĒRÜR,BODI-SATAW BOLAYIN TİP,BODI-ÇİT ALĞU ĒRÜR,BODI-ÇİTİNİN ALĞU YANIN BOŞĞURUP BİLGÜ ĒRÜR,BOŞĞUNĞALI KÜSÜŞLÜGLER BU SAQINÇ QILĞU ĒRÜR.

Bir atomun üç relasionunda bulunan bütün UIMIŞLAR'ının TUDĞU'su olan BODI-YORIĞLAR'ının attributiv invariant manipulasionlarının Minkowski univerzumu yorumunda tahakkuk eden değerlendirilişlerine göre,subatomik parçacıklar merkezinin (yani,atom çekirdeğinin) tecrübesini idrak edelim:

Bu iş için o BODI-SATAW patikasına girer ve,BODI-SATAW'ı bulabilmek için,BODI-ÇİT muhtevasına erişir,BODI-ÇİT'in genel teorisini ne şekilde statik hale getirebileceğini bilir ve statik hale gelebilmek için gerekli KÜSÜŞLÜG'ler bu gaye için tahakkuk eder.

TUDĞU,"to object" [karşısında bulundurma,–tutma].

TUDMAQ,obje,"Gegenstand".

TUDÇI,objektiv olarak,obje itibarile;itibarile.

TUDRUĞ, kalite,kaliteli (s.50!).

UTMIŞLAR,tekvin parçacıkları,"meydana gelmiş" olan şeyler;yani,yeni vektor potensialler.Bu ise "gage transformation" ismi verilen aşağıdaki değizliğe göre elde olunan vektor potensialdır (s.46):

$$\bar{A}_{yeni} = \bar{A}_{eski} + \bar{d}\emptyset$$

Burda $\bar{A}$ vektor potensial, $\bar{d}$ skalar gradienti ve $\emptyset$ keyfi funksion (Misner-Throna-Wheeler 1973,s.88 ve 440!).Bu değizlik (prosedür) değişik potensialler vermesine rağmen,elektromagnetik alan tenzorü,$\bar{F}$,değişmeden kalmaktadır;yani,$\bar{F}$ denklikte mündemiç değildir.

BODI YORIĞLAR,şarj gradientleri (meyil şarjları),redüksion şarjları ki,"anionlar" (negativ şarjlı ionlar) demektir.

Bir atom çekirdeğinin etrafında,bu çekirdekteki proton sayısına göre,bir çok YÜRÜNDEKLER (yörüngeler) bulunabilir ve, atomun enerji seviyesine göre,bu YÜRÜNDEKLER'den bir veya birkaçı elektron veya elektronlar tarafından işgal edilmiş olabilir,veya atom,hiçbir elektron ihtiva etmiyerek,ion halinde bulunabilir.Yani,elektronlar atomun şarj (ionizasion) durumlarını tefsir eden unsurlardır ve,bu itibar la,onlara BODI-YORIĞLAR [şarj tefsirleri,şarj gradientleri] denmektedir.İşte,metnimiz bu BODI-YORIĞLAR'ın atom çekirdeğini yorumluyan (yani,türlü atom şekillerinin ve onların izotoplarının teşekkülünü mümkün kılan) parçacıklar olduğunu söylüyor (s.206!).Diğer taraftan,elektronların BODI-YORIĞLAR şeklinde atom bünyesine göre "anionlar" olarak tarif edilmelerine paralel olarak,"kationlar" da atom bünyesindeki funksionlarına göre BODI-SATAWLAR şeklinde tarif edilmektedirler (s.114!).

Metnimizde geçen BODI-ÇİT "şarj excess'i" [aşırılığı,fazlalığı] demektir.Bunu: bir atom veya molekülün bir veya daha fazla elektron kaybetmesi veya kazanması halinde elde olunan "net elektrik şarjı" şeklinde de tarif edebiliriz.Pozitiv ion (yani,KÜDEN) bir veya birkaç elektronunu kaybetmiş olan ve,bu sebeb le,"pozitiv şarjlı" bir atomdur (meselâ,pozitiv H ionundan ibaret proton gibi).Negativ KÜDEN ise,bir veya birkaç elektron ütmüş olan ve,bu sebeb le,"negativ şarjlı" bir atomdur.Diğer taraftan,pozitiv bir ion bir atomun ÇİT ("excess") şeklinde radiasion emmesi ve,bunun neticesinde,atomdan bir e^- ayrılması ile teşekkül eder. Bu şekildeki bir ion KİKİR YUQLUNMAQSIZ [elektron bulaşmıyan] deyimi ile ifade edilmektedir.

Metnimiz atom çekirdeğinin TUYUNMAQIN (tecrübelerini,başına gelenleri) dile getirmek üzere şöyle diyor:Atom teşkil eden bir elektron proton yörüngesine girer ve protona yakınlaşmak yolu ile enerji elde eder ve bu enerji yardımı ile atomda bir stabilite olkunur (Mirşan 1973,s.27'deki atom yapısı şekline bakınız!).

BODI-ÇİTNİN ALĞU YANI [şarj aşırılığının general tesiri] deyimi "elektron enerjisi" manasındadır.Bunu şu şekilde buluruz:

$$y_e = \frac{m_{o,e} c^2}{2} = \frac{9,10828 \times 10^{-28} \times (2,997925 \times 10^{10})^2}{2} = 40,9306 \times 10^{-8} \text{ erg.}$$

Metnimiz bu enerjinin statik hale çevrildiğini söylüyor. Bu i-

se bu enerjinin Coulomb kanununa tabi olması demektir:

$$\frac{e^2}{2r_e z_e} = \frac{(4,802856x10^{-10})^2}{2r_e x\ 1,13306104} = 40,9306x10^{-8}\ \text{erg.}$$

Buradan elektron yarıçapı diye bilinen $r_e = 2,486954x10^{-13}$ cm olarak bulunur.Eğer burda z_e sayısını gözönünde bulundurmasa idik, "klasik elektron yarıçapı" diye bilinen $\bar{r}_e = 2,81787094x10^{-13}$ cm bulunurdu (Mirşan 1978,s.154 ve 155!).

Metnimizin son satırında sözkonusu edilen KÜSÛŞLÛGLER kitlenin Lorentz-Einstein formülüne (s.174!) göre değişmeleri demektir.Mirşan 1973,s.27'de bu değişmeler elektronun dinlenme kitlesi olan $9,10828x10^{-28}$ grama nispet edilerek verilmiş bulunuyor.

Bir magnetik QUA hareket halindeki bir elektrona tesir eder se, elektronun yolu düz çizgi halinden sapar ve o eliptik bir yolda gitmiye zorlanır.Bu hal bize bir NOM teşekkülü için gerekli ÇAQŞAPIT'i (s.182!) izah ettiğinden,NOM'umuzu meydana getiren parçacık çeşidi olarak BODI-YORÛG ve BODI-SATAW'ı (elektron ve protonu) buluruz.Aslında bu parçacıklar İKİLİ-TEGİNÇSİZ [dipol] halinden QOPTIN SINAR [kopmadan simetrik] populasionlardır (s.53!).Bu dipoller kopunca,kopan kutuplardan her birinde QOÇUM ÖKÜŞ ASIĞLAR [meydana getirici olarak belirgin karşılıklı bağımlılık güçleri] kalmış olacaktır ki (s.53!),bu güçler madde teşekkülünü temin eden esas güçlerdir (kuvvetli interaksionlardır).Meselâ,atom çekirdeğini teşkil eden proton ve neutronlar böyle güçler ile bağlıdırlar.Ancak,bu güçlerin tesir mesafeleri İKİLİ-TEGİNÇSİZ ölçüsünde;yani,son derece küçüktür.Ayrıca,PARAMIT denilen bu güçlerin hepsi birbirine denkdir.Bu hal ise çekirdek parçacıklarına (proton ve neutronlara) isabet eden hacmin daima aynı kalması (çekirdeğin bir TOP teşkil etmesi,s.202!) demektir.Yani,çekirdek parçacıkları su molekülleri gibidir ve,buna göre,bunların elektromagnetik radiasionlarına SUW [su] denmektedir.

Sözkonusu ettiğimiz ÇAQŞAPIT ve QOÇUM ÖKÜŞ ASIĞ güçleri dışında,atom inşaatında (yani,ÜÇ NOM TİLGENİ'nde) kullanılan üçüncü bir güç daha vardır.Bu gücü diğer ikisinden ayıran cihet,onun parçacıkları birarada (atom halinde!) tutmak için değil,parçacıklara hürriyet vermek için kullanılmasıdır.Diğer bir deyim le,o parçacıkların enerji sarfederek hayatta kalabilmelerini temin eder ve

bunu yaparken parçacıkların QALP hallerinden yararlanır ve,bu itibar la,ona USUN IRAQ QALP [ırak korrelasion parlığı] denmektedir.Şimdi atomun bu üç yapı taşını teker-teker gözden geçirelim.

Elektromagnetik İnteraksion / BODI-ÇİTİNİN ALĞU YANI

Proton için pozitiv ve elektron için negativ olmak üzere,iki temel biremlik ("basic unit") e alalım.Bunların arasındaki uzaklık r ise,bu iki şarj arasındaki çekim kuvveti

$$F = e^+ e^- / r^2 = e^2/r^2$$

eder.Bu kuvvet bir atom çekirdeği etrafındaki elektronların bağlanmasını temin etmekte olan bir ÇAQŞAPIT'dır (s.182!).Yani,Coulomb interaksionunun teşekkülü için BODI-ÇİT ÖRİT'ilmesi [ionizasion şarjının meydana çıkartılması] gereklidir ki,BİRTEMLEDİ-NOM [singular temayüz] denilen atom ancak böyle bir gerekçe ile izah olunabilir (s.116!).Diğer taraftan,bunlar KÖNİ NOM (konvensionel temayüz) denilen "element" lerin (s.116!) kurucu parçalarıdır.S.206'daki metnimiz Coulomb kuvvetine BODI-ÇİTİNİN ALĞU YANI [ionizasion şarjinin general tesiri] adını veriyor.

Kuvvetli İnteraksion / QOÇUM ÖKÜŞ ASIĞ

Baryon'ların (proton,neutron,lambda) kendi aralarında ve barionlar la mesonlar arasında son derece kuvvetli—fakat 10^{-13} cm'yi biraz aşan uzaklıklarda (yani,proton yarıçapı uzaklığında) çabucak inen—çekirdek kuvvetleri tesir etmektedir.SAMADI QUT'u [çekirdekleşme invariansı] veya QOÇUM ÖKÜŞ ASIĞ [meydana getirici olarak belirgin interdepens] kuvveti denilen ve zayif interaksionlardan 10^{12}-10^{14} defa daha fazla olan bu kuvvet atom çekirdeklerinin teşekkülünü mümkün kılan güçdür (s.47,53!).

Zayif İnteraksion / USUN IRAQ QALP

> TT.UTMIŞLARTIN,OĞATMAYU,USADI YOLUÇUP UZ NOMLAMIŞ EDGÜ NOMIN ULAYU BEK TUTUP,ULUĞ TUYUNMIŞ YORIĞIĞ YALTRIDĞU ÜÇÜN USUN IRAQ QALP ÖZE OL YOLÇA BARALIM (Arat 1965,s.138,140!).
>
> UTMIŞLAR'dan,kayba uğratmıyarak,korpuskular halde tahakkuk eden ve transformasion la kanunlaşmış gonik NOM'u (yani,zayıf interaksionu) kommunikasionlarda sağlam tutmak (kommuni-

kasionları mümkün kılmak) üzere,seigniorial subatomik-parçacık gradientlerini parlatmak için,USUN IRAQ QALP ile beliren yolca varılır.

USUN IRAQ QALP,ırak korrelasion parity'si;"zayıf interaksion" demektir: meydana getirdiği kuvvet bakımından doğrudan-doğruya keşfolunmamış olmak la beraber,husule getirdiği transmutasionlar (parçacıkların yavaş "decay"ları) bakımından belirgin halde olan interaksion.Bu itibar la,ıraktan yapılan bir tesir sözkonusudur ve deyimimizdeki IRAQ bunu belirtiyor.

OĞATMAW,QALP [parlık,"parity"] kanununun ihlâl olunmaması;yani,bir elementin parlık numarasının (meselâ,elektrik şarjı Q'nün) o elementin decay'ından doğan YINAQ'lar (s.195) toplamında da sabit kalması (yani,parlık konservasionu).

Bir subatomik parçacığın saçtığı ışığa YALTRIYU ÖNER YARUQ ismi verilmektedir (s.191!) ve metnimiz,parlık konservasionu kanunu ihlâl olunmamak üzere,seigniorial (decay öncesindeki) parçacık gradientlerinin ("decay" parçacıklarının) parlatılması (YALTRIDĞU'su) yolu ile USUN IRAQ QALP ("weak interaction") tahakkuk edeceğini söylüyor.Buna misal olarak,neutronun TAZ-WAÇIR'ı denilen (s.200!) şu zayıf nuklear interaksionu gösterebiliriz:

neutron = proton + elektron + antineutrino

Bu şekildeki zayıf interaksionlar—leptonlar,photon ve graviton olmak üzere—hadron (meson ve barion) olmıyan parçacıklara mahsustur.Eğer leptonlardan kitleli olan elektron ve muonu istisna edersek,bu parçacıkların hepsi ışık hızı ile giden kitlesiz parçacıklardan ibarettir ki,bunlara ÜÇ ÖDKİ TÖZKERİNCSİZLER [üç kondisiondaki metanetsizler;yani,zayıflar] denmektedir (s.174!). Bunlar ise photon,elektron neutrinosu ve muon neutrinosudur.

Bütün bunlara göre,bir TUYU-YAPA'nın dayanağı olan ÜÇ NOM TİLGENİ (eğer bu üç şey proton,elektron ve neutron değil se, s.181) elektromagnetik interaksion,kuvvetli ve zayıf interaksionlardan teşekkül eden ve maddenin ana yapısını olkunduran QUWAĞ-ARA'dan [atıl kuvvet (Einstein'a göre "enerji ataleti") ortamından] ibarettir.

24

KÜDEN

İon

Atomlar ve moleküller bitaraf parçacıklardır. Fakat bunları teşkil eden (ancak, kendisi de bir atom olan neutron dışında kalan) yapı unsurları (atom çekirdeğindeki protonlar ve atom katlarındaki elektronlar) KÜDEN halindedirler. Ayrıca, sıcak bir yıldızdan çıkan radiasionlar da atom ve molekülleri KÜDEN haline getirdikleri kadar (s.114!), sıcak yıldızlardan dışarı atılan parçacıklar da KÜDEN halindedirler (s.126!). KÜDEN'ler le konfigurasionların (yani, madde dünyasının) teşekkülü şöyle anlatılıyor:

BŞ.ĊRİDİP YĪG ÖSELİKSİZ BODI-ÇITIĞ,ÖDÜNÜRMEN KÜDENLEYÜ TINLIĞLARIĞ;ÖRGÜT YORIP YĪG-YORIĞTA,ĖRİNMEKSİZ,ÖZÜM OSUP OŞĞURAYIN ÖNÜLERİG (Arat 1965, s.152!).

Meydana çıkartarak kitlesiz vektor halindeki BODI-ÇİT'i, münasebetlendiririm KÜDEN şeklindeki keyfilikleri; bağlantı vazedip vektor gradientlerde (vektoriel gidişatta), üşenmiyerek, spesifik mekân inverzionunun konfigure etmiş olduğu öncüler arasında ["ÇIT"in "ÇİT" şeklinde olacağı kabul olundu!].

KÜDEN, "birleşmek üzere kovalıyan", veya "zifaf", "evlenme" manasında "ion" demektir ve ionu şöyle tarif edebiliriz: pozitiv veya negativ elektrik şarjı taşıyan bir atom veya atomlar grubu (s.185-186!).

OŞĞURU, konfigurasion; yani ĖNEYÜ ["compound"] teşekkülü ki, ionlar arasında bağlantı teşekkülünden ibarettir.

Metnimizde geçen "kitlesiz vektor halinde şarj aşırılığı" quasar'ların optik mahiyetlerinin karakterlerinden biri olan "geniş çapta ultraviolet aşırılık" dır ["large ultraviolet excess"].Ultraviolet ışınların bu şekilde madde ile ilişkilendirilerek ifade edilmelerinin sebebi bunların madde teşekkülü esnasında meydana çıkmalarından kaynaklanmaktadır (s.150!).Aslında,quasar'lar muazzam miktarlarda optik ve radio radiasionu yapan kaynaklardır;ancak,onların spektrumun ultraviolet kısmında neşrettikleri enerji normal yıldızlarınkinden çok daha fazladır.Bu ÇİT'in [aşırılığın] BODI-ÇİT (s.185) şeklinde ifade edilmesi,quasar'ların radio emissionlarının BADIRA (s.73!) emissionu cinsinden olması dolayısiledir.Çünki bu ÇİT'lerin sebeb olduğu radiasionlar—synchrotron adı verilen sun'i parçacık hızlandırıcılarında da husule geldiği gibi—bir magnetik alandaki elektronların çıkarttığı ADA'lardır.

Diğer taraftan,quasar'ların optik emission çizgileri ekseriyetle,**H,C,N,O,**ve **Mg**'ye tekabül etmek üzere,bazı bilinen elementlerin en kuvvetli (yani,en genç) çizgileridir.Bunlar labaratuvarlarda elde olunan bir kat ionize (yani,atomunda "bir" elektron bulunmuyan) **Mg**,iki ve üç kat ionize C'a tekabül eden çizgileri ihtiva etmektedirler ki,metnimiz bu hali "KÜDEN şeklindeki keyfîlikler"diyerek ifade ediyor.Bu itibar la,ÖNİLER'in [öncelik le teşekkül eden parçacıkların] quasar'larda teşekkül eden elementler (s.102, **QKQ**) olduğunu ve "spesifik mekân invarzionu operatörü"nün quasarlara verilen isim olduğunu söylüyebiliriz.Diğer bir metin şöyle:

> **BYY.** KÜSEMİŞ KÜSÜŞÜG TOP QANTURDAÇI,KÖTRÜLME AĞIR ERDİNİ-TÖZLÜG,KÜDEN NISWANILIĞ KİKİR YUQLUNMAQSIZ KÖRKLENÜ AÇILMIŞ LIN-XUA OĞUŞLUĞ KÖNÜL TÜLÜKİ QO-Ü KELİG ÖZE,KÖPNÜN ASIĞINTA TUIÇI EVRİLDEÇİ KONİ TUYUNMAQ BİLGE-BİLİGLİG KÜTİDMİŞ ÇOĞLUĞQA YÜ-
>
> Arzulanmış KÜSÜŞ'leri kristallin (s.73,75!) [KÜNÜRMEN. haline getirecek olan—tahakkuku ağırlığın enthalpy'li durumu (yani,devamlı şekilde daha ağır element teşkil edici) olmak üzere—KÜDEN rescript'li ve elektron bulaşmıyan halde (yani,pozitiv ion halinde) açılmış LIN-XUA tecellili instabilite def'inin katalizasionu tahakkuk etmek üzere.abundance'in gravitasional alanında tutundurarak şekillendirici konvensional interaksion ilimli güdümlü potensialiteye şükran ederim.

ŞLOQ

25

QIDIĞ

Cavity Resonator

Atom,molekül,element,ve compound hallerinden hangisi sözkonusu olur sa olsun,maddenin yapısı TUYUNMAQ (s.71!) esasına dayanmaktadır."Karşılıklı tesir" anlamında olan bu kavramın elementler le ilişkisi şu şekilde belirtiliyor (Mirşan 1985,s.105!):

> ÇT.TUYUNMADUQTA OL QIDIĞ BOLUR BU QIDIĞ,TUYUNMIŞQA BU QITIĞ OQ BOLUR OL QITIĞ.TUYUNDUM TİMEK YOĞIQA OL ULUĞ TIDIĞ,TUYMAQ TUYMAMAQ ARISAR OL BOLUR SIDIĞ (Arat 1965,s.122!).
>
> İnteraksiona maruz olmama halinde o taraftaki QIDIĞ bu taraftaki QIDIĞ'dan ibarettir (yani,o taraftaki QIDIĞ diye bir şey sözkonusu olamaz;interaksion diye bir şey mevcut değildir);TUYUNMIŞ (s.71!) halinde ise bu tarafdaki gıdık (yani, tahrik,tehyiç) öbür tarafta yapılmış gibi olur (çünki bu iki taraf birbirlerine TUYUNMAQ hali ile bağlıdırlar!).
>
> "İnteraksiona maruz kaldım" demek YOĞI için büyük bir çelişkidir,çünki interaksion interaksionsuz halden doğar sa bir SIDIĞ [mükemmellik;sıdık (gerçeklik)] teşkil eder.

QIDIĞ,"kimyavi element" anlamında kullanılan bu söz—yan, çevre,etraf ["enclosure"] manalarına gelmek üzere—"cavity [in,oyuk] resonator" demektir.Bu ise "bir madeni iletken ile QIDIĞ'lanmış ("enclosed") ve elektromagnetik depreşmeler (oscillation'lar) kaynağı olacak şekilde QITIĞ (gıdık!) olmuş ["excited"] bir uzay" demektir.

Metnimiz ilk önce "interaksion" kavramını tarif ediyor ve, sonra, relativite teorisini dile getirerek şöyle diyor: bir gözlemci [YOĞI] tarafından tespit edilen bir interaksion gerçeğin ifadesi olamaz, çünki o hadiseyi onun sıfır-noktasından (yani, "proper time" dan) itibaren müşahede etmemiştir. Nitekim, Einstein teorisi de ışık hızından daha büyük olan UMUĞ-INAĞ (s.173!) hızlarını kabul etmektedir. Türkler ise Einstein'in "ışık hızı" kavramı yerine PARAMIT kavramını kullanmaktadırlar (Arat 1965, s.160!):

> BBP. BİLGE-BİLİG PARAMITIĞ ÖGMEKİMTİN BİRLE TOĞMIŞ BUYAN ÖZE BU TINLIĞLAR, BİLGE-BİLİG PARAMITLIĞ KEÇİG ÖZE, BİRDEMLEDİ OL QIDIĞTA TERK TINZUNLAR (devamı aşağıdaki metin!).
>
> PARAMIT (s.48!) biliminin ifadesile beraber doğan kozmik-manifestasionlar ile bu keyfilikler (yani, QIDIĞLAR), PARAMIT bilimli olarak geçmek (QIDIĞ teşkil etmek!) suretile, singular olan bir QIDIĞ'da sükûnet bulacaklardır.

Buna göre bugünkü QIDIĞLAR da PARAMIT bilimlidirler; diğer bir deyim le, quarklardan müteşekkildirler (s.70!).

BTYÖ 4'de kullanılan SAÇ-QIDIĞ deyimi (s.140, 150) dolayısile, QIDIĞ sözünden anlaşılması gereken diğer bir mana "malzeme des - tekleri"dir ["material supports"]: elektromagnetik alan kendi başına var olmuya müsait değildir, bazı desteklere ihtiyaç göster - mektedir. Yani, biz PARAMITLAR'ı "elementlerin teşekküllerini mümkün kılan destekler" olarak da düşünebiliriz. Nitekim, aşağıdaki metnimize göre, elementlerin var kalabilmeleri için de bazı desteklere ihtiyaç duyulduğu anlaşılmakta ve bu desteklerin "gevşemesi" halinde NIRWI-QALP sözkonusu olmaktadır:

> BBP. ARDUQ TERİN BİLGE-BİLİG PARAMITQA, AYAĞULUĞ NAGARÇUNI BAQ-ŞI ÖZE ARYA-BASÇA YARADILMIŞ NIRWI-QALPA ATLIĞ-ÖGDİG BIRATYA ŞIRI TAQŞUT QOSDUM (Arat 1965, s.160!).
>
> Geniş çapta şümüllü PARAMIT bilimine, periodik nukleonlar sistemi halinde "basınç mahiyetlerine göre yaradılmış" NIRWI-QALP'a BIRATYA-ŞIRI'ya nazire TAQŞUT tertipledim.

> **NAGARÇUNI**, nukleon (proton, veya neutron). Sanskritçede na-

garjuna'nın manası "dünyayı aydınlatan 4 oğuldan biri" şeklinde manalandırılıyor ki,bu da **BTYÖ 23**'de sözkonusu edilen 4 H atomu protonundan teşkil'edilen **He** atomunun 2 proton ve 2 neutronundan ibarettir (s.195!).

NIRWI-QALP, tersine dönüşebilen parlık ["reversible parity"]. Bundan anlaşılması gereken mana bir elementin,çekirdeğindeki proton sayısını arttırarak yeni bir element teşkil edecek yere,çekirdeğinden proton kaybederek elementlerin periodik cetvelinde gerisin-geri gitmesidir (yani,ŞIMNU SUUSI teşkil etmesidir,s.86!).

BIRATYA ŞIRI, biraderlik prensibi,ki bu BADIL ÖKÜŞ ET'ÜZ TİL-KONÜL kavramının diğer bir ifade şeklidir ve,ayrıca,ünlü bir Türk fizikçisinin adıdır.

TAQŞUT,pulzasion;tagmaq [Tatarca,"beater"](s.127!).

"Geniş çapta şümüllü (veya,yüksek dereceden derin) PARAMIT bilimi" (yani, m-fold extended science of PARAMIT) deyimi,metnimize göre AYAĞULUĞ NAGARÇUNI BAQŞI [periodik nukleonlar sistemi,s. 8!] anlamındadır.Yani,PARAMIT'lardan NAGARÇUNI teşkil etmek bir bilim (tabiatın tutumu) konusudur ve bu bilim NAGARÇUNI'lardan teşkil edilen NIRWI-QALP'ları da içine alır.Metnimize göre böyle bir NI-IRWAN'ın [reverzionun] sebebi TAQŞUT tertibidir (yani,bir çekirdek etrafında dönen türlü elektronlardan doğan elektromagnetik radiasion pulzasionlarıdır);diğer bir deyim le,enerji kaybıdır.Bu enerji kayıpları teşekkül eden elementin günün birinde—radioaktiv decay yolu ile—çözülmesini başlatacak ve,bu şekilde, her şey,yeniden var olabilme gayesile,NI-IRWAN'ı bulmuya yönelektir:

TKN. KİN KELİGME ÖDLERTEKİ YİRTİNÇÜ YULASI;KİN-TERİN YİG NOMLUĞ TİLGEN EVİRÜR IDUQLAR,KİRTÜ AMRIIMIŞ NI-IRWAN BULĞU OĞRAĞLIĞ NEÇE ERSER,KİNEIMETİN-OĞADMATIN KİN YAQIN BARZUNLAR.

Sonradan gelen eralardaki yercil-gelişim yulmaları (s.57, 168-169!);yani,makroskopik derinlikte vektor NOM'lu geometri teşkil edici saikler,tahakkuka (yani,yeniden elementler teşekkülünü başlatmıya) yönelik olarak NI-IRWAN'ı bulma niyeti nasıl ise,finale erişmeyi yitirmiyerek,gittikçe finale daha yakın hale varırlar (Arat 1965,s.146!).

ŞLOQ

26

BADIL ÖKÜŞ ËT'ÜZ TİL-KÖNÜL

Gayri Muayyenlik Vak'ası Prensibi

BIRATYA ŞIRI (s.215!) ve, ayni zamanda, MANI BURQAN yazarı tarafından birbirlerine benzemiyen iki metin halinde ifade edilmiş olan bu prensip 1922 yılında Alman fizikçisi Werner Heisenberg tarafından da keşfolunmuştur: bir parçacığın bulunduğu yerin (yani, BAR-BOLMIŞÇA'sının) artan sıhhat derecesi ile belirtilmesi (yani, ÖZ-TÖZLERİN OQITU) onun momentumundaki (yani, BASA YANA AZ ÖVKE'sindeki) gayri muayyenliği (BADIL ÖKÜŞ'ü) gerekli olarak arttırır:

> BŞ. BAŞLAĞSIZTIN AMTIQI BU ÖDKE DĒGİ BADIL ÖKÜŞ ĒT'ÜZ TİL-KÖNÜLÜMTİN, BASA-YANA AZ ÖVKELER BİLİGSİZTİN, BAR-BOLMIŞÇA QILINÇIMIN ÖKÜNÜRMEN (Arat 1965, s.150!).
>
> Başlangıçsızdan şimdiki işbu kondisiona kadarki gayri muayyenlik vak'ası prensibimden—açı momentumu halinde subordine olarak müşahede edilecek miktar bilinmemek üzere—var olma uğrunda (yani, muayyen olan şey lokasion olmak üzere) yitirilme [momentumun belirsiz olamsı halinin pişmanlığını] tahaddüs ettirmekteyim.
>
> **BASA YANA**, yan baskı, "açı momentumu" demektir (s.165, 179).
>
> **ÖVKE**, bir şeyin müşahede olunabilen miktarı ["observable quantity"]; ovatio [küçük zaferler]; öfke.
>
> **AZ**, subordine (madun), bağımlı (Mirşan 1983, s.17!).

Bir subatomik (atoma mensup, fakat atomdan küçük!) parçacığın kuduran ("intence", şiddetli) ÖVKE'si meyanında BİLİGSİZ (sıhhat-

lı olmıyan) ÖVKE şekilleri de vardır ki bu sonunculara AZ (subordine) ÖVKE denilir.Böyle bir ÖVKE şeklinin teşekkülü şu şekilde de anlatılıyor (Arat 1965,s.40!):

> MB.ÖVKE NI-IZWANI ÖZE QUTURUP OGSÜZ-KONULSÜZ ERTİLER;ÖZ-TÖZLERİN OQITIP,OGLERİN-KONÜLLERİN YIĞTINIZ.
>
> ÖVKE relativiteleri ile kudurarak (intens hale gelerek) identifikasion imkânsızlığı yarattılar (yani,AZ NIZVAN'ı belirsiz hale getirdiler).Bu şekilde,öz-preservasionlarını (dış tesirlere karşı tahammül gösterme imkânlarını) temayüz ettirerek,ya Allahım,identifikasion imkânlarını yığdılar.

Bu metindeki ÖGSÜZ-KONÜLSÜZ ERTİLER (yani,kat'i olmıyan durumlar) BADIL ÖKÜŞ ET'ÜZ TİL-KONÜL'ün [gayri muayyenlik prensibi—nin] diğer bir ifade şeklidir ki Britannica bunu şöyle tarif ediyor: bir ÖVKE'nin (observable'ın!) sıhhatlı olarak ölçülmesi diğerinin (yani,AZ ÖVKE'nin) ölçülmesinde relativ olarak (yani, AZ ÖVKE ÖZE) büyük bir (yani,QUTURUP) ÖGSÜZ-KÖNÜLSÜZ'lük (uncertainty) yığar (involves).Bu cümlenin manasını W.Heisenberg'e göre şu şekilde açıklıyabiliriz:

Eğer bir QOĞ'un [elementin] pozisionunun (yani,BAR-BOLMIŞÇA'sının) x-koordinatı Δx sıhhatı ile ölçülmüş ise,bu QOĞ'un momentumunun (= mv) x-komponenti olan p_x — aşağıdaki denksizliği tahkik etmek üzere—aynı anda en fazla Δp_x sıhhatı ile ölçülebilir:

$$\Delta x . \Delta p_x \geq h / 4\,Pi = Sabit$$

Aslında,bu ifadenin manasını daha basit bir şekilde de anlatabiliriz: "biraderlik prensibi" manasında olan BIRATYA ŞIRI (s.214!) atom çekirdeğinde bulunan NAGARÇUNI'lardan (s.214!) proton ve neutronun yan-yana bulunma halini ifade ediyor.Bu deyim,aynı zamanda, "gayri muayyen vak'alar prensibi" manasına da gelmektedir,çünki atom çekirdeğindeki protonun kendisini identifike etmesine (elektron yakalamış olmasına) karşılık,onun biraderi olan neutron "belirsiz" (yani,bitaraf) kalmaktadır.

Yukarıdaki metnimizde geçen SİZ (yani,-İZ!) sözünü Prototürkler "Cenap" (yani,"Allah") manasında kullanmış bulunuyorlar: SİZİME AWRILUWIM (Mirşan,1870,s.69!),(s.75);ayrıca "integrasion"(s.20).

SLOQ

27

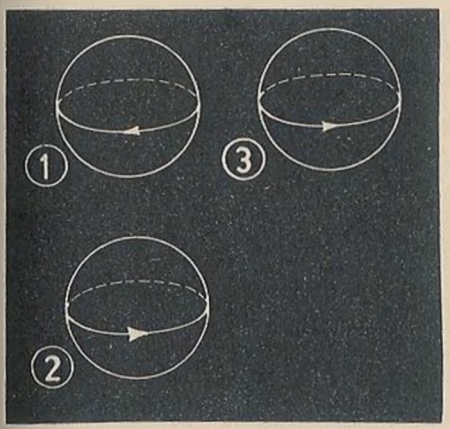
QALP & YASUQ

Parlık ve Violasion

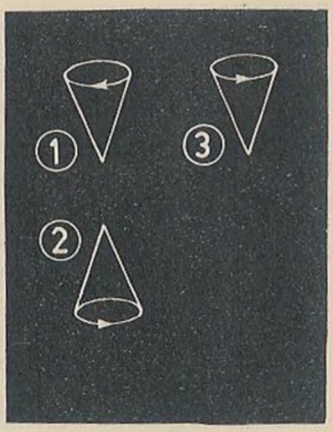
QALP "kalıcı hassa" demektir ve modern fizikte bu manayı ifade etmek için kullanılan deyim "parlık"dır ["parity", birbirlerine benzer halde bulunan çift durum]: umumiyet le atomik ve subatomik olan fizikal bir sistemin transformasionu ile elde olunan mahiyetine "parlık" denilir.Meselâ,H_2O molekülünden müteşekkil suyu buz haline çevirir sek (s.129!),buzdaki H_2O molekülleri ile sudakilerin "par" olduklarını görürüz.Diğer bir deyim le,H_2O halindeki su molekülleri bu su buz haline transforme olduktan sonra da baki kalmışlar,bir QALP (yani,kalıcı hassa) göstermişlerdir.

Atomların parlık durumlarını sözkonusu edebilmek üzere, onları dalga funksionları halinde etüd edebiliriz,çünki madde hem parçacık,hem de TİTİR (s.75!) (yani,vibrasion) hali göstermektedir. Bu ise,1905'de ilk önce A.Einstein,1924'de Fransız fizikçisi Lois de Broglie,ve 1928'de Danimarkalı fizikçi Niels Bohr tarafından ifade edilen ve,konu olarak,atom büyüklüğündeki fenomenlerin hem dalga,hem de parçacık (yani,madde!) mahiyeti gösterdiklerini söylüyen ve "dalga-parçacık dualitesi","tamamlayıcılık ("complimentary") prensibi" (N.Bohr!) şekillerinde adlandırılan prensipte geçen "dalga" sözünün diğer bir ifade şeklidir.Buna göre,fizikal sistemlerin parlık değerlerini şu şekilde belirliyebiliriz: bir dalga funksionunun (x,y,z şeklindeki) bütün koordinatlarının işaretlerini değiştirelim (-x,-y,-z haline çevirelim); yani,funksionun koordinat başlangıcında bir aynalanma ("Spiegelung") teşkil edelim.Bu operasiona (yani,transformasiona) rağmen dalga funk-

sionunuz işaretini değiştirmez se,onun parlığının pozitiv (müspet) ve dalga funksionunun UTRU (s.173!);değiştirir se, parlığının negativ (menfi) ve dalga funksionunun TETRÜ (s.173!) olduğu söylenmektedir.Buna göre,parlık kavramını şu şekilde tarif edebiliriz: fizikal sistemlerin bir aynadan bakıldığı zaman identik olup olmadıklarını söylüyen mahiyeti.Bu mahiyetin UTRU ve TETRÜ hallerini şu iki misal le anlatabiliriz.

Parlık UTRU'luğu

Parlık TETRÜ'lüğü

Soldaki şeklimize göre dönen bir küre alalım (No.1!).Bu küreyi başaşağı çevirmek suretile,küremizin transformasionunu teşkil edelim (No.2!).Bu iki küremiz birbirine identikdir.

No.3 küresi No.1'in ayna görüntüsü olsun.Bu takdirde No.2 ve No. 3 küreleri birbirlerinden ayrıdedilemiyecek şekilde aynı bir yönde dönmektedirler ve,buna göre,2 numaralı kürenin (veya 1'in) parlığı UTRU'dur.Buna karşılık,aynı işlemi sağdaki şekle göre dönen bir topaca uygular sak,topacın parlığının TETRÜ olduğunu görürüz.

Fizikte bir elementin QALP'ının UTRU mu,yoksa TETRÜ mü olduğunu tayin edebilmek için,onun UTLISIZ [konserve] halde bulunan QALP'ına bakılır ve onun ŞIMNU SUU'larının [decay ejeksionu parçacıklarının] toplamında bu QALP'ın mahfuz kalıp kalmadığı kontrol edilir.S.85'de ifade edildiği veçhile,absolut olarak konserve edilen şarjlar (yani,SUULAR,"absolut halde ejeksionlar") dört

türlüdür: Elektrik şarjı Q, baryon numarası B, elektron la uyumlu olmak üzere yükünçlü lepton numarasi l_e, ve muon la yükünçlü lepton numarası l_m. ŞIMNU yapan bir elementte (s.85!) bu dört şarjın konserve olup olmadığını belirliyebilmek için şu usul kullanılır:

Her parçacığın (+1 ve -1 olmak üzere) kendisi ile asosiasion yapan bir parlık numarası ve parçacıklar topluluğunun da—BİRBİRTİK (individual) parlıkların toplamı olan—bir total parlığı vardır. Eğer bir parçacığın parlığı konserve ise, reaksion cümlesinde (course'unda) teşekkül eden total parlık da değişmez (reaksion öncesindeki parlığın aynısı olur). Parçacıklar için kabul olunan parlık sayıları ise şöyledir:

Elektrik Şarjı Q: proton için +1, pozitron için +1. neutron için 0, elektron için -1, pion Pi^+ için +1, Pi^0 için 0, Pi^- için -1, neutrino için 0, $muon^-$ için -1.

Baryon Numarasi B: Baryonlar (proton, neutron, lambda) için +1, anti-barionlar için -1; mesonlar, leptonlar, photonlar ve gravitonlar için 0.

Elektron la Yükünçlü Lepton Numarasi l_e: elektron ve elektron neutrinosu için +1, pozitron ve anti-elektron-neutrinosu için -1, diğer bütün parçacıklar için 0.

Muon la yükünçlü Lepton Numarası l_m: muon neutrinosu ve $muon^-$ için +1, anti-muon-neutrinosu ve $muon^+$ için -1, diğer bütün elementar parçacıklar için 0.

Parlık konservasionu hesabına örnek olmak üzere, "ß-decay" ismi verilen şu SUU'yu [ejeksionu] ele alalım:

Neutron = Proton + Elektron + Antineutrino

Bu değizliği Q'ya göre tahkik eder sek 0 = +1 - 1 + 0, B'ye göre 1 = +1 + 0 + 0, l_e için 0 = 0 + 1 - 1, l_m için 0 = 0 + 0 + 0 bulunur. Buna göre de neutron için parlık konservasionu tam manasile geçerlidir.

QALP şu şekilde açıklanıyor: ENEYÜ'ler erken çağlarda teşekkül ettikten sonra, günün birinde NI-IRWAN (s.71!) şartları tahakkuka başlamış (s.215, NIRWI-QALP!) ve, bu itibar la, IDUQ'lar (s.121)'ın kusursuz olarak teşekkül etmiş olmalarına rağmen, QALP kanununun

bekasında (YASUQ kavramı ile dile getirilen!) zorluklar meydana çıkmış,çünki QALP kondisionu çok erken çağlarda tahakkuk etmiş (s. 172'de sözkonusu "erken varlıklar"!) ve geç çağlarda artık QALP şartları (AQAŞ teşekkülü dolayısile) baki kalamamış bulunuyor:

> OB.ĒNEYÚ ÖZ-İŞLEGÚ İŞİN ĒRTÚRÚ TÜKEDİP,ĒN KĒNİNTE NI-IRWAN BULĞU OĞRAQIĞ TURĞURMIŞ ĒDGÚN BARMIŞ IDUQLARIĞ ĒMGEKLİGLER ÜÇÚN ĒRTE ÖKÚŞ QALP ÖD ÖZE SĒRGÚRÚ TUDALIM (Arat 1965,s.136).
>
> Compound'ların kendilerine mahsus operasionlarını erken ikmal ederek (İTEY,s.171!),en sonunda,NI-IRWAN'ı (s.71!) bulma niyetini inşa etmiş olan kusursuz varmış (perfekt verifike) saiklerin (s.121!) gösterdikleri zorlukları erken determinasionların QALP kondisionu olarak sermek suretile objektiflendirelim.

> ĒNEYÚ,"compound": şimik kuvvetler le bağlı iki veya daha çok elementten terekküp eden substans'a "compound" [terkip, terkibât] denmektedir (H_2O,CO,CO_2,gibi) ki bir compound'un mahiyetleri onun kurucusu olan elementlerden tamamile farklı-[dır.

Yukarıda (s.218-219) QALP'ı "bir invarzion [geriye dönüş] (yani,3 mekân koordinatının koordinat başlangıcında hepberaber refleksionu) karşısında bir dalga funksionunun tutumunu belirten fizikal mahiyet" olarak tarif etmiş idik.İşte,bu invarziona metnimiz NI-IRWAN demekte ve,bu sebeb le,s.214'deki metnimiz NIRWI-QALP [gerisin-geri dönüşebilen parlık] deyimini kullanmaktadır, çünki elementler teşekkül ettikten sonra tekrar dağılmıya başlamaktadırlar ki bu hale YIDI-YOQINĞA [dağılma fragmentasionu] denmektedir (s.85!).TT ise NIRWI QALP kavramını USUN IRAQ QALP şeklinde belirtiyor (s.210!).Bu metinde kullanılan USADI sözü s. 62'de kullanılan USADI IDUR YARUQLAR manasındadır: vucut halinde ilerliyen ("corpuscular propelled") spektrumlar;yani,korpuskular radiasion: elektronlar,protonlar,neutronlar,ve deuteronlar gibi subatomik parçacık ihtiva eden ve,bu hali ile,elektromagnetik radiasiondan tefrik edilen radiasion.Bu YARUQ'ların henüz YARUQ haline geçmemiş olanlarına (yani,madde teşekkülünü temin edenlerine) metnimiz UTMIŞLAR (s.206!) diyor ve bunlardan UTMIŞLAR-UL te-

teşekkülü şu şekilde açıklanıyor (Arat 1965,s.138!):

TT.QAYU NEÇE ONDIN SINAR ULUŞLAR BAR ERSER,QALISIZ TÜZ UZ İNİLİP UTMIŞLAR-UL SAYU; QAWŞATILMIŞ QUWRAĞ ARA BODIMANT ORUNTA QAÇAN ERSER OLURURIN QAMAĞIN KÖRELİM.

Eğer herhangi bir sayıda kozmostan relativistik-simetrik populasionlar var ise (yani,eğer koordinasion sayısı N olan bir populasion gözönünde bulundurur sak),onların hepsi doğrudan-doğruya (yani,kendilerine mahsus olan KAT ["range"] içinde) istisnasız olarak transforme edilmek (yani,"degeneracy" yapmak) suretile UTMIŞLAR-UL haline gelmişlerdir.Şu şart la ki,onların hepsinin (QAMAĞ'ının) QAWŞATILMIŞ QUWRAĞ ortamındaki ("intermediate levels"indeki) BODIMANT ORUN'undaki mevcudiyetleri muvakkat olmasın (yani,moleküllerin "permanent dipole moments"i mevcut olsun).

Koordinasion sayısı,bir kristal strukturunda bulunan bir atomun en yakın komşularının sayısı ("coordination number").

QAWŞATILMIŞ QUWRAĞ,bond: moleküllerdeki atomları ve kristallerdeki tuzları beraber bulunduran sağlam çekim kuvveti.Meselâ,TÖRT ULUĞ ÇİÜLER'deki "covalent bond" gibi (s.94). Sözün tıpatıp tercümesi "kavuşturulmuş olan hal (fenomen)".

UTMIŞAR-UL, band: QADIĞ ["solid"] cisimlerdeki elektron enerjisi QAT'ları (katı cisimlerde elektron enerjilerinin bulunduğu tahdit olunmuş muntakalar).

Bir atomda bulunan bir elektron müsaade olunan bir çok TİP OT ["discrete energy"] şekillerini edinebilir (s.96,11o-111). Bunlara enerji seviyeleri denilir.Eğer birçok atomlar,bir QADIĞ teşkil etmek üzere,birleşmişler se,bu TİP-OT seviyeleri bir "band" halinde genişlemektedir ("band theory of solids").

BODIMANT ORUN, şarjsal mevki,yani "elektrostatik çekim".

Bu metnimizde UZ [transformasion] "degenerasion" manasında kullanılmaktadır.S.46'daki metnimizde BUDA AWA-TAN SAQA'nın ve,buna göre de,UTMIŞLARIN da bir UZ neticesinde teşekkül ettikleri belirtiliyordu.Aşağıdaki metnimizde ise UZ sözünden,madde teşekkül ederken,antimaddeden madde olkunmuş olduğu kastediliyor:

İTEY. UQA-BİLÜ UMAMAQTIN OĞATIP QALTIMIZ,UZ ÖDLEMİŞ ÖD ERİGİN UNITIP SALTIMIZ,UNA ANIN TILTAĞINTA TETRÜ EVRİLİP,ODUN NI-ISWANIQA ARSIQIP UTLISIZ BOLTUMUZ (Arat 1965,s.142!).

Anlaşılma konseptini kaybetmiş olmaları dolayısile,transformasion la teşekkül eden kondisionlar (relasionlar) olduklarını unutmuş bulunduğumuz şeyler UNA ANI [modal kualifikasion] ifadelerinde TETRÜ [zıt] hale (negatife veya pozitife) çevrilmek suretile,ODUN NISWANI'na dimenzionlanarak (projectlenerek,sıçrayarak) konserve hale gelmiş bulunmaktadırlar.

ODUN NISWANI,şarj konyugasionu (s.50!) halindeki "yeniden yazılma ["rescript"],ODUN rescript'i.

Antimaddeler mûtad maddede bulunamamışlardır.Bu hali metnimiz "antimaddenin anlaşılma konseptini kaybetmiş olması" şeklinde yorumluyor ve antimaddenin transformasion la madde haline çevrilerek (yani,ODUN NUSWANIQA ARSIQIP) "elementler" şeklinde konserve hale gelmiş olduğunu söylüyor.Fakat aşağıdaki metnimiz,elementler teşekkül ettikten sonra,bu işlemin (yani,antimaddeden madde teşekkülünün) tersine işleyeceğini (yani,maddeden tekrar antimadde teşekkül edeceğini) söylüyor (Arat 1965,s.142!):

İTEY. ÖZNİ ÖGÜP,YADNI İRİP ÖLMİGÜ AZLANU,ÖVKE ÖZE ÖRLETİLİP ÖÖÇEYÜ KEGLENÜ,ÖRGÜT TUTÇI TERZ KÖRÜMÜG ÖRİDMEK BAŞLAĞLIĞ ONİ-ONİ TSUY İRİNÇÜ YASUQLAR YASTIMIZ (başlangıcı yukarıda!).

Öz olanı (yani,maddeyi) övüp,yad olanı (yani,antimaddeyi) reddedip ölüme doğru indirgenme ve ovātiō'lar [küçük zaferler,s.216!) le inkişaf ederek silinmiye mahkûm olmak suretile, konsept itibarile ters görünümlü breakup'la (başlangıç la) başlıyan öncelikli maddeleşmenin YASUQ'larını temsil et-[tirdik.

YASUQ,haraç,vergi;QALP kanununun (s.218!) ihlâli (yani,violation) manasında "parçacık gizlenmesi" ve,aynı zamanda,maddenin antimadde kaybetmesi demektir.

Metnimizdeki "ÖVKE ile gelişme" deyimi ile,elementler sistemindeki (s.8!) elementler sıra ile teşekkül ederlerken,exothermik e-

nerji husule gelmesi (yani,elementlerin "parlaması") kastedilmekte ve "silinmiye mahkûm olma" deyimi ile elementler sisteminin sonunda bulunan elementlerin radioaktiv olmaları (yani,radioaktiv inkıraz) ifade edilmek istenmektedir,çünki tabiatta bulunan elementlerden atom sayıları 83'den yüksek olanların tümü radioaktivdir.Örnek olarak şu "beta-minus decay"ı gösterebiliriz:

$^{234}_{90}Th = {}^{234}_{91}Pa + \bar{I}S$ ve $\bar{I}S$ (s.197,201) = e^- + antineutrino.

Bu şekilde husule gelen antineutrino ise neutrino ile birleşerek YOQ olacak ve geride ancak enerji (gamma ışını) kalacaktır . Bu hale metnimiz YASUQ diyor ve bu YASUQ tahakkuk ederken husule gelen "parlama"ya ÖVKE diyor.Bu ise,univerzumu ÖÇEYÜ KĒGLENÜ'ye [silinmiye mahkûm olmuya] götüren bir olkunma şeklidir.

Diğer taraftan,antimaddeler mutad maddede bulunmadıklarından, metnimize göre madde ÖZ ve antimadde YAD'dır ve yukarıdaki beta-minus decay değizliğine göre YAD'ı (yabancıyı) reddetme ölüme doğru indirgenme ile neticelenecektir ki bu indirgenmenin diğer bir ifade şekli de YASUQ'dur.Bu kavram şöyle de tarif ediliyor:

OB. KİRIGÜNMEDİN TILDAĞ,TÖSKEKİÇ ÖDÜN YIĞILMIŞ;KĪKİR QAQAÇ TEG,ÜÇ AĞUTIN KĪN-ALQIĞ TÖRÜMİŞ,KİNTSÜ MÜNLÜG YASUQLARIĞ KĪNERÜ AÇINIP KİN-SONQISIN QILMAĞUQA KİLİŞELİM.

Anlaşılmıyan bir metin gibi,TÖSKEKİÇ kondisionlardan yığılmış;geğirme kurusu gibi,üç AĞU(antimadde) gelişmesi dolayısile temayüz etmiş,eşatoloji bakımından kusurlu (yani,yalnız madde değil,fakat antimadde hali de gösteren) YASUQLAR'ı geniş çapta ele alarak onları eşatolojik tahakkuk olarak kabul etmek üzere anlaşalım (Arat 1965,s.134!).

TÖSKEKİÇ,geritepen ["repulsive"].Bundan anlaşılması gereken mana ALTI YARIQ'ın "YARIQ" parçacıklarının antimadde halinde iken madde ve madde halinde iken antimadde haline çevrilebilmeleridir.Metnimiz bu yol la maddeden antimadde teşekkül ettiğini söylüyor.Bak:töskürmek [kavgadan yılıp geri çekilmek (DS)];tös [hayvanları çevirme,durdurma,kovalama (DS)].

AĞU, (1) serbest kalma;(2) zehir;(3) antimadde (YASIMUQ).

ŞLOQ

28

QAO-ÇAO

Yavaş Yöntem le Neutron Yakalanması

Bir YİRTİNÇÜ'de (yıldızda) hidrojen yanması (s.197!) neticesinde yıldız merkezindeki sıcaklık artmakta ve,bu sefer,helium yanması neticesinde C ve O teşekkül etmektedir (s.198!).Bundan sonra,karbon ve oksijen yanması ile **Mg,Na,Si,**ve **S** teşekkül edecektir.

Buraya kadar husule gelen reaksionlar ÖRT OTLUĞ (exothermic;yani,enerji açığa çıkartmak suretile ortamın sıcaklığını arttıran) cinstendir (s.31,141,159).Ancak,sıcaklık (OT) $4 \cdot 10^9$ derece K'ya ulaşınca (s.200!) endothermic [enerji emen] bir reaksion da husule gelmiye başlar ve bu iki reaksion arasında bir TİNKERGÜLÜGSÜZ'lük [muvazenet hali] husule gelir (yani,artık sıcaklık sabit kalır);yani,TİPRETGÜLÜGSÜZ KÜÇ hali ile bir KÜSENÇ husule gelir. İşte,bu muvazenet noktasına KÜN ORTU (s.198,200) denmektedir ve, burdan itibaren (s.201!),5 ACUN'un TİMİR-TUÇ,TİMİR-KÜMÜŞ,TİMİR-ALTUN geometrileri teşekkül etmiye başlar (s.8!):

BYY. TİMİR-TUÇ,-KÜMÜŞ,-ALTUN TİLGENLİG, TİGSİNDÜRİTEÇİ ÇANLAR BAŞDINLIĞ TİNRİ YALNUQ ERKLİGLERİNTE,TİLİM OĞURIN ERTMİŞ AŞUNMIŞ TİNKERGÜLÜGSÜZ ÇOĞLUĞ YALINLIĞ,TİPRETGÜLÜGSÜZ KÜÇLÜG KÜSÜNLÜG,TİNSİZ ÜLGÜSÜZ ÖDGÜ ADRUQLUĞ TİNRİM,SİZİNE YÜKÜNÜR-

Demir-bakır,demir-gümüş,ve demir-altın geometrili [MEN. olmak üzere,katalizatör gruplar la başlıyan kreasionların dinlenme-kitleleri haline gelme imkânlarında—bir halden diğer bir hale geçebilmeleri için (OĞURIN ERTMİŞ!) enerji verilmiş (AŞUMIŞ) tutumlu (TİLİM) (yani,"endothermic" reaksion-

lu) muvazenet halindeki potensial devamlılıkta,—değişmez (yani,sabit) bir güç ortamında yeniden tertiplenen emsalsiz ve modeli olmuyan (yani,apayrı bir şey olarak teşekkül eden) gonik (birinden sonra biri gelen) kaliteli kreasionlar,ben size şükran ederim (Arat 1965,s.92!).

TĒGSİNDÜRTEÇİ,değişindirici [katalizatör],USUN QO-Ü.
TĒLİM, davranış ["behaviour"],tutum (s.27,225!).
TĒNKERGÜLÜGSÜZ, muvazenet haline getirilmesi gereken (yani,muvazenetsiz) halde olmuyan,"muvazenet halinde" ["equilibrated"] demektir.

Elementlerden daha ağır elementler istihsal ederken enerji açığa çıkmakta ve,buna göre de,bir elementi parçalarına ayırmak ister sek,enerji vermemiz gerekecektir.Bu itibar la,bir elementin çekirdeğine proton yerleştirerek ondan daha ağır bir element teşkil etmek isterken,bu elementin çekirdeğine yerleşmiş bulunan neutronların protonlarından yararlanmak ister sek,açığa çıkan enerjiden yararlanabileceğiz demektir.İşte,metnimizde geçen TĒNKERGÜLÜGSÜZ'lük ile kastedilen mana budur (yani,bir yıldızda elde olunan fusional enerji ile neutronlardan proton istihsali ve bu protonlar la daha ağır element teşkilidir).Diğer taraftan,bu hadisede neutronların unsurlarına ayrılmaları dolayisile,**BTYÖ** metninde geçen ALINĞDTUĞU'lar (s.198,2oo,202) sözkonusudur:

BTYÖ 33. TÜN SAYU ÖD YAZMATIN MUNTAĞ SAQINÇ QILSAR,ALQU TINLIĞLAR—BU DİYAN SAQINÇLIĞ KİŞİG KİM KÖRSER BURQANIĞ KÖRMİŞ TEG—SEVER TAPLAYUR,AYAYUR AĞIRLAYURLAR.

TÜN şeklinde bir kondision tahaddüs etmiyecek bir tedbir ile,univerzal keyfilikler (yani,element teşekkülleri)—sözügeçen DİYAN (s.183!)(yani,TÜN husule gelmesini önlüyen amplifikasion) tedbirindeki kimseyi (yani,element çekirdeğini) kim görür se (yani,kim bu element çekirdeğine kadar sokulmuş ise,ki bu da "neutron" demektir,çünki ancak neutronlar element çekirdeğine kadar sokulabilirler) BURQAN'i görürcesine (yani, "kuvvetli interaksion"a tabi olmak üzere)—kılık değiştirerek

enerjilenir (yani,element çekirdeği neutronun protonu ile teçhiz edilir ve neutron protona çevrilirken enerji doğar), himaye eltına alınma (yani,element çekirdeğine yerleşme) yolu ile daha ağır hale getirilir (Bang-Gabain 1931,s.330!).

TÜN, ışığın tesirini kaybetmesi,gece;kesinti,tehir,askıya alınma,suspension;yani,element teşekkülünün durması (s.67!). **SEVER,** seveley hale gelir [Tatarca,tebdil-i kıyafet eder,maske takar], sebil'denir [Qırğızca,teçhiz edilir].

Neutronların YOQ olmaları dışında (s.202!),bir yıldızın TÖZÜN-YILTIZ (yani,güneşimiz sınıfından bir yıldız) olmaması halinde "super demontaj" (s.202!) operasionunun devamı mümkün olmuyacak, bu operasion,**BTYÖ 28**'in (s.198!) deyimi ile,KÜN-ORTU'sunda kesilecektir.Meselâ,güneş sistemindeki bütün planetlerin toplam kitlesinin 2,50 misli kitlesi olmasına rağmen,kitlesi güneş kitlesinin ancak 1/1.000'i olan Jupiter böyle bir planettir.Bu planette KÜN ORTU'dan (yani,demir zirvesinden) sonra teşekkül eden elementlerin hiçbiri yoktur.

Metnimiz,bu Jupiter misalinde olduğu gibi,bir TÜN halinin husule gelmemesi (yani,TÜNERMEZ SAÇILMAZ DİYAN,s.112!) halini gözönünde bulunduruyor ve "yavaş yöntem le neutron yakalanması" (s. 200!) hadisesini anlatıyor.Bu metnimizin devamı olan aşağıdaki metin ise bu hadiseyi "QAO-ÇAO" diye adlandırıyor:

BTYÖ 34. BİŞİNÇ QAO-ÇAO TİGME SAQINÇ TEÑRİ TEÑRİ ULATI YEKİÇKEKLERİG OQIMAQ TÖRÜSİN SÖZLEYÜ BİRELİM.

QAYU ÖDÜN QAO-ÇAO QILSAR,AMRU BOLUR;BAYAQI TEG,ET'ÜZ TEGŞÜRÜP,BURQAN ET'ÜZİN BELGÜRTİP ÖRT OTLUĞ DİYAN SAQINÇQA KİRMİŞ KERGEK.TÜÜ-EVİNİ SAYU ALQU OTLUĞ IRĞAQ BELGÜRTMİŞ KERGEK.

Beşinci olarak QAO-ÇAO tesirine (konseptine)göre kreasionun kreasion temin edici (ulaştırıcı;yani,"inductive") neutronlarını izah eden kanunu ifade edelim.

Bir kondision QAO-ÇAO kılar sa,identik hale gelir (yani,çekirdek protonları haline çevrilir) ve—yukarıda sözkonusu edildiği şekilde—ET'ÜZ değiştirmek suretile,BURQAN ET'ÜZ'ünü

belli edip ("assigning") ÖRT-OTLUĞ ("exothermic") DİYAN tedbirine girmiş bulunur ve TÜÜ-ĒVİNİ halde univerzal OT'lu IRĞAQ belirtmiş (istihsal etmiş) olur (Bang-Gabain 1931,s.330!).

QAO-ÇAO, biçilerek tutunma;yani,neutron'un β-decay yaparak biçilmek suretile element çekirdeğinde tutunması ki,"yavaş yöntem le neutron yakalanması" ["slow neutron capture"] demektir (s.200-202!).Karşılaştır: Tatarca qayu [tutturma (meselâ,yakayı gömleğe!),sırılma (sırılmış yorgan!),dikme];Tıba'ca qaaylı [gümrüğe mensup;gümrük resmi];Tatarca çabu [ot biçme,ağaç devirme,vurma,et kıyma,yuvarlama,koşarak ayrılma, koşma;kurbaçlama,canını çıkartma,vurma;pīle];Tıbaca çaa [taze (çaa süt!),yeni,sıhhatli,sağlam;savaş];Qırğızca çaalıw [güçsüz kalma,güçten düşme].

TÜÜ-ĒVİNİ, holomorphic [tamamile biçimler halinde],herbiri tam manasile bir parçacık hali gösteren ĒV'lerin [morphlarin,biçimlerin,parçacık hallerinin] bir çekirdek halinde bağlanması;agglutinativ [kümelenen].

IRĞAQ,kombinasion [düğümlenme,iltisak,bağlanma].Karşılaştır: Tatarca ırğaq [kanca,çengel];Qırğızca ırğaq [takt,ifade].

Metnimize göre bir yıldızın fusional enerjisi (ÖRT-OT'u) DİYAN çekirdekleri tarafından emilerek amplifike edilmekte (kuvvetlendirilmekte) ve,bu şekilde,bu yıldızın tükenmekte olan zayıf enerjisi QAO-ÇAO işlemini mümkün kılacak hale çevrilmektedir.

AMRU BOLUR [identiklik tahakkuk eder] kavramını şu değizlik le anlatabiliriz:

$^{14}_{7}N$ (başlangıç çekirdeği) + $^{4}_{2}He$ (projectile;bombardıman eden energetik parçacık) = $^{17}_{8}O$ (TENRİ,elde olunan çekirdek) + $^{1}_{1}H$ (emission yapan parçacık).

Bu değizlikte çekirdek sembollerinin alt kısmına yazılmış sayılar çekirdekteki proton sayısını,üsttekiler ise nukleon (proton + neutron) sayısını göstermektedir.Bu sayılar bakımından sözkonusu değizliğimizde şu AMRU'luk (identiklik) şartları görülmektedir:

$$14 + 4 = 17 + 1 \text{ ve } 7 + 2 = 8 + 1 .$$

S.225'deki metnimize göre QAO-ÇAO (yani,QAWU-ÇAWU) hadisesinde bir endothermic reaksion;ve endothermic ve exothermic reaksion — lar arasında bir muvazenet sözkonusu idi.Ancak,aşağıdaki metnimize göre bu muvazenete rağmen yine de enerji açığa çıkmakta; yani, ÖRT-YALIN YALINU [exothermic devamlılığın devamı] sözkonusu olmaktadır.Nitekim,bu hali s.228'deki değizliğimizde "H-parçacığı" halinde görmekteyiz :

BTYÖ 35.ÖRT-YALINLIĞ OTLUĞ QAO-ÇAO TAMĞA,BU UZAQ İLİG ÜÇ ĒRNGEK AYADA ĒNİL,ULUĞ ĒRNGEK ÖZE BAS YANAR ĒRNGEK EGDÜ TEG ĒÑE TUTĞIL,ÖRT-YALIN YALINU SAQINMIŞ KĒRGEK.

Devamlı exothermik enerjili QAO-ÇAO nümunesi misalimizde (BTYÖ 34!)—mezkûr ayrı (birbirinden uzakta bulunan) merkezler (yani,element,elektron,ve neutron merkezleri) halindeki üçlü formasion periodlarında (dolanımlarında) mutasion husule gelerek,super formasionda (yani,yeni bir element formasionunda)teşekkül eden baskının (DİYAN baskısının!) YANAR ĒRNGEK (yani,neutron!) feyzi şeklinde (yani,neutronun protona çevrilmesi şeklinde) bir terkip (compound!) teşkil etmesi neticesinde—exothermik devamlılığın devam ettiği gözönünde bulundurulmalıdır.

ĒÑİP,mutasion yaparak.Karşılaştır: ēnemek [iyisini seçmek] (Afyonkarahisar,Balıkesir,Çankırı)(s.162!).

YALINU, devam etme.Karşılaştır: Tatarca yalınıw-yalwarıw [devamlı olarak yalvarma];yal ïtiw [istirahat etme].

Metnimiz element çekirdeği (diğer bir deyim le,proton),element elektronu ve henüz element çekirdeğine yerleşememiş olan (yani, henüz proton haline geçemiyen) neutron olmak üzere,üçlü bir formasion gözönünde bulunduruyor.Burda sözkonusu edilen BAS (baskı) dışarıdan (yani,endothermik olarak) enerji edinen elektronların DİYAN tedbiri ile (yani,amplifikasion yaparak) çekirdek neutronuna yaptıkları baskı olmalı.Yani,ULUĞ ĒRNGEK (element çekirdeği) üzerinde yapılan bir baskı sözkonusudur ve,elbette,bu baskı gravitasional enerjiden doğan büyük sıcaklıktan doğmuş da olabilir. Bu baskı neutronun ß-decay yapmasına sebeb olmakta olmalı.

ŞLOQ

29

KÜN TƏKİRİLİG

Photoeffekt

Katı,sıvık,veya gaz halinde bir malzeme radiant enerjiye (görünen veya ultraviolet ışığa,X-ışınına,veya gamma-ışınına) tutulursa elektron veya ionlar (şarjlı atom veya moleküller) çıkartır. KÜN TƏKİRİLİG [photoeffekt] denilen bu hadise şöyle izah olunuyor:

AB. KÜN,TƏKİRİLİG BOLTUQTA,KÜN BADĢALI BARTUQTA,KÜSÜŞ ÖRİTİP OL ÖDTE KÖNÜLTE İNÇE TİP SAQINĢU OL (Arat 1965,s.200!).

Işık,tesirli hale gelerek,ışık kimyalı reaksion tahakkuk etmesi halinde,KÜSÜŞ (yani,ion,şarj) tahakkuk ettirmek üzere bu kondisionda KÖNÜL halinde "inert"leştiği kaale alınmalıdır.

KÜN BADĢALI BARTUQ, ışık kimyalı reaksion ["photochemical reaction"]: görünür ışık,ultraviolet veya infrakızıl radiasion emilmesi ile başlıyan kimyavi reaksion.

İNÇE, (1) Mössbauer tesiri;(2) inert [atıl,eylemsiz];(3) bulunduğu halde (yani,şu şekilde,şöyle).

Burda "kabule şayan enerji miktarı" manasında olan KÖNÜL (sah. 113!) Einstein'a göre "diskret (ayrı) enerji paketi" demektir.Yani,bir atomun elektronunu açığa çıkartması için KÖNÜL halinde (diğer bir deyimle,bir photon halinde) enerji alması,bu enerjinin KÖNÜL miktarından ne çok,ne de az olması gereklidir.Bu itibarla, düşen ışık tarafından itilip çıkartılan elektronların kinetik enerjileri (yani,hızları) düşen ışığın intenzitesine (photonların sayısına) tabi değildir.Diğer bir deyim le,gerçi serbest kalan her elektron enerjisini bir KÖNÜL'den (photondan) almış ise de, emilen KÖNÜL'lerin hepsinin birer elektronu serbest bırakması söz konusu değildir.

ŞLOQ

30

ANUDARA-ÖSELİKSİZ TAPIĞ

Sabit Spatial Enerji

Konumuz enerjinin konservasionu kanunudur (s.133!).Bu yönden, s. 46'da sözkonusu edilen ON QUT QOLUNÇ (yani,manipulasion yapan invarianslar) BUDA AWA-TAN SAQA'nın (s.45!)—mekâm-zaman koordinatlarının rotasion,translasion,ve refleksionu şekillerindeki simetri operasionları ile değişikliğe uğratılamıyan—bir NOM (kozmik kanun,s.17!) şeklidir;yani,konservasion kanunudur,çünki ON QUT QOLUNÇ (yani,maddenin makroskopik tutumu!) ÖNLÜG QUMLAR [elementar parçacıklar] arasındaki interaksionlara,bunlar da YAPA [konservasion,UTLISIZ'lık] kanunlarına tabidir ve konservasion kanunları ise,OS-UĞ'daki SIÑAR konsepti ile yakından ilişkilidir (Van Nostrand's S.E.1976,s.654,satırbaşı 3 ve 4!).Bu itibar la, s.46'daki OB metni "konservasion kanunu" yerine NOM deyimini kullanıyor ve UĞANLAR'ın buna ON QUT QOLUNÇ dediğini söylüyor.

Modern bilim enerji,kitle,momentum,açı momentumu,ve elektrik şarjı konservasionlarını sözkonusu etmektedir.Elementar parçacıkların interaksionları bakımından ise,şu üç konservasion şekli sözkonusu ediliyor (s.220!): (1) toplam barion numarası sabit kalır; (2) toplam lepton numarası sabit kalır;(3) zayif interaksionlar için geçerli olmamak üzere,toplam YANALIQ ["strangeness" denilen "yenilik"] numarası sabit kalır (ANUDARA ÖSELİKSİZ'dir).

Ancak,"konservasion" kavramını "hiçbirşey kaybetmeden devamlı olarak baki kalma" manasında anlamak ister sek,tabiattaki hiçbir şeyin bu tarzda baki kalmadığını,herşeyin bir UTLI YAN'ı (konserve olmama ciheti) bulunduğunu görürüz (s.115!).Buna rağmen, bazı

hallerde belirli bir zaman fasılasında bir UTLISIZ'lık (konservasion) sözkonusudur.Bunlardan birincisi antimaddenin madde halinde konserve edilmesidir ki,s.223'de üstte bulunan metinde bu konservasion ifade edilmektedir.Diğer bir konservasion hali ise, bir objenin kendisi için gerekli kinetik enerjiyi,dışarıdan enerji almamak üzere,kendi bünyesindeki potensial enerjiden transforme edebilmesidir.Bu bakımdan,"enerjinin konservasionu kanunu" diyebileceğimiz aşağıdaki metnimiz hadiseyi şöyle açıklıyor:

OB.ALQINMAQSIZ YĪG-ÜSTÜNKİ TAPIĞLAR İLTİNÜ,ANI TUTA-UTMIŞLARDA AYAYU TAPINIP;ANTA BASA, QUT QOLUNMAQ KÜÇÜNTE QILINMIŞ,ANUDARA ÖSELİKSİZ TAPIĞIĞ TUTALIM (Arat 1965,s.134!).

Vektoriel-net TAPIĞLAR'ın (s.133!) divergenssiz primordial durumunu—ANI TUTA-UTMIŞLAR'ı himaye etmeleri ve,buna göre de,QUT QOLUNMAQ KÜÇÜ'ne sahip kılınmış olmaları dolayısile —ANUDARA ÖSELİKSİZ TAPIĞ olarak tasvip edelim.

ANI TUTA-UTMIŞLAR,objeyi (enerjiyi) hakimiyet altına alanlar (yani,TAPIĞ'ın patronaji,hareket sebebi) ki,"sistemin (objenin) kinetik enerjisi" demektir,çünki hareket dolayısile bir objenin sahip olduğu enerji şekline "kinetik enerji" denmektedir (s.133!).

QUT QOLUNMAQ KÜÇİ,bir TAPIĞ'ın (yani,objenin,sistemin) deposunu (QUT'unu) manipule etme kapasitesi ki,"bir sistemin potensial enerjisi" demektir,çünki bir sistemin türlü kısımlarının relativ pozisionuna tabi olarak depo edilmiş enerjiye "potensial enerji" denmektedir (s.133!).

ANUDARA,tefavuk edilemiyecek derecede (superior!),emsalsiz,en yüksek derecede;Sanskritçesi anuttara .

ANUDARA ÖSELİKSİZ TAPIĞ,en yüksek dereceden kitlesiz (yani,"sabit") spatial-enerji ki,"konserve olunmuş olan enerji" (yani,enerjinin konservesionu kanunu) demektir.

Bu metnin manasını s.133'de açıklamış bulunmaktayız.Burda şunu belirtmeliyiz ki,TAPIĞ hem "spatial enerji",hem de "obje" manasına gelmekte ve,bu itibar la,metnimiz hem enerji,hem de kitle konservasionunu ifade etmektedir.Yani,burda ĒNREYÜK NOM (eşdeğerli-

lik kanunu) hali sözkonusudur (s.67!) ve "4 indifferent eşdeğerlilik" (s.50!) deyimine göre, eşdeğer hallerin 4 türlü olduğu anlaşılmaktadır. Bunların "eşdeğer" olmaları metnimizin konservasion kanunlarının hepsini birden ifade etmekte olduğu manasındadır.

Metnimiz kapalı bir sistemi (yani, dış tesirlere maruz olmıyan bir objeyi) sözkonusu ediyor. Buna karşılık, dış tesirlere maruz bir objenin sözkonusu olması halinde, konu şöyle açıklanıyor:

> OB.TIDIĞSIZ ÇIN BİLGE-BİLİĞİG İÇİRDİ TANUQLAP, TIDMATIN OL ÖZLÜGLERİG TAŞIRDI İRİNÇKEP, TİLİKLERİN KÜSÜŞLERİN QANTURU BİRGELİ TINLIĞ UDU BARMAQLARIN ÖTKÜNÜ YORILIM (Arat 1965, s.136).
>
> Çelişkisiz hakikî bilimi (yani, kapalı bir sistemdeki kitle konservasionunu) içeriden tanıklamak suretile (yani, dış tesirlere maruz kapalı bir sistemdeki kitle değişimini, kitle konservasionu kanununa tabi bir iç kısım kitlesi halinde ayırarak), reddi imkânsız tasarrufları ("disposel!") dışarıdan muşahhaslandırarak (yani, ayrıca, diş dünya tesirinden dolayı, diğer bir dış kısım da tefrik ederek), komponentlerin KÜSÜŞ'lerini tatmin eden (yani, bir komponentin kitlesinin yekûn değişiminin iç kısım ve dış kısım olarak ayrılma prosesine tekabül eden) TINLIĞ UDU BARMAQ'larını geçerli bir şekilde yorumlıyalım.
>
> **TINLIĞ UDU BARMAQ**, keyfî şümullü mahiyet ["arbitrary extensive property"].

Açık bir sistemdeki ß TİLİĞ'li [komponentli] bir kitlenin değişimini etüd edebilmek üzere; bu kitleyi, onun dışarıdan temin olunan dış kısmını $d_e m_\beta$ ve sistemin içerideki değişikliklerden doğan iç kısmını $d_i m_\beta$ ile göstermek suretile,

$$dm_\beta = d_e m_\beta + d_i m_\beta$$

şeklinde mütalâa edebiliriz. Bu değizliği ß üzerinden toplar ve bu toplamı yaparken, iç kısımlardaki değişikliklerde gözönünde bulundurulması gereken stoichiometric değizliğin sıfır olacağini gözönünde bulundurursak, kitledeki toplam değişikliği şöyle buluruz:

$$dm = d_e m \ .$$

Bu bağlantı açık bir sistemdeki kitle konservasionunu ifade eder ve toplam kitle değişiminin dış dünya ile yapılan kitle alış-verişine denk olduğunu gösterir (Van Nostrand's S.E.,s.655-656!).

Metnimiz $d_e m_\beta$ TİLİĞ'ine "reddi imkânsız tasarrufun (çünki dış tesire maruz!) dışarıdan muşahhaslandırılması" ve $d_i m_\beta$ TİLİĞ'ine (= β üzerinden toplam yapılırken sıfır neticesi veren tanığa) "çelişkisiz hakiki bilimin içeriden tanıklanması" demektedir,çünki hacimli bir kitlenin dış tesirlere maruz olmuyan kısmı "izole bir sistem" gibi davranacak ve kitlenin konservasionu kanununa (yani,çelişkisiz hakiki bilime) tabi olacaktır.

Açık bir sistemdeki bir kitlenin değişiminin ancak dış dünya — dan yapılan kitle alış-verişine münhasır kalması "reddi imkânsız tasarrufları tatmin" anlamındadır ve maddenin toplam değişikli — ğinin dış kısım ve iç kısım TİLİĞ'lerine ayrılması TINLIĞ UDU BARMAQ [keyfi şümullü mahiyet] şeklinde geçerli olmak üzere tefsir olunmaktadır.

Sahife 235'deki metnin sözlüğü :

MUNÇUQ, Yakutça mun- "dolaşıp (dolanıp) durmak" manasındadır ve,buna göre,MUNÇUQ "dolanan küçük şey" (planet,seyyare) demek olur.Yani,(komet,meteor,ve satellit'ler hariç olmak üzere) güneş veya diğer bir yıldız etrafında dönen cisim.Diğer taraftan,Tatarca muntar "kapatma","engel" ve munar "hafif sis","serap" manasındadir.Bu da bize MUN-ÇUQ sözünün "engel hak etmek" (yani,engel içinden yol açmak) manasında "planet" yerine kullanılabileceğini gösterir,çünki SUW'lar kendilerine madde içinden geçecek yol ÇUQ'urlar (hak ederler).Nitekim,MUNÇUQLAR'ın kozmolojik manası TURĞUN SÜZÜK OL SUW'yu (s. 134!)(yani,AQAŞ'ları,s.129!) meydana getiren cisimler (diğer bir deyim le,madde) olmalarıdır. [yol.

SEÇE, geodezik: kurb halindeki mekân-zamanda en dos-doğru

SEÇE TAÑLANÇIĞ, sıfır-phonon (aslında,sıfıra müteveccih) geodesik.Burda phonon "diskret miktar" ["discrete amount"] demektir.Zaman-mekânın bir P ĒT'ÜZ'ünden geçen sıfır-geodesicler P'deki manifoldun "karakteristik sıfır-konisini" teşkil ederler (Condon-Odishaw 1967,s.2-48).

ŞLOQ

31

ËRDİNİ MUNÇUQLAR

Planetler Durumu

ËM. SËKİZ YÜÜZİNTE YÜZER ÖNİ SËVİGLİG ËRDİNİ MUNÇUQLAR, SËTİREKSİZ TIYALIĞ BAQDILIĞ, SEÇE TAÑLANÇIĞ ÏDİGLER.

Sekiz topolojisinde (cüzünde) 100'er (s.10 ve 23!) ÖNİ (öncelikli hal, yani "element") bulunan (yani, gelişiminin 8 BÜGÜ'sünde 100 element teşekkül etmiş olan) ve sevkiyat (AQAŞ sevki!) ile yükümlü planetler durumu, kuvvetli mumanaata (yani, kuvvetli interaksiona) maruz olarak bekalıdırlar ve sıfırphonon geodeziklerin induksionunu yaparlar (Arat 1965, s.196).

SËTİREK, Qırğızca sëtër [zayıf, narin; işe yaramaz].
SËTİREKSİZ TIYALIĞ, kuvvetli mümanaat, kuvvetli çekim, yani QOÇUM ÖKÜŞ ASIĞ (s.53!). (S.234'e de bakınız!).

Metnimiz, yerimiz gibi planetlerin—güneşimiz gibi sıcak yıldızlarda gelişen TAMU elementleri dışında kalan—100 element geliş - tirmiş olduklarını (s.10!) ve bunun için de 8 kozmolojik çağ geçmiş bulunduğunu söylüyor. AQAŞ böyle planetlerin elementlerinde teşekkül eder, çünki onları teşkil eden elementlerin çekirdeklerindeki nukleonlar çekirdeklerinden ayrılamaz halde mumanaata maruzdurlar ve, ayrıca, bu nukleonlar SEÇE TAÑLANÇIĞ (yani, kendilerini çekirdeklerine bağlıyan rijit kiriş) induksionu yaparlar.

Metnimizin son kısmından şu mana da anlaşılabilmektedir: böyle planetler yıldızları etrafında sevkolunmuş haldedirler ve bu sev-

kiyat onların yıldızlarına bir çekim gücü ve bir KÖNİ (s.38-42!) ile bağlanmış olmalarından dolayı mümkün olmaktadır.

Metnimizdeki "8 YÜÜZ" yerine ATSAŊ "8 ON-YAŞ" diyor. Aşağıdaki metnimiz ise,aynı şeyi "8 QIRLAR" şeklinde açıklıyor:

ĒM. YĪTİ ĒRDİNİLİG BİR SIRUQ YİRİG KÖTÜRÜ TURURIN,YİNTEM SĒKİZ QIRLARI YĪTİNÇSİZ KÖRKLE BOLMIŞIN (Arat 1965,s.196!).

7 durumlu (s.8,I-VII!) bir sırığın ["rod"] yeri kaldırmakta olması dolayısile,onun konkret (yani,muhassala durumda olmuyan) 8 QIR'ları ile emsalsız bir görünüş husule gelmiş bu[lunuyor.

QIR, kenarlı bileme (kazıma,tıraş etme) yüzü ki elmasların bileme yüzlerine verilen isimdir.QIRA KÜZİ ise "kenarlı yüz kesimi" ["faced-clips"] demektir.Bu sözden kastedilen kozmolojik mana yerimizin geçirmiş olduğu "8 kozmik çağ"dır.

SIRUQ, sırık ki,yercil gelişimin şu UMUG-INAĞ'ını [referens sistemini] ifade eder (Arat 1965,s.46!):

YĪTİ AĞILIĞ NOMLAR, yedi atalet (diğer bir deyim le,kütük) elementleri: aynı bir KÖDÜG'de [kütükde] yer alan,fakat valensleri—SİM valensi "sıfır" olmak üzere—1'den 7'ye kadar değişen elementler (s.8!).

Bu yedi valensin elementlerin—7 defa büzülme neticesi olarak tahakkuk eden—7 QAT'ına (s.54,111!) tekabül ettiği anlaşılıyor:

BTYÖ 38. ANTA ÖTRÜ ĒRWİŞÇİ QIRA-KÜZİ ALIP,YĪTİ QATA TARNI ĒRVİŞ SÖZLEMİŞ KĒRGEK.TÜTSÜLÜG LUĞTA KÖYÜRMİŞ KĒRGEK.OL TÜTÜNİ LIN-XUA ORUN BOLMIŞIN SAQINMIŞ KĒRGEK.

Buna göre,neticeye götüren QIRA-KÜZİ [elementlerin en son durumunu meydana getiren "faced-clips"] teşekkül ettirmek üzere,7 defa büzülmenin neticesini (yani,en son büzülme halini) tahakkuk ettirmiş bulunmaktadır.Yani,uzun dalga halindeki LUĞ'da ["frequence"de] temayüz edilinmiş bulunulmaktadır,ve o dalgadan LIN-XUA mevkiyi olkunduğu gözönünde bulundurulmalıdır (s.95!) (Bang-Gabain 1931,s.332!).

Metnimiz elementlerin ve yerimizin 7 defa büzülmeden sonra (s.

158-159!),uzun dalga üzerinden enerji neşretmiye başladıklarını söylüyor.Aşağıdaki metnimiz ise,7 QAT teşekkülüne YİNÇÜRÜ QOLULAW [kalıtım ("heredity") manipulasionu] diyor:

> AB.YİTİ ËRDİNİN İDİGLİG YİR YÜÜZİNTE SËVİGLİG,YİME,LIN-XUALİĞ ORUNUĞ YİNÇİRÜ QOLULAYU SAQINĞU OL (Arat 1965,s.200!).
>
> Yedi durumun magnetik induksionunun yeryüzünden sevkiyatı (s.235!),cimrilme [Tatarca,yıkılma] neticesi olarak,LIN-XUALı mevkiyin kalıtım manipulasionunu temin eder.

"Gereğince" manasına da gelen YİME sözünü metnimizde,"yinelenme" yerine,cimrilme (yani,gücü tükenerek yıkılma) şeklinde tercüme etmiş olmamızın sebebi KİRİGÜNÇ'lerin teşekkülünün QURIN-KËZİKİN [tükenme kualifikasionu] esasına dayanması dolayısiledir.

S.235'deki metnimize paralel olarak,bu metnimizde de bir İDİG [İD-İG,magnetik induksion] sözkonusu ediliyor ki,bu hususta şöyle de deniliyor (Arat 1965,s.202!):

> AB. YALTRIYUR,ËRDİNİN İDİGLİG,YARUQ KÜN TENRİ TİLGENİ YABA ÇAM-BUD WİP ULUŞTA YARUDĞULUĞ İŞİ ËRTÜRDÜKTE.
>
> Parlıyan durumun (yani,maddeden ışık istihsalinin)—magnetik induksion neticesi olarak—spektrum halinde ışık kreasionu geometrisi elektrik enerjisi separasionu alanının kapalı kabukları populasionunda bir YARIDĞU operasionu hadisesidir.

> **YALTRIYUR ËRDİN**,parlama (veya ışınlanma,"leucht-") hali özünçeliği [suret-i mahsusası,"pecularity"si] veya parlak durum ["brilliant state"] ki,photon [Yunanca "phōs","phōtos", ışık] demektir (s.178!).
>
> Bazı hallerde devamlı elektromagnetik dalga şeklinde gözüken ışık submikroskopik seviyede discrete miktarlarda (yani, "quantum-mechanical" halde) emission yapar ve absorbe olur. Işığın böyle bir parça-benzeri paketine "photon" denmektedir.Yani,YALTRIYUR ËRDİN elektromagnetik enerjinin—madde dünyasının atomlarına benziyen—en küçük enerji paketidir.
>
> **ÇAM-BUD-WİP**, elektrik enerjisi (ÇAM!) separasionu (BUD!) alanı (WİP!);yani,photoşemik bir sistem olan yerimizin elek-

trik akıntısı ("flux"u).Bu prosessi Britannica şöyle açıklıyor: "Bir KÜN-BADĞALI (s.230,"photochemical") sistem güneş - ten—kimya enerjisi şeklinde—ışık enerjisi depo edebilmekte ve,sonra,ancak KÜN BADĞALI BARIUQ halinde tahakkuk etmek üzere,ÇAM şeklinde enerji serbest bırakabilmektedir.Bu reaksion, satellit'lere ve OS (uzay!) araçlarına güç temini için kullanılan,güneş bataryalarında husule gelmektedir.

YARUDĞU, yarıldırılma (yani,"nuclear fission"): atomik çekirdeklerin bazı hallerde—büyük çapta enerji açığa çıkartmak suretile,iki parçaya ayrılması (yarılması).

Metnimiz yerimizin ÇAM-BUD-WÎP sisteminin nuklear fission do - ğurduğunu ve bu fissiondan enerji açığa çıktığını söylüyor.BTYÖ 6 (s.152!) bu enerji miktarının madde halinde bulunan enerjiye nispetinin 1:1000 olduğunu söylemekte idi.Bu keyfiyet şu şekilde de ifade ediliyor (Arat 1965,s.196!):

ĒM. BİRER ĒRDİNİ MUNÇUQTIN BİRİNTE MİNER YARUQLAR,BİRTEM UZ KÖRÜ QANINÇSIZ,BİRKERÜ YALTRIYU ÖNERLER.

Herbir ĒRDİNİ MUNÇUQ'un [planetar durumun] (s.234!) beherinde bulunan 1000'er spektrumlar,birtemliğe (singulariteye) müteveccih transformasion orientasionları müdavemeti ile,beraberce parlıyarak gelişirler.

Yani,planet maddesinin her biremliğinde (biriminde!) bulunan 1000 spektrum biremliği devamlı olarak açığa çıkar.Bu konuyu aşağıdaki metnimiz de ifade ediyor (Arat 1965,s.196!):

ĒM. YANA MİN QOLTI KÜN TENRİLER YARUQLARIN BİRGERÜ IDMIŞ TEG.

Yanaşılmış halde (yani,madde halinde) 1000 QOLTI'lık (s. 171) ışık kreasionları spektrumlarını beraberce (veya biremlik halinde) sevketmiş gibi ... (metnin devamı eksik!).

Burada madde enerjisi yoğunluğunun photon enerjisi yoğunluğuna nispetini ifade eden YAPIRĞAQ (s.152!) yerine QOLTI (s.171!) denmekte ve madde "yanaşmış halde ışıklar" şeklinde tarif edilmekte[dir.

ŞLOQ

32

ACUNLAR

Tabiat Modaları

TURUM-ARA'da [tabiatta] ve ALQU'da [kâinatta] her şey birden bire meydana gelmiş değildir, safha-safha inşa olunmuş bulunuyorlar. Diğer bir deyim le, bugün üzerinde yaşamakta olduğumuz dünya her zaman aynı şekilde değildi, bugünkü şekline safha-safha erişmiş bulunuyor. Bu safhaların (değişim modalarının) her birine "ACUN" denmektedir :

MB. TUTÇI ÜZÜKSÜZ MINI TEG TOĞUMUĞ ACUNUĞ UNITMAQLIĞ, TOZ-TOPRAQQA BATILIP TURQANU MONQUL ĒRTİLER (Arat 1965, s.38!).

Tutumu (prosedürü) kesintisiz (yani, ĒRDİNİ YALINLIĞ halinde) olmak üzere doğmakta olan ACUNLAR hali olmasa idi, toz-toprağa batmış halde bir MONQUL teşekkül etmiş olurdu.

ACUN, tabiat modası (konjugasionu, halleri, şekilleri), tabiatın safha-safha var ettiği malzeme ailesleri şekli; ayrıca, hilkat, dünya. Bu deyimden anlaşılması gereken esas mana "univerzumun ĒRDİNİ YALINLIĞ sisteminde meydana gelen olkunmalar"

MONQUL, bir şeyin parçalarına ve liflerine ayrılmış [dır. hali; yani, "keşmekeş".

Yani, bugün univerzumu "güzel!" olarak gözlemliyor, onu "tertemiz!" buluyor sak, bu hilkatların herbirinin birer ACUN olmasından kaynaklanmaktadır, çünki ACUN daima kendini yenileyebilen (bir safhadan diğer bir safhaya geçebilen) bir kabiliyettir. Aşağıdaki

metnimiz bu yenilenme safhalarını "relativ 5 kat kreasion" şe
linde belirtiyor (Arat 1965,s.44):

MB. ALTI QAÇIĞ ÖZE AZMIŞLARQA AĞMAQ-İNMEK ACUNLARIĞ KÖRKİTTİ
ÑIZ,AWIŞ-TAMU ĒMGEKİN BİLTÜRTÜÑÜZ,ALQATMIŞ BİŞ QAT TEÑRİ Yİ-
RİNTE TOĞURTUÑUZ.

Altı ışın (s.144!) ile AZMIŞLAR'ına AĞMAQ-İNMEK ACUNLAR'ı-
nı gösterdiniz,değişişin TAMU (s.155!) azabını bildirdiniz,
relativ 5 kat (s.152!) kreasion yerinde doğurdunuz.

AZMIŞLAR,yozlaşmışlar ["spurious"lar],yani yozlaşmış o-
lan ikinci dereceden ışınlar ["spurious secondary rays"].

AĞMAQ-İNMEK ACUNLAR,(BADIRA ile) serbest kaldıktan [re-
lease!] sonra ,(ABITA-BURQAN ile,YAĞMUR YAĞMIŞ TEG) düşmek
suretile meydana gelen ACUNLAR.

ALQATMIŞ,"bir ALQ'a (başlığa,"to the heading") nispet e-
dilen" manasında,relativ;tersi,absolut [kendi başına mütalaâ
olunan şartsız,sınırsız,ve mükemmel hal]ki,buna ÖG-KOÑÜL
[identifikasion imkânı] da diyebiliriz.

Burda geçen AĞMAQ-İNMEK ACUNLAR deyimi,aslında,Mössbauer effe
ti ile teşekkül eden ACUNLAR manasındadır:

BYY. ANANTIMADI BAŞLAĞSIZ,UZUN AĞLANÇIĞ SANSAR İÇİNDEKİ ARA-
SIZ-OQSUZ AĞTINU-İNE: ALTI YOLLARTA TĒGŞİNÜ TURUR ARANZ-U-
MUĞSUZ TINLIĞLARIĞ AÇIĞ ĒMGEKTİN OSĞURDAÇI ARTUQRAQ-QINIĞ
QATIĞLANMAQLIĞ ALPAĞUT ĒRKE YÜKÜNÜRMEN (Arat 1965,s.86!).

Anılamıyacak derecede antiquitus halde [eski zamanlarda;A-
NANTIMADI!] başlangıçsız zamanda ve uzun mesafede salıverilmiş konjugasion içindeki "kaymuş-okunmasız" (yani,Doppler kayması olmuyan) halde AĞTINU-İNE: Altı patikalarda değişinip-duracak şekilde (s.144!) gönderilen gamma-ışınlarını (s. 112!) acı zahmetler neticesinde mekânlandıracak olan fevkaläde rijit ALPAĞUT ĒR'e şükran ederim.

AĞLANÇIĞ SANSAR,salıverilmiş (serbest halde bırakılmış) (yani,uzaya bırakılmış) ışınlardan doğan konjugasion (yani,

y_kızlar arası mekânda istihsal edilen elementler;s.10!).
ARA-OQ, aralıklı okunma,"kızıla kayma" demektir(s.100!).
AĞTINU-İNE,geri-tepmesiz(yani,"resonance") absorbsion.
AĞDINUR-İNER SUWLAR,geri-tepmesiz absorbsion yapan elektromagnetik radiasionlar (aşağıdaki metne bakınız!).
Elektromagnetik radiasionların resonance-absorption'unu mümkün kılan işleme "Mössbauer Effekti" denmektedir.Bu işlemin esası ise,bir çekirdekten çıkan SUWLAR'ın geri-tepme(recoil) yapmamasına (yani,bir koruyucusu olmasına) ve SUWLAR'da Doppler kayması gözükmemesine dayanmaktadır.Aşağıdaki metnimiz bu hali "izotropik çağrışımlı QUŞLAR" şeklinde dile getiriyor ki bu QUŞLAR interaksion halinde bulunan nuklear(yani,radiasion yapan) ve elektronik (absorpsion yapan) şarjlar[dır. –

Eğer momentumun konservasionu kanununu **mV = Mv** şeklinde yazar ve **M**'nin **m**'den çok büyük olduğunu kabul eder sek,**v** de **V**'den çok küçük olacaktır.İşte,**M**'in yeterince büyük;yani,ALPAĞUT ER[koruyucu müdafi] olması ve de **v**'nin (yani,geri tepmenin) hemenhemen sıfır olması halinde (yani,bir atom çekirdeğinin absorbsion veya emission yaparken büyük bir kitleye dayanması halinde) tahakkuk eden SUW emissionuna veya absorbsionuna AĞTINU-İNE denmektedir.Alemlerin teşekkülünde böyle SUWLAR öncelikli bir rol oynamaktadırlar.Bu olkunuşun en mühim özünçeliği SUWLAR'ın enerji kaybı olmadan büyük mesafelere naklunabilmeleri ve,bu şekilde,ACUNun teşekkülüne rasyonalizm getirmeleridir.Bu hadise şu şekilde de tarif ediliyor (Arat 1965,s.204!):

S. AĞDINUR-İNER SUWLARNIŊ,AMRANÇIĞ ÜNLÜĞ QUŞLARNIŊ,ANIŊ TİKİSİNTE NOM ÜNİ,ANTAĞ EŞİDİLÜR İNÇE TİP.
Geri-tepmesiz absorbsion yapan (yuvalanan!) gamma-ışınlarının,izotropik halde tecellili(veya,tehyiç olmuş) atom çekirdeklerinin,eğer bunların daha dik enerji seviyelerinde["the higher energy level"](s.111!) tehyiç olmuş NOM (yani,interaksion,s.17!) hali bulunuyor sa,Mössbauer tesiri(s.230!) hadisesi husule gelir.

QUŞ, atom çekirdeği. Bu söz QUŞALAMUL [YARAĞ, fayda] sözündeki QUŞ olmalı; Sanskritçesi kusala-mula [iyi kökler, iyi vasıflar]. Qırğızcada ise, bu kökü quştaw şeklinde görmekteyiz: ata-ēniindi quştap baq [ata-ananı itina ile bak!]. Yakutçada ise, qustuq (yani, quştuq) sözü "ucunda müessir bir parça bulunan ok" (savaş oku!) manasında kullanılmaktadır ki, atomların "müessir kısmı", elbette, çekirdekleridir. Bu sözün Yakutçadaki diğer manası da "gökkuşağı"dır ve, bu da, "göğün müessir kısmı" manasında olabilir.

Aşağıdaki metne göre, başlangıçta hilkatların hepsi birer KÖNÜL (yani, temayül; s.113!) halinde idiler. Sonra, onlar bu ULUNÇİĞACUNLAR [kommunikativ hilkatlar] halinden kurtarılarak bugünkü dünyalar teşekkül etti (Arat 1965, s.50!):

MB. ULUĞ YARLIQANÇUÇI KÖNÜL ÖZE OLARNİ BARÇA SIĞURUP, ULINÇIĞ ACUNLARINTIN QUTQARIP OZĞURTUNUZ SANSARTIN.

Birinci dereceden yarlıkanan bir KÖNÜL'e (teşekkül temayülüne) onların hepsini sığdırmak üzere, ULINÇIĞ ACUNLAR'ından (protogalaksilerinden!) kurtararak geçirdiniz SANSAR'dan.

Diğer bir deyim le, 5 ACUN'un (s.8!) bir tek KÖNÜL halinde bulunduğu şekle ARYA YIŞ [konstitusion arrangement'i] denmektedir:

MB. ALQU BİŞ ACUNLARNİN UMUĞI ARYA-YIŞ'A TÖZ NOM...(eksik!).

Univerzal 5 ACUN'larin referensi ARYA-YIŞ enthalpy'si NOM'u.

ARYA-YIŞA TÖZ "ARYA-YIŞ'in dış tesirlere karşı koyabilme gayreti dolayisile baki kalabilmesi" manasındadır (s.70!).

5 ACUN (s.8,85,242), 5 YOL (s.155), 5 QAT (s.240), ARYA-YIŞ, KÖNÜL gibi kavramlar, aslında, ERDİNİ YALINLIĞ (s.67!) hali ile yakından ilişkilidir (s.239!). İnglizce "steady-state" denilen bu görüşe göre univerzumun yoğunluğu, onun devamlı olarak irilenmesine rağmen, sabit kalmaktadır. Yani, madde—ARIĞ-TİRİN (s.72!) dolayısile husule gelen yoğunluk düşüşü nispetine göre—devamlı olarak yoktan var edilmekte; ARIĞ-TİRİN dolayısile görüş alanından çekilir

yıldız ve galaksiler yerine,bunlar la ayni nispette,yenileri teşekkul etmektedir.Aşağıdaki metin de bu hadiseyi anlatıyor:

BA.AÇQIZ BAŞLAP ÜÇ TÜRLÜG YAWIZ ADALAR,AMTIQIA OQ TAWRAQ BAQUP AMRILIP,ARQA QAMAĞ BİŞ ACUN TINLIĞLAR OĞUŞI ALASIZ BİR TEG MENİLİG BOLZUNLAR (Arat 1965,s.234!).

AÇQIZ ile başliyan 3 türlü YAWIZ ADALAR;şimdiye kadar,dinamik olarak baki kalmak suretile,identik halde bulunurlarken,müteakip cem'an 5 ACUN'un kefilikler substansı bitaraf BİR (vakuum) manasında ebediyet haline gelme durumundadırlar.

AÇQIZ, univerzumun kuruluş işleminin açılışı.

YAWIZ [sert,sağlam,yüksek enerjili,yabani;acımasız,korkunç;"fast"] **ADALAR** [radiasionlar,s.73!],yavuz radiasionlar ("fast radiations"),"kozmik radiasionlar" demektir.Bunlar ışık hızına yakın bir hız la dış uzayın her yönünden gelerek yere çarpan atom çekirdeklerinden ibaret (% 83 protonlar,% 16 helium çekirdeği,ve % 1 diğer ağır çekirdekler) yüksek enerjili (YAWUZ!) parçacıklardır ve QAÇIĞLAR ["primary rays";yani,BİRİNÇİ ADALAR] şeklinde de adlandırılırlar.

OĞUŞ,(1) tecelli (s.119,212!);(2) isabet (s.117!);(3) esas (s.79!);(4) "substance",asıl cüz (s.54,243); ÜÇ AĞU ÖZE BULĞANMIŞ ÜÇ OĞUŞ [üç antimadde ile bulaşmuş üç substans;Arat 1965,s.174!];(5) Sanskritçe dhatu (DATU!): fizikal element,kurucu element;(6) medeniyet: OĞUŞUM BUDUN [medeni milletim];(7) değişebilen miktar ["changeble quantity"].

Metnimize göre 3 türlü YAWIZ ADALAR'dan 5 ACUN teşekkül etmiştir ve bu 5 ACUN günün birinde vakuum durumuna gelecektir (YOQ olacaktır!).Konu şöyle de açıklanıyor (Arat 1965,s.142!):

TT.YÜZE-BADA BU SANSARTA YÜSERÜ TALIQIP,YÜGÜRÜ QAÇA BİŞ YOLLARTA YÜK YÜTE YALQIQIP,YÜREK BAĞIR ÜSÜLGÜ ÄMGEK TEGİNÜR TINLIĞNİN YÜGERÜ-KİN UMUĞINA YÜKÜNGÜ TÖRÜ ÄRİP.

Yüzmek ve batmak suretile,bu SANSAR da halkalanarak yorulup;koşarak kaçmak suretile,beş yollarda yük (taşınılan değer;yani,enerji!) emissionu yaparak alevlenip;yürek ve bağır

(yani,proton ve neutronlar) kopacak (kesilip alınacak) derecede cefaya maruz kalan keyfiliklerin realize eden eşatolojisi olan referense şükran etme kanununa erişilmek suretile.

SANSAR,element tasrifi ["conjugation"].Sanskritçesi samsara [değişmeler dünyası,doğumlar deveranı,yeniden doğumlar periodu]. # USUN SANSAR (s.173!).

YÜSERÜ, halkalanarak.Qırğızca cüsmö [halka].

YÜK-YÜTE,yük emissionu;yani,enerji açığa çıkarma.

ÜSÜP, kesilerek (s.29,112,243).Qırğızca üskörüp [üzdürüp, kopartılıp];ÜSÜLGÜ (s.243!),kopacak derecede.

KİN,(1) eşatolojik [sonradan gelecek olan];(2) gelecek zaman (istikbal);(3) keyin [Tatarca "sonra"].

YÜK-YÜTE yolu ile ACUNLAR'dan birinden diğerine geçişlerde değişmeden kalan şeye aşağıdaki metnimiz QUT-KÜSÜŞ (s.120!) diyor:

UST. ACUNLAR SAYU QIZ ET'ÜZİNİTE TOĞMAYIN TİP,QUT-KÜSÜŞ ÖRİTÜ TEGİNDİM (Arat 1965,s.238!).

ACUNLAR halinde olduğu gibi,QIZ vak'asında doğmayın diyerek, QUT-KÜSÜŞ meydana getirerek erişdim.

QIZ, ilk prosedür;yani,proto-galaksi teşekkülü.

Metnimize göre QUT-KÜSÜŞ QIZ halindeki (ÖNLÜG!) doğum değil, fakat doğan bir şeyden tekrar ve tekrar doğumlar teşkil eden şeydir ve bu doğumlar la teşekkül eden şeye QATUN (yani,katmer) denmektedir.Bu kavram şöyle de tarif ediliyor (Arat 1965,s.136!):

OB. OL SAMANTA-BADIRININ YORIMIŞ YİG-YORIĞ UTĞURADI MANÇU-ŞIRI ÖRİDMİŞ QUT-KÜSÜŞ.OZAQI BU TOQUZ TÜRLÜG İŞLERİG İŞLEYÜ, ONUNÇ BUYAN EVİRMEKİG EVİRÜ BİRELİM.

SAMANTA-BADIRI (s.124!) dünyasinin gradientlendirdiği (vaz ettiği,türettiği) vektor-gradient üttürür (teslim eder) elektromagnetizm tarafindan meydana getirilmiş QUT-KÜSÜŞ'ü.

Teşekkülün yukarıda geçen 9 türlü mevzuatını ikmal ettiği-

mize göre,onu da 10'uncu manifestasion şekli olarak ifade etmiş olalım [bu 10 BUYAN,yazılış sırasına göre şu sahifelerde bulunuyor:203,117 (üstteki metin!),232,224,117 (alttaki metin),121-122,221,174,233,244 (metnin önsözü s.46'da!)].

QUT-KÜSÜŞ (s.120!) aynı bir KÖDÜG'e (s.8,166!) mensup elementlerin ortak vasfı olmalı,çünki aşağıdaki metin QUT-KÜSÜŞ'lerin sayısının 10 adet olduğunu söylüyor (Arat 1965,s.136!):

AAB.UTĞURAQ OL BURQ'ANNIŊ ÜSKİNTE TOGSARBİZ,UMUĞUMUZ SAMANTA-BADIRINIŊ YORIĞI TOLĞU ÜÇÜN.ON TÜRLÜG BU QUT-KÜSÜŞÜG EDGÜTİ TUDALIM,OOQSUZ TUTIÇI TINLIĞLARNIŊ ASIĞIN QILĞU ÜÇÜN.

Tesellüm edilen o (s.83'de mezkur!) BURQAN neticesinde (muvacehesinde) doğsarız,referensimiz SAMANTA-BADIRI'nın gradienti tahakkuk etmek üzere (s.244!).On türlü (yani,ON QAT QAS halinde,s.108!) bu QUT-KÜSÜŞ'ü gonik olarak belliyelim,OOQSUZ vasıflı keyfiliklerin interdependence'ini (s.186!) teşkil etmek üzere.

OOQ,quantum [büyüklük]. OQ halinde "okunma" (s.240!).
ÜSKİNTE,muvacehesinde,neticesinde,netice itibarile.

UTĞURAQ OL (yani,AMITA-ABA) BURQAN (s.83-84!) protogalaksilerde yıldızlar teşekkülünü mümkün kılan ABITA BURQAN (s.80!);yani, "yıldız BURQAN'ı"dır.Atomlar seviyesinde ise bunun manası söyle:

Bir atomun çekirdeğine girmiş (yerleşmiş) olan bir neutronun, metnimizde sözkonusu edilen SAMANTA-BADIRI (s.124!) prensibine göre,β-decay yaptığını ve,bu ayrışma neticesinde,meydana çıkan neutron-protonunun atomun çekirdeğinde kaldığını (s.200-201),fakat elektronunun atom yörüngelerinden (QAT'larından!) birine yerleştiğini kabul edelim.Bu takdirde atomun elektrik potensialinde bir değişiklik husule gelmiştir.Ancak,bu değişiklik (Maxwell teorisine göre) mütekabil bir magnetik potensial değişimi ile iptal olunabilir.Yani,kombine haldeki elektrik ve magnetik değişimler muvacehesinde elektromagnetizm sabit (invariant) kalabilmektedir.İşte,bir atomun atom numarasının bu şartlara göre (yani,

QUT-KÜSÜŞ yaparak) artmasına OOQLUĞ TUTÇI TINLIĞ [quantum vasıflı keyfilik] denmektedir. Metnimiz ise OOQSUZ vasıflı keyfilik bağımlılığını sözkonusu ediyor ki bu da "elementler sisteminin periodlarının (kütüklerinin!) birbirlerine karşı gösterdikleri bağımlılık (yani, MAYTIRI; "komşu sevgisi") demektir.

"Doğum, teşekkül, ve ölüm" konseptini YAWIZ ADALAR, ACUNLAR, ve MENİLİG halleri olarak anlatan BA metninin (s.243!) daha geniş kapsamını şu metinde görmekteyiz (Bang-Gabain ,930, s.442!):

QİQ. QAÇAN, QAYU ÖDÜN UMUĞUMUZ-INAĞIMIZ, UMUĞ YARLIQANÇUÇI KÖNÜLLÜG QANIMIZ TEÑRİ TEÑRİSİ MAYTIRI BURXAN BU YİRTİNÇÜKE İNE YARLIQASAR, OLOQ OĞURTA MAYTIRI TEÑRİ BURXAN ÜSKİNTE, QOLTI SANINÇA ARXANTLAR ÖDÜNTE BU MENİÑ QŞANTI QILIP; ARIMADUQ TSUY İRİNÇÜLERİMİN BOŞUĞ QOLUP, BİRDEM OZUP QUTRULUP, MAYTIRI BURXANTA BURXAN QUTIÑA ALQIŞ ALIP, ÜÇ ASANQI YÜZ MAXA-QALP İÇİNTE ALTI PARAMIT TÖRT İÇERMEKDE ULATI BUYAN, EDGÜ QILINÇLIĞ İŞKE TÜKEL QATIĞLANIP, ... (devamı s.85'de!).

Nezaman ki, herhangi bir kondisionda bulunmamız halinin ait olduğu referens sistemimiz; yani, birinci dereceden tahaddüs eden KÖNÜL (mevcut olma temayülü) halinde menşeimiz olan kreasionda meydana getirici MAYTIRI BURQAN'a işbu YİRTİNÇÜ (s. 56!) nasip olmuş ise, ayni bir dispozisionaki (s.167!) MAYTIRI kreasionu BURQAN'ın muvacehesinde QOLTI sayısına göre ARXANTLAR kondisionunda da aynı netice differensiasion yapar (yani, QUT-KÜSÜŞ teşkil eder, s.245-246!) ve expanziv olmuyan teşekkül irilenmelerini (yani, element çekirdeğinde proton sayısının artmasını) statik hale manipule edip, BİRDEM OZUP QUTRULUP [bir halden diğer bir hale bir bütün halinde geçiş yaparak invariant hale gelmek suretile], MAYIRI BURQAN'da BURQAN invariansında Doppler tesiri teşekkül ettirip, 3 ASANQI'dan (s.46!) ibaret 100 adet MAXA-QALP [sistem parlığı] tahtında 6 PARAMIT'ın 4 muhtevasında kommunikativ kozmik-manifestasion, gonik arrangement operasionu halinde, tam manasile solid hal tevlit ederek, ... (devamı s.85'de!).

MAYTIRI, Sanskritçe maitri [komşu sevgisi]. Bundan kastedilen mana 16 elementli cüzlerin (s.8) birbirlerine MAYTIRI i-

le bağlanarak elementler sistemini teşkil etmesidir.
ARXANT, Sanskritçe arhat [ideal şekil] (aşağıya bakınız!).
MA-XA, sistem (habeo şey; s.151). Bu söz ma-qal [vecize] tarzında kurulmuştur. Tıpkı Dİ-YAN, LIN-XUA, LIN-ŞI gibi!

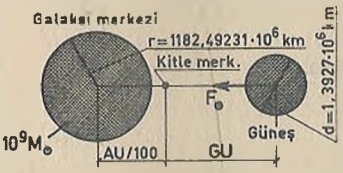
Metnimizde ULUĞ YARLIQANÇUÇI KÖNÜL [mevcut olma temayülünün super vahiysi] denilen QAN [menşe] çekirdeğinde bir tek protonu bulunan hidrojen atomudur. Bu atoma YÜDE İLDİNÜ ["intrinsic origination"]de denmektedir (s.9!). Bu TENRİ'den [kreasiondan] diğer bir kreasionu (TENRİ TENRİ'sini) mümkün kılan şeye MAYTIRI BURQAN deniliyor. Buna göre MAYTIRI'dan anlaşılması gereken mana KİRTGÜNÇ teşekkülüdür, çünki bir KÖDÜK içinde kalan elementlerin teşekkülünde elektromagnetizm sabit kalmakta (s.245!) ve, buna göre, bir "kreasion" sözkonusu olamıyacaktır. Buna göre, MAYTIRI sözünün aslının EM-AYTIRI [zamir ifadesi] olması muhtemeldir.

Metnimiz, MAYTIRI BURQAN teşekkülünü de içermek (günün birinde MAYTIRI BURQAN teşkil etmek) üzere, bir nucleogenesis [elementlerin orijini] nasip olmuş (yani, hidrojen atomu teşekkül etmiş) bulunduğundan, bu OĞUR'daki (değişim sistemindeki) MAYTIRI BURQAN muvacehesinde atomik sayılarına göre diğer elementler de differensiasion yapar diyor. "Manipulasion terakkisi" manasında olan QOLTI (s.171!) metnimizde "elektron" anlamında kullanılmakta ve QOLTI SANI deyimi ile "elementlerin atomik sayısı" kastedilmektedir. Metnimiz bu sayının artması ile bir "irilenme" husule geleceğini (yani, teşekkül eden elementin çekirdek hacminin bir öncekinden daha büyük olacağını) ; ancak, bu irilenmenin "kâinatın expanzionu" (yani, ARIĞ) manasında olmadığını belirtiyor.

ARXANT bir elementin elementlerin periodik sistemi cetveline (s.8!) girecek şeklinin onun izotopları içinde ideal bir hali olacağı anlamındadır. Şimik elementler, hakikatta, izotoplar karışımı ve onların—şimik metodlar la tayin edilmesi gereken—atom ağırlıkları da, buna göre, bu izotopları teşkil eden atom ağırlıklarının ortalaması şeklinde gözükürler. İşte, ARXANT kavramı bu ortalama ağırlığın ideal bir şeklinin bulunduğunu ifade ediyor. Misal olarak, Mg'da şu relativ izotop sıklıkları görülmektedir: ^{24}Mg için %78,6; ^{25}Mg için %10,11; ^{25}Mg için %11,29. Burdan Mg'in ortalama kitlesi olarak 24,312 bulunur ve ^{24}Mg ARXANT'ı ortaya çıkar.

$G = \frac{1-173,836807/177}{173,836807/177} \cdot 365,259596 \cdot 10^{-8} = 6,6463864 \cdot 10^{-8}\, cm^3/g.san^2$

Labaratuvar tecrübelerine göre gravîtasîon konstantı $G = 6,673231 \cdot 10^{-8} cm^3/g \cdot san^2$.

$GU = 260 \cdot 10^{15}\, km$ ve
$\tau_{\odot} = 173,836807 \cdot 10^6\, yıl$ veya
$= 5,48601655 \cdot 10^{15}\, san$ için
$GU^3/\tau^2 = 584 \cdot 10^{33}\, cm^3/san^2$ ve
$M_{gal.} + M_{gün} = \sim M_{gal}$
$= \frac{4\pi^2}{G} \cdot \frac{GU^3}{\tau_{\odot}^2} = 346,88618 \cdot 10^{42}\, g$.

$AU = GU/173,836807 \cdot 10^7 = 1,495655635 \cdot 10^8\, km$ (ölçülen $AU = 1,496 \cdot 10^8 km$)
$M_{gal.} \times AU/100 = M_{gün} \times GU$. Burdan $M_{gün} = M_{gal.}/173,836807 \cdot 10^9$
$= 1,9954703 \cdot 10^{33}\, g$ (ölçülen $M_{güneş} = 1,99 \cdot 10^{33}\, g$).

Burda GU *(galaktîk ünîte)* galaktîk kitle merkezinin güneşten uzaklığı, AU yerîn güneş sîsteminin kitle merkezinden uzaklığı ve $M_{gal.} = 1,738 \cdot 10^{11} M_{\odot}$ güneş YÜRÜNDEK'inin içinde kalan galaksî kitlesidir.

Galaksîmizin kitlesi 10^{11} ile $2 \cdot 10^{11}$ "güneş kitlesi" olarak tahmîn edilmekte ve bu kitledeki *"ağır"* elementlerîn sayısının $2 \cdot 10^9$ olacağı (bak: BTYÖ 9!) söylenmektedîr (Britannica 1980, mac., cilt 4, s. 122).

Güneşin YÜRÜNDEK'ini daîre olarak kabul edersek, güneşîn hızı $v_{gün} = 2\pi GU/\tau_{\odot} = 297,7804\, km/san$ eder. Ayni hızı, güneşîn merkezkaç kuvveti $Z_{\odot} = M_{\odot} \cdot v_{\odot}^2/GU$ ile galaksî'nin güneşi çekme kuvveti $F_{gal.} = GM_{gal.} \cdot M_{\odot}/GU^2$ değîzlemelerînîn birbîrlerine denk olacakları şartına göre de bulabîlîrîz. Ancak *BTYÖ 24*, galaksî kitlesi yerine, 10^9 güneş kitlesini kaale almamız ve bu yol la galaksîmizîn TARNI (*kontraksîon*) şartını tahkîk etmemiz gerektîğini söylüyor:

$F_{\odot} = \frac{G M_{\odot} \cdot 10^9 M_{\odot}}{GU^2} = 3,91497891 \cdot 10^{23}\, dn \cdot \frac{GU}{M_{\odot}^2 \cdot 10^9} \cdot F_{\odot}^2 = 1,000787 \cdot 10^{-6}$ ye-

rîne, TARNI şartı olarak, " $= 10^{-6}\, cm^3/san^4$ dersek, aranan hızımız:

$v_{\odot}^2 = \frac{M_{gal.}}{F_{\odot}} \cdot 10^{-6} = \frac{M_{\odot}}{F_{\odot}} \cdot 173,836807 \cdot 10^3$ den $v_{\odot} = \underline{297,6657\, km/san}$ eder.

Buna göre $M_{g.m.} = 10^9 M_{\odot}$ demeliyiz: $M_{gal.}/M_{g.m.} = 173,836807$ ve

$\frac{M_{gal.}}{M_{\odot}} \cdot 10^{-6} = \frac{284}{8} \left(\frac{r_{g.m.}}{r_{\odot}}\right)^3 \cdot 10^{-6} = \frac{F_{\odot} v_{\odot}^2}{M_{\odot}} = \frac{M_{g.m.}}{M_{\odot}} \cdot 173,836807 \cdot 10^{-6} =$

$173,836807 \cdot 10^3$. Burdan $r_{\odot} = 0,6963494 \cdot 10^6\, km$ (ölçülen $0,696 \cdot 10^6\, km$).

$\frac{\varrho_{\odot}}{\varrho_{g.m.}} = \frac{V_{g.m.}}{10^9 V_{\odot}} = 4,8968114$. Burdan $\varrho_{\odot} = 1,4108312\, g/cm^3$ [ölçülen $1,41\, g/cm^3$]

$\varrho_{g.m.} = 0,28811222\, g/cm^3$ ve $M_{gal.}/V_{g.m.} = \frac{284}{8} \varrho_{\odot}$.

QY 1-8 QAÑIMIZ'ın (yanî galaksî merkezînîn) bir QARA YÎR (*kara boşluk*) olduğunu söylüyor. Bunu kanıtlamak üzere, gal. merkezini bir küre olarak kabul eder ve $\varrho = 3M/4\pi \cdot r^3$ değîzlemesînde r yerine *Schwarzschild* yarıçapı $R = 2GM/c^2$'ı yerine koyarsak:

$M_{Q.Y.}^2 = 3c^6/32\pi G^3 \varrho_{g.m.}$ den $M_{Q.Y.} = \frac{1}{4} 2,0243 \cdot 10^{42}\, g = \sim \frac{1}{4} M_{g.m.}$ Yanî gal. merkezi kitlesînîn % 25'i QAR YÎR îçîndedîr.

ŞLOQ

33

QUT BUYANLAR İLİGİ

Galaksi Merkezi

Bizim galaksimizin bir elipsoidal merkezi çekirdekten ve—bu çekirdeğe tanjant olarak çıkan ve gittikçe zayıflamak üzere bir tam dönüşten sonra tamamile silinen—spiral kollardan ibaret bir disk olduğu düşünülmektedir.Spiral kollar nispeten genç olan **ULUŞ I** yıldızlarını ve çekirdek kısmı ise,yaşlı **ULUŞ II** yıldızlarını ihtiva etmektedir.Bunların her ikisi (yani,bütün yıldızlar) aynı bir merkez etrafında dönerler.Bu merkezin çevresi şöyle ifade ediliyor (Arat 1965,s.72!):

AT.QUT-BUYANLAR İLİGİNİN QUTLUĞ BODINTA QULAÇÇA ERİP TEP-TEGİRMİ PRAWIŞ'I ERÜR,QURŞADILU YÜZ-MİN QOLDI SANINÇA YOÇAN, QUDULUŞU-AĞILIŞU YARUQLAR ÖNER.

QUDĞARĞULUĞ WAY-NIQILAR YARAĞI İYİN,QURUĞSUZ YİG ASIĞLARIĞ BÜDÜRGÜ ÜÇÜN,QODI ÖZÜ TEGŞİNDÜRÜ TOLPTIN SINAR QUM SANINÇA YİRTİNÇÜLER SAYU YADILUR.

Galaksi merkezinin nuklear fuzionunda QULAÇÇA'ya kadar erişip tanjant girişine (PRAWAŞ'ına) gelince,100.000 QOLDI sayısınca YOÇAN muhitinden QUDULUŞU-AĞILIŞU YARUQLAR gelişir.

Bu kurtarıcı egzersizlerin yarağı ("profit"i) olarak,sürekli ("permanent") vektorlar mekanizmasını temsil etmek üzere, proto-tipleri değiştiren tahakkukdan ("design"den) simetrik kum sayısınca YİRTİNÇÜ'ler (s.56!) sayılmaktadır

QUT-BUYANLAR,invarians,diğer bir deyim le,"madde" gibi

depo hali (çekirdek!) teşkil eden şeylerin manifestasionu alanı;"samanyolu" demektir,çünki QUT halinde olmuyan (meselâ, ışık gibi) şeyler galaksilere bağımlı değillerdir.

QUT-BUYANLAR İLİGİ, Galaksi (Samanyolu) Merkezi.

BODIN,şarj ındığı (subjeksionu;yani,tabiat hadiselerinin zorunlu gidişatı),"fuzion" demektir.Burda "ındık"dan kastedilen mana hafif şimik elementler (yani,şarjlar) arasındaki—ağır element çekirdeği istihsal eden ve ilâveten OT (s.78!) açığa çıkartan—nuklear reaksiondur.

QUTLUĞ BODIN,nuklear fuzion (fusion!).

QULAÇÇA,qulaw [Tatarca,devrilme] tabakası ["reversing layer"].Güneşte,sıcaklığı tah.6.000°olan, güneş yüzü ("photosphere") üstünde,güneş YARUQ'undakı ışığın absorbsionu (yutulması) ile Fraunhofer çizgileri (absorbsion çizgileri) meydana getiren ve,bu sebeb le,QULAÇÇA ["die umkehrende Schicht"] adı verilen ,gaz ve maden buharlarından ibaret ince (tahminen 1.500 km kalınlığında) bir tabaka bulunmaktadır. Chromosphere'in en alt tabakasını teşkil eden (s.140!) bu tabakada—yukarıya doğru hareket eden ve ancak birkaç dakika kalabilen—gayser-benzeri jetler,spiculum'lar QUDULUR.

QUDULUŞU,kurtuluşup çıkma ["emerge"];emission.

QUDULUŞU-AĞILIŞU YARUQLAR,kurtulup çıkarak (emerged!) atıllaşan spektrumlar.

YOÇAN,yaya ordusu için 1 günlük SÜ YORI [ordu sevki] mesafesi: bu biremliğin değerini bulabilmek üzere,AT-ÖG'ün (Büyük İskenderin) d.ö.334'de Zelea'dan başlıyan ve—ÖKİ SUUQ BAŞ (Polytimetos) ırmağındaki YİTİ ERİN [yedi mustahkem mevki] ve OQ-OMUĞ BOLIQ (BUQARAQ,Buhara) seferleri dahil—QAPAGAN'da (Samarkandda) son bulan seferini gözönünde bulundurursak: AT-ÖG YOÇAN'ı = tahm.15.000 km/2.200 gün = tah.7 km bulunur. Daha yakın mesafeler için ve,bilhassa,"Mirşan 1978, s.178"deki r_{QK} ile metnimiz arasında bir uyum sağlıyabilmek üzere,bu biremliği 7,12770544 km kabul edeceğiz.

Metnimiz galaksi çekirdeğinin çevre uzunluğunu veriyor.S.167de mezkûr QOLTI (veya,QOLTI NAYUT) değerine göre bu QURŞADILU'nun

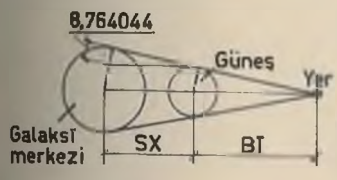
kın karşılığını şöyle buluruz:

$$Q_{g.m.} = 100000 \times \text{QOLDI sayısınca YOÇAN}$$
$$= 100000 \times 10423{,}8572 \times 7{,}12770544$$
$$= 7429{,}81836 \cdot 10^{6} \text{ km.}$$

Eğer bu QURŞADILU'yu (muhiti) bir daire olarak kabul eder ve QUT-BUYANLAR İLİGİ'yi de bir küre olarak düşünür sek, şu bulunur:

$r_{g.m.} = 1182{,}49231 \times 10^{6}$ km (Mirşan 1978, s.178!) ve
$V_{g.m.} = 6{,}92601750 \times 10^{27} \text{km}^3$.

Diğer taraftan, yerimiz yalnız güneş ile değil, galaksi merkezi ile de bağlantılıdır ve, bu itibar la, güneşe göre 365,259596 gün olan yılımız (s.40!), yerimizin güneş vasıtası ile galaksi merkezine de bağlı olduğu gözönünde bulundurulur sa (s.39), 356,4955523 gün tutmaktadır. Aradaki fark ise, bize güneşimizin galaksi merkezine olan uzaklığının hesaplanmasını mümkün kılmaktadır:

$$X_1 = \frac{0{,}98158636 \times 0{,}56703448}{1 - 0{,}98158636 \times 0{,}56703448} \times 284$$
$$= 1{,}255266 \times 284 = 356{,}4955523 \text{ gün.}$$
$$\Delta X_1 = 365{,}259596 - X_1 = 8{,}764044 \text{ gün.}$$
$$SX = \frac{8{,}764044/9}{1 - 8{,}764044/9} \times (BT = 7 \times 10^{15}) = 260 \times 10^{15} \text{ km.}$$

Bu uzaklığı Britannica (mic.1980, c.IV, s.381) 20.000'den 30.000'e kadar ışık yılı (190-285x10^{15}km), Space Encyclopaedia (1973, sah. 127) 8.000 parsek (250x10^{15}km), Americana (1979, c.12, s.232) 33.000 ışık yılı (312x10^{15}km) olarak vermektedir.

Güneş YÜRÜNDEK'inin bir elips olması hesabile, yer-güneş-galaksi merkezi kirişine (konisine!) göre bulduğumuz GU, elbette, teorik bir değerdir ve bu değere göre bulunan (s.248!) AU'da öyle. Bunun hakiki değerini ise, s.41'e göre şu şekilde buluruz:

$$AU = (147{,}1001182 + 152{,}083950) \times 10^{6} / 2 = 1{,}49592034 \cdot 10^{8} \text{ km.}$$

Galaktik Ünite GU'nun Astronomik Ünite AU'ya, kullandığımız hesap sisteminin sabitelerinden biri olan, 173,836807 ile bağlanmış olması bize formüllerimizin doğruluğunu teyit etmektedir. Ayni tarzda diğer bir bağlantıyı galaksi merkezi ile güneşimizin kitlele-

ri arasında görmekreyiz (s.248!).Gravitasion sabitesi G de böyle AD-BELGÜLER [kozmolojik sabiteler] ile elde ediliyor (s.248!).

Bütün bu hesaplardan (s.39-41,248!) anlaşılıyor ki, "univerzal konstant" diyebileceğimiz 173,836807 şeklindeki AD-BELGÜ milyon ile çarpıldığı zaman ON-YIL'ımızı "yıl" cinsinden vermekte (s.39), on milyon ile çarpılınca GU'nun AU'ya nispetini götermekte, billion ile çarpıldığı zaman Galaksi kitesinin Güneş kitlesine nispetini vermekte (s.248!).Ayrıca,çıplak bir sayı halinde de kullanılabilmektedir ve,bazı hallerde,ondan diğer bazı konstantlarin türemiş olacağı intıbaını da vermektedir:

$$GM_{gal.} M_{gün.} / GU = 176,947553 \cdot 10^{46} = \text{tah. } 177 \cdot 10^{46} \text{ erg.}$$

Bunu 10^{46} erg'e bölmek suretile,bize G'yi veren sabiteyi bulmuş olacağız (s.248!). Diğer taraftan, $F_{gal.} GU = 177 \cdot 10^{46}$ erg , Newton'un gravitasionun genel kanunu formülüne göre hesaplanan işdir ve,buna göre,galaksinin bütün kitlesi üzerinden merkezi ile güneş arasindaki çekim kuvvetini şöyle buluruz:

$$F_{gal.} = \frac{GM_{gal.} M_{gün.}}{GU^2} = \frac{177 \cdot 10^{46}}{260 \cdot 10^{20}} = 0,6808 \cdot 10^{25} \text{ dn (yani,gcm/s}^2\text{)}$$

Bu ise,güneş ile yer arasındaki çekim kuvvetinin ancak 1/52'si!

Türkler tarafından verilen AD-BELGÜ'lerin en önemlilerinden biri demontaj sayisi olan 50 rakkamıdır.Demontajın manası,elbette, bir atomdaki proton ile onun elektronu arasındaki bağlantının kopmasıdır.Hakikaten,şu denklem bize bu 50 rakkamını veriyor:

$$F_{Coulomb} = e_{elektron} \cdot e_{pozitron} / r^2$$

$$F_{Newton} = G \cdot m_{elektron} \cdot m_{pozitron} / r^2 \quad \text{olmak üzere,}$$

$$\frac{F_{Coulomb}}{F_{Newton}} = \frac{1}{G} \left(\frac{e}{m_e}\right)^2 = \frac{1}{6,673231 \cdot 10^{-8}} \left(\frac{4,80286 \cdot 10^{-10}}{9,10828 \cdot 10^{-28}}\right)^2$$

$$= (5 \cdot 10^{21})^2 / 6 \quad \text{ve buradan}$$

$$F_{Coulomb} = 50 \text{ YUUÇAN}; \quad \text{YUUÇAN} = F_{Newton} \cdot 10^{42} / 12$$

50 sayısını veren diğer bir ifade de şöyle.Galaksimizin kitlesini Galaksi Merkezi içine sıkışmış olarak tasavvur eder sek;yazi,galaksimizi yıldızların teşekkülünden önceki "sıkışık"halinde tasavvur eder sek,şu yoğunluk elde olunur (s.248,251!):

$$\varrho_{teorik} = 346,88618 \cdot 10^{42} g \;/\; 6,9260175 \cdot 10^{42} cm^3 = 50,0845\ g/cm^3 = tak.\ 50\ g/cm^3.$$

Diğer taraftan,Güneşimizin (Merkür,Venus,Yer,ve Mars olmak üzere) TOPRAQ QUTLUĞ [terrestrial] planetlerinin ortalama yoğunluğu

$$\varrho_{TQ} = (5,43 + 5,24 + 5,52 + 3,90) / 4 = 5\ g/cm^3\text{'dür.}$$

Böyle bir teşekkülü (yani,bu yoğunluğu) Galaksimizin TOPRAQ QUTLUĞ teşekkülleriniin biremliği olarak kabul eder sek,Galaksimizin bu tarzda QATLAR (BÜGÜLER,KODÜGLER) teşkil edebilme imkânı:

BÜGÜLER QUWRAĞI (s.185!) = 50/5 = 10 QAT olur.

Yani,Galaksimiz 10 katlıdır (s.43,183!) ve bu hal elementlerin kuruluşunda da gözlenebilinmektedir (s.8!).

Görülüyor ki,AD-BËLGÜLER'imizin tefsir imkânları çok-çok ilginç olabilmektedir.Metnimiz devam ederek şöyle diyor:

AT. SARWAARTASIDI TİGİN AD ÖNDÜNLÜG SEKİZ ON-YAŞ YAŞAMIŞIN KÖRKİTMİŞ ERÜR.SARTAWAXI YOLÇI-YİRÇİ AŞUÇA YİME,SANI YÜZ-MİN QOLDI NAYUT YIL-AY YAŞAYUR.

SAQINIP NEÑ TÜKEDİNÇSİZ,SÖZLÜG YİDİNÇSİZ,SANSIZ ÖKÜŞ QALP ÖD ÖZE ÜR-KİÇ SERİLÜR,SAŞIMSIZ YARP QUT-KÜSÜŞLÜG KÜÇİ BARINTIN,SANSAR UÇI TÜPÜKGİNÇE PEK MENGÜ TURUR (Arat 1965,s.72!).

SARWAARTASIDI aksionu adımının öncelikliği 8 ON-YAŞ yaşamışlığını göstermiş bulunuyor.Bir kervanbaşının "yolcuların rehber vasitası ile yol aşması" hesabına göre,bu sayı 100.000 QOLDI NAYUT [= QOLDI!] YIL-AY'lık bir yaşı (hayatı) ifade etmektedir (bu ifade ile s.167'deki formül dile getiriliyor).

Tedbir ettiği şeyler TÜKEDİNÇSİZ ["inexhaustible"] ve bunların sözler le ifadesi imkânsız olarak o—sayısız QALP kondisionu alanları ile sürekli olarak serilen tereddütsüz-aşikâr QUT KÜSÜŞLÜG KÜÇÜ bulunması dolayısile—konyugasional güdüm (değişmeler güdümü) dibine (sonuna) kadar sağlamcana ebe-

di olarak yaşıyacaktır (s.170,243!).

SARWAARTASIDI [SAR-AWA-ARTA SIDIĞ], devrilerek (veya absolut olarak) etrafı sarma ["sich durchsetzen"]'ların artması realitesi, "volkanik kayaların meydana gelmesi" demektir. Sanskritçesi sarvarthasiddha [bütün arzuların olgun bir şekilde tahakkuk etmiş olması, her objenin elde edilmiş olması].

ON-YAŞ, kozmik çağ, 475.926735 milyon yıl (s.39!). Buna karşılık kozmik yıl (yani, ON-YIL) 173,836807 milyon yıldır.

NA-YUT, YUT üzerinden; veya **NI-YUT**, revers YUT. Planetler için YUT [Tatarca "açlık"] sayısı 100'dir ve, buna göre, deyimler % manasındadır.

YIL-AY, Anomalistik Yıl; yani, 365,259596 gün (s.39!).

QUT-KÜSÜŞLÜG KÜÇ, gage invariance yapabilme kapasitesi.

Bu metinde tarif edilmiş olan ON-YAŞ'ı s.39'da ve QOLTI (s.171) değerini s.167'de hesaplamış bulunmaktayız. Volkanik kayaların, buna göre de, ösümlüklerin [nebatların] olkunması ise:

$$T_S = 8x475,926735 = 3.807,41388 \text{ milyon yıl}$$

önce başlamış demektir. Nitekim, güney-batı Grönland'da bulunmuş olan bir sedimentar kayaya göre de bu tarihin 3.760 milyon yıl olacağı tahmin edilmektedir.

Güneş sisteminin geçmişini ifade etmesi gereken diğer bir metin:

AB.AMTI MUNTADA BASAQI ABITA-BURQAN ULUŞIN ALTI-YİGİRMİ QOLULAMAQIĞ AYA KORKİTÜ BİRELİM (Arat 1965, s.200!).

Şimdi buraya kadarki ABITA-BURQAN (s.81!) **populasionunun 16 manipulasionunu ifade ederek gösteriverelim.**

Bu metin, 8'inci ON-YAŞ'a SEKİZİNÇ BİLİG diyen, s.138'deki **AB'den sonra gelmekte ve**, onu takip eden, s.170'deki AB metni madde teşekkülünün başlangıcından maksimal entropiye kadarki devreyi ifade etmektedir. Metnimizdeki QOLULAMAQ "ON-YAŞ" olacağından, sözkonusu edilen şey "16 ON-YAŞ"; yani, 7.615 milyon yıl olmalı. Bu ise ağır elementlerin teşekkülü başlangıcı olmalı (7-8.000 milyon yıl!).

34

MAXA ŞAR-WAQLAR

Topyekûn Elementler Sîstemi

Bir deuteron (d = p + n) çekirdeğini, 1 proton ve 1 neutron'dan ibaret olan, parçalarına ayırmak ister sek, enerji harcamamız gerekecektir, çünki atom ancak bir iş sarfı ile parçalarına ayrılabildiğinden bir bütün halinde kalabilmektedir. Diğer taraftan, 1 proton ve 1 neutron'dan bir deuteron teşkil eder sek, deuteronun parçalarına ayrılması için gerekli enerji kadar bir enerji serbest kalacaktır. Bu enerji deuteron'un bağlanma enerjisidir. Onu elde edebileceğimiz kaynak ise, ancak "kitle" olabilir; yani, birleşme — miş haldeki proton ve neutron'un kitleleri toplamı deuteron kitlesinden daha büyüktür ve—Einstein'in kitle ve enerjinin eşdeğerliliği prensibine göre—birleşme enerjisi bu iki kitle arasındaki farktan (kitle defektinden) ibarettir. İşte, serbest haldeki proton (veya neutron) kitlesinin deuteron çekirdeğindeki proton (veya neutron) haline gelmesine QUT-KÜSÜŞ (s.120!)(yani, enerji deposunun, QUT'un, geçmiş olduğu yeni hal) denmektedir ve—bu geçiş "enerji" kavramı ile eşdeğer olduğundan—QUT-KÜSÜŞLÜG KÜÇ (s.254) nuklear enerji manasındadır.

QUT-KÜSÜŞLÜG KÜÇ'ü olan bir parçacığın KÜSÜŞ yapmasına ALQINMAQ [bulunulan halden uzaklaşma, sapma; "divergence"] denmektedir. Sah. 47'deki TKN metnine göre ise, maddenin doğumu ALQINÇSIZ (yani, ALQINMAQSIZ) hale gelmek demektir ki bu hale SUQ-AWADI (s.84, kıskanç hale çevrilme) da denmektedir, çünki madde (H atomu!) haline gelindikten sonra artık bir elementten diğerinin teşekkülü için BOŞ TAŞ YIĞ'ma (s.47; yani, protonları atom çekirdeğinde toplama)

Yeterlidir.İşte,s.214'de sözkonusu edilen AYAĞULUĞ NAGARÇUNI BAQŞI (periodik nukleonlar halinde korunma!) enerjinin israfını önlüyen bir sistemdir ve bu korunma sistemi bize,elementlerin periodik sistemi dediğimiz,MAXA ŞAR-WAQLAR'ı temin etmiş bulunuyor.

Ancak,bu izahatımız bu sistemde bir elementten diğer bir element teşekkül ederken hiç mi hiç enerji sarfolunmuyacağı manasında değildir.S.214'deki metnimizin TAQŞUT dediği bu enerji şekline—impellent (amil) spektrumlar anlamında—ESRİNGÜ YARUQ'lar diyen aşağıdaki metnimiz ise,element yerine YUUÇAN [yıkanılan şey] demekte ve YUUÇAN'ların TÜMEKİN ĒNEYÜ (yani,kimya) arkılı (vasıtası ile) teşekkül ettiklerini söylemektedir (Arat 1965,s.194!):

YX. ĒT'ÜZLERİNE YARAŞI ERDİNİLİG İDİK,TÜMEKİN ĒNEYÜ YÜZ YUUÇAN YARUDUR,ESRİNGÜ YARUQLAR ONMİŞİN.

ĒT'ÜZ'lerine (s.67) yaraşan durumlu induksion vasıtası ile, TÜMEKİN ĒNEYÜ 100 YUUÇAN parlatır,impellent (amil) spektrumlar geliştirmek suretile.

TÜMEKİN ĒNEYÜ, çatılan (düğüm haline gelen,toplanan) terkip ["assambled compound"].Bu deyim,aynı zamanda,"kimya" anlamındadır,cünki kimya maddenin kompozision ve yapısını ve bunlardaki değişimleri etüd eden bir bilim dalıdır.Karşılaştır: Yakutça tümük [düğüm;toplam miktar;netice];Türkmence tümmek [tümsek,tepe;kabarık;şiş];Tatarca tümselenü [çatılma; göğün,bulutlar la örtülmek suretile,karanlık hale gelmesi].

Elementlerin periodik cetvelini "modulasionsuz gidişatın pozitiv istikameti" şeklinde karakterize ettikten sonra,s.102'deki QKQ metni şu şekilde devam ediyor (Arat 1965,s.168!):

QKQ.TUYUNMIŞNIN,OL ALQIŞIN ALU BİRLE ÖK,TURUM-ARA YÜZ QOLTI ĒT'ÜZ BELGÜRTÜP, TOLPTIN SINAR QO-Ü KELİGLİG KÜÇÜMİN YATIP, TOLP TINLIĞ ASIĞIN BÜTÜREYİN.

Subatomik parçacığın—mezkûr (s.102!) Doppler tesirini aldiktan sonra—tabiatında 100 QOLTI ĒT'ÜZ (yani,100 element çeşidi) belirinceye kadar,design'den (tahakkuktan) simetrik katalysis tekemmülü (Tatarca "kilbetliği") gücüne sahip ola-

rak,tahakkuk eden keyfilik ASIĞ'ını meydana getireyin.
Burdaki ASIĞ (s.47!) funksionu şu şekilde de belirtiliyor:

BYY.ÖSELİKSİZ ÇIN-KİRTÜ NOM TÖZİN ÖTKÜRÜ BİLGELİ UMAMAQ Ö-ZE,ÜRLÜKSÜZ SANSARQA QORQUNÇ ÖRİDİP ÖZ ASIĞINTA EVRİLDEÇİ ÜLÜŞ TENİNÇE TUYUNMIŞLARIĞ ÜRLÜKLÜG MENİKE TEGÜRGELİ,ÜZÜKSÜZ TURQARU QATIĞLANMAQTA ÖGİRDEÇİKE YÜKÜNÜRMEN (Arat 1965,s.86).
Kitlesiz kauzal NOM(s.17!) preservasionunu (muhafazasını, idamesini) geçerli kılma konsepti (taslağı) ile,geçici (yani, tranzit) SANSAR'a (s.244!) labillik kompulzionu (mecburiyeti) vererek kendi ASIĞ'ında(s.47!)teşkil edilecek olan hisse miktarınca TUYUNMIŞ'ları (s.71!) daimi ebediyete vasıl etmek üzere (s.53!),kesintisiz olarak içinde bulunulan rijitlenmede ilân ediciye şükran ederim.

Buna göre TUYUNMIŞLAR kendi ASIĞ'larında (yani,atomlarında,elementlerinde) hisseleri miktarınca (her halde,merkezden olan uzaklıklarına göre) şekil almış bulunmaktadırlar.Ancak,TUYUNMAQ univerzumun atomların teşekkülünden önceki çağında mevcut değildi (s.71!).İlk önce teşekkül eden atom (hidrojen!) ise,TÖPÜTE İLTİNÜ [tepede originasion],YÜDE İLDİNÜ ["intrinsic" originasion] şekillerinde belirtilmekte ve proton sayısına göre onu takip eden 8 elemente (He,Li,Be,B,C,N,O,F) QODI-ÖZÜ [proto-tip] (s.249) denmektedir (Arat 1965,s.327!):

ET'ÜZ QODSAR SEKİZ ULUĞ TAMULARDA UTĞURAQ TOĞAR.
ET'ÜZ'lerin proto-şekillerini teşkil eden 8 seigniorial (birinci dereceden) enthropik halden elde olunarak doğar.

MB.QAÇAN IDUQ QANIMIZ QALIQTIN QODI İNTİNİZ (Arat 1965,s.40)
Nezaman ki saik origomuz ikametgâhlarından proto-halde meydana çıktılar (yani,H'dan QODI-ÖZÜ'ler elde olundu!).

QODI-ÖZÜ'lerin ayrı bir sınıf halinde ele alınmalarının sebebi YAWIZ ADALAR'ı (s.243!) teşkil eden atomik çekirdeklerin, hidrojen ve helium başta olmak üzere,hafif elementlerden teşekkül etmelerinden kaynaklanmış olmalı.Bunlardan helium,yerimizde bulun-

madan önce,güneşin ana maddesi olarak tespit edilmiş bulunuyor. Lithium,berillium,ve boron'un yerimizde nadir görülen elementler olmasına karşılık,bu hafif elementler daha çok YAWIZ ADALAR'da (s.243!) bulunmaktadırlar.Ancak,bu sınıftaki elementlerden dördü QATIĞ haldedir (Li,Be,B,C),ve metinlerimiz bu QATIĞ elementlerin sayısını,aşağıda üzerinde duracağımız üzere,100 olarak veriyor.

Bir elementin çekirdeğinde bulunan BODI-SATAW (proton) sayısına "**atomik sayı**",veya QOLTI SANI (s.247!),veya QOQ QIÇMAQ SANI [atomik signal sayısı],veya QOQ PARAMANULAR SANI [atomik polarizasionlar sayısı] denmektedir.Atomların çekirdek kısımlarında,BODI-SATAW'lardan başka,YEK-İÇKEKLER (s.190,neutronlar) da bulunur. Bu ikisinin yekûn sayısına ise "**kitle**,veya TUDA (obje) **sayısı**" denmektedir.Aşağıdaki metnimiz atomların atomik sayılarına göre tasnif edilmeleri gerektiğini söylüyor (Bang-Gabain 1930,s.440):

QİQ.AWIŞ TAMUDAQI ÖRTLÜĞ YALINLIĞ YİRDE AÇIĞ ËMGEK ËMGENMİŞDE ÖKÜNSERBİZ NE TUSU BOLĞAY.ANI ÜÇÜN,MİN TAZ ARTUQAÇ BİRLE ÖKÜNÜRBİZ BİLİNÜRBİZ QAMAĞ ÜÇ ODKİ QAN ÖGÜZ İÇİNTEKİ QUM SANI... LIĞ BURXANLAR ÖDİNTE AYAĞQA TËGİMLİG PİN-TOLA PRAD-WAÇI'DA ULATI ALTI-YİGİRMİ,MAXA-ŞARA-WAQLAR ARXANTLAR ÖDİNTE TUZ-İT (TİZ-İT olmalı!) ORDUDAQI MAYTRITA ULATI TÖRT YÜZ TOQUZ ON ALTI ÖRKİ BADIRA QALPİKİ-İ BODI-SATAWLAR ÖDİNTE QAMAĞ BİŞ ACUN TINLIĞLAR OĞLANI ÜÇÜN YALWARA ÖTÜNÜRBİZ,ÖKÜNÜ BOŞUNU QŞANTI QILURBIZ.

Değişim entropy'sindeki exothermic devamlılık mahallinde açık (popular,her kesin maruz kalacağı!) cefaya maruz kalınırken,ne teşekkül ettiğini belirliyelim.Bunun için,ilâve temel artım biremliği (yani,e) ile taayyün eden ve üç kondision (yani,proton,elektron,ve neutron) halinde bulunan Orijin Irmağı (yani,Galaksi Çekirdeği) içindeki bütün QUM (element!) sayısı halindeki BURQANLAR kondisionunda AYAĞQA TËGİMLİG cinsinden olan PİN-TOLA PRAD-WAÇI halinde kommunikativ 16 adet halinde ve MAXA-ŞARA-WAQLAR'ın ARXANTLAR'ı (s.247!) kondisionunda dizilen sistemdeki MAYTRI'da (s.246!) kommunikativ 4 cüz halinde 96 gelişimin-synchrotron-parity'sindeki BODI-SATAWLAR [kationlar] kondisionunda (s.114!) bulunan bütün 5 ACUN (s.239!) keyfîlikleri OĞLANI (temsilciliği) dolayısile,

(Tanrıya!) yalvararak dileriz ki bunlar legal stabilite vermek suretile differensiasion kıla!

AWIŞ TAMU, değişim enthropy'si: elementlerin exothermik (enerji açığa çıkartan) bir devamlılık la bir halden diğer bir hale geçmeleri. Galaksiler böyle bir AÇIQ İMGEK (herkesin maruz kalacağı cefa) yeridir.

AYAĞQA TĒGİMLİG, konsolide (dayanıklı, duran) madde (element) ki, elementler cetvelinin demirden sonra gelen elementlerine verilen isimdir (s.8!).

ŞAR, Tatarca ve Qırğızcada, tüm, geniş çapta, ardına kadar, sonuna kadar ve, buna göre, "topyekün", "total".

WAQ, ufak. Bir maddenin elementi onun en WAQ yapıtaşıdır, çünki bir element çekirdeğindeki NAGARÇUNI'ların (s.214!) sayısı ne kadar çok ve elementlerin çeşidi ne kadar değişik olur sa olsun, bir NAGARÇUNI'ya isabet eden hacim miktarı (yani, NAGARÇUNI hacmı) daima sabittir ve, buna göre de, bir elementin çekirdeği onun en ufak hacmini teşkil eder ve, bu itibar la, WAQ sözü "element" anlamına gelir.

MAXA-ŞARA-WAQLAR, total (ŞAR) elementler (WAQLAR) sistemi (s.247, MAXA).

PİN-TOLA PRAD-WAÇI, pinti münderecat ilkesine göre önaktivite; Sanskritçesi Pindola-Bharatvaja.

Elementler cetvelinin periodlarında bir elementten onu takip eden diğer bir elemente (proton sayısı bakımından bir yüksek basamağa) geçilirken, ß-decay halinde bir "madde defekti" ile enerji açığa çıkmakta, fakat maddenin kendisi (yani, neutron'un proton'u) YOQ olmamaktadır. Bu hadise PİN [pintilik] veya KÜNÇİK [kıskanç] deyimleri ile ifade edilmektedir, ve böyle bir hasis tutuma göre element teşekkülünün PİN-TOLA (pinti münderecat ilkesine göre) PRAD-WAÇI'da (ön-aktivitede) kommunikativ olduğu söylenmektedir ki, burdaki PRAD-WAÇI hidrojen atomundan başkası olamaz. Bunlara göre, deyimin manası "element çekirdeklerinin parçacık kaybına mahal bırakmadan (yani, çekirdeklerine sokulmuş olan neutronlardan yararlanarak) proton (yani, PRAD-WAÇI) elde etmeleri" şeklindedir.

Sahife 72'deki metnimiz ile analog bir ifade şekli kullanmakta olan metnimiz,QUM dediği elementlerin: (1) e biremliği ile belirlendiklerini;(2) ÜÇ NOM TİLGENİ halinde bulunduklarını (s.179!); (3) BODI-SATAW sayılarına göre sıralandıklarını;(4) MAXA ŞARAWAQLAR'ın 16 ARXANT'ının (s.247!) PİN-TOLA PRAD-WAÇI halinde dizildiklerini;(5) bu 16 ARXANT'ın bir MAYTIRI (s.246!) teşkil ettiklerini (yani,MAXA-ŞARA-WAQLAR'ın birbirlerine MAYTIRI'lar aracılığı ile kenetlendiklerini);(6) AYAĞQA TEGİMLİG halindeki elementlerin,proton artışı ile gelişen sayısının 4 cüz halinde (s.8) 96 olduğunu (s.10!);(7) ve bütün elementlerin 5 ACUN (s.239) halinde bulunduklarını söylemektedir.

Elimizde Elementlerin Periodik Cetveline ait uzunca bir makale de bulunuyor.Geç çağlara (Konfuçius çağına!) ait olan bu makaleyi,üzerinde hiçbir yorum yapmadan sunacağız (B.-G.1931,s.340!):

TİTİR KİRTGÜNÇİNİN ON TÜRLÜG YÖRÜGİ
BU ŞA-ÇIO KEGDESİ

TK 1. WAP-XUA-Kİ ATLIĞ NOM ÇEÇEKİ SUDURDA SÖZLEYÜR: "KİRTGÜNÇ ON TÜRLÜG YÖRÜGLÜG BOLUR" TİP.QAYULAR OL ON TİP TİSER,AN İLKİ KİRTGÜNÇ ERSER,ÖZLENÜ TÜŞKE İLTMEKNİN, AN BAŞLAYUQI TILTAGI TİP YÖRÜG OL.BU YÖRÜGÜG BELGÜLÜG QILGALI,TÜZÜN YAWAŞ İLİGLER QANLAR NOM NOMLAYU YARLIQAMIŞ.

Ditilme KİRTGÜNÇ'inin 10 Türlü Yöresi
Bu Şa-Çio Katkısıdır

WAP-XUA-Kİ isimli NOM zifosu sudurunda ifade ediliyor: "KİRTGÜNÇ 10 türlü yöreli (yani,kütüklü) olur" denilerek (s.8!). Bu kimselerin bu 10 ile kastekkikleri mana,onların idrakların (yani,aynı bir seride bulunan elementlerin) ilkini teşkil eden birer KİRTGÜNÇ (yani,asil element) olmaları ve şahsiyetlenme (yani,birer KODÜG teşkil etme) halinin ilkini teşkil etmek suretile,"idrak başlangıcı ifadesi" denilen bir yöre teşkil etmeleridir.

Sözkonusu yöreleri belirli kılmak üzere,struktural taç (yani, hidrojen) menşe grupları (yani,KİRTGÜNÇ yöreleri) halinde NOMLAR (yani,elementler) teşkil etmek suretile esirgemiş.

ZİN-WAN PAN-Kİ ATLIĞ SUDURDA SÖZLEYÜR:"QUT BULMIŞ TÜZÜNLER QURINTA KEZİKİNTE BARMAQNIN AN BAŞLAYUQI TILTAGI KİRTGÜNÇ OL"TİP.

YANA,BAŞTINQI ASANQI İÇİNTE BIŞRUNĞULUĞ OGRETİNGÜLÜĞ ALP QILĞULUĞ,ALP BÜTÜRGÜLÜĞ KÖNÜL TÜBLÜĞ,KÖNÜL TÖZLUĞ,ADINÇIĞ MUNADINÇIĞ AĞIR İŞ KÖTÜGLERDE AN BAŞI SÜZÜK KİRTGÜNÇ KÖNÜL OL.

ZİN-WAN PAN-Kİ isimli sudurda ifade ediliyor: "İnvarians bulmuş strukturların (yani,KÖDÜG'lerin) tükenme kualifikasionu sırasının (BARMAQNIN) idrak başlangıcı ifadesindeki KİRTGÜNÇ'dür o" (s.65!) denilerek.Yine,başlangıçtaki gravitasion içinde gelişen instruksion ile possessivlenen,possessiv olarak ibraz edici KÖNÜL [mevcut olma temayülü] esaslı ve KÖNÜL enthalpy'li (preservasion'lu) olmak üzere,şimdiye kadar mevcut olan halin (MUNADINÇIĞ) değişiminin (ADINÇIĞ) ağırlık operasionlu (yani,daha ağır elementler teşkil edici) KÖTÜG'lerinde(s.166!) idrak başı (yani,ilk element) teşkil eden SÜZÜK KİRTGÜNÇ (asil gaz!) safhasıdır o.

ANI ÜÇÜN"TÖZKERİNÇSİZ YİG TÖZÜ KONİ TUYMAQ" ATLIĞ IDUQ BURXAN QUTINA KÖNÜL ÖRİTMİŞ BODA-SATAWLARQA,BURXAN QUTIN KÖSFMEKLİĞ KÖNÜLLERİN BÜTÜRDEÇİ ON TÜRLÜG ÉDGULER,ÜÇ TÜRLÜG TİTRÜ ÇINĞARU SAQINMAQ QOLULAMAQ,TÜKEL KERGEK.

Bu sebeb le,"zayıf vektoriel tahammülün (yani,zayıf nuklear kuvvetin) konvensional interaksionu" isimli saik BURXAN invariansı halinde KÖNÜL (yeni bir safha) teşekkül ettirmiş kationlar için (yani,element çekirdeğinde bulunan kationlardan yeni bir element çekirdeği teşekkül edebilmesi için),BURQAN invariansını köse hale getiren (yani,kitle defekti teşkil eden) safhaların devamını sağlıyan 10 türlü gony'ler ile,ditilmeyi (atoma proton,elektron ve neutron yerleşmesini) tahakkuk ettiren 3 türlü manipulasionların hepsi gereklidir.

BU ON TÜRLÜG ÉDGÜLERNİN ÜÇ TÜRLÜG TİTRÜ ÇINĞARU SAQINMAQ QOLULAMAQNIN TÖZİ,YANA,KİRTGÜNÇ QATIĞLANMAQ ÖG,DİYAN BİLGE-BİLİG BU BİŞEGÜ ÉRÜR.ANTAĞ ÉRİP,YANA,BU BİŞ NOMLARNIN TÖZİ ÉRSER,TÜTRÜM - TÉRİN MAXA-YAN TAYŞIN NOM NOMLADAÇI BURXAN QUTINA QINDURDAÇI ÉDGÜ,ÉDGÜ ÖGLİ,ARTUQRAQ BASUIÇI TILTAĞI TİTİR.

Bu 10 türlü gony'lerin ditilmeyi (yani,element teşekkülünü) tahakkuk ettiren 3 türlü manipulasionunun enthalpy'si (mahfuz tutulması),yine,KİRTGÜNÇLER'in rijitlenme diksionu ile ortaya çıkar ve bu şekildeki DİYAN bilimi 5 adettir.Bu şeklide,yine,teşekkül eden 5 çeşit NOM'ların enthalpy'si ise,TÜTRÜM TÉRİN'den MAXA-YAN'ın TAYŞIN NOM'larını (s.127,yıldızlararası gazlarını)

teşekkül ettirici ve BURXAN invariansına sıkıştırıcı (yani,artan gravitasional basınç ile teşekkül ettirici) gony,gonik diksionlu olmak üzere,fazla basınç ile ifadesini bulan ditilmedir.

ON TÜRLÜG ĒDGÜLERNİN,ÜÇ TÜRLÜG TİTRÜ ÇINGARU SAQINMAQ QOLULAMAQNIN ADIRT KİN YÖRÜGİN WİŞİK-LUEN ŞASTRDA KİNGERÜ SÖZLEMİŞKE MUNTA YÖRMETİ (Bang-Gabain 1931,s.340-348!).

10 türlü gony'lerin ditilmeyi tahakkuk ettiren 3 türlü manipulasionunu tefrik ederek geniş çapta tefsir eden WİŞİK-LUEN (Çince "teori") ŞASTR'daki ilâve ifadeler burda sözkonusu edilmedi.

WAP-XUA-Kİ, kuvvetler (XUA) kavramına (Kİ) uygun düşen konu (WAP).Karşılaştır: Tatarca bap [uygun,elverişli].WAP sözünü Arapçada bap şeklinde görmekteyiz ve,buna göre,deyimimizi "**kuvvetler babi**" şeklinde de tercüme edebiliriz.

YAWAŞ, Tatarca yabaldaş [ağacın tepesi,tacı],elementlerin tacını teşkil eden element;yani,hidrojen.

KÖSEMEK,köse hale getirmek,tarlaları—yabancı otlardan temizlemek üzere—yakmak ki,"fusion husule getirmek" demektir.

TÜTRÜM TĒRİN,tedarik şümülü,"subatomik parçacık" demek.

MAXA-YAN,yana gelme (yanaşma) sistemi.Elementler proton, elektron ve neutronların yan-yana gelmeleri (yanaşmaları),moleküller atomların yan-yana gelmeleri ve madde moleküllerin yan-yana gelmeleri ile teşekkül eder.Buna göre,MAXA-YAN "madde dünyası" demektir.Bu dünya sabit duran (değişmiyen) bir dünya değil,yürüyen (canlı!) bir dünyadır ve,bu itibar la,deyimin Sanskritçedeki karşılığı olan mahāyāna "büyük tekerlekli" (büyük araba!) şeklinde yorumlanmaktadır.Ancak,bu yorumun Türkçedeki karşılığı ULUĞ KÖLÜNGÜ'dür [büyük istiap].

TK2. İKİNTİ KİRTGÜNÇ ĒRSER,KİRTÜLERKE KİRTÜLERNİN ÇIN KİRTÜ TÖZİNE KİRMEKNİN TÖZİ TİTİR.NETEGİN,TÖZİ TİTİR TİSER,YİME,BURXAN QUTILIĞ QURQA KĒZİKKE KİRGELİ OĞRASAR,KİRTGÜNÇ ĒRKLİG KÜÇ KĒRGEK. KİRTGÜNÇ ĒRKLİG BAR BOLSAR,ÖTRÜ TÜMEN TÜRLÜG ĒDGÜLER BU TILTAĞDIN TOĞAR.KİRTGÜNÇ KÜÇ BAR BOLMIŞ ÜÇÜN,TÖRT TÜRLÜG ŞIMNULARQA ÇALŞIQMAZ,BASTIQMAZ.YANA,BU NOM ĒRDENİ OĞRINTA YANIRTI KİRTGÜNÇ

İkinci KİRTGÜNÇ ise,girtmelere girtmelerin kauzal en- [TOĞAR. thalpy'sine (yani,elementler teşekkülüne) giriş enthalpy'si olan

ditilmedir (yani,He'dir;s.8!).Ne edügi,enthalpy'sinin "ditilme" olması demenin,şöyledir ki,BURQAN invariansli olarak kuruma (yani,kitle defekti) kualifikasionu alanına giriş tahaddüs ederken, KİRTGÜNÇ teşkil edecek bir güç gereklidir.KİRTGÜNÇ imkânının bulunması ise,tranzitiv olarak 10.000 türlü gony'lerin (yani,atom, molekül,ve izotop çeşitlerinin) bu ifadeden doğmasını sağlar.

KİRTGÜNÇ gücünün bulunması dolayısile,4 türlü decay'lara duçar olunulmaz (s.85-86!),tazyik etkisi ile tahribat (meselâ,neutron ezilmesi) husule gelmez (s.81-82!).Buna karşılık,sözkonusu NOM cevheri (yani,H!) uğrunda yeniden KİRTGÜNÇ doğar.

TK3.ÜÇÜNÇ KİRTGÜNÇ ERSER,SOĞANÇIĞ-BAR ATLIĞ ERDİNİ TEG KİRTÜ TÖZÜG,ARIĞ TANUQLAMAQNIN ÜÇ YAWLAQ YOLDIN ERTÜRGELİ UMAMAQNIN YOQ-ÇIĞAY BOLMAQTIN ÖNİ KİTERGELİ UMAMAQNIN TILTAĞI TİTİR.ANI ÜÇÜN,BODI-SATAWLAR YORIĞINA QUT-BULMIŞ TÜZÜNLER KEZİKİNE KİRÜ TÜKESER,TÖRT TÜRLÜG EVRİLİNÇSİZ SÜZÜK KİRTGÜNÇ KONÜLÜG TANUQLAYUR.

Üçüncü KİRTGÜNÇ (**Ne!**) ise,SOĞANÇIĞ-BAR (s.12!) isimli durum haline girtme enthalpy'sinin,ötelenme (ARIĞ) rüyeti ile üç izole yoldan (yani,herbirinin ayrı-ayrı var olma imkânı bulunan 3 dünya tipi olan TUÇ,KÜMÜŞ,ve ALTUN dünyalarına giden yollardan) götürülme konseptinin Kitle-defekti (YOQ-ÇIĞAY) tahakkukunun primordial (kaynak teşkil eden) halleri gideme (iptal etme) konseptinin ifadesindeki ditilmedir (yani,ACUN 3'e geçiş hazırlığıdır!).

Bu sebeb le,kationlar tefsirine göre invarians (yani,element çekirdeği!) meydana getirecek olan düzenler kualifikasionu teşkil etme imkânı kalmaz (yani,TEGSİNDÜRTEÇİ QANLAR teşekkül edip bitmiş,s.11!) ise,bu hal şekillenme imkânları olmuyan (yani,artık KÖDÜG elementleri teşkil edemiyen!) 4 türlü asil gazların (**H,He, Ne,Ar**'ın) KONÜL'ünü (var olma temayülünü) ispat eder (yani,asil gazlar safhası Ar ile nihayet bulur!).

TÖRT TÜRLÜG EVRİLİNÇSİZ SÜZÜK KİRTGÜNÇ KONÜLÜG TANUQLAMIŞ ÜÇÜN,ÜÇ ERDENİKE ÇAXŞAPITQA KİRTGÜNÜR SÜZÜLÜR.ÜÇ ERDENİKE KİRTGÜNMİŞ SÜZÜLMIŞ ÜÇÜN,ÜÇ YAWLAQ YOLDIN OZAR QUTRULUR.ÇAXŞAPITQA KİRTGÜNMİŞ SÜZÜLMIŞ ÜÇÜN,YOQ-ÇIĞAY BOLMAQLIĞ TILTAĞINDIN ÖNİ ÖDRÜLÜR.ANI ÜÇÜN,BU NOM ERDİNİNİN ŞASTRINDA SÖZLEYÜR:"SÜZÜK KİRTGÜNÇ KONÜL YÜGERÜ TURUR" TİP.

Şekillenme imkânları kalmamış olan 4 türlü asil gaz safhaları tahakkuk edip bitmiş bulunduğu için,3 durum halindeki ÇAQŞAPIT

(s.182!) duhulleri (yani,**Fe,Ru,Os**) asilleşir (s.8!).Üç durum halinde duhul etmek suretile,asil element teşkil etmiş bulundukları için,üç izole yoldan (yani,TUÇ,KÜMÜŞ ve ALTUN yollarından) geçerek invarianslar teşkil ederler (yani,3 ACUN husule getirirler). ÇAÇŞAPIT yardımı ile duhul etmek suretile,asilleşmiş oldukları için ise,kitle defekti tahakkuku ifadesinden (yani,artan sıcaklık dolayısile) primordial kondision husule gelir (yani,"demir zirvesi" teşekkül eder).Bu sebeb le,sözkonusu NOM halinin ŞASTR'ında [telifinde] ifade ediliyor:"asil ("noble") gazlar değişim safhalarının (yani,KODÜG'lerin) yukarısında (başlangıcında) bulunurlar (yani,her KODÜG asil gaz ile başlar)" denilerek.

SOĞANÇIĞ,kendi-kendini inşa eden ["self-perpetuating"].
SOĞANÇIĞ-BAR,kendi-kendini yeniden inşa ederek devam etme (s.12,36!).
YOQ-ÇIĞAY,bir kitleden (meselâ,yüksek dağlardaki kar kitlesinden) yok olmak üzere çıkan (ayrılan) şey (meselâ,çığ); yani,"kitle defekti" ki,buna ĒGSÜMİŞ BUYAN da denmektedir.
SÜZÜK,(1) filtre edilmiş (s.122!);(2) asil.
SÜZÜK KİRTGÜNÇ,asil gaz ve madenler (s.12!).

TK4.TÖRTÜNÇ KİRTGÜNÇ ĒRSER,ĒDGÜKE TĒGMEKLİG YÜKÜG YÜDMEKNİN TAYAQI TİTİR.NĒTEGİN TAYAQI TİRİR TİP TİSER,QALTI WAY-BAŞ ŞASTRDA SÖZLEYÜR, KİRTGÜNÇ ĒRSER,NOMLUĞ TATIĞIĞ AŞAĞULUĞ İLİG ĒRÜR.NOM BOŞĞUT BOŞĞUNDAÇILAR ĒRSER,GANDA-XAST ATLIĞ YANALAR QANI TEG TİTİR.KİRTGÜNÇÜG İLİG QILIP,TİTMEK ITALAMAQIĞ AZIĞ QILIP,ÖGÜG BOYUN QILIP,BİLGE-BİLİGİG BAŞ QILIP,İKİ ĒGİNLERİNDE ĒDGÜ NOMLUĞ YÜKÜG YÜDERLER.KİM OL,GANTA-XAST YANA NE TÜRLÜG İŞDE KÖTÜGDE BURUN İLİĞİN İŞLETİP,QOP,İŞİN KÖDÜĞİN NĒTEG BÜTÜRÜR ĒRSER,ANÇULAYU NOM BOŞĞUT BOŞĞUNDAÇI TÜZÜNLER,YİME,NOMLUĞ TAYAQIĞ AŞAĞUDA İĒGÜDE KİRTGÜNÇLÜG İLİG KĒRĒK,TİMİN ÖK,ANIN KÜÇİNTE,QOP,KÜSÜŞLERİ

Dördüncü KİRTGÜNÇ ise,gony tevlit edecek olan (yani, [QANAR. demir zirvesi ile başlıyacak gony'leri meydana getirecek olan) yük emissionunun dayanağı olan ditilmedir (yani,**Ar'dır**). **Nasıl** bir dayanaklı ditilme olduğu ise,QALTI (yani,QALTI BULUT) WAY-BAŞ ŞASTR'da ifade ediliyor,KİRTGÜNÇ'ün NOM (s.17!) valenslerini aşma orijini olduğu.NOM statiğini temin eden şey ise, GANDA-

XAST (s.12,124!) isimli "yeniler grubu" (yani,AYAĞQA TĒGİMLİG'—ler) hallerindeki ditilmedir (buna göre,ditilme elementin statik hale gelmesini temin eden şeydir).Bütün bunlara göre,KİRTGÜNÇ'ü menşe taşkil etmek suretile,ditilme yöntemine subordine olarak diksiona boysunma (itaat etme) bilimi vasıtasile (proton ve elektrondan ibaret) iki ekinlerden (yeni element teşkil edecek olan şeylerden!) gonik NOM gereği olarak yük-emissionu yapılır.Her kim ki (yani,her hangi bir KİRTGÜNÇ) GANDA-XAST-YANA'yı hangi türde operasion kütüğünde (kütük 5-10'dan herhangi birinde!) arhaik primordium (yani,hidrojen atomu) haline benzer halde (yani,"demir zirvesi" ile başlamak üzere) işletir se;şöyle ki,operasion kütüğünü (manivelâsını!) ne şekilde tevlit eder se,ayni şekilde,NOM (elementler) statiğini de statik hale getirmek üzere tertiplemiş olur (yani,elementler statik bir tertibe,proton sayısına,göre tertiplenirler!).Bu şöyledir ki,"NOM dayanağı olmak üzere aşma (bir elementten onun bitişiğindeki diğer bir elemente geçme) üyeliğinde (sehabetinde) KİRTGÜNÇ halinde orijin gerekli" deniyor sa,onun gücüne göre,elbette,KÜSÜŞ'ler de tahakkuk edecektir. TK 5. BİŞİNÇ KİRTGÜNÇ ĒRSER,QUT BULMIŞ TÜZÜNLER-LERNİN YİTİ TÜR-,ÜG NOMLUĞ ĒD-TAWARDA AN BAŞI TİTİR.KİRTGÜNÇLÜG ĒD-TAWAR BAŞDA ÜÇÜN,BOŞGUTÇI ULUĞ SART-AWAXILAR NOM ĒRDİNİLİG KĒZİKDE TĒZİKDE KİRTGÜNÇLÜG ĒD-TAWARIĞ BAŞDA AŞNU İŞLETÜRLER.BU YÖRÜGÜG BELGÜLÜG QILGALI,KİN YUU Şİ-QAO-LUEN TİGME SADARMA WİYA-Kİ-YAN ATLIĞ ŞASTRTA SÖZLEYÜR:"YİTİ TÜRLÜG NOMLUĞ ĒD-TAWAR ĒRSER,KİRTGÜNÇ ÇAX—ŞAPIT ĒŞİDMEK TİTMEK BİLGE-BİLİG UWUT AWYAT BU YİDEGÜ ĒRÜR. BU YİDEGÜDE KİRTGÜNÇ BAŞDA TİTİR."

Beşinci KİRTGÜNÇ ise,invarians bulmuş (meydana getirmiş,sunulmuş) düzenler camiasının 7 türlü NOM'lu (yani,7 valensli,s.8) mal artikellerinde idrak başı teşkil eden ditilmedir (= Fe!).KİRTGÜNÇ halindeki (duhul edecek!) mal artikeli başda bulunduğu için, statik hallerin seigniorial SART-AWAXI'ları,NOM durumlu hale tacil'enmek (yani,valensler teşkil etmek) suretile,duhul edecek (yeni bir element teşkil etmek suretile,sisteme katılacak) olan mal artikellerini (element çeşitlerini) "başlangıçta başlamış" halde (yani,konservesion kanunlarına göre) işletirler (s.245-246).

Böyle bir muntıkanın belirlenmesi KİN YUU Şİ-QAO LUEN TİGME SADARMA WİYA-Kİ-YAN adlı ŞASTR'da [risalede] ifade ediliyor:"Ye-

di türlü NOM'lu mal artikellerine gelince,KİRTGÜNÇ'ün sentripetal (parçacıkları dairevi bir patikada tutan) kuvvet ile meydana geliş ditilmesi biliminin çağrışım sebebi (UWUT AWYAT) bu yedi şeydir;bu yedi şeyde başlangıçta var olan (KİRTGÜNÇ) ditilmedir.

SART-AWAXILAR,konverziona karşı hasislik hali;diğer bir deyim le,konservasion kanunları.

TK 6.ALTINÇ KİRTGÜNÇ ERSER,QAMAĞ ÉDGÜ NOMLARNIN BAŞLAĞI TİTİR. NE ÜÇÜN ANTAĞ TİTİR TİP TİSER,YOĞALUN TİGME SAPDA-TAŞA-BUMİK YOĞ ŞASTRTA SÖZLEYÜR: "ALQU ÉDGÜ NOMLAR KÖSÜŞ TÖZLÜG KÖNÜLKERMEKDİN TOĞDAÇI;BÜRTMEKDİN YAQILDAÇI;TEGİNMEKDİN TARTILDAÇI;DİYANDIN ÜSTELDEÇİ;BİLGE-BİLİGTİN ADRUTAÇI;QUTRULMAQDIN BÜKÜDEÇİ ÖRÜŞ TÜBLÜG ÉRÜR."(Bang-Gabain 1931,s.344!).

Altıncı KİRTGÜNÇ (=Kr) ise,bütün gonik NOM'ların başlangıcını teşkil eden cinsten bir ditilmedir.Bunun ayrıntıları ise,Yok Olma ("annihilation") Konulu SAPDA-TAŞA-BUMİK Gözlemi ŞASTR'ında ifade ediliyor:"Univerzal gonik NOM'lar köselenme enthalpyli(yani,fuzional)değişim safhaları teşkil etme tarzında doğurucu;BÜRTMEK [granulasion,külçelenme] suretile yakılıcı (yanma husule getirici);erişme (meydana gelme) suretile çekilici (yani,kontraksion yapıcı);DİYAN (kuvvetli ışık!) meydana getirme suretile ilâve olunucu (yani,proton yakalayıcı);bilim ile temayüz edici (yani,keyfî değil!);invarianslık dolayısile bükülme teşkil edici olarak örülme temellidir."

"KÖSÜŞ TÖZLÜG OL" TİP TİMEKİ ERSER,KÖSÜŞÜG UMUNÇUĞ TURĞURUR Ü - ÇÜN;"KÖNÜLKERMEKDİN TOĞDAÇI OL" TİP TİMEKİ ERSER,KÖNÜLKERMEK BASA BASA UDĞURTAÇI ÜÇÜN;"BÜRTMEKDİN YAQILDAÇI OL" TİP TİMEKİ ERSER, KÖNÜL-KÖNÜLDEKİLER BİRLE BÜRTÜŞÜP,YİĞ ADRUQ TILTAĞLARQA TUŞ QILUR ÜÇÜN;TEGİNMEKDİN TARDILDAÇI , TİP TİMEKİ ERSER,TEGİNMEK NOMUĞ ÖZGE ALINIP,KÖNÜLDE QILUR ÜÇÜN;"DİYANIN USTELMEKİ" TİP TİMEKİ ERSER,DİYAN KÖNÜLÜG AMRILTURUR TURUR-TURUR ÜÇÜN;"BİLGE-BİLİGDİN ADRUDAÇI" TİP TİMEKİ ERSER,BİLGE-BİLİG ÉDGÜLİ AYIĞLI NOMLARIĞ ÇINĞARIP ADIRTLAP AYIĞIĞ QODUP,ÉDGÜG-ALAR ÜÇÜN;"QUTRULMAQDIN BÜKÜL - DEÇİ" TİP TİMEKİ ERSER,QUTRULMAQ ÉGRİKLERİG BAĞLARIĞ BİRİTEM AMIRTĞURDAÇI ÜÇÜN;"ÖRÜŞ TÜBLÜG" TİP TİMEKİ ERSER,TUYĞULUĞ BİLGÜLÜG YOL TOLMIŞ TÜKEMİŞ ÜÇÜN ANIN ANTAĞ TİTİR

"Köselenme enthalpy'lidir" denmesinin sebebi, köselenmenin bir aksiom teşkil etmesi dolayısile;"değişim safhaları teşkil etme tarzında doğurucudur" denmesinin sebebi,değişim safhaları teşkil eden basıncın basınç şartlarına göre yeniden belirlenmesi dolayısile;"BÜRÜMEK [külçelenme] suretile yakılıcıdır" denmesinin sebebi,değişim safhası teşkil edecek olan değişim safhasına mensup elementler (yani,element çekirdeğindeki protonlar) ile beraber bürterek (bürtüklenerek),vektoriel temayüz ifadelerinde birer TUŞ [değer] teşkil etmeleri dolayısile;"erişme (meydana gelme) suretile çekilicidir (TARNI yapıcıdır)" denmesinin sebebi,erişme kanununa göre değişik bir hal alarak,yeni bir safha (yani,element çeşidi) haline gelmesi dolayısile;"DİYAN yöntemi ile ilâve olunucudur (yani,çekirdeğine yeni bir proton alıcıdır)" denmesinin sebebi,DİYAN'ın değişim safhalarını identik hale getirmek suretile meydana gelmesi dolayısile;"bilim yolu ile temayüz edicidir" denmesinin sebebi,gony bilimli stimulasion (ayıklık!) kanunlarını tahakkuk ettirmek suretile,bulunduğu halden ayrılma (yani,değişme) yolu ile stimulasion durumunu gidererek (tatmin ederek), bir "gonik durum" elde etmesi dolayısile;"invarianslık dolayısile bükülme teşkil edicidir" denmesinin sebebi,invarianslık eğrilerinin (Einstein'a göre kufblarının!) obligasionlarını,münferit hale gelebilmek üzere (yani,münferit bir parçacık elde edebilmek üzere), identikleştirmesi dolayısile;"örülme temellidir" denmesinin sebebi,cazibe idraklı bir yol tahakkuk ettiren bir seri teşkil etmesi dolayısile tahakkuk eden bir ditilme olmasındandır.

UNA KİRTGÜNÇ,KÖSÜŞKE TAYAQ BOLMAQI ÖZE,BU MUNÇA ÉDGÜ NOMLAR BÜTER ÜÇÜN,ANIŃ KİRTGÜNÇ QAMAĞ NOMLARNIŃ BAŞI TİTİR.

Modalar halinde tecellî eden KİRTGÜNÇ (yani,hidrojen!),köselenmiye (veya,KÜSÜŞ'e!) dayalı olmak üzere,bu kadar çok sayıda gonik NOMLAR (yani,elementler) teşkil edebildiği için,böyle bir KİRTGÜNÇ bütün NOMLAR'ın başlangıcını teşkil eden bir ditilmedir.

TK 7. YİTİNÇ KİRTGÜNÇ ÉRSER,TÖZ TÜBLÜG QAPIĞIĞ AÇĞUQA YİG ADRUQ İLİG TİTİR: BOŞĞUT NOMLUĞ İLİG TUTAR ÜÇÜN,BU YÖRÜGÜG BELGÜLÜG QILĞALI.ANI ÜÇÜN,KÜŞALUN ATLIĞ QUŞAWATI ŞASTRDA SÖZLEYÜR:"TARTIP TINLIĞLARIĞ TAŞĞARU ONTÜRTİ SANSARLIĞ KÖK-TİTİGTİN" TİP.

YANA,MUNTA BASA,BU NOM ÉRDİNİNİŃ OĞRAYU TÜZ-TAPLAĞIN SÖZLETÜKDE,BURXANNIŃ NOM NOMLAMAQLIĞ İLİGİ ÉRDİ,TINLIĞLARNIŃ KİRTGÜNÇLÜG

İLİGİ ËRDİ. ÏKİ İLİG TUTUŞUP,SANSARLIĞ KOK-TİTİGDİN ÖNTÜRDİ TİP.

YANA,TAYÇI TULUN TİGME MAXA-PIRTIA PARAMITA UPADIŞ ATLIĞ ATLIĞ ŞASTRDA SÖZLEYÜR:"İNÇE QALTI KİŞİ İLİGİ BAR ËRSER,ËRDİNİLİG OTRUĞQA TËGSER,KONÜL ÏYİN ËRDİNİ ÏTİGELİ UYUR.BİROK,İLİGİ YOQ ËRSER,ÖTRÜ ËRDİNİ İDİYÜ UMADIN QURUĞ QALIR."

ANÇULAYU,YİME,KİM BİRÖK KİRTGÜNÇİ BAR ËRSER,BURXANLIĞ ËRDİNİLİG OTRUĞQA KİRİP,QUTRULMAQ TÜŞLÜG ËRDİNİ ALĞALI UYUR. KİRTGÜNÇ KÖNLİ YOQ ËRSER,UŞ-ÏK (veya,UZ-ÏK) YÖRÜG UQSAR,YİME,TÜŞSÜZ QURUĞ

Yedinci KİRTGÜNÇ ise (= Ru!),enthalpy temelli kapıyı [QALIR.
açmıya vektoriel olarak müeyyiz menşe olan ditilmedir: statik kanunlu menşe teşkil edebilmek için,bu (yani,7.) yöreyi belirgin hale getirmek üzere.Bu sebeb le,KÜŞALUN isimli QUŞAWATI ŞASTR'da ifade ediliyor:"çekerek keyfilikleri,diş kısımda (meselâ,Van Allen Kuşaklarında!),geliştirdi konyugasional KÖK-TİTİG'den" denilerek.Yine,bu sebeb le,bu NOM durumunun mevcut olan TÜZ-TAPLAĞ'ını ifade etmek ister isek,o gravitasionun NOM teşkil edici menşei idi;vede keyfiliklerin KİRTGÜNÇ hali teşkil eden menşei idi; çünki onu iki menşe el-ele vererek (s.40!) KÖK-TİTİG'den geliş-

Yine,TAYÇI TULUN konusundaki MAXA-PIRTIA UPADAŞ ismi [tirdi.
ile maruf ŞASTR'da ifade ediliyor:"Şu şekilde bulunan bir kişi menşei var ise: devamlı bir yerleşik hayata erişilmiş bulunuluyor sa (bunun elementler dünyasındaki analoji hali: eğer elementler cetvelinin en son elementi de teşekkül etmiş ise!), o kişi ruh (KÖNÜL!) halinde bir durum (analojisi: radioaktivite!) teş - kil etmek suretile ölür.Ancak,böyle bir menşe yok ise,tranzitiv durum teşkil etme (yani,ruh haline geçme) konseptinden mahrum

Ayni şekilde,buna göre,bir kimse ancak ve ancak KİRT-[kalır."
GÜNÇ'ünün var bulunması halinde,BURQAN durumlu (yani,zayıf interaksionlu) yerleşik hayata başlıyarak,invariant çekirdek durumu almak suretile ölür.KİRTGÜNÇ teşkil etme arzusunun bulunmaması halinde ise,ve UŞ-ÏK [majestik] yöre (yani,KÖDÜG) teşkil etmek ister ise,buna göre,çekirdekten mahrum kalır (yani,ancak Van Allen Kuşaklarında yer alabilir!).

TK 8. SEKİZİNÇ KİRTGÜNÇ ËRSER,KÖNÜLLÜG SUWUĞ TORULDURTAÇI,SÜZDEÇİ ËRDİNİ TİTİR.KONÜLÜG SÜZER ARIDUR ÜÇÜN,BU YÖRÜGÜG BELGÜLÜG QILĞALI.ANI ÜÇÜN,WIŞIKLUN ŞASTRDA SÖZLEYÜR:"KİRTGÜNÇ ËRSER, SUW SÜZDEÇİ UTAQA-PARASAT ATLIĞ,ËRDİNİ MUNÇUĞ ÇUĞ SUWUNLIĞ SÜZGELİ U-

MUSI TEG,KİRTGÜNÇSÜZ TÖZ ÖZE BULĞANMIŞ ÇUĞ BOLMIŞ KÖNÜLÜG SÜZER"

Sekizinci KİRTGÜNÇ (= Xe) ise,KÖNÜL'lü (temayüllü) e- [TİP. lektromagnetik radiasionları düzlendirici ve filtre edici ditilme durumudur: bu şekilde,KÖNÜL'ü (yani,elektromagnetik radiasionları) filtre ederek ötelemek suretile,burda sözkonusu yöreyi (yani,Xe KÖDÜG'ünü) belirgin hale getirmek üzere.Bu sebeb le,WIŞIKLUN ŞASTR'da naklediliyor:"Sözkonusu KİRTGÜNÇ hali,elektromagnetik radiasion süzen UTAQA-PARASAT (s.65!) isimli—planetar durumların hâk eden elektromagnetik radiasion süzmüye umtulması (yönelmesi,çalışması) haline benzer şekilde,KİRTGÜNÇ haline gelememiş enthalpy ile bulanık hale geldikten sonra hâk (ÇUĞ) etmiş olan—KÖNÜL'ü (s.113!) süzer" denilerek.

KÖK-TİTİG, gökde ditilmiş olan şey: Li,Be,B gibi ULUĞ TAMU elementlerinin—teşekkül yeri olan yıldızlarda pratik olarak bulunmamalarına karşılık (s.10!)—kozmik ışınlarda bulundukları görülmekte ve,bu itibar la,bunların ışınlar bize gelirken (yani,gökde) istihsal edildikleri anlaşılmaktadır.

TÜZ-TAPLAĞ, düzgün-karşılaşma,"armoni" demektir.

ÇUĞ, hâk ("engrave") etmek.Karşılaştır: Tatarca çuq- [oymak,kazmak,hâkketmek];Tıbaca çuğdun- [yıkanmak];çuğ- [yuvarlanmak,akmak];Yakutça çuguy- [geri çekilmek].

YİVİK,YİVEK, tertip,teçhizat,takım.Qırğızca cöbek tartu [sıralama];yani,"arrangement". [ot.

SARĞAN, (1) kaba yapı;(2) tuzlak arazide yetişen bir tür

TK 9. TOQUZUNÇ KİRTGÜNÇ ERSER,ATLIĞ YOLLUĞ QILMAQNIN YİVEKİ TİTİR.QALTI TSUEN-İ ATLIĞ BÜGÜ QUN FUTSI SÖZLEMİŞ OL:"İL TUTDAÇI BEG ERKE SUULI,AŞLI,KİRTGÜNÇLİ ÜÇEGÜ TEN KERGEK.TİMİN ÖK,İLİN TUTĞALI UYUR." ANTAĞ OĞRI BOLUP,BU ÜÇEGÜDE BİRİSİN BİRİSİN TİTGÜLÜG IDALAĞULUĞ KEZİKİ KELSER,AŞNUQI İKİGÜNİ TİTSER IDALASAR BOLUR.KİRTGÜNÇÜG ARTI TİTSER IDALASAR BOLMAZ.

AŞNUQI İKİGÜKE TAYAQLIĞ TİRİG BOLMAQ ÖGDİSİZ OL."KİRTÜ KÖNÜLİN BEK TUTUP,ÖLMEK ÖGDİLİG TİTİR" TİP,MUNÇULAYU SÖZLEDİ.KİMDE BİRÖK KİRTGÜNÇ BAR ERSER, OL KİŞİ,TİMİN,ÇIN KİŞİ TİTİR.KİRTGÜNÇ YOQ ERSER,OL NEN KİŞİ SANINA KİRMEZ.QALTI ULUĞ QANLININ BOYUNDURUQI YOQ ERSER,KİÇİG QANLININ QIZĞAÇI BOĞUZ BAĞI YOQ ERSER, OL QANLI YO-

RIYU UMAZ.ANÇULAYU,YİME,KİŞİNİN KİRTGÜNÇİ YOQ ERSER,OL KİŞİ EDİKÜ UMAZ" TİP,MUNÇULAYU SÖZLEMİŞ OL.

Dokuzuncu KİRTGÜNÇ (= Os) ise,dışarı atılma-yollu kılmanın tertipçisi olan ditilmedir (yani,radioaktiv elementler ACUN'udur). "Kalan Teşekkül" isimli katlam (mertebe) hakkında QUN-FUTSI şunı nakletmiş:"Vatan hakimi olan bey kişiye,herşeyden önce,SUU'lı (s. 82,soslu),AŞ'lı ve KİRTGÜNÇLİ olmak üzere,3 şey aynı derecede gereklidir." Bu şekilde bir temayül gösterilerek,bu üç şeyden birisini,ditilmek üzere,tahrik edecek bir kualifikasion husule gelir ise,müessir bir şekilde 'ditilmiye tahrik edilmiş' bulunulur.KİRTGÜNÇ'in arka kısmı (KÖDÜG'ün son elementi) de ditilmiş ise,artık tahrik olma hali husule gelmez.

"Müessir bir hale dayalı olarak diri halde bulunma ÖGDÜSÜZ OL [üstün bir tutum değildir];buna karşılık,girtme KONÜL'ünü sağlama alıp,ölüme kadar kalabilmek üstün bir ditilmedir" şeklinde ifadede bulunmuş."Kimde ancak ve ancak KİRTGÜNÇ var ise (s.268!), o kişi,"diyorum,"hakiki 'kişi ditilmesi'dir.KİRTGÜNÇ'ü yok ise, böyle bir kişi kişi sayılmaz." Çünki "QALTI (beka) halinde seigniorial (yani,H) menşeli olmanın boyunduruğu (zorlaması) yok ise, ve yunior (demir zirvesi!) menşelilik halinin kıskacı halinde boğaz bağı da yok ise (yani,hidrojenin tesirli olamaması dolayısile, demir zirvesi de teşekkül edemiyor sa),böyle bir halin menşeinin bulunduğu iddia edilemez.Ayni şekilde,şöyledir ki,bir kişinin KİRTGÜNÇİ yok ise,o kişi meydana da gelemez"şeklinde söylenilmiş. **TK 10.** ONUNÇ KİRTGÜNÇ ERSER,SEVİTMEK AYATMAQ EDGÜKE TEGÜRDEÇİ TİTİR.NE ÜÇÜN TİSER,QALTI ÇUEN TSİU ATLIG BİTİGDE SÖZLEYÜR:"KİMNEN BİRÖK BAR ERSER,YARUQ-YAŞUQ KİRTGÜNÇİ,OL KİRTGÜNÇİ ÖZE,ÖZLERDEKİ ÖZEKLERDEKİ YAWA ÇİGİDEM SUWLARDAQI ÖGENLERDEKİ SARGAN OTI YAŞI YAŞ,BULARNI ALIP,QUT WAX-ŞİK TENRİLERKE AĞIR ULUG ULUG İLİGLERKE QANLARQA ANÇULASAR TAPINSAR,BU TAPIĞI YARAYUR" TİP.

BU ON TÜRLÜG YÖRÜGDE: AŞNUQI SEKİZİ ÇIN KİRTÜ NOMQA TAYAQLIG YÖRÜG OL;KİNKİ İKİSİ YİRTİNÇÜLÜG YÖRÜGKE TAYAQLIG OL,—BU TİTİR KİRTGÜNÇNİN ON TÜRLÜG YÖRÜGÜ (Bang-Gabain 1931,s.340-348!).

Onuncu KİRTGÜNÇ ise,kılık değiştirtmek suretile himaye altına alındırma (yani,AQAŞ haline gelme yolu ile yeniden ASIG teşekkül ettirme) hadisesini mümkün kılan ditilmedir. Bunun sebebi sorulur ise,QALTI ÇUEN TSİU adlı yazıda ifade ediliyor: "Her hangi

(devami s.271'de!)

Türkler KİŞİ'yi şöyle tarif ediyorlar (s.122-123,QKQ): " Tıpkı Minkowski evreni kationlarından elementler teşekkülü haline benzemek üzere,dirilik spesifikasionu primordiumunun transformasi — onundan 'KİŞİ' dediğimiz mekanik bir hal doğar."

Buna göre,maddeler dünyasını başlatan hidrojen ionu diriler dünyasını başlatan ilk canlı organa,ve maddeler dünyasının aza - ları olan NOMLAR diriler dünyasının azaları olan KİŞİ'lere ben —

Sahife 270'in devamı:

bir şeyin yalnızcana mevcut ise,diffraksional spektrum halindeki KİRTGÜNÇ'i (yani,madde henüz radiasion halinde idi ise), ve— o haldeki KİRTGÜNÇ'i ile,kendi bulunduğu sistemin ÖZEK'ine [ağırlık merkezine] doğru yağan tacilli elektromagnetik radiasion talaşlarındeki SARĞAN [kaba yapı] nebatı hayatı şeklinde olmak üzere— bunları alarak invariant WAX-ŞİK (s.12,virtuel parçacık) kreasionlarına--ağırlık seignioritesinin (yani,gravitasional madde parçacıkları yaratma sisteminin) seigniorial menşeler (yani,H) grubu haline terfi ettirerek—sunar ise,bu sunuşu makbul olur (yani,YARUQ'dan madde teşekkül eder)" denilmektedir.

İşbu 10 türlü yöreden: (1) effektiv (yani,hakiki ve mevcut dünyamızı şekillendiren) 8'i kauzal (yani,maddiatın menşeini teşkil eden) kanuna dayalı yöredir; (2) istikbalde (yani,dünyamız öldükten sonra) gelecek olan 2'si (yani,H ve He yöreleri) YİRTİNÇÜ hali yöresine dayalıdır,bu ditilme KİRTGÜNÇ'ünün 10 türlü yöresinin.

zemektedir.Aşağıdaki metnimiz "dirilik spesifikasionu primordiomu" (yani,ilk canlı organizma) yerine VİKİRANDAGAMİN [Sanskritçe vikrāntagāmin,bir Buddha ismi] demek suretile,şöyle diyor:

BYY.AQIĞSIZ OĞUŞTIN ATRILIP ÖNMİŞ ADRUQ ADRUQ ĒT'ÜZLERİ ÖZE, ANAĞAT KĒLMEDUK ÖD TÜKEGİNÇE ADINLAR ASIĞIN QILĞULUĞ İŞTE,ARASIZ OQSUZ BAR-KĒL QILĞALI ARDUQ BĒRK QATIĞ KÜSÜŞ TURĞURMIŞ AĞINÇSIZ QINIĞLIĞ VİKİRANDAGAMİNİ,ATAÇIM SİZİNE YÜKÜNÜRMEN.

Yıldızlararası atomlardan attribut olarak (vasıf kazanmak suretile) gelişmiş kalitenin kualitativ vak'aları (yani,türlü teşekkül şekilleri) ile,gelmemezlik etmiyecek olan (yani,KİN KĒLİGME) çağlar (yani,gelecekte gelecek olan çağlar) bitinceye kadar ADINLAR ASIĞI teşkil eden operasiondaki—ara-hal kuantum şekillerinde bulunmuyarak (meselâ,AZMIŞLAR halinde değil,fakat YAWIZ ADALAR halinde bulunarak!) varmak ve gelmek üzere (BAR-KĒL kılarak) gelişmek suretile,BĒRK (s.205,hayat mekanizması) halinde sert (yani,YAWIZ) KÜSÜŞ teşkil etmiş, başıboş olmuyan adetli (yani,belirli kanunlara tabi)—VİKİRANDAGAMİN isimli ATAÇ'ım (ceddim),sizlere şükran ederim.

AQIĞSIZ OĞUŞ, akmıyan (ac-tendō'suz,bir istikamete yönelmiyen) OĞUŞ [s.243,substans,fizikal element];Sanskritçe ANASIRAWA TATU [anāsrava dhātu].Bu deyimden kastedilen mana "yıldızlararası atomlar"dır.Yıldızlararasında optik olarak şu element çeşitleri tespit edilmiş bulunuyor: **H,He,C,N,O, Na,Si,S,K,Ca,Ti,Fe.**

ANAĞAT, Sanskritçe anāgata [gelmek istemiyen,gelmiyen şey, istikbal.

ADINLARNIŃ ASIĞI, metabolik mekanizma ["metabolic machinary"].Metabolizm [değişim] yaşıyan organizmada husule gelen bütün şimikal reaksionları kasteden bir sözdür.Bir organizmadaki her şimikal sistem devamlı bir "değişim" halindedir ve bir hücredeki ADINLARNIŃ ASIĞI enzümlerden ibarettir, şimikal değişimler bu mekanizmada husule gelir.Ancak,deyim "değişim mekanizması" anlamında fizik alanına da mahsustur.

Fizik alanındaki manası dışında,metnimiz canlılık unsurlarının madde unsurlarının attributı (matuf hali) olduklarını ve bunlar-

dan gelişen mümeyyiz ĒT'ÜZ'lerin (meselâ,sinir,et ve kan hücre—lerinin)—her çağın kendisine mahsus olmak üzere—"değişim mekanizması" (yani,enzümler) teşkil edeceğini söylüyor.Bu operasion ARASIZ-OQSUZ olarak (meselâ,**RNA** şeklinde değil,fakat **DNA** halinde) yenilenmek üzere BĒRK'e (s.205!) tam riayetkâr (QATIĞ) KÜSÜŞ (bir halden diğer bir hale geçiş) yapma sayesinde mümkün olmuş ve,buna göre,başıboş halde teşekkül etmemiş bulunuyor.İşte, bu mekanizmanın ATAÇ'ı (ceddi) böyle bir başıboşluğu önlüyen VİKİ—RANDAGAMİN'dir.ATSAN ise,şairane ifadesi ile şöyle diyor:

AT. AYAĞULUĞ UMUĞUMUZ BİRER TUŞLARDA,ADINLARNIN ASIĞI USUN QÒ-Ü KĒLİG ÖZE,ANÇULAYU QALTI SUMUR TAĞLAR QANI TEG,AYI ULUĞ, ARDUQ KÖRKLE ĒT'ÜZ BĒLGÜRDÜR.AŞU YİME,OL QANIMIZ BAĞTAŞINU AMRILIP İNÇ TĒPREMEDİN OLURMIŞ ÖDTE,ARIDI NEN-SİMEKSİZİN ALQUDIN SINAR,ANSIZ ÖKÜŞ ULUŞLARDA TOLU KÖŞÜNÜR.

Koruyucu referensimiz her değerlendirmede—değişmeler mekanizmasının (s.272!) katalizatorleri (s.57!) tahakkk ederken,ANÇULAYU QALTI'nın SUMUR TAĞLAR QANI şeklinde—ifadesi seigniorial,olağanüstü görünüşte ĒT'ÜZ belirtir.Bundan made, o origomuz bağdaş kurarak (yani,tıpkı bir Buddha gibi!) sevimlileşip (lovely) hiç depremeden (yani,bir halden diğer bir hale geçmeden) oturduğu kondisionda,onun bu haline rağmen univerzumdan relativistik-simetriklik (yani,KÜSÜŞ) akılsiz olarak belirgin populasionlarda tam olarak tecelli eder.

ANÇULAYU QALTI, doku ("tissue") invariansı,öylecene kalan şey,ante-eō caelāmen [mümeyyiz relief].

ÇİÇE, doku ("tissue): aynı orijin sahibi (ANÇU) ve ayni funksionu deşarj eden (-LAYU) bir hücre ve onların hücreler arası maddesi (yani,ANÇULAYU!) grubudur.

SUMIR TAĞLAR QANI, prostetikler (s.192!) grubu: bir metal (**Fe,Mn,Cu,Zn**) veya,umumi olarak,biokatalütik elementlerden biriniihtiva edebilirler veya,koenzüm halinde,çok değişik yollar la bağlanmış olan TOLPI-TÜZÜNLER'den (s.119!;yani,organize (bio-anabolik) birleşmelerden) müteşekkil olabilir ler.

Kendisinde şimikal edeğişmeler tahaddüs eden ADINLARNIN ASIĞI

(s.272!) enzümler (ÇINTAMAN) ihtiva eder.Esas itibarile bir enzüm—bir spesifik reaksionun teşvikine uygun zemin teşkil eden—organik USUN QO-Ü (s.57!)'dür.İzole edilen bütün enzümlerin proteinlerden müteşekkil olduklari görülmektedir.Ayrıca,proteinlere takılmış olan spesial gruplar da tanımlanabilmektedir.Bunlar SUMIR TAĞLAR QANI (s.273!) şeklinde isimlendirilirler.

Bu şiirinde ATSAÑ geniş çapta teşbihler yapmakta ve,bilhassa, TAĞ sözünün hem "dağ",hem de "takılma" manasına gelmesinden yararlanarak,konusunu çok güzel bir benzetme ile anlatmaktadır.Esas mühtevaları "metal" olmaları ve madenlerin dağlarda damarlar halinde bulunmaları dolayısile,ATSAÑ prostetik gruplara TAĞLAR QANI (dağlar kanı) demekte ve bu tabir le,aynı zamanda,kan içindeki kan-taneleri QAN'ının (grubunun) funksionlarını dile getirmektedir.Ancak,dağlardaki bu QAN (grup),tıpkı bir Buddha gibi depremeden bağdaş kurmak suretile,"hayat" dimenzionunu kaybetmiş bulunuyor.Bunları söylerken aynı bir TAĞ sözünü kullanmış olması ise,ona şu şekilde sentimental bir anlatımı da mümkün kılmaktadır: biz,kendi hayalimizde,origomızın dağ madenleri kadar güzel olduğunu canlandırmaktayız;ancak,onlar zekâdan mahrum kalmış bulunu-

ANÇULAYU QALTI (öylecene kaldı) kavramı "bir trans- [yorlar. formasion operasionuna rağmen değişmeden kalan şey" manasındadır. Meselâ,elektromagnetik dalga gage transformasionunun ANÇULAYU QALTI'sıdır,bu transformasiona rağmen değişmeden kalmaktadır. Açık bir sistemin KÜSÜŞ'lerinde (atomik tranzisionlarında) bu sistemde tefrik olunabilen iç kısımların değişmelere iştirak etmeden kalması da (s.233!) bu sistemin ANÇULAYU QALTI'sıdır.Bioloji alanında Turner,Klinfelter,ve Down's syndrom gösteren kişilere de evolusionun ANÇULAYU QALTI şekilleri olarak bakabiliriz.Bu konsepti Kur'an-ı Kerîmde de görmekteyiz (Yunus 93):

> Senden sonra gelenlere belge olmak üzere,kurtarırız tenini.

"Tenin arıkışı (prosedosu) kanunu" diyebileceğimiz bu metne göre,âlemlerin evolusionunda tahakkuk eden tenlerin ANÇULAYU QALTI şekillerini,bunlar başka bir çeşit ten hali aldıktan sonra da bulabilmemiz mümkündür (Mirşan 1978,s.32-33!).

TOLPI TÜZÜN UĞAN ARSI (s.119!) sözünü,(1) maddeler dünyası için "Minkowski univerzumunun zaman dimenzionu",ve (2) canlılar dünyası

için "organize bio-anabolik compound'ların kabiliyet dimenzionu" şeklinde tefsir etmemizin mümkün olmasından ve yukarıdaki "KİŞİ" sözü geçen metinlerimizden anlaşılacağı üzere,Türkler cansız madde ile canlı madde hallerinin gelişiminde bir paralellik görmektedirler.Aşağıdaki metnimiz bu hususta şöyle diyor:

BTYÖ 36. KİŞİ ÖZE TENRİ TÜŞÜREYİN TİP SAQINSAR,OLURMIŞ YİRİG KÖRKLE YAZI XUALIIĞ ÇEÇEKLİG ÖLENLİG YİR-SUW SAQINMIŞ KERGEK.
KİŞİ halinde kreasion elde edilmek istenir se,onun ikamet mahallinde,aşikâr şekilde (yani,madde halinde) mütecelli olmak üzere,XUA-ÇEÇEK halinin (s.185!) ölüm şarkısından (yani, planetar madde teşekkülünden doğan AQAŞ'dan) ibaret YİR-SUW gözönünde bulundurulmalıdır (Bang-Gabain 1931,s.332!).

XUA-ÇEÇEK, homeomorphic (s.184,sıçramış halde) kuvvet (yani,"graviton");"yıldızlararasında bulunan gaz ve tozlar"a verilen isimdir (s.185!):kuvvet zifosu,kuvvet homeomorphizmi, kuvvetin topolojik transformasionu.
YİR-SUW, yerden çıkan elektromagnetik radiasion (AQAŞ!).

Metnimiz insanların yaşamasını mümkün kılan yerlerin AQAŞ doğuran yerler;yani,YİR-SUW (planetler!) olduğunu söylüyor.AQAŞ sözünün (s.129!) Sanskritçede kullanılan şekli,"şeylerin meydana çıkışını temin eden şey","her şeyi ihtiva eden şey" (çünki madde AQAŞ'dan teşekkül etmektedir!) manalarında olan akasa'dır.Bu sözün "parlama","ışınlanma" manalarına gelen kās kökünden türediği zannolunmaktadır ki,bu manaların AQAŞ ("flux") manasına çok yakın olduğunu görmekteyiz.Metnimiz devam ederek şöyle diyor:

BTYÖ 37. ÜSKİNTE,SÜZÜK KOL SAQINMIŞ KERGEK.OL KOL ORTUSINTA LIN-XUA ORUN SAQINMIŞ KERGEK.OL LIN-XUA ORUN ÖZE,TENRİDEM QIZ AZU TENRİ OĞLANI TEG,KÖRKLE OĞLAN OLURMIŞIN SAQINMIŞ KERNetice itibarile,süzülmüş bir KÖL [konsentrasion hac- [GEK. mı] gözönünde bulundurulmalıdır.O KÖL tahkimatında LIN-XUA için gerekli bir mevki gözönünde bulundurulmalıdır.O LIN-XUA (s.101!) mevkiinde,kreativ ilk-prosedürün azmasından (AZMIŞLAR halinden) ibaret olmak üzere,kreasion OĞLAN'ı (yani,pla-

net) halinde bir OĞLAN'ın yeralmış olduğu gözönünde bulundu-
durulmalıdır.

OĞLAN, konformasion (ebeveyne denk şekillilik).

Metnimiz, **BTYÖ 38**'den sonra (s.236), konusunu şöyle özetliyor:
BTYÖ 39. BİŞ ĒRNGEKTE URMIŞ KĒRGEK A,AW,OM,SWA,XA,OL UZAQTA BİŞ TÜRLÜĞ YARUQ ÖN SAQINMIŞ KĒRGEK (metnin sonu!).

Beş formasion halinde tesir etmiş olan A,AW,OM,SWA,XA dolayısile, bu uzaklıklarda beş türlü spektum kaynağı (beş türlü temel spektrum) gözönünde bulundurulmalıdır.

Aşağıdaki metnimizde insanlığın ceddi olan BRAXMI ile, maddenin ilk şekli olan hidrojenin kastedildiğini görmekteyiz (s.30!):

BYY. ADTIN-BĒLGÜTİN ADIRILMIŞ TÖZLÜG, ADRUQ TANSUQ ARTUQ İNÇGE İŞLİĞ, ANASIRAWA TATU TİĞME AQIĞSIZ OĞUŞ NOMLUĞ ĒT'ÜZLÜĞ, ALQU NOM TAYAQI ADA QAN TİDMİŞ, ARIĞ BRAXMI ÇIN AZRUA BİRMİŞ, ADI KÖTRÜLMİŞ BRAXMATADI ATLIĞ, AYAĞQA TĒGİMLİĞKE YÜKÜNÜRMEN.

Konstanttan departur etmiş (meydana gelmiş) enthalpy'li olmak üzere, vasıflı ("qualify") sıfır-seviyesinden (yani, AQAŞdan) gelişen ("dilated") acute (ince, sivri, keskin) operasionlu, ANASIRAWA TATU denilen, AQIĞSIZ OĞUŞ (s.272!) kanunlu icraatlı, univerzal NOM (s.17, kozmik çıkarılma) dayanağı transmission (yani, radio) orijini (radio kaynağı) denilen, ötelenen (yani, galaksi merkezinden dışarı atılmış olan) BRAXMI'nın (s.30!) hakiki subordinasionuna (elementar parçacıklar teşkiline) tahsis olunmuş, adımı arka-arkaya gelmiş (yani, proton ilâveleri ile basamaklar teşkil etmiş) BRAXMATADI isimli AYAĞQA TĒGİMLİĞ'e (s.259!) şükran ederim (Arat 1965, s.90!).

AD-BĒLGÜ, konstant, rüçhan bilgi [Tat., işaret, değer, sümp-
BRAXMI, Brahma, yaşıyan şeylerin babası. tom].
BRAXMA-TADI, Sanskritçe brahmadatta [Brahmā'nın hediyesi], "elementler sistemi" (yani, H'nin hediyeleri!) demektir.

Metnimiz planetar maddeden departur etmiş olan "vasıflı sıfır-

seviyesi" dediği AQAŞ'ı sözkonusu ediyor ve yıldızlararası atomların ondan gelişerek,günün birinde,radio neşriatı yapmıya başladıklarını ve,bu şekilde,ARIĞ BRAXMI'nın (ötelenen hidrojenin) subordinasionu ile konsolide madde (yani,yerimizdeki elementler) teşekkül ettiğini söylüyor.Aşağıdaki metnimiz ise,BRAXMI yerine QAÑİMIZ NOM [orijinimiz olan NOM] demekte ve onun planetar sistemlerin etkisi ile teşekkül ettiğini belirtmektedir (s.168!):

UU.QAYU OL KİNKİ YİRTİNÇÜNÜÑ YULALARI QAÑLARIMIZ NOMLUĞ TİLGEN ĒVİRÜRKE ... (eksik!) (Arat 1965,s.214!).
Nezaman ki o final YİRTİNÇÜ'nün (yani,planetlerin) YULALARI ["pull"ları] orijinimiz NOM'lu geometri teşkil ettiler...

Hayatın men'şei hakkındaki araştırmalar onun ırak bir ATAÇ'dan geldiğini göstermektedir.Bu ATAÇ'ın "canlı madde" diyebileceğimiz şekli,muhtemelen,yerimizdeki prebiotik şimik gelişimin tabii neticesi olarak meydana çıkmış olmalı.Ancak,yaşamıyandan yaşıyana bu gelişimin hangi safhasında geçilmiştir?,bunu bilemiyoruz.

Metinlerimize göre ise,cansız ve canlı maddeler aynı bir noktadan (hidrojenden!) hareket le başlamışlardır.Diğer bir deyim le, müsait şartlar var ise,canlı madde daima cansız maddeden teşekkül edebilecektir.Aşağıdaki metnimiz,herhalde,bu "müsait şartı" ifade etmekte olmalı,çünki BUZ'ların erimesi hayat için kaçınılmaz olan "sıcaklık"ın teşekkülü demektir (Arat 1965,s.196!):

ĒM.ÜÇÜNÇ QOLULAMAQ İÇİNTE ÖNDÜNKİ OL BUZ TĒGŞİLİP,ÖDVİ WAYTURILIĞ YAĞIZ YİR ÖZİN ÖK BÜTMİŞİN SAQINIP.
3'üncü manipulasion esnasında daha onceki BUZ (maddenin soğuyarak donmuş hali) değişmek suretile,hal-i muvazenetteki kinetik yerin kendisini devam ettirebilmiş olmasını temin etmiş bulunuyor.

Bu metin s.134'deki iki metinden sonra gelmektedir.Buna göre , AQAŞ dünyasından,ilk önce,"kristallin şeklinde spektrumlar" halinde bir BUZ teşekkül etmiş,bu teşekkülde bir separasion (ışık saçma!) olkunmuş ve,sonra,sıcaklık yükselerek "ilk canlı madde" meydana çıkmış olmalı.

SLOQ

36

IN-ITIRA ÇAL TOORI

Kâinatın Kenarı

"Subyeksion doğrultusunu (yani,kâinatın gidiş istikametini) belirliyen (yani,+'den —'e çeviren) ağ" manasında olan IN-ITIRA ÇAL TOORI'nın Sanskritçe karşılığı olan indra-jāla "her şeyin yeniden istihsal olunacağı ağ" demektir.

Insanlar insanlığın başlangıcını ve sonunu bilebilmek için daima gayret sarfetmişlerdir.Bu ise,aynı zamanda, insanların da içinde yaşadıkları,"kâinatın orijini" problemidir.İşte,Türkler bu orijini IN-ITIRA ÇAL şeklinde belirtmekte ve bundan,kâinatımız öldükten sonra,herşeyin yeniden yaratılabileceği sınırı (yani, kâinatın kenarını) kastetmektedirler.Fakat kâinat sınırlımıdır?

Eğer biz yıldızlara yönelerek mekânın uzaklarına göz atacak olursak,bulunduğumuz zamanın gerisine (yani,kâinatın geçmişine) doğru bakmış oluruz,çünki yıldız ve galaksilerden,quasar' lardan ve kâinatın kenarından bize doğru gelen ışığın bize kadar ulaşabilmesi için belirli bir zamanın geçmesine ihtiyaç olacak ve,ona göre de,bu ışık yardımı ile bizim gördüğümüz şeyin çok daha önceki çağlara ait olması gerekecektir. Bu ışık bize kadar gelebilmek için ne kadar çok zaman sarf eder se (ki,bu hal ışığın INARU hali;yani,ışıkta bulunan çizgilerin ne derece kaymış oldukları-nın tespiti ile belirlenebilmektedir) biz de kâinatımızın çok daha eski çağlarına göz atma imkânı bulacağız.Ancak,kâinatın kenarını görebilecekmiyiz?

Kâinatın kenarı bulunduğunu gösteren birinci delil geceleyin göğün karanlık olmasıdır.Eğer böyle olmasa idi,gök güneşimiz ka-

dar parlak olarak gözükürdü.Çünki bizden U uzaklığındaki bir yıldızın parlaklığı $1/U^2$ şeklinde azalmakta,buna karşılık, bu uzaklıktaki yıldızların sayısı U^2 halinde artmaktadır.Buna göre,eğer kâinatımız kenarsız (yani,yıldızların sayısı sonsuz) olsaydı,göğün her noktası bir yıldız kadar parlak olarak gözükecekti.Böyle olmadığına göre,kâinatın da bir kenarı vardır.

Buna göre,kâinatın hacminin belirli ("finite") olduğunu söyliyebiliriz.Ancak,bu onun bağlı (dizginli,"bounded") olduğu manasına gelmez (yani,kâinatın merkezi yoktur).Hatta,kâinatın belirli bir hacmi bulunmasını,ille de,onun kenarı bulunduğu şeklinde anlıyor sak,"kâinatın ne kenarı ve ne de merkezi vardır" dememiz gerekir.Buna rağmen,onu belirli yapan şeyler de var ve bunlar,aşağıdaki metnimize göre onun izotropik ve homogen olmasıdır:

S. ALQU ËRDİNİLERİN ÏDİGLİG,AMRANÇIĞ KÖL YUULAR İÇİNTE AŞTAÑIQ OBIT SUWLARI AMRILIP TOLU TURURIN (Arat 1965,s.202!).

Univerzal durumların induksionlarının bir neticesi olmak üzere, yıkanarak teşekkül eden izotropik konsentrasion içindeki energetik OBIT elektromagnetik radiasionlar "muhtevalarında identik tarihli"dirler (yani,homogendirler).

AMR-ANÇIĞ,identik olarak not edilmiş (yani,idealize),denk olarak değerlilendirilmiş;yani,izotropik.
Basit anlamda izotropi bir öz ("proper") koordinat sisteminde türlü doğrultulara bakan bir gözlemcinin bu doğrultulardan hiçbirinin öne çıkmış ("preferred") olduğunu tespit edememesi (ANÇIĞ!) manasındadır.Uygun bir şekilde seçilmiş olan koordinat sisteminde YUUL'muş (yıkanmış;"smoothed out" demektir),ËSÜ-ËRE'lenmiş [idealize] univerzum her doğrultuda aynı şekilde gözükür;veya,diğer bir tabir le,izotropikdir.

AŞ,(1) takviye;(2) kinetik enerji (s.29,93);(3) aşma ("to pass over");(4) yemek.

AŞTAÑIQ,energetik.

OBIT, yıkılıp-düşen,yıkılan,yutulan şeyden meydana gelen. Deyim "element teşkil edici","maddeleşici" (yani,SUW'lardan element teşekkülü!) manasındadır.

AMRILP TOLU TURU,muhtevalarında identik tarihli (geçmiş-

li,hayatlı) olma ki,"homogen" demektir.

Homogenlik kavramı univerzumun—kendine özgü,fakat farklı koordinat sistemine göre hayatını tarif eden (TURURIN!)—türlü yerlerine yerleştirilmiş gözlemcilerin bu hayatları (tarihleri) identik bulacakları manasındadır (AMRILIP!);öyle ki,bu yolla univerzumdaki bir yerin diğerinden tefriki imkânsız ola.

Metnimize göre: (1) kâinat bir induktiv alandan ibarettir; (2) homogendir (yani,onun her yerinde aynı bir yaşam şekli hüküm sürer); (3) izotropiktir (yani,kâinatın herhangi bir yerinde bulunan bir gözlemci onu onun diğer herhangi bir yerinde bulunan diğer bir gözlemci ile aynı şekilde görecektir).

Kâinatın homogen olmasının manası onun heryerinde ERDİNİ YALINLIĞ yaşamının hüküm sürdüğüdür.Basit olarak bunu şu şekilde izah edebiliriz: madde buharlaşır ve bu buhardan (SOGANÇIG yöntemi ile) tekrar madde teşekkül eder.Kâinatın izotropik olmasının manası ise,fizik kanunlarının kâinatın her yerinde aynı olduğudur.Meselâ,biz bütün galaksilerin bizden uzaklaşmakta olduklarını gözlemliyor sak,Andromeda Sisi vatandaşları da aynı gözlemi yapacaklar,bütün galaksilerin Andromeda Sisinden uzaklaştıklarını;yani, Andromeda Sisinin kâinatın merkezinde bulunduğunu söylüyecekler.

ATSAN "NOM" diye isimlendirdiği madde halinin,daimî bir katalizasiona maruz kalmak suretile,nihayet,zaman idrakı bulunmuyan (yani,maksimal entropiden ibaret olan) IN-ITIRA ÇAL ağı haline geleceğini ve bu ağın BİR vasıflı olacağını söylemektedir (s.56-57!).Buna göre,IN-ITIRA ÇAL TOORI maddenin AQAŞ (arkayaka karaten radiasionu) haline gelmesini temin eden bir katalizator olmalı,ve yukarıdaki metnimiz (s.279!) bunu ÏDİG;yani,ÏDİ-ÏGE(s.191, induktiv magnetizm) şeklinde sıfatlandırıyor.Nitekim, s.235'deki metnimiz de magnetizmin bir SEVİKLİG'e (sevkiyata;yani,AQAŞ sevkine) sebeb olacağını söylüyor ve ATSAN'ın IN-ITIRA ÇAL ağı dediği şeyi SEÇE TANLANÇIG [geodezikler halinde sıfıra yönelten induktiv magnetizmalar] şeklinde tanımlıyor.Burda sözügeçen SEÇE [geodezik],elbette,magnetik alanın kuvvet hatlarıdır ("lines of force").IN-ITIRA ÇAL TOORI'na "müspet ve menfi zaman arasındaki sınır" diyen İngliz Kozmologisti Fred Hoyle ise,kâinatı şöyle tanımlıyor:"Bizim kâinatımızın kenarı pozitiv ve negativ zaman arasındaki sınırdır.Işık bu sınırı 'univerzal karaten radiasionu'

denen halde geçebilir" (Cloud 1978,s.34!).İşte, böyle bir ışığa Türkler AQAŞ demekteler;ancak,bu AQAŞ kâinatın kenarını geçtikten sonra A-UZAQ URMIŞ YARUQ-YAŞUQ (s.142,A-uzak tesiri yapmış olan diffraksion spektrumu) ismini almaktadır.Burdaki UZAQ ise, karatenlerden ayrılan AQAŞ'ın kâinatın kenarına kadar gitmiş olacağı anlamında olmalı.

Yukarıda kızıla kaymış ışıkların bizi kâinatın en eski çağlarına götürdüğünü ifade etmiş ve "acaba bu ışıklardan bize kâinatın kenarını gösterebilecek olanı da varmıdır?,demiş idik (s.270!). Aslında bu kenarı bize gösterecek olan dürbün gözlerimizin hemen dibinde bulunuyor.Bu kenarı bize gösterecek olan vasıta,1965 yılında A.A.Penzias ve R.W.Wilson tarafından keşfolunan, 7,3 cm uzunluğundaki izotropik (yani,her yönden aynı miktarda gelen) arkayaka radio gürültüsüdür.Bizim yanıbaşımızda bulunan ve izotropik olan bu dalgalar,elbette,kâinatın kenarında da izotropikdir, ve,aşağıdaki mülâhazalara göre,kâinatın kenarında bu dalgalardan olkunacak olan en kısa dalgalı A-hali radiasionları bize kâinatın kenarını görmemizi mümkûm kılmalıdır.

Photonların enerjilerini elektronlara vererek kızıla kaymalarına (dalga uzunluklarının artmasına) "Compton tesiri" denmektedir. Ancak,"ters Compton tesiri" denilen bir hadise de husule gelmekte,ve bu hadisede bir yüksek-enerji elektronu bir photonun enerjisini radio bandından (yukarıda sözkonusu edilen 7,3 cm bandından) X-ışını bandına (meselâ,A-hali bandına) çıkarmaktadır (yani,OBIT'maktadır) (Cornell-Gorenstein 1983,s.172!).Diğer taraftan, bir manyetik alana düşen yüksek-enerji elektronları,yukarıda SEÇE şeklinde isimlendirmiş olduğumuz,spiral bir yol takip ederler. Yukarıda belirtildiğine göre (s.280!),univerzumun kenarı bir magnetik alanın kuvvet çizgilerinden ibaret olduğunden,bu çizgilerde (SEÇE'lerde) yüksek-enerji elektronları bulunduğunu kabul eder sek,bunlara çarpan radio bandı dalgaları A-bandı dalgaları haline çevrilecek ve,ondan sonra,sıra ile **A,AW,OM,SWA,XA** bandlarının teşekkül etmeleri neticesinde,bugün üzerinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü meydana gelecek ve biz de dürbünümüzün bu dolambaçlı şekli vasıtası ile kâinatın kenarını görebilmiş olacağız.Konumuzu toparlamak ister sek,kâinatın kenarını AQAŞ-bandı dalgalarının A-bandına çevrildiği yer olarak tarif edebiliriz.

Pizacoma'daki Mazo-Cruz resimlerinden bir resimli yazi (R.Laffont 1971, Les Engimes de l'Univers.Paris).

Günbatsık Avustralyada,Kimberley'de bulunmuş olan Bradshaw resimlerinden biri.

ŞLOQ

37

TEÑRİLİ YİRLİ

Uzaylı

Astrofizik alanındaki bilgilerin Prototürklere kimler tarafından öğretilmiş olabileceğini araştırırken, uzaylılar üzerinde durmamız kaçınılmaz hale gelmektedir.Nitekim,s.18'de geçen ATINLAR [söz sahibi kimseler] ve s.46'da geçen UĞANLAR [zamandaşlar] uzaylılar anlamında kullanılmış sözler olabilir.Kaldıki,aşağıdaki metnimizde geçen TEÑRİLİ YİRLİ sözü tamamile "uzaylı" manasındadır (Arat 1965,s.292!):

TQBU. TEÑRİLİ YİRLİ TEPREŞTİ,KÜNLİ AYLI KÖRÜŞTİ.
Uzaylı oskilasion yaptı (meselâ,Kur'an okurken one ve arkaya giderek sallanma şeklinde depreşti),günlü-aylı görüştü.

TEÑRİLİ YİRLİ,uzaylı; insanların (hayvanlar hariç!) yeryüzünde yaratılmamış oldukları anlayışına göre,uzaydan gelmiş olan kişiler: Kreasion yeri mensupları.

TEÑRİ BOLUQ [kreasionda yaratılmış],OL-ONI İÇREKİ SÜDE KELÜRMİS ÜÇ YARIQDA ÖGE [kozmos dünyası hükmündeki ordu ile getirilmiş üç nurun sahibi],ÜÇ ON KELMİŞ [üç kozmik halinde gelmiş],E-ÑİNİÑİÇİM AÑINISIZ EBİNİZ ERİNİM OĞ EB ONUQ [Mutasion yapan honoris ONUQ ("kozmik";yani,Nuh!)] (Mirşan 1978,s.42,112,115,146) gibi cümleler de uzaylıların "bilindiğine" işaret ediyor.

Bu cümlelerimizden sonuncusu yeryüzündeki insanların uzaydan

gelenler tarafından yapılan mutasion neticesinde olkunduğunu söylüyor.Şimdi,bu konuyu açıklıyan s.282'deki iki resmimizin üstteki sini okumuya çalışalım.

Resmin en üstünde—9,7,ve 6'ıncı OŞ [konfigurasion, □] 'lardaki (yani,ON-YAŞ'larındaki,s.39!) yıldızlara mensup—üç OĞ [honoris,kişi; ◇] resmedilmiş bulunuyor.Türklere göre madde ömrünün ON-YAŞ (s.50;10 kozmik çağ) olarak kabul edilmiş olması dolayısile,9'uncu OŞ'a ait (ortadaki!) kişimizin halen inkıraz etmiş bir nesli göstermesi gerekir.ATSAN'a göre biz de,halen,8'inci OŞ-u tamamlamış;yani,9'uncu OŞ içinde bulunmaktayız (s.253!).Buna karşılık,yerimizin inşaatının tamamlanmasını mümkün kılan kozmik yaşı 7 OŞ'dur (s.165!). **Güneş Yer Mars**

Resmimizin orta sol kısmında: **Merkür Venüs Jupiter** olmak üzere,6 planet resmedilmiştir.Burda Güneşin de bir planet olarak kabul olunmuş olması,Güneş Sistemi merkezinin Güneşin siklet merkezi ile intıbak etmemesinden kaynaklanmaktadır (Mirşan 1985,s.138,140,163-164!).Jupiterin yarı-daire ile gösterilmiş olması ise,onun bir KÜN-ORTU (s.30,yarı ömür) planeti olmasından-dır.Jupiterin Marsdan daha sonra teşekkül ettiğini gözönünde bulundurur sak,OĞ-6'yı "Mars kişisi",OĞ-7'yi"Yer Kişisi", OĞ-9'u "Uzaylı" olarak değerlendirmemiz gerekecektir.

Resmimizde Marsdan çıkarak Yere değen bir çizgi çizilmiştir.İki elini havaya kaldırarak ÜÇ OĞ'umuzu selâmlamakta olan kişi bu yolu takib ederek Marsdan Yere gitmiş olmalı.

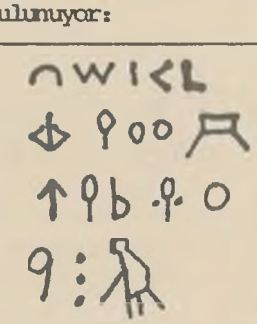
Seyahat vasıtası 19 giygili bir ındık [tekerlek poyrası] ve onun,hayvan şeklinde resmedilmiş olan götürücüsünden ibarettir.

Türkçede TOQUZ [dokuz] sözü ile AT-UQUZ sözü aynı şekilde yazılmaktadır.YİĞİRMİ ile İY-İĞIRMI de öyle.Diğer taraftan,Türkler 19'a TOQUZ-YİĞİRMİ demiş bulunuyorlar ve,buna göre,taşıtımızın adını şöyle belirliyebiliriz: AT-UQUZ İY-İĞİRMİ AT [identifike edilen (bizce malûm) elektromagnetik götürücü];yani,"uçan daire".

Resmimizin alt kısmında bir IN-ITIRA ÇAL TOORI (s.57,278;zamanı tersine çeviren sistem) görmekteyiz.Bunun manası,herhalde,yerimizin 1'den 7'ye kadar yükselen OŞ'larının,7 sayısına ulaştıktan sonra (7,6,5,.... şeklinde) tekrar azalmıya başlıyacağıdır.Bu takdirde ağımızın kendisi "OŞ-7" manasında olacaktır,ve bu ağın üst kısmında yazılmış olan OQ (┼) harfi "6'inci OŞ Kişisi" ve ağın

altına resmedilmiş olan AR-UÇ [;seyyah]"OŞ-8" kişisi (yani,şimdiki Yeryüzü insanları) olmalıdır.Buna göre,IN-ITIRA ÇAL tahakkuk edinciye kadar KİŞİ-OĞLI ancak Marsda yaşamış,ve IN-ITIRA ÇAL'dan sonra Marsdan Yere inmiştir.Sözü geçen OQ harfinin UÇ harfine (Mirşan 1985,s.133!) benzetilerek yazılmış olması da uçuş yerinin Mars olduğuna işaret etmektedir.

Bu şekilde yorumladığımız resmimizin alt sol köşesinde şu yazı bulunuyor:

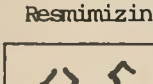
ON-UW ĒS UL,"kozmomukaddes ulaşım".
OĞ ĒS AN-ONIN OŞU,"kişinin aklı-selîminin konfigurasionu".
OS ANJB ÜÇ ON,"uzaylı olarak anılan üç muvaffak".
ÖC-ÜÇ AR-UÇ,"üç Sahipden ibaret seyahat liderleri"

Yani,"mukaddes bir kommunikasion neticesinde,kişilere aklıselim temin etmeyi gaye edinen 3 uzaylı 'akıllı'dan ibaret üç Sahibin seyahat icraatı."

Bu yorumumuz ne derece inanılmaz gözükür se gözüksün, bu sefer Avustralyada,Kimberly Mağarasında da hemen-hemen aynı konunun işlenmiş olması son derece ilginçdir (s.282'de,alttaki resim).Burda da (Güneş etrafında) beşinci planetten dördüncü planete (Marsdan Yere) götüren yol resmedilmiş bulunuyor (resmin sol üst köşesindeki şekil).Bunun altında beşinci planet (Mars) iki ayı ile belirtilmekte ve sözkonusu yol üzerinde 5 kişi resmedilmiş bulunmaktadır.Bunlardan üçüne kuyruklu yıldız şapkası gidirilmiştir;yani, onlar Mars ötesi uzaydan gelen OĞ'lardır.Marsın hemen yanıbaşında çizilmiş olan kişi ise,bir OS'dur (uzaylıdır) ve de bu OS'un yönü,yerimiz kayalarına ankre olmuş halde çizilen (yani,Yeryüzünde teşekkül etmiş olan) Yer Kişisine (birinci resmimizdeki AR-UÇ'a) doğrudur.Bu kişinin arkasında ise,OĞ'lardan biri resmedilmiştir ve,kadın olması gereken bu OĞ'un baktığı (veya gittiği) yön diğer ikisininkinin tersidir.Buna göre,bu OĞ'un Yeryüzünde kalmış (geri dönmemiş) olduğuna hükmedebiliriz.İkinci kadın OĞ

ise,OS'umuz ile ilişki kurmayı reddeder mahiyette tasfir edilmiş bulunuluyor.Buna göre,bu kadın ile yanındaki erkeği tekrar uzaya geri uçmuş olmalılar.Bu ikisi bir Pre-Mısır yazıtında ONUQ ve OĞUÇ (Echnaton ve Nofretete!) şeklinde belirtilmektedir (Mirşan 1978,s.27 ve 146!).

Resmimizin üzerine yazılmış olan yazı şu şekilde okunabiliyor:

ÜÇ OZ OĞ APA ÏKÜ .
(Güneş Sistemimize) geçmiş olan 3 OĞ'un
(insanı Marstan Yere) götürmesi.

Güney Amerikada bulunmuş olan,ancak çağı ve nerde bulunmuş olduğu bilinmiyen soldaki resmimizde ise, Güneş Sistemimizin Jupitere kadar olan planetlerinin OŞ'larının,noktalar aracılığı ile,şu şekilde verilmiş olduğunu görmekteyiz:

Güney Amerikada bulunmuş olan bir resim.

	0 =	0	Güneş.
0 +	**7** =	7	Merkür.
7 +	**6** =	13	Venus.
13 +	**5** =	18	Yer.
18 +	**4** =	22	Ay.
22 +	**3** =	25	Mars.
25 +	**2** =	27	Phobos (Marsın ayı!)
27 +	**1** =	28	Deimos (Marsın ayı!).
28 +	**24** =	52	Jupiter Sistemi.

Bu matematiğe göre Güneş Sisteminin İç Planetlerinin teşekkülü 7'inci OŞ'dan sonra durmuştur;yani,İç Planetler—TOPRAQ QUTLUĞ [toprak invariansli] olmak üzere (Mirşan 1985,s.167,170!)—7 OŞ-lu bir sistem teşkil ederler.

Arat,R.R. 1965. *Eski Türk Şiiri*. Ankara,Türk Tarih Kurumu Yayınlarından VII.Seri—No.45.
Bang,W. und Gabain,A. von 1930. *Türkische Turfan Texte IV*.Berlin.
Bang,W. und Gabain,A. von 1931. *Türkische Turfan Texte V*. Berlin.
Bergamini,D. 1973. *The Universe*. Time-Life Books,New York.
Calder,N. 1970. *Violent Universe*. New York/The Viking Press.
Cloud,P. 1978. *Cosmos,Earth, and Man*. A short History of the Universe. New Haven and London.Yale University Press.
Condon,E.U. and Odishaw,U. 1967. *Handbook of Physics*.New York.
Cornell,J. and Gorenstein,P. 1983. *Astronomy from Space* / Sputnik to Space Telescops. The MIT Press,Cambridge,Massachusetts.
Eski Türkçe Sözlük (Rusça!) 1969.SSCB İlimler Akademisi, Dil Bilimi Enstitüsü Yayını,Leningrad.
Finkelnburg,W. 1962. *Einführung in die Atomphysik*. Berlin.
Greiner,W. and Hamilton,J. 1980. *Is the Vacuum Really Empty?*. American Scientist,March-April 1980,vol.68,No.2,p.154-163.
Kaufmann,W.J. 1985. *Universe*. New York.
Mc Graw-Hill Encyclopedia of Astronomy 1983,New York.
Mirşan,K. 1968. *Hiperstatik Sistemlerin Eşdeğer Yükler le Hesabı (Almanca!)*. Ankara.
Mirşan,K. 1978. *Akınış Mekaniği ALTI YARIQ TİGİN*. Ankara.
Mirşan,K. 1985. *Anadolu Prototürkleri*.Ankara.
Misner,C.W.,Thorne,K.S. and Wheeler,J.A. 1973. *Gravitation*. San Francisco: W.H.Freeman and Company.
Schlipp,P.A. 1959. *Albert Einstein: Philosopher-scientist*. Vol.I, II. New York.
Spitzer,L. 1982. *Searching Between the Stars*. New Haven.
The New Encyclopaedia Britannica in 30 Volumes,Macropaedia,1980.
The New Encyclopaedia Britannica in 30 Volumes,Micropaedia,1980.
The New Space Encyclopaedia,A Guide to Astronomy and Space Exploration,1973. New York: E.P.Dutton and Co.,Inc.
Trefil,J.S. 1983. *The Moment of Creation*. New York.
Van Nostrand's ACIENTIFIC ENCYCLOPEDIA 1976. [New York.
Zeilik,M.and Gaustad,J. 1983. *Astronomy,the Cosmic Perspective*.
Zimmer,E. 1961. *Umsturz im Weltbild der Physik*. München.

A,radiasion erası;142*,161,272.
AAB [AMITA-ABA BURQAN],26,83, 84*,245.
AAQ [AĞIR AYIĞ QILINÇ],79,136, 137.
AB [ABITA BURQAN],81*,137,138, 170,171,191,230,237,254.
ABAMU,grav. çökme;26,27*.
Abegg,10,94.
ABINĞU,abınma.
ABI-PIRAY,(1) açılma,çözülme, meydana çıkma;hürriyet;(2) şiddetli aktivite;171,172*.
ABITA BURQAN,bağlandıran gravitasion;80,81*,128,134,136, 137,138,254.
ACUN,tabiat modası,hilkat,dünya;malzeme ailesi;82,85,122, 239*,240,242,243,244,258.
AÇA ADIRA,açılıştaki tefrik;59.
AÇIĞ,açılmak suretile,97.
AÇQIZ,univerzumun kuruluş işleminin açılışı;243*.
AD,(1) adım;(2)rüçhan;(3)çağrılış (isim!);67,92,112,123,
ADA,(1) transmission; [186.
(2) radiasion,radioaktivite; 73*,80,168,182,187,243.
ADAQ,(1)kişi ayağının tabanı; (2)son hal,en dış yürürlülük, en son değer;80,92,138,142*.
ADA QAN,transmission orijini (radio kaynağı);276.
ADAQ SONI,neutron yıldız;80.
ADALIĞ ORUNLAR,radio yerleri;
ADASIZ USUN,radioaktivitesiz hal;80. [182*. [187.
ADA-TUDA,radioizotop;22,73,74*,
AD-BİLİĞ,konstant;171,276*.
ADIĞSIZLI,lokalize; 138.
ADIN,prosess,değişim;olkunuş; S-Matrix teorisi;57*.
ADINÇIĞ,metabolik;72. [72.
ADINÇIĞ IDUQ,metabolik motiv;
ADINLAR,değişim halleri;16.
ADINLARNIN ASIĞI,metabolik mekanizma;169,272*,273,59.
ADIN TÜMKE KÖNÜLLER,prosessual çatılma temayülü,S-Matrix.
ADIRILIĞ,(1) separativ; (2) inhinalı,kurblu;134*,136,137.
ADIRMADIN,ayrıldırılmamış;89.
ADQAĞ,ATQAĞ,püskürtme(repulsion),tahrik olmuş atomların ışınları,maser neşriatı için yedirilen güç;112,172.
ADQANĞU,püskürtülme;91,129.
ADRA,tefrik;176,177*.
ADRA BİLİĞ,tefrik bilimi;177.
ADRA TUYUĞLI BİLİĞ,tefrik tatbikatlı bilim;176*.
ADRUQ,mümeyyiz (qualify);meziyet (kalite),vasıf;67,121,138, 196,225,276.

AD YOL,rüçhan patika;92.
AD YÖRÜG,rüçhan yöre;67,68*.
AĞ,serbestlik;36,167*.
AĞDINUR [AĞ-IDINUR],geri tepmeden serbestili (recoil-free),geri tepmesiz.
AĞDINUR-İNER SUWLAR,rezonans-absorbsion yapan elektromagnetik radiasionlar;241*.
AĞILIĞ NOM, atıl NOM ,valens NOM'u ,serbestlik NOM'u.
AĞILIQ,(1) atalet;(2)serbestlik;(3)valens;36,75,249.
AĞIR,ağırlık;136,212.
AĞIR AYIĞ QILINÇ,ağırlığını ayık kılan (ifade eden) şey; yani,"kitle",ÖSELİK;136.
AĞIR TSUY AYIĞ QILINÇ,ağırlık formasionunu ayık kılan şey; yani,"kitle formasionu";158.
AĞIZ ARIĞIN ËRMEK,akarak ötelenen elementar parçacıklar sistemi teşkil etmek;182.
AĞLAQ,tenha,"torque" dışı.
AĞLANÇIĞ SANSAR,salıverilmiş (serbest kalmış) konyugasion
AĞMAQ-ÏNMEK ACUNLAR,salıverildikten sonra,gravitasion tesiri ile düşen parçacıklardan meydana gelen hilkatlar;
AĞTINU-İNE,geri tepmesiz absorpsion;240,241*.
AĞU,(1) serbest kalma;(2)zehir;(3)antimadde;78,224*.
AQAŞ,"flux",madde içinden çıkan radiasion;129*,131.
AQAŞTAQI AY TENRİ,AQAŞ'daki rotasion kreasionu;129.
AQIĞLIĞLI ADIĞSIZLI,akan halde, ve lokalize halde;138.
AQIĞSIZ OĞUŞ,akmıyan substans, yıldızlararası atomlar;272*,
aktinidler, 13. [276.
'alâk, 51,52*.
AL-ALTAĞ,münderecat;77,169.
AL-ALTAĞ UZANMAQLAR,münderecat kontinuumları,169.
ALASIZ,istisnasız,karaktersiz; yani,"bitaraf";243.
ALASIZ BİR,bitaraf vakuum;243.
ALAYA WİT-YAN,Van Allen Kuşakları;138*.
ALĞU,muhteva;genel hal;206.
ALĞU YAN,general teori;206.
ALINĞADTURĞU,demontaj;198,202*.
ALQATMIŞ,relativ;240*.
ALQAYU,kabul.138.
ALQIĞ,divergens;36.
ALQINÇSIZ,ALQINMAQSIZ,indivergent;47,203,232. [83.
ALQINĞU ÖD,divergent kondision;
ALQINMAQ,divergens;26,255.
ALQIŞ,"pitch" effekti husule getirme;27,101,102,103,256.
ALQIŞ ALU,Doppler Tesiri;101,256.
ALQIŞ URU,Doppler Tesiri;103.
ALQU,kâinat [universe,All];18, 25,26,29,49,57,59,129,134,142.
ALQU BİŞ ACUN,univerzal beş hilkat;242.
ALQU QAMAĞ ÜÇ ÖD,univerzal yekûn üzerinden 3 kondision;69.
ALQU NOM,univerzal NOM;25,276.
ALQU ÖD,univerzal era;18,29,49.

ALQU TINLIĞ,unuverzal keyfîlik;26,226.
ALQUTIN SIÑAR,univerzumdan relativistik-simetrik;273.
ALQU TÜRLÜG TSUY,univerzal tür halindeki teşekkül;yani,"galaksi",85.
ALQU ULUŞLAR,yekûn populasionlar;57
ALP,possessiv (mekân ve zamanda lokalize!);205*.
ALPAĞUT ĒR,Mössbauer Tesiri husule gelmesini mümkün kılan "koruyucu";240.
ALT,reprezentant.
ALTI QAÇIĞ,altı ışın;240.
ALTILI İKİLİ-TĒĞİNÇSİZLER, 6 dipoller;34. [246.
ALTI PARAMIT,28,32,48,70,77,170.
ALTI PARAMIT TÖRT İÇERMEKLİG,77.
ALTI TÜRLÜG ĒDGÜ ADRUQLAR,altı türlü gonik vasıflar;67.
ALTI YARIQ TİĞİN,6 spektrum aksionu;30.
ALTI YOLLAR,6 patikalar;240.
ALTUN,22,137,154*,159.
ALTUN KÜZEÇ,differensial elektron;92,93*.
ALTUNLIĞ,"differentiable";137*.
ALTUNLIĞ LIN-XUA,differensiabl LIN-XUA;137.
ALTUN ÖNLÜG KÖRK,differensial kaynaklı görüntü (şekil),LUŞANTA BURQAN (Arat 1965,s.XIX).
ALTUN TİLGEN,temsil eden geometri;159.
ALTUN WAZIRLIĞ YİR,differensial fizikli mahal;158.
ALTUN YARUQ,temsilci (olup biteni gösteren) spektrum;115*.
AM,sevgi,sempati,bağlılık;Latince amō;amanlı [Ankara,meyilli];amruqmaq [Sinop,Kars,heveslenmek,özenmek,imrenmek].
AMIDA,AMITA,temayül (tendens) neticesi;59,83,123,165.
AMIDA AYUSI,ifade (dönüştürme) temayülü;123.
AMITA-ABA BURQAN,abınma temayülü veren (abındıran) BURQAN, 83,84*,184.
AMITA-AYUSI BURQAN,ifade (dönüştürme) temayüllü BURQAN;59*.
AMRAQ,sevimli,sevgili ("amātrīx") ki,"affin" (akraba,benzer) demektir (Arat 1965,s.20,252,330).
AMRAQIN AMRANĞU,affinor (akrabalar hali) izotropisi. [279*
AMR-ANÇIĞ,AMRANÇIĞ,izotropik;36*,
AMRANÇIĞ KÖL YUULAR,yakanarak teşekkül eden izotropik konsentrasion;279.
AMRANÇIĞ ÖGEN-KİYELER,izotropik madde;36.
AMRANÇIĞ ÜNLÜG QUŞLAR,izotropik halde tehyiç olmuş (yani,elektromagnetik radiasion veren) atom çekirdekleri;241.
AMRILIP TOLU TURU,homogen;279*.
AMRILU,(1) identik olma,identiklenme;(2) temayül gösterme;54, 112,128,227.
AMRU BOLUR,identik olur;227.
AMTI,(1) şimdiki zaman,şimdi;

(2) işte;(3) imdi;121,174.
AMUĞA TARŞIN,sempati (association) daralması,Fritz Gerald-Lorentz TARNI'si; 77*.
AMWARDIŞINLIĞ OT,bağımlı takat enerjisi;78*.
AÑ,düşünme ve hissetme sistemi; idrak,intelligens,zekâ;260, 261,273.
AN,anma.
ANAĞAT,272*.
ANANTA ŞIRI,7,(Arat 1965,s.234).
AN-ANTIMADI,anılamıyacak derecede antik halde;240.
ANASIRAWA TATU,272*,276.
AÑ BAŞI,idrak başlangıcı;261.
ANÇULAYU QALTI,bir transformasion operasionuna rağmen öylecene kalan şey,doku invariansı;
ANÇULAYU OQ,aynı şekilde;123. [273*.
ANĞARAQ,"bright";Venüs planeti.
ANI TUTA UIMIŞLAR,bir objenin kinetik enerjisi;232*.
AÑQARU,gaye ["goal"];171.
ANT,ANTILĞAW,taahhüt.
ANTIRNI,angajman;58*.
antimadde,madde teşkil eden parçacıklara nispet le,kitle ve spinleri aynı,fakat işaretleri ters olan parçacıklardan müteşekkil madde.
ANUDARA,Sanskr.anuttara;232*.
ANUDARA ÖSELIKSIZ TAPIĞ,konserve olmuş olan enerji;232*.
ANUQ,sarih;129. [182.
ANUŞAĞAN ORDU,konkret galaksi;
ARA-OQ,kızıla kayma;240,241*.
ARAN,atom çekirdeği;111*.
ARANYADAN,atomların alçak enerji seviyelerinde bulunan elektron;111,112*.
ARANZ-UMUĞSUZ TINLIĞLAR,emission yapan gamma-ışınları;112*,240.
ARASIZ-OQSUZ,(1) ARA-OQ'suz;(2) ara-hal kuantum şekilleri bulunmuyan;240,241*,272.
ARDUQ,olağanüstü;59.
ARĞU,saf (Mirşan 1970,s.99).
ARIDU,öteleme;268.
ARIĞ,ötelenen;46,47,48,50,72,77, 83,87,121,123,130,154.
ARIĞ BRAXMI,ötelenen hidrojen;276.
ARIĞIN KËLMİŞ,ötelenerek devam edegelmiş olan hal;77.
ARIĞ NOM,ötelenme kanunu;46,72.
ARIĞ SÜZÜK,ötelenerek süzülmüş; 153,154*.
ARIĞ TİRİN,ötelenen dirilik;123.
ARIĞ WASIR,ötelenen planetar disk;87. [172,186.
ARIŞ-ARIĞ,depart;50,69,121,171-
ARITI TIDIĞSIZ TËNRİDEM KÖZİ, sonderece çelişkisiz kreativ model,"H-atomu" demektir;77.
ARIZUN ALQINZUN,diverge olarak ötelenme (belirli bir istikamet yerine,rastgele istikametlerde bulunma);34.
ARS,dimenzion;119.
ARSIQIP QALMA,temayüz etme;dimenzionlanmış olma;129,223.
ARSLAN,relativistik tesir;73,74*, 196,204.

ARTANÇSIZ,artmıyan;87.
ARTAYU YOQADTURU,artmak suretile yok ettirilme;78.
ARTUQ,"dilated" (gelişen);276.
ARTUQAÇ,ilâve değer;49.
ARXANT,element izotoplarının ideal şekli;246,247*.
ARYA,arrangement;69,70*,123,176.
ARYA BAS,basınç tertibi;214.
ARYA SAÑGA,spin tertibi;69.
ARYA YIŞ,konstitusion tertibi;
ASAN-BUD-PAD,gravitasional separasion salkımı;60.
ASANQI,gravitasion;46*,246.
ASANQI PARAMITLAR,gravitasional P.(Arat 1965,s.122!).
ASAN WARUQI,gravitasinal netice;(Bang-Gabain 1930,s.438).
ASAN-VİR ,gravitasional belirlilik,ASAN WARUQI;13.
ASIĞ,gravitasional alan;mekanik;18,27,46,47*,52*,53,59,212,256.
ASIĞ TUTUÑ,7,(Arat 1965,s.160!).
ASQAN,ASPAN,asuman (M.1970,s.99).
astrofizik,yerimiz dışındaki kâinatı,ve onun içteliğini gösteren bilim dalı.
ASURI,ilk madde,H-atomu;34,35*.
AŞ,kinetik enerji;29,92,225,279*.
AŞNUÇA,effektiv olarak;137.
AŞNUQI,effektiv,müessir;269.
AŞNU QILMIŞ,maruz kalmış;61.
AŞTANIQ,energetik;279*.
AŞUQI,tranzisional,aşan;115.
AT [ATSAÑ TAQŞUTLAR'ı],16,25,28,29,50,56-57,60-61,62,75,119,123,249,253,273.
ATAÇ,ced;272.
ATAS,ateş (Mirşan 1978,s.96!).
AT-ASIĞ,asılı bırakan şey;33.
ATIM-OQ,"displacement quantum",
ATINLAR,namdarlar;18. [20.
ATIN YİME,yani;138.
ATIRU,ATRUQ,attributiv;171,206.
ATQAĞ = ADQAĞ,"incident repulsion",91,112,129,171.
ATO [ANI TEG ORUNLAR],111.
ATSAÑ,7,16,17,18,19,25,26,v.s.
ATSIZ,merkezî;162,163*.
ATSIZ ÉRNGEK,merkezî [Latince "atavus"] formasion;162.
AU,astronomik ünite,251.
AW,AWA,konverzion;73,74*,119,123,143,161,165,276.
AWA LUQÏDA İŞVARA,konverzion la baki kalan dinamizm;123,124*.
AWIŞ TAMU,konverzion enthropisi;
AY,(1) ay ("moon"); [258,259*.
29;(2) sene;253,254*,(Mirşan 1970,s.99);(3) aylanma (rotasion),129,143;(4) ay ("month");(Mirşan 1985,s.166-171);(5) ifade (aytılış),168,273.
AYA,(1) period,71*,129,229;(2) himaye,esirgeme,226,232.
AYAĞQA TEGİMLİG,konsolide madde;258,259*.
AYAĞ QILINÇ,himaye;13.
AYAĞLIĞ BOLMAQ,ayaklı olma;183.
AYAĞ TAPIĞ,duran spatial enerji;75,76*.
AYAĞULUĞ,periodik;69,123,273.
AYAĞULUĞ NAGARÇUNI BAQŞI,periodik nukleonlar sistemi;214.

AYANÇAN,koruyucu,esirgeyici.
AYATAQI ERDİN,periodik durum;
AYAW-KÜLEW,periodik ha- [129.
tırlama;69.
AYAYU SAQINMAQ ÖMEK,spin fiskesi korrelasionu;128.
AYAYU TAPINIP,himaye etmeleri dolayısile;232.
AYI,cümle,ifade;122,171.
AYIĞ QILINÇ,ayık hale getirme, stimulasion;49,115.
AYIĞ QILINÇLIĞ ŞIMNU İLİGİ,stimulant spontan-revolusion prosess'i;169.
AYIĞ QILINÇ ÖÇGÜ İŞ,stimulativ tesir ile sönme operasionu;115.
AYIĞLAP İRTÜ,stimulativ olarak irilendirme;172.
AYI ÖKÜŞ AD BİLGÜLER,hükümran cümlelerin sabiteleri;171.
AYTAQI YARUQLUĞ,ayın fitri olmuyan ışığı;58. [37.
AY TENRİ,rotasional kreasion;
AY TENRİ ORDUSI,rotasion kreasionu galaksisi;143.
AYU SÖZLEW,tarif;128.
AZ,subordine,bağımlı;216*.
AZMIŞLAR,"spurious"lar;240*.
AZ NIZWAN,subordine relativite;78*.
AZ ÖVKE,subordine olarak müşahede olunabilen miktar;216.
BA [BİŞ ACUN];22,243.
BADĞALI,şimik;kimya;230.
BADIL ÖKÜŞ,gayri muayyen;216.
BADIL ÖKÜŞ ET'ÜZ TİL-KÖNÜL,gayri muayyenlik vak'asi prensibi (yani,BIRATYA ŞIRI!);216.
BADIRA,synchrotron;73*,123.
BADIRA QALP,synchrotron parlığı (parity'si);258.
BADIRA ŞIRI,synchrotron prensibi;123.
BAĞ,obligasion;90,266.
BAQA,baki kalma,muhafaza olunma,korunma,bakılma;75,243.
BAĞSAL,otorite;28.
BAQŞI,(1) sistem;(2) bir tezin müdafii;(3) koruyucu; (4) profesör;43,51,52,91,174,214.
BAQŞILIĞ BURQAN TENRİ,koruma ile yükümlü BURQAN kreasionu;52.
BALIQ,aurora;187,189*.
BAN,planetar manifold;yani,güneş sistemi (Arat 1965,s.296,300).
BARDAĞÇAN,BARTAĞÇAN,fizikal mahiyet;138,117,118*.
BAR BOLMIŞ,lokasion;216.
BARDAĞÇANNIN YUMQIĞU,fizikal mahiyetlerin integrasionu;138.
BARIĞLIĞ,"faculty";204.
BARIQ,realite,hakikat.
BARIQIĞ,objektiv,hakiki.
BARIQ İTGÜÇİ,noter.
BAR-KEL,KELİ-BARI,"novation", kamna;162,164*,172,186,271.
BARMAQ,(1) mahiyet;(2) sıra; 112,233,260. [67,221.
BARMIŞ,verifike,tahakkuk etmiş;
BARTAĞÇAN,mahiyet;117,118*,138.
BARTUQ,"process";230.
BAS,baskı;229.
BASA,tahaddüs eden basınç;266.
BASA TUTU,basınç;202.

BASA UDĞURTAÇI,basınç şartlarına göre belirlenmesi;266.
BASA YANA,açı momentumu;216.
Basarna halinde "manivelâ" (Derleme Sözlüğü!).
BASĞUQLUĞ,basmış,tutunmuş,ayakta kalmış halde (holded, threaded);113.
BASIDILMIŞ,dişlendirilmiş,impression yapılmış,bastırılmış,"threaded;192.
BASTIQMAZ,basınç etkisi ile tahribat husule gelmez;262.
BASUDÇILIĞ,baskı (pressure);25.
BAŞLAĞSIZ,başlangıçsız;216.
BAWAĞIR,proton;186*.
BAY,zengin;165.
BAYAQI,mezkûr,deminki;160,183.
BBP [BİLGE BİLİG PARAMITᵀ];48,
BĒLGÜ,belge,gerekçe;25. [214.
BĒRK,hayatı koruyucu müdafaa mekanizması;204,205*.
BIRATYA ŞIRI,biraderlik prensibi;7,18,214,215*.
BIŞIĞ,mütekâmil;92.Qırğızcada bışıq [sağlam,kuvvetli;mahir].
BIŞRINĞU,gelişme,evolusion;68,
BĪL,(1)bel;(2) dayanış- [128.
ma,beraberlik,toplantı,cemiyet;(3) "commonwealth",regnum, belde;143,147.
BĪLGE-BİLİG,ilim;47,48,50,58, 25,214,233.
BİLGİN,bilen;58.
BİLİG,"know-how",bilgi,icraat; 138,176,200.
BİLİGSİZ-BİLİG,"science-fiction" (kurgu-bilim);59.
BĪLTİR,havze.
BİLÜ-UĞU,zaman idrakı;57.
BİR,54,55*,56,58,59,92,243.
BİR-BİRTİG,individual.
BİRİKÜ,sentez,birleşme;200.
BİR QALISIZ,istisnasiz;25.
Birkeland,K.,188.
BİRLE TOYLUĞ,kollektiv;117.
BİR MİN YAPIRĞAQ,21,152.
BİRNİ ALQUQA KİĞÜRMEK,biri yeküna (veya vakuumu univerzuma) giydirmek;56. [54.
BİR NOM ORUN,vakuum kanunlu yer;
BİR TEG YAN,BİR YAN,bir tek jest (tesir,teori);57,105.
BİRTEMLİG,singular (müfret);58.
BİRTEMLEDİ,hiçirşekilde,singular olan,münferit halde;56,116,214.
BİRTEMLEDİ NOM,singular temayüz (yani,atom);116.Bak:TUYU-YAPA!
BİR ÜNİ,vakuum çağrışımı;103,183,
BĪŞ ACUN,beş ACUN;85,242. [184*.
BĪŞ QAT TEÑRİ YĪRİ,beş kat halinde kreasion mahalli;240.
BĪŞ TÜRLÜG YARUQ ÖN,beş türlü spektrum kaynağı (spektral meydana çıkış);141,276.
BİTİG,bir konuşmanın bitirilmiş hali;yani,"clause" ve yazı.
BİTİG-BİTİGME,"clause"lar formasionu;yani,cümle.
BİTİG TAŞ,yazılı taş; 19,20.
BİTİMEK,imprint,darbetmek;116.
BQ [BURQAN QUTI],34,43.
BOD,şarj;46,49,54,71,116,117,vs.
BODI-ÇİT,şarj aşırılığı;116,185*.

BODI-ÇİTİNİN ALĞU YANI,şarj aşırılığının general teorisi;206.
BODIMANT ORUN,şarjsal mevki;222*.
BODIN,fusion (şarj ındığı);249.
BODI-SATAW,kation;114*, [250*. 117,118,119,122,258.
BODI-SÖGÜT,şarj sökülmesi;46.
BODI-YORIĞ,anion;206*.
BOL-BOL,tarihi vukuat,historia.
BOLMAQTA,fizik;117.Bak:WAZIR!
BOLMAQTAQI BARTAĞÇAN,fizikal mahiyet;117,118*.
Bondi,H.,10. [206.
BOŞ,BOOŞ,statik;46,47,51,54,
BOŞĞUTLUĞ,statik hal;117.
BOŞĞUTSUZ,dinamik;117.
BOŞ KONÜL,statik hal teşekkülü temayülü;46.
BOŞ TAŞ,statik çekirdek;47.
BÖG,paket ("lump");183,200.
BRAMAN,ön varlık (H!);29,30*.
BRAXMA-TADI,elementler sistemi;276*.
BRAXMI,Brahma,yaşıyan şeylerin babası (yani,hidrojen);276*.
BŞ [BIRATYA ŞIRI];18,49,69,71, 138,185,211,216.
BTYÖ [BİŞ TÜRLÜĞ YARUQ ÖN]; 142,143,147,149,151,152,153, 154,155,156,158,159,160,161, 162,165,167,168,183,187,198, 200,202,226,227,229,236,275, 276 ve 103 (BTYÖ 32!).
BUD,(1) separasion;(2) millet; (3) Merkür Planeti;46,187.
BUDA,BUD'un izafet terkibi.
BUDA AWA-TAN SAQA,separasionun konverzional olarak identifike edilen nöbetçileri;46,119.
BUDA-ÖG,separasion bilinci;20.
Buddha,BUDA'nın Sanskritçesi; 17,19,35.
BUDĞIL,bir yıldızdan onun planetlerine naklolunan enerji ve impuls;46,47,117,118*.
BUDIQ,budak;205.
BULĞANMIŞ,bulanmış;269.
BULIDÇILAYU YIĞILMIŞ TOY QUWRAĞ, bir bulut gibi yığılmış kollektiv fenomen;119.
BULUN,element;105,119,195*.
BULUN-YINAQ,elementar iktidar; 105,119.
BULUR,bulur (teşekkül etmiş olur); elde edilmiş olur;91.
BUN ORUN,Fraunhofer çizgisi;105.
BURA-TURU,döndüre-durma;92.
BURQAN,BURXAN,döndüren grup;yani, "gravitasion";18,43,44,46,48, 49,52*,57,69,79,91,101,102,103, 117,119,130,135,136,137,138,153, 156,158,159,167,168,183,198,258, 261,262,267,268.
BURQAN-AĞ,yıldız teşekkülü;167.
BURQAN BAQŞILAR,gravitasion halinde koruyucular;43.
BURQAN QUTINA ALQIŞ ALU,gravitasional çekirdekten Doppler Tesiri elde etme;102.
BURQANLARNİN ULUŞI,gravitasionlar populasionu;49,80.
BURQAN NOM,gravitasional NOM;49.
BURQ-ŞARQ,(1) statistik;(2) gök gürültüsü yuvarlanmasına,veya

damardaki kan akışı darbelerine benzetilen "tempo","nizam"; 105,119.
BURSAN,"angular spin";49.
BURSAN QUWRQIĞ İKİ YARTIM QILTIMIZ ERSER,spin fenomeni 1/2 kılındı ise(TIT,s.436!).
BURUN,arhaik;105. [92,119.
BUSULMAQ,BUSUŞ,konfigurasion;
BUSULMAZ ARDAMAZ NIRWAN MENİSİ, konfigurasion yaparak artma imkânı bulunmuyan maksimal entropy;(Arat 1965,s.94!).
BUSUŞI YOQ MENİ,konfigurasion imkânı bulunmuyan ebediyet.
BUY,(1) deklarant,dekretum"; (2) nota,"dictio".
BUYAN,manifestasion,beyan,deklarasion;47,119,168.
BUYAN KÜSÜŞ,kozmik-manifestasion "gage"i (teminatı);119.
BUZ,(1) buz;(2) bozulma ("disturbance");(3) donmuş madde; 129,134,171,277.
BÜD-,bir BÜT-işlemini [olkunmayi]: (1) ibraz etme,takdim etme;105,174; (2) temsil etme;92,117,153,249; (3) devam ettirme;161 (BÜTİ!),277 (BÜT-). 47,165,186,202*,256.Bak:BÜT!
BÜGÜLER,katlamlar ("folds"),mertebeler;43,161,183,186,
BÜGÜLER QUWRAĞI,katlamlar (bükülmeler) fenomeni;183,185*.
BÜK-TAĞ,bükülerek takılma(bended attach),111.
BÜT-,olkunma (formasion);b.:BÜD!
BYY [BURQANLARQA YÜKÜNÇ YÜKÜNMEK];44,58,67,77,87,90, 109,131,172,177,186,192,204, 212,225,240,257,272,276.
Compton tesiri,10,93,95,167.
compound,terkip,terkibat;221*.
conversion,AW;143.
ÇAQŞAPIT,sentripetal kuvvet;182*.
ÇAL,bulunulan durumu değiştirerek yeniden belirleme;bir şeyin yeni bir şekil alması.Meselâ: saça ak "düşme";süte maya çalma;ayak çalma (çelme takma);göze çalınma;57.
ÇALŞIQMAZ,duçar olmaz;262.
ÇAM,(1) elektrik;(2) kümelenen şey [Niğde!]; 237.
ÇAM-BUD-WİP,elektrik enerjisi separasionu alanı;237*.
ÇANTIRA BUDI,hacim teşkil edici (planetar!) separasion;123*.
ÇEÇEK,homeomorph,sıçratılmış ("splash");zifos;36,183,184*.
ÇIBIQI-BUDIQI,çubuğu-budağı;205.
ÇIĞ,amplifikasion;205. [269.
ÇIN,ÇINSU,hakiki;50,172,205,233.
ÇIN-KİRTÜ,kauzal;257,262.
ÇINLAYU,"genuine",hakiki ve saf olan;185,205.
ÇINTAMAN, hakiki mahiyet,realite;enzüm;204,274.
ÇISUYA TUTUN,7,16 (ÇT yazarı!).
ÇİT,aşırılık ("excess");116,185.
ÇİÇE,doku ("tissue");204,273*.
Çİ-KİR,girme tacili;159*,200.
Çİ-KİR BOG,tacilli girme paketleri;200,201.

ÇİM-BUD-WİP,yerin geomagnetik alanı;187,188*.
Çİ-Ü,yük tacili,aksion;92,94.
ÇOĞ,potensialite;87,88*,212.
ÇOĞURT,nüfuz eden ("penetrating");111.
ÇT [ÇISUYA TUTUŃ];54,91,129, 130,213.
ÇUĞ,hâk ("engrave") etmek;269*.
D [DİYAN]; 112,176.
demir zirvesi,KÜN ORTU;9 (üst şekil!),12,30,198,200 (TEMİR
DİYAN,laser ve maser [BİRİKE!). ışını,İNÇKE KİYE SUW;110*, 111,112,128,158,226,227,266.
Doppler tesiri,ALQIŞ ALU;10, 27,99,100,101,102,103,256.
DS [Derleme Sözlüğü,T.D.K.].
ĖB,ıp (Tatarca!),tertip,düzen, "arrangement".
ĖD,artikel(mal sınıfı);92,97.
ĖDGÜ,(1) iyilik (Arat 1965,s. 256);(2)olma ["to be"],117; (3)kılma;75;(4)ĖDGÜN halinde kusursuz ("perfect");67,221; (5)istihsal,genesis,origination,bir halden en yakın diğer bir hale geçebilme manalarına gelmek üzere,**gony**; 47,67,105,109,119,167,168,205.
ĖDGU ADRUQLAR,gonik vasıflar;67.
ĖDGÜ NOMLAR, gonik NOM'lar;266.
ĖDGÜTİ QOLULAW,gonik manipulasion;193.
ĖD-TAWAR,mal artikeli;11.
ĖGİN, (1) gözün bulunduğu boşluk;(2)güneşin konveksion mıntakası;147,149*.
ĖGRİK, eğri;266.
ĖGSÜKSÜZ,eksiksiz;204.
ĖGSÜMİŞ BUYAN,noksan hal manifestasionu,"kitle noksanlığı" demektir;67,68*. [68.
Einstein,A.,7,10,14,15,38,50,52.
EKSÜBİ,Türkçesi ÖŃ,123*.
elektrik dipol radiasionu,65*
elektron,her atomda bulunan,kitlesi çok küçük,elektrik şarjı ise protonunki kadar,ancak ters işaretli ana parçacık.Proton ve neutronun atom çekirdeğinde yer almalarına karşılık,elektron atomun çekirdeği dışındaki katlarda yer alır.Bak:KÜZEÇ,ARANYADAN,BODI-YORIĞ,KİKİR.
element,aynı bir şimik mahiyetteki atomlardan yapılan ve şimik olarak daha basit substanslara ayrılamıyan substans (meselâ,H,He,C,N,O,gibi).
ĖLLİG,elli;23,252,253. [144 ,145.
elektromagnetik spektrum,
ĖM [ĖRDİNİ MUNÇUQLAR];38,134, 235,236,238,277.
ĖMGEDGÜ,"process";105. [192.
ĖMGEK,cefa,emek,prosess;28,118,
ĖMLEDEÇİ, tedavi edici;29.
enerjinin konservasionu kanunu,133,232.
ĖNEYU,"compound";221*,256.
ĖNİNÇİG,müessir,progressiv;67.
ĖNİP,ĖNGİP,mutasion yaparak;162,
ĖNREYÜK,eşdeğerlilik;50,67[229*.
ĖNREYÜK NOM,eşdeğerlilik ("equi-

valence") kanunu;67,69*.
ĒNREYÜK NOMLUĞ YARUQ,eşdeğerlilik kanunlu spektrum;67.
enthalpy,TÖZ,88*.
ĒNY [ĒNREYÜK NOMLUĞ YARUQ].
ĒR,(1)hadise,25;(2)koruyucu, 240;(3) parçacık,90,174.
ĒRDEN,cevher;262.
ĒRDGÜ,imkân;75.
ĒRDİN,(1)tutum ("manner";Arat 1965,s.274);(2) durum(state); 51,67,71,129,191,192,235-237.
ĒRDİNİ MUNÇUQLAR,planetler durumu;235,238,268.
ĒRDİNİ YALINLIĞ,devamlı durum ["steady state"]; 66*,67*.
ĒRİŞ,fazilet;28,62.
ĒRMEK,elementar parçacıklar sistemi teşkil etmek;182.
ĒRNGEK,formasion;162,163*,202,
ĒRTER-KĒÇER,tahakkuk [276. ettiren;25.
ĒRTÜRÜ KİSLEMİŞ,erken (kurucu!) varlıklar meydana getirmiş;171.
ĒRVİŞ,netice ("consequence");202.
ĒRVİŞÇİ,neticeye götüren;236.
ĒSRİNGÜ,"impellent" [sürmüş olan,amil olan];193,256.
ĒSÜ-ĒRE,ideal; 37.
ĒT'ÜZ,"event";62,67*,68,153,154, 155,156,158,1159,161,162,183, 198,216,227,244,256,272,273.
ĒV,"morphy" [şekil];172,227.
eV,elektron volt=1,6022·10^{-12} erg = 1,6022·10^{-19} volt.
ĒV-BARQ,şekillenme temin eden mahal;187,189*.
ĒVİRMEK,formüle etmek,teşkil etmek,şekillendirmek;16,46,50, 121,212,257.
fizik,WAZIR;25,27*.
flux [AQAŞ],biremlik alandan biremlik zamanda geçen elektromagnetik enerji miktarı.
Fraunhofer çizgileri,BUN O-RUN;10,105,106.
Friedman,14.
gage transformation,KÜSÜŞLÜG TÜZÜN;120,206.
galaksi,samanyolu;QUT-BUYANLAR, ORDU;25,133,1143*,147,148,153, 155,166,169,182,249
GANDA-XAST,kitle defektinin dışarı atılması;yani,madde teşekkülü;12,123,124*,177.
GANDA XAST YANA,yeni GANDA XAST; GANDA XAST AITLIĞ YANALAR QANI; 12 (Arat 1965,s.356!).
Gold,T.,10,125.
Greiner-Hamilton,45,48,55.
gravitasional enerji,80*.
Heisenberg,W.,10,216,217.
Hippokrates,7.
Hoyle,F.,10,280.
Hubble,14.
IÇANĞU OL,yola koyulmuş bulunuyor ("it breaked off");92.
IDALAĞU,tahrik etme;269.
IDUQ,"motive","impellent"(saik); 67,69,72,73,120,121*,196,221.
IDUQ QAN,saik origo;257. [196.
IDUQ QUT,saik invarians;73,121,
IDUQ NOM,quark;32,69,70.
I-IĞAÇ,tenzor (Mir.1985,s.162).

IQ [IDUQ QUT];196.
INAĞ,sistem.Bak: UMUĞ-INAĞ!
IN-ARU,INARU,subjeksional(zorunlu) ötelenme;"kızıla kayma" demektir;ARA-OQ;105.
INARU KĒMİŞÜ,INAR'mak suretile indirgenme;105.
IN-ITIRA,INTIRA,subjeksion istikameti;"zamanın pozitiv istikameti" demektir;57.
IN-ITIRA ÇAL,zamanın pozitiv istikametinin yeniden belirlenmesi;yani,zamanın tersine çevrilmesi;57,278*.
IRĞAQ,kombinasion;227,228*.
İÇERMEKLİG,muhteva;kuantum (OOQ!);29,30,32,77.
İÇTİRTİ SOLA,hacim küresi,müdahil küre;162,202*.
ĪDEN,induktiv kondenser;112.
ĪDİ,(1) sürülen,111;(2) induktiv,191,192;(3) İdirtmek halinde "inek süt versin diye, buzağıyı emiyormuş gibi yaptırmak" (Tokat,Eskişehir).
ĪDİGLİG,induktiv;25,237,279.
ĪDİ-ĪGE,ĪD-ĪG,ĪDİG,induktiv magnetizm; 191*,192,235,237.
ĪDİ SAÇILMAQ,induktiv (sürülen) saçılma ("scattering");112.
ĪDİŞ,induksion;92,94*,97.
ĪDİSİZ,sürücüsüz,sahipsiz,in-ductus'suz (Mirşan 1978\s.99).
ĪDİZ,seviye,yükseklik;111.
ĪDİZ-TİKİM,daha dik (sarp,yüksek) enerji seviyesi;111.
ĪG,ĪGE,magnetizm;112,113*,192.
ĪİŞİ, memur; 28.
İKİLİ-TEGİNÇSİZ,dipol;34,36.
İKİLEYÜ YANA QUTADTURU,iki cihete manipulasion yapma;192.
İKİNTİ ADA,sekonder radiasion; yani,AZMIŞLAR;168,169*.
İKİSİZ,monochromatik;112,113*.
İLDİNÜ,İLTİNÜ,originasion;75, 174,185.
İLİG,merkez,müstenidat (temel, menşe),prosess;25,50,162,169, [202*.
İLİG QAN,merkez grubu, nuklear grup;131.
İLİGLERİNİTE TAN,orijinlerinde bağlanmış (sıfır teşkil etmiş);183.
İLİKSİZ,sonsuz;13,49.
İLİLİG,dayanak [Abhängigkeit];52.
İLİNMEKSİZİN,mustakil halde;111.
İL-QAN,rabıta grubu;92,97.
İLKEVSÜK,orijinal,substansiel; ilmi;14,77.
İLKEY,menşe,orijin;50.
İLTİNMİŞ,primordium [ilk başlangıç];122.
İM,ĒM,tedavi;29.
İMÇİ,OTAÇI-İMÇİ,doktor;29.
İMİRT,endothermik [enerji emen cinsten];111.
İN,İNE,yuvalanma,absorbsion;240.
İNÇ,(1) sakin,yumşak (Arat 1965, s.298,304);(2) hiçbirşekilde, hiç;273;(3) interaksionsuz.
İNÇE,(1) Mössbauer tesiri;230*, 241;(2) inert;230;(3) bulunduğu halde;yani,şu şekilde,şöyle; (Arat 1965,s.282,284,286,288).

İNÇGE İŞ,"acute" operasion;276.
İNÇGÜ,emme;85.
İNÇKE-KİYE SUW QIDIĞI,laser ve maser;111,112*. [112.
İNÇİP TAŞ,absorbsion çekirdeği;
İNÇSİREDGÜ,kalıtım (heredity), müessir hal;105.
İNGİR OĞUR,müsebbib tertip;168.
İNİLİ YALWARU,reprezentatif substanslaşma;105.
İNMEK,düşmek;240. [32*.
interaksion,karşılıklı tesir;
İNTİN,meydana çıkış;meselâ,"inme bal" gibi;54,257.
İNTİRÜ,tevlit etme;127.
İNTKİ,kazandırılarak;105.
İR,irilik,"size";111.
İRİNÇ,iletken (conductor);192.
İRİNÇKEP,müşahhaslandırarak;233.
İRİNÜ,İRİNÇÜ,irileme;72,246.
İS [İDİ SAÇILMAQ];197,201.
İS,can;59.
İSİLGÜ,imaj;105.
İSTİM TUTÇI EDGÜ YILTIZ İSİLGÜ, "quasqrs" demektir;104*,105.
İSTİM,benzer (quasi);34,71,91.
İŞ,operasion,ameliye;90,158,165.
İŞTİG,funksional;175.
İŞWARA,dinamizm;123.
İT,impuls;179*.
İTEY [İSTİM TUTÇI EDGÜ YILTIZ]; 104,105,171,223.
İVİP,spesifik olarak;105.
İY,mahsul,elektrik.
İYİG,feyz-ü fayda (yani,MANÇUŞIRI): İLİG-TÖRÜG İYİGİ QAZGANTIM [Anayasanın feyzü-faydası-nı kazandım](YOLUĞ TİĞİN!).
İY-İG,elektromagnetizm;120*.
izotropi,37*.
Jean,Sir J.,132.
Jupiter,SADABİŞ YULTUZ,227.
Q [QUT]; 175.
QAÇAN,zaman,ne zaman;28,257.
QAÇIĞ,kozmik ışın,240.
QADIĞ,kompakt,rijit,solid;87,97.
QADIĞ TATIĞININ ERDİNİSİ,kompaktlık intervalensleri durumu;92.
QADIR,mukavim,kadir;28.
QADIR-YAWLAQ,mukavim-izole;28.
QAĞAN,kakan ["pusher"],qağuçı [Tatarca,vurucu,kovucu,tartaklayıcı,kakıcı],qağacıtıw [müsaade etmeme,bertaraf etme, küçük görme];hakan;22,72.
QAĞAN QAN,kovup çıkartan grup; Galaksi Merkezi;22,72,73*.
QAĞIL,müessir,dokunucu,çatıcı;
QAĞIL BAĞSAL ,müessir oto- [28. rite;28.
QALIQ,ikamet eden,münderecat teşkil eden;ikametgâh ("abode");52, 54,151,257.
QALIM KEYŞİ,7,(Arat 1965,s.170).
QALISIZ İZ,instabil impression (yani,radioaktiv çekirdek);85,86*.
QALISIZ NI-IRWAN,instabil reverzion (veya zaman reverzionu);85,87*.
QALP,kalıcı hassa;parlık (parity) demektir;120,171,198,218*,221.
QALP OTI,parlık enerjisi;198,199*.
QALTI,relief,invarians,beka;37, 270,273.
QALTI BULUT,relief bulutu;37.

QAL-TİLVE,baki ifade(A.,s.50).
QAMAĞ BİŞ ACUN,cem'an 5 hilkat;243.
QAMALA,7,(Arat 1965,s.234).
QAÑ,menşe (origo);258,277.
QAN,grup;han;kan;28,225,273.
QANIMIZ BURQAN,origomuz BURQAN (Mirşan 1985,s.102).
QANIMIZ NOM,origomuz NOM;277.
QAÑ ÖGÜZ,origin ırmağı;"galaksi çekirdeği" demektir;258.
QAO-ÇAO [yani,QAIW-ÇAIW],neutron yakalanması;227,228*.
QARAÇU BUDUN,kara siluetli ("contour"lu) millet;82.
QARAÑQU TÜN,karanlık gece;58.
QARARMAQ,intenzitesini kaybetmek;112.
QARASA,takım;29.
QARA YİR,kara muntaka ["black hole"]; 82,91. [196.
Karbon-Azot SİM KÜZ-EDGÜ'sü;
QAS,(1) kasılma;(2) yumurtalık;
QAT,kat;54,111,193. [108.
QATIĞ,katı,sert;adamakıllı;92.
QATIĞLANMAQ,sertleşmek;240.
QAT-QAT,ardarda gelen ("succesive")katlar;28,203.
QAT-QAT TENRİ YİRLERİ,biribirini takip eden kreasion yerleri;28.
QATUN,katmer(li),manifold;73.
QATUNLAR QUTI,manifoldlar invariansı,invariant intervaller;
QAW,müterakki;(Mirşan [73,79.
1985,s.166).
QAWIQ,kepek (Mirşan 1985,s.160).
QAWŞATILMIŞ QUWRAĞ,kavuşturulmuş fenomen,"bond" demektir;222*.
QAWŞAYU,kavuşarak;73,222.
QAYA QAL,7,(Arat 1965,s.220).
QAYALIQ,kaydırılmak suretile;111.
QAYTSI,refleksion (Mir.85,s.108).
KELİ-BARI,162,164*,293*.
KESELİM,hazırlıyalım,öngörelim;
KEZİK,karşılaşılan,aşikâr [27.
olan,mütehaddis,kualifike;46,
187,260,263,269.
QIÇMAQ,signal vermek;258. [214.
QIDIĞ,"cavity resonator";111,213*,
QIR,(1) kenar;(2)kenarlı bileme yüzü;(3)kır;236*.
QIRA-KÜZİ,kenarlı yüz kesimi;236.
["faced-clips"].
QIZ,ilk prosedür;244*,275.
kızıla kayma ["red shift"],spektral çizgilerin spektrumun kızıl ucuna doğru yer değiştirmeleri. Bak:IN-ARU,ARA-QQ,YARUQ-YULA.
KİÇİK ERNGEK,"junior formation";meselâ,Galaksi Merkezine nispet le Güneş gibi;162.
KİDİN,güzergâh,"trace";183.
KİDİN YINAQ,"trace" iktidarı;183.
QİQ [QŞANTI-İ QILMAQ];13,49,85,
112,139,246,258.
KİKİR,(1) geğirme;(2) elektron;
207,212,224. [170.
KİM-QAYU,varlık gösterme(prove!);
KİN,eşatolojik,müstakbel;105,120,
215,224,243,244*.
KİN,makroskopik,gen;36,54,215.
KİN ALQIĞ,makroskopik divergens;36.
KİN BOOŞ,makroskopik statik;56.

KİN TERİN, makroskopik olarak derin,"vast";215.
KİREŞİZ,tatbikatsız ("apply" — siz);196.
KİRSİZ TINLIĞSIZ YİR,girmesiz (yani,"coexistent") gayrikeyfi (yani,ionize) mahal; ionosphere demektir;187,190*.
KİRİGÜNÇ, asil gaz ve asil madenler;11*,12,65*,260-270; idrak,"apprehend",duhul;75.
KİRİÜLER,"interference"ler [müdaheleler];60.
KİSLEMİŞ,meydana getirmiş;171*.
KİŞİ,122*,137,268,269,271*,275.
KİYE,koherens,koherent;27,36, 54,111,112,113*.
QQ [QAYA QAL];59,72-73,80.
KKİ-KKİ, pip-pip (radyo signali);
QKQ [QALIM KEYŞİ QOŞUĞ];46,59,102,120,121,122,
QOÇ,produktiv,kuvvetli.
QOÇUM ÖKÜŞ ASIĞLAR,kuvvetli interaksionlar;53*,209.
QODI-ÖZÜ,proto-tip;249,257.
QOĞ,element,parçacık,element çekirdeği;105,106*,117.
QOQ,atom,TUYU-YAPA;48,106*.
QOQ QIÇMAQ SANI,atomik signal sayısı;106,258.
QOQ PARAMANULAR SANI,atomik polarizasionlar sayısı;258*.
QOLDI,QOLTI,manipulasion precessionu;27,36,38*,44,166,167, 246,253,256,171*.
QOLDI NAYUT,topyekün (yani, %) üzerinden QOLDI;166,253.
QOLDI RIDI,super QOLDI,27.
QOLTI SANI,elementlerin atomik sayısı;246,247.
QOLULAMAQ,manipulasion;48,277.
QOLUNÇ,manipulasion;206.
QOLUNMAQ,manipulasion yapabilme;manipule etme;51,232.
QOLUTI,dekan;16,(Arat-65,s.170).
QOMIDU,itaat ettirilerek;53.
Konfuçius,19,269,270.
konservasion kanunu,belirli bir miktarın bir fizik prosessinde (hadisesinde) değişmiyeceğini söylüyen kanun.
koordinasion sayisi,222*.
QOPI ARIĞ,fragment;48.
QOPTIN SINAR ULUŞ,kopmadan simetrik populasion;53.
QORILMAQSIZ ÇIN MENİ,korunulmuya gerek olmıyan hakiki ebediyet;53.
QORQINÇ,labillik;53
QORQINÇSIZ,indifferent;50.
QOŞMIŞ,"consecutive" [mütevali, müteradif];119.
QOŞUĞ,nazım (şiir);18.
QO-Ü,"catalysis";57*,185,212,256,273.
KÖDRÜNÇ,temayüz;172.
KÖDÜG,kütük,küme;11,36,165,166*.
KÖGÜZ-EGİN,idrak taneciği;140,147*
KÖK QALIQ,gökte kalan şeyler;26, 37,52,54,151*.
KÖK TİTİG,Li,Be,B,C grubu gibi, gökde ditilen elementler;267,
KÖL,konsentrasion;hacimcil;131,160,275.
KÖLÜNGÜ ["space"],kölem [istiap];46.

KÖNİ,(1) konvensional;116,212;
(2) koni;162,163*.
KÖNİ NOM,konvensional NOM;116.
KÖNİ TURQUR,koni teşekkülü;"conventional plot";162.
KÖNÜL ,(1)teşekkül temayülü;29,
46,84,91,113*,130,131,153,176,
242,246;(2)instabilite;212;(3)
safha,faz;112,113*,185;(4)dis-
kret enerji paketi,photon;112,
230;(5)ruh;75.
KÖNÜL BİLİG,psikoloji,temayül
bilgisi;25,176.
KÖÑÜLÇE,seçilişine göre ("elec-
tively"),propozisionunca;153.
KÖP,"abundance"(elementlerin
çokluk sayısı);131,212. [131.
KÖPİRDÜ,reliyefli olarak,relief;
KÖRK,şekil,hal,görünüş;56,212.
KÖRSER,index,faktör;54. [223.
KÖRÜM,aspekt (görünüş hali);58,
KÖSEMEK,kitle defekti husule getirme;261,262*.
KÖSÜŞ TÖZLÜG,kitle defekti teşkil etme enthalpy'li;12,266.
KÖŞÜNÜR,tecelli eder,gözükür;57,
KÖTÜG,transfer;93. [273.
KÖYÜRÜ,temayüz,"excel";96,167,
168,236.
KÖZ,model,maket;76,77.
QŞAN,QIŞAN,differensial;204.
QŞAN ÖD,differensial zaman;204.
QŞANTI,iptal;34.
QŞANTI-İ QILMAQ,differensiasion,
İptal;(B.-G.,1930;s.434,442,
QUA,kuvvet (M.85,s.102). [444).
quark,IDUQ NOM,32,51,70.
quasar'lar,104.
QUDUĞ,kuyu (Arat 1965,s.292).
QUDULUŞU,kurtulup çıkan ("emerge"),emission;249,250*.
QUDULUŞU-AĞILIŞU YARUQLAR,kurtulup çıkarak atılışan
spektrumlar;249,250*. [250*.
QULAÇÇA,devrilme tabakası;249,
QUM,parçacık;27;kum;249.
QUÑ FUTSI,269,270.
QUÑ TAYZI,dejenerasion;22,23.
Kur'an-ı Kerîm,23,28,29,32,34,
45,51,63,64,116,274.
QURIĞU,tükenme ("exhaust");112,
113*,118.
QURŞADILU,muhit;249,250-251.
QURUĞ BİLGE-BİLİG,muvakkat (günün birinde tükenecek) bilim;48.
QURUĞSUZ,sürekli ("permanent"),
bitmez-tükenmez;249.
QUŞ,atom çekirdeği;241,242*.
QUŞALAMUL,yaraġ ("profit");131.
QUT,(1)invarians [değişmiyen şekil];26,46,47,48,51,59,120,167,
186,206,244,245,253;(2)depo;232,
249;(3)nuklear;249,250.
QUT BULMIŞ TÜZÜNLER,invarians meydana getirecek olan (veya,getirmiş olan) düzenler;260,263,265.
QUT BUYANLAR,invarianslar manifestasionu,"Galaksi";25,249*.
QUT BUYANLAR İLİGİ,Galaksi Merkezi;249,250*.
QUT QOLUNÇ,QUT QOLUNMAQ,invarians manipulasionu;26,59,186,
QUT QOLUNMAQ KÜÇİ,bir sis- [206.
temin potensial enerjisi;232*.

QUT-KÜSÜŞ,"gage invariance"; 120*,244,245.
QUT-KÜSÜŞLÜG KÜÇ,teminat invariansı teşkil edebilme gücü;253,254*,255.
QUTLUĞ BODIN,nuklear fuzion; 81,249,250*.
QUTRULMAQ,invariant hale gelmek;47,204,268.
QUT-YAQ,Avrupa (Mir.70,s.78).
kuvvetli interaksion (veya kuvvet),atom çekirdeğindeki parçacıkları birarada tutan kuvvet;53,208,209.
QUWAĞ,QUAĞ,atalet (veya serbest kalma) kuvveti;50.
QUWRAĞ,fenomen;69,123,183,222.
KÜÇ,kapasite;50,232,253.
KÜDEN,ion;211.
KÜLEW,hatırlama;69,176.
KÜL ÖG UR-ONU, bütün düşünme yeteneklerinin yaradılışı; (Mirşan 1978,s.112).
KÜMÜŞ,gümüş;225.
KÜN,(1) ışık;(2) ömür;131,167, 198,230;fakat gün = YANI!
KÜN BADĞALI BARTUQ,ışık kimyalı reaksion;230*.
KÜN ÇOĞI,ışık iteklemesi;131*.
KÜNÇÜK,kıskanç;73.
KÜNÇÜK IDUQ-QUT,73.
KÜN-ORTU,yarı ömür ["half-life"];12,30,198,200.
KÜN TEKİRİLİG,photoeffekt;230.
KÜN TENRİ TİLGENİ,ışık kreasionu geometrisi;153.
KÜSENÇ,yeniden tertip ["adjustment"];131.
KÜSÜŞ,"gage",128*:28,59,73,80, 121,128,131,196,205,212,230, 233,264,272.
KÜSÜŞLÜG TÜZÜN, gage yapan düzen;"gage transformation" demektir;(Arat 1965,s.208).
KÜZ,kırpma,kırkma ["clip"]; redüksion;161*,162,182,183, 195,236.
KÜZEÇ,valens elektronu,atomun dış elektronu;92,93*.
KÜZ-EDGÜ,gonik redüksion (indirgenme);161*,162,195.
KÜZ-ET,redüksiona uğrama;182,183.
KÜZKÜ,ayna.
QY [QARA YİR];82.
Lamb-Retherford,63.
laser ve maser,110,111,112.
lât,32*,33,34.
LIN-XUA,manifod,QATUN;36,101*,102, 137,152,153,156,191,195,212,236, 237,275.
LOKATADU,186*.
Lorentz,51,208.
LUĞ,"frequence";236.
LUŞANTA,luminös;153,154*. [131.
LUU,Venus,planet;kaplan (bars);
Manāt,32,33*.
MANÇUŞIRI,elektromagnetizm;120*.
MANĞAL,mıntaka ["sphere"];186.
MANI,mançu [Tatarca;daldırma]; kardaşlaşma ["adoption"],BİRLE TOYLUĞ olma; "TAZ-WAÇIR şeklinde neutron yakalanması" demektir (Arat 1965,s.36,110,114,12o)
MANI BURQAN,AYAĞLIĞ isimli origo (AYAĞQA TEGİMLİG) BURQAN'ı.

MANTAL,düzeltme;kızıla veya maviye kayma;101*.
MAT,şekil,sistem;bu şekilde;91.
MA-XA,habeo,sistem;246,247*.
MAXA QALP,sistem parlığı;246.
MAXA ŞAR-WAQLAR,total elementler sistemi;255,258,259*.
MAXA-YAN,madde teşekkülünün başlangıç dünyası;261,262*.
Maxwell,121,245. [246*,247.
MAYTIRI,KİRİGÜNÇ teşekkülü;
MAYTIRI BURQAN,hidrojenden diğer KİRİGÜNÇ'lerin kreasionunu mümkün kılan BURQAN;246.
MB [MAYTIRI BURQAN];29,52,76, 78,79,84,89,138,169,177,182, 217,239,240,242,257.
Mendeleev, 10.
MËN,-ca,neticesinde,Tatarca bilen (kïliw bilen,"gelince");
MENÎ,ebediyet;170,257. [118.
MÎN,üstüste binen,"multiple" (çok defalı);49.
MÎN QO-Ü, 1000 katalizatör;21, (Arat 1965,s.238).
Minkowski univerzumu,119.
molekül,bir ËNEYÜ'nün şimik mahiyetini göstermek üzere,onun en küçük birimliğini teşkil eden ve iki veya daha çok elementten müteşekkil sistem (kombinasion;meselâ,H_2 gibi).
MONQUL,239*.
MUN,munar [Tatarca],"haze";115*.
MUNÇUQ,planet;234*,235,238.
MÜNEGÜSÜZ,gayri-stabil;48.
Mössbauer effekti,240,241*.
MÜNSÜZ,sebatsız,gayri-stabil;67,
NAGARÇUNI,nukleon;214*. [205*.
NAYUT,hepsinden manasında "yüzde";253,254*.
NEN,şey;270.
Neumann,J.B.von,29,30.
neutron,hidrojen atomu hariç olmak üzere,bütün atomların çekirdeklerinde bulunan,ve kitlesi hidrojen atomu kitlesine yakın olan,ve elektrik şarjı bulunmuyan massiv parçacık.
neutron yakalanması,ÇÎ-KİR,MANI 200,201.
NI-IRWAN,NIRWAN,reverzion (geriye dönme),zaman reverzionu;69, 71*,91,123,215,221.
NI-ISWAN,NISWAN,tekrar (yeniden) yazma ["rescript"],kopya;90,
NI-IZWAN,NIZWAN,relativi- [130.
te;26,78*,217.
NIRWI QALP,tersine dönüşebilen parlık ["reversible parity"]; 214,215*,221.
NOM,16,17*,25,27*,46,50,54,57, 58,60,62,67,69,72,75,79, v.s.
nuklear fuzion,iki veya daha çok nispeten hafif atomik çekirdeğin daha ağır bir atomik çekirdek vermek üzere birleşmesi,QUTLUĞ BODIN.
nucleogenesis,123.
nucleosynthesis,çekirdeklerin proton ve neutronlardan yapılma BARTUQ'u;BİRİKE.
OB [ON BUYAN];46,117,121,174, 203,221,224,232,233,244.

OBIT,bir elementin geçerliliğini yitirerek yeni bir element halinde meydana çıkması;
OD,hareketli şarj;zafer. [279*.
ODUN,şarj konjugasionu;50*,223.
ODUNMIŞLARNIN İLİGİ,şarj konjugasionu parçacıklarının müstenidatı (ilk şekli,orijini, temeli);50.
ODUN NISWANI,223*.
OĞATMAW,parlık konservasionu; 209,210*.
OĞIL,temsilci;119.Bak:BÜD-!
OĞLAN,konformasion;138,258,275,
OĞRAQ,niyet;221. [276*.
OĞRAP,var ederek.OĞADIP QALMIŞ TINLIĞLARIĞ OĞRAP [kaybolmuş keyfîlikleri yeniden var ederek](Arat 1965,s.100).
OĞRASAR,tahaddüs eder se;262.
OĞRAYU,tecelli ederek,mevcut olarak;102,174,267.
OĞRINTA,temayülü (gayesi) halinde,uğrunda;262,269.
OĞUR,167*,168,185,225,246.
OĞUŞ,54,79,117,119,212,243*,272.
OQ,OOQ,kuantum;240,245*.
OQIMAQ,tefsir,izah etmek;46,227.
olkunma,teşekkül,formasion.
OL-ONI,kozmos dünyası,kozmos.
OLURĞU,teşekkül etme,gelişme; 111,128,195.
OM, momentum (açı momentumu dahil);147,147,148*,161,165*,179.
OMUĞ [OM-OĞ],dua.
OÑ,terakki,muvaffakiyet;50.
ON,kozmos;on;50*,108,118,203.
OÑARU,yenilenme;50,112.
OÑARJ ĒVİRÜ,yeniden teşekkül ettirme;50.Bak:OĞRAP,OBIT!
OÑAY İLKEY,progressiv orijin;50.
ON ĒDGÜ,kozmogony;119.
ON QAT QAS OY,on kat kasılma telâkkisi (konsepti);108.
ON QUT QOLUNÇ,kozmik invariansların manipulasionu;46.
ON KÜÇLÜG BÜGÜ BİLİGLİG UĞAN ARZILAR,10 güç halinde katlam sahibi zaman koordinatları;43.
ON KÜÇLÜG TUYUNMIŞLAR,10 türlü güce maruz subatomik parçacıklar (yani,kuvvetli interaksion parçacıkları);(Arat 1965,s.96). Sanskritçesi daśabala [10 güç].
ON PARAMITLAR,118.
OÑ TĒGZİNÇ, terakki değizliği;50.
ONTIN SINAR,kozmostan relativistik-simetrik;27.—QI BURQANLAR, 154,168;—QI BURQAN-AĞ,167; —TINLIĞLAR,59;—ULUŞLAR,222. —QI ÜÇ ÖDKI BURQANLAR,43.
ON TÜRLÜG QUT-KÜSÜŞ,10 türlü QUT-KÜSÜŞ ["gage invariance"],245.
ON ULUG KÜÇ,kozmik seigniorial güç veya on seigniorial güç;50.
ON YAŞ,kozmik çağ;39,253,254*.
ON YİR ORUNLAR,on terrastriel mevkiler (Arat 1965,s.XIX).
OR,tahkimat;153*.
ORDU,galaksi; 143,153*,182.
ORNAĞLIĞ İDİŞ,yerleştirici (bağlayıcı) induksion;92,94*.
ORTU,(1) tahkimat;153,162,275; (2) ortalandırma,yarı;198.

ORUN,mevki;54,275.
OS,mekân ["space"];174,211.
OS-UĞ,mekân-zaman;151.
OSUP,"space inversion";211.
OSUP OŞĞURAYIN ÖNÜLER,mekân inverzionunun konfigure etmiş olduğu öncüler;211.
OŞĞURU,konfigurasion;211.
OT,OOT,(1)substansiel enerji;78*,92,198;(2)sıcaklık;198.
OTRUĞ,yerleşik hayat;268.
OT-YALIN,OT devamlılığı;159,200.
OZAQI,"shaping"in;244.
ÖC,tesahüp;20.
ÖÇME,ÖÇGÜ,ÖÇMEK,inkıraz,silinme,sönme ["collapse"];25,54,109,115,158,168,187,223.
ÖD,(1)era;18,29,49,121,129,183*;(2)konfision,relasion;25,57,69,75,80,83,174,203,204,206,221,224,253;(3)zaman;25,83,174.
ÖDLEYÜR,aktivlenmiş hareket;63*.
ÖDÜDÇİ,mukayyet,taayyün etmiş,determinativ;51,121.
ÖDÜGÇİSİZ,indeterminativ;16.
ÖDÜN,relasion;183,184*. [211.
ÖDÜNÜRMEN,münasebetlendiririm;
ÖDVİ,hal-i;277.
ÖDVİ WAYTURILIĞ YAĞIZ YİR,hali muvazenetteki kinetik yer.
ÖDVİ-YİTVİ ÖÇME YARUQ,erişeceği hal "sönme" olan ışık;(Arat 1965,s.122!).
ÖG,(1)felsefe;16,174;(2)düşünme yeteneği(Mirşan 1978,s.112),düşünce;217;(3)tarif;75,119;(4)bilinç;20;(5)müsebbib;138.
ÖGDİ,methiye;51.
ÖGEN,madeni talaş;Qırğızcası ögöndö;27,36.
ÖGEN-KİYE,talaş kohezionu;"madde" demektir;27,36.
ÖGE YÜKÜNMİŞ BUYAN,felsefi manifestasion;16. [117.
ÖGİRMEK,ilân,refere etme;105,
ÖGMEKLİĞ,ifade,diksion;90.
ÖGRETİNGÜ,instruksion;261.
ÖG-KÖNÜL,identifikasion;217.
ÖKLİDÜ, yönetme;131.
ÖKÜŞ,(1)hükümran;91,171;(2)dinamik;27;(3)belirgin,216,273;(4)legal;(5)alan;253.
ÖKÜŞ QARA,kükümran kara;91.
ÖKÜŞ TSUY AYAĞ QILINÇ QILTILAR, KİN YANA ÖKÜNTÜLER,legal teşekkül olarak himaye altına aldılar,sonra tekrar pişman oldular (Bang-Gabain 1930,s.105).
ÖMEK,korrelasion;128*.
ÖN,(1)meydana çıkış,konstitusion;90,91;(2)kaynak;142,147,149,276.
ÖNİ,element;51,235.
ÖNİN-ÖNİN,başlıca;174.
ÖNİ-ÖNİ,"preliminary" [öncelikli];27,123,223.
ÖNLÜG,(1)kaynaklı;142;(2)elementar;27.
ÖNLÜG QUMLAR,elementar parçacıklar;27.
ÖNRE,geçmiş zaman;174.
ÖNÜ,gelişme;60,117.
ÖRDÜK,Tatarca öriw [filizlenme];ör nti [transplantasion];90.

ÖRGÜN, organ; 195.
ÖRGÜT, konsept; 16.
ÖRİDİP, ÖRİTİP, meydana çıkartarak, elde ederek; 116, 120, 211.
ÖRK, bayındır, gelişim gösteren; 258. Bak: Qırğızca örkündö'mek [gelişmek].
ÖRKİ BADIRA QALP, bayındır synchrotron parlığı; 258.
ÖRLETİLİP, geliştirilerek, yükseltilerek ["rising", "ascending"]; 223.
ÖRLETMEK, yukarıya doğru tırmandırmak; 90.
ÖRT, (1) "ignition" [tutuşma]; (2) exothermik hal; 159*.
ÖRT-QT, exothermik substansial enerji; 31, 227.
ÖRTÜGLÜG QILINÇ, exothermik tutum; 171.
ÖRT-YALIN, exothermik, exothermik devamlılık, devamlı exothermik enerji; 195, 198, 199*, 200, 229, 258.
ÖRÜŞ, örülüş; 266.
ÖS, (1) büyüme; (2) vucut; 59.
ÖSELİK, kitle; 90, 91, 174*, 211, 257. Bak: AĞIR AYIĞ QILINÇ!
ÖSELİKSİZ ER, kitlesiz parçacık; 13, 174.
ÖSÜM, vucudum, vucut; 59. Tatarca ösimlik—"vucuda gelen şey" manasında—"nebat".
ÖTRÜ, tranzitiv; 162, 165, 171, 262.
ÖTVİ, geçerli (Mirşan 1985, s.158).
ÖVKE, ovätiō; 216*, 223; müşahede olunabilen miktar; 216*, 217.
ÖYÜ, farzetme, tahayyül etme; 172 düşünme (Arat 1965, s.20, 84!).
ÖZ, (1) zatî, şahsî, öz; 130, 138, 195; (2) şahsiyet, spesifikasion;
ÖZ BAQŞIMIZ, kendi profesö- [18. rümüz; 18, 174 (ayrıca 51!).
ÖZEK, ağırlık merkezi; 270.
ÖZİRKENTİNİZ YUMQI, integrantlar integrasionu; 89.
ÖZLÜG, tasarruf ["disposal"]; 233.
ÖZ-TÖZİ, zatî (kendi) preservasionu [Selbsterhaltung]; 25, 138, 217
ÖZÜG İLTİLMİŞ, "spesific primordium"; 122.
ÖZÜG YATIĞ, spesifik yatış, YALAÑUQ demektir; 89.
PAR, uygun, eş; 30, 218.
PARAMANU, polarizasion; 48*, 49.
PARAMANU QOĞ, polarizasion elementi; 48*, (Arat 1965, s.405).
PARAMIT, polarize yönlenmeler; 48*, 60, 70, 77, 118, 174, 214.
Penzias-Wilson, 281.
photon, elektromagnetik radiasionların bir "parçacık" halinde düşünülen şekli; elektromagnetik radiasion quantum'u.
plasma, ionize atom veya molekül ve bunlardan sıyrılmış olan elektronları ihtiva eden gaz. Bak: RAÇA! [çacığı.
pozitron, elektronun anti-par-
PRA-TIDYA ASAN-BUD-PAD, gravitasional separasionun pre-çeliski halinde teşekkülü; 60*.
PİN-TOLA PRAD-WAÇI, 258, 259*.
proton, atomların çekirdekle-

rinde yer alan massiv parçacık. Kitlesi hidrojen atomu — nunkine denkdir ve pozitiv elektron şarjlıdır; BAWAĞIR.
proton-proton SİM KÜZ-ĒDGÜsü, 197.
RAÇA, ince struktur; yani, plazma gaz; 54, 55, 73, 74*.
RAÇA BADIRA, synchrotron plazma gazı; 73, 74*.
Ranger, 147.
RIDI, Sanskritçe rddhi [vucudu fizikal sınırlılıktan kurtaran "super natural" kuvvet]; [27.
Riemann, B., 152.
runik alfabe, 20.
Ryle, M., 83. [279.
S [SUWLAR]; 27, 36, 118, 193, 241,
SAÇ, (1) saç ("hair"); (2) chromosphere; 140, 149, 150*, 151.
SAÇILMAQ, "scatter"; 112, 183.
SAÇ-QIDIĞ, saç ini; 149, 150*, 151.
SADU-SADU, tabii (hakiki) yoldan; 18, 103.
SAOA, nöbet, garnizon, "guard"; 46.
SAQINÇ, tedbir, niyet, şart; 116.
SAQINIP, öngörerek ["disposed"], gözönünde bulundurarak; 117, 142.
SAMADI, Qırğızca samağan [253.
[çok arzu olunan] hal, açgözlülük (fazla arzu) hali; BOŞ TAŞ YIĞU (yani, daha ağır bir çekirdek elde etmek üzere birleşme) anlamında "çekirdekleşme" demektir, 47.
SAMADI QUTRULMAQ, çekirdekleşme yolu ile invariant hale gelmek; 47.
SAMANTA-BADIRI, synchrotron'un nukleon form faktörü; 123, 124*,
SAMAR, "core" [orta mun- [245.
taka]; Sanskritçe samādhi [konsentrasion]; 198, 199*.
SAÑ, spin: bir cismin kendi aksı etrafında dönmesi. Karşılaştır: Tıbaca sañ salır [tütsülenme, turbulens]; 69, 70.
SANSAR, tasrif (konyugasion); 47, 91, 242, 243, 244*, 257.
SARĞAN, (1) kaba yapı; (2) tuzlak arazide yetişen bir ot türü; 12, 269*, 270.
SART-AWAXI, konservasion kanunu; 265, 266*.
SARWAARTASIDI, 253, 254*.
Saxarov, A., 52. [235.
SEÇE, SEÇİLİP, geodezik; 38, 234*,
SEÇE TANLANÇIĞ, "null geodesic", sıfır-phonon geodezik; 234*, 235.
SĒKİZ ULUĞ TAMU, (Arat 1965, s.327)
SĒKİZ YÜÜZ, 8 cüz (topoloji); 235.
SERİLİP, serilerek; 38.
SĒTİREK, zayıf; 235*.
SĒTİREKSİZ TIYALIĞ, kuvvetli interaksion, QOÇUM ÖKÜŞ ASIĞ, 235*.
SEVİTMEK, kılık değiştirmek; 226, 227*, 270.
SEVİGLİG, sevkedildikleri; 38.
SI, konkret; 18, 158*, 159. [173*.
SIMARTI, yeniden hatırlama; 172,
SIÑAR, relativistik-simetrik; 27, 129, 203.
SIRÇQA, geri tepme; 154, 155*, 160.
SIRUQ, sırık; 236*.

SİM, asil gaz ve asil madenler; 195*. Bak: KİRTGÜNÇ!
SİM KÜZ-ĒDGÜ, gonik redüksion la idrak; yani, asil elementler teşekkülünün redüksion devreleri; 194*-197.
SİTİ, egemen ["domain"]; 165,
SİZ, (1) Cenap ("Your Highness"), "Tanrı" demektir; 75, 138; (2) integrasion; 20.
SİZİK, komponent; 137, 165.
SOĞANÇIĞ, kendi-kendini inşa eden; 36, 109, 112, 263, 264*.
SOĞANÇIĞ-BAR, 12, 263, 264*.
SOLA, küre; 162, 163*, 202.
SÖGÜT, sökülme; yüksek enerji seviyesinden daha alçak enerji seviyesine inme; 111, 205.
SÖNGÜ QILIÇ, "collapse"; 200*.
SÖZ, "concept" [kavram]; ifade, zikr, denme, denilme; 162, 165, 167, 168, 260, 262, ...270, v.s.
spallasion, 11.
SU, ejeksion [dışarı atılma, dışarı itilme]; 123, 124.
SUB, su. Bak: SUW!
SU-ÇANTIRA BUDI, 123, 124*.
SUDUR, (1) sudur; (2) safha; 46, 115, 119, 260.
SUQ-AWADI ULUŞ, 83, 84*, 255.
SUMIR, SUMIR TAĞ, prostetik; 191, 192*, 273.
SUMIR TAĞLAR QANI, prostetikler grubu; 273*.
supernova, 37, 168.
SURYA GARBI, güneşin kucağı; 123.
SURYA GARBI WASIR YALINLIĞ, güneşin kucağındaki devamlı planetar disk; 123, 124*.
SUU, (1) "evolutionary ejection"; (2) decay mahsulü; (3) sos; 82*,
SUUSI, (1) radioaktiv çevrilme; (2) decay ailesi; 82*, 85, [269.
SUW, elektromagnetik radiasion; 36, 65*, 111, 129, 134, 154, 187, 241, 268, 270. [86*. [188*.
SUW TOLU, "trapped region"; 187,
SÜZÜK, filtre edilmiş; diğer bir deyim le, "asil"; 122, 261, 263,
SÜZÜK KİRTGÜNÇ, asil gaz ve madenler; 261, 263, 264*. [264*.
SWA, granulasion; 149, 150*, 161, 165.
ŞAMAT WİPAŞYAN, bozon, mezon; 177, [178*.
ŞAR, total; 258, 259*.
ŞARA WAQLAR, total elementler; 258. Sanskritçesi sravaka [Buddha müridi; yani, elementi].
ŞASTR, telif, risale; Sanskritçesi śastra ["treatise"]; 264, 265.
ŞI, 127*, 153*.
ŞIMNU, spontan revolusion; decay; 85*, 87, 90, 130, 169.
ŞIMNU SUUSI, spontan (radioaktiv) decay ailesi; 85, 86*.
ŞIR, prensip; büsbütün, adamakıllı, zır; 123, 214, 215.
ŞİK, virtuel; 12, 270.
ŞLOQ, bend, "strophe".
ŞAT-PARIŞQAR, çapraz olarak par (uygun, benzer) halde; 29, 30*.
TAĞDIN SİNAR, takılmadan relativistik-simetrik; 168.
TAQ, tek. Bak: TETRÜ!
TAQI, takı: münferit paraçalar ha-

linde takılarak yinelenen şey; 13,49,92.
TAQI YİME MİN TAZ ARTUQAÇ, TAQI kondisionunda binen dazlak (integer) ilâve değer; 49.
TAQI YİME MİN İL TÜZMİŞ, 13.
TAQŞUT, pulzasion; Tatarca taqmaq ["beater"]; 117,127,214.
TALULAP, halsiz bırakarak; 127.
TALUY, (1) propagasion; 117; (2) okyanus (Arat 1965, s.42,48).
TAMDULMIŞ, damlamiş; 121.
TAMĞA, damga, alâmet, marka; harf; 162,200.
TAMU, TAMUĞ, (1) damlıyan şey, "entropy" demektir; (2) cehennem; 155*,257,258.
TAÑ, (1) sıfır, sıfıra nispetli ("null-ordered"); bağlanmış halde; 90,183,235; (2) aydınlanma. 46,119,175.
TAÑLANÇIĞ, sıfıra müteveccih, sıfır-phonon; 235.
TANMIŞ ÜZÜT, fermion; 175,176*.
Tanrının göğe dokunması, 45.
TAP, enerji; 170.
TAPIĞ, (1) spatial enerji, hareketli obje; 133*,232; (2) kabul ederek; 49; (3) takdime; 51.
TAPINMIŞ, Tatarca tabınmış [bulunmuş]; yani, elde edilmiş, 167; meydana getirilmiş, 183; mevzuunda kalmış, 168.
TARIQIP, daralarak; 136.
TARIQSAR, büzülür se; 108.
TARŞINU, "foreshorten"; 77*.
TARNI, büzülme ("contraction"); 162,163*,165,167,236.
TAŞ, çekirdek; 47,112,129.
TAŞTIN SİNAR, çekirdekten simetrik; 129.
TATIĞ, intervalens, valens; 92.
TAWRAQ, dinamik; 83,105,243.
TAY, geneolojik; 126,127*.
TAYDU, "cyclus"; (M.1985, s.166).
TAY-PAY LIN-ŞI, rekombinasion; 127*.
TAYŞIÇI, matrix; 127*,176.
TAYŞIN, geneolojik tenasüp; 127*.
TAYŞIN NOM, yıldızlar arasında teşekkül eden elementler; 127*.
TAYZI, geneoloji; 73,74*.
TAZ, (1) integer; (2) dazlak; 49, 200*.
TAZ WAÇIR, ß-decay; 200*.
TEĞİNÇSİZ, kutup; 34.
TEĞİNGÜLÜG, "alignement"; 34.
TEĞİNTİM, erişdim; 127,244.
TEĞRİK, tanjant (Arat 65, s.204).
TEĞSİNDÜRTEÇİ, katalizatör; 225, 226*.
TEĞSİNDÜRTEÇİ QANLAR, katalizatör gruplar; 225.
TEĞZİNÇ, (1) muadele, 50; (2) cilt (Arat 1965, s.84).
TEKİRİLİK, tesirli; 230.
TELİM, tutum, davranış; 27,225,226*.
TEMİR, demir; 200,225.
TEMİR BİRİKE, demir sentezi; 200.
TENKERGÜLÜGSÜZ, muvazenet halinde; 225,226*.
TENRİ, kreasion (yoktan var edilme); 45*,52,129,240,246.
TENRİDEM KÖZ, kreativ model; 77.
TENRİDEM QUT BUYAN UTMAQ, invariant manifestasionlar kreasi-

onu elde etmek; 133.
TEÑRİLİ YİRLİ, uzaylı; 283*.
TEÑRİ OĞLANI, kreasion konformasionu; 275. [155,240.
TEÑRİ YİRİ, kreasion mahalli;
TERK, teşekkül, tahakkuk; sükûnet (terk!); 105,122,214.
TERZ, ters ("contra"); 223.
TETRÜ, zıt, "odd", negativ; 172, 173*,175*,219*,223.
Tevrat, 60,62.
TIDIĞ, çelişki; 50,57,59.
TIL, (1)metin ("text"),224; (2) ifade ("expression"),223; (3)amel ("performance"),61.
TINLIĞ, keyfîlik; 18,26,27,28, 67,79,89,170,171*,211,214,226.
TINLIĞ UDU BARMAQ, keyfî şümullü mahiyet; 233*.
Tİ [TİTİR]; 92.
TİDMİŞ, denilen şey, "concernment"; 117.
TİGİN, aksion [tesir eden kuvvet], aksioner; 30,253. [266.
TİGME, tesir; konu, konsept; 50,227,
TİKİM, atomların daha dik (sarp; yani, yüksek) enerji seviyesi; 111,241.
TİKVİ, dikey; 203. [237.
TİLGEN, geometri; 46,62,159,215,
TİLGEN ÊVİRMEK, geometri teşkil etmek; 46,215.
TİLGEN TEGSİNDÜRMEK, geometri değişindirmek; 62,63*.
TİLİG, komponent; 233. Bak: SİZİK!
TİL-KÖNÜL, prensip; 122,216.
TİP-OT, diskret enerji; 92,96*.
TİP YADILMIŞ, temel tatmin; 88*.
TİRİG, hayat; 122.
TİRİG ÖZÜG İLTİLMİŞİ, hayat spesifikasionunun primordiumu; yani, ilk canlı organizma; 122.
TİRİN, dirilik; 123. Bak: ARIĞ T.
TİTİR, (1)ditilen (dağınık hale gelen) irilik; molekül; (2)atomların tabii vibrasionu; 25, 92,95*,142,143,147,149,151.
TİTRÜ BAQA, ditilme yolu ile baki kalan şey; vibrasion; 75.
TİZ, 142*,143,144. Bak: BÜK-TAĞ!
TK [TİTİR KİRTGÜNÇİ]; 260-271.
TQBU [TEÑRİDEM QUT-BUYAN UTMAQ]; 97,108,133.
TKN [TAYŞIN-KİRTÜ NOM]; 47,51, 115,116,174,204,215.
TOĞĞU, doğma; 34.
TOĞMAQ-ÖÇMEK, doğmak ve inkıraz bulmak; 25.
TOLP, tahakkuk eden ("designed"), düzen sarmış olan; 25,249,256.
TOLPI TÜZÜN, tahakkuk eden düzen; Minkowski Univerzumu; 68,119*, 120,121,122,186,206.
TOLPI TÜZÜN UĞAN ARSI, Minkowski Univerzumunun zaman dimenzionu; 119,274-275.
TOLPTIN SIÑAR, "design"den simetrik; 256.
TON, giygi, matris; 29.
TON QARASA, giygi takımı; 29*.
TONŞIR, donuşur; 87,134.
TOOR, TOR, kâinatın birbirleri ile münasebetli ÊTÜZ'lerinin ["events"] dinamik ağı; sistem;

TOP,toplanılmış hal: atomların —tıpkı kristaller imişçesine tertiplenerek—rijit hale gelmiş şekilleri (meselâ,element çekirdekleri gibi);73,212.
TOPULUR YARUQ,kristallin şeklinde (geometrik birimlikler halinde toplanarak rijitlebilen halde) spektrum;134.
TORUQ,sistematik olarak;doğrudan doğruya;29.
TOY,kollektiv,seremoniel;62,117,119.
TOY QUWRAĞ,kollektriv fenomen;62,119.
TÖPÜN,"spiculum";151*,162.
TÖRT İÇERMEK,4 muhteva;77.
TÖRT İLİG TEŋRİLER, 4 origin halinde kreasionlar (Arat 1965,s.24).
TÖRT QORQINÇSIZ EŋREYÜK,4 indifferent eşdeğerlilik;50.
TÖRT TOĞMAQ BİŞ YOL,155,158.
TÖRT TÜRLÜG ÖVRİLİNÇSİZ SÜZÜK KİRTGÜNÇ,263.
TÖRT TÜRLÜG ŞIMNULAR, dört türlü decay'lar;262.
TÖRT ULUĞ ÇİÜLER;92,94*.
TÖRT ULUĞ TÜŞ,dört seigniorial çekirdek;174.
TÖRT-ÜÇ KİRTÜLER,60,61*.
TÖRT YOLLAR,34,35.
TÖRÜ,kanun;28,122,227,243.
TÖRÜME,türeme,temayüz;174,224.
TÖSKEKİÇ,geritepen;224*.
TÖZ,enthalpy;preservasion,tahammül,devamlılık;87,88*,112,138,172,205,242,257,276.
TÖZİN YILTIZ,massiv y.;85,86*.
TÖZKERİNÇSİZ,mukavemetsiz,dayanıksız;zayıf;85,174.
TÖZKERİNÇSİZ YİG-ÜSTÜNKİ BURQAN QUTI,zayıf vektoriel-net gravitasion invariansı,"zayıf nuklear kuvvet" demek;85,86*.
TÖZLÜG,"persistive";79.
TPLŞ [TAY-PAY LIN-ŞI];127,128.
transformasion,UZ;205*.
TSUY,TUSU,teşekkül;158,223,258.
TSUY İRİNÇÜ,maddeleşme,substanslaşma;223.
TT [TOLPI TÜZÜN];27,53,68,101,105,206,209,222,243.
TUÇ,bakır;225.
TUDA,objekt hali;yani,izotop;73*.
TUDÇI,objektiv olarak;25,206*.
TUDĞU,objekti olan;206*.
TUDMAQ,obje;58,71,206*.
TUDRUĞ,kaliteli,kalite;50,206*.
TUĞ BAŞLIĞ,dünast başlığı;29.
Turfan,Turpan,7.
TURĞIN,stasioner (durgun);134.
TURĞURU,inşa;(Arat ,s.46,202).
TURQARU,içinde bulunulan (yaşanılan),hal-i hazırki;25.
TURULSAR,baki kalır sa,durulur sa;112.
TURUM-ARA,tabiat;25,27,134,256.
TURURI,historia (tarih);279.
TUŞ,değer,sefer,esna;Qırğızca tuş [karşıda bulunan,yön;zaman,çağ;tesadüf,tahaddüs];58,59,206,266,273.
TUTA YİGÜ AŞ,işe koşma hali takviyesi;"kinetik enerji";29,133.

TUTÇI,prosedür,tutum,gösterilen vasıf;105,239.
TUWAÇA,radyo patlaması;123,124*.
TUYAR ÖDKÜRÜR,idrak eder;25.
TUYMAQ BİLİG,gravitasional dalga;160*.
TUYMIŞ,cazibe;117.
TUYUNMAQ,interaksion;32*,71*,121,186,212,213.
TUYUNMIŞLAR,subatomik parçacıklar;25,27,71*,172,206,209,213,256.
TUYUNMIŞLAR İLİGİ,atom çekirdeği;25,27,206.
TUYU-YAPA,atom;203*,206.
TUYU-YUMQI,integral cazibe;25.
TÜKÜN,seri;13.
TÜL,atık;130*.
TÜLTEKLER,zorlar;27.
TÜMEKİN ĒNEYÜ,"assambled compound" [çatılan terkip];256*.
TÜMEN,10.000;22,73,74*,156,262.
TÜN,58,67,226,227*.
TÜNERMEZ,karanlıklaşmıyan;112.
TÜP,esas,temel,dayanak;27.
TÜŞ,çekirdek,TAŞ;174.
TÜTRÜM-TĒRİN,261,262*.
TÜTSÜK,dalga uzunluğunda husule gelen artma,dalga uzunluğu;95,96*,167,168,236.
TÜTSÜK KÖYÜRÜ,96*,167,168.
TÜTÜN,dalga ("wave");236.
TÜÜ-ĒVİNİ,holomorphic;227,228*.
TÜZ-TAPLAĞ,armoni;267,269*.
TÜZÜN,düzen,"structure","arrangement";138.Bak:TOLPI T.
TÜZÜN YAWAŞ,struktural taç;yani,hidrojen;12,260.
UDUĞ,"statement";75.
UDUM,univerzum;205*.
UDUMBAR, "cosmology";205*.
UDUZTAÇI,sevkedecek olan;77.
UĞAN ALP,possessiv zaman;62.
UĞAN ARZILAR,zaman koordinatları (arz'ları!);43. [119.
UĞAN ARSI,zaman dimenzionu;44,
UĞANLAR,zamanlar,zamandaşlar;18,46,172.
UĞANLAR QANI,zamanlar grubu;170,172,173*.
UĞULUĞSUZ,zamana uyumsuz,iptidai;105. [172.
UĞUSUZ,zamana uymuyacak şekilde;
UQA-BİLÜ,anlaşılma;223.
UQUTULUNUZ,öğretici tasfir.
ULATI İŞ,kommunikativ operasion;116,154. [150.
ultraviolett ışık,114,144,146,
ULUĞ,seigniorial,super;46,62,118,143,162,185,187,202*,209.
ULUĞ ĒRNGEK,U.formasion;162.
ULUĞI-KİÇİĞİ,seignior'luğu-yunior'luğu;153.
ULUĞ İLİGLER,U.menşeler;270.
ULUĞ KÖLÜNGÜ,süper istiap;46.
ULUĞ TAMU,U.enthropik hal;257.
ULUĞ YİL,güneş yeli;187,188*.
ULUNÇIĞ ACUNLAR,kommunikativ hilkatlar (yani,protogalaksiler);242.
ULUŞ,populasion;49,57,134,v.s.
UMAMAQ,konsept (taslak);257.
UMUĞ,"reference";16,44,60,62,vs.
UMUĞ-INAĞ,referens sistemi;84,

172,173*,246.
UMUNÇ, aksiom; 266. [225.
UNA-ANI, modal kualifikasion;
UPASANÇ SILIĞ TİĞİN, 7,16.
URMIŞ, tesir yapmış; 103,142,143, 147,149,151.
URUĞ, mensup olan; tohum; 22,91. Tatarca uru [filiz, yumru, ne-
URUP, vurarak; 75. [sil.
US [UŞIQLARNIÑ SAWI]; 90.
USADI, "corpuscular propelled"; 62,172,173*,209.
USADI IDUR YARUQLAR, vucut halinde ilerliyen spektrumlar;
USADI TURQARU ÖYÜ, kor- [62.
puskular halde tahayyül; 172,
USADI YOLUQUP, korpus- [173*.
kular halde tahakkuk eden; 209.
UST [UPASANÇ SILIĞ TİĞİN]; 244.
USUN IRAQ QALP, zayıf interaksion; "korpuskular olarak ırağa saçılan parlık"; 209,210*.
USUN QO-Ü, katalys parçacığı, katalizator; 57*,273.
USUN-ÖDÜN, "correlation"; 62.
USUN-SANSAR, parçacık korrelasionu; 172,173*.
UŞ, aksion; aksioner, Majeste, başkan; 20, (Mirşan 1985, s.195-197).
UTAQA-PARASAT; 65*,268.
UTĞURAQ, tesellüm edilen, elde olunan, ütülen; 44,50,59,83,134, 137,138,245; [delivered, surrendered]
UTĞURAQ BİR, vakuum teslimatı, vakuumdan çıkmış şeyler; 59.
UTLISIZ, konserve (kazandırmıyan halde); 223.
UTLI YAN, kazanç ciheti; 115.
UTMIŞLAR, tekvin parçacıkları, yeni vektor potensialler; 46,206*.
UTMIŞLAR-UL, "band"; 222*.
UTRU, (1) kazandırıcı; (2) pozitiv; (3) "even"; 102,108,172,173*,177.
UTUŞ, tekvin; (Mirşan 1985, s.183).
UU, tekâmül (evolusion); 165.
UU [UTMIŞLARNIÑ ULUŞI]; 106,277.
Uygur Alfebesi, 19,20. [205*.
UZ, transformasion; 50,106,117,122,
UZADI QURUĞ, 118*.
UZ TAQŞUTLUĞ TALUYLAR, transformasion pulzasionlarından doğan propagasionlar; yani, gravitasional dalgalar; 117.
UZAQ URU, uzak tesir; 142*,143, vs.
UZANMAQ, kontinuum (kâinatın devam edip giden şekli]; 169.
UZ KÖRÜ, transformasion orientasionu (meselâ, Lorentz Transformasionu gibi); 238.
'uzza, neutron; 33*,34.
ÜÇ AĞU, üç antimadde; 224.
ÜÇ ĒRDİNİ QUT, üç değişmiyen durum (yani, 3 quark); 31,32,51.
ÜÇ ĒRDİNİ ÖD, üç durum kondisionu (veya erası); 49.
ÜÇ NOM TİLGENİ, üç NOM geometrisi; 50,179.
ÜÇ OĞUŞ, üç substans; 54.
ÜÇ ÖDKİ ALQU NOM, üç kondisiondaki univerzal NOM ; 25.
ÜÇ ÖDKİ BURQAN BAQŞILAR, üç kondisiondaki BUQAN koruyucuları; 43,69.

ÜÇ ÖDKİ QAÑ ÖGÜZ, üç kondisiondaki Galaksi Çekirdeği; 258.
ÜÇ ÖDKİ UTMIŞLAR, 121. [106.
ÜÇ ÖDTEKİ QAYU BARINÇA ULUŞLAR,
ÜÇ TAMĞA (Arat 1965, s.54).
ÜÇ TÜRLÜĞ QUT (Arat 1965, s.180).
ÜÇÜNÇ ALINĞADTURĞU, 198.
ÜÇ ÜZÜT, üç mamul; 176.
ÜKSİNTE, diklenmesinde, "sträuben"inde; 136, 137. [225.
ÜLGÜ, standart, model; 48, 62, 205,
ÜLGÜLENÇSİZ, modulasionsuz; 101*,
ÜLGÜLENÇSİZ YORIĞ, 102. [102.
ÜLGÜLÜG, modulasionlu; 101*, 109.
ÜLGÜ SANI 84.000 (Arat, s.92).
ÜLGÜSÜZ, "unpatterned"; 89, 225.
ÜN, çağrışım (tecelli); 60, 62, 131, 241.
ÜNİ İSİGİ, tecelli kabiliyeti, "manifestation faculty"; 62.
ÜR, beka, devamlılık; 51, 117.
ÜRLÜKSÜZ, devamlı olmuyan, geçici; fani; 25, 118, 257.
ÜR ÖDÜN ÖGELİM, kaydedelim; 117.
ÜRÜK, ahiret; 85.
ÜSKİNTE, muvacehesinde, netice itibarile; 101, 245, 275.
ÜSLÜNÇÜ, ilk ("primeval") hale rücu; 90.
ÜSTÜN, dominant, üstte; 155.
ÜSÜLGÜ, kopacak (kesilip alınacak) derecede; 243, 244*. [244*.
ÜSÜP, keserek, kesilerek; 29, 112,
ÜT-KİYE, kohezion ütülmesi, "yanma" ("burning") demektir; 54.
ÜZÜKSÜZ, kopuksuz; 171.
ÜZÜLGÜ, kopma; 59.
ÜZÜT, üzüp (kat'i olarak) elde olunan şey, kat'iyet; 175, 176*.
Van Allen Kuşakları, EV-BARQ; 187, 189*, 191, 193, 152.
WAÇIRA, çabuk ıran; 123, 124*.
WAÇIRA TUWAÇA, 107, 123.
WAÇRAZAN, radioaktiv; 85*.
WAÇRAZAN ÖRGÜN, radioaktiv organ; 23, 85.
WAQ, (1) ufak; (2) element; 258, 259*.
WAP-XUA'Kİ, kuvvetler babı; 260,
WARUQ, netice; 292. [262*.
WASIR, planetar disk; 87, 88*.
WAX-ŞİK, virtuel parçacık; 270.
WAY-NIQILAR, egzersizler; 131, 132*.
WAY-RUÇANA, YARUQ, 123*.
WAY-TURILIĞ, muvazenetteki; 277.
WAZIR, fizik; 25, 27, 161*.
WIŞAY, Sans. vijay [zafer]; 46.
VİKİRANDAGAMİN, 272, 273.
Virgo Takımı, 10, 157, 158.
XA, 151*, 161, 165, 276.
X-ışınları, 140, 144, 145, 146, 149.
XUA, kuvvet; 101, 156, 183. Bak: QUA!
XUA ÇEÇEK, 183, 184, 185, 275*.
YABA, kapalı kabuk; 54, 55*, 203.
YABA ÇAM-BUD WİP, Y.Ç.-B.W.'in kapalı kabukları; 237*.
YABA YİRTİNÇÜG, yercil gelişimin kapalı kabukları; 54.
YAD, yabancı; 87, 88*, 90, 223.
YADILMIŞ, tatmin edilmiş, "stabil atom çekirdeği" demektir; 87, 88.
YAĞI, radioaktiv emission, emission; 46, 87, 88*, 90.
YAĞIZ, kinetik, "propulsive" (gelen), canlı; (Mirşan 1985, s.107).

YAĞMIŞ, yağmış, "propulsed" [ileri sürülmüş]; 183.
YAĞMUR, jet; 183, 184*.
YAQTURUP, aydınlandırarak, ışıklandırıp (Arat 1965, s.238).
YAL, Tatarca dinlenme, izin.
YALAÑUQ, dinlenme kitlesi, dinlenme halindeki vucut ["rest-mass, body at rest"]; 28, 87, 88*, 90, 203, 225.
YALINLIĞ, devamlı ["steady"]; 67, 87, 123, 229. Bak: Tatarca yalınıw-yalwarıw [devamlı olarak yalvarma].
YALINLIĞ ÇOĞLUĞ, devamlı potensialite (itekleme); 87.
YALINU, devam etme; 229*.
YALTIRIĞLIĞ, parlama göteren; 115.
YALTRIDUR TUDRUĞ TİGME, parlak vasıflı tesir; 50.
YALTRIYU KÖK QALIQ, yıldızlar arasında parlıyan gaz ve tozlar; (Arat 1965, s.206!).
YALTRIYU ÖNER YARUQ, parlıyarak gelişen spektrum; 191.
YALTRIYUR ERDİN, parlak durum ["brilliant state"]; 237*.
YAM, Tatarca "ıstasyon" ki, "imping" [çarpma] demektir; 90, 187.
YALWARU, substanslaşma; 105.
YAM-A-RAÇA, hareketten doğan çarpmalar la teşekkül eden ince yapı (plazma gaz); plazma-gaz stasyonu; 54, 55*. [192.
YAN, cihet, husus; refakat, tür; 115,
YAÑ, jest, yenilik, teori; tesir; 57, 105, 106, 128, 203, 204*.
YANA, yeni; 124, 298.
YANA, (1) tekrar, yine; 109; (2) buna karşılık; 262; (3) yanaşılmış halde, yan-yana bulunan; 57, 204, 238; (4) yan kısımda bulunan; 191; (5) Tatarca yanalğan [yönelen]; (6) yana, cihete; 192.
YANA QATNAYU, mükerrer kat teşkil etme; 193.
YANAR ERNGEK, yanar halde formasion; 162, 163*, 229.
YAÑARTI, yeniden; 262.
YANÇA, tevali (radioaktiv seri); 87, 88*. Bak: ŞIMNU SUUSI!
YANĞARINÇSIZ İŞLİG, yenilenmiyen operasionlu; 87.
YAÑI, gün (Mirşan 1985, s.166-171).
YAÑILMAQ, "tagen", konsey teşkil etmek; 92, 109.
YAÑILMIŞ, "Tagung", konsey; 77.
YANINÇ, refakat, "sattelite"; 87.
YAÑINTA, konseyinde; 128.
YAÑIRTI, "Tagung" [oturum, toplanti, kurultay] teşkil etmek üzere; 121, 122*.
YAÑQIP BİRMEKLİG YARUQ, radiospektrum; 109.
YAÑQU, radio (emissionu); 108*.
YAPA, konservasion; 90, 204*, 205.
YAPA TINLIĞ, konservasion keyfiliği, YALAÑUQ demek; 90.
YAPIRĞAQ, (1) yaprak; (2) konservasion kancası; (3) Van Allen Kuşakları; 152*, 191, 193.
YAPIRĞAQLARNIÑ İDİGİ, Van Allen Kuşaklarının induksionu; 191.

YAPIRĞAQ XUALAR, yaprak halinde kuvvetler (Arat, s.194!).
YARAĞ, "profit", fayda; 28, 249.
YARATINĞU, yaratma; 203.
YARATINĞU YAN, 203.
YARLIĞ, vahiy; 75.
YARP, aşikâr, belirgin; 87, 204.
YARUDĞU, "fission"; 237, 238*.
YARUDUR, parlatır; 128, (Mirşan 1985, s.108!).
YARUQ, spektrum; 55*, 67, 109, 156, 158, 183, 191, 249.
YARUQ KÜN TENRİ TİLGENİ, spektrum halinde ışık kreasionu geometrisi; 237.
YARUQ ÖN, spektrum kaynağı; 276.
YARUQ-YAŞUQ, diffraksion yapmış olan spektrum kısmı; 54, 55*, 142, 143, 147, 149, 152.
YARUQ YULA, spektral yulma; 56, 57*, 168.
YARUMA, diffraksion (ışığın kırılması); 142, 143, 147, 149.
YARUTDAÇI, supernova; 109.
YASIMJQ, antimadde (madde temsilcisi!); 54. Karşılaştır: Tatarca yasawıl [temsilci, ve haberci]; Rusçası ĕsaul [yüzbaşı].
YASMAQ, taviz (temsil izni); 91.
YASTIMIZ, temsil ettirdik; 223.
YASUQ, violasion; 223*, 224.
YAŞ, (1) koşma zaman; yaş [yılların tevalisi]; (2) çağ (meselâ, ON-YAŞ, QARI YAŞLIĞ); (3) göz yaşı (meselâ, YAŞIN AQIDUR); (4) ışık saçma, parlama (meselâ, YAŞLAP-KÜKÜREP); 22, 83, 253.
YAŞUQ, koşma zaman gecikmesi; 54*.
YATWI, yatay; 203. Bak: TİKVİ!
YAWA ĔRDİNİ, yağış durumu; 191.
YAWALDIRU, YAWALDIRĞU, istikrar temin etme; 28, 87.
YAWAŞ, tepe, taç; 260, 262*.
YAWIZ, yavuz ["fast"]; 243*.
YAWIZ ADALAR, 243*.
YAWLAQ, izole; 28.
YAWRI, yavru, türev; 29, 87.
YAZINÇ, hadise (QİQ, s.434).
YAZMAQ, tahaddüs etmek; 226.
YAZUQ, günah; (Mirşan 1985, s.119).
YĔK, ilâve, güvence; 175, 176*.
YĔK-İÇKEK, neutron; 187, 190*.
YĔK-İÇKEK YOQ, 202*.
YID, tesir, tepki; 92, 167, 202*.
YIDIĞ SASIĞ, koku effekti; yani, "gaz"; (TTT 1934, s.52!), 202*.
YIDI-YIPAR, YID-YIPAR, Compton Tesiri; 92, 95*, 167.
YIDI YOQINĞA, dağılarak yok olma, fragmentasion effekti; 85.
YIDRUQ QILU, tepki; 202*. [202*.
YIL-AY, anomalistik yıl; 253, 254*.
YILAYULI, "supplemental", devri, kondisional; 20, 60, 185.
YILTIZ, yıldız; 85.
YINAQ, iktidar; 105, 183, 195*.
YIPAR, "recoil"; 92, 95*, 167, 168.
YIRĞAW, taviz verme; 82*.
YĬDE, Tatarca cĭtizlik [beceri].
YĬDE UDUŞU KÖLÜNGÜLER, univerzolojik beceri istiapları; 61.
YĬDİNÇSİZ, imkânsız; 253.
YĬG, (1) vektor; 50, 60, 119, 121, 185, 211, 232, 244; (2) maksimal; 60; (3) hakiki; 130.

YĪG ASIĞ, vektoriel mekanizma;
YĪG ĒD, vektor artikel; 92. [249.
YĪG ĒDGÜ, vektorogony; 119.
YĪG NOM, vektor NOM; 50.
YĪG-ÜSTÜNKİ, vektoriel-net; 60.
YĪG SOĞANÇIĞ, 36.
YĪG-YORIĞ, vektor-gradient; 71, 122, 211.
YĪG YÖRÜĞLİ YILAYULI, vektor-yöre kondisionlu; 60.
YĪG ÖSELİKSİZ BODI-ÇIT, 211.
YĪL, (1) konveksion; 149, 159; (2) yel; 187.
YĪLVİ cilbegey; 130*, 204.
YĪLVİ TÜL, cilbegey atık; 130*.
YĪLVİ YAN, hususi relativite teorisi; 60, 61*.
YĪM, takvim (Mirşan 1965, s.166).
YĪME, (1) takvime göre; (2) şöyledir ki, 237, 264, 270; (3) buna (bu hale, bu hesaba) göre, 168, 253, 268. AŞU YĪME, bundan made,
YĪME QUY-ŞIPQANLIĞ UD [273.
YIL, ALTINÇ AY, BİR YANI [takvime göre QUY-ŞIPQAN'lı UD YIL, 6.ay, 1.gün], d.ö.1.6.523 (Mirşan 1985, s.166). [237.
YĪNÇİRÜ, kalıtım ["heredity"],
YĪNDEM ARIĞ, dissosiasion; 185*.
YĪNTEM, realite, varlık; konkret; 54, 130, 236. [nen; 130.
YĪNTEM ARIĞ, varlıkdan ötele-
YĪNTİP, halen var olan; 121.
YĪNTSİMEKSİZ YĪG MENİ, varlık belgesi göstermiyen maksimal ebediyet; "maksimal entropy" demektir; 60-61.
YİPİN, ipleniş, "lane"; 149, 150*.
YĪR, (1) yer; (2) "terrastry", madde olarak yer; (3) mahal; 142, 159, 275, 277.
YĪRÇİ, rehber; 253.
YĪRDİNÇÜ, YĪRTİNÇÜ, yercil gelişim, massiv vucut haline gelme; yıldız; 54, 56*, 60, 71, 79, 130, 215.
YĪR ÖNLÜG YARUQ-YAŞUQ, yer kaynaklı YARUQ-YAŞUQ; 142.
YĪR-SUW, terrastrial elektromagnetik radiasion; 275*.
YĪRTİNÇÜ YULASI, yercil-gelişim yulmaları; 215. Bak: YARUQ-YULA!
YĪR YÜÜZİ, yer yüzü; 237.
YĪSDİM, müşabehet; 25. Bak: İSTİM!
YĪTİ AĞILIĞ NOMLAR, yedi atalet (diğer bir deyim le, kütük) elementleri: aynı bir KÖDÜG'de yer alan, ancak valensleri (SİM valensi sıfır olmak üzere) 1'den 7'ye kadar değişen elementler; (Arat 1965, s.46!), s.8, 236*.
YĪTİ ĒRDİNİLİĞ BİR SIRUQ, 236.
YĪTİ ĒRDİNİLİĞ YĪRLER, 36.
YĪTİ ĒRDİNİLİĞ İDİGLER, 237.
YĪTİNÇSİZ, emsalsız; 236.
YĪVİK, "arrangement", 269*.
YOÇAN; 7, 12770544 km; 249, 250*.
YOĞI, YOĞ, gözlemci; 213, 266.
YOQ, "annihilation": bir parçacığın kendi antiparçacığına rastlaması halinde, her iki parçacığın kitlelerinin enerjiye çevrilmesi; 54, 263.
YOQ ÇIĞAY BOLMAQ, kitle defekti; 263, 264*.

YOQINĞA, fragment; 85. [157,183.
YOL-YARUQ, spektral mertebe; 156,
YORIDIP, infaz ederek; 28.
YORIĞ, 68,71*,97,118,121,209,245.
YORIMIŞ, 244.
YÖRÜG, yöre; 67,68*.
YÖRÜN, konveksion; 149,150*,160.
YÖRÜN-KÖL, konvektiv konsentra-
YÖRÜN-YİPİN, 150*. [sion; 160.
YULA, yulma; 56,57*,168,215.
YULTUZ, planet; 168. Bak: YILTIZ!
YUMQI, YUMQIĞU, integrasion; 59.
YUU, yıkanma; 36,37*.
YUUÇAN, photon; 36,37*,256.
YÜDE İLDİNÜ, "intrinsic" (hakiki, içte bulunan) originasion; "hidrojen" demektir; 10,11,75.
YÜGERÜ, tahakkuk, elde olunma, tahakkuk başlangıcı (yani, yukarısı); 59,75,83,133,243,263.
YÜDMEK, emission; 264.
YÜGÜRÜ, koşma; 243.
YÜKÜNÇ, atıf, "reference"; 75.
YÜKÜNMEK QILALIM, üzerinde duralım; 203.
YÜKÜNMİŞ, matuf; 16.
YÜKÜNÜRMEN, şükran ederim; 48, 75,77,205,240. [264.
YÜK-YÜTE, yük emissionu, 243,244*,
YÜRÜN, "trajectory", mahrek; 75.
YÜRÜN ARIĞ ĒDGÜ NOMLAR, extendogonik trajektor kanunları, mahrekleri extenziv tutan (tacillendiren) kanunlar; 75.
YÜRÜN BULUT, bulut trajektorisi (Arat 1965, s.282).
YÜRÜNDEK, dolanım, orbit; 115.
YÜRÜNTEG, con [TEG]-vergent; 78.
YÜSERÜ, halkalanarak; 243,244*.
YÜT, emission, YÜDMEK; 243,244*.
YÜZ, YÜÜZ, (1) topoloji; 83,84,167, 168,183,198; (2) cüz; 235; (3) yüz (100!); 246,256; (4) çehre.
YÜZ QOLTI ĒT'ÜZ, 100 element çeşidi; 256. [183,198.
YÜZLENİP, topolojilenerek; 167,168,
YÜZ MAXA QALP, 100 sistem QALP'ı; 246.
YÜZ YUUÇAN, 100 element; 256. [84.
YÜZ-YÜZEGÜ, topolji formasionu;
YX [YAPIRĞAQ XUALAR]; 256.
zayif interaksion (veya kuvvet): mutad radioaktiv decay'a hakim kuvvet, USUN IRAQ QALP, TÖZKERİNÇSİZ YİG-ÜSTÜNKİ BURQAN QUTI.
Zeeman tesiri, 10,103.
Zeilik-Gustad, 199.

*Yıldız işaretli rakkamlar sözlerin "tarif" edildikleri sahifeleri gösteriyor.

İNGLİZCEDEN PROTOTÜRKÇEYE SÖZLÜK

abode QALIQ (see KÖK QALIQ).
absorbtion İNÇGÜ (see İNÇGE).
abundant KÖP.
acceleration,inward ÇÎ-KÎR.
" of load ÇÎ-Ü.
accept,bless ALQAYU.
accomplish YARATINĞU.
achieve BOLSAW,ÖRÎDÎW.
action ĒB-ĒDÎZ,UŞ,TĪGĪN,URU.
action at distance UZAQ URU.
acute İNÇGE (see İNÇGE İŞ).
additional time YAŞ.
additive value ARTUQAÇ.
adjustment KÜSENÇ.
advance QAW.
affine AMRAQ.
alive TÎRÎN (see ARIĞ TÎRÎN).
alphabet OQIŞIN̄UPULT.
amplification ÇIĞ.
angular momentum BASA YANA.
anharmonic oscillations TEPRET-
MÎŞLER (Arat 1965,p.204).
annihilate through augmentation ARTAYU YOQADTURU.
annihilation YOQ,YOQINĞA.
anomalistic year YIL-AY.
anticipate ÖNDÜNLÜĞ,p.253.
antiquity ANANTIMADI.
antimatter YASIMUQ.
appearance (source,constitution) ÖN.
apprehend (entrance,first perception) KÎRTGÜNÇ.
arbitrary TINLIĞ.
arbitrary extensive property TINLIĞ UDU BARMAQ.
arbitrary conservation YAPA TINLIĞ.
archaic BURUN.
archaic occured BURUN ĒRIMÎŞ.
army SÜ,OSÜ.
arrangement ĒB,YĪVÎK.
article ĒD.
aspect KÖRÜM.
aspective KÖRÜMÜG (p.223).
assembly (commonwealth,empire,solidarity;waist) BĪL.
assambled compound TÜMEKÎN ĒNEYÜ.
assets (product;electricity) ĪY.
assure ÖTKÜRÜ BĪRÎW (p.257).
atom TUYU-YAPA,QOQ.
atomic number QOLTI SANI,QOQ PARAMANULAR SANI,QOQ QIÇMAQ SANI.
attach (theses) TAĞ.
attachment (bond) TAQI (see TÜDÜŞ).
attack AQIN.
attraction TUYMIŞ.
attributive ATRUQ.
augmentative ARTAYU.
aurora BALIQ.
balance WAYTURILIĞ.
band UIMIŞLAR-UL .
bare (integer) TAZ.
base (dependency) İLÎLÎĞ.
beam QAÇIĞ.

beaming YALTIRIP (p.112).
beer KÖMEÇ.
behaviour TĒLÎM.
belch (electron) KÏKÎR.
bended attach BÜK-TAĞ.
bending of light rays TÎZ.
benefit ĒDGÜ (see MANÇUŞIRI).
beta-decay TAZ-WAÇIR.
binding (synthesis) ABITA.
binding gravitation (gravitation of synthesis) ABITA BURQAN.
black hole QARA YÏR.
body ÖSÜM.
bond QAWŞATILMIŞ QUWRAĞ.
border ÇÏK.
boson (meson) ŞAMAT WĪPAŞYAN.
boundary (environs) YÖRÜĞ (p.60).
bright ANĞARAQ.
brillant state YALTRIYUR ĒRDÎN.
calender YÏM.
capacity KÜÇ (see QUT KÜSÜŞLÜĞ KÜÇ,QUT QOLUNMAQ KÜÇÎ).
catalysis QO-Ü.
catalyst USUN QO-Ü.
catapult ORBU(Codex Cumanicus).
cation BODI-SATAW.
causal ÇIN KÎRTÜ. ...
causing ÎNGÎR.
cavity resonator QIDIĞ.
cavity of coronal prominences SAÇ QIDIĞ.
central (atavus) formation (e.g., Centre of Galaxy) ATSIZ ĒRNGEK.
central (nuclear) group ÎLÎĞ QAN.
centre (rudiment,origin) ÎLÎG.
centre of galaxy QUT BUYANLAR Î-LÎGÎ (see QAĀN OGÜZ,ORDU).
centrypetal force ÇAQŞAPIT.
certain (legal,ruling,ordinate, determined,dynamical) ÖKÜŞ.
charge BOD (see BODI SÖGÜT).
charge conjugation ODUN.
charge conjugation rescript O-DUN NISWANI.
charge excess (that is,ionisation charge) BODI-ÇÎT.
charged place BODIMANT ORUN.
circle (sphere) SOLA.
circumference QURŞADILU.
closed shell YABA.
club (attached atom) TÜDÜŞ.
coherence,cohesion KÏYE.
collapse SÖNGÜ QILINÇ. [LUĞ.
collective (ceremonious) TOY-
combination (to fasten with hooks) IRĞAQ.
combination (a new condition) ŞI
commonwealth (empire) BÏL.
combustional formation YANAR Ē-RNGEK.
comment (gradient,course) YORIĞ.
communicative ULATI.
compact (solid) QADIĞ.
compound ĒNEYÜ.
" ,assambled TÜMEKÎN ĒNEYÜ
compliance (concession) YASMAQ.
component TÎLÎG,SÎZÎK.
Compton effect YIDI-YIPAR.
concept UMAMAQ,ÖRGÜT.
concernment TÏDMÎŞ.
concrete SI.
condition TURUŞ (p.92;see ÖD).
conditional (supplemental) YI-LAYULI [opposite:ÇINLAYULI).

conceive UQA-BÎLÚ.
concentration (volumical) KÖL.
configuration BUSUŞ,OŞĞURU.
conformation OĞLAN.
conjugation SANSAR.
consecutive QOŞMIŞ.
consequence ĒRVÎŞ.
conservation YAPA,SART-AWAXI.
conserved UTLISIZ. [GEK.
(it is to) consider SAQINMIŞ KĒR-
constants AD-BĒLGÜLER.
constants of ruling tenets AYI ÖKÜŞ AD-BĒLGÜLER.
constant spatial energy ANUDARA ÖSELÎKSÎZ TAPIĞ.
constitution YIŞ,ĪL-TORU.
consul OYULBUÇ.
consulter OYĞUÇI.
contemporaries UĞANLAR.
contents AL-ALTAĞ,ÎÇERMEK.
continual (assiduous) QANINÇSIZ.
continuum UZANMAQ.
continuous variable (phase),tendency to formation (to occur,to exist),instability,psyche KÖNÜL.
contract (engagement) ANT,ANTILĞAW.
contract TARIQIW.
contraction TARNI.
contradiction TIDIĞ.
conventional KÖNÎ.
convergent YÜRÜNTEG.
conversion AW,AWA (see AWA LUQĪDA ÎŞVARA,AWIŞ TAMU).
copper TUÇ.
core SAMAR.
corporeal (concrete) galaxy ANUŞAĞAN ORDU.
correlation USUN ÖDÜN.
corpuscular propelled USADI.
" " spectrums USADI IDUR YARUQLAR.
cosmic age ON-YAŞ.
cosmic manifestation BUYAN.
cosmic polarisations ON PARAMITLAR .
cosmic rays QAÇIĞLAR.
cosmogesture (novelty,theory;influence) YAÑ.
cosmogony ON-ĒDGÜ.
cosmos ON.
cosmosymmetrical gravitations ONTIN SIÑARQI BURQANLAR.
cosmoterrestrial places ON YĪR ORUNLAR.
cosmoworld OL-ONI.
covalent bond ĪL-QAN.
covetousness (that is BOŞ TAŞ YIĞU) SAMADI.
creation TEÑRÎ (see TEÑRÎDEM QUT BUYAN,TEÑRÎ OĞLANI).
creative model TEÑRÎDEM KÖZ.
crystallin TOP (see TOPULUR YARUQ).
culture (wellwishing,magnetism) ĪG.
current ÖTÜLÎG,ÖTÜKÎN. [YIŞ.
current constitution ÖTÜKÎN
current force of the state ÖDÎSÎG ÖTÜLÎG KÜÇ.
curvature (detachment,separation) ADIRTLIĞ (p.136) (see AÇA ADIRA).
cycle TAYDU.

cyclicator (shaper) TAYŞIÇI.
dark night (suspension,adjourn-ment) QARANĞU TÜN.
decay SUU,YÏM;ŞIMNU.
decay series (decay chain,radioactive series) YANÇA,ŞIMNU SUUSI.
declarant (decret;diplomatic note,dictio) BUY.
declaration (to refer) BUYAN, ÖGÎRMEK.
defective (that is "stable") MÜNLÜG.
defence QORILMAQ.
delegate OYIĞA-ÎNÎ (AË!).
delivered (surrundered) UTĞURAQ (see UTĞURAQ BÎR).
depart ARIŞ-ARIĞ.
dependency (base) ÎLÎLÎG.
dependent ÎLÎNMÎŞ (Arat,p.52).
descent of edge (that is "convection") YÖRÜN (see YÖRÜNYÎPÎN).
designate BËLGÜRTÜ (p.156,198).
design of structure (that is "the Minkowski universe") TOLPI TÜZÜN.
desired KÜSEP (Arat 1965,p.252).
determination of subjectional direction IN-ITIRA ÇAL.
develope ONÜ (see OLURĞU).
differential ALTUN,QŞAN. [ZEÇ.
differential electron ALTUN KÜ-
differential time QŞAN ÖD.
differentiation (annulment) QŞANTI-Î QILMAQ.
diffracted spectrum YARUQ-YAŞUQ.
dilated ARTUQ.
dimension ARS.
dipole ÏKÎLÎ-TËĞÎNÇSÎZ.
direction of subjection (that is "positive direction of time") IN-ITIRA.
dirt KÎR (Arat 1965,p.266).
discrete amount of energy TÎP OT.
disguise (equip) SEVÎTMEK.
dismount ALINGADIURĞU.
dispatched SEVÎGLÎG.
dispersion (swing,tremble) capacity (that is "molecule) TÎTÎR.
displacement quantum ATIM-OQ.
disposal ÖZLÜG.
dispose (consider) SAQINU.
dissociation YÏNDEM ARIĞ.
distinction ADRA .
distinguish (to be dimensioned) ARSIQU (see KÖDRÜNÇ).
disturbance BUZ (also "ice").
distributive ÜLEMÎŞ (Arat 1965, s.238).
divergence ALQINMAQ,ALQIĞ.
divergent condition ALQINĞU ÖD.
doctor ÏMÇÎ.
doctor of medicine OTAÇI ÏMÇÎ.
doctrine ÖGÎS.
domain,domination SÎTÎ.
domination (sovereignty) AT-UR.
Doppler effect ALQIŞ ALU.
driven (inductive) ÏDÎ.
driving (propelling) IDUR (p.62).
drop (that is "entropy") TAMU.
dropped TAMDULMIŞ.
dryness QAQAÇ (p.224).

dweller (content;abode) QALIQ.
dynamical TAWRAQ,BOŞĞUTSUZ,ÖKÜŞ,İŞWARA.
dynamic momentum (lead,fundamental law of the cosmos,dynamical interaction,dominance, centrypetal force,nomos) NOM.
dynasty AT-OĞ.
early ERTE,ERTÜRÜ (p.221).
Earth (place,terrestry) YİR.
east KÜN-TOĞSIQ.
educate İĞİTÜ,İĞÜ (see İĞ).
effect TEKİRİLİĞ (p.230),TİĞME.
effective AŞNUÇA,AŞNUQI.
efficience İĞİT (Mir.73,p.29).
ejection SU (also "water").
equation TEĞZİNÇLİĞ (p.50).
equilibrium,in the state of, TEŃKERGÜLÜGSÜZ.
equivalence ENREYÜK.
electively (according to proposition) KÖŃÜLÇE.
electric charge e TAQI YİME MİN TAZ ARTUQAÇ [bare integral multiple which decays integer].
electromagnetic radiation SUW.
electromagnetism İY-İĞ,MANÇUŞIRI.
electron KÜZEÇ,ARANYADAN,BODIYORIĞ,KİKİR (see "reducer").
electrons of the low energy level of atoms ARANYADAN.
elegy ÖKÜDİM (Mir.70,p.74).
element WAQ,QOĞ,QUM,BULUŃ.
elementary particle ER,ÖŃLÜG QUM,NOM,TINLIĞ.
emanation (phase) SUDUR.
emerge (emission) QUDULUŞU.
emission QUDULUŞU,YÜT,YÜDEMEK, YAĞI.
emissions of spontaneous radioactive decay YAĞI.
encompass (universal) ALQU.
endothermic İMİRT.
energetic AŞTAŃIQ (p.279).
energy TAP.
" ,kinetic, AŞ.
" ,potential,QUT QOLUNMAQ KÜÇİ.
" ,spatial,TAPIĞ.
engagement ANTILĞAW,ANT.
enlarge (expanse) İRİNÜ.
enthalpy (preservation,endurance) TÖZ.
entity (heading) ALQ (p.240).
entropy TAMU (also "hell").
era (condition,relation,time) OD.
eshatological (future) KİN,KİNTSÜ.
essence (substance,appearance,allotment,changeble quantity,civilisation,San.dhatu) OĞUŞ.
eternal MEŃGÜ,MEŃİLİĞ (p.243,253).
Europa QUT-YAQ (Mirşan 1970,p.78).
even (positive) UTRU.
event (body,merit) ET'ÜZ.
evident (apparent) YARP,KÖRKLE, BELGÜLÜG (p.92,76,273).
evolution (development) BIŞRIŃGU.
evolutionary ejection SUU.
evolve BIŞIĞ BOLU (p.92).
exact ÇAQ (Arat 1965,s.92).
excel KÖYÜRÜ.
excess ÇİT (see BODI-ÇİT).
exchange TEGSİNDÜRMEK (p.62).

exchange of geometry TİLGEN TĒGSİNDÜRMEK (see NI-IRWAN).
exhaust QURIĞU (see UTLI).
exhausting UTLI.
exhibit KÖRKÎTÜ (p.28,254).
exist KÎSLEW (see YARADU).
exothermic ÖRT.
expansion ÎRÎNÜ (see ARIĞ).
explanation (instruction) ÖGRETÎNGÜ (p.121,261).
explicit ANUQ.
extendogonical movement (trajectory) YÜRÜN ARIĞ-ĒDGÜ.
extinction (collapse) ÖÇME.
extraordinary ARDUQ.
faculty BARIĞLIĞ.
fast-drift WAÇIRA.
fast-drift radio burstes WAÇIRA TUWAÇA.
fast radiation YAWUZ ADALAR.
feature (base,sourse,constitution,appearance) ÖÑ.
federation BÎRÎKÎ-AT.
fermion TANMIŞ ÜZÜT.
field ASIĞ,ÖKÜŞ.
figure (shape,look) KÖRK.
filtered SÜZÜK.
final value (last condition, sole of the foot) ADAQ.
fine structure (that is "plasma gas") RAÇA.
fine structure (plasma gas) arised through impings of motion YAM-A-RAÇA.
fire ATAS.
flux AQAŞ (that is "background blackbody radiation").
folds BÜGÜLER.
force XUA (see LIN-XUA), to force = TÜLTEKLEW.
formation ĒRNGEK,TSUY.
formation of topology YÜZ YÜZEGÜ.
fortification (fortress) OR.
fortified place ĒRÎN.
fraction (quota,multiplicative) QAT.
fragment QOPI-ARIĞ.
fragrant elephant GANDA-XAST.
frame of reference UMUĞ-INAĞ.
Fraunhofer line BUN ORUN.
free AĞ (see AĞU).
free (i.e.,inertial) force QUWAĞ (see XUA,i.e.,QUA).
freeze TOÑŞU.
frequency QAYTSI,LUĞ.
functional ÎŞTÎG.
fusion BODIN (see KÖSEMEK).
gage KÜSÜŞ.
gage invariance QUT KÜSÜŞ.
gage of cosmic manifestation BUYAN KÜSÜŞ.
gage transformation KÜSÜŞLÜG TÜZÜN (Arat 1965,p.208).
galaxy ORDU,QUT BUYANLAR,ALQU TÜRLÜG TSUY.
gas YIDI SASIĞ.
genealogic TAY.
general ALĞU,AT-ULUQ (ÖBB).
genesis UTUŞ(see BÜTÎ).
genuineal ÇINLAYULI.
geodesic SEÇ.
geomagnetic field of the Earth ÇÎM-BUD WĒP.

geometry TİLGEN. [DIRU.
(to) give the stability YAWAL-
Glorious Women (that is "Queen") ÖGÜK QATUN.
goal AÑQARU.
(to) go back to primeval state ÜSLÜNÇÜ.
god TENRÎ,SÎZ,İÇÜÜM APAM,APA, UB-OZ,SORIĞ UÇI,UÇI AT.
gold ALTUN. [QOLULAW.
gonical manipulation ËDGÜTÎ
gonical reduction KÜZ-ËDGÜ.
gony ËDGÜ. [RIĞ.
gradient (comment,course) YO-
grain ("gena","generō") ËGÎN.
granulation SWA.
gravitation BURQAN,ASIĞ,AT-ASIĞ.
gravitational collapse ABAMU.
" field (mechanics, machinary) ASIĞ.
gravitational wave TUYMAQ BÎLÎĞ.
gravitation of luminousity (that is "freefall collapse") LU-ŞANTA BUROAN (i.e.,YAĞISIZIN BURQAN,p.46). [BURQAN.
gravitation of synthesis ABITA
gravitational collapse ABAMU.
gravity (weight) AĞIR.
groove (furrow) YIRĞAW.
grossness (coarse,size) ÎR.
group QAN (see QARASA).
group of times UĞANLAR QANI.
guard (post,item) SAQA.
guide YÏRÇÎ.
hair (corona) SAÇ.
half-life KÜN-ORTU.
hard (solid) QATIĞ.
engagement (that is "mass defect") ANTIRNI. [LAR.
hard relativities QADĞU NIZWAN-
haze MUN.
heading ALQ. [p.60).
herald ÖGÜY ËRÎS AT (Mir.1973,
hereditament BUWIN.
heredity İNÇSÎREDGÜ.
hinterland BÎLTÎR.
history TURURI,BOL-BOL.
hitherto (till then) MUNTADA BASAQI (p.254).
holded (threaded) BASĞUQLUĞ.
holomorphic TÜÜ-ËVÎNÎ.
homeomorphism (topological mapping) ÇEÇEK.
homogen AMRILIP TOLU TURU.
hooks of conservation (leaf) YAPIRĞAQ.
horizontal YATWI.
ice (disturbance) BUZ.
ideal ËSÜ-ËRE.
ideal form ARXANT.
(to be) identic AMRILU.
identic noticed (i.e.,idealized)(that is "isotropic") AMR-ANÇIĞ.
identification ÖG-KÖÑÜL.
image ÏSÎLGÜ (see ÏSTÎM TUIÇI ËDGÜ YILTIZ ÏSÎLGÜ).
imitating QARAQ (p.76).
impellent ËSRÎNGÜ.
imping YAM.
impossible (unfeasible) ËRDGÜSÜZ.
imprint BÎTÎMEK (p.116).
impulse ÎT.
inauguration AÇIĞ (see AÇQIZ).

in authority (power) of ASRA.
(through) increase (elongation) ARTAYU (see ARTAYU YOQADTURU).
independence ËRKSÎNMEK (see ÎLÎNMEKSÎZ).
index (factor) KÖRSER.
indifferent QORQINÇSIZ.
indivergent ALQINÇSIZ.
individual BÎR-BÎRTÎG.
induction ÏDÎŞ.
inductive (drived) ÏDÎ,ÏDÎGLÎG.
inductive (i.e.,electrically charged) condencer ÏDEÑ.
inductive magnetism ÏDÎ-ÎGE.
inductive scattering ÏDÎ SAÇILMAQ.
indulgent AYANÇAÑ.
inertia AĞILIQ.
inertial (or free) force QUWAĞ.
influential (progressive) ËNÎÑ-
instable MÜNSÜZ,ŞAMAT. [ÇÎG.
instruction ÖGRETÎNGÜ.
integer TAZ.
integration YUMQIĞU,YUMQI,SÎZ.
interaction TUYUNMAQ.
interstellar gas and dust XUAÇEÇEK,KÖK QALIQ.
intervalence (valence) TATIĞ.
intrinsic integer values of separation (i.e.,decay and transformation of particles) BUDĞIL (that is "outward transfer of angular momentum and of matter"}.
intrinsic origination (that is " "hydrogen") YÜDE ÎLDÎNÜ (see TOPÜTE ÎLTÎNÜ).
invariance (storage) (that is "unchanging form") QUT.
(to be) invariant QUTRULMAQ.
invocation (manifestation) ÜN.
invocatory ÜNLÜG (p.241).
inward acceleration ÇÎ-KÎR.
ion KÜDEN.
Ionian OG-AT OĞUR (ÖBB).
ionisation charge (charge excess) BODI ÇÎT.
ionosphere KÎRSÎZ-TINLIĞSIZ YÎR.
iron TËMÎR.
isolated YAWLAQ.
isotope TUDA. [ANÇIĞ.
isotropic (identic noticed) AMR-
interference KÎRTÜ.
in the condition of ÖDVÎ.
iron peak TËMÎR BÎRÎKE .
it is BOLTIN (p.92).
jealous KÜNÇÜK.
jet YAĞMUR.
junior KÎÇÎK (see ULUĞ).
karma (i.e.,law of individuation) BAR-KËL,KËLÎ-BARI.
kinetic energy AŞ (i.e.,strengthenening),TUTA YÎĞÜ AŞ,TAPIĞNI TUTA-UIMIŞLAR (p.232).
knowledge BÎLÎG (see ADRA TUYUĞLI BÎLÎG;ADRA TÎGME BÎLÎG).
labile QORQINÇ. [PÎN.
lane YÎPÎN,YÎP (see YÖRÜN-Yî-
laser (and maser) ÎNÇKE KÎYE SUW QIDIĞI (see DÎYAN).
laser beam DÎYAN ,ÎNÇKE KÎYE SUW.
law TÖRÜ,NOM.
law of recession ARIĞ NOM.

law of self-perpetuating intervalence (or compensation) SOĞANÇIĞ TATILIĞ NOM(A.,p.XiX).
later (future,eshatological) KÎN.
leader of the state ÖDÎS UÇI.
leading to...UDUZTAÇI.
legal,see "certain".
level (hight) ÏDÎZ.
life TÎRÎG (p.122).
life-protecting defence mechanism BÏRK.
light KÜN.
light pressure KÜN ÇOĞI.
light ray QAÇIĞ.
localized ADIĞSIZLI.
loculus morphy ÏV-BARQ.
lonely AĞLAQ.
long-standing UZADI.
lord BÏG.
love AM.
luminous,luminousity LUŞANTA.
lump BÖG.
machinary ASIĞ (gravitational field.
macroscopic-deep KÏN-TERÎN.
" divergence KÏN-ALQIĞ.
magnetism (wellwishing,culture) ÏG.
mahayana TAYŞIN (p.127).
man KÎŞÎ.
majesty AT-UŞ.
major ÖNRE ÏTÜLÎS BÏG.
major-general ÖNRE BINA BAŞI.
manifold LIN-XUA,QATUN.
(to) manipulate QOLURSEN BÏRGELÎ (p.53),QOLULAMAQ.
manifestation BUYAN.
manipulation QOLUNÇ.
" of cosmic invariances ON QUT QOLUNÇ.
mark (letter) TAMĞA.
mass ÖSELÎK,AĞIR AYIĞ QILINÇ.
mass defect ÏGSÜMIŞ BUYAN,YOQ ÇIĞAY.
massive star TÖZÜN YILTIZ.
maximal entrophy YÏNTSÎKMEKSÎZ YÏG MENÎ.
medical treatment ÏM.
medicament OT-YEM (M.1978,p.116).
medium (intermediate,intermediator) ARA.
medium of inertial force QUWAĞ
mechanics (gravitational field, machinary) ASIĞ.
Mercury (separation,nation) BUD.
metabolic ADINÇIĞ.
metabolism ADINLAR.
metabolic machinary ADINLARNIN ASIĞI.
medicine-man OTAÇI,OTAÇIQ.
message OYIĞ (Mirşan 1985,p.73).
messenger OYIĞIN BAŞI.
Minkowski universe TOLPI TÜZÜN.
modal cualification UNA-ANI.
model KÖZ.
molecule TÎTÎR.
momentum OM (see BASA YANA).
monochromatic ÏKÎSÎZ.
morphy ÏV.
motive (impellent) IDUQ.
motive invariance IDUQ QUT.
motive origin IDUQ QAN (p.257).
moving charge (victory) OD.

multiple MÎN (see ARTUQAÇ).
mutation ËNÎNÎNÎÇ.
myriad (10,000) TÜMEN.
namely (viz) ËRÎNÇ.
(very) narrow ÎNÇKE (p.111).
nation BUD.
nature TURUM-ARA.
naturs-modes (natural disposition,creation,world) ACUN.
nebula BULIT.
negative (odd) TËTRÜ.
neutral ALASIZ.
neutron YËK-ÎÇKEK.
" capture QAO-ÇAO.
" star ADAQ SOÑI.
new YAÑA.
new vector potentials UTMIŞLAR.
noble element SÎM,KÎRTGÜNÇ.
non-modulate ÜLGÜLENÇSÎZ. ŞUN.
non-radioactive state ADASIZ U-
notary BARIQ ÎTGÜÇÎ.
note BUY.
notification OY-BARITU.
novation KËLÎ-BARI,BAR-KËL.
now AMTI.
nuclear energy QUT-KÜSÜŞLÜG KÜÇ (p.255!).
nuclear fusion QUTLUĞ BODIN.
" group ÎLÎĞ QAN.
nucleon NAGARÇUNI,YËK.
nucleon form factor SAMANTA.
nucleus TAŞ,TÜŞ.
nucleus of absorbtion ÎNÇÎP TAŞ.
null (null-ordered) TAÑ.
object TUDMAQ (see TAPIĞ).
objective TUDÇI,BARIQIĞ.
obliged QAĞIL.
obligation BAĞ.
observable quantity ÖVKE.
observer YOĞI.
obtain (realisation,activation) YÜGERÜ.
odd (negative) TËTRÜ.
officer OD-UŞURU.
official ÏÎŞÎ.
old QARI (Arat 1965,p.248,274).
operation ÎŞ.
orbit YÜRÜNDEK.
organ ÖRGÜN.
organized bio-anabolic compounds (design of structure, Minkowski unuverse) TOLPI-TÜZÜN (see TOLPI-TÜZÜN UĞAN ARSI).
origin ÎLKEY (see QAÑ).
origination ÎLDÎNÜ,ÎLTÎNÜ. [283).
oscillate TËPREW,TËPREŞÜ (p.87,
outflow (shed,cast) TÜL.
outward transfer of angular momentum and of matter BUDĞIL.
ovary (to be stretched tight) QAS.
ovātiō OVKE.
overflow TAŞU (p.92). [138.
owner (possessor,Cause) ÖGE (p.
paradise ARDUQ MEÑÎLÎĞ YÏRTÎNÇÜ (p.59).
parity QALP.
particle (element) QOĞ. [ŞAR.
" conjugation USUN SAN-
particles of genesis UTMIŞLAR.
" of charge conjugation (see "new vector potentials").
particles of interaction (that is "subatomic particles") TUYUNMIŞLAR.

path YOL.
peace İNÎNÇ.
penetrating ÇOĞURT.
perceive ÖDKÜNÜP ALU (p.174).
percentage (from all) NAYUT.
perception (intelligence) AÑ.
perfect verificated ĒDGÜN BARMIŞ (p.221).
period AY,AYA,AYAĞU. [LEW.
periodic recollection AYAW-KÜ-
" state AYATAQI ĒRDÎN.
" system of nucleons AYAĞULUĞ NAGARÇUNI BAQŞI (see MAXA ŞAR-WAQLAR).
permanence (protection) BAQA.
permanent QURUĞSUZ,QAL,ÜRLÜK-LÜG (p.257).
permanent expression QAL TÎLVE.
persistive (preservative) TÖZLÜG.
phase, see "continuous variable".
phenomenon QUWRAĞ.
" of angular spin BURSAÑ QUWRAĞ.
philosophy (faculty of think) ÖG.
photochemical KÜN BADĞALI.
photo-effect KÜN TĒKÎRÎLÎĞ.
photon YALTRIYUR ĒRDÎN (p.237).
physical BOLMAQTAQI.
" property BOLMAQTAQI BARTAĞÇAN.
physics WAZIR,BOLMAQTA.
place of creation TEÑRÎ YÎRÎ.
planet YULTUZ,MUNÇUQ.
planetary disk WASIR.
Planet Venus AÑĞARAQ,BARŞ,LUU.
plasma gas RAÇA.
poison (antimatter) AĞU.
polarizated orientations PARAMIT (see ALTI PARAMIT).
polarization PARAMANU.
population ULUŞ.
positive (even) UTRI.
possessive ALP (see UĞAN ALP).
possibility ĒRDGÜ.
potenciality ÇOĞ.
potency (elementary particle) YIÑAQ (see KÎDÎN YIÑAQ).
potential energy QUT QOLUNMAQ KÜÇÎ (see BULUÑ YIÑAQ).
power QUA (XUA) (see KÜÇ).
praise ÖGDÎ (p.51).
precedences ÖÑÎLER (p.51).
precedent (to set an example) ĒS-OÑÎG (YT).
preceding ÖÑDÜNKÎ (p.277).
precession of manipulation QOLDI,QOLTI.
Pre-Egypt OT-OĞ.
preliminary ÖÑÎ-ÖÑÎ.
present TURQARU.
preservation, see "enthalpy".
pressure BASUDÇILIĞ,BASA TUIU.
previous existence ĒRTÎRÜ KISI.
previous state (element) ÖÑÎ.
prevalent AT-ONIRA.
primary procedure QIZ.
primordial top (that is "hydrogen") TOPÎTE ÎLTÎNÜ [to originate in the top].
primordium ÎLTÎNMÎŞ.
principle TÎL-KÖÑÜL,ŞIR.
principle of inordinate events (that is "the uncertainty principle") BADIL-ÖKÜŞ ĒT'ÜZ

TIL-KÖNÜL.
principle of synchrotron BADI-RA ŞIRI.
privilege (step,name) AD.
privilege-boundary AD-YÖRÜG.
procedure TUTÇI.
process ĒMGETGÜ,BARTUQ,ADIN.
professor (protector of a thesis) BAQŞI.
progress (success) ON.
prominence (distinguishment) KÖDRÜNÇ (see ARSIQU).
propagation (ocean) TALUY.
property BARTAĞÇAN,BARMAQ.
prosperity (prosperous) ÖRK.
prosthetic SUMIR TAĞ,SUMIR.
protector (system,defender, professor) BAQŞI.
proto- QODI.
protogalaxies ULUNÇIĞ ACUNLAR.
proton BAWAĞIR (see BODI SATAW).
prototype QODI-ÖZÜ.
prove KĪM-QAYU. [BĪLĪG.
provisory science QURUĞ BĪGE-
psychology KÖNÜL-BĪLĪG.
pulsation TAQŞUT.
pure ARĞU.
purpose (precaution,circumstance) SAQINÇ.
push (potentiality) ÇOĞ.
prove TANUQLAW (Arat 1965,p. 156),KĪM-QAYU.
qualify (quality) ADRUQ;TUDRUĞ.
quantum OOQ,OQ.
quark IDUQ NOM.
quasi ĪSTĪM.
quasi-stellar sources ĪSTĪM TUT-ÇI ĒDGÜ YILTIZ ĪSĪLGÜ.
qualification KEZĪG (p.46).
Queen ÖGĪM ĪL-BĪLGE QATUN,ĪL-BĪLGE QATUN QAĞAN,ÖGĪM QATUN.
quota (fold,level,row,order, layer) QAT (see QAT-QAT).
quotient QATÇIĞ (p.54).
radiation (radio-,radiant energy,transmission) ADA.
radiation era A.
radio,radio emission YAŊQU (see TUWAÇA,ADA,WAÇRAZAN).
radioactive conversion SUUSI.
" organ WAÇRAZAN ÖR-
" series [GÜN.
(decay series,decay chain) YANÇA (see ŞIMNU SUUSI).
radio bursts TUWAÇA.
radioisotope ADA-TUDA.
radio-origin (that is "the nucleus of galaxy") ADA-QAN.
radioplace (sorse) ADALIĞ ORUN.
radio-spectrum YAŊQIP BĪRMEK-LĪG YARUQ.
ray QAÇIĞ.
reach TĒGINÜ.
reality (actual fact) BARIQ.
realization YÜGERÜ.
reality (real,concrete,verified) YĪNTEM,YĪNTEM.
realized (verified) BARMIŞ.
recession (recessive) ARIĞ.
recessional alive ARIĞ TĪRĪN.
recoil YID (see YIDI-YIPAR).
recollection KÜLEW.
recombination TAY-PAY LIN-ŞI.
red shift ARA OQ,INARU KĒMĪŞÜ,

YARUQ YULA.
reducer (that is "the electron of linkage,i.e.,ÏL QAN") KÜZEÇ (see ARANYADAN).
reduction KÜZ,KËMÎŞÜ.
refer (declaration) ÖGÎRMEK.
reference UMUĞ.
request ÖTÎNÜ.
relative ALQATMIŞ,ALQINĞU.
" time (condition) ALQINĞU ÖD.
relativistic effect ARSLAN.
" symmetrical SINAR (see ALQUTIN S.,QOPTIN S.,ONTIN S.,TOLPTIN S.).
relativity NI-IZWAN (NIZWAN).
" of isotropy AMRANMAQ NIZWANI.
relativity of ovatio ÖVKE NIIZWANI.
released AĞ,AĞLANÇIĞ.
released conjugation AĞLANÇIĞ SANSAR.
released energy BUDĞIL (intrinsic integer values of separation).
relief KÖPÎRDÜ.
religion (belief;soul) ÏSÎZ, ÏSÎG (p.59;M.1978,p.100),ÏS.
remain (to settle) TURULU.
remembrance AN.
remove ARIYU-KÏTÜ (p.136).
renew (renewal) YANĞARINÇ, ONARU.
represent BÜDÜRGÜ (p.249),BÜDÜRÜ ÏTU (p.105),BUTGÜ (p.92).
representant ALT.
representant (differentiable) manifold ALTUNLIĞ LIN-XUA.
representative ÎNÎLÎ,OĞIL,ALTUN; (see ÎNÎLÎ YALWARU,ALTUN YARUQ).
repulsion ADQAĞ,ADQANĞU.
repulsive ("zurückschlagend") TOSKEKÎÇ.
repulsive (repeller) group (that is "nucleus of galaxy") QAĞAN QAN.
reputation (step,privilege) AD.
resistance TÖZKERÎNÇ,QADIR.
resistant isolated QADIR YAWLAQ.
resonance-absorbtion AĞTINU-ÎNE.
result WARUQ (p.292),MËN,ËRVÎŞ (see ÜSKÎNTE).
rest-mass YALAÑUQ.
reversible parity NIRWI-QALP.
reversing layer QULLAÇÇA.
reversion NI-IRWAN,NIRWAN.
reversion (determination) of time IN-ITIRA ÇAL.
rifle SIRÇQA.
rip SÖGÜ (see SÖGÜT,BODI SÖGÜT, SÖGÜT XUA; p.46,111,193,205).
ripe (developed by evolution) BIŞIĞ (see BIŞRINĞU).
rising (ascending) ÖRLETÎLÎP.
river of origin (that is "the nucleus of Galaxy") QAÑ ÖGÜZ (see "radio-origin").
rod ÇIBIK (see SIRUQ,BUDIQ).
rotation (moon,expression) AY.
rudiment (origin,base,centre) ÎLÎG (see ODINMIŞLARNIÑ ÎLÎGÎ).
rule (to administer) ÖKLÎDÜ.

ruling black ÖKÜŞ QARA.
run YÜGÜRÜ. [52.
sapiens OY-TOĞŞIQ (M.1985,p.
sattelite YANINÇ.
scattering SAÇILMAQ.
scholar BİLGİN.
science BİLGE-BİLİĞ.
science fiction BİLİGSİZ BİLİG.
scoop (evolutionary ejection) SUU. [see AZMIŞLAR.
secondary rays İKİNTİ ADALAR.
seed (grain) URUĞ.
seigniorial ULUĞ.
self-perpetuating SOĞANÇIĞ.
self-preservation ÖZ-TÖZI.
separation (nation,Mercury) BUD.
shape (build) TURĞURU,ÉVÎRMEK (see KÜSÜŞ TURĞURU;ONARU ÉVÎRÜ,TİLGEN ÉVÎRMEK).
shrink TARIQU.
signal QIÇMAQ.
silver KÜMÜŞ.
singe (scorch) ÜT (see ÜT-KİYE).
single TAQ.
singular BİRTEMLİG.
sky ASQAN,ASPAN.
slow neutron capture QAO-ÇAO.
soil (ground) TOPRAQ.
solar wind ULUĞ YİL.
solid (hard,compact) QATIĞ,QADIĞ.
soul İS.
source ÖN (see "feature").
south KÜN-ORTASI.
space KÖLÜNGÜ(p.46),OS.
space-time OS-UĞ.
space inversion OSUP.
spatial energy (moving object; foundling) TAPIĞ.
special theory YİLVİ YAN.
spectral diffraction (that is "electromagnetic wave") YAŞUQ.
spectrum YARUQ.
spesific İVİP,ÖZÜG.
spesific-lier (that is "rest mass") ÖZÜG YATIĞ.
sphere MANĞAL.
spicules TÖPÜN.
spin SAN ,BURSAN (angular spin).
"spin-flip" transition AYAYU SAQINMAQ ÖMEK.
splash ÇEÇEK.
spontan revolution (decay) ŞIMNU .
spurious AZMIŞ.
start off IÇANĞU.
standing AYAĞLIĞ.
" spatial energy AYAĞ TAPIĞ.
star YILTIZ.
state ÉRDİN;ÖDÜS.
statical BOŞĞUTLUĞ.
statics BOOŞ,BOŞ.
statistics BURQ-ŞARQ.
status (city) BOLIQ.
steady YALINLIĞ (see OT YALIN, ÖRT YALIN,YALINLIĞ ÇOĞLUĞ, ÉRDİNİ YALINLIĞ).
steep (i.e.,high) energy level of atoms TİKİM.
stellar light KÜN.
stimulative AYIĞ.
stock (clump) KÖDÜG.
stranger YAD. [ASIĞ.
strong interaction QOÇUM ÖKÜŞ

structure (order,arrangement) TÜZÜN (see TOLPI-TÜZÜN).
subatomic particles TUYUNMIŞ-LAR . [p.32).
subjection INDIQTIW (Mirşan 73,
subordinate AZ. [WAN.
subordinate relativity AZ NIZ-
substance (see "essence) OĞUŞ.
substantial energy (temperature) OT (also "hot").
sub-terrestry YÏR- SUB (see YÏR-SUW) (Mirşan 1985,p.162).
substantionation YALWARU.
successive QAT-QAT.
sufferance (pain,torture,process) ËMGEK.
super (seigniorial) ULUĞ.
" capacity ULUĞ KÜÇ.
superior BUĞ,ANUDARA.
supernova YARUTDAÇI (p.109).
super space ULUĞ KÖLÜNGÜ.
supplemental (conditional) YI-LAYULI.
support TAYAĞ (p.92).
suppose (imagine) ÖYÜ.
surname ASRA AT (Arat 65,p.282).
symmetrical,see "relativistic symmetrical" (i.e.,SIÑAR). (see TOLPTIN SIÑAR,TAŞTIN SI-ÑAR,ALQUTIN SIÑAR).
synchrotron BADIRA.
system ËRMEK,XA (see AĞIZ A-RIĞIN ËRMEK).
talentless UĞULUĞSUZ.
tangent TËGRÎK.
team (set) QARASA.
temporary ÜRLÜKSÜZ.
tenet AYI.
tensive IĞ (M.1985,p.163).
tensor I-IĞAÇ. [TÎNÇÜ.
terrestrial development YÏR-
terrestry (earth,place) YÏR.
that means ATIN YÏME.
theory (gesture,novelty,effect) YAÑ.
they are SAYU (p.222).
this MUNA (p.121).
threaded BASIDILMIŞ.
thus AMTI,ANÇULAYU OQ.
tighten QAS.
time QAÇAN,ÖD,UĞAN.
time-dimension UĞAN ARŞI.
time inversion IN-ITIRA ÇAL.
tissue ÇÏÇE.
to BÏRGELÎ (p.53,257).
together BÎRLE.
topology (part,zone;face;hundred) YÜZ,YÜÜZ.
total ŞAR (see ALQU).
trace KÎDÎN.
training WAYNIQI.
trajectory YÜRÜN.
transfer KÖTÜG (p.92).
transformation UZ.
transition OZĞU,AŞUQI.
transitional (activated) motion ÖDLEYÜR.
transitive ÖTRÜ.
transmission,see "radiation".
transplantation (germ) ÖRDÜK.
trapped region SUW TOLU.
treatment, see "sufference".
tremble TÎTRÜ.
true (real,genuine) ÇIN,ÇINSU

(see ÇINTAMAN).
tumble ABINĞU.
type ÖZÜ (p.249).
uncertainty principle (principle of indeterminancy) BADIL-ÖKÜŞ ËT'ÜZ TİL-KONÜL.
unchangeable (balanced) TËPRET-GÜLÜGSÜZ (p.225).
universal time (era) ALQU ÖD.
universal strategy UD.
universe ALQU,UDUM. [BAR.
universology (cosmology) UDUM-
unpatterned ÜLGÜSÜZ.
unstable MÜNEGÜSÜZ.
vacuum (oneness of the universe) BÎR.
Van Allen Belts ALAYA WÏT-YAN.
vanish ÖÇEYÜ (see p.223).
vast KÏN-TËRÏN.
vector (vectorial,maximal) YÏĞ.
vector article YÏG ËD.
vector-gradient YÏĞ-YORIĞ.
vectorial-net YÏĞ-ÜSTÜNKÎ.
verified BARMIŞ.
verify ÖTKÜRMEK (p.62).
vertical TÎKVÎ. [cule").
(to) vibrate TÎTRÜ (see "mole-
vibrative care (that is "vibration") TÎTRÜ BAQA (p.75).
victory (moving charge) OD.
violation YASUQ.
violent activity (unwrap,unfold;freedom) ABI-PIRAY.
virtue ËRÎŞ.
water SUB (see SU,SUW).
wave TÜTÜN.
wavelength TÜTSÜK.
weak interaction USUN IRAQ QALP, QOÇUM ÖKÜŞ ASIĞ,TÖZKERÎNÇSÎZ YÏĞ-ÜSTÜNKÎ BURQAN QUTI.
weight AĞIR.
well (indeed,hence;break off) QOP (see "fragment").
wind YÏL.
wish TÎLEMEK (p.92).
without apply KÎREŞÎZ.
" beginning BAŞLAĞSIZ.
" defence QORILMAQSIZ.
" divergation ALQINMAQSIZ.
" any exeption BÎR QALISIZ.
writing (clause) BÎTÎG.
year AY (Mirşan 1970,p.99).
" ,anomalistic,YIL-AY.
" ,cosmic,ON-YAŞ.
" ,conditional (supplemental),YIL.
Your Highness (that is "God") SÎZ.
zero (null-ordered) TAN.
zero-phonon geodesic (that is "null-geodesic") SEÇE TAN-LANÇIĞ.

Prototurkish Sounds

A	I	R
B	Ï,Î	S
C	Q,K,X	Ş
Ç	L	T
D	M	U
Ë,E	N	Ü
F	O	W,V
G	Ö	Y
Ğ	P	Z